

**Mallens male
ficarum**

Cum inter ruentis seculi calamitates. quas prochdolor nō tam legimus q̄ passim
 expimur. vetus oriens damno sue ruine irrefragabili dissolutus ecclesiam quam
 nouus oriens homo ip̄s ihs asperione sui sanguinis fecidauit licet ab initio va
 rijs heresim contagionibus inficere non cessat. illo tamen precipue in tempe bis conat. quā
 do mundi vespere ad occasum declinante ⁊ malicia hominū excrecente. nouit in ira magna.
 vt Joh. in Apocal. testatur. se modicum tempus habere. Quare ⁊ insolitam quandam here
 ticam prauitatem in agro dominico succrescere fecit. heresim inquam maleficarum. a princi
 paliori in quorigere noscitur sexu. denotando. Que dum in numeris machinatur insultibz
 hoc tamen in singulis. quod cogitatu terribile. deo nimis abominabile. ⁊ omnibz xp̄is deli
 bus odibile cernitur. operibz expletur. Ex pacto em̄ cū inferno ⁊ federe cum morte. fecidissi
 me seruituti. pro eaz prauis explendis spurcijs se subijciūt. Preterea ea q̄ in quotidianis
 erūnis. hominibz. in mentis ⁊ terre frugibz ab eis deo pmittente ⁊ virtute demonū concurrē
 te inficitur. Inter que mala. nos inquisitores Jacobi Sprenger. vna cū ebarissimo ab apo
 stolica sede in exterminium tam pestifere heresis socio deputato. licet inter diuinorū eloquioz
 professores sub pdicatoz ordine militantiū minimi. Pio tamen ac lugubri affectu pensan
 tes quid remedij quid ve solaminis mortalibz ip̄is p̄ saluari anthidoto foret administran
 dum. huic operi pze cūctis alijs remedijs. pios submittere humeros dignum iudicauimus
 cōfisi de mellifua largitate illius. qui dat omnibus affluentē. ⁊ qui calculo sumpto de alta
 ri. forpice tangit ⁊ mīdat labia impfectoz in finem operatum cūcta perducere. Verum cū in
 operibus hominū nil fiat adeovne ⁊ licitum. cui non possit aliqua pernicies irrogari. In
 geniola etiā nostra ad acumen non perueniūt veritatis. nisi lima alterius prauitatis pluri
 mū fuerint abrafa. Ideo qui de nouitate operis nos red arguendos estimat. ad certamē illi
 us confidenter accedimus. Sciat tamen hocip̄m opus nouū esse simul ⁊ antiquū. breue par
 riter ⁊ protitū. antiquū certe materia ⁊ auctoritate. nouū vero partū compilatione earūqz
 aggregatiōe breue ppter plurimoz auctoz in breuem perstrictionem. longum nihilomi
 nus ppter immensam materie multitudinem ⁊ maleficaz impersecutibilem maliciam. Nec
 hoc dicimus ceteroz auctoz scriptis p̄sumptuose derogando nostrumqz opus iactanter ⁊
 inaniter extollendo. cum ex nostro ingenio pauca ⁊ quasi nulla sint addita. Unde nō nostrū
 opus. sed illoz potius censetur quoz ex dictis fere sunt singula cōcepta. Qua simul ex caus
 fa nec poemata condere nec sublimes theozias cepimus extendere. sed excerptoz more pce
 dendo. Ad honorem summe trinitatis ⁊ indiuidue vnitatis. super tres partes principales.
 originem. progressum ⁊ finem. Maleficaz malleum tractatum nūcupando aggredimur. re
 collectionem operis socio. executio nem vero his quibz iudicium durissimū imminet. eo q̄ in
 vindictam maloz. laudem vero bonoz constituti cernuntur a deo. cui omnis honor ⁊ gloria
 in secula seculoz Amen.

Tenoꝝ bulle apostolice aduersus heresim

maleficarum cum approbatione et subscriptione doctorū alme vniuersitatis Colonien. in sequentem tractatum Incipit feliciter.

Innocentius

opus seruis seruoꝝū dei. Ad futuram rei memoriam. Summis desiderantes affectibus, put pastoralis sollicitudinis cura requirit, vt fides catholica nostris potissime ipibz, vbiq; augetur et floreat, ac omnis heretica prauitas, de finibz fidelium, pcul pelatur, ea libenter declaramus, ac etiā de nouo concedimus, p que hmoi piū desideriu nostrū votiuū fortiatuꝝ effectū, cūctisq; ppter ea p nostre opationis ministeriū, quasi per, puidi opatoꝝ sarcinū, erroribz extirpatis, eiusdē fidei zelus, et obseruantia in ipoz corda fidelium fortius impꝛimatur. Hanc nup ad nostrā nō sine ingenti molestia puenit audisti, q̄ in nōnullis pibz Alamanie superioris, necnō in Hogunciu, Colonien, Treueresi, Saltzburgen, et Bremen, puincis, ciuitatibz, terris locis et locis, quāplures vtriusq; secus persone, pprie salutis immemores, za fide catholica deuantas, cum demonibz incubis et succubis abuti, ac suis incantationibz, carminibz, et cōiurationibz alijsq; nephandis supersticijs et sorilegijs, et celsibz, criminibz et delictis, mulierū ptus, animalū fetus, terre fruges, vincarū vuas, et arborū fructus, nec nō homines mulieres, iumenta, pecora, pecudes, z alia diuersozū generū animalia, quicūq; pmerita, prata, pascuā, blada, frumēta z alia terre legumia pꝛe suffocari, z extingui facere, et curare, ipaq; hoies mulieres, iumenta, pecora, pecudes, z animalia, diuis tam intrinsecis q̄ extrinsecis doloribz et tormentis afficere et excruciare ac eosdē hoies ne gignere, et mulieres ne concipere, virosq; ne vꝛozibz, et mulieres ne viris, actus conjugales reddere valeant impedire. Fidem pterea ipam quā in sacri susceptione baptismi susceperūt ore sacrilego abnegare. Quāq; quāplurima nefanda, et excessus, et crimina instigante humini generis inimico committere et perpetrare nō verentur, in animarū suaz piculum, diuine maiestatis offensam, ac pniciosum exemplū et scandalū plurimoz, Quos licet dilecti filij, Henrici in stitoris in pdictis pibz Alamanie superioris, i quibz etiā puincie, ciuitates, terre, dyoc, et alia loca hmoi cōprehensa fore censentur, necnō Jacobus Sprenger p certas partes linee rbeni ordinis fratru pdicatorū et theologice pꝛofesores, heretice prauitatis inq̄stozes, p lras apostolicas deputari fuerint, put ad huc exultit, tū nōnulli clerici et layci, illarū piū qꝛentes plura sapere q̄ oporteat, p eo q̄ in litteris deputatōnis hmoi, puincie, ciuitates, dyoc, terre et alia loca pdicta, illarūq; psona, ac excessus hmoi, noiatiū et specificē expressa nō fuerunt, illa sub eisdem ptribus minime cōtineri, et ppter ea pꝛafatis inq̄stozibz, in puincis ciuitatibus, dyoc, terris et locis pdictis, hmoi inq̄stionis officiu, exequi nō licere, et psonarū earūdem, supꝛ excessibus et criminibus antedictis, punitionē, incarcerationē, et correctionē admitti nō debere pꝛinaciter asserere nō erubescit, pꝛopꝛter qd̄ in puincis, ciuitatibus, dyoc, terris et locis pdictis excessus et crimina hmoi, nō sine animarū earūdem euidēti iactura, et eterne salutis dispendio remanēt impunita. Nos igitur impedimentis quibet q̄ per ipoz inq̄stioꝝ officij executio, quomōlibet retardari posset de medio submouere, et ne labes heretice prauitatis alioꝝq; excessū hmoi in pnicium alioꝝ innocentiū sua venena diffundat, oportunitas remedijs, put nostro incubit officio, puidere volentes, fidei zelo ad hoc maxime nos impellente, ne ppter ea pꝛinaciter, pꝛouincias, ciuitates, dyoc, terras, et loca pdicta sub eisdē ptribus Alamanie superioris debito inq̄stionis officio carere eisdē inq̄stozibus, in illis officiu inq̄stionis, hmoi exequi licere, et ad psonarū earūdem supꝛ excessibus et criminibus pdictis, correctionē incarcerationē, et punitionē admitti debere, pꝛinde in omnibus et p omnia, ac si in litteris pdictis, puincie, ciuitates, dyoc, terre et loca ac psona excessus hmoi noiatiū et specificē expressa forent, auctoritate aplice tenore pꝛesentiū statuimus, pꝛoz potioꝝ cautela, litteras et deputatōnis pdictas, ad puincias ciuitates dyoc, terras et loca, necnō psonas, et crimina hmoi extendēdes, pꝛefatis inq̄stozibus, qd̄ ipi z aliter eoz, accessit secū dilecto filio Johanne grempꝛ clerico Constañ, dyoc, magistro in artibus eoz moderno, seu quouis alio notario publico, p ipos et quemlibet eoz, p tpe deputando in puincis ciuitatibus dyoc, terris, et locis pdictis, pꝛa quacūq; psonas, cuiuscūq; cōditionis et pꝛeminentie fuerint, hmoi inq̄stionis officiu exequi, ipasq; psonas quas in pmissis culpabiles reperierint, iuxta earū demerita, corrigere incarceratione, punire, et mulctare. Necnō in singulis puinciaz hmoi par

rochialib; ecclesijs verbum dei fidei populo quotiens expedierit ac eis visum fuerit, ponere
et predicare, omniaq; alia in singula in premissa, et circa ea necessaria et oportuna facere et simili-
ter exequi libere et licite valeant, plenam ac liberam eade; auctoritate de nouo concedimus sa-
cultatem. Et nihilominus venerabili fratri nostro, Epo Argentini, et apostolica scripta man-
damus, quatenus ipse per se vel alium seu alios premissa, ubi quando et quotiens expedire cognos-
nerit, fueritq; pro parte inquisito et homini seu alterius eorum legitime requisitus, solenniter publi-
cans, non permittat eos pro quocumque super hoc contra predictarum et presentium litterarum tenorem quauis
auctoritate molestari, seu alias quolibet impediri, molestantes et impediendes et contradic-
tes quoslibet et rebelles cuiuscumque dignitatis, status, gradus, preeminentie, nobilitatis et excellen-
tie aut conditionis fuerint, et quocumque exemptionis privilegio sint muniti. Per excommunicationis
suspensionis et interdicti, ac alias etiam formidabiliores, de quibus sibi videbit sententias censu-
ras et penas, omni appellacione postposita cōpescendo, etiam legitimis super his per eum ser-
uandis processibus, sententias ipsas quatenus opus fuerit aggravare et reaggravare, auctoritate
nostra procuret. Inuocato ad hoc si opus fuerit auxilio brachij secularis. Non obstanti-
bus premissis ac constitutionibus et ordinationibus apostolicis contrariis quibuscumque. Aut si ali-
quibus communiter vel diuinitus ab apostolica sit sede indultum, et interdicti, suspendi, vel excom-
municari non possint per litteras apostolicas, non facientes plenam et expressam, ac de verbo ad ver-
bum de indulto homini mentionem, et qualibet alia dicte sedis indulgentia generali vel speciali
cuiuscumque tenoris existat, per quam presentibus non expressam, vel totaliter non insertam, effectus homini
gratie impediri valeat quolibet vel differri, et de qua cuiuscumque toto tenore habenda sit in nris
litteris mentio specialis. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam nostre declaratio-
nis, extensionis concessionis et mandati infringere, vel ei ausu temerario contraire. Si quis
autem hoc attemptare presumpserit, indignationem omnipotentis dei ac beatorum Petri et Pauli
apostolorum eius se noverit incursurum. Datum Rome apud sanctum Petrum, Anno incarnationis
nostrae dominice Millesimoquadringentesimo octavo quarto, nono, decembris. Pontificatus
nostri Anno primo.

Sequitur in sequentem tractatum approbatio et subscriptio doctorum almevniuersitatis
Coloniensium iuxta formam publici instrumenti.

In nomine domini nostri ihesu christi Amen. Hauerint vniuersi prensa publicum instru-
mentum lecturi, visuri et audituri. Quod anno a natiuitate eiusdem domini nostri. Deccccxxxvij.
Indictionis quinta. Die vero sabbati, decimanona mensis maij, hora quarta post meridiem
vel quasi pontificatus Sanctissimi in christo patris et domini nostri domini Innocentij diuini
na pudentia pape octauj, Anno tertio, In mei notarij publici testium infrascriptorum ad
hoc specialiter vocatorum et rogatorum presentia, personaliter constitutus, Venerabilis et religiosus
frater Henricus institutoris sacre theologie professor ordinis predicatorum berenici prauitatis in-
quisitor. A sancta sede applica vna cum Venerabili et religioso fratre Jacobo sprenger etiam sa-
cre theologie professor, ac presentis predicatorum, colonienis, priore collegia suo spalteri deputatus,
pro se et dicto collega suo, proposuit atque dixit quod modernus summus pontifex, scilicet dominus Inno, papa
prefatus, per vnam patentem bullam, emisit ipsi inquisitoribus, Henrico et Jacobo ordinis predicatorum et
sacre theologie professoribus predictis, facultate inquirendi applica auctoritate super quascumque hereses,
precipue autem super heresim maleficarum modernis temporibus vigentem, et hoc per aliquas ecclesias Heretico-
politanas, videlicet Boguntinam, Coloniam, Treuerensem, Saltzburgensem, et Bremaensem, cum omni sa-
cultate contra tales procedendi, vsque ad ultimum extremumque, iuxta tenorem bulle applice, quam suis
habeat in manibus, sanam, integram, ilefam, et non viciatam, sed omni prolixius suspitione, carens. Lu-
cus huiusmodi tenore bulle sic incipit. Innocentius, episcopus seruus seruorum dei. Ad futuram rei memoriam
summis desiderantes affectibus, per pastoralis sollicitudinis cura requirit ut fides catholica no-
stra possit et temporibus vbiq; augetur et floreat, etc. Signum autem sic. Datum Rome apud sanctum Petrum
Anno incarnationis domine, Millesimoquadringentesimo octavo quarto, nonas decem-
bris, Pontificatus nostri Anno primo. Et quod nonnulli aiarum rectores et verbi dei predicatorum
res, publice in eorum sermonibus ad populum, asserere et affirmare non verebatur, maleficas non esse,
aut quod nihil in nocuum creaturarum quocumque operatione efficere possent et quibus incautus sermo-
nibus nonnunquam seculari brachio, ad puniendum homini maleficis amputabatur facultas et hoc

in maximū augmentū maleficarū z cōfortationes illius heresis. Ideo p̄fati inq̄sutores totis eoz viribz, cūctis piculis z insulibz obuiare volentes, tractatū quendam non tam studiose q̄ z laboriose collegerūt. In quo nō tam hmōi p̄dicatoz ignozantia, p̄ catholice fidei cōser uatione repellere nisi sunt, quantū etiā in exterminū maleficarū debitos modos sententiādī z eisdē puniēdi, iuxta dicte bulle tenore, z sacrozū canonū instituta laborazūt. Et qm̄ p̄sonū rōm̄ est, vt ea q̄ p̄ cōmuni vtilitate fuit, etiā cōi approbatione doctoꝝ roborētur. Ideo ne p̄fati rectores disculo, z p̄dicatores sacrarū litterarū ignari, estimaret p̄dicatū tractatū sic vt p̄ mititū collecti, minus bene doctoꝝ determinationibz z sententijs fulciatū, eundē alme vni uersitatis Colonien̄, seu nōnullis ibidē sacre pagine p̄fessoribz, ad discutendū z collationan dū obrulerūt, vt si qua rephensibilia, za catholica veritate dissona reperirētur eozum iudice sic referaretur, qd̄ m̄ p̄sona catholice veritati approbarētur, qd̄ subscrips̄ modis factū fuit.

In primis Egregius dñs Lambertus de monte manu sua pp̄ria se subscripsit, put seq̄ tur. Ego Lambertus de monte, sacre theologie humilis p̄fessor, Decanus p̄ tpe facultatis sacre pagine eiusdē studiū Colonien̄, fateor hac manu mea pp̄ria, istū tractatū tripliciti, p̄ me lustratū z diligenter collationatū quo ad eius p̄tes p̄imas, nihil cōtinere saltem meo humi li iudicio, qd̄ sit f̄riū, aut sententijs nō errantiū p̄hoz, aut p̄tra veritatē sancte catholice z apo stolice fidei, aut cōtra doctoꝝ determinationes a sc̄ta ecclia approbatoꝝ aut admissoz, Ac cia etiā ps vtiq̄ sustinēda z approbanda q̄ ad illoz hereticoz punitiones de h̄bz tractat inq̄ s̄tū sacris canonibz nō repugnat. Iternū, p̄pter ex p̄mēta in hoc tractatu narrata, q̄ vtiq̄ p̄pter famā tantoꝝ virozū p̄cipuoꝝ etiā inq̄sitoꝝ credūtur eē vera, Consulendum tñ videt, q̄ iste tractatus doctis z viris zelosis, q̄ ex eo sana varia z matura p̄silia in exterminū maleficarūz cōferre p̄nt cōicetur, simul z clarū rectozibz timoratis z cōsciētiosis dūtat ad quozū do c̄trinā subditoꝝ corda in odiū tam pestifere heresis incitari poterūt, ad cautelā bonoz p̄ter z maloz inexcusabilitatē atq̄z punitionē, vt sic misericordiā in bonis z iusticiā in malis lu ce clarius pateat, z in oibz deus magnificet ip̄o p̄stante cui laus z gloria. Deinde ad idem Jacobo de stralen sacre theologie p̄fessor, minimus, post visitationem tractatus memorati, sentio cōformiter p̄ oia his q̄ p̄ venerabile mgr̄m nostrū Lambertū de mōte decanum sacre theologie, sup̄ius annotata sunt, qd̄ attestor hac scriptura manus mee, ad dei laudē. Pa riformiter erimus mgr̄ Andreas de ochsenfurt, etiā pp̄ria manu se subscripsit vt infra. Conformiter mihi andree de ochsenfurt, sacre theologie p̄fessori nouissimo. Vides censendū de materia oblati tractatus, q̄tum prima facie apparuit, qd̄ cōfessor manus mee scriptu ra, ad finē in eodem exp̄ssum, pmouendū. Conseq̄nter aut̄ Egregius mgr̄ Thomas de scocia, similiter se pp̄ria manu sua subscripsit, put seq̄tur. Ego Thomas de scocia sacre theo logie doctor, licet immertius cōformiter sentio p̄ oia venerabilibz mgr̄is n̄ris p̄cedentibz, in materia p̄fati tractatus, p̄ me examinari, qd̄ attestor manu pp̄ria mea. Subseq̄nter z sc̄da prout seq̄tur. Primo inq̄sutores heretice p̄auitatis deputatos auctoritate sedis ap̄lice, iuxta formā canonū, p̄mendatū magistrū sacre theologie subscripsi z hortatū qd̄ dignētur, p̄seq̄ cū zelo eoz officii. Secūdo q̄ maleficia posse fieri p̄missione diuina, ex coop̄atione diabo li p̄ maleficos aut maleficas nō ē cōtrariū fidei catholice, sed consonū dictis sacre scripture immo necessariū ē, iuxta sm̄as sc̄toꝝ doctoꝝ, illa q̄nq̄z posse fieri admittere. Tercio p̄dica re ergo maleficia nō posse fieri erroneū ē, qz sic p̄dicātes impediūt q̄stū in eis ē opus piū inq̄ sutorū in p̄iudiciū salutis aīarū, secreta tñ q̄ q̄nq̄z ab inq̄sitoribz audiūtur, nō sunt oibz reue landa. Quarto exhortādī veniūt omnes principes z q̄cūq̄ catholici, vt assistere dignentur tam p̄ns votis inq̄sitorū, p̄ defensione sc̄te catholice fidei. Demum p̄o subscripsi z supra scriptū doctoꝝ p̄dicatū facultatis theologie, manibz pp̄rijs se subscriperūt, prout ego Ar noldus notarius infrascriptus ex reuelatione honesti Johānis vordā, de Wechlinia alme vniuersitatis Colonien̄, bedelli iurati, q̄ mihi hoc retulit audiui, z vt et manibz enijs supra z infrascriptis apparuit vidi in hūc q̄ seq̄tur modū. Ego Lambertus de monte sacre theolo gie humilis p̄fessor, ita sentio vt p̄scribit, teste hac manu mea pp̄ria p̄ tpe decanus. Ego Jacobo de stralen, sacre theologie p̄fessor, minimus, ita sentio vt supra scribitur, qd̄ testificor manu mea pp̄ria. Ego Adalricus Kridtvis de eflingen sacre theologie p̄fessor, nouissi mus vt p̄scriptū ē ita sentendū, hac manus pp̄rie scriptura censeo. Et ego Conradus de

campis sacre theologie p̄fessor h̄uillimus put supra cū maioribz meis in idē scurro iudiciū
Ego Cornelius de breda minimus p̄fessor ita sentio vt p̄scriptum ē. qđ testifcor manu
 mea ppria. **E**go Thomas de scocia. sacre theologie p̄fessor licz immeritus ꝓ formiter sen
 tio venerabilibz p̄fessoribz p̄scriptis teste manu mea ppria. **E**go Theodericus de hūmell
 sacre theologie h̄uillimus p̄fessor ita sentio sicut scriptū est ꝓ magistrōs meos p̄scriptos. qđ
 testor manu mea ppria. In assertōne articuloz p̄scriptoz ꝓformis iudiciū sum cū venerā
 dis mgris nostris p̄ceptoribz meis. **E**go Andreas de ochsenfurt. sacre theologie faculta
 tis p̄fessor. ac theologoz vniuersitatis Coloniē. collegū minimus. Nouissime autē rē
 nalter iam dictus venerabilis z religiosus frater Henricus inquisitoris inquisitō. habuit z te
 nuit in suis manibz qñdam aliā litterā ꝓgameneā. Serenissimū regis romanoz. sigillo suo
 rubeo rotūdo in capsa cere glauce imp̄ssa. imp̄ssula ꝓgamentū inferū impendē. sigillatam sa
 nam z integrā. nō viciatā nō cancellatā neq; in aliq; sui pte suspectam. sed om̄i. prius vicio z
 suspiciōn. careñ. Ita ꝓ in faciliore expeditiōe huius negocij fidei idē Serenissimus dñs
 Romanoz rex p̄fatus ipam eandē bullā aplicam supra tactaz. tanq̄ xpianissimus princeps
 tueri z defendere voluit atq; vult z ipos inquisitores in suā oimodā p̄ccatiōe suscipit. Han
 dans ꝓcipiens oibz z singulis romano impio subditis vt in cecutiōe taliū negociorū fidei
 ipis inquisitoribz omnē fauore z assistentiā exhibeāt. ac alias faciāt. put in eadē littera plenē
 ꝓtinet z habet. Qui quidē littere regalis p̄ncipiū z finis hic infra annotātur in hūc modū
 Maximilianꝝ diuina fauete clemētia Romanorū rex sp̄ augustus. Archidux Austric. dux
 burgūdie. Lothar. Brabantie. Lymburgie. Lutzenburgie z Belrie. Comes Adandrie zē.
 Finis vero. Datū in oppido nostro bructellen. nostro sub sigillo. mēsis nouembriis die sexta.
 Anno domini Millesimoquadringentesimo octuagesimo sexto regni nostri Anno primo.
De z sup̄ premisis om̄ibz z singulis iam dictus venerabilis z religiosus frater Henricus
 inquisitor. ꝓ se z collega suo antedicto ipis a me notario publico supra z infra scripto fieri z
 confici vñū vel plura publicū seu publica instrumentū z instrumēta in meliori forma petijt
 Acta sunt hec Colōn in domo habitatiōn. venerabilis magistrī Lamberti de monte p̄dicti
 infra emunitatē ecclesie sancti Andree Colōn. sit. in camera negociorū z studij eiusdē magi
 stri Lamberti inferius Sub anno dñi. indicitiōn. mensis. die horis. z pontificatu quibus
 supra p̄sentibz ibidē p̄dictis magistrō Lamberto z Johanne bedello. P̄cōnō honestis viris
 Nicolao cuper de venroide. venerabilis curie. Colōn. notario iurato. z Cristiano iuvinzē de
 enfkirchen clerico colōn. dyoc. testibz ad p̄missa fidedignis rogatis z requisitis.

Si Ego Arnoldus kolich de enfkirchen clericus Colōn. iratus. Quia p̄s
 missis om̄ibz z singulis dum sic vt p̄mittit fierēt z agerētur vnacū p̄nomina
 tis testibus p̄ns sui. Eaꝓ sic fieri vidi z vt p̄fertur ex relatione bedelli audiui.
 Idcirco p̄ns publicū instrumētū manu mea ppria scriptū z ingrossatū erinde
 confeci subscriptū publicauī z in hanc publicā formā redegi. Signoz z nomi
 ne meis solitis z consuetis signati rogatus z requisitus in finem z testimoniū
 om̄iū z singulorū premissorū.

Sequitur tabula subsequēntis operis seu tractatus.

Super bullā ergo Innocentiū octa-
 uū aduersus heresim maleficarū no-
 uissime emanatā q̄stiones qua-
 draginta octo discutēde. tria prin-
 cipaliter habet declarare. Primo originē. se-
 cūdo progressum. tertio finale remediū. Ori-
 ginem quo ad multiplicatōnem. finale reme-
 diū quo ad illius heresis extermīnū. Prima
 pars sup̄ tria q̄ ad maleficiale effectū cōcur-
 runt. vt sunt demon. maleficus ⁊ diuina per-
 missio continet in numero q̄stiones decem ⁊
 octo. quarū quatuor super potentiam demo-
 nis relique sup̄ eorum opera. Est autē prima
 ⁊ totius opis introductorīa. An asserere ma-
 leficas esse ita censetur catholici q̄ eius op-
 positū p̄tinaciter defendere omnino sit hereti-
 ci. Secūda an catholicus sit asserere. q̄ ad
 effectum maleficiale. semp̄ habeat demon cū
 malefico cōcurrere. vel qd̄ aliter sine admini-
 culo alterius talem effectum possit p̄ducere.
 Tercia an catholicū sit asserere. q̄ hmōi effe-
 ctus per incubos ⁊ succubos demones sic p̄-
 curantur. q̄ etiam veri homines in multipli-
 cationē ⁊ originem maleficorū p̄ tales demo-
 nes p̄creantur. Quarta q̄stio. an catholicus
 sit asserere q̄ actus incuborū ⁊ succuborū de-
 monū tantūmodo infimis spirītibus conue-
 niat. Quinta an quoq̄ modo possit catholice
 censeri. q̄ origo ⁊ multiplicatio maleficorū
 operum ex influentijs p̄ccedit corporū cele-
 lestiū. absq̄ adminiculo demonū. Seu a sub-
 stantijs separatīs vt sunt motores orbium cele-
 stium. Seu etiam a malicia hominū cōcur-
 rente ad voces ⁊ verba quacūq̄ virtute stella-
 rum. Sexta quo ad maleficos cū demonib⁹
 cōcurrentes. Cur mulieres amplius inueni-
 untur hac heresi infecte q̄ viri. Cuiusmodi
 etiam mulieres p̄ ceteris sunt inuolūte decla-
 ratur p̄ quinq̄ sequētes q̄stiones. Septima
 an maleficū virtute demonū mentes hominū
 ad odiū vel amorem inordinatū incitare va-
 leant. ⁊ de modo p̄ponendi hmōi materiā; in-
 fermōib⁹ ad populum. Octaua an generati-
 uam potentia seu actum venerū impedire ⁊
 maleficare possunt. cum quadam incidentalī
 quēstione. cur interdum actus ille impedit̄
 respectu vnus ⁊ nō respectu alterius p̄sone.
 Nonā an prestigiola illusione membra viri-
 lia quasi sint a corporib⁹ euulsa auferre solēt.
 cum certis alijs annexis difficultatib⁹. Deci-
 ma an homines in bestialia formas possunt
 transmutare. cū incidentali alia difficultate.
 Undecima de obstetricib⁹ maleficis cōcept⁹
 in vtero ⁊ extra diuersimode iterimētes. Du-
 odecima super permissionē diuinā que ad
 demonem ⁊ maleficam habet cōcurrere. An

diuinā p̄missionem in his operib⁹ malefi-
 carū cōmendare ita ⁊ catholicum q̄ eius op-
 positum. s̄ illam redarguere omnino sit hereti-
 cum. Tredecima etiam incidentalī sup̄ du-
 as diuinas permissiones. circa casum diaboli
 ⁊ primorū parentum. ex quib⁹ cūcta malefi-
 corū opera iuste permittitur. Quartadecima
 an p̄missio non obstantib⁹ peccata malefi-
 corū grauiora sunt peccata malorū angelorū.
 ⁊ priorū parentum. rest tota materiā p̄dicabi-
 lis. cum declaratiōe q̄ grauilissime mererentur
 penas etiam in presenti vltra omnes fla-
 gitiosos mundi. Quintadecima an propter
 peccata maleficorū. innoxij sepe maleficiantur
 Sextadecima. an heresis maleficarum oēs
 alias superstitionis species excedat. Decima
 septima est declaratiua quartadecimē graui-
 tatem criminis in maleficiis ad peccata que
 cūq̄s demonū compando. Decimoctaua cō-
 tra quinq̄s argumenta laicorum q̄ deus non
 permittat tantā potestatem diabolo ⁊ malefi-
 cis ⁊ in hac materiā cōiūgiur finis suo prin-
 cipio. dum hec vltima q̄stio annectit̄ prime.

Secunda pars operis cōtinet sedecim
 capitula sub duabus q̄stionib⁹ quaz
 vna in principio ⁊ altera in fine po-
 nitur. ⁊ prima super remedia preseruatiua. al-
 tera super remedia maleficā animouētia. ca-
 pitula autem intermedia modum p̄cedētia
 maleficorum in maleficijs inferendis p̄tra-
 ctant. Prima quēstio. An quis possit per bo-
 nos āgelos ita beneficiari q̄ a maleficis ⁊ de-
 monib⁹ non possit maleficiari. Capitulū pri-
 mū de diuersis medijs quib⁹ demones ad au-
 gmentum illius perfidię alliciūt per malefi-
 cas innoxios ⁊ honestas puellas. Secundū
 capitulum de modo sacrilege p̄fessionis eaz.
 cū delcaratiōe omagij prestādi diabolo. Ter-
 ciū sup̄ modū quo de loco ad locū corporaliter
 transferūtur. Quarto de modo quo se inca-
 bis demonib⁹ subiiciūt. in quo etiam tractat̄
 qualiter ex his multiplicātur. ⁊ an semp̄ cū de-
 cisione feminis incubi maleficū aggreditur.
 ⁊ an potius vno temp̄e q̄s altero ⁊ similiter de
 loco. ⁊ an visibiliter illas spurcitijs agitant.
 cū maiori vel minori venerea delectatione. ⁊
 an incubi tantūmodo mulieres ex eaz spurci-
 tijs p̄creatas aggrediūtur. Quintū capitū-
 lum de mō generali quo ⁊ sacramenta eccle-
 sie sua maleficiā exercēt. ⁊ de sex modis quib⁹
 bus omnib⁹ creaturis corporalib⁹. demptis
 corporib⁹ celestib⁹ veras infirmitates licz nō
 veras sanitates virtute naturali inferre p̄nt.
 Sextum de modo quo vim generatiuā im-
 pedire solent. Septimū de mō quo membra
 virilia auferre solēt. qz ea q̄ i. prima p̄tracta

sunt super potentiaz faciendi. iam p modos operadi declaratur. vñ nō est eadem vtrobiz materia. Quāu de mō quo homines in bestiales formas transmutant. Nonū de mō q demones in a cozpa sine lesione existūt qñ p stigiolas opant trāsmutationes. Decimū de mō quo demones subtilialiter p maleficariū opationes homines inhabitant. Undecimū de modo quo omne genus infirmitatis inferre pñt. hoc tamē in generali tractatur. In speciali vero seqñti duodecimo caplo quo grauiores infirmitates inferūt. Terciuūdecimū sup modū quo malefice obstetrices p omnibz alijs maiora damna inferūt infantes aut interrimendo. aut demonibus offerēdo. Quartūdecimū sup modum quo iuuetis varia cumētia inferūt. Quintūdecimū sup modum quo gradines z tempestates concitare ac fulgura fulminare solent. Sedecimū super tres modos quo vñi repñtūr malefici infecti z nō mulieres. Et primo de maleficiis sagittarijs. Secūdo de incantatoribus q per carmina sacrilega arma leuua cōtra qcuqz nocuimenta incantare sciūt z hoc p verba. Tercio q per breuia scripta.

Sed quo ad remedia maleficia amouē uentia. qd est secundū principale huius secūde ptis. Primo ponitur qñtio An sit licitū maleficia p alia maleficia aut p illicita tollere. Et habet capitula nouē. Primū sup remediū ecclesiasticū cōtra incubos z succubos demones. Secūdum sup remedia cōtra vim generatiuā maleficiatā. Terciuū sup remedia cōtra maleficiatos sup amorem vel odiū inordinatū. Quartū sup remedia vbi p stigiola arte membra virilia auferūt. z vbi homines in bestiales formas trāsmutant. Quintū sup remedia cōtra obfessos ex maleficiis. Sextū sup remedia cōtra qualicūqz infirmitates a maleficiis illatas. z hoc p licitos exorcismos. Septimū super remedia contra grandines z fulmina. ac etiam sup iumenta maleficiata. Quāu sup remedia qdā occulta cōtra quāsdam occultas demonū infestationes. Nonum sup remedia p illis q se demonibz intuiuit alicuius cōmodi tpalis totaliter deuouissent.

Tercia pars operis sup remedia vltima nō tam ptra eaz opera q̄ psonas maleficaz super ipoz exterminū p̄tinet tres ptis principales. scilicet modū inchoandi. p̄cessum iudicij. z modū cōtinuandi. z modū sententiandi p̄ueniendi z

plectendi qñtiones. Et prima pars cōtinet qñtiones quinqz. Secūda duodecim. Tercia viginti. Et prima z omnū seqñtiū qñtionum introductoria ē. Vñū malefice z eaz fautores receptatoresz defensores ita subiūntur tam ecclesiastico q̄ civili iudicio. q̄ ab earuz inquisitione valeant hererice p̄auitatis inq̄sitores esse exonerati. Demū super modū inchoandi p̄cessum. Prima qñtio. Quis sit modus cōpetens iudici ad inchoandū p̄cessum fidei contra maleficas. Secūda qñtio de numero testū. Tercia quotiens possunt examinari. Quarta de cōditione testū. Quinta an inimici capitales ad testificandū admittunt. Sup secūdam prem. qualiter p̄cessus talis ē cōtinuandus ē questio sexta. Et primo qualiter testes sunt citandi z interrogandi. Secūdo qualiter interrogatoria generalia p̄ p̄mo actu maleficiis pponūt. Tercio qualiter interrogatoria p̄ricularia. Questione septima varia dubia sup respōsiones negatiuas maleficaz declarant. z quādo potest incarcerari quādo etiam p manifeste dep̄bēsa in heresi maleficaz sit habenda. z est actus secundus. Questio octaua quomō sit capienda z incarceranda. erit actus tertius. Nonā qñtio. An deponētū nomina sint ei post captionem manifestanda. actus quartus. Decima. qualiter defensiones sunt cōcedende cuz deputatione aduocati. actus qñtus. Undecima quid faciat aduectus cū sibi testū nomia nō publicantur. actus sextus. Duodecima magis declaratiua quō sit capitalis inimicitia inter delatam z testes inuestiganda. z est actus septimus iudicis. Tredecima qd faciet iudex vbi delatus vult eū recusare. actus octauus. Quarta decima de his q iudex habet aduertere ad eū locū carceris z torzure. z q nō sit facilis ad exponendū maleficam tormentis p̄per maleficiū taciturnitatis actus nonus. Quinta decima de modo sententiandi delatam ad qñtiones. z qualiter prima die sit qñtionanda. Sedecima quō qñtiones sunt cōtinuāde. Et de signis ex qbz malefica cognoscitur. z quō sunt abradende. Et de varijs cautelis sup maleficiū taciturnitatis. z est actus vndecimus iudicis. Decima septima de tempe z de secūdo modo interrogandi. z de cautelis extremis a iudice obseruandis.

Super modos vero sententiandi diuisi in numero est prima qñtio. an super examē z iudicij candentis ferri vbi ad illud appellant possint sententiari. Secūda de his que generaliter iudex debet obseruare tam circa sentēcias in

terlocutorias q̄ diffinitiuas. Tercia. Quot modis iudex potest delatū habere suspectus ⁊ super quib; potest ferre sententiam. Quarta. Quomodo sit sententia ferenda super personam. sed immunem totaliter. Quinta. qualiter sit ferenda super delatam ⁊ diffamatam generaliter. Sexta. qualiter sup delatā. diffamatam questionib; tamen ⁊ tormentis exponendam aliquam. Septima. qualiter sup suspectā de illa heresi leuiter. Octaua. Qualiter super suspectam uehementer. Nonā. qualiter super suspectam violēter. Decima. Qualiter est ferenda sup diffamatam ⁊ suspectam insimul ⁊ cōmūter. Undecima. Qualiter super confessam illam heresim sed nō relapsam ⁊ penitentem. Duodecima qualiter sup confessam heresim ⁊ penitentē sed relapsam ꝑ babiliter. Tredecima. Qualiter sup confessam ⁊ impenitentem. sed relapsam realiter. Quarta decima. qualiter super cōfessam heresim ⁊ impenitentē atq; relapsā certitudinalit̄. Quinta decima. Qualiter super non confessam sed cōuictam de heresi legitimis testib; ⁊ alias iudicialiter. Sedecima. qualiter sup cōuictam sed fugitiuam vel se absentantē cōtumaciter. Decima septima. Qualiter super delatam ab alia malefica incinerata. sed nō cōfessam. Decima octaua. Qualiter super delatam nō maleficā inferentem sed tollentem. Decimano na. Qualiter super sagittarios maleficos. armarum incantatores. ⁊ quoscūq; nigromanticos. Vicesima super obstetrices maleficas omnes alias in maleficijs excedentes. Concludendo de remedio appellationis vbi delata quecumq; ad illud confugeret. quid iudicio ecclesiastico seu civili sit faciendum.

Prima questio in ordine.

Utrum asserere maleficos esse sit adeo catholicum q̄ eius oppositū prinaciter defendere omnino sit hereticum. Et arguitur q̄ nō sit catholicū quicq; de his asserere. xxvi. q. v. epi. Qui credit. posse fieri aliquā creaturam aut in melius deteriorē transmutari. aut in aliam speciem vel similitudinem transformari q̄ ab ipo omniū creatore. pagano ⁊ infideli deterior ē. Talia aut cum referuntur fieri a maleficis ideo talia asserere non est catholicum sed hereticum. Preterea nullus effectus maleficis est in mūdo. Probat̄. Quia si esset operatio demonū fieret. Sed asserere q̄ demones possunt corporales trāsmutationes aut impedire aut efficere nō videtur catholicum. quia sic perimere possent totum mundū. Preterea omnis alteratio corporalis puta circa infirmitates aut sanitates procurandas reducit̄ in motum localē. patet ex septimo physicorum. Quozūcūq; est motus celi. Sed demones motum celi variare nō possunt. Dionysius in epistola ad Policarpum. Quia hoc solius dei est. ergo videtur q̄ nullam trāsmutationem ad minus veram in corporib; causare possunt. ⁊ q̄ necesse sit huiusmodi trāsmutationes in aliquam causam occultā reducere. Preterea sicut opus dei est fortius q̄ opus diaboli. ita ⁊ eius factura. Sed maleficium si esset in mūdo esset vtiq; opus diaboli contra facturam dei. ergo sicut illicitum est asserere facturam superficisam diaboli excedere opus dei. ita illicitū est credere vt creaturez opera dei in hominibus ⁊ iumentis valeant vicari et operibus diaboli. Preterea id quod subiacet virtuti corporali non habet virtutē imprimendi in corpore. Sed demones subduntur virtutibus stellarum quod patet ex eo. q̄ certi incantatores constellationes determinatas ad inuocandum demones obseruant. ergo non habent virtutem imprimendi aliquid in corpora. ⁊ sic multominus maleficē. Itē demones non operantur nisi per artem. Sed ars non potest dare verā formā. vñ in. c. de mineris dicit Sciāt auctores alchimie spēs transmutari nō posse. Ergo ⁊ demones ꝑ artem opantes veras q̄litates sanitatis aut infirmitatis iducere nō p̄nt. sed si vere sunt hūc aliquā aliā causā occultā absq; ope demonū ⁊ maleficorū. Sed contra in decre. xxviij. q. i. si perfortiarias atq; maleficas artes non nunq; occulto iusto dei iudicio permittente ⁊ diabolo preparante. ⁊c. loquitur de impedimento maleficis alii

quo ad actus cōiugales tria cōcurrere. s. ma-
leficam. diabolum & dei permissionem. Prete-
rea fortius agere potest in id quod ē minus
forte. Sed virtus demonis ē fortior virtute
corporali. Job. xl. Non est potestas sup ter-
ram q̄ ei valeat compari. qui creatus est vt ne
minē tumeret. Rñsio. Sic impugnandi sunt
tres errores hereticos quibz reprobatas ve-
ritas patebit. Nam qdam iuxta doctrinaz. s.
tho. in. iiii. di. xxiii. vbi tractat de impedimē-
to maleficiali conati sunt asserere maleficuz
nihil esse in mūdo nisi in opinione hominuz
q̄ naturales effectus quoz cause sunt occulte
maleficijs imputabāt. Alij q̄ maleficos cō-
cedūt sed ad maleficiales effectus illos tantū
modo imaginarij & fantastice concurrere asse-
rūt. Tercij q̄ effectus maleficiales omnino di-
cunt esse fantasticos & imaginarios. licet de-
mon cū malefica realiter cōcurrat. Horz erro-
res sic declarant & reprobandant. Nam primi
omnino de heresi notatur p̄ doctores in. iiii.
p̄fata di. p̄cipue p̄ sc̄m̄ Tho. in. ii. ar. z in cor-
porz. q. dicens illam opinionem esse omnino
p̄tra auctoritates sanctorz & p̄cedere ex radi-
ce infidelitatis. Quia vbi auctoritas scrip-
turę sacre dicit q̄ demones habēt potestātē su-
pra corporalia & supra imaginationē hoim qm̄
a deo p̄mittūtur. vt ex multis scripturę sacre
passibz notatur. Ideo illi q̄ dicunt maleficiū
nihil esse in mūdo nisi in estimatione hoim.
Etia nō credūt esse demones nisi in estima-
tione vulgi tm̄ vt terrores quos homo sibi ipi
facit ex sua estimatione imputer demoni. Et
q̄ etiā ex imaginatione vehemēt aliq̄ figure
apparet in sensu tales quales hō cogitat qz
tūc creduntur demones videri dicamus vel
etiā malefici. Et qm̄ hec vera fides repudiat
p̄ quā angelos de celo cecidisse & demones eē
credimus. Ideo & fatemur ipos ex subtilita-
te sue nature multa posse q̄ nos nō possumus.
Et illi q̄ eos ad talia faciēda inducūt malefi-
ci vocātur. hec ibi. Quia p̄o infidelitas in ba-
p̄fato heresis nominatur ideo tales de heresi
p̄benduntur. Alij duo errores demones &
corz naturalē potentiā nō negantes sed inter
se quo ad effectum maleficialē & ipam malefi-
cam dissidentes in quātū vnus p̄cedit malefi-
cam realiter cooperari ad effectū nō tamē verū
sed fantasticiū. Alter vero p̄ p̄trariū effectū re-
alem in lesō p̄cedens sed maleficam fantasti-
ce purat cooperari. Fundamentū erroris ex du-
obus passibus canonū. q̄ hñtur. xxvi. q. v. epi.
sumpserūt. vbi p̄mo rep̄bēdūt mulieres q̄
credūt se cū dyana vel herodiana nocturnis
bois eq̄tare. Inspiciat ibi canon. Et qz sepe

fantastice & imaginarij talia solummodo fi-
unt. ideo zilli errantes de omnibus alijs ef-
fectibus ita fieri iudicant. Secundo. Quia
ibi continetur q̄ qui credit vel asserit posse fi-
eri aliquam creaturam aut in melius deteri-
usue immutari aut transformari in aliam spe-
ciem vel similitudinem q̄ a deo omnīū cre-
atore. infidelis est & pagano. deterior. Unde
propter hoc quod ibi dicitur deteriorisue im-
mutari dicitur illum effectum non esse reales
in maleficiato sed tantūmodo fantasticum.
Sed q̄ hi errores heresim sapiant & contra
sanum intellectum canonis militent. osten-
ditur primo tam per legem diuinam q̄ etiā
ecclesiasticam & civilem. hoc in generali. de-
mum in speciali verba canonis exprūmendo
licet etiā in sequenti questione clarius hoc
deduceretur. Nam lex diuina in plerisq̄ lo-
cis precipit maleficas non solum esse vitan-
das sed etiā occidendas. cuiusmodi penas
non imponeret si nō veraciter & ad reales ef-
fectus & lesiones cum demonibus concurrer-
ent. Horz enim corporalis non infligitur si-
ne corporali & graui peccato licet aliud de mo-
te anime que et fantastica illusione seu etiam
tentatione oziū possit. Hec est sententia san-
cti. Tho. in. ii. distin. vii. in questione. An vti
auxilio demonū sit malum. Nam Deutroñ.
xviii. precipitur omnes maleficos & incanta-
tores interfici. Leuitici etiā. xix. dicitur. Ani-
ma que declinauerit ad magos & ad ariolos
& fornicata fuerit in eis ponam faciem meaz
contra eam & interficiam eam de medio popu-
li mei. Et iterum. xx. Vir vel mulier in q̄bus
p̄bitonicus v̄ diuinus sp̄s fuerit moriatur
lapidibus obruet eos. Et dicitur phitones
in quibus demon operatur mīros effectus.
Preterea hec sunt q̄ p̄pter hoc p̄ctm̄ ochoz si-
as infirmos morzū fuit. iiii. Reg. i. z saul. i. pa-
ralipo. r. Diuinorū deniqz eloq̄oz tractato-
res q̄d aliud in eoz scriptis sup. ij. disti. vii. &
viii. tradiderūt de p̄tate demonū & magicis ar-
tibus eoz scripta inspicūtū cuiusq̄z do-
ctoris sup. ij. li. sen. z inueniet nullo discrepā-
te magos & maleficos virtute demonū p̄mit-
tente deo mīros effectus nō fantasticos pos-
se p̄ducere. Acco. de varijs alijs locis in q̄-
bus sanctus Tho. diffuse de h̄mōi epibus p̄-
tractat vt in summa cōtra genti. li. ii. c. i. & ii.
in prima parte. q. cxiii. ar. iiii. Et in secunda
secunde. q. cxi. & cxi. & cxi. Inspiciantur deniqz
postillatores & glosatores de magis pharao-
nis. & xodi. vii. Inspiciantur & dicta Angu-
stini. xviii. de ciuitate dei. ca. xvij. Et in secū-
do de doctrina. christiana. Similiter aliorū

doctorum quibus omnibus contradicere valde absurdū ē nec a vicio heresis excusari potest imo in iure hereticus cēsetur quicūq; errat in expositione sacre scripture. xxiiij. q. i. heresis. Et quicūq; aliter sentit de his quod hęc p̄cernūt q̄ romana tenet ecclia. c. t. q. hęc ē fides quod deniq; p̄tra sanū intellectum canonis militant ostēdit p̄ legem ecclesiasticā. Nam canonū doctores sup. c. Si p̄fortiaris z maleficias artes. xxiiij. q. i. z extra de frigidis z maleficia ris. qd aliud p̄tendūt nisi de maleficiati impedimento circa actus p̄iugales declarare quō dirimit tractū aut p̄trahendū matrimonii. Dicit em̄ sicut z Tho. in. iij. vbi supra. q si maleficiū supueniat matrimonio an carnalē copulaz. tūc si ē p̄ceptū impedit z dirimit matrimonii tractū. cuiusmōi sentētia nō daretur sup illuzorū z fantasticiū effectum vt de se patet. Videatur Hosti. in summa copiosa. si militer Hosti. z Raymūdus qd etiā nullibi leguntur difficultasse. An talis effectus possit censeri imaginarius z nō realis. sed hoc tanq̄ p se notū relinq̄bant. Et quōd possit cēseri p̄ceptus vel temporalis declarari si post triēniū duraret nec dubitabat an imaginariē p maleficam seu illusorie introumitteret. Sed q̄ vere z realiter pot̄ talis defectus p̄trari virtute demonis p̄pter pactū cū eo inuim. vel etiā p ip̄m demonē abiq; malefica. licet hoc rarissime fiat in ecclesia vbi sacramentū matrimonij meritorū existit. sed q̄ inter infidelēs hoc cōtingat hoc ē qz iusto titulo illos possidere se cernit vt petrus de palude in suo quarto recitat de sponso qd desponsauerat ydoliū z nihilominus cōtraxerat cū quadaz iuuenula. quā tñ cognoscere nō potuit. p̄ter diabolū q̄ semp se in corpe assumpto it̄posuerat. cū tamē in ecclesia diabolus conatur potius p maleficias p̄pter suū lucrū in p̄ditiōe aiaruz tales effectus introumittere. z qualiter hoc facere pot̄ z quibus medijs inferius declarabit. vbi de septē modis nocēdi hominibz p consules effectus tractabit. Et alijs etiā questionibus quas theologū z canonistē circa hanc materā mouent hoc idem patet. discutientes quōd possit tolli z an licitum sit p aliud maleficiū tollere qd si malefica mortuus sit p quā maleficiū est immissum. De quo casu Hosti. in sua summa mentionem facit. de quibus in q̄stionibus tercię p̄tis patebit. Tur deniq; tam diligētē canonistē varias penas p̄mulgassent distinguendo de occulto z manifesto peccato maleficorū seu potius diuinatoz euz notia superstitio varias habeat species vt si notorū sit cui karistia denegat. Si occultus

p̄nitentia. xl. dieb. de conse. di. ij. p dilectōe. Itē si clericus q̄ deponēdus z i monasterio detrudendus. Si laycus etcōmunicandus. xxvi. q. v. Non oportet. Itē q̄ tales infames debeant censeri z qui ad eos concurrūt immo nec ad accusationem debent admitti. ij. q. viij. quisquis nec. Sed z per legem cuius lem hoc idem ostēditur. Nam Azon in summa super. ix. libro Lodicis Rubrica de maleficiis. l. post corneliū. de sicarijs z homicidijs dicit. Sciendū q̄ omnes illi quos vulgus maleficos vocat z etiā illi qui artem diuinandi sciunt patiuntur capitale penam. vt. l. nemo. L. de maleficiis. Itē infructu penam. l. culpa. l. nullus. De cni leges his verbis vtuntur. Nemini permittitur diuinare alioquin supplicium capitis gladio vltore ferret prostratus z subdit. Sunt z alij qui arte magica vitē innocentum insidiātur animos mulierum ad libidinum flectunt. et hi bestijs obiciuntur vt eo. L. l. multi. Decernūt etiā leges q̄ ad eorum accusationem quilibet admittatur sicut z canoij. in ca. in fauorem fidei. libro. vi. de here. Unde subditur ibidem Ad hanc accusationem quilibet admittitur quasi in crimine lese maiestatis. Ipsam em̄ prope modum pulsant maiestatem diuinam. Itē q̄ questionibus ad interrogatū subijciant subdit. Et quilibet nullo dignitate obstante questionī subijcitur z qui conuincitur vel si detegat facinus suus sit eculoe deditus vngulisq; sulcanti bus latera perferat penas dignas suo facinori vt eo. L. l. si ex. rē. Flora q̄ olim duplici pena talēs plectebantur. capitō z vngulis ad dilacerationē corporis seu ad denorandum bestijs obijciendo. Jam autem cremantur forte propter femineū seculum. Itē prohibent participationē. Unde subditur. sed nec permittantur tales ad limē alterius accedere alioquin concremantur bona. nec aliquis debet eos suscipere vel consulere alioquin deportantur in insulam z omnia bona publicantur. Hic notatur pena exilij euz amissione omnū bonozum qui tales consulant aut suscipiunt. Has penas vbi predicatorēs populis z rectoribus terrarum publicant. plus aduersus maleficias q̄ ex alijs scripturarum allegationibus marcescunt. Preterea z per leges cōmendantur qui eorum maleficijs obstant. Qñ vbi supra. l. eoz. Alij autem qui faciunt id ne labores hominū ventorū grandinūq; lapidatione sternantur. nō pena sed p̄mio digni sunt. Qualiter autē sit licitū talia impedire inferi? patebit vt p̄ tractū ē. Omnia autem hec negare aut frivole illis

resistere quòd pòr scrupulo heretice p̄auitatis carere. Iudicet vnusquisq; nisi fortassis euz ignozãtia excusabit. sed cuiusmòdi ignozãtia excusat statim inferius patebit. Concludendo ex omnibus p̄missis catholicam ⁊ verissimam assertionẽ q̄ malefici sunt qui demonũ auxilio propter pactum cum eis inuim maleficiales reales effectus p̄mittente deo p̄curare possunt nõ excludendo quin ⁊ prestigiosos effectus ⁊ fantasticos etiam p̄ media p̄stigiõsa producere valeant. Sed quia presens speculatio super maleficiales effectus versat qui plurimũ ab alijs differunt. ideo per hoc nihil ad p̄positum. cum tales potius sortilegi vel incantatores dicuntur q̄ malefici. Demum quia fundamentũ sui erroris capiunt ex verbis canonis precipue duo vltimõs errores nõ loquendo de primo qui seipsum condemnat dum nimĩũ contra veritatem scripture exorbitat. Ideo ad sanũ intellectum canonis est procedendum. ⁊ primo contra primũ errorem dicens mediũ esse fantasticu; sed extrema eẽ realia. Vbi notandus q̄ dum quatuordecim sunt species capitales in genere sup̄stitionis quas recitare causa breuitatis nõ expedit. tũ quia clare recitantur ab Iudo. viij. ethimol. ⁊ secũda secũde per sanctũ Tho. q. xcij. Tercia etiam quia inferius vbi de grauitate hui⁹ heresia tractabitur de ip̄is mentio erit. ⁊ hoc q̄stione vltima huius prime partis. Et species sub qua h̄mõd mulieres continetur vocat species phitonũ in quibus demon vel loquitur vel mira operatur. Et est sepius prima in ordine. Species aut̄ sub qua malefici continetur vocatur species maleficorũ. Et quia inter se plurimũ distant. nec oportet q̄ qui in vna specie laborat q̄ etiam sub alijs cõprehendat. Ideo sicut canon de illis mulierculis mentionẽ facit ⁊ nõ de maleficiis. ita false canones interpretatur qui h̄mõdi imaginarias deductiones corporũ ad totum genus sup̄stitionis ⁊ omnes species eius reducere velint vt sic ille mulieres imaginarie solũ ita ⁊ omnes malefice transferant. ⁊ p̄ amplius canones falsificat q̄ ex illo arguere vellet maleficam solũmodo imaginarie ad effectum maleficalem egritudinis vel morbi cõcurrere. Preterea tales sic errantes p̄ amplius reprehenduntur dum extrema concedunt realia. s. demonem opantem ⁊ effectum morbi realem. mediũ autem instrumentũ. s. personam maleficam dicunt fantastice concurrere cum tamen mediũ semp naturam participat extremorũ. Nec valet si dicat q̄ etiam fantasia sit quid reale quia sicut fantasia vt talis nil potest efficere nec concurrere

re ad demonis operationẽ nisi per pactũ intantum euz demone. in quo pacto malefica secto tam obpult ⁊ astrigit diabolo vere ⁊ realiter ⁊ non fantastice ⁊ imaginarie solum. ita etias oportet q̄ cooperet diabolo vere ⁊ corporaliter. Nam ⁊ ad hoc sunt omnia maleficorũ opera vbi semper aut per pactum aut per viũ. aut per locutionem seu per alicuius malefici instrumentũ repositi sub limine domus operatione sua maleficia ererent. prout in sequenti q̄stione patebit. Preterea si quis verba cano. diligenter inspiciet cõsiderabit quatuor que predicatores ⁊ sacerdotes p̄ ecclesiã sibi cõmissas omni cũ instantia populo p̄dicare deberent. s. q̄ extra vnũ deũ nemo arbitretur aliq̄d esse numinis vel diuinitatis. Secũdo q̄ cũ dyana vel herodiade equitare est cum diabolo qui se ita fingit ⁊ nominat transire. Tercõ q̄ talis equitatura sit tũc fantastice. quãdo diabolus mentẽ p̄ infidelitatem sibi subiectam agitat taliter vt ea q̄ solo spiritu fiant. corporaliter fieri creduntur. Quarto q̄ tali domine habeat in omĩb⁹ obedire. Unde ad maleficiales actus hẽ p̄ba extendere est absurdum. cum sunt diuerse sp̄es. An autem malefici etiam localiter trãsserantur in sua specie sup̄stitionis vel solum imaginarie sicut phitones. tractabit de illo in capitulis secunde partis capitulo tercõ q̄ vtroq; modo. Et sic secũdus error cum primo eliditur quo ad fundamentũ ⁊ sanum intellectus canonis. Tercius insuper qui et verbis canonis effectum maleficalem asserit fantastice cum ex verbis canonis etiam eliditur. Nam in eo q̄ dicit qui credit posse fieri aliquã creaturam aut in melius deteriusue transmutari aut in aliam speciem vel similitudinẽ trãssorari q̄ ab ip̄o omnĩũ creatore ⁊ c. infideli deterior eẽ. De tres partes si nude intelligantur sunt cõtra p̄cessum scripture ⁊ determinationem doctorũ. Nam posse fieri aliquas creaturas a maleficiis vt pote vere aialia imperfecta. inspicat seq̄ns canõ. nec mirũ post allegatũ canõ. epi. qd̄ Augusti. determinat de magis pharaonis q̄ virgas in serpẽtes verterit inspicat glo. sup̄ illud Exo. viij. Vocauit pharao sapientes inspicat talia glo. strabi. q̄ demones discurrũt p̄ mũdũ qñ p̄ incarnationem malefici p̄ eos aliq̄d efficere conãt ⁊ colligũt diuersa semia. ⁊ ex eorũ adaptione p̄nt p̄ripe diuersẽ sp̄es. Inspicat ⁊ Alb. in de aialib⁹. Inspicat ⁊. s. tho. i. p. q. c. xiiij. ar. iij. Quorũ dicta breuitatis cã obmittũ. solum hoc sup̄est vt intelligat ibi fieri pro creati. Secõd etiam q̄ in melius deteriusue valeat transmutari

Intelligatur solummodo a deo auctoritate et ad correctionem seu etiam punitionem. Sepi tñ ista ministerio demonum exercetur. Et sic de pmo dr. dñs peccat in ipse medef. z ego occidā z ego viuere faciā. Ita de scdo dr. immisionē p angelos malos vt sup taciū ē. In pñto deniq; ca. nec mirū. inspiciantur verba augusti. q̄ dicitur malefici z cuiusmodi eoz opationes qñ hoibus iterdū nō solū infirmitates sed eoz mor tē inferunt. Terciuē solum intelligere expedit cū moderni malefici sepi ope demonū trāsfornmā i lupos z alias bestias. Sz canon loquitur de reali trāsfornatione z centiali. z nō de p̄stigiōsa q̄ sepi fit. de q̄ ec̄ ang. xvij. d. ci. dei. c. xvij. mltā referit vt de famosissima maga circes. z de socijs dyomedis z de p̄stantiū De q̄ materia i caplus scōe p̄s̄ parēbit. Et an semp sunt pñtes vel absentes malefici zan illam formā diabolus assumat vel ipse hō p se videatur talia. caplo. vi. xvij.

Sed qz scō. i ps qñis diē q̄ bis oppo sūū asserere p̄tinaciter sit hereticum. Querit. an tales debeat bñi tāq; manifeste dephensi i heretica p̄auitate. vel solū vt de heresi vehemēter suscipi. Et vt q̄ pmo mō. nā Bern. i glo. ordiaria. i. c. ad abolendā. §. p̄nti. z. ver. dephensi. extra de here. p̄nti ni hilomin⁹ ordiatiōe sancim⁹ vt q̄cūq; mani feste fuerint in heresi dephensi rē. declarat qz trib⁹ modis q̄s eēt manifeste dephēsus. facti videly euidētia. puta qz publice p̄dicat heresim v̄l legitiā. p̄batōe p̄ testes. v̄l ex sua p̄fessione. Et qz tales publice p̄dicat seu temere p̄p̄ata oīa se opponit asserētes maleficas nō eēt. aut qz nullo mō valeāt hoib⁹ nocere. iō tanq; manifeste dephensi i tali p̄auitate sub hac distinetōe p̄tinēt. Ad eūdem ec̄ sensum ē eiusdem Bern. glo. in. c. exēdicam. scō sup ver bo dephensi publice. Ad idē ec̄ facit. c. sup qz busdā. extra de ver. sig. Inpiciat ibidē lector c. zepiet veritatē. Sz §. qz hoc nimis durū vt. tū p̄pter penā annexā q̄ norat in. c. ad abolendā. §. p̄nti. extra de here. vbi i clerico ponitur degradatio. zq; secularis relinq̄tur arbitrio p̄tatis secularis aduersione debita puniēdus. tū ec̄ p̄pter ignorantia z mltitudinē eoz rū q̄ culpabilis i tali errore cernit. Et ex mltitudinē tali rigor iusticie ē tempand⁹. dif. xl. vt p̄stituerēt. Rñ. Cū nra sit inuentio poti⁹ a vicio heresis hmoi p̄dicatores p̄ posse excusare q̄ incusare cū vt dr̄ extra de p̄sump. c. licteras. §. q̄ circa. mandam⁹ q̄ten⁹ cū p̄pter solā suspitōem quāuis vehemēte nolunt illum de tam grau crimē p̄denari zē. vbi glo. sup ver. p̄denari. Procedi p̄ tālē sic vehemē

ter suspitū sed nō debz p̄pterea p̄denari. nō si affir vt ibidē declarat violētia suspitō. acti quia suspitōnem excludere non possumus. z hoc p̄pter friuolitas eoz assertiones contra fidē veritatem. Et cum hoc triplex sit suspitō. leuis. vehemens. z violētia. de quibus in ca. accusatus. z. ca. cum contumacia. lib. vi. de here. z per notata per Archidiaconum z Jo. andree. super ca. accusatus z verbo vehemens. z de p̄sump. ca. litteras. De violētia etiam loquitur canon. distin. xxxiij. quorū rūdā. Ideo querendum cuiusmodi suspitōni talis predicans subiacet. Et quidē cū talia dogmatizantes non equaliter se ad huiusmodi errores habere nōsuntur. eo qz alii qui ex simplici ignorantia iuris diuini. aliq̄ etiam sufficienter informati adhuc fluctuant facillando z plene assentire nolunt z cum error in mente hereticum non faciat nisi assuetudinacia voluntatis. oportet etiaz dicere qz ad suspitōnem super crimen heresis nō se equaliter habeant. Attamen quia per ignorantiaz putant se posse euadere. Aduertant paululuz q̄ grauius peccant qui et huiusmodi ignorantia delinquit. Nā licet multiplex sit ignorantia. tamen in rectoribus animarum ignorantia quecumq; sit non potest dici ignorantia inuincibilis seu ignorantia particularis s̄m philosophos que a iuristis z theologis dicitur facti. Sed censetur in eis ignorantia vniuersalis que est ignorantia iuris diuini. quia est eorum que de iure et lege diuina scire tenetur. distin. xliij. Nicolaus papa. dispensatio celestis seminis nobis imuncta est. Ne si non asperferimus. Ne si tacuerim⁹ Tenetur enim habere scientiam sacre scripture di. xxxvi. per totum. Et ad hoc ad subditozum animas informandas eadem disti. ca. ij. §. ecce. z. §. si quis vult. licet s̄m Ray. Hostien. Tho. non requiratur qz habeat scientiam eminentem. sed qz habeat cōpetentem id est sufficientem ad suū officium equequendū. Attamen pro eorum aliquali cōsolatione dū modo damna p̄cedentia lucris sequentibus deinceps recōpensant est eis aduertendum. Quod hec ignorantia iuris licet dicatur interdum affectata id est voluntaria dupliciter. Quia interdum ignorantia intentionis. Z iterum cum ignorantia tentionis. Prima licet in nullo excusata sed damna. De qua Psal. noluit intelligere vt bene ageret. Secunda tamen diminuit voluntarium ita z peccatum. Quia fit quando quis tenetur aliquid scire sed nescit quod teneatur. Que etiam

fuit in paulo. l. i. i. **V**iam cōsecutus sum
qz ignorās feci in incredulitate. Quia tñ di-
citur affectata indirecte. qz propter alias oc-
cupationes negligit addicere ea que scire te-
netur. nec vult laborare in studio ad sciendū
illa recusat non a toto sed a tanto. Et etiam
iuxta Ambrosium super illud Roma. ij. An
ignorās qz benignitas dei ad penitentiam te
adducat. dicit Brauissime peccas si ignorās
grauissimē. i. valde piculose. Ideo p̄sertim iā
in t̄pibus ad succurrendū aīaz periculis oēm
ignorantiā repellamus z durissimū iudiciūz
qd̄ nobis imminet sup̄ dūctis rōnes z talē
tū nobis creditū sp̄ p̄re oculis habeamus ne
īp̄a ignorantiā etiam in nobis noſc̄t crassa vel
supina per merbaphozaz hominis crassi vel
supini qui nō videt etiā ea que corā ip̄o sunt.
Dicit em̄ cancellarius in floribus regularūz
moralū. z in secunda regula. qz culpabilis
ignorantiā iuris diuini nō cadit in facientes
quod in se est. Ratio ē. Quia p̄ss̄sanctus ta-
lem hominē de necessarijs ad salutē q̄ vires
cius excedit docere immediate parus ē. Ad
primū argumentū solutio patz p̄ sanū intel-
lectū canonis. Ad secundū dicit P̄. de ihera.
p̄meret vtiqz ex magna sua inuidia qua ad-
uersus boīem agit. si a deo p̄mitteretur. **Q**
aut̄ deus p̄mittit sibi aliqua zaliq̄a nō. hoc
cedit in maiorez ip̄ius diaboli p̄uiceliam z
duplicitiā. qz deus in oīibus vtiū eo cō-
tra suā voluntatem ad manifestationē glorie
sue. Ad terciū dicitur qz alte rōnem egritudi-
nis aut̄ alterius effectus maleficialis semp̄
cedit aliquis motus localis in quantumz demō
p̄ maleficā colligit determinata actiua q̄ vide-
licet ledere p̄nt z apponit determinatis passi-
uis ad inferendū dolorē vel nocuentū aut
actū aliq̄ē spurcissimū. Et si q̄ritur an mo-
tus ille rerū a demone localis reducatur i mo-
tus celestem. Picendū ē qz non. Quia non mo-
uent̄ ex virtute naturali sed mouēt̄ur ex obe-
dientia naturali qua subijciūtur virtuti demo-
nis qui habet hoc ex virtute nature sue qz p̄-
sup̄a corpora. Potest dico nō qz possit inſue-
re rebus materialibus aliquā formā vel sub-
stantialē vel accidentalem absqz amminicu-
lo alterius rei naturalis. Sz quia potest deo
p̄mittente res localiter mouere z ex rebus cō-
iunctis dolorē vel aliquā qualitatem p̄ducere
Unde effectus maleficialis non subijcitur mo-
tū celi sicut nec ip̄e demon licet res ille z in-
strumēta subijciant. Ad quartū dicendum.
Opus dei p̄t ope diaboli viciari. put ad p̄ns
loq̄mur de effectu maleficiali. Sz qz hoc nō
pōt nūā diuina p̄missione. idēo non seq̄tur qz

diabolus sit deo fortior. demum qz nō viciat
opa dei p̄ violentiā cū sic etiaz destrucere possit
Ad q̄ntū simplr̄ notū ē qz corpa celestia non
h̄nt virtutē impmendi in demones cum nib-
l agat vltra suā virtutē. sed qz a magis aduoca-
ti sub certa p̄stellaōne veniūt. duplici ex cau-
sa hoc facere vident. P̄tio qz sciūt virtutē il-
lius p̄stellaōis in uare ad effectū quem magi
optāt. Secdo faciūt vt boies inducāt ad ve-
nerandū aliq̄d numē i stellis. et q̄ veneratio-
ne etiā aī t̄pa ritus ydolatrie p̄cessit. Ad vlti-
mū q̄ntū ad terminos argumētū sup̄ aurū al-
chimicū. dicendū fm̄ sc̄m̄ tho. in. ij. dif. vij. i
soluōne vni⁹ argumētū. vbi declarat de p̄-
te demonū in opando. **Q** licz qd̄a forme sub-
stantialē p̄ arte induci possunt p̄tūre natura-
lis agentis vt q̄ntū forma ignis inducūt p̄ arte
in lignū hoc tñ nō pōt fieri vniuersaliter eo qz
ars nō pōt inuenire sp̄ seu zūgere p̄pria acti-
ua p̄p̄s passiuus pōt in facere aliq̄d silē z sic
alch̄imiste faciūt aliq̄d silē auro q̄ntū ad acci-
dentia exteriora sed tñ nō faciūt vez aurū. qz
forma subalis auri nō ē p̄ calozem ignis quo
vni⁹ alch̄imiste sed p̄ calozē solis i loco deter-
miato vbi viger p̄tus mineralis. z iō tale au-
rū nō h̄z opatozē p̄leq̄ntē sp̄em z silē ē de alijs
eoz opatoibus. Ad p̄positū. Demones opan-
tur p̄ arte circa effectū maleficialē z ideo abs-
qz amminiculo alteri⁹ agentis nullā formā sub-
stantialē vl̄ accidentalem inducere p̄nt z qz nō di-
cimus qz maleficia inferat p̄tē absqz ammini-
culo alteri⁹ agentis. iō cē euz tali amminiculo p̄-
veras q̄litatez egritudinis aut̄ alteri⁹ passio-
nis inducere. Sz q̄ntū hec amminicula seu am-
nistratoēs inſtroz h̄nt ad effectū maleficialē
cum demonibus cōcurrere vel nō patebit p̄
sequentiā.

Secūda questio.

A catholicū sit asserere qz ad effectūz
maleficialē sp̄ habeat demō cū malefi-
co p̄currere vl̄ qz vni⁹ sine altero vt de
mon sine malefico vl̄ e conuerso talē effectum
possit p̄ducere. Et arguit p̄mo qz demō sine
malefico. Aug⁹. i. l. lxxvij. q. Dia q̄ visibilis
sunt etiā p̄ inferiorēz p̄ans aeris fieri posse
credūt̄ur. Sed oīa nocumenta corpa lia non
sunt inuisibilia sed pot̄ sensibilia. igit etiā a
demonibus fieri p̄nt. P̄terea ex scripturis
nocumēta iob̄ illata vbi ignis de celis ceci-
dit z familiā cū gregib⁹ pecoz vno impetu cō-
sumpsit z turbo domū deſicētes liberos occi-
dit demō p̄ se absqz maleficis p̄currere tñmō
diuina p̄missione opat̄. ē. g. a sili i alijs q̄ma-
leficis ascribūt̄ur. patz z de. vij. v̄ris fare vir-
ginis q̄s demō occidit. P̄terea qd̄d p̄t
tus iſer̄ior absqz amminiculo virtus sup̄ioris

potest et virtus superior absque amminiculo virtutis inferioris. Sed virtus inferior potest concitare grandines et inducere infirmitates absque auxilio virtutis superioris. Dicit enim Albertus de proprietatibus rerum quod salina putrefacta certis modis ut ibidem ponit si picta fuerit in fonte mirabiles citabit in aere tempestates. Preterea si dicatur quod demon vitium maleficium non propter indigentiam sed propter eius quam querit operationem. Contra Aristoteles. ii. ethicorum. Malicia est voluntarium quod probat per hoc quod nullus operatur iniuste voluntarie non velle iniustum esse. et voluntarie stuprante non velle iniustum continere esse. et per hoc etiam legislatores puniunt malos quasi voluntarie mala operantes. Demon ergo si operatur per maleficium operatur tamquam per instrumentum. et cum instrumentum dependet ad voluntatem principalem agentis tamen voluntarie agit si occurrit non erit et actio imputanda nec per sequeles punienda. Sed contra quod nihil possit efficere in inferioribus absque maleficis. Primo de generatione. Omnis actio est per contactum. Et quia non est aliquis contactus demonis ad corpora cum nihil habeat cum eis commune. ergo vitium aliquo instrumento illi influendo virtute ledendi per contactum. Iuxta hoc etiam quod maleficia possunt fieri absque opere demonum. probatur per textum de glo. ad Gal. ii. Quod insensibilis gallate quis vos facinorose veritati non obedire. glo. quidam habent oculos veres qui solo aspectu insipienti alios et maxime pueros. Et ad hoc etiam Auicenna. vi. naturalium. li. ii. ca. vii. ita dicens. Dolorifices autem anima operatur in corpore alieno sicut in proprio quemadmodum est opus oculi fascinantis et stimulationis operantis. Et eandem sententiam etiam ponit Algazel libro. v. suo physicorum. ca. ix. Putat etiam Auicenna licet non teneat in illo quod virtus imaginativa etiam absque visu possit extranea corpora immutare. ubi nimis extendit virtutem imaginativam. et capimur hic virtutem imaginativam non inquantum distinguitur contra alias virtutes sensitivas inferiores vel est sensus communis et fantasia et estimatio. sed inquantum includit omnes illas virtutes interiores. Sed bene verum quod talis virtus imaginativa potest transmutare corpus conuictum. scilicet illud in quo est. sicut homo potest ambulare super aquam quod est in medio viam. Si vero posita fuerit super aquam profundam non audebit ambulare super eam. eo quod imaginabitur in eius anima forma cadendi vel vehementer impressa cui obedit materia et virtus membrorum eius et non obediet ei contra naturam. sed ad directe ambulandum. In hoc ergo

conuenit hec immutatio cum oculo fascinantis inquantum immutat corpus proprium primo sed non corpus alienum de qua immutatione iam loquimur. Preterea si dicatur quod talis immutatio causatur a corpore mediante anima in alio corpore visu. Contra. quia ad presentiam in terrefactoris manat sanguis et vulneribus occisi ergo etiam absque virtute que corpora sunt mirabiles effectus producere. Item homo viuens et per cadaver hominis occisi transiens etiam non sentiendo illud adhuc terrore concutit. preterea sicut res naturales habent quasdam virtutes occultas quas ratio ab homine assignari non potest. sicut quod Adamas trahit ferrum et multa que Augustinus enumerat. xx. de ci. dei. Ita mulieres ad immutationes faciendas in corpore aliorum alienis certis rebus vitium absque auxilio demonum que etiam nostram rationem excedunt. Et que excedunt non debemus propterea demonibus quales et maleficis insinuat conuersantes ascribere. Preterea maleficis certis virtutibus imaginibus et rebus instrumentatibus quas interdum ponunt sub limine ostij domus aut ad certa loca. ubi pecudes conueniunt aut etiam homines que maleficatur et interdum moriuntur. Sed que homo effectus potest euenire et imaginibus illis inquantum habent quasdam influentias a corporibus celestibus receptas. probatur. Nam sicut corpora naturalia subduntur corporibus celestibus. ita artificialia. Sed corpora naturalia possunt recipere quasdam virtutes occultas. que et artificialia. vnde videtur quod eorum opera possent per tales impulsiones praticari et non per demones. Preterea si vera miracula sunt fieri et potestate nature in eo que operatur. ita et miranda et suspenda opera et virtute nature. probatur. Nam Grego. dicit. ii. dyalo. Sancti miracula faciunt aliqui et preterea aliquando et potestate. exemplum datur de virtute. Petrus orando suscitauit thabita mortuam. Ananiam et Saphiram mentientes morti in crepando tradidit absque prece. ergo et homo per virtutem sue anime poterit materiam corporalem in altero etiam transmutare seu immutare de sanitate in infirmitate recedens. Preterea corpus humanum est nobilissimum que alia corpora inferiora. sed propter apprehensionem anime humane non immutat corpus humanum ad calorem et frigus ut patet in irascibilibus et timoribus. immo etiam hec unmutatio peruenit quodque visus et egritudine et morte. et multo magis per sua virtute materiam corporalem immutare. Sed contra est. Substantia spiritualis non potest impingere aliquam formam nisi amminiculo alterius agentis ut supra tactum est. vnde et augustinus in psalmo li. Non est putandum istis transgressoribus angelis ad nutum seruire debant

visibilem rerum materiam, sed soli deo. ergo multominus homo ex potestate naturali efficere potest effectus maleficiales. Respondedo quia non desunt errantes in hac materia maleficas excusantes z demones tantummodo aut inculpantes aut quibusdam naturalibus transformationibus earum facta ascribentes. Ideo horum falsitas ostenditur primo per descriptionem maleficorum. De qua Irido. viij. et bimo. c. ij. Malefici dicuntur ob facinoram magnitudinem. s. mala pre cunctis malefactoribus efficiencia. unde subdit. hi elementa concutiunt ope scilicet demonum ad grandines z tempestates concitandas. Item dicit. Venies hominum turbabant. intellige ad amentiam odium z amorem inordinatum. Item subdit. Ac sine villo veneni haustu violentia tantum carminis animas interimunt. Ad idem. xxvi. q. v. c. nec mirum. z sunt verba Augustini in de ciui. dei. vbi declaratur qui dicitur magi z malefici. Magi sunt qui vulgo dicitur malefici z ob facinoram magnitudinem sic nuncupantur. hi sunt qui permissa dei elementa concutiunt. hominum turbant mentes minus confidentium in deo ac sine villo veneni haustu violentia tantum carminis interimunt homines. Unde z Lucanus. Vens hausti nulla fante polluta veneni incantata perit demonibus em accitis audent vtilare vt quosq; suos perimant malis artibus inimicos. Ex quibus patet quod in hominum operibus semper habent demones cum maleficis concurrere. Secundo quia cum quadruplices effectus penales assignare possumus. s. ministeriales. noxiales. maleficiales z naturales. Et ministeriales dicuntur qui ministerio bonorum angelorum sicut noxiales malorum spirituum inmittunt. Moyses enim egyptum in. x. plagis ministerio bonorum percussit vbi magi in. ij. tantum per malos spiritus concurrerunt z triduum pestem propter peccatum dauid circa numerationem populi commissum. z de. lxxij. milibus hominum vna nocte prostratis de exercitu sennacherib vtriusque hic per angelos domini id est per bonos demonum venerantes z cognoscentes peracta fuerunt. Noxiales vero effectus cum in scripturis nominantur. Immissiones per angelos malos secundum quas populus ille in deserto sepe percussus fuit. Et maleficiales effectus dicuntur quando demon per maleficos z magos operatur. sicut z naturales qui ex influentibus corporum celestium in istis inferioribus circa mortalitates sterilitates terrarum z grandines his similibus causantur. Et inter hos effectus magna sit differentia. ideo cum Job noxiali plaga fuit a demone percussus z non maleficali ideo nihil

adpositum. Si quis vero curiosus instaret sicut plerumque hec materia curiosas patitur a maleficorum defensoribus instatias. semper in cortice verborum aerem verberantes z medullam veritatis nunquam penetrantes. Zur Job non maleficali effectus per demonem sicut noxiali percussus fuit. His curiose etiam responderi potest. quod Job fuit percussus a diabolo solum. z non mediante malefico vel malefica. Quia hoc genus superstitionis vel nondum erat inuentum. vel si erat inuentum. diuina tamen providentia voluit vt potestas demonis mundo ad precauendum eius insidias per dei gloriam innotesceret cum nihil nisi a deo permissis efficere poterat. Et de tempe quidem quo primum genus superstitionis inuentum fuit. Et dico primum genus quo ad demonum invocationem non quo ad pernam ydolatriam. Dicit Vincentius in Speculatio. allegans plures doctores quod primum inuentor artis magice z mathematice fuit zorastrus qui dicitur filius Cham filius Noe. hic secundum Augustinum. de ciui. dei. solus risit nascendo z hoc non nisi ope diaboli. Hic etiam cum esset rex superatus est a nino filio belli qui edificauit ninium. vel amplius sub quo cepit regnum assyriorum tempe Abrahae. Hic etiam ninus ob inordinatum amorem paris fecit fieri imaginem patri mortuam ad quam quicunq; confugerant malefactores liberi erant ab omni punitione debita. Et ex hoc ceperunt homines imagines adorare vt deos. sed hoc post primam creatam. quia sub illo tempe non erat ydolatria. propter recentem memoriam creationis mundi. vt dicit sanctus Thomas. secunda secundae. q. xcvi. ar. iij. vel etiam incepit a Phemrob. qui coegit homines ignem adorare. z sic in secunda de erat incepit ydolatria. que est primum genus superstitionis. sicut diuinitas secundam. z obseruancia terciam. Maleficorum autem ritus deducitur ad secundum genus superstitionis. scilicet ad diuinationem que fit per expressam demonum invocationem. cuius etiam sunt tria genera. s. nigromantia. planetarium seu potius mathematicum. z diuinitio per somnia. hec ideo posui vt prius lector intelligat noxias illas artes non subito sed processu temporis fuisse inuentas nec absonum esse asserere maleficas temporibus Job non fuisse. Sicut enim per incrementa temporum vt Gregorius in moralibus dicit creuit scientia sanctorum ita z noxie artes demoniorum. Et sicut iam repleta est terra scientia domini. Esai. xi. Ita iam mundi vespere ad occasum declinante z malicia hominum excreuit z charitate refrigerante supabundat omnis maleficorum iniquitas. Ipe cum zorastrus cum esset incertus

illis actibus et solummodo considerationi astro-
rum a diabolo successus est. **Hec** ubi supra.
De tempore autem quo malefici leguntur cum
demonibus ad maleficia inferenda convenisse
tactum est supra. Zhabetur **Exodi**, septimo.
quo ad magos pharaonis qui in plagis sup-
egyptum demonum assistance sicut moyses
ministerio bohorum angelorum signa pluri-
ma perpetrarunt. Unde concluditur veritas
catholica videlicet quod ad effectum maleficia-
lem licet non ad effectum nocivalem semper habet
maleficus cum demone concurrere. Et per hec
patet responsio ad argumenta. Nam ad pri-
mum non negatur quin effectus nocivales que
visibiliter cernuntur super homines in meta ter-
re fruges. et que etiam ex influentis corporum
celestium sepe proveniunt etiam a demonibus
deo permittente inferuntur. Dicit enim **Augu-
stinus**, ij. de civi. Demonibus subsunt ignis et
aer quantum eis a deo permittitur. patet et per
glossam super illud **Immisiones** per ange-
los malos que dicit. Deus punit per malos
angelos. Et quibus etiam patet responsio ad
secundum de **Job** 2 et his que prius tacta sunt
de initio artis magice. Et ad tertium de salu-
tia putrefacta et in putrem proiecta dicit. **Ex** li-
cet sequatur effectus nocivales absque auxilio de-
monis. licet non absque influenza corporis ce-
lestis. Loquimur autem de effectum maleficia-
li unde non est simile. Ad quartum dicit verum
esse quod demones videntur maleficia tantum-
modo per opem eorum perditionem. Et cum infer-
tur quod non essent puniendi. quia concurrunt
tantum instrumenta que moventur ad nunc non
proprium sed principalis agentis. Rndetur quod
sunt instrumenta animata a libero agente. et
licet possit expressum pactum initium cum demoni-
bus non tam iure sue libertatis. quia vt et earum
fallionibus accedimus. et loquor de muliercu-
lis combustis ad plurima maleficia coacti si
verbera demonum subterfugere voluit coope-
rantur. prima tamen professione que sponte se de
monibus subiecerit manent ligatae.

AD alia vero argumenta in quibus p-
batur maleficiales effectus posse abs-
que demone a vetulis percurari. Di-
cendum quod ex vno particulari concludere vniuer-
sale est dissonum rationi. Et cum in tota vt videtur
scriptura sacra non inuenitur tale nisi hic ubi
agitur de fascinacione seu inuoluntatione ve-
tularum. Ideo non valet per hoc concludere quod
semper habeat ita euenire. Insup est etiam du-
bium per glossam. An absque opere demonum talis
fascinatio fieri possit. eo quod ex glossis ibi elicitur
quod fascinatio capitur tripliciter. Vno modo di-

citur ludificatio sensuum que fit per artem ma-
gicam et sic potest fieri ministerio demonum. ni-
si prohibeantur a deo immediate mediante vel
ministerio sanctorum angelorum. **Secundo**
modo potest dici inuidia. vt ubi **Apostolus**
dicit. Quis vos fascinauit id est tanto odio
persecutus est. **Tercio** quod ex tali odio fiat un-
mutatio ad malum in corpore alicuius per ocu-
los alterius aspicientis in eum. Et de fascina-
tione hoc modo dicta communiter loquuntur
doctores secundum quem modum etiam **Auicenna**
et **Algazel** vt in argumentis deducitur locuti
sunt. Nam et sanctus **Thomas** hanc fascinatio-
nem declarat. prima parte. q. cxvij. per hunc mo-
dum. **Ex** forti inquit imaginatione anime im-
mutantur spiritus corporis coniuncti. Que
quidem inmutatio spirituum maxime fit in
oculis ad quos subtiliores spiritus proueni-
unt. Quia enim insciunt aerem continentem
visus ad determinatum spacium per quez mo-
dum specula si sunt noua et pura contrahunt
quandam impuritatem ex aspectu mulieris me-
struare. vt **Aristoteles** dicit in lib. de somno et
Yogil. Sic igitur cum aliqua anima fuerit ve-
hementer commota ad malitiam sicut maxime
vetulis contingit efficitur secundum modum predi-
ctum. Aspectus eius venenosus et nocivus et
maxime pueris qui habent corpus tenerum
et defacili receptiuum impressionem. Subdit
tamen quod possibile est etiam quod dei permissio-
ne vel ex aliquo occulto facto cooperetur ad
hoc malignitas demonum cum quibus sor-
tilege vetule pactum aliquod habent.

Ad pro ampliori intellectu solutio-
num aliqua dubia mouentur et quorum
rum solutione veritas magis patebit
Videtur enim ob stare primo illud quod su-
perius dictum est. **Ex** substantie spirituales
non possunt transmutare corpora ad aliqua
naturalem formam nisi amminiculo alteri-
us agentis ergo multominus hoc poterit effi-
cere imaginatio quantumcumque fortis in ani-
ma. **Præterea** est articulus condemnatus in
plerisque vniuersitatibus precipue tamen pa-
risiensi. quod incantator aliquis proiecit camelum
in fontem solo visu eo quod sicut intelligitur se
periores imprimat inferiores. sic anima in-
tellectiua imprimat in aliam et etiam in anima
sensitiua. Item ad hoc est articulus conde-
natus. quod materia exterior obedit substantie
spirituali si intelligatur simpliciter et secundum omnem
modum transmutationis. Quia sic soli deo
vt prius patuit obedit. His visis fascinatio
de qua loquimur qualiter sit possibilis et qua-
liter non. declaratur. Non enim est possibile
b

homini q̄ per naturalem virtutē anime sue p̄ oculos talem virtutem emittat que nō mediante transmutatione p̄p̄t̄i corporis neq̄ mediū nocuentius inferre possit corpori hominis quid aspici maxime cum s̄m̄ opinio- nem cōmuniorem videamus intra suscipien- tes nihil extra mittentes. Non est etiam pos- sibile homini q̄ p̄ virtutē naturalem anime sue pro voluntate sua transmutationes faciat im- aginando in oculis suis que mediante trans- mutatione mediū. s. aeris possit corpus homi- nis quem aspicit in aliqua transmutare qua- litatem s̄m̄ quod sibi placere. Et quia s̄m̄ hos duos modos predictos non potest vñ homo alium fascinare cui nulli hominū potest inesse talis virtus per naturalem virtutē anime sue. Ideo velle probare quod malefici- ales effectus possent prodiri ex naturali aliq̄ virtute super ad infringendum opera male- ficiozum que virtute demonū sunt est pluri- mū alienū a veritate. quia etiam s̄m̄ hos duos modos fascinatio reprobat̄ur sicut p̄pre- fari duo articuli. Qualiter tamen sit possibi- lis licet superius tacitum sit tamē clarius sic deducitur. Potest enim contingere q̄ homo vel mulier aspiciens corpus alicui⁹ pueri mo- ueat ipsum mediante visu z imaginatione vel aliqua passione sensibili. Et quia passio sensi- bilis est cum quadam immutatione corpora- li z oculi sunt tenerimi p̄pter quod sunt im- pressionis multum receptivi. Ideo quando- q̄ contingit q̄ per aliq̄ passionem interiorē transmutantur oculi in aliq̄s malam qualita- tem maxime cooperante ad hoc aliqua ima- ginatione cuius impressio cito redūdat in ocu- los z propter eoz tenuitūdinē z propter vicinitatez radicez sensuū particulariū ad ima- ginationis organū. Cum autem oculi sunt transmutati in aliqua qualitate nociuā cō- tingere potest quod trāsmutent aerem sibi cō- tiguū aliquam qualitatem malā z illa pars aliq̄ue z sic vsq̄ ad aerem cōtiguū oculis pue- ri qui aspicitur ille aer cōtiguus poterit quō- si in materiam dispositam quā non dispositam cui consonat transmutare oculos ipsius pueri in aliam qualitatem malam z median- tibus oculis ipsius pueri aliquas alias par- tes interiores. Unde nec cibum digerere nec in membris fortificari aut augmentari pote- rit. Experiments huius rei manducatiū est. Quia videmus hominē patiētē in oculis quādoq̄ ex aspectu suo ledere oculos euz aspicientis quod cōtingit ex hoc q̄ oculi ma- la qualitatem infecti inficiūt aerem medium z aer infectus inficit oculos directos ad ocu-

los infirmos eo q̄ s̄m̄ rectam lineam infectō illa derivatur in directus ad oculos inspiciē- tium cooperante ad hoc multum imaginatō ne eius qui aspiciēdo oculos infirmos ima- ginatur se ledi. Plura possent exempla manu- ductius adduci que breuitatis causa obmit- tuntur. Concordat his quedam. glo. sup̄ il- lud psal. Qui timēt te videbunt me z te. dices. Magna virtus ī oculis est qd̄ in naturalibz apparet animalē vīsum prodest yericis p̄- oz videns lupis vocem auferit vel sic. Basilis- cus si prior videt occidit si prior videtur oc- ciditur. Et ratio quare basiliscus vidēdo oc- cidit hominem nisi q̄ ex aspectu z imaginatō ne excitatur in eius corpore materia veneno- sa per quam oculi primo inficiūtur z demū aer contiguus z sic alia talia pars aeris vsq̄ ad aerem homini contiguū quem aerem per aspiratōnem cum homo attraxit intorquetur z moritur. Prior autem visus ab hominē vbi homo volens basiliscum occidere circumu- nit se speculis ex quibz dum basiliscus inspi- cit ex reuerberatōne aer inficitur z sic vsq̄ ad basiliscum p̄tingit z occiditur. Sed dubiū. Cur homo occisor bestie nō moriatur z hic oc- cultam quandam causam opinari necesse est. Hec sine p̄iudicio z temeraria assertione dic- ta sunt tantūmodo dictis sanctorū inheren- tes catholicam veritatem/ concludamus qd̄ ad maleficiales effectus de quibz ad presens loquimur malefici cum demonibz semper cō- currere z vnum sine altero nihil posse effice- re. Ad argumenta patet responsio de fascina- tione ad primū. Ad secundū dicitur. Iuxta Vincen. in specu. natu. c. xij. Ex vulnus in- sectum spiritibz interfectoris et forzi imagi- natione illud vulnus trahit aerem infectum transeat enim iam interfector sanguis ebullies extra manat. quia ad presenciam interfector- ris aer inclusus in vulnere sicut ab interfecto- re intravit. Ita ad eius p̄senciam p̄mouetur. ex qua cōmōtione sanguis erūpit. Sunt q̄- dam alias causas allegantes quasi illa ebul- litio sanguinis sit eius clamor de terra super homicidā presente. z hoc p̄pter maledictionem prime homicide eayn. ad illud de horrore. di- cendū hoc q̄ homo trāsantes quasi illa ebul- litio sanguinis sit eius clamor de terra super homicidā presente. licet illud nō sentiat. hoc fit ex spiritu ḡm̄ lacuoz infectio- nem recipientē z eam anime representantē. Hec nihil concludunt aduersus opera malefi- corū cum omnia illa naturaliter vt dictum est fieri valeant. Ad tertiū sicut dicitur est supra maleficorū ritus deducitur ad secundū ge- nus suspitionis quod dicit diuinitio. rebus

vero supstitioſe vti in obſernantijs q̄d uſq; ad
reducitur ad terciū genus. ideo argumentū
nō eſt ſimile. demū etiā q̄ reducitur nō ad
quālibet diuinationē ſed ad illā q̄ ſit p̄ expreſ-
ſam demonū inuocationē. Et hoc etiā cum
multis modis fieri poſſit. ſ. p̄ nigromancij.
geomancij. idromancij &c. Inſpiciat ſe. ſe.
q. xcv. ar. v. Ideo hec diuinatione maleficorū
vbi maleficijs ſibi intenti. ſicut ſupmū gra-
dum in flagitijs tenet ita et aliud iudicium de
eo exiſtit. An q̄ arguitur q̄ occultas rez
virtutes cognoscere nō poſſumus z malefici
etiā occultis rez intendit. Dicat q̄ ſi inten-
derēt rebz naturalibz ad aliquos effectus na-
turales et naturali virtute pcedēdoz hōlic-
citiū foret vt de ſe patet. Uel etiā pcedēdo q̄
ſi intenderent ſupſtitioſe rebz naturalibz. vt
poſt rebz hmōi certas caracteres vel aliq̄ no-
mina ignora inſcribendo. z illis p̄ acquiren-
da ſanitate vel amicitia z p̄ aliqua vtilitate z
nō p̄ nocumento aliquo inferendo vterētur.
tūc licet abſq; expreſſa demonū inuocatione
licet nō abſq; tacita fieri iſta poſſent z illicita
iudicantur. Quia tū hec rebz ſimilita reducū-
tur ad terciū genus ſupſtitionis. ſ. ad obſer-
uantiā vanitati vt dicitur eſt. ideo nihil ad po-
ſitum. ſup̄ hereſum maleficorū fortificat. Et iā
ſolutio q̄ huic tercō generi q̄tuoz assignatur
ſpecies. Quia vel vtitur q̄s obſernantijs ad
ſcientiā acquirendā vel ad p̄dictura. ſumen-
das fortunioz vel infortunioz. vti ad ſuſpe-
ſiones ſacroz verboz. vel ad corpora immutā-
da in melius. An z notanter ſctis Tho. in ti-
tulo illo q̄ſtionis vbi q̄rit. An obſeruatiōnes
ordinate ad corpora immutariōne ſunt licite.
q. xcvi. in ſumma p̄ſata. ar. ij. addit. puta ad
ſanitatē. obſeruatiōnes ergo maleficorū cū
hic locū habēt ſed vt dicitur eſt ſub ſecūdo ge-
nere cōninent ſupſtitionis ideo nihil ad poſi-
tū. Et his etiā ad quartū argumentū r̄def.
q̄ qz duplices i his obſeruantijs fieri poſſunt
imagines nigromanticæ z aſtronomice z in
hec talis eſt differentiā. Q̄ in nigromanticis
ſemp̄ fuit expreſſe inuocationes demonū p̄ter
expreſſa pacta cū eis inita. Inſpiciat ſolutio
ſecūdi argumenti p̄ſate q̄ſtionis. In aſtrono-
micis vero ſunt pacta tacita. z ideo nulla in-
uocatio niſi fortassis tacita. puta p̄ter figu-
rarū z caracterez ſigna q̄ eis inſcribūtur. z ite-
rū imagines nigromanticæ vel ſūt ſub certis
cōſtellationibz ad recipiendū certos influus
z imp̄ſiones celeftiū corporoz. etiā certis figu-
ris z caracterebz inſignitiū vt in anulo. lapide.
vel aliqua p̄cioſa materia. vel fuit ſimpl̄. abſ-
q; obſeruantiā cōſtellationū. ſed indiſcreter

ex quacūq; materia etiā vili ad inferendū ma-
leſticia vbi z q̄n ad aliqua loca reponūtur. Et
de his effectibz cū ſuis imaginibz iam ſmo ē
z nō de alijs. Ideo argumentū nō facit ad p̄-
poſitū. Qualiter deniq; certe imagines ſuper-
ſtitioſe. de q̄bz tactū ē nullā h̄re efficaciam
in q̄ſum ſunt artificialia ſolū. licet forte ma-
terialia in eis p̄ſiderata poſſent h̄re efficaciaz
ſi z in q̄ſū haberēt naturā aliaq; virtutē ex
imp̄ſione corporoz celeftiū. ſi cui placet. docto-
rem ibidē inſpiciat Semp̄ tū dicit eſſe illicitū
tū imaginibz vti. Imagines p̄o maleficorū
abſq; naturali aptitudine ad effectū ſūt. ſolū
inō aut ex iuſſu demonū reponūt z applicat vt
manualiter ad effectū p̄currant in maiorē cō-
tinentiā creatiois vt z p̄ amplius irritat? ma-
laq; fieri in flagitioz taliū vindictā amplius
p̄mittat. An z ſacratiozibus āni t̄pibz hmōi
fieri p̄currant. Ad q̄ntum dicendū q̄ Brego.
ibi inſelletit p̄tatem gr̄e nō nature. An z ibi-
dem ſubdit. Qui filij dei p̄tate ſunt vt Johā.
dicit. Quid mirū ſi ſigna ex p̄tate faciūt. Ad
yltūm dicendū q̄ ſilitudo nō valet. q̄z alia ē
actio aie circa corp⁹ p̄tū. talia circa corpus
alienū. Nā qz corpi p̄prio vniū ſia vt forma.
z appetitus ſenſitiuus ē actus alicuius organo
ni corporalis. Ideo ad apprehenſionē aie hūā-
ne p̄t̄ omouit appetitus ſenſitiuus cū aliqua
immutatiōne corporali calorē z frigus. vel etiā
vſq; ad mortē. Ad exteriōra p̄o corpora immu-
tanda nulla apprehenſio aie hūāne ſufficit ni-
ſi mediāte immutatiōne p̄tū corporis ſicut de
fascinatiōne dicitur ē. An z malefici ex nulla
p̄tate naturali ſed ſolūmō auxiliō demonū. z
ip̄i demones āniculo alicui⁹ alterius rei vt
p̄ ſpinas oſſa crines ligna ferrū z hmōi q̄n in-
tromittūt. aut inſtrū aliq̄d reponūt vt ſucceſſi-
ue patebit maleficis effectus procurant.

¶ **C**Unde magis in ſpirituāli tenore bul-
le aplice inherendo p̄ſiderandū eſt de
origine maleficorū z eoz opoz multā
plicatione. primo de ip̄is maleficis. ſecūdo
de eoz opibz. Ubi notādū q̄ qz ad hmōi eſſe
cū tria h̄nt cōcurrere. ſ. demon. malefica. z di-
uina p̄miſſio. xxiij. q. i. ſi p̄ ſortitarias. Augu-
etiā dicit q̄ ex peſtifera ſacietate boim z de-
monū hec ſupſtitioſa vanitas adinuenta eſt.
Ideo origo z multiplicatiō huius hereſis ex
peſtifera hac ſacietate ſumit q̄ etiā ex alijs eli-
citur. Nā atq̄o q̄ hec hereſis maleficorū nō
ſolū differt ab alijs hereſibus in hoc q̄ ip̄a p̄
pacta nedū expreſſa. verū etiāz placita ac federa-
ta in omnē creatiois ac ſue creaturaz p̄tume-
liam z nocumentū inſanit cū ſi omnes aie ſum-
plices hereſes p̄ nullū pactū tacitū vel ex-
b ij

pressim cū demonibz iniatū licet nō absq; in
dinctu satozis ois insidie. erroribz ppter diffi
cultatē credendozū assentuit. **Tercia**3 dis
fert ab omni noxia z supersticiosa arte in hoc
q; sup oia genera diuinationū ipā malefico
rū heresis supremū atq;e gradū malicie qd
etiā nomē a maleficiēdo seu male de fide sen
tiedo sibi vsurpat vt prius tactū ē. **Attento**
etiā q; inter alios actus habent p augmento
illius fūdie q̄tuoz exercere videlicet fidē ca
tholicam in toto vel in pte ore sacrilego ab
negare scipos in corpe z aia deuouere. **In**
fantes nondum renatos ipi maligno offerre
spurcijs diabolicis p carnales actus cū in
cubis z succubis demonibz insisterē q; oia vti
nam alienā ab omnivertate z figurata foret
dicenda. **Unum** ecclesie a tāta labe infectio
nis existeret immunis. cui tamē hec obstat z
aplice sedis p bullā determinatio verū z ex
perientia rex magistra q̄ nos ex prijs caruz
fationibz ac hāgijis ppetratjs intantē certi
ficauit q; absq; dispensio ppe salutis iā ab
eoz inq̄sitionibz desistere neq;mus. **Ideo** de
illoz origine z multiplicatione pestifera tra
ctatur. q; laboriosum existit. **Item** a legentibz
sic summa cū diligētia singula sunt pscrui
tanda q; z admittēda q̄ rōni pona z scriptu
rarū traditionibz nō dissona in ueniūt. **Et**
q; inter omēs actus ad multiplicationē eoz
deseruiētibz duo eoz plurima cooanē. scz
incubi z succubi demones z infantū sacrile
ge oblationes. **Ideo** de ipis spāliter tractabi
mus. ita tñ vt primo de ipis demonibz. secun
do de ipis maleficijs. ztercio de ipa diuina p
missionē mentio habeat. **Et** q; demones per
intellectū z volūtatem opantur z potius sub
vna constellatione q̄ sub altera ad hoc vt se
men ad ipis pcreationē vigorēt. **Inq̄rēdū**
erit de ipis pstellationibz a demonibz obser
uatis. **Et** ita principaliter q̄runtur tria. **Pri**
mo an hec heresis p cōpatōnem ad demones
incubos z succubos possit originaliter mul
tiplicari. **Secūdo** an ne p pationem ad cor
pora celestia q; etiā cause sunt hūanorū actū
eoz opa possint vigorari. **Tercio** an ne p ob
lationes sacrilegas infantes demonibz offe
rentes possit ipa heresis augmētari. tñ infra
secūdam zterciā tractabit secūda q̄stio princi
palis. s. de influētjs corpozū celestū. z hoc
ppter decentē cōtinuationē sup opera malefi
corū. **Circa** p̄sum tres erūt difficultates.
Una generalis de incubis illis demonibus.
Altera spālīs a quibus demonibz hmōi act⁹
exercēt. **Tercia** singularis quo ad ipas ma
leficas demonibz se subijctiōnis.

Tercia questio prime partis.

Primū videtur q; nō sit catholicuz
asserere q; per incubos z succubos de
amones possint homines procreari. p
creatio hominū instituta est ante peccatuz a
deo in hoc q; homini mulierē in adiutorius
de costa formauit. Quibus z dicit. **A**rescite z
multiplicamini. **Gen. i.** **Et** itez. **A**dā in spī
ritus dicit. **Erūt** duo in carne vna. **Gen. ij.**
Similiter z post peccatū i lege nature dictū
est ad **Hoc**. **A**rescite z multiplicamini. **Gen. ij.**
In tempestatē noue legis a tpo hec con
iunctio cōfirmata. **Mat. xij.** **Nō** legitis q;
ab initio q̄ fecit homines masculū z femīnam
fecit eos. ergo alij modi homines procreādi
nō debent assignari. **Si** dicatur q; demones
cōcurrunt nō vt principia naturalia sed vt ar
tificialia quādo studiose cooperant. ad natu
rales conceptus hominū semen recipiendo.
z iterum transfundendo. **Contra.** **Quia** aut
hoc possz diabolus in omī statu videlicet ma
trimoniali z extra. aut in vno tantum. **Non**
primo modo. quia tūc opus diaboli esset for
tius q; opus dei qui quēlibet statum insti
tuit aut confirmat. puta continentū z con
iugatorum. **Hec** secūdo modo. quia de hoc
nullubi legitur i scripturis vt ex vno statu z
non ex altero huiusmodi hominum fieret p
creatio. **Preterea** procreare hominē est actus
vniū corporis. sed demones assumptis corpo
ribz non dant vitam. quia illa tantummo
do formaliter fluit ab anima quē ē actus cor
poris phisici organici potentia vitam habē
tis. ij. de anima. ergo p huiusmodi assumpta
corpora opera vite exercere non possunt. **Si**
dicatur q; assumunt corpus non vt vitā tri
buant sed vt semen naturale retineant z trās
fundant. **Contra.** **In** operibus an gelozum
bonozum z malozum sicut nihil ē superfluz
nec etiam in operibus nature. **Sed** cum de
mon naturalis virtute qua etiam omīē virtu
tem corporis excedit possit inuisibiliter z se
men colligere z iterum applicare. **Igitur** aut
ratio dabitur. q; non possit inuisibiliter hoc
facere. aut si potest alterum erit superfluz. for
tificatur ratio. **Flam** in libro de causis dicit.
q; virtus intelligentie est infinita inferius q̄
uis sit finita superius. sed omnia corporalia
sunt infra intelligentie ergo z infinitate sue
virtutis potest ea qualiterctiq; vult immuta
re. **Sed** intelligentie sunt angeli siue boni si
ue mali. ergo possunt absq; hoc q; corpa assu
mant transmutationes in seminibus facere.
Preterea semen recipere ab vno z trāsfundere

in alium fieret per motum localem. sed demones non possunt corpora mouere localiter. probatur. Anima est substantia spūalis sicut et demon. sed anima non potest localiter mouere corpus nisi a se uiuificatum. Unde si aliud quod membrū mortificatum redditur immobile ergo et demones aliquod corpus mouere localiter. nisi ab eius uiuificatione non pūnt. Dicitur est autem et quali per se notum qd demones non uiuificant aliquod corpus. ergo nec semen poterit mouere localiter de loco ad locum. Preterea. omnis actio est per contactum vt dicitur primo de generatione. Nō videtur autem qd possit esse aliquis cōtractus demonis ad corpora cum nihil habeat cum eis cōmune. Num ergo semē immutare et mouere localiter sit quoddam agere videtur qd demones illa facerent possunt. Preterea demones non possunt mouere corpora magis propinqua eis in ordine nature. vt sunt celestia. ergo nec alia magis distāna. Antecedēs probatur. Quia cum mouens et motum sunt simul. secūdo physicoꝝ. Sequeret qd demones mouentes corpora celestia essent in celo. qd neq; fm nos neq; fm platonicos habet veritatem. Sed contra. Augustinus. iij. de trinitate. Demones colligunt semina que adhibent ad corporales esse. nis. hoc autē sine motu locali fieri non potest. ergo demones pūnt semina recepta ab aliquibus in alios transfundere. Item glofa strabi super illud Exo. vij. Vocauit pharao sapiētes et dicit qd demones discurrunt per mundum et colligunt diuersa semina. et eorum adaptione possunt proūper diuersē spēs. Videntur etiā glofa ibidē super illa verba. Vocauit pharao. Ite Henec. vi. super illud. Videntes filij dei filias hominū et glofa duo dicit. Primo qd per filios dei filij seib intelligūtur. et per filias hominū filie cayn. Secundo dicit qd non est incredibile non ab hominibus sed a quibusdam demonibus qd mulieribus sunt improbi huiusmodi homines id est gigantes esse creatos. de quibus in littera dicitur. Gigantes autem erant super terram. Quia et post diuinitū corpora non solum virozum sed etiā mulierum incredibilis pulcritudinis extiterunt.

Responso. Quia de potestate ac operibus diaboli circa maleficiales effectus plura oportet causa breuitatis obmittere. ideo pio lectori ratiōne se nota relinquuntur. vel ad minus si noscere velis in scriptis docto. super. ij. sen. distin. v. singula ad vnguem elucida inueniet. Considerat enim qd cūcta opera sua per

intellectum et voluntatem demones exequuntur. Item qd hec data naturalia non sunt immutata. Sed in tra Dionysium. iij. ca. de di. nomi. manerunt integra et splendida qd vis eis vti ad bonum virtutis nō valent inueniet etiā qd tam ad intellectum qd triplici acumine scientie viget. scilicet. subtilitate nature. experientia temporum et reuelatione supernozum spirituum. inueniet etiā in quibus et qualiter conditiones et naturales hominū impressiones et influentis eozum celestium predominantēs agnoscūt vnde zelantur aliquos magis esse dispositos ad maleficia exequenda quam alios quos etiā p ceteris ad huiusmodi exequenda magis instant. Quantum vero ad eius voluntatē reperit ipsam immobiliter malo inherere semper peccare peccatis. supbie inuidiez summe displicentie. quod deus pro sui gloria eo vti tur contra suam voluntatem. Agnoscat qd licet ex his duobus scilicet intellectu et voluntate mira operatur ita qd nō est potestas in terra que eis potest compari. Job. xli. Non est super terram potestas. que et valeat comparari qui factus est vt neminem timeret. vbi glo. Et licet neminem timeret meritis tamen sanctorū subiacet. inueniet etiā qualiter cognoscit cogitationes eozum nostrorum qualiter etiā possit transmutare corpora ad miraculo alterius agentis substantialiter et accidentaliter qualiter etiā possit mouere corpora localiter immutare etiā sensus exteriōres et interiorēs ad aliquid cogitandum qualiter etiā possit immutare hominis intellectum et voluntatem licet indirecte que omnia licet ad presentem nostram deseruierēt speculationem volumus tamen ex illis solummodo eorum proprietates concludere. vt ad questionis discussionem procedatur. ¶ Sunt autem proprietates a theologis assignate qd sunt spiritus impuri. licet non immūdi ex natura qz in eis fm Dionysium inest furor. irrationabilis. amens concupiscentia. fantasia proterua intellige quo ad peccata eozum spiritualia. scilicet. superbiam. inuidiam. iram. Unde sunt buami generis inimici. mente rationales absq; tamen discursu intelligentes. in nequicia subtiles nocendi cupidi semper in fraude no ui. immutant sensus. inquinant affectus. vi gigantes turbant. dormientes per somnia inquietant. morbos inferunt. tempestates cōcitant. in lucis angelos se transformāt. semper infernum secum portant. erga maleficos diuinum cultum sibi usurpant. magice artes per eos fiunt. super bonos dominari appetunt et

amplius pro posse infestant electis ad exerci-
tium dantur. semper furi hominis insidiantur.
Et licet mille nocendi habeant modos et
artes. xvi. q. ii. vtpotez qui conatur a princí-
pio ruine sue vnitates ecclesie rescindere. cha-
ritatem vulnerare. sanctorum operum dulce-
dinem inuidie felle inficere. et omnibus mo-
dis humanum genus euertere et perturbare.
potestas tamē eius in lumbis et vmbelico ma-
net. Job pent. Quia videlicet per luxuriam
carnis multum dominantur hominibus. se-
des enim luxurice in viris est in lumbis. quia
inde decidunt semen filii mulieribus abym-
belico. His presuppositis ad intellectum que-
stionis de incubis et succubis demonibus di-
cendū. q̄ asserere per incubos et succubos de-
mones homines interdum procreari intan-
tum est catholicum q̄ eius oppositum ē asse-
rere nedum dictis sanctorum sed et traditōni
sacre scripture contrarium quod sic deduci-
tur. Nam Augustinus hanc questionem nō
quidem quo ad maleficos sed q̄ntum ad ipas
operationes demonum et ad fabulas poera-
rum in vno loco monet et sub dubio reliquit.
Licet postea q̄ntum ad processum sacre scri-
pture d̄terminat. Nam libro. iij. de ciui. dei
capitulo. ij. dicit. Utrum potuerit venus ex
cōcubitu anhelis enca m parere in medio re-
linquamus. Nam penes talis questio in scri-
pturis oritur. qua queritur. Utrum preua-
ricatores angeli cum filiabus hominum con-
cubuerunt. Unde natis gigantibus id ē ni-
mum grandibus et fortibus viris tunc ter-
ra repleta est. Sed libro. v. ca. xxij. questio-
nem d̄terminat in hec verba. Arberima fa-
ma est multiqz se expertos vel ab eis qui exp-
ti erant de quorum fide dubitandum non est
se audisse cōfirmant siluanos et iunos quos
vulgus incubos vocant improbas extitisse
mulieribus ac earum appetisse ac peregisse cō-
cubitum. Et quosdam demones quos dūstos
galli nūcupant assidue hanc immūditiaz
et tēptare velle plures talesqz assererant.
vt hoc negare impudencie videatur. Hec ille
Postea ibidem d̄terminat secundam questio-
nem videlicet q̄ illud Sen. Videntes filij dei
id est seb filias hominum id est Layn. non
de incubis solum intelligitur. Quod autem
incubos esse non sit credible. Ad illud ibidē
est glosa que sic dicit vt prius factum est. Nō
est incredibile non ab hominibus sed ab an-
gelis vel quibusdam demonibus qui mulie-
ribus sunt improbi eiusmodi homines. id ē
gigantes esse procreatos de quibus in litte-
ra dicitur. Gigantes autem erant super terrā

qui et post diluuium et c. vt supra. Ad idem est
glosa Esaię. xij. vbi p̄pheta desertionem ba-
bilonice ciuitatis predicat et monstra in ea ha-
bitanda. Ibi inquit habitabūt strutiones et
pilosi ibi saltabūt. Demones intellige ibi lo-
co pilosi. Unde glosa dicit. Pilosi sunt silue-
stres homines. hispidi. qui incubones vt sa-
tiri certa genera demonum. et Esaię. xxxij.
super illo vbi p̄pheta desolationem terre idu-
meorum qui persequetur iudeos. Et in-
quit cubile draconum et pascua strutionum.
et occurrent demoni. Glosa interlinealis. id
est monstra demonū adiuuicem. Et glosa be-
ati Gregorij ibidem. Quia alio pilosi nomine
figurantur. non hi quos greci panos latini
vero incubos vocant. Ad idē est beatus Isi-
dorus. libro. viij. capitulo vltimo sic dicens.
Pilosus qui grece paniti. latine incubi appellā-
tur. Vñ zincubi dicitur ab incubando hoc
est stuprandum. Sepe enim improbi existunt
etiam mulieribus etiam peragunt conce-
bitum quos demones galli dūstos nūcupāt.
quia assidue hanc peragunt immunditiam.
Quem autem vulgo incubonem vocant. hūc
romani faunum ficarium dicunt. Ad quem
Oratius dicit. faune nympharū fugientius
amator per meos fines et apica rura lentis in
cedas. Insulper illud apostoli. i. Corinth. xi.
Mulier debet habere velamen sup caput su-
um propter angelos. Multi catholici expo-
nunt quod sequitur p̄pter angelos id est incu-
bos. Ad idem est Beda in historijs angelos et
Item Guill. in libro de vniuerso. parte. vi. li.
tracta. vi. multipliciter. Preterea hoc d̄ter-
minat sanctus doctor prima parte. q. xv. Et
in secūdo scripto. distin. viij. Et quolibet. vi.
q. r. atqz sup Esaias. capitulis. xij. et xxxij.
Unde talia negare dicit Thomas. imprude-
tie est. Et enim quod multis videtur non po-
test omnino falsum esse. Im philosophum in
de somno et vigilia in fine. zin. ij. ethico. Si-
leo de historijs multis. raucenticis tam ca-
tholicorum q̄ ethnicoz qui incubos esse pa-
lam asseuerūt. Causa autem quare demones
se incubos faciūt vel succubos non delecta-
tionis est causa cum spiritus carnes et ossa nō
habeat. Sed hec est potissima vt per luxurie
viciū vtriusqz hominis naturā ledant cor-
poris videlicet et anime vt sic ad omnia vicia
homines proniores existant. Acc dubiū q̄n
et sub certis constellationibz seminauigozare.
sciunt sub quibus homines etiam concepi-
semper malicijs existunt depauiati. Unde et
enumeratis p̄ altissimum multis luxurie vici-
cjs a quibus suū populum mundum esse vo-

luit quibus infideles irrenti erant. ait **Le**
uici. viij. Ne polluamini in omnibus his
quibus cōtaminatē sunt gētes quas ego eiciā
ante conspectum vestrum & quibus polluta ē
terra cuius seclera ego vīstabo. **Hic** glo. su
per verbo gētes. Demones inquit qui ppter
multitudinem dicuntur gētes vniuersi q̄ euz
omni peccato gaudent. precipue tamen forni
catione & idolatria. quā i his z corpus z ani
ma maculatur z totus homo qui terra dicitur.
Mne enim peccatum quodcūq̄ fecerit
homo extra corpus est. qui autem fornicatur
in corpus suum peccat. **S**i cui liber inuerti
hīstorias de incubis z succubis inspiciat. vt
supra. **B**edam in hīstorijis angelorū. z **H**uil
helmū. **T**homas deniq̄ brabantū in libro
qui de apibus intulatur. **A**d argumenta
Ad primum de naturali p̄iagatione instituta
a deo inter marem z feminam dicitur. **Q**
sicut dei permissiōe sacramentum matrimo
nij potest opere diaboli viciari per maleficia
vt supra patuit. **I**ta a vitii z a fornicatiōe in q̄
liber alio actu venereo inter marem z feminā.
Sed si queritur. **Q**uare potius in actu z su
per actum venereum diabolo permittitur ma
leficia exercere q̄ super alios humanos act⁹
Dicitur q̄ multiplex causa assignat̄ a docto
ribus de quibus inferius sub illa gre vbi de
permissiōe diuina discutit̄. **A**d presens sus
ficiat causa que prius tacta est scilicet p̄ pote
stas demonis ē in lumbis hominū. **Q**uia in
ter omnia certamina duriora sunt prelia cō
taminis vbi cōtinua pugna z raro victoria
Nec valet vbi dicitur. q̄ tunc opus diaboli
esset fornicus opere dei cum actus matrimo
niales a deo institutos posset viciari. quia nō
viciat per v̄olentiā. imo cum nihil valeat
insicere nisi a deo permissus. **I**deo magis p̄
hoc eius impotentiā. concluditur. **A**d se
cundum. verum est q̄ procreare hominem ē
actus vini corporis. **S**ed cum dicitur q̄ de
mones non possunt dare vii. am. quia illa flu
it formaliter ab anima. **I**terum verum est sed
quia materialiter discinditur a semine z de
mon incubus illud inmittere potest deo per
mittente per coitum z non tanq̄ ab eo descen
sum sed per semen alicuius hominis ad hoc
acceptum vt dicit sanctus doctor in prima p̄
te. q. li. ar. iij. vtpote quod idem demon qui ē
succubus ad virum sicut incubus ad mulierē
sicut etiam altarum rerum semina assumunt
ad aliquarum rerum generatiōe. vt **A**ugu
stinus dicit. iij. de trini. **Q**uādesi queritur cu
ius filius sic natus existit. **P**aret q̄ non est fi
lius demonis sed illius hominis cuius ē se

mien acceptum. **S**ed cum instatur. quod nis
bil est superfluum in operibus angelorum si
cut z nature. conceditur. **S**ed cum inferunt
q̄ demon potest inuisibiliter semen z recipere
z infundere. verum est. hoc autem potius
operatur visibiliter vt succubus z incubus
vt sic per talem spurcitiā inficiat corpus et
animam z in vtroq̄ homine mulieris scilicet
z viri vt in corpore. q. tactum ē. **P**reterea plu
ra possent demones inuisibiliter qui tamen
non permittuntur etiam si velent exercere. p̄
mittuntur autem visibiliter vel in exercitijs
bonorum vel correctionem malorum. **P**os
set deniq̄ cōtingere quod loco demonis suc
cubi alter semen reciperet ab eo. et incubum
loco alterius demonis se faceret z hoc tripli
ci causa. **P**rima quia demon deputatus mu
lieri reciperet semen ab altero demone depu
tato viro. vt sic vnusquisq̄ circa sibi a prin
cipe demoniorum commissum habeat male
ficiam exercere cum vniuersis proprijs de
putetur angelus etiam a malis vel propter
fedtatem actus quā demon vnus facere ab
horreret. cum vt in sequenti questione pare
bit certi demones ex nobilitate nature certos
actus z spurcitiā facere abhorrerent. vel q̄
inuisibiliter loco viri seminis. suum semē id
est q̄ incubus recipit inuisibiliter se interpo
nendo mulieri in tromitiam. quam interposi
tionem facere non est contra eius naturam.
aut virtutem cum etiam in corpore assump
to inuisibiliter z incontractabiliter se inter
ponere potest sicut supra de illo iuvene qui
vdolum desponsauerat patuit. **¶** **A**d terciū.
Hoc qd̄ dicitur q̄ virtus angelī ē infinita re
spectu superiorum. hoc est quia eius virtus
comprehendi non potest ab inferioribz quin
semper superexcedit eam. ita q̄ non limitatur
ad vnum effectum tātum. **E**t hoc ideo. quia
suprema in gradibus habent virtutes maxime
vniuersales. **Q**uādesi propter hoc q̄ est infini
ta superius non potest dici q̄ possit indifferē
ter in omnem effectum illum ad producē
dum. quia sic etiam diceretur infinita inferi
rius sicut superius. **D**emū quia inter agens
z patiens debet esse p̄portio. z nulla potest esse
p̄portio inter substantiam pure spūalem z cor
poralem. ideo nec ipi demones possent in ali
quem effectū nisi mediāre aliquo alio principi
o actiuis. **I**nde est q̄ seminibz rez vtuntur
ad effectus producendos. iuxta **A**ug⁹. iij. de
trini. **Q**uādesi hoc argumentum redundat in
p̄cedēs nec p̄ illud forficatur nisi quis vel
ter declaratione eius h̄c. quare intelligētie

asseritur habere virtutes infinitas superius non inferius. daretur sibi et ordinere cum corporaliū et corporum celestium. qui sicut in plures et infinitos effectus influere possent. Hoc autem non fit propter debilitatem inferiorum. Concluditur quod demones licet absque hoc quod corpora assumant possint transmutationes in feminibus facere. hoc nihil arguit contra hoc quod hic intenditur de incubis et succubis quorum actus exercere non possunt. nisi in assumptis corporibus sicut supra tactum est. Ad quartum. quod demones non possunt mouere corpora localiter. unde nec semen recte probaturque ibi de anima per similitudinem. Dicendum quod aliud est loqui de substantia spiritali ipsius angeli aut demonis et aliud de ipsa anima. Hoc enim quod anima non potest mouere corpus localiter nisi viuificatum ab ea. vel per contactum corporis ad aliud corpus non viuificatum hoc est quia tenet infinitum gradum in ordine substantiarum spiritalium ex quo etiam contingit. quod illud corpus quod habet mouere etiam per contactum oportet quod sit proportionatum non sic autem est de demonibus quorum virtus omnino corporalem virtutem excedit. Ad quintum dicendum quod contactus demonis ad corpus feminis vel cuiuscumque alterius non est contactus corporalis sed virtualis et fit sicut proportio nem convenientem tam momenti quam mobili ita quod illud corpus quod moueretur non excedat proportionem virtutis demonis ut sunt corpora celestia et etiam tota terra vel elementa mundi. Et quare illa excedunt dicere possumus ut dicit sanctus Thomas in questione de malo. q. x. de demonibus. Quod hoc est vel propter conditionem nature. vel propter damnationem culpe. Est enim ordo rerum sicut sicut in naturam ipsarum ita et sicut motum. et sicut superiora corpora celestia mouentur a superioribus substantiis spiritalibus. ut sunt angeli boni. Ita inferiora corpora moueri possunt a substantiis spiritalibus inferioribus ut sunt demones. Et siquidem hoc contingit eis sicut conditionem nature. sicut quod aliqui ponebant demones non esse et illis superioribus angelis. Sed et illis que perficiuntur a deo huic ter restri ordini ut erat philosophorum opinio. vel etiam si contingit ex pena peccati ut theo logorum sententia est tunc a celestibus sedibus detrusi in hunc aerem tanquam ad penam non possunt ipsum aut terram commouere. Nec addita sunt propter duo argumenta que facite soluiuntur. scilicet de corporibus celestibus quod illa etiam possent mouere. Si possent corpora locali-

ter mouere. quia sunt eis magis propinqua. ut etiam vltimum argumentum pretendit. Respondetur enim quod non valet. quia illa corpora excedunt proportionem virtutis eorum. si quidem prima opinio locum habet. Si vero non sed secunda tunc iterum non possunt mouere propter penam peccati. Est etiam ad argumentum ubi quis obijceret. quod idem est motus totius et partis sicut totius terre et glebe in .iij. phisico. Unde si demones possent mouere partem terre possent etiam mouere terram non valet ut patet inuentu distinctione. Colligere autem semina rerum et applicare ad certos effectus non excedit eorum virtutem naturalem deo eis permitte. ut de se patet. Summarie concludatur quod non obstante quod quidam dicunt. demones in assumptis corporibus nullo modo posse generare. et per filios dei significantur filij seth. et non angeli incubi. sicut et per filios hominum ille que de stirpe Cayn descenderant. Quia tamen contrarium a multis ut patuit asseritur et quod multis videtur non potest omnino esse falsum. sicut philosophum in septimo ethicorum. et in fine de somno et vigiliis. Jam etiam modernis temporibus attestantur facta et dicta maleficarum talia vere et realiter exequuntur. Ideo dicimus tria. Primo quod per tales demones spurcissimi actus venere non delectationis sed in fectionis anime et corporum quibus succumbunt aut incumbunt causa exercetur. Secundo quod per talem actum completa conceptio et generatio a mulieribus fieri potest. in quantum semen humanum apponere possunt in loco conuenienti venere mulieris ad materiam proportionatam ibidem preexistentem. Et si mulier. sicut et semina aliarum rerum colligere possunt ad concipiendum aliquos effectus. Tercio quod demonibus attribuitur in talium generatione illud tantum quod est motus localis non autem ipsa generatio cuius principium non est virtus demonis aut corporis ab eo sumpti. sed virtus illius cuius semen fuit. unde et generatio non demonis sed alicuius hominis filius est. Et per hoc patet responsio ad argumenta ubi quis arguere vellet. quod demones generare non possent propter duo. Primo quod generatio completur per virtutem formatiuam que est in semine corpe viuo resoluta. Et corpus a demonibus assumptum. quod non est tale est recte. Patet responsio. quia demon virtute seminis formatiuam reponit ad locum debitum recte. Secundo. si dicatur quod semen non habet virtutem generandi nisi quod in calor aie in eo retinet. que tamen exalare necesse est per magnam distantiam delatum.

Et si enim responsio quod demones possunt aliquid reponere ad conseruationem feminis ne casus vitalis euaporaret. Vel etiam quia velocissime mouentur propter victoriam mouentis super rem motam. Ideo non poterit euaporari tam facilliter.

Quarta questio a quibus demonibus huiusmodi exercentur.

Quoniam catholicus sit asserere quod actus incuborum et succuborum demonum conueniat omnibus spiritibus immundis indifferenter et equaliter. Et videtur quod sic quia oppositum asserere esset ordinem quemdam bonum inter eos affirmare. Probatur. Sicut ad rationem boni pertinet modus ordo. Augustinus in libro de natura boni. Ita ad rationem mali pertinet inordinatio. Sed in angelis bonis nihil est inordinatum. Ergo et in malis nihil potest esse ordinatum. Unde indifferenter huiusmodi actibus habet insistere. Inde etiam illud. Ubi nullus ordo sed semperiternus horroz inhabitat in terra videlicet miseris et tenebrarum. Job. x. Preterea si non omnes indifferenter his actibus insunt hoc eis competit vel ex natura vel ex culpa vel pena. Ad ex natura. quia post peccatum omnes indifferenter in precedenti questio ne tactum est. sunt in natura ipsorum spiritus impuri licet non immundi quoniam ad diminutionem naturalium bonorum. In nequicia subriles nocendi cupidi. per superbiam tumidi et. ergo competit eis quo ad culpam vel penam. Tunc sic. Ubi est maior culpa ibi maior pena. sed superiores angeli magis peccauerunt ergo in eorum penam magis his spurcitijs habent insistere. Si hoc non est. dabitur ratio alia. cur non illis actibus indifferenter insunt. Preterea. ubi non est subiectio obedientia ibi omnes indifferenter operantur. sed in demonibus nulla est subiectio obedientia. Probatur. Quia illa sine concordia haberi non possunt. sed in demonibus nulla est concordia. Proverbiorum. xiiij. Inter superbos spiritus sunt iurgia. Preterea sicut equaliter omnes propter culpam post diem iudicij in infernum derudentur. ita et ante illud tempus in aere caliginoso propter officium eorum detinentur nec legitur esse inaequalitas ex parte mancipationis ergo nec inaequalitas ex parte officij et temptationis. Sed contra. glosa. i. ad Cor. xv. Quoad durat mundus angeli angelis homines hominibus. demones demonibus sunt. Item Job. xl. dicitur de squamis leuia

than. per quas membra diaboli significatur. quod vna vni adberet. ergo inter eos est diuersitas et ordinis tractationis. Incidentaliter quod dicitur. An a bonis angelis ipsi demones ab huiusmodi eorum spurcitijs erequendis interdum impediuntur vel non. Et dicendum quod quia potestates dicuntur angeli quorum ditioni virtutes aduersus subiecte sunt ut Gregorius dicit. et Augustinus. in. de trini. Spiritus vite defertor atque peccator regitur per spiritum vite rationalem piuum et iustum. Et si cut ille creature super alias influentiam habent que sunt perfectiones et deo propinquiores eo quod totus ordo prelationis primo et originalliter est in deo et participatur a creaturis secundum quod ei magis propinquat. Ideo etiam boni angeli qui maxime appropinquat deo propter eam fructuonem qua demones carent super ipsos. demones habent prelationem et per eos reguntur. Et cum instatur quod demones premissis medijs multa mala faciunt. aut ergo non impediuntur quia non subsunt bonis angelis. qui eos impedire possent. aut si subsunt tunc cur ad negligentiam presidentis pertinere videtur ea que per subditos male fiunt. Videtur quod in angelis bonis sit aliqua negligentia. Respondetur quod sancti angeli sunt ministri diuine sapientie. Unde sicut diuina sapientia permittit aliqua mala fieri per malos angelos. vel homines propter bona que ex eis elicit. Ita et boni angeli non totaliter cohibent malos a nocendo sive hoies sive demones. Ratio. catholicum est asserere quendam ordinem actionum interiorum et exteriorum. etiam per quadam prelationem esse in demonibus. Quia et quidam spurcitijs ab aliquibus infimis perpetratur a quibus superiores propter nobilitatem nature secluduntur. Et declaratur hoc primo generaliter ex triplici congruentia qua talia congruunt eorum nature diuine sapientie et proprie nequitie. Primum magis in speciali. Et natura quidem. Nam constat quod a principio creationis semper ad alios superiores fuerit ex natura cum inter se differant species nec duo angeli vnius speciei existant comunio rem opinionem sequendo que etiam dicitur phoebus concordat et Dionysius que ponit. v. ca. celestis ierarchie in eodem ordine esse primos medios et vltimos cum etiam necessario oportet assentire. cum ex immaterialitate eorum. tum etiam ex incorporealitate. Inspectat que vult dicta doctoris in. ij. di. ij. Et quia peccatum naturam non tollit. et demones post casum data natura sua non amiserunt ut super tactum est et operationes rez sequuntur naturales eorum ditiones. ideo sic in operationibus sunt varij et multiplices.

Congruit etiam hoc diuine sapientie vt ea q̄ ab iplo sunt ordinata sunt. Roma. xij. que a deo sunt ordinata sunt. Et qz demones sunt a deo deputati ad exercendum homines z ad puniendum damnatos. Ideo in exercitijs eoru ab extra quo ad homines sunt varij z multiplices. Congruit etiam z nequitie ipsorum. Quia em̄ humano generi aduersantur. ideo cum ordinatē impugnat. ideo magis hominibus nocere estimant sicut faciūt. Unde constat spurcitjs illis nequandissimis nō equa liter insuntur qd̄ etiam magis specificatur tali ratione. Nam cum operatio sequitur naturam rei vt dicitur est. quozuracunqz sunt nature subordinate. oportet qz etiam operatōes sibi inuicem subordinentur sicut patet in rebus corporalibus. Quia enim inferiora cor pora naturali ordine sunt infra corpora celestia. actiones z motus eorum subduntur acti onibus z motibus celestium corporum. z qz vt dicitur est demones naturali ordine inter se differunt. Ideo etiam naturalibus actio nibus intrinsecis et extrinsecis prelerum in huiusmodi spurcitjs peragendis. Et quibz cōcluditur qz quia huiusmodi spurcitie plu rimū preter nobilitatez angelice nature exer centur cuz etiam in actibus humanis infimi z scridissimi actus in se quidem consideran do non estum ad officium nature z procreatō nis reputantur. Demū cum de quolibet ordi ne aliqui cecidisse credūtur non est inconueni ens asserere qz illi demones qui de infimo choro z iterum illi qui infimi in illo existunt his spurcitjs z ab alijs deputantur z insunt. Hoc etiam plurimū est aduertendum. qz licz de incubis z succubis mulieribz infestos scri ptura tradit. tamen nusqz legitur in vitijs qz buscuqz contra naturam loquendo non so lum de sodomico sed etiam de quocūqz alio peccato extravas debitum pepercere agendo se incubos z succubos fecisse. In quo maxima illorum peccaminū enormitas ostenditur cū indifferenter omnes demones cuiuscūqz ordi nis illa peragere abhorrent z verecundum estimant. Et hoc videtur velle glofa sup̄ Eze chielem. xij. vbi dicitur. Habo te in manus palestinorum id est demonū. qui etiaz crube scunt de via tua scelerata vicium contra na turam intelligens. z inuentū patet. qz de de monibz oportet auctoritate intelligere. Paul lum em̄ peccatū tam sepe deus reproba mozte in multis condemnauit. Dicunt etiam nō nulli z veraciter creditur qz nullus talis vicij postqz tēpus mortalis vite xpi qd̄ ad annos xxxij. extenditur in hoc scelere p̄seuerans ex

cesserit nisi speciali gratia redemptoris pote rit liberari qd̄ ex eo ptz qz octogenarijs z cen togenerijs isto crimine inueniūtur sepe irre tin quibus tempus xpi qz vite motū discipuli na fuit. et ideo illo sp̄eto vir vnqz sine diffi cultate per maxima ab hoc scelere continetur. Sed qz ordo sit inter eos etiaz ad officia ex teriora quo ad impugnatōnes demonifrant eorum nomina. Nam licet vnū z idem no men. scz diabolus multipliciter exprimatur in scripturis z hoc propter diuersas corū p prietates. Tamen his immundis operibus vnus presidere in scripturis tradit sicut etiā z cernis alijs vitijs. Est em̄ vnus scripturaz locutionis quemlibet immū dum spiritū no minare diabolū a dya quo duo z bolus qd̄ est mortellus. quia duo occidit. scz corpus z animā. z fm̄ etimologiam. licet grece inter pretatur diabolus clauis ergasculo z hoc si bi conuenit cum non permittitur sibi nocere estum vellet. Vel diabolus quasi defluens. quia defluxit id est corruit specialiter z locali ter. Nominat etiam demon id ē sapiēs super sanguine. vel sanguineus. s. super peccata q̄ fuit z procurat triplici scientia qua viget. scz subtilitate nature experientia tempoz z reue latione bonoz spiritū. Nominat etiā belial qd̄ interpretat absqz iugo vel absqz dominio qz p̄posse pugnat p̄tra eū cui deberet esse subie ctus. Vocat etiaz beelzebub qd̄ interpretat vir muscarū id ē animaz peccantiū qz reliquerūt yerum sponsum xpm. Item satanas id est aduersarius. Unde. i. De. ij. Aduersarius ve ster diabolus circuit zc. Item yemoth id ē bestia. qz facit homines bestiales. Ipe tamē demon fornicationis z princeps illius spur cicy dicitur asmodeus. qd̄ interpretatur factura iudicij. qz propter hmoi vicium factum fuit terribile iudicij sup̄ sodomā z quatuor alijs ciuitatibus. Sicut z demon supbie dicitur leuiathan. quod interpretatur additamentum eorum. quia z lucifer tentans primos paren tes de superbia promisit eis additamentum diuinitatis. De quo z per Esaiam dñs. Visti tabo sup̄ leuiathan serpentem veterē z tortuo sum. z demon auaricie z diuitiarum dicitur māmona. Quē z xps i enā gelio ep̄ssit. mar. vi. Nō potestis deo seruire zc. Ad argumēta ad primū. qz bonū p̄c̄ inueniri sine malo. sed malū nūqz inuenit sine bono. qz fundat sup̄ creaturam q̄ in se bona est. Et ideo de mones inq̄tū habēt naturā bonam ordinatū sunt i naturalibz z in eoz actionibz. ad illud Job. x. p̄t dicit. qz demones ad exercitiū depu tati nō sunt i inferno sed isto sed quasi calligoso.

Unde hic habent ordinem inter se que tunc in inferno non habebunt. Uel etiam dici potest quod etiam iam omnis ordo in eis cessat quo ad ipsam beatitudinem consequendam cum a tali ordo adine irrecuperabiliter ceciderunt. Et dici potest quod etiam in inferno erit inter eos ordo potestatis et penarum afflictionis in quantum aliqui ad affligendum animas deputabuntur et non alij. Sed hic ordo magis erit a deo quam ab ipsis sicut etiam reorum tormenta. Ad tertium cum dicitur quod superiores demones qui iam magis peccauerunt et magis puniuntur etiam his actibus immundis amplius debent insistere. Respondetur quia culpa ordinatur per penam et non per naturam actum seu operationem. ideo non insistent illis immundities propter nobilitatem nature non propter eorum culpam aut penam. Et licet omnes sint spiritus impuri et ad nocendum cupiditatem vnius amplius altero in quantum potiora naturalia sunt obtenebrata. Ad quartum dicitur quod est concordia inter demones non amicitie sed nequitie ex qua homines odiuntur et dei iusticie repugnat quantum possunt. Talis enim concordia inter impios reperitur ut eis se adiungant et subijciant ad peccata nequitiam exquendam quos potiores viribus vident. Ad quintum licet carceralis mansuetudo omnibus equaliter deprecatam iam in aere et post in inferno. non tamen ex hoc naturalia in eis sunt equaliter ad equales penas et officia equalia ordinata. In quantum sunt nobiliores in natura et potiores in officio. tanto etiam grauiori subiecti tormento. Unde Sapientia. vi. Potentes potenter tormenta patientur.

Est ergo questio super influentias corporum celestium in qua tres alij errores reprobantur. rest quinta in ordine.

Sed pro ampliori premissorum declaratione etiam obuiandum quibuscunque pretensis objectionibus. Queritur de maleficorum operibus quo ad quintuplicem causam. quatuor ex illis reprobando et quibus insistere non possunt. quintam vero concludendo. scilicet virtutem intellectiuam ex qua finire habent quod licet bona sit secundum naturam. est tamen mala secundum voluntatem. quatuor autem cause reprobantur contra illos qui aut maleficas aut eorum opera esse negant. et sunt corporum celestium influentie. illorum corporum virtutum motus mouentia. hominum exercens malitia. et imaginum ac caracterum verborum efficaciam.

Non possit quod modo catholice censeri quod origo et multiplicatio maleficorum operum processerit ex influentijs cor-

porum celestium seu ex superabundanti malicia hominum et non ex spurcitijs incuborum et succuborum demonum. et videtur quod ex propria malicia. Nam Augustinus in li. lxxxiij. quod dicit quod ad hominis voluntate causa depravationis eius redit sive aliquid sive nullo sua deinde deprauata sit. Sed maleficus depravatur per peccatum. ergo causa illius non est diabolus sed voluntas humana. Ad idem dicit de lib. arb. quod quilibet est causa sue malicie. quod etiam probatur ratione. Peccatum hominis ex li. ar. procedit. sed diabolus non potest li. ar. mouere. hoc enim libertati repugnare. ergo diabolus non potest esse causa. nec illius cuiuscumque alterius peccati. Preterea in li. de ecclesiasticis dogmatibus dicitur Non omnes cogitationes nostre male a diabolo excitantur sed aliquotiens ex nostri arbitrij motu emergunt. Demum quod ex influentijs corporum celestium possunt oriri et non a demonibus probatur. Sicut omnis multitudo reducitur ad vnum. ita omne multiforme reducitur in aliquid vniiforme principium. Sed actus humani sunt varij et multiformes tam ad vicia quam ad virtutes. ergo videtur quod reducitur in aliquam principia vniiformiter mota et mouentia. Sed talia non possunt assignari nisi ex moribus celestium qui sunt vniiformes. ergo illa corpora sunt talium actionum cause. Preterea. si celestia corpora non essent humanorum actuum ad virtutes et vicia cause. astrologi non adeo frequenter vera predicarent de bellorum eventibus et alijs humanis actibus. sunt ergo alij quo modo causa. Preterea corpora celestia mouentur a substantijs spiritualibus secundum theologos et philosophos omnes. Sed illi spiritus sunt superiores animabus nostris sicut et corpora celestia corporibus nostris. ergo ambo insimul habent imprimere in animam et corpus hominis ad causandam quoscunque actus humanos. Preterea corpora celestia possunt imprimere in ipsos demones ad causandam certa maleficia. ergo fortiori in ipsos homines. Assumptum probatur et tribus. Nam certi homines qui lunatici dicuntur infestantur a demones plus vno tempore quam alio quo non facerent sed potius omni tempore molestantur nisi in certis lunationibus etiam ipsi demones inquietarentur ad inferendum huiusmodi. probatur etiam ex nigromantijs que certas constellationes obseruant ad inuocandum demones quod non facerent nisi scirent illos demones corporibus celestibus esse subiectos. Probatur etiam ex illo quod demones secundum augustinum. de ci. dei. quibusdam corporibus inferioribus arcent. scilicet herbis. lapidibus. animalibus. et sonis quibusdam certis

erocibus & figuracionibus. sed cum corpora
caecilia sint virtuosiora q̄ corpora inferiora.
Ideo multo magis actionibus corporum ce-
lestium. Et iterum amplius malefici subijci-
untur vt eorum opera et influentijs illorum
corporum non ex assuetudine spirituum malo-
rum proueniant. Fortificatur argumentum
ex. i. Regū. c. vii. ubi saul qui verabatur a de-
mone alienabatur quando dauid ceteras
percutiebat coram eo z q̄ recedebat spiritus
malus. Sed contra. Impossibile est effectus
sine causa sua producere. sed opera malefici-
corum sunt talia q̄ non possunt nisi opere de-
monū fieri. patet ex descriptione operum ma-
leficorum. ex Psal. libro. viij. et simol. Ma-
lefici dicuntur ob magnitudinem facinorum.
Hi em̄ elementa cōcutunt. mentes hominū
turbāt z absq̄ vilo veneni haustu sola vi car-
minū animas interimūt zc. Huiusmodi au-
tem effectus non possunt ex influentijs cor-
porum celestium mediante homine causari.
Præterea philosophus in etbi. Difficile inq̄-
rit quid sit principium operationis in anima
Et ostendit q̄ oportet esse aliquid extrinse-
cum. Omne enim quod incipit de nouo ha-
bet aliquā causam. Incipit enim homo ope-
rari quia vult. Incipit autem velle. quia p̄co-
ciliatur. si autem p̄conciliatur p̄pter aliquid
conciliū precedentis. aut ergo est procedere
in infinitū. aut oportet ponere aliquid prin-
cipū extrinsecū quod primo mouet hominē
ad cōciliandū nisi forte aliquis dicat q̄ hoc
est a fortuna ex quo sequeretur omnes actus
hominis esse fortuitos. quod est absurdum.
Præcipiūz ergo in bonis ad bona dicit esse
deum qui non est causa peccati. In malis au-
tem cum homo incipit agere velle z concilia-
ri ad peccandū oportet q̄ huius etiam sit ali-
qua causa extrinseca. z non potest esse alia ni-
si diabolus p̄teritū in maleficijs vt supra pa-
uit q̄ corpus celeste nō potest ad tales actus
influere. ergo patet veritas. Præterea cui po-
testati subiacet motiū. eius potestati subia-
cet z motus qui a motiuo causat. Motiuū
autem voluntatis est aliquid apprehensum p̄
sensum vel intellectum que z vtrūq̄ subiacet
potestati diaboli. Dicit em̄ Augustinus in li-
bro. lxxxiij. q̄. Serpit hoc malum. s. quod est
a diabolo per omnes additus sensuales. dar
se esse figuris accomodat se coloribz adheret
sonis. laet in ira z in fallacia sermonis. odo-
ribus se subijcit infundit saporibz. z q̄busdā
nebulis inplet omnes meatus intelligentie.
ergo videtur in p̄. in potestate diaboli est moue-
re voluntatem q̄ est directe causa peccati. Præ-

terea omne quod se habet ad vtrūlibet indi-
get aliquo determinate ad hoc q̄ creat i actū
sed lib. arbi. hominis ad vtrūlibet se habet. s.
ad bonus z malū. ergo ad hoc quod exeat in
actu in peccati indiget q̄ ab aliquo determi-
netur ad malum. Maxime autem hoc vide-
tur fieri a diabolo p̄ferim in operibz male-
ficorum. cuz eius voluntas est determinata ad
malum. ergo videtur q̄ mala voluntas dia-
boli est causa male voluntatis precipue in ma-
leficijs. z potest fortificari ratio per hoc q̄ si-
cut bonus āgelus se habet ad bonum. ita ma-
lus angelus ad malum. Sed ille reducit ho-
mines ad bonum. ergo iste ad malum. est em̄
dicit Dionysius lex diuinitatis immobiliter
stabilita vt vna a summis perficiatur.
Responsio. quia questio quo ad originē ma-
leficorum operum fundatur. super influen-
tiam luminarium celestium ostenditur per re-
probationem trium errorum qui hoc asserere
conantur. scilicet planetarioz. generaliaco-
rum. z fatalium ordinem ponentū hoc non
esse possibile quo ad primū. Nam si queritur
an ex impressione luminarium celestium cause-
tur in hominibus vicium maleficorum tunc
ad diuersitatem morum attendendo z verita-
tem fidei saluādo oportz sub distinctione dis-
serere videlicet q̄ mores hominū a sideribus
causari potest intelligi dupliciter. Aut neces-
sario z sufficienter. Aut dispositiue z contin-
genter. Si dicatur primō modo tunc nō so-
lum est falsum imo hereticum. eo q̄ christia-
ne religioni adeo repugnat q̄ etiam veritas
fidei in tali errore saluari non potest. Ratio.
Dum enim ponit omnia a sideribus necessa-
rio euenire. iam tollit meritum z per conse-
quens demeritum. Tollit z gratiam z p̄ con-
sequens gloriā. Tum quia honestas moz
per hunc errorem p̄iudicium patitur dum
culpa peccantis in sydera refunditur licētia
maleficiendi in se rep̄ebitione conceditur.
z homo ad ordandū z colendum sydera in-
curatur. Si autem dicatur mores hominū
a dispositionibus syderum variari disposi-
tione z contingenter sic potest habere veritate
quia nec rōni nec fidei repugnat. Planū em̄
est q̄ dispositio corporis varia multum facit
ad variationem affectionū z moz anime. vt
plurimūz em̄ anima complexionēs corporis
imitatur. vt dicit in sex p̄incipijs. Un z co-
lerici sunt iracundi z sanguinei sunt benigni
z melancolici sunt iuui. flegmatici pigri. hoc
autē nō ē necessario. anima em̄ dominaat suo
corp̄i z maxime quando est adiu ta per grām
Multos em̄ videmus colericos mansuetos

et melancholicos benignos. Quoniam ergo virtus corporum celestium operatur admixtionem et qualitatem complexionem. Hinc est quod per consequens quodammodo operatur ad qualitatem morum valde in de longinquo. Plus enim facit ad qualitatem complexionis virtus nature inferioris quam virtus sideris. Unde Augustinus, v. de ci. dei. in solutione cuiusdam questionis de duobus fratribus qui simul infirmabant et curabantur: cum querebatur unde hoc esset magis commendat rationem ipocratis quam astronomi. Ipcras enim respondit quod hoc erat propter similitudinem complexionis. At astronomus respondit quod erat propter idempnitatem constellationis. Helius enim respondit philosophicus: quod causam reddit magis propriam et magis propriam. Sic ergo dicendum quod impressiones siderum aliquo modo disponunt ad malitiam maleficorum: siquidem aliqua influentia in eorum corporibus predominatur potius ad huiusmodi neperphanda quam ad alia opera quecumque viciosa seu virtuosa. que tamen dispositio non debet dici necessaria prima et sufficiens. sed remota et contingens. Nec valet si quis objiceret philosophum lib. de proprietatibus elementorum. ubi dicit quod regna vacua facta sunt et terre depopulate apud conjunctiones iouis et saturni. arguendo quasi: quod talia et libero arbitrio dependebat: ut hominum ergo etiam influentia luminarium super li. ar. haberent efficaciam. Rndetur enim quod philosophus per hoc dictum non vult innuere quod hoies illi non poterant resistere illius influentie constellationis ad dissensionem inclinantis. sed quod noluerunt quia sicut ptolomeus in almagesti. Sapiens homo diabitur astris. quibus enim coniunctio iouis et saturni eo quod saturnus habet influentiam melancholicam et malam et iupiter valde bonam possit ad iram vel discordiam hoies inclinare. illi tamen inclinationi hoies per libertatem arbitrii possunt resistere et valde faciliter cum adiutorio gratie dei. Nec iterum valet si quis objiceret dictum Damasceni. li. ij. c. vi. ubi dicit. constituntur multotiens comete et signa quedam mortis regum. Respondetur enim quod etiam sequendo opinionem Damasceni. qui fuit ut patet in predicto libro cotrarie opinionis vie philosophice sine non: nihil per hoc concluditur quo ad necessitatem actuum humanorum. operatur enim Damascenus quod cometa nec naturaliter generatur nec est vna de stellis in firmamento positus. unde nec eius significatio est naturalis nec influentia. Dicit enim quod comete non sunt ex his que a principio genita sunt astra. sed divina iustione secundum ipsum tempus constituntur et rursus dissoluntur. bec Damascene.

Prenunciat autem deus per tale signum mortem regis magis quam aliorum. tum quia est persona communis. tum quod propter et hoc oziri turbatio regni. De cuius custodia magis sollicitus angeli propter communitatem bonum quorum etiam ministerio et generantur et dissoluntur. Sed nec philosophorum opinio obstat qui dicunt quod stella cometa sit impressio calida et sicca generata in superiori parte aeris pro ignem: et cuius vapore calido et sicco globus illius vaporis adunatus apparet corpus stelle. Partes autem illius vaporis discontinuatur circa illum globum et longum patente in suis extremitatibus illi globo coniuncte sunt quasi eius come. et finem hanc positionem significat et causam non per se sed per accidens mortalitatem penitentem et infirmitatibus calidis et siccis. Et quia ut plurimum divites nutriuntur calidis et siccis. Ideo illo tempore multi divites moriuntur inter quos mors regum et principum est magis notabilis. et hec positio nec distat a positione Damasceni. si quis bene considerat: nisi quo ad operationem et cooperationem angeli quam nec philosophi excludere possunt: immo ubi vapores nunquam in sua siccitate et caliditate ad generandum cometam occurrerent adhuc operatione angeli sepe concurrere habent causis predictis sicut et stella que sancti Thome doctoris transitu indicavit que vltima non est superis in firmamento positus prosiliit sed operatione angeli et materia aliqua preceitente formata et officio pacto iterum resoluta fuit. Unde videmus quod finem quacumque istarum opinionum nullum penitus habet celi luminaria dominium super li. arbitrium. Unde nec per consequens ter super malitiam et mores hominum. Nota insuper quare astronomi ut sepius vera predicunt et quod eorum iudicia per plurimum super vnam provinciam aut gentem vnius terre eveniunt. Propterea ratio est. quod enim sua iudicia sumunt et altris que etiam habent maiorem influentiam capiendo probabiliter non necessitant in actibus tam nature quam voluntatis et in actibus hominum generali bus sicut vnius gentis vel provincie quam in particularibus vnius persone: quia maior effectus stellarum imprimuntur in tota vna gente quam in vnum hominem: et quod maior pars gentis vnius magis sequitur affectus naturales corporis quam vnius singularis homo. ideo ratio. sed hoc incidentaliter est tactum. Secunda via per quam prefata nostra catholica assertio declarat est per reprobationem errorum genitilicorum et deam fortune colentium mathematicorum. De quibus Iudaeus. viij. ethi. c. ix. genitilicorum dicitur propter natalium considerationem siderum qui vulgo mathematici dicuntur. Fortuna vero ut ibidem

dicit. c. ij. a fortuitis nomen habere dicitur q̄
si deam quandā res humanas varijs casibz
et fortuitis illudentem. Unde et cecam apel
lant eo q̄ passim in quoslibet incurrans sine
ullo examine meritoꝝ et ad bonos et ad ma
los venit. hec Iulidorus. Sed talem deā cre
dere aut q̄ lesiones in corpibus et creaturis
que ex maleficoꝝ operibz inferuntur non ab
ipsis maleficiis sed ab ipsa dea fortune pueni
rent. sicut est idolatria. ita et asserere malefi
cias ipsas ad hoc esse natas vt talia per eas in
mūdo exerceri possunt. similiter a fide alienuz
existit immo et a cōmuni p̄hoꝝ traditōne. si
cui placet inspiciat doctorē sanctū. li. ij. sum
me fidei cōtra gentiles. q. lxxxvij. et sequenti
bus. et inueniet plura. licet hoc vnicuz p̄pter
eos qui fortassis copiam libꝝoꝝ non habent
nō videtur obmittendū. q̄ quia in hoīe tria
sunt vt ibi notatur que a tribus celestibz cau
sis diriguntur. voluntatis actus. intellectus
actus et corpis actus. quoꝝ principū a deo
t̄m et immediate. secundū ab angelo. et terciū
a celesti corpe dirigitur. Nam electōes et vo
luntates immediate a deo in bonis opibz di
riguntur. dicente scriptura. puerb. xxi. Cor
regis supple. qd̄ maiori potentia videtur pos
se resistere eo minus alij nō possunt. qz in ma
nu dñi et quocūq̄ voluerit inclinabit illud.
Et ap̄ls. Deus est qui opatur in nobis velle
et p̄ficere p̄ bona voluntate. Cognitiono vero
humana intellectiua a deo mediantibz ange
lis ordinatur. Ea vero que ad corpalia per
tinet siue sint exteriora siue interiora in vsu
hoīs venientia a deo mediantibz angelis et
celestibz corpibus dispensant. Dicit enī bea
tus Dionisius. iij. de diu. no. q̄ corpa cele
stia sunt cause eoz que in hoc mundo sunt:
non tñ necessitate inferentia. Et cum homo
sit ordinatus s̄m corpus sub corpibus cele
stibus. s̄m intellectum vero sub angelis. s̄m
voluntate aut sub deo potest cōtingere q̄ ho
mo sp̄eta inspiratione dei ad bonū et illumi
natione boni angeli ducatur affectōe corpo
rali ad ea ad que influentia luminarium celi
inclinant vt et sic tā voluntas q̄ intellectus
malicia et erroribz inuoluuntur. Non est aut
possibile hmōi erroribz quibus malefici irre
titi sunt et influentijs luminariū celi inuolu
ti licet ad fundendū sanguine vel furta aut
laticrocina vel etiā incōtinennias pessimas p̄
petrare possit quis ex illis inclinari sicut etiā
ad alia quedā naturalia. Et tā vt Bull. in de
vniuerso dicit. De p̄ experientia habetur si me
rerit mittitur plantare oliuam non efficitur
fructifera que tñ p̄ castam plantata fructifera

efficitur. Et aliquis etiam medicus in sanan
do. et agricola in plantando. et miles in expu
gnando aliqua ex impressione celestis corpis
efficiunt que alij etiā easdem artes habentes
efficere nō possunt. Tercia via sumitur et res
probatione fatalium effectū. Vbi notandū
q̄ fatū esse aliquid vno modo catholice asse
ritur. Alio modo asserere est omnino hereti
cum. Si enī fatum estimetur esse s̄m estimā
tionem quozundā gentilium et etiā quozun
dam mathematicoꝝ qui putabāt q̄ ex vi po
sitōis siderū causaretur infallibiliter diuer
sas morum: ita q̄ talis efficeretur necessario
maleficus vel virtuosus in moribz quia talē
eum esse causaret vis que in dispositōne side
rum sub qua talis vel conceptus vel natus
esset cōp̄tenderetur. Et istam vim vocauer
unt noīe fati. Sed quia ista opinio non t̄m
est falsa immo heretica et omnino detestanda
p̄pter incōuenientia que necessario sequen
tur vt supra tactū est circa reprobatōne pri
mi erroris. qz videlicet tolleretur rō meriti et
demeriti imo gratie et glorie et q̄ deus malo
rum nostroꝝ auctor esset et plura alia. Ideo
fatum sic omnino refutatur qz nihil est. sc̄dm
quam acceptiōne etiā Grego. dicit in D. mel.
epiph. Absit a fidelium cordibz vt fatum ali
quid esse dicant. et licet hec opinio videatur
eadem esse cum prima que est planetarioꝝ. et
hoc p̄pter eadem incōuenientia que vtrobiq̄
cernuntur. tñ sunt diuerse quantū inter se di
uersificatur vis siderum et influxus genera
lis septē planetarū. Si aut estimetur fatū esse
s̄m quandā dispositiōne siue ordinatiōnem
causarum secundaz ad p̄ducendū effectum
diuinitus prouisos. Hoc modo fatum vere
est aliquid eo q̄ puidencia dei p̄ causas me
dias crequitur suos effectus. In illis videli
cet q̄ sc̄dm causis subdunt licet in alijs non
vt est creatio: animarū gloriificatio: et gratie
collatio. Licet etiā angeli ad gratie infusiōne
cooperari possunt intellectū et voluntatis ca
pacitatem illuminando et disponendo. et sic
quedam ordinatio effectū vna et eadem di
citur puidencia et etiā fatum. Si enī consi
deratur vt est in deo sic dicitur puidencia. si
autē s̄m q̄ est in causis medijs ordinatis a
deo ad effectus aliquos p̄ducendos sic ha
bet rationem fati. Et hoc modo Boetius lo
quens de fato. iij. de consol. dicit. Fatum est
rebus mobilibus inherens dispositio p̄ quā
puidencia suis queq̄ necit ordinibz. Sed
tamen sancti doctores hoc nomine vti recu
sauerunt propter eos qui illud ad vim posi
tionis siderū retorquebant. Unde Aug. v.

de civi. dei dicit. Si propterea quisq; res hu-
 manas fato tribuit. quia ipsam dei volunta-
 tem vel potestatem fatum vocat sententiam
 teneat et linguam corrigat. Patet etiam ex p-
 missis tacta responsio ad questionē. an om-
 nia fato subdantur et an etiam maleficorum
 opera illi subdantur. Quia si fatum dicitur
 ordinario causarum secundarij ad effectus
 divinitus prouisos id est vbi deus disposu-
 it per causas secundas producere effectus ta-
 les. sic inq; subduntur fato id est subdunt
 causis secundis: sic a deo ordinatis vt sunt
 influentia corporum celestium. Et a vero que
 immediate a deo fiunt vt est creatio rerū. glo-
 rificatio substantiarum spiritualium et alia
 huiusmodi non subduntur. Et hoc est quod
 dicit Boetius vbi supra q; ea que sunt pri-
 me deitati propinqua fatalis ordinis mobi-
 litatem excedunt. Unde maleficorum opera
 quia non subfunt secundis causis cum talia
 preter cursum cōmunem et ordinē nature eue-
 niunt. Ideo nec fato sed causis alijs quo ad
 eorū originē necessario subduntur.

Qonsequenter q; nec huiusmodi ma-
 leficorum opera possunt oziri aut cau-
 sari a substantijs separatis que sunt
 motores orbium seu corporibus celestium:
 cuius opinionis fuit Avicēn. et sui sequaces
 hac ratione moti. quia enim substantie ille se-
 parate altioris sunt virtutis animabus no-
 stris et ab ipsa anima interdum cum fuerit
 in sua imaginatione ad solam quandā appre-
 hensionem interiozem circa aliquod extrin-
 secum immutatur corpus proprium. inter-
 dum etiam alienum seu extrinsecū. verbi gra-
 tia. Aliquis ambulans supra trabem in alto
 positum cadit de facili. quia imaginatur ca-
 sum et timore. nō autem caderet si esset trabes
 illa posita super terram vbi casum timere nō
 posset. Item ad solam apprehensionem ani-
 me incalescit corpus vt in concupiscentibus
 vel iratis: aut etiā infrigidatur sicut in timen-
 tibus. potest etiā immutari ad aliquam egrit-
 udinēz puta febrem vel lezam. et forti ima-
 ginatione et apprehensione ad tales egritudi-
 nes. et sicut circa corpus proprium ita et cir-
 ca alienum vt illud immutetur ad sanitatem
 vel egritudinem. et hic ponit causam etiam
 fascinatonis de qua Superius tactum est. Et
 quia scōm istam positionem effectus malefi-
 carum haberent reduci ad motores orbium
 licet non precise ad ipsa corpora celestia. Ideo
 vltra illa que ibi tacta sunt dicamus adhuc
 q; talia sic contingere est impossibile. quia cū

motores orbium sint substantie intellectu-
 les et bone nō tam sū naturam q; et sū vo-
 luntatem quod patet ex earum operationibz
 ad bonum totius vniuersi. Illa autem crea-
 tura cuius ope magice operationes fiunt: et
 si sit bona sū naturaz; non tamen potest esse
 bona scōm voluntatem. Ideo non potest esse
 se idem iudiciū de ambabus substantijs. Et
 q; non potest esse bona sū voluntatem. pro-
 batur. Nam prestare patrocinium aliquibz
 in his que sunt contraria virtuti non est ali-
 cuius intellectus bene dispositi: talia autem
 fiunt in huiusmodi operationibus malefici-
 rum. fiunt enī vt in secunda parte operis pa-
 tebit plurima homicidia. fornicationes. pue-
 rozum et iumento:um occisiones et alia ma-
 leficia procurantur. vnde vtentes his artibz
 malefici a malefaciendo vocantur. non est er-
 go bene disposita scōm virtutem talis intel-
 lectualis natura cui? auxilio huiusmodi ar-
 tes maleficaruz; inniuntur: licet sit bona sū
 naturam. quia habet esse et illud omnia appet-
 unt vt cuiuslibet intuenti patet. Item non est
 intellectus bene dispositi familiarem esse sce-
 leratis et eis patrocinii exhibere et non qui-
 buldam virtuosus. Huius autem operibus
 maleficoruz; vtuntur homines scelerati quia
 a fructibus eorū cognoscuntur. Auxilio au-
 tem substantiarum orbis mouentium: in bo-
 num quelibet creatura inclinatur a natura.
 licet corrumptur per accidens sepe. ergo il-
 le substantie non possunt esse originalis cau-
 sa maleficaz;. Preterea intellectus bene dispo-
 siti est reducere homines in ea que sunt bo-
 mini propria bona que quidez sunt bona ra-
 tionis. abducere ergo ab istis et ptabere ad
 alia minima bona est intellectus indecenter
 dispositi. Per huius autem artes non adipi-
 scuntur homines aliquem profectum in bo-
 nis rationis que sunt scientie et virtutes sed
 in quibusdam minimis vt sunt deprehensi-
 ones et exercitia latronum et mille nocimen-
 torum. ergo origo non est a substantijs sepa-
 ratis sed ab aliqua alia virtute non bene dis-
 posita scōm virtutem. Preterea non est bene
 dispositus sū intellectuz; qui per aliqua sce-
 lera cōmissa prouocatur ad auxiliuz; alicui se-
 rendum. Hoc autem fit in istis artibus ma-
 leficorum. nam vt patebit in executione ha-
 rum sūdem abnegant innocentes pueros oc-
 cidunt. Substantie enim separe que sunt or-
 bium motores: propter suam bonitatez; non
 his maleficijs auxiliū prestant. Concluden-
 do q; huiusmodi artes sicut nō possunt a cor-
 poribus celestibus ita nec ab eorū motoribz.

oziri. et cū necesse habent oziri ex aliqua virtute alicui creature collate. et illa etiā non potest esse bona scđm voluntate. licet sit bona scđm naturā. et huiusmodi creature sint ipsi demones. relinquuntur q̄ eo virtute huiusmodi fiant nisi fortassis adhuc obstat friuosa estimatio q̄ et h̄ omnibz malicia concurrente super maleficor. verba cōminatoria z imagines repositas ad certū locū virtute quadā stellarū sequerentur. vt verbi gratia: quando maleficus diceret imaginē aliquā reponendo. faciā te cecam aut claudā et hoc eueniret. Tunc ideo eueniret q̄ talis a sua natiuitate et virtute stellarū fortitatur p̄e ceteris hominibus talem virtutē. quantūcūqz alij talia verba proferrent et essent instructi per disciplinam ad proferendū. adhuc tñ efficaces in huiusmodi operibz esse non possent. Ad que singula respondendo declarabitur. Primo q̄ ex malicia hominū huiusmodi effectus causari non possunt. Secundo q̄ nec ex vocibz quorūcūqz hominū concurrente quacūqz constellatione etiā ad quascūqz imagines.

A primo q̄ non ex malicia quantūcūqz hūana possint oziri hōmō maleficorū opera sic declarat. Nam malicia hōis sine sit habitualis inquantū quis ex frequentatis actibus acquirit habitūz inclinante ad perpetrandū peccata nō ex ignorantia nec infirmitate. vnde censetur peccare ex malicia. Vel sit actualis malicia que dicit ipā mali electio que etiāz ponitur peccatū in spiritū sanctū. nunq̄ potest circa ipsum maleficū tantū efficere q̄ talia opera vt sunt immutationes elementorū z lesiones circa corpora indifferenter hominū et iumentorū absqz assistentia alicuius altioris virtutis proueniunt quod declaratur primo ex parte cause. secundo ex parte effectus maleficialis. Nam si quod non potest homo efficere absqz malicia puta per sua naturalia imminuita: minus potest per ipsa naturalia iam diminuta. Pater cū iam sit virtus actiua etiāz diminuta. Sed homo per peccata qualitercūqz per malitiā cōmissa diminuitur in bonis naturalibus. p̄batur auctoritate et ratione. Nam Dio. iij. ca. de diu. no. dicit. Valū est defectus naturalis habitudinīs. et loquitur de malo culpe. Unde et nemo nocens malū operatur illud: quod si operatur ex defectu operat. Ratio sic. Sicut se habet bonū gratie ad malūz nature ita se habet malū culpe ad bonū nature. sed per gratiā diminuitur malū nature vt fomes qui est inclinatio ad culpam. ergo per

culpam a fortiori diminuitur bonum naturę. Nec obstat si dicatur de fascino de que interdū procuratur ex inuultatione seu inspectione alicuius vetule maliciose puerum aspiciens vnde puer immutatur et fascino. quia sicut supra tactū est: hoc tantūmodo contingere potest circa pueros propter tenerā p̄plexionē. Sic autē loquimur de corporum quorūcūqz hominū et iumentorūz ac etiāz elementorū. ad grandiuēs immutationes. Si quis velit latius intelligere: inspiciet doctorē sanctūz in questionibus de malo. Vtrū peccatū possit corripere totū bonū nature. zc. Et parte deniqz effectū maleficialium declaratur. Nam ex effectibus deuenitur in cognitionē cause. Unde sicut illi effectus quo ad nos qui sunt preter ordinē nature create nobis note per virtutē creature nobis ignote. licet non sint proprie miracula sicut illa que sunt preter ordinē totius nature create qualia s̄m potestates operatur ille qui est supra omnē ordinē totius nature create qui est deus benedictus: scđm quā acceptionē dicitur. Tu es qui facis mirabilia magna solus. ita et maleficiales effectus dicuntur miraculosi inquantū sunt ab aliqua causa nobis ignota et preter ordinē nature create nobis note. Et quibus elicitur q̄ virtus corporalis hōis ad huiusmodi opera causanda nō se extendere potest que semper hoc habet vt causa cum suo effectu naturali nota sit naturaliter absqz admiratione. et q̄ effectus maleficiales possunt aliquo modo dici miracula inquantū noticiā humanā excedunt patet ex se ipsis cum naturaliter non sunt. patz et per omēs doctores. p̄sertim Augustinū. in li. lxx. iij. q. vbi dicit. Q̄ magicis artibus sunt miracula plerūqz similia illis miraculis que fiunt per seruos dei. Et iterū in eodē dicit. Magi faciunt miracula per priuatos contractus. boni christiani per publicā iusticiam. mali christiani per signa publicę iusticie que omnia sic declarantur. Nam iusticia diuina est in toto vnīuerso sicut lex publica in ciuitate. Virtus autēz creature cuiuslibet in vnīuerso se habet vt virtus alicuius priuate persone in ciuitate. Ideo boni christiani inquantū per diuinā iusticiā miracula faciunt dicuntur facere miracula per publicāz iusticiā. Magus autēz quia operatur et pacto inuito cū demone: dicitur operari per priuatum contractū quia operatur per demonē qui sua naturali virtute potest facere aliquid preter ordinē nature create nobis note per virtutem creature nobis ignote. et erit miraculū

quo ad nos sed non simpliciter. quia nō potest operari preter ordinē totius nature create et p omnes virtutes creaturarū nobis ignotarum. Sic 7ni solus deus dicitur facere miracula. Intra illud. Tu es deus qui facis mirabilia magna solus. Bati autē christiani faciunt per signa publice iusticie. sicut in uocando nomē christi vel exhibendo aliqua sacramēta. si cui placet inspicere sanctū Tho. in prima parte. q. cxi. ar. iij. potest etiā attendere ea que in secunda parte operis. c. vi. deducēt inferius. Consequenter q nec p uoces et uerba cōcurrente uirtute stellaz.

Emm q nec ex uocibus quorūcumq; hominū cōcurrente quacūq; constellatione super quascūq; imagines. Nam cum intellectus hoīs huius dispositi onis est q eius cognitio ex rebz causatur cū intelligentes necesse sit fantasmata speculari. Non est eius conditio q ex sua conceptione seu intellectuali operatōne intrinseca ubi illam solam per uerba exprimeret res ab extra habeat causare. aut q conceptio intellectus expressa per uerba haberent corpora immutata. Tales enī hoīes qui talem haberent uirtutem nō essent nobiscū vnus speciei: sed equiuoce dicerent hoīes. Preterea. si dicatur q illa efficiunt per uerba cōcurrente uirtute stellaz a natiuitate vnde contingit q precesteris hominibz dum pferunt uerba q per illa aliquid efficiunt cum tamen alij etiā pferentes eadē non possent aliquā transmutationē efficere: quia uirtus stellarū a natiuitate eis non desinit. Patet ex precedentibz illa esse falsa ex reprobatione trū error. planetariorum. genetaliaq; et fatalem ordinē ponentium. Preterea cum uerba exprimūt mentis conceptū. et corpora celestia non possunt imprimere intellectū nec etiā coz motores nisi per se absq; motione corporoz celestium intellectum uellent illuminare et hoc solūmodo fieret ad opera bona. quia ad mala perpetrandā nō illuminatur intellectus sed umbra tur q non est officij bonoz spiritūū sed malozum. Ideo patet q si uerba eoz aliquid efficiūt hoc nō est vigore alicuius corporis celestis sed assistentia alicuius uirtutis intellectiue que etiā et si sit bona scdm naturā non tñ potest esse bona scdm uoluntatē in quantum semper ad malū machinatur. et talis erit demon ut supra ostensum est. Et q nec per imagines possunt talia efficere quasi corpora celestia super ipsas aliquid influent quia hmoi imagines quantūcumq; characteribz et figu-

ris sint insignite sunt effectus hominis operantis per artem. Celestia autē corpora effectus causant naturales cuiusmodi non sunt effectus maleficorū qui dicuntur maleficorū les. uirtute in malū creaturarū preter consuetum ordinē nature psilientes: vnde nihil ad ppositum. Preterea supra ostensum est etiā q duplices sunt imagines. astrologice et magicę. que etiā ad bonum aliquod primatiū obtinendum et non ad corruptionē ordinantur. Maleficorū autē imagines sunt omnino alterius cum temp ad nocumentū creaturarū et ex demonū iussu ad aliquē locum occulte reponuntur ut desuper ambulantes aut dormientes ledantur ut ipse malefice fatentur. vnde et ab ipsis demonibus efficiunt quicquid causant et non ex corporoz celestium influentijs. Ad argumenta. Ad primū dictum Augustini est intelligendū q causa deprauatōis hominis redit ad hoīs uoluntatē sicut ad causam effectuz perficientē. que pprie dicitur esse causa. non sic autē est causa effectū pmittentē uel disponentē uel conciliantē aut precipientem quibus modis scz conciliatiue. dispositiue. et preceptiue diabolus dicitur causa peccari et deprauatōis. Deus autē solūmodo pmissiue qui mala permittit ppter bona. Intra Augustinū in ench. Diabolus autē disponit interius suggerendo pluadit interius et exterius acrius stimulando. Precepit autē his qui ci totaliter se subdiderunt ut sunt malefici quibus non est opus interius instigare sed tñ exterius rē. Et per hoc etiā ad secundū q quilibet est causa sue malicie directe intelligendo. et ad probatōnes patet eadem responso. quia licet repugnat libero arbitrio moueri per modū pipientis: non autē per modum disponentis. Ad terciū. Bonus ad uirtutes ad ad uicia dispositiue possunt causari ab influentijs corporoz celestium. et capitur motus pro quadā naturali inclinātōne ad uirtutes humanas et uicia. opera autē maleficorū qz excedunt cōmunem ordinē nature. ideo illis influentijs subiacere non possunt. Ad quartū idem patet. quia sunt cause humanorū actūū corpora celestia. sed illa opera nō sunt humanitus adiuuenti. Ad quintū q motores orbium possunt imprimere in animas si intelligatur immediate sic imprimūt illuminando ad bonum et non ad maleficia ut supra tactū est. Si autem intelligatur mediate tunc intra influentijs corporoz celestium imprimunt indirecte et dispositiue. Ad sextū. hoc q demones fm certa augmenta lune homines uexant. ptingit ppter duo. Primo quidē

ad hoc vt instrumentum creaturam dei scz lunam
vt Hiero. et Aristot. dicunt. Secundo qz
cum nō possint opari nisi mediantibz natura
libus virtutibz vt supra dictū est. Ideo con
siderant corporū aptitudines ad effectus in
ducendos et qz cerebrū est humidissimū oim
prium corporis vt Aristo. dicit et naturales
omnes. Ideo maxime subiicitur operatōi lu
ne que et sua proprietate habet mouere humo
res. In cerebro autē efficiuntur vires aiales.
Et ideo demones sūm certa augmenta lune
perurbant hōis fantasiam. Quando considerant
cerebrū ad hoc dispositū. Ad aliud qz demo
nes aduocati in certis constellationibz adueniūt
faciūt ppter duo. Primo vt hōies in hunc et
rorem inducant qz credunt aliqd numen esse
in stellis. Scdo qz considerant sūm aliquas cō
stellationes materiam corpalem magis esse
dispositā ad effectus pro quibus aduocant.
Ad terciū qz sicut dicit Aug. xxxvi. de ciui.
dei. Per varia genera lapidūz herbarū ligno
rum aī alium carminū et instrumentoz mu
sicozum demones alliciuntur nō vt anima
lia cibis sed vt spūs signis inquantū scz hec
eis et hibentur in signum diuini honoris cu
ius ipsi sunt cupidi. Tamen quia sepe obici
tur qz demones possunt impediri p herbas
et armonias a veratione hōim vt in argumē
to allegatur de saul p armonia cytharis. An
de nituntur defendere qz aliqui possent esse
ctus maleficiales pducere p certas herbas z
occultas causas absqz auxilio demonū tan
tūmodo ex influentia corporū celestium que
plus possunt imprimere in hōim res corpo
rales ad effectus corporales quā in ipos demo
nes ad pducendum hōim effectus maleficia
les. Ideo latius cum sit respondendū est ad
uertendum qz herbe vel armonie nō possunt
sua naturali virtute totaliter excludere vera
tionem qua diabolus possit hōiem verare si
sibi pmitteret a deo vel angelis bonis. pos
sunt tñ illam verationē mitigare et ita parua
possit esse veratio illa qz possent eam penitus
excludere. s; hoc facerent nō agendo in ipm
demonē cum sit spūs sepatus in quē non po
test natur. aliter agere quodcumqz corpus. sed
agendo in ipm veratū a demone. Omnis enī
causa limitate virtutis p demone. potest effe
ctum intensiorē in materiam dispositā qz non
dispositam. cui z consonat illud philosophi
ū. de anima. Actus actiuoz sunt in patiente
pdisposito. Demon autē est agens limitate
virtutis. ergo verationē intensiorem facere
potest diabolus in hōie disposito ad illā ve
rationem siue ad illud ad qd diabolus intē

dit adducere quam in homine dispositionis
cōtrarie. Puta diabolus potest verare intens
suis passione melancholica hominē dispositū
ad illam quā hōiem contrarie dispositionis
Aeternū est autem qz herbe et armonie mul
tum possunt immutare dispositionē corpo
ris. et ex psequenti motus sensualitatis. hoc
patet de herbis cum quedam inclinant ad le
ticiam quedaz ad tristitiā. et sic de alijs. Hoc
etiam patet de armonijs p phm. viij. pollit.
vbi vult qz diuerse armonie habent puocare
diuersas passiones in homine. Hoc etiam re
fert Boetius in musica sua. Et autor de or
tu scientiarū vbi loquens de utilitate musice
dicit. qz valet ad curandum vel alleuiandūz
diuersas infirmitates. Et ita patere potest qz
ceteris paribus sit veratio debilior. Non au
tem video quomodo herbe vel armonie poss
sint in homine dispositionē aliquam causāz
re. ppter quam homo nullo modo possit a de
mone verari si tamen pmitteretur. quia dia
bolus mouendo solum motu locali vapores
et ipos spiritus inordinato motu possit hō
minem multum verare. Herbe autēz vel ar
monie nullam dispositionēz causare possent
in homine sua naturali virtute per quam ps
hibetur demon predictā cōmotionem facere
Contingit tamen quandoqz qz diabolo non
pmitteretur hominem verare nisi veratione ita
parua qz p aliquam fortem dispositionēz ad
contrarium tolleretur totaliter. et tunc aliq
ue herbe vel armonie possent corpus hominis
ita ad contrariū disponere qz illa veratio to
taliter amoueretur. s; bi gratia. Diabolus
quandoqz possit hōiem verare veratione tri
sticie ita debilitet qz per aliquas herbas vel
armonias que habrent causare dilatationē
et diffusionē spirituum qui sunt motus cō
trarij tristicie totaliter amoueretur illa tristi
cia. Ex aut Aug. li. ij. de doctri. christi. con
demnat ligaturas et quedam alia de quibus
ibi diffusus scribit hoc attribuens arti ma
gice. hoc est quantum ad illud qz non possunt
ex sua naturali s;ute. quod patz et hoc qz di
cit sic. Ad hoc genus ptinent omnes ligatu
re atqz remedia que medicoz condemnant di
sciplina. In quo satis patet qz illa cōdemnat
quantū ad vsum respectu cuius non habent
aliquā efficaciam ex sua naturali virtute. Quā
tum aut ad illud quod. i. Regum. c. xvi. habe
tur. Qz saul qui verabatur a demone alleuia
batur quando dauid cytharam pcutiebat co
ram eo et qz spūs malis recedebat zc. Sci
endum qz bene verum est qz per tactū cythare
virtute naturali illius armonie alleuiabatur

aliquantulum afflictio saulis in quantum illa armonia aliquantulum dulcorabat appetitum eius per auditum: per quam dulcorationem reddebatur minus apertus ad illam vexationem. Sed quod spiritus malus recederet quando dauid cytharisabat hoc erat propter vim crucis quod satis expresse dicitur in glo. ubi sic dicit. *Frat dauid in canticis musicis eruditus diuersorum sonorum rationabilis moderatusque cocentus. Unitatem essentie significat que varijs modis quotidie resonat. Dauid malignum spiritum in cythara compefcuit: non quia tanta esset vis in cythara sed in signo crucis qui in ligno crucis et cordarum extensione id est venarum gerebatur que iam tunc demones effugebat.*

Sequitur quo ad ipsas maleficas demonibus se subijciendis. Et est secta quo ad questionem et secundum membrum.

Quo tertia et annexa difficultate quod ad ipsas maleficas demonibus se subijciendis plura super modum aggrediendi huiusmodi spurcitas possunt difficultari. Primo ex parte demonis et corporis ab eo assumpti ex quo elemento sit illud formatum. Secundo ex parte actus. an semper cum infusione seminis ab altero recepto. Tercio ex parte temporis et loci an potius in vno tempore quam in altero exerceat. Quarto an visibiliter quo ad circumstantes se agitat. Ex parte mulierum an tantummodo ille que ex huiusmodi spurcitijs procreantur a demonibus frequentantur. Secundo an ille que ab obstetricibus tempore partus demonibus offeruntur. Tercio an remissio: sit in talibus ipsa venerea delectatio: Ad que omnia ad presens cum non sit respondendum eo quod tantummodo generalitati studemus. et in secunda parte operis illa singula per eorum opera explanantur vt patebit in quarto capitulo ubi de singulis modis fiet mentio. ideo ad secundum principale tendamus. Et primo cur in tam fragili sexu hoc genus peccati inuenitur amplius quam in viris. Et erit questio prima generalis quo ad conditiones generales mulierum. Secunda specialis cuiusmodi mulieres amplius inueniuntur superstitiose et malefice. Tercia singularis quo ad ipsas obstetrices que omnes alias in malicia excedunt.

Quo ad primum. cur in sexu tam fragili mulierum maior multitudo maleficarum reperitur quam inter viros. et

quidem in contrarium argumenta deducere non expedit: cum ipsa experientia preter verborum et fidedignorum testimonia talia facit credibilia. Dicamus sexum non despiciendo in quo deus semper magna fecit fortia vt confundet. quod diuersa et diuersis super hec assignantur rationes. Semp tamen in principali concordantes. vnde et pro mulierum ausamento ipsa materia bene est predicabilis affectantque audire vt experientia sepe docuit dumodo discrete proponatur. Nam aliqui doctores hanc rationem tradunt. Dicit enim tria esse in rerum natura. lingua. ecclesiasticus et femina. que medium in bonitate aut malicia tenere nesciunt. sibi ubi limites sue conditionis excedunt. ibi quendam apicem et supremum gradum in bonitate aut malicia vendicant. In bonitate quidem quando a bono reguntur spiritu vnde et optima sunt. In malitia vero quando a malo spiritu reguntur vnde et pessima efficiunt. De lingua enim patet cum eius ministerio plurima regna fidei christiane sunt subiugata vnde et apostolus christi in igneis linguis spiritus sanctus visus est. Patet et in alijs sapientibus predictatoribus quotidie lingua canum vulnera et vlcerum languentis lazari lingentes. Iuxta illud. *Lingua canum tuorum ex inimicis animas eripient. Unde et dixit et pater predictatorum ordinis in figura cattuli lacrantis et accensam faculam in ore gestantis premonstratus est vt suo lacratu vsque in presens habeat lupos hereticos arcere a gregibus omnium christi. Patet et ex quotidiana experientia quod vnus viri prudentis lingua interduz infinitorum hominum strages prepeditur. propter que non immerito in eius commendationem Salomon puerb. decimo. plura cecinit. In labijs sapientis inuenitur sapientia. Et iterum. Argentum electum lingua iusti: cor impiorum pro nihilo. Ierum Labia iusti erudiunt plurimos: qui autem indocti sunt in cordis egestate morientur. Cuius causa ibidem. xvi. subditur. quia hominis est parere animum et decum gubernare lingua. De mala vero lingua inuenies Eccl. xviiij. lingua tertia multos comouit et dispersit illos a gente in gentem. ciuitates munitas destruxit. et domos magnatorum effodit. Et dicitur lingua tertia eorum qui inter duas partes contrarias incaute vel maculose loquitur. De secundo scilicet ecclesiasticus intellige clericos et religiosos in vtroque sexu. Criso. sup illud. *Ecce vendentes et ementes de templo. Sicut**

omne bonum a sacerdotio ita omne malum ab eo egreditur. Hiero⁹ in epla ad Nepocianum. Negociatorē clericū ex inope diuitem et ignobili gloriosum quasi quandā pestem fuge. Et beatus Bernardus D. mel. xxiij. super Cant. loquēs de clericis dicit. Si insurgeret apertus hereticus mitteret foras et aret sceret. si violentus inimicus absconderet se forsitan ab eo boni. Nūc vero quomō abijcient aut quo abscondent se. Omnes amici et tamen omnes inimici omnes domestici et nulli pacifici omnes proximi et omnes que sua sunt querunt. Et alibi nostri prelati facti sunt pilati. nostri pastores facti sunt rōsores. Et loquitur etiā de prelati religioso rum qui onera grauiā inferioribz imponunt digito aut suo minimo nō tangēt. Et gre go. in pasto. dicit. Nemo amplius in ecclesia nocet q̄ qui p̄ se agens nomen vel ordinē sanctitatis habet: delinquentē nanq̄ hunc redarguere nullus presumit. et in exemplū culpa uehementer extenditur q̄ p̄ reuerentiā ordinis peccator honorat. De religiosi etiā dicit beatus Aug⁹. ad Vincētū donatistā. Simpliciter fateor charitati uestre corā domino deo nostro qui testis est super animam meā ex quo deo seruire cepi quoniam difficile suū expertus peiores sicut et nō meliores q̄ qui in monasterijs defecerunt aut p̄fecerunt. De malitiarum uero malicia differitur. Ecclī. xxy. Non est caput nequius sup caput cōmūbrū. et nō est ira super iram mulieris. Comorari leoni et draconi pl⁹ placebit q̄ habitare cū muliere neq̄. Et inter plura que sequat̄ et p̄cedunt ibidem de muliere nequam p̄cludit. Breuis est omnis malicia sup maliciā mulieris. Hinc Crisosto. sup Matth. xij. Nō ex pedūt nubere. Quid aliud est mulier nisi gentici inimica. ineffugabilis pena. necessariūz malū. naturalis tentatio. desiderabilis calamitas. domesticū piculum. delectabile detrimentū. malū nature bono colore depictat̄ et go. i. dimittere illam peccatū est cum oportet tenere iam uere tormentū necessarium est: uerant dimittentē adulteria faciamus aut q̄ tidianas pugnas habeamus. Tullius deniq̄. i. rhetorice dicit. Virōs ad vniūquodq̄ malicium singule id est plures cupiditates impellūt. mulieres ad oīa maleficia cupiditas vna dicit. muliebriū enī vicioz oīm fundamentū ē auaricia. et Sene. in suis tragedijs Aut amat aut odit mulier nihil terciū dedisse est: flere feminā est mendacius. Duo genera lachrymar habentur in oculis feminaz. uerū doloris vnum. insidiarū aliud. mulier cū

sola cogitat mala cogitat. De bonis aut mulieribus tanta laus est ut etiā beatificasse viros legantur et saluasse gentes terras et vrbes. Patet de Judith Deborā et Hester. Hinc ap̄lus. i. Corinthe. vij. Si qua mulier habet virum et hic consentit habitare cum illa non dimittat virum: sanctificatus est enī vir infidelis per mulierē fidelem. Ideo Ecclī. xxvii. dicit. Mulieris bone beatus vir numerus enī annoz duplex. Vltia ibi narrat laudabilissima p̄ totum pene capitulū de excellentia bonarum. Et puerb. vlti. Ue mulieris fortis. que omnia etiā in nouo testamento in feminis claruerunt ut in virginibus et alijs sanctis feis que p̄fidas gentes et regna ab idolatrie cultu ad christianā religionē deduxerunt. Si quis inspicere velit Vinc. in spe. histo. li. xxvi. c. ix. de regno vngarie per gillam christianissimā. Et de regno francorum per lothlidē virginē et elodouē desponsatā inspiciat et mira inueniat. Unde quecūq̄ vituperatōes legunt in p̄cupiscentiā carnis interitari p̄nt ut sp̄ mulier p̄ carnis p̄cupiscentiā intelligatur. Iuxta illud. Inueni amariorē morte mulierē. et bona mulier subiecta carnis p̄cupiscentiā. Sunt et alijs alias rōnes assignatēs cur in maiore multitudine regiantur femine superstitiose q̄ viri. et dicunt esse tres causas. Prima est. qz prone sunt credendum. et qz principaliter demon querit corū pere fidem. vnde potius eas aggredit. Vñ et Ecclī. xij. Vni cito credit leuis est corde et minorabitur. Secōda causa est qz a natura ppter fluxibilitatē p̄lectionis faciliōs sunt imp̄ssionis ad reuelatōes capiendas p̄ imp̄ssiones sepatoz spiritūū quaz p̄ceptione etiā cū bene vtuntur multz bone sunt: cum male peiores sunt. Tercia causa qz lubrica habent linguā: et ea que mala arte sciūt eis pparibz feminis vit celare possunt. sez occulte cū vires non habeant p̄ maleficia vindicare querunt: facili ter. Vñ Ecclī. xxy. vt supra. Comorari leoni et draconi plus placebit q̄ habitare cū muliere nequā. breuis omnis malicia sup maliciā mulieris. Item potest et addi illa cum fluxibiles sunt ideo citius pueros demonibz offerre possunt sicut et faciunt. Sunt et tercij alias rōnes assignantes quas predicatorēs caute debent pponere et dicere. qz licet in vetero testamento scripture vt plurimū mala loquantur de mulieribus et hoc ppter primam preuaricatricē mulierē scilicet eua et imitatrices eius tamen ex post in nouo testamento propter mutationē nominis vt eua in aue Et vt ait Hieronymus. Totū quod intulit

mali maledictio ene: totum abstulit benedictio marie. Unde plurima et semper laudabilia sunt de ipsius predicanda. Sed qz ad huc modernis tpbus hec pfidia amplius in mulieribus qz in viris inuenitur vt ipsa experientia docet. curiosus causam inuestigando vltra premissa dicere possumus qz in omibz viribus tam anime qz corporis cu sint defectuose non miru si plura maleficia in eos qs emulantur fieri procurant. quantum eni ad intellectum seu ad intelligendu spiritalia alterius videntur esse speciei a viris cui auctoritas et ratio cum varijs scripture exemplis alludit. Therencius ait. Mulieres ferme vt pueri leui sententia sunt. Et Lactantius. iij. institutiou. Nunqz aliqua muliere pbilosophiam sciuisse nisi temestere. Et Proverb. xi. quasi describens mulieres dicit. Est circulus aureus in naribus suis: mulier pulchra et fatua. Ratio naturalis est. quia plus carnalis viro exultit vt patet in multis carnalibus spurcitijs. qui etia defectus norantur in formati. one prime mulieris cum de costa curua formata fuit id est de costa pectoris que est torta et quasi pstraria viro. Et quo defectu etiaz procedit qz cum sit animal imperfectu semp decipit. Propter quod semp decipit Catho instruit: insidias iachrymis zc. et illu. j. Duz femina plorat: virus decipere laborat. Patet in vxore Sampsonis que multu infestans eum ad declarandu sibi probleuma apposuit sodalibus ab eo expositus eis reuelauit et sic decipit. Patet et in prima muliere qz ex natura minore habent fide cum dixit serpenti interroganti. quare non ederent de omni ligno paradisi. respondit. de omni zc. ne forte moriamur in quo ostendit se dubitare et no fidem habere ad verba dei que omnia etia eximologia nois demonstrat. Dicitur eni femina se. z minus. quia semp minore habet et seruat fidem et hoc ex natura quo ad fidelitate. licet ex gratia simul et natura fides in beatissima virgine nunqz defeca at cum tamen in omibus viris defecisset tempore passionis christi. Mala ergo mulier ex natura cu citius in fide dubitat etia citius fidem abnegat quod est fundamentu in maleficijs. Quantu deniqz ad aliam potentia anime scilicet voluntates. et natura cum odit aliquem quem prius amauit tunc estuat per iram et impatientia. et sic cut maris estus semper bulit et currit: sic talis est tota impatiens. Alludit huic rationi auctozitas diuersa Eccl. xxv. Non est ira super iram mulieris. Et Gene. traged. viij. Pulchra vis flammis tumidus veni tanta nec teli

metuenda forti quanta cum coniunx vidua: ta tedis ardet et odit. patet in muliere que sal se accusauit ioseph et incarcerare fecit qz nolit sibi in scelus consentire adulterij. Genes. xxx. Et reuera potissima causa deseruens in augmentu maleficaz est dolorosum duelluz inter maritatos et non maritatas feminas et viros. immo et inter ipsas feminas etia sanctas: quid tunc de ceteris. Vides eni in Genes. quanta fuit impatientia et inuidia sare ad agar postqz concepit. Genes. xxi. Quanta Rachel ad Lyam propter filios quos no habebat Rachel Genes. xxx. Quanta anne ad fenennam secundam ipsa sterili existente. i. Regum. i. Quanta marie ad Boisen. Numeri. xij. Unde murmuraui et detraxi motu ppter quod et lepra percussa. Quanta marthe ad magdalenam ipsa sedente et martha ministrante. Luc. x. Unde et eccl. xxxvij. Tracta cum muliere de his que emulatur. quasi dicat. non est tractandu cum ea quia semper emulatio id est inuidia est in mala muliere. Et que inter se sic agitantur quanto magis aduersus viros. Quare etia vt narrat Galerius. Forozonius rex grecor. die qua mortuus est dixit Leoncio fratri suo. ad summam felicitate nihil mihi deesset si mihi semp vxor defuisset. Lui leoncius. Et quomodo vxor obstat felicitati? Et ille. Mariti hoc oes sciunt. Et Socrates phus interrogatus si dicenda esset vxor. Respondit. Si non capies solitudinem arbitraris excipiet. hic generis interitus hic heres alienus. Sed si ceperis illic perpetua sollicitudo: conuictus querularu: doctis exprobratio affinitu graue supercilij: garrula focius lingua. successor alieni matrimonij incertus liberoruz euentus: hec dixit vt expertus. Nam vt ait Hieronymus contra Iouinianuz. Hic socrates duas habuit vxores quas ingenti patientia sustinens no potuit tn ab earu cotumelijs elamozibus z vituperationibus liberari. Unde quadam die ipis querulantibus contra eum et ipse domu egressus vt earu molestias euitaret et ante domuz sederet. piecerunt ille mulieres super eum aqua immundaz super quo ipse non perturbatus quia phus ait. Siceba qz post tonitrua pluuie sequerentur. Et de quoda legitur cuius vxor submersa erat in fluuium qz cu quereret cadauer ei? ad educendu de aq ibat p fluium extra aqua: et interrogatus causam cui res grauies descendant infra z no supra: quare quereret contra aqua. Respondit. Mulier ista in vita semper fuit contraria dictis et factis siue mandatis meis. ideo quero contrario mo

do si forte etiam mortua contrariam voluntatem ultra consuetum tenuisset. Et quidem sicut ex primo defectu intelligentie abnegationem fidei facilis viris incurrit. Ita et secundo scilicet inordinatis affectibus et passionibus variis vindictas querunt excogitant et infligunt sine pro maleficia siue alijs quibuscumque medijs. Unde non mirum tantam multitudinem maleficarum in hoc genere episcopare. Quantum in super defectum in memoratiua potentia cum hoc sit in eis ex natura vicij non esse regis sed suos se qui impetus sine quacumque pietate ad hoc studeat et cuncta memorata disponit. **U**n theophrastus. Si totam domum ei commiseris serui erunt: et si aliquid tuo arbitrio reseruaueris etiam minimam vel magnam fidem sibi adhiberi non putabit et iurgia conciet ei nisi cito consulis parat venena aurispices et ariolos consulit. ecce maleficia. **S**ed quales sit dominum mulierum audi **T**ullium in paradoxa. Numquid ille liber est cui mulier imperat? imponit prescribit iubet vetat quod ei videtur nec ille imperanti aliquid negare potest vel audet. **E**go istum non modo seruum sed nequissimum seruorum appellandum puto licet amplissima familia natus sit. **U**n et **S**eneca in plona furiose medec. quid amodo cessas sequere felicem impetum pars ista vltionis qua gaudes quora est re. ubi multa ponit ostendens quod mulier non vult regi sed suo impetu pcedere etiam in damnus finit sicut de multis legitur mulieribus que vel ob amoris vel doloris quod vindictas facere non potuerunt se ipsas occiderunt sicut et de laodice narrat **H**ieronimus super danielē. que existens vxor regis **A**ntiochi regis syrie. zelans ne plus amaret beronicem quam etiam habebat vxorem beronicem et filium eius ex dicto antiocho prius fecit occidi et post se ipsam veneno occidit. **U**nde quod non vult regi et suo impetu pcedere. **I**deo **A**ristoteli non immerito dicit. **M**alum omni malo peius mulier masculi sine illa pauper sit siue diues. **S**i enim vxor diuitis sit non cessat nocte et die virum calidum stimulare sermonibus blanda nequiter et impotuna violenter. **S**i vero pauperem virum habet ipsam quoque ad iracundiam et rixas incitare non desinit. **E**t si vidua sit ipsa pro semet ipsam omnes despiciat passum et ad omnem audaciam spiritum superbie inflamatur. **Q**ueramus inuenimus fere oia mundi regna propter mulieres fuisse euersa. **P**rimum enim quod fuit regnum felix scilicet **T**roye propter raptum vnius femine scilicet **h**elene destructum est multis milibus grecorum occisis. **R**egnum iudeorum multa mala et exterminia habuit propter pessimam reginam **i**ezabel

et filiam eius **A**thalia reginam in regno iude que occidi fecerat filios filij vt eo mortuo ipsa regnaret sed vtraque occisa. **R**egnum romanorum multa mala sustinuit propter **L**eopatriam reginam egypti pessimam mulierem. **E**t sic de alijs. **U**nde et non mirum si mundus iam patitur ob malitiam mulierum. **D**eum inspiciendo corporis ipsius carnalia desideria. **U**nde innumera nouimenta vite humane contingunt vt merito cum cathone vicijs dicere possumus. **S**i absque femina posset esse mundus conuersatio nostra non esset absque deus cum reuera si mulierum non essent nequicie etiam tacendo de maleficia adhuc ab innumeris periculis mundus remaneret exornatus. **V**alerius ad **R**ufinum. **C**himeram mulierem esse nescis sed scire debes quod monstrum illud triforime insigni venustetur facie leonis oclentis maculetur ventre capite virum lente cauda vipere armetur. vult dicere. **Q**ue est aspectus eius pulcher. tactus fetidus. conuersatio mortifera. **A**udiamus et aliam proprietatem per vocem. **N**am sicut est mendax in natura sic et in loquela. **N**am pungit et tamen delectat. vnde et earum vox cantui syrenarum assimilatur que dulci melodia transeunt attrahunt et tandem occidunt. **O**ccidunt quidem quia et marsupia euacuant. vires auferunt. et deum perdere cogunt. **I**terum **V**alerius ad **R**ufinum. **H**ec loquens placet delectatio et purgatio delicti. flos venenis rosa est. quod sub eius purpura multi latitant aculei. **P**rouerbijs. **V**. **P**itidius oleo guttur eius id est locutio nouissima et amara quasi absinthium. **A**udiamus et aliam in eius incessu statum et habitu ibi est vanitas vanitatum. **N**on est homo in mundo qui tantum studet placere deo benigno quantum mulier etiam medicis suis vanitatibus studet hominibus placere. **I**de quo exemplum in vita pelagie quando dedita mundo discurreret per antiochiam ornata nimis: quam sanctus pater non minus nomine videns flere cepit et dixit foetibus quod toto tempore vite sue tantam diligentiam nunquam adhibuerat deo placere re. que demum potantibus eius conuersa est. **H**ec est de qua **E**ccl. viij. et de qua iam ecclesia lamentatur propter ingentem multitudinem maleficarum. **I**nueni amariorem morte mulierem que laqueus est venatorum sagena cor eius vincula sunt manus eius: qui placet deo fugiet illam. qui autem peccator est capietur ab ea. **A**marior est morte id est diabolo. **A**post. vi. **N**omine illi mors. **N**am licet diabolus inducit eam ad peccandum: eam tamen seduxit: adam.

Et sicut peccatum eue non induxisset nobis mortem anime et corporis nisi subsecuta fuisset culpa in adam ad quam induxit eua et non diabolus. ideo amarior morte. Iterum amarior morte. quia hec naturalis et interimis tñi corpus sed peccatum a muliere inchoatum occidit animam priuando gratia et corpus similiter in penam peccati. Iterum amarior morte quia mors corporalis est inimicus manifestus et terribilis. sed mulier inimicus blandus et occultus. Et ideo amarior et periculosior laqueus iam non dicitur venatorum sed demonum. quia iam capiuntur hoies non solum per carnalia desideria eas videndo audiendo cum earum facies sit ventus vrens et vox serpentis sybulus. Intra Bernardū. Verum etiā innumeris maleficiendo homines et iumenta. Sagena dicitur cor eius id est inscripibilis malicia que in cordibus earum regnat. Et manus sunt vincula ad detinendum ubi manum ad maleficiendum creaturā exponunt tunc diabolo cooperante hoc efficiunt quod pretendit. Concludamus. Omnia per carnale concupiscentiā. que quia in eis est insatiabilis peruerb. penul. Tria sunt insatiabilia et. et quartū quod nunquā dicit sufficit. scilicet os vulue. Unde et cum demonibus causa explende libidinis se agitāt. Plura hic deduci possent sed intelligētibz satis apparet non mirum quod plures reperiuntur infecti heresi maleficorum. mulieres quod viri. Unde et consequenter heresis dicenda est non maleficorum sed maleficarum ut a potiori fiat denominatio. Et benedictus altissimus qui virilem specie a tanto flagitio vsque in presens sic preseruat in quo vtrique cum per nobis nasciet pati voluit. ideo et ipm priuilegiauit.

Quinimod mulieres amplius inueniuntur superstitiose et malefice.

Uo ad secundum cuiusmodi mulieres pre ceteris inueniuntur superstitiose et malefice infecte. Dicendum ut ex precedenti questione patuit. quod quia tria generata vicia. scilicet infidelitas. ambitio. et luxuria precipue in malis mulieribus regnare videntur. Ideo ille pre ceteris malefice intendunt quod pre ceteris illis vicijs dedite sunt. Iterum quia inter illa tria vltimū amplius predominat. ideo quia insatiabile et. ideo et ille inter ambitiosas amplius infecte sunt que per expletis suis prauis concupiscentijs amplius inardescunt ut sunt adultere fornicarie et magnarum concubine. et hoc ex septemplici ma-

leificio ut in bulla tangitur. venereum actum et conceptus in vtero varijs inficiendo maleficijs. Primo mentes hominum ad inordinatum amorem et. immutando. Secundo vim generatiuum impediendo. Tercio membra illi actui accomoda auferendo. Quarto homines prestigiosa arte in bestiales formas mutando. Quinto vim generatiuam quo ad semellas destruendo. Sexto abortiuum procurando. Septimo infantes demonibus offerendo absque alijs animalibus et terre frugibus quibus varia nouimenta inferunt. de quibus in sequentibus tractabitur. sed ad presens de nouimentis hominum demus rationes. Et primo conclusio super eos quos maleficiunt ad amorem vel odium inordinatum et post eadem materia pro maiori intelligentia sub difficultate est discutienda. conclusio autem hec est. Nam sanctus Tho. in. iij. di. xxxiij. de impedimento maleficiali praticans sicut ostendit quare permittitur diabolo a deo maior potestas maleficij super actus venereos hoies quod super alios: rationes assignando. Ita dicere a simili oportet quod he mulieres amplius infestantur que his actibus amplius deserviunt. Dicit enim quod quia corruptio peccati prima per quam homo factus est seruus diaboli in nos per actum generantem deuenit. Ideo malefici potestas permittitur diabolo a deo in hoc actu magis quod in alijs sicut etiam in serpentibus magis offenditur virtus maleficiorum ut dicitur quod in alijs animalibus. quia per serpentem diabolus tanquam per suum instrumentum mulierem tentauit. Unde etiam ut postea subdit. licet matrimonium sit opus dei tanquam ab eo institutum. ad hoc per opera diaboli interdum destruitur. Non quidem per violentiam quia censeretur sic foris deo. Sed ex diuina permissione per curando impedimentum actus coniugalis vel temporale vel perpetuum. et quibus hoc quod experientia docet. dicamus quod propter huiusmodi spurcitas expletas tam erga se quod et seculi potentes cuiuscumque etiam status et conditionis innumera maleficia pertrahant eorum animos ad amorem herum vel philocaptionem adeo immutando ut nulla consensione aut persuasione ab eis desistere valeant. Ex quibus etiam et exterminium fidei seu periculum intolerabile quotidie imminet quod eorum animos immutare taliter sciunt quod eis nullum nouimentum siue per se siue ab alijs fieri permittant sicque quotidie crescunt. Et vtriam experientia nos minute edocuisse: immo et odia talia etiam in sacramento

matrimonij coniunctis suscitata p maleficia et similiter infrigidationes generatiue potentie. vt nec redditione nec extractione debiti matrimonialis locum p prole habere valeant. Sed quia amor et odium in anima existunt qua etiam demon intrare nequit: ne alicui hec quasi incredibilia videantur sub questione sunt discutienda cum etiam opposita iuxta se posita magis clucescunt.

¶ **Questio: an maleficientes hoim ad amore vel odium valeant immutare? Et est septima in ordine.**

¶ **Meritur an demones p ipas maleficias mentes hoim ad amorem vel odium inordinatim immutare et incitare valeant? Et arguitur q non fm pmissa.** **Tria sunt in hoie voluntas. intellectus et corpus. Primum deus sicut habet p se regere. qz cor regis in manu domini. ita secundum p angelum illustrare et ipsum corpus p insuper celestium corporum dirigere. Preterea in tra corpora demones non pnt esse illa immutatio. ergo minus infra animas eius potentius odium vel amorem immittendo. Patet pna. qz ex natura maioris habent potestate supra cor poralia qz supra spiritualia. et quide q non pnt immutare supra patuit in plerisque locis quia nullam formam substantialē vel accidentalem inducere pnt nisi ad miniculo alicuius alterius agentis. sicut etiam quilibet alius artifices. est etiam ad idem. c. xxvi. q. v. cpi. in fi. Qui credit aliquam creaturam posse transmutari in melius vel in deterius nisi ab ipso oim creatore infideli et pagano deterior est. Preterea. omne agens ex proposito cognoscit suum effectum Si igitur diabolus posset mentes hoim immutare ad odium vel amorem: posset internas cogitationes anime videre q est contra illud qd in li. de ecclesiasticis dogmatibus dicit. Diabolus internas cogitationes non potest videre. Et iterum ibidem. Non omnes cogitationes hostre male a diabolo excitantur. sed aliquones ex nostri arbitrij motu emergunt. Preterea. amor et odium sunt circa voluntatem que radicatur in anima. ergo non pnt causari a diabolo quacumqz arte. tenet sequentia. qz illi ubi anime. vt dicit Augustinus. illi soli est possibile qui eam creauit. Preterea. si dicatur q potest mouere sensitiuus interiores et sic consequenter voluntate non valet. quia vis sensitiua est dignior qz vis nutritiua. Sed diabolus non potest formare actum virtutis nutritiue vt formet carnem aut os. ergo etiam non potest**

causare aliquem actum interiorum virium anime. Sed contra. Diabolus non solum visibiliter sed etiam invisibiliter hoies tentare dicitur hoc autem falsum esset nisi interius circa animam et eius potentias aliquid causare posset. Preterea. Damasc. in suis sententijs. Pius malicia et omnis immundicia a diabolo excogitata sunt. Et Dio. iij. c. de di. no. multitudo demonum causa oim malorum et sibi et alijs est. Responso. Hic primo danda est distinctio de causa. et secundo qualiter potest interiores potentias anime immutare que dicuntur sensitiue interiores. et sic tertio concludetur. positum. Quo ad primum considerandum est q causa alicuius potest aliquid dici dupliciter. Vno modo directe. Alio modo indirecte. Indirecte quidem sicut cum aliquid agens causat aliquid dispositionem ad aliquid effectum dicitur esse occasio naturaliter et indirecte causa illius effectus. sicut si dicatur q ille qui secat ligna est occasio combustionis ferroz. et hoc modo dicitur possimus qz diabolus est causa oim peccatorum nostrorum. qz ipse instigauit primum hoiem ad peccandum et cuius peccato consecuta est in toto genere humano quedam pronitas ad oia peccata. et sic intelligenda sunt verba Damasc. et Dio. Directe autem dicitur aliquid esse causa alicuius inquantum operatur directe ad illud: et hoc modo diabolus non est causa oim peccati. Non enim oia peccata committuntur diabolo instigante sed quedam ex libertate arbitrij et carnis corruptione. Quia vt Prig. dicit. Etiam si diabolus non esset hoies haberent appetitum cibi et venereorum et hmoi. circa que inordinaciones multe contingunt nisi p rationem talis appetitus refrenetur. et maxime psumposita corruptione nature. Refrenare autem et ordinare hmoi appetitum subiacet li. ar. sup quem etiam diabolus minus habet potestatem. Sed quia p hanc distinctionem non possumus discernere qualiter interdum amor hereos seu philo captio procurari potest. Et vterius aduertendum qz diabolus licet non possit esse causa illius inordinati amoris directe cogendo hois voluntatem potest tamen esse p modum persuadentis. Et hoc iterum dupliciter. scz visibiliter et invisibiliter. Visibiliter sicut cum in aliqua specie hois sensibilibus appareret etiam ipsi maleficias et eis sensibilibus loquitur et persuadet peccatum sicut tentauit primos parentes in paradiso in specie serpentis: christum in deserto in aliqua specie visibiliter ei apparens. Et quia non est putandum qz solum sic persuadeat hoiem. qz sequeretur qz nulla alia peccata fieret ex institutione diaboli nisi que diabolus visibiliter

apparens persuaderet. Ideo dicendum est quod etiam
 invisibiliter instigat hominem ad peccandum. quod
 quidem fit dupliciter. per modum persuasionis et per
 modum dispositionis. Per modum persuasionis sic
 cut cum ponit aliquid virtuti cognitivum ut bonum
 et sic potest fieri tripliciter. quod vel ponit quantum
 ad intellectum vel quantum ad sensum interiorum.
 vel quantum ad sensum exteriorum. Quantum ad
 intellectum quidem. quod intellectus humanus potest ad
 invari ab angelico intellectu bono vel aliquid
 cognoscendum per modum illuminationis cuiusdam
 ut Dio. dicit. Ratione quod sicut intelligitur in primo
 est quoddam pati. Ideo potest impedire in intel-
 lectum aliquam speciem: unde actus intelligendi eli-
 citur. Et si dicatur quod etiam diabolus hoc facere
 possit sua virtute naturali quod non est diminuta. ut
 patet per precedentia. Dicendum quod non potest per modum
 illuminationis sed per modum persuasionis. Ratione. quod in-
 tellectus hominis est istiusmodi: quod quanto magis
 illuminatur tanto magis cognoscit verum: et
 quanto magis cognoscit verum tanto magis potest
 bene cavere a deceptione. Et quod hanc deceptionem dia-
 bolus finaliter intendit. ideo quecumque est per sua-
 sionem non potest dici illuminationem licet possit dici revela-
 tio in quantum per impressionem quandam in vires sensi-
 tivas interiores aut exteriores ubi invisibiliter
 persuaderet aliquid impingeret. unde intellectualis
 cognitio persuaderet ad aliquem actum exercendum
 quod quantum fieri potest videlicet ut in vires interio-
 res aliquid impingere possit. Advertendum est quod
 corporalis natura nata est naturaliter moveri
 localiter a spirituali. Patet hoc in corporibus nris que
 ab aethere moventur sicut in corporibus celestibus. Hoc
 est autem apta nata formari ab ea immediate. et lo-
 quimur precipue de formis a foris manendo
 non ab informando unde oportet quod occurrat aliquid
 corporale agens. ut patet in vi. meth. Materia
 corporalis naturaliter obedit bono vel malo an-
 gelo ad motum localem quod scilicet demones sic per
 motum localem semina colligere possunt et coniungere
 seu addibere aliquid effectum mirabiliter faciend-
 us ut de magis pharaonis patet ubi p-
 terunt serpentes et vera aethalia ubi debita acuta
 debitis passibus coniungebant. Ideo quoniam ex
 motu locali materie corporali accidere possunt nisi
 prohibentur demones fieri nisi divinitus imp-
 pediantur. Quo iterum scilicet volumus intellige-
 re quod potest fantasia hominis interioris potentias
 sensitivas incitare ad apparitiones et impetu-
 osos actus per motum localem. Notandum quod sicut
 patet in li. de som. et vigil. assignat causam ap-
 paritionis somniorum per motum localem ex eo quod cum
 animal dormit descendente plurimum sanguine
 ad principium sensitivum sicut descendunt motus
 sue impressiones relicte ex sensibilibus motibus

preteritis et que conservate fuerunt in spiritibus sine
 virtutibus sensibilibus interioribus que sunt fanta-
 sia seu imaginatio que idem sunt secundum sanctum thomam.
 ut patebit. Est enim fantasia seu imaginatio que
 est thesaurus quidam formarum per sensum accepta-
 rum. Unde coniungit quod ita movetur principium ap-
 prehensum. i. potentiam conservatoriam specierum que
 apparet in fantasiis ita recenter ac si tunc prin-
 cipium sensitivum a rebus ipsis exterioribus recenter
 immutaret. Verum est quod non omnes hec intelligunt:
 sed si quis se occupare vellet considerare habere
 numerum et officium sensuum interiorum. que secundum Au-
 gustinum. in li. de aia licet dicat esse quinque. scilicet sen-
 sum communem: fantasia: imaginativa: estimati-
 vum: memoriā. Tunc secundum thomam. in prima
 parte. q. lxxix. dicit esse quattuor tunc eo quod pote-
 statem imaginativam et fantasia tamen vna: tunc
 pluritas ideo obmittit declaratio. eo quod etiam
 quod in plerisque locis de his pertractat. tantum-
 do hoc quod dicitur est fantasia esse thesaurum for-
 marum et alicui videretur memorativum esse homini:
 distingue. quod fantasia est thesaurus seu con-
 servatorium formarum per sensum acceptarum. memo-
 ria autem thesaurus intentionum que per sensum non
 accipiunt. Quis enim videns lupum fugit non
 propter indecentiam coloris aut figure que sunt for-
 me recepte a sensibus exterioribus et repositae in
 fantasia: sed fugit quod inimicus nature et hoc
 habet per quandam intentionem et apprehensionem
 ex estimativa que apprehendit ut nocivum et canem
 vel amicum. sed conservatorium illarum intentionum est
 memoria. que recipit et retinet in corpore: re-
 ducuntur ad diversa principia. nam humida
 bene recipiunt et male retinet. e contrario autem est de
 siccis. Ad propositum hoc quod coniungit in dormi-
 entibus de apparitionibus somniorum ex spirituum. i.
 specierum in conservatoribus repositarum et hoc ex na-
 turali motu locali propter motus: sanguinis
 et humorum ad principia illa. i. ad virtutes sen-
 sitivas interiores. et dicimus motu locali in-
 trinseco in capite et in cellulis capitis. Hoc
 etiam potest accidere ex simili motu locali per demo-
 nes procurato. et non tamen in dormientibus sed in vi-
 gilantibus in quibus demones possunt admovere
 et commovere interiores spiritus et humores ut
 species conservate in conservatoribus educant de
 thesauro ad principia sensitiva. i. ad virtutes
 illas imaginativam et fantastica ut res aliquas
 habeat talis imaginare. et talis dicitur inter-
 rior tentatio et non mirum quod demon hoc possit
 sua naturali virtute cum quilibet homo per se vige-
 lans et visum rationis habet per voluntariam com-
 motionem specierum conservatarum educere potest de
 suis thesauris scilicet conservatoribus homini speciem ut
 res aliquas ad suum placitum imaginetur. quo

stante vt iam clare intelligit materia de amore hereticos. Nam qz demones vt dictū ē pmo uere pnt hmoi species zc. faciūt ita dupliciter Aliqñ absqz ligamine vsus rōnis vt de tentatione dictū est et p exemplū de uolūtaria ad bestione que interdū fit. aliqñ aut p totaliter vsus rōnis liget. et hoc etiā possumus exemplificare p naturales quosdā defectus vt in freneticis z ebrijs. ergo nō mirū qz demones sic ligare pnt deo pmitte vsum rōnis. et tales dicunt arrepticū z inde arrepticus ab arripio pis. qz arreptū a demone et hoc dupliciter. vt absqz maleficio z maleficio. vel cū ea absqz maleficio. qz vt pbs in p̄fato li. dicit qz aliqñ in passione exiēs a modica similitudine mouet sicut amās et modica similitudine amāt z sic etiā odiū habent. Ideo demones qui p actus hoim expiunt quibz passionibz magis subdunt illos ad hmoi amorē vel odiū inordinatū instigāt eo fortius in eoz imaginacionē et efficaciam imprimēdo hoc qd intēdunt quāto etiā id facilius pnt. Facilius aut pnt quanto etiā amās facilius specie referuata ad principiū sensitiuū. i. imaginatōz educit z in eius cogitatōē delectabilius moratur. An maleficio vero quā talia p maleficio z ad maleficioz instantiā ppter pactū iniriū cū eis pcurat. de quibz enumerare p̄ multitudinez in spūalibz q̄z secularibz nō ē possibile. Quot enī adulteri pulcherrimas uxores dimittentes in fecidissimas alias inardescūt. Flouinus uenūlārea succellūe abbate vt publica oim fratru fama in illo monasterio etiā in hodiernum diē referēt nō solū in his maleficiose s; z interemisse et quartū iam sibi mō dementasse qd et ipsa publica uoce fatē nec ueretur dices refeci et facio nec desistere a meo amore poterūt quia tantū de meis stercozibz comederūt quā uitate p̄ extenuz brachioz demonstrādo. Fateor aut qz nobis nō aderat ueliscendi et inquirendi sup eā facultas ideo adhuc supe est. Et qz dictū fuit in principio distinctōis qz inuēbiliter instigat diabolus hoim ad peccatum nō solū p modū p̄suasionis vt dictū est imo etiā p modū dispositōis. licz nō deseruit ad p̄positū tñ sic declarat. Per s̄ilem enī ad motionem spiritūū z humorū facit aliqñ magis dispositos ad trascendū vl̄ p̄cupiscendū vel ad aliq̄d huius. Danifestū est enī qz cor pore aliq̄liter disposito est hō magis pronus ad p̄cupiscentiā z iram z hmoi passiōes: quibz insurgentiū hō disponitur ad p̄sensum. S; qz p̄cedentiā difficile est p̄dicare ideo faciliori modo p̄ p̄li auisamento sunt declarāda. et quibz remedijs possunt tales maleficioz

liberari tractatur in terciā pte.

Modus pponendi p̄missa de amore hereticos in sermonibz ad p̄lin.

Redicator de supradictis sic mouet questione. An catholicū sit asserere qz maleficio ualeant ad amorē alienaz. fēminarū inordinatū mentes hoim immutare et eoz corda sic succendere vt nulla p̄fusione plagis uerbis aut factis ad desistendū ualeāt cogi: et s̄lt ad odiū inter m̄simonialiter coniunctos incitare vt nec redditiōis nec exactiōnis debiti m̄simontalis locū p prole habere ualeāt: quinimo interdū eos opoztet currere ad amatas in tempeste noctis silentio p multa terraz spacia? Sup̄ que si uoluerit argumēta aliqua ex p̄cedenti questione sumat. si nō dicat tñ modo qz questiōes iste patiūt diffcultates ppter amorē z odiū qui cū fundant in uoluntate q̄ in suo actu semp libera est nec cogi p̄t p aliquā creaturā nisi a deo qui eā regere p̄t. vñ nec demon uel maleficio eius uirtute ad amorē vel odiū uoluntate cogere uideatur. Itē qz uolūtas sicut et intellectus subiectiue existunt in aīa. et illabi aīe illi soli est possibile qui eā creauit. ideo diffcultate patitur questio quo ad ueritates enuclandās in suis p̄tibz. his tñ nō obstantibz dicendū est primo sup̄ philocaptōz z odiū. sc̄do sup̄ maleficiū generatiue potentie. De primo qz licet in intellectu z uoluntate hois immediate demon nequeat opari tñ s̄m oēs doctores theologos in. ij. sen. de uirtute demonis in organo in corpus z in potētiās corpis siue corpi alligatas siue sunt sensus interiores siue exteriores pmitte deo agere ualēt. Hoc p̄bat auctoritate z rōe ex p̄cedenti questione si placet inueniet: si non. dicat auctoritate z rōnem Job. ij. Demoni dixit deus. Etce in manu tua id est in p̄tate est Job. et hoc erat quo ad corpus. qd p̄t. qz in aīam noluit dare. vñ dixit. uerūtū aīaz eius serua. i. uelam serua. Rō qz enī dedit in corpus dedit etiā sup̄ oēs potētiās corpi alligatas. vt sunt quinqz et t̄t̄res z quatuor interiores. scz sensus cōis. fantasia siue imaginatiua. estimatiua z memoratiua. si nō p̄t aliter declarari datur de porcis et ouibz exemplū. ubi porci p memoratiuā reddere sciūt. et oues lupū z canē discernūt ex naturali imaginatōe: vñ tanqz inimicū. alterum tanqz amicū sue nature. Consequenter cum ois n̄ra cognitio intellectua oīū habet a sensu: cū intelligentē iuxta p̄m in. ij. de aīa. necesse sit fantasmatā speculari. Ideo sicut demon p̄t interiorē fantasiam immutare sic etiā intellectū obtenebrare. Et hoc quides nō erit

immediate agere in animam sed mediantibus fantasmatibus. Item quod nihil amatur nisi cognitum. dicitur exempla ad placitum de auro quod amat aurum quod intelligit eius virtutem etc. Ideo obtenebrato intellectu obtenebrata voluntas in suis affectionibus. Hec autem potest facere demon et absque maleficio et cum maleficio. imo et accidere potest et sola incautela oculorum. et de singulis trademus exempla. Nam ut Jaco. i. dicitur. Unusquisque tentatur a concupiscentia sua abstractus et illecebris. Deinde concupiscentia cum ceperit pariter peccatum: peccatum vero cum summum fuerit generat mortem. Sic sychem cum vidisset Dinam exeuntem ad videndum mulieres regionis ad amavit eam et rapuit et dormiuit cum illa et conjugata est anima eius cum ea. Genes. xxxiii. et secundum glo. Infirmis anime sic accidit quando postpositis propriis ut divina negotia curat seductus consuetudine et fit una veritate sensus cum illicitis. De secundo quod etiam absque maleficio oritur interdum et tentatio demonum principaliter sic declarat. Nam amon sorore sua thamar speciosissimam ad amavit et depierat in ea valde ita ut propter eius amorem egrotaret. ij. Regum. xij. Non enim in tantum facinus stupri quod perficeret nisi in toto corruptus et a diabolo graviter tentatus. Unde glo. ibidem. Hoc inonet nos et ideo deus permisit ut semper curet agamus ne vicia in nobis dominantur et princeps peccati qui falsam pacem picturam sibi imponit: nos patos inveniens improuide trucidet. De hoc secundo genere amoris refertur est liber sanctorum patrum qui refert quod licet omnino tentationes carnalis concupiscentie sibi subtraxissent tamen vltra quod credi poterant ab aliquibus amore mulierum. Unde et. ij. Corinth. xij. aplos dicit. Datu est mihi stimulus carnis mee angelus sathanae qui me colaphisat. vbi glo. Tentando per libidinem datus est mihi. Tentatio autem cui non consentitur non est peccatum sed materia exercere de virtutis. et hoc intelligitur de tentatione que ab hoste non a carne que se est ad minus peccatum veniale etiam si ei non consentiat. Poterit predicator aliqua exempla deducere si placuerit. De tercio quod amor hereticus pueniat et maleficio demonum discussus est supra. et de hac loquimur tentatione. Et si quis diceret quod possit discerni quod non ex diabolo sed solum et maleficio talis amor inordinatus pcedit. Dicendum quod et multis. Primo si taliter tentatus pulchra et honesta habeat virtutem et oppositum prestat de altera etc. Secundo si iudicium rationis omnino non ligatur quod nullis plagis seu verbis aut factis aut etiam consensionibus ad desistendum ab ea induci valeat. Et tercio potissime quando se potine

re non potest quin interdum inopinata se etiam per longum spacium non obstantem asperitatem itineris per ut ex talium professione quibus sentire potest et transe ferre habeant sine de die sine de nocte. Nam sicut dicit Crisostomus. sup. Barth. xx. de anima quam christus equitavit. quod cum demon voluntatem hominis peccato possideret quasi ad libitum trahit quo placet. exemplum dans de nani in mari perditio gubernaculo que ad libitum venti periclitatur. et sicut qui equo potenter insidet et rex tyranni hominis possessione. Quarto discernitur in eo quod inopinata et subito vehunt et immutantur interdum ut nihil eis ob stare possit. Et licet etiam ex ipsius persone infamia. et antequam ad ulteriores questione de maleficio circa potentiam generatam pcedamus que etiam annexa est: primo soluenda sunt argumenta

A sequuntur solutiones argumentorum. Argumenta autem respondendo. Ad primum quod voluntas hominis regatur a deo: sicut intellectus ab angelo bono. Patet solutio. Intellectus enim sicut in modo illustratur ab angelo bono ad cognitiones veri. Unde sequitur amor boni. quod verum et ens pueruntur. ita etiam intellectus potest a malo obtenebrari in cognitione veri apparentis. et hoc per confusionem specierum principis sensitiuis. i. virtutibus et potentis sensitiuis interioribus representatis. unde sequitur amor inordinatus appetentis boni pura corporalis delectationis quam etiam tales querunt. Ad secundum argumentum quod intra corpora non potest esse illa immutatio. parum est verum partim non. et hoc quo ad triplicem immutationem. Non enim possunt illa immutare quantum ad eductioem alicuius forme sue substantialis siue accidentalis: que etiam potius dicenda est productio que immutatio siue adminiculo alicuius alterius agentis aut etiam sine divina missione. Si autem loquamur de immutatione qualificatiua ut de sanitate et infirmitate sic ut et pcedentibus partibus potest variari infirmitates etiam versus ad ligamen rationis immutare. et sic odium et amor inordinatus. peculiariter. Potest etiam addi tercia immutatio que fit quando angelus bonus vel malus illabitur corpori si cur dicimus quod deus in modo illabitur anime. id est essentie anime. Sed vbi dicimus quod angelus illabitur corpori precipue malus ut in obsessis ibi non illabit infra terminos essentie corporis. quod sic ille solimodo qui dat esse scilicet deus creator illabi potest et continet tanquam qui habet intrinsicam operationem anime. Poteest tamen illabi corpori quando aliquid operatur circa corpus. quia ibi est vbi operatur. ut dicit Damascenus. et tunc operatur infra terminos corporalis quantitatis et infra terminos

Præterea cum actus veneris equaliter se ha-
bet ad oem mulierē si impeditur. impeditur
etiam ad oem mulierē. sed hoc est falsum. er-
go et primum. q̄ falsum sit docet experientia
cum tales qui dicunt se maleficiatos sunt po-
tentes ad alias. licet nō ad illas quas cogno-
scere nō potest. quia videlicet nō vult. vnde
nihil potest in re. In contrarium et p̄ veritate
est. c. Si p̄ fornicatōis. xxxij. q. viij. Item om-
nium theologorū r̄ canonistarū sententia vbi
trahant de maleficali impedimento matri-
monij. Item ratio alludicuz maior sit p̄as
demonis q̄ hois. et hō impeditur p̄ potentia
generatiuā siue p̄ herbas frigidissimas siue p̄
alia impedimenta r̄. vt quisq̄ imaginari p̄t
ergo et demon qui captiois scientie existit h̄
facere p̄amplius potest. Responso et duobz
que supra tacta sunt veritas satis patere po-
test licet modus impediendi nō sit speculati-
ue declaratus. Nam tactum est q̄ maleficiū
non est solū in opinione hoim quasi nihil in
re. immo effectus innumeri maleficiales ac-
cidere p̄nt vere et realiter deo p̄mittēte. Oten-
sum est etiā q̄ deus amplius permittit super-
vīm generatiuā p̄pter maiorem eius corrupti-
onem q̄ sup̄ alios actus humanos. Sed de
modo quo tale impedimentum p̄curatur est
aduertendū q̄ nō p̄curat solū circa vīm gene-
ratiuā sed etiā circa vīm imaginatiuā seu
fantasiam et super hoc notat. Pe. de palu. in
suo. iij. dist. xxxij. quinqz modos. Dicit enī
q̄ quia demon ex hoc q̄ est sp̄s habet pote-
statem sup̄ creaturā corpalem ad motum lo-
calem p̄hibendū vel faciendū. Ideo potest
corpora impedire ne sibi appropinquant di-
recte vel indirecte interponendo se q̄nqz in
corpe assumpto. sicut accidit sponso qui de-
sponsauerat idolum. et nihilominus cōtra-
erat cum iuuenula. nec p̄pter hoc poterat eā
cognoscere. Secundo modo hoim inflama-
re ad actum illum vel etiā refrigerare ab
actu illo adhibendo occulte virtutes rerum
quas optime nouit ad hoc validas. Tercio
modo turbando estimationē r̄ imaginationē
qua reddit mulierē exosam. quia potest vt di-
ctum est in imaginationē imprimere. Quar-
to reprimendo directe rigore membri fructi-
ficationi congruenti. sicut etiā motum locale
reprimere p̄t. Quinto p̄hibendo missionem
spirituū ad membra in quibz est virtus moti-
ua: quasi intercludendo vias feminis ne ad
vasa generatiōis descendat vel ne ab eis re-
cedat. vel ne excidat vel emittatur et multis
alijs modis. Et subdit hoc quod supra actū
est ab alijs doctoribz p̄cordando dicēs. Plus

enim permittit deus super hūc actum p̄ quē
primū peccatū diffundit q̄ sup̄ alios actus
humanos. sicut et sup̄ serpentes qui magis
incantationibz deseruiūt q̄ alia animalia. et
post pauca dicit. Idem etiā de muliere est. qz
potest imaginationē eius sic dementare vt ex-
osum habeat vsū q̄ p̄ toto mundo nō p̄mit-
tit se cognosci. Post vult dare rōnem quare
plus maleficiunt viri circa talem actū q̄ mu-
lieres. et dicit q̄ quia tale impedimentū fit in-
terdum per obtrusionē vasū. vel etiā p̄ mo-
tum locale reprimendo rigorez membri. que
potius et facilius in viris p̄ngere p̄nt. ideo
plures viri maleficiantur q̄ mulieres. Posset
etiā quis dicere q̄ ideo quia plures mulieres
superstitioses sunt q̄ viri. r̄ potius allicere cu-
piunt viros q̄ mulieres. vel etiā in despectuz
hoc faciunt mulieris cōiuncte vt vtrobz fa-
ciant occasione adulterandi. dum vir alias
cognoscere p̄t et nō p̄riam. et similiter vroz
etiā alios habeat querere amatores. Addit
etiā q̄ deus permittit amplius sentire in pec-
catores q̄ in iustos. Un angelus dixit Tho-
bie. In illos qui libidini vacant accipit de-
monium p̄tatem. licet etiā aliqui in iustos si-
cut in Job. sed nō circa vīm generatiuā p̄pter
que debent facere cōfessiones et alia bona ne
ferro manente in vulnere frustra sit medicīna
apponere. hec Pe. sed de ammotione talis ef-
fectus patet in tercia parte operis.

Incidentaliter aliqua dubia declarantur.

Incidentaliter vero si queritur. Qua-
re actus ille aliqui impeditur respectu
vnius mulieris. et nō respectu alteri-
us: Responso fm̄ Bonauē. hec est. vel quia
fortilegus seu malefica ad hoc respectu pio-
ne determinate diaboli immutauit. vel quia
deus respectu p̄sone cuiuslibet impedire nō
permittit. Occultū enī dei iudiciū hic late-
t: vt patet in vroz thobie. Et addit. si queris.
quomodo diabolus hoc facit. Dicendum q̄
impedit generatiuā nō impedimento extrin-
seco ledendo organum sed extrinseco impe-
diendo vsū. Unde qz est impedimentū ar-
tificiale nō naturale. ideo p̄t impedire ad vnā
q̄d nō ad alias. vel tollendo excitationē p̄cu-
piscencie ad illam et nō ad aduersus alias et
hoc p̄ virtute p̄riam vel herbā vel lapidem
vel p̄ aliquā naturā occultam. Et hec p̄ueni-
unt cum dicitur Pe. de palude. Præterea cum
in potentia talis actus beneqz et frigiditate
nature seu naturali defectu p̄ngit. Si que-
ritur quōd p̄t discerni q̄ ex malificio vel non

maleficio contigerit. Respondit Hostien. in
summa. licet hoc non sit predicandū publice
qñ virga nullatenus mouetur et nunq̄ po-
tuit cognoscere. hoc est signū frigiditatis. sed
qñ mouetur z erigitur p̄ficere aut non potest
est signū malefici. Notandū insup q̄ nō so-
lum sit maleficiū ne quis actū illum exercere
valeat. sed etiā aliquando fit ne mulier concipiat
vel vt abortum faciat. Sed nota s̄m ca-
nonum sanctiones. q̄ cuiusq̄ p̄pter vindictē
libidinē explendam. vel p̄pter odiūz aliquid
fecerit viro vel mulieri p̄pter quod nō posset
generare vl̄ z cipe reputat homicida. extra d̄
homic. si aliq̄s. Et nota q̄ cōiter loquit. c. de
amarozibz seculi qui suis amalijs per pocula
ne p̄fusione incurant talia pcurant. vel etiā
p̄ certas herbas naturam nimū infrigidan-
tes absq̄ auxilio demonū. vnde penitentes si-
cut homicide sunt puniendi. Malefici aut p̄
maleficia talia pcurantes sunt s̄m leges vlti-
mo supplicio puniende. vt supra in prima q̄-
stione tactum est. Et p̄ solutione argumento-
rum vbi difficultatur an m̄rimonialiter cō-
iunctis talia cōringere possint. Et vltierius
aduertendū q̄ licet ex his que tacta sunt non
pateat sup hoc veritas n̄ vere et realiter illis
in matrimonio sicut z extra p̄tingere p̄nt. Et
p̄uidens lector qui copiam libroz habet in-
ueniet tam apud theologos q̄ canonistas p̄-
cipue. extra. et in materia de frigido et malefi-
ciatis. et in. iij. di. xxxij. mutuo cōcordan-
tes. et duos errores repobantes: p̄ferentim
circa matrimonialiter cōiunctos qui sentire
videbantur q̄ tale maleficiū non posset con-
tingere inter matrimonialiter cōiunctos mo-
tis illis rōnibus q̄ diabolus nō posset opera-
dei destruere. Et primus error qui ab eis re-
probatur est cōtra illos qui dicebant malefi-
cium nihil esse in mundo. sed tm̄ esset in opi-
nionē hoim qui ex ignorantia causaz occul-
tarum. et quas etiā nullus hoim scire potest
aliquos effectus naturales maleficis impu-
tabant. quasi illos efficerent nō occulte cause
sed demones p̄ se vel maleficos. Et hic error
licet ab omnibz alijs doctoribz sub simplici
salutate reprobatum. tñ a sancto Tho. acrius
impugnatum vbi ipsum tanq̄ heresim cōde-
minat dicens. q̄ hic error ex radice infidelita-
tis pcedit. Et q̄ infidelitas in christiano he-
resis dicit. ideo tales vt heretici merito sunt
suspecti. De qua tamen materia etiā in prima
questione tactū est. licet ibi nō taliter sit decla-
ratum. Nam si quis alia dicta doctoris sancti
in alijs locis p̄siderat. rōnes inuenit. quaz
asserit talem errorem ex radice infidelitatis

procedere. Nam in questionibz de malo vbi
tractat de demonibz. et in. q. l. an demones ha-
beant corpora naturaliter sibi vnita? Inter
alia que ibi recitant ad mentio de illis qui in-
gulos effectus ad virtutes celestiu corporū.
quibus et subesse dicebāt occultas causas et ef-
fectuum inferiorū dicens. Considerandū est
q̄ paripatetici aristotelis sectatores nō possu-
erunt demones esse sed ea que attribuant de-
monibus dicebant puenire ex virtute cele-
stium corporū et aliarū naturaliu rerum. Cū
Aug^o dicit. t. de ci. dei. porphirio visum fu-
isse q̄ herbes et lapidibz et animantibz ac so-
nis certis et vocibz ac figuracionibz atq̄ si-
gumentis quibusdā etiā obseruantis in celi con-
uersione motibz siderū fabricari in terra ab
hominibz potestates siderū idoneas varijs
effectibus exequendas. Et quibz apparet erro-
roz q̄ oia reducebant in causas occultas sive
rum et demones n̄ modo fabricarent ex opi-
nionē hoim. Sed q̄ hec positio sit falsa ma-
nifeste probat sanctus Tho. ex hoc ibidez. q̄
reperiuntur aliq̄ue operaciones demonum que
nullo modo p̄nt ex aliq̄ naturali causa pce-
dere. puta q̄ aliquis obsessus a demone loq̄-
tur linguā ignotam. et multa alia inneniunt
opa demonū tam in arreptis q̄ nigroman-
ticis artibz. q̄ nullo modo p̄nt nisi ex aliq̄ in-
tellectu pcedere. ad minus bona s̄m naturā
licz mala s̄m voluntate. Et ideo coacti fuerūt
p̄p̄ incōueniētia tacta alijs p̄hi ponere demo-
nes esse. licet post in varios errores incidērūt
alijs putantibz aīas hoim a corpibz exeuntibz
demonibz fieri. Cū et multi aurspices
pueros occiderūt vt aīas eoz suos coopato-
res haberent. et plures alijs ibi errores recitā-
tur. Cū p̄tz q̄ nō immerito doctor sc̄us dicit
talem opinionē ex radice infidelitatis pcedere.
re. Si cui placet legat Aug^o. in. viij. et. ix. de
ci. dei. sup varios errores infidelit̄ circa na-
turam demonū. quare etiāz cōmunis rō oim
doctorū que in pfata distinctōe allegat cōtra
h̄mōi errantes sc̄z qui maleficiū aliquid esse
negantes magne est efficacie in sententia licz
breuis sit in verbis. vbi dicit q̄ qui malefici-
um nihil esse in mundo asserunt. contrariantur
oim doctorū sententijs z sacre scripture decla-
rantis demones esse et demones habere pote-
statem supra corpora et supra imaginatōes ho-
minū deo p̄mittente. vñ et p̄ eos malefici mi-
ra opari p̄nt circa creaturas. Unde et merito
ipsoz demonū instrumenta et ad quoz instā-
tiam demones interdum ad creaturaz nocu-
menta opantur malefici dicunt. Et quidē q̄
p̄ reprobatōz huius p̄mi erroris a doctoribz

non fit mentio de matrimonialiter coniunctis. tñ p̄ reprobationē secundā erroris hoc patet. Dicunt enī q̄ alioz error erat q̄ licet maleficiū esset et abundaret in mundo etiā cōtra carnalē copulā. tñ q̄ nullū tale maleficiū p̄t censeri p̄petuū ideo nūllū dīrimeret n̄rimoniū iam cōtractū. Ecce q̄ mentio fit de matrimonialiter coniunctis. Improbando autē hūc errorē licet hoc declarari nō deserviat ad p̄positū. tñ p̄ter eos qui copulā libroz nō habent. Notandū q̄ improbant p̄ hoc q̄ talia asserere dicunt esse p̄tra et p̄petuā et p̄tra in r̄ antiqua et noua. Unde dant talē catholici doctores distinctō q̄ impotentia et maleficiō p̄curat aut est sp̄alis aut p̄petua. Si tēporalis tūc nō impedit. Tunc autē p̄sumitur esse sp̄alis q̄ infra sp̄aciū trīū annoz cohabitantes et quantū p̄nt operam dantes siue p̄ ecclesiastica sacramenta siue p̄ alia remedia sanari p̄nt. Si vero nō sanentur aliquo remedio et tunc p̄sumitur esse p̄petua. et tūc aut p̄cedit matrimonij cōtractōz et cōsummatōz et sic impedit matrimonij cōtrahendum et dirimit iam cōtractū. aut sequit̄ matrimonij contractionem sed nō cōsummatōz et sic etiā vt dicunt aliqui dirimit matrimonij iam cōtractū dicunt enī. xxxiiij. q. l. c. l. q̄ coniugij cōfirmat officio scz carnis. vt dicit̄ glo. aut sequit̄ matrimonium cōsummatū et tūc vinculū matrimoniale nō dirimit. plura ibi notantur. extra de frigidō. rē. p̄ Hostien. et Hoffre. et doctores. etiā theologos vbi sup̄. Ad argumenta. Ad primū sac̄ p̄ter his q̄ dicta sūt. Nam p̄mo q̄ dei opa p̄nt destrui p̄ opera diaboli si maleficiū posset inter coniugatos cōringere. nō valet instantia imo oppositū patet q̄ nihil possit diabolus nisi deo p̄mittente. Item qz nō per violentiā destruit vii tyrannus. sed p̄ quandā artē extrinsecā vt supra patuit. Ad secundū patuit supra quare potius deus p̄mittit sup̄ hunc actū venerē q̄ super alios actus p̄t etiā super alios q̄ deus p̄mittit. Unde nō valet q̄ primam mundū. Ad tertium similiter patet. et dicit̄.

Questio nona. An malefice p̄stigiōsa illusionē operant̄ circa membra virilia quasi illa omnino sunt a corporibus euulsa?

Tercio eadē veritas declaratur per diabolicas operatōes circa membrū virile. cuius rei veritas vt magis euulsetur querit̄. An malefice valeant mēbra virilia virtute demonū vere et realiter vel solūmodo p̄stigiōsa apparitōne auferre et arguitur q̄ vere et realiter p̄ argumētū a fortiori. Sicut p̄nt demones vt

hoīes occidere vel localiter transferre. vt supra patuit de iob. et thobie. vij. viris occisis. ergo etiā p̄nt membra hoīs vere et realiter auferre. Præterea. glo sup̄ illud. ps. Immisissos per angelos malos. Deus punit per malos angelos sicut populū iracundiū sepe p̄manuit varijs languoribz vere et realiter corporibus immisissis. ergo et h̄mōi infirmitates circa membra tale immittere p̄t. Si dicatur q̄ potest diuina p̄missione tūc sic in p̄cedentibz dictū est. q̄ deus amplius p̄mittit v̄n generationem maleficiari p̄ter primā corruptionem peccati que per actū generantē in nos deuenit. ergo etiā amplius permittit sup̄ membrū illius potentie generantē vt ip̄m totaliter auferat. Præterea maior fuit conuersio v̄ozis loth in statuā salis. Gen. xij. q̄ auferre membrum virile. sed illa fuit vera et realis et nō apparentis. qz adhuc visibilibz vt dicit̄ superest illa statua. Et facta fuit per malū angelum vt coacti a bonis q̄ prius cecitate eos percussissent vt hostiū domus inuenire non possent sicut etiā alie punitōes sodomitarū. qz et glo. ibidem asserit ip̄am etiā illo vicio infectam. ergo et ista facere p̄nt. Præterea. quicumqz p̄t inducere formā naturālē p̄t et illā auferre. Sed demones formas naturales pluries induxerūt vt patz de magis pharaonis qui virtute demonū ranas et serpentes fecerunt. Itē Aug. in li. lxxxiij. q. dicit q̄ oīa que visibilibz sunt etiā p̄ inferiores p̄tates aeris. Hec nō absurde fieri posse credunt. s̄ h̄ p̄nt facere hoīes vt aliq̄ arte vel incisione membrū auferatur. q̄ demones ista facere inuisibilibz q̄ alij visibilibz p̄nt. s̄ 5 Aug. xvij. de ci. dei. Nō est credendū etiā doīs corpus demones arte vel p̄tate in bestiali lineamēta posse p̄verti. q̄ etiā a sili nō p̄t auferre h̄ q̄ ad veritatem corporis hūani defuit. Itē iij. de tri. dicit. Nō est putandum istis transgressōibz angelis ad nutū seruire hāc visibilibz rez materiā s̄ soli deo. R̄sio. Nulli dubiū quin malefice q̄dā mira opant̄ circa mēbra virilia vt ex visis et audis plurimoz imo et ex ip̄a publica fama p̄stat de h̄ q̄ p̄ sensum visus aut tactus veritas illi mēbz nō gnoscebat. q̄ aliter fieri p̄t dicendū q̄ s̄ dupliciter fieri possit. s̄ p̄t realiter vt argumēta prima tetigerūt et p̄stigiōsa opatōe. ea tñ q̄ a malefice fuit circa h̄mōi non sūt nisi p̄stigiōsa illusionē. q̄ tñ illūsiō nō h̄z locū in imaginatōne p̄tatis. qz imaginatio ei p̄t vere et realiter estimare aliquā rē nō esse presentem licet p̄ nullam operationē sensus exterioris scilicet visum aut tactum percipit esse presentem. Unde potest dici vera ablatio

membri ex parte imaginationis patientis licet non ex parte rei. quod qualiter sit sunt plura notanda. Primo duo modi quibus ista fieri potest. Non mirum quod diabolus sensus humanos exteriores decipit per quos interiores de quibus supra tactum est illudere per foras resuatas educendo ad principia sua sensitiva. decipit autem eos in sua naturali operatio. ut quod visibile est fit illi inuisibile. tangibile intangibile. audibile inaudibile. et sic de alijs. Hec autem veritas ita nihil ponit ex parte rei quod omnia sunt ex immutacione organorum destruentium ad visum auditum etc. ut sunt oculi et manus quibus immutatis iam fallit sensus iudicium. Possumus ista et naturalibus quibusdam demonstrare. nam licet vinum dulce propter infectioem lingue in febricitate videatur amarum. vinum gustus decipit non ex parte rei sed ex parte humorum. Ita et ibi nulla deceptio ex parte rei quin ibi sit virga adherens. sed deceptio ex parte organi sensus. Iterum sicut supra dictum est de vi generativa illa impediendo per impositionem alicuius alterius corporis eiusdem coloris et apparatus. ita et aliquid corpus planum figuratum colore carno interponere potest inter visum et tactus oculo et manuum et inter ipsum verum corpus patientis ita quod suo iudicio nihil valeat videre et sentire nisi corpus planum et nullo membro interruptum. Videantur dicta sancti Thome in ii. di. viij. art. v. de prestigijs illusionibus. et similiter fa. fe. q. xci. et in questionibus de malo. frequenter alle gans illud Aug. in lib. lxxvij. q. serpit hoc malum demonis per omnes additus sensuales. dat se figuris. accommodat se coloribus. adberet sonis. odoribus se subijcit. infundit se saporibus. Preterea alludit ratio quod non solum per interpositionem alicuius corporis plani non membrato talis illusio prestigiosa in vidente et tangente fiat imo et per modum quo certi spiritus seu species referuntur educunt. ad sua principia sensitiva interiora sed et ad imaginationem et fantasiam unde contingit aliquid imaginari ac si primo eliciatur ex sensu exteriori. Nam ut in procedenti questione tactum est. Demones virtute propria potest localiter corpus mutare. ex transmutatione autem spirituum et humorum etiam secundum naturam operationem contingunt. aliqua secundum imaginationem vel sensum videri naturaliter dico. quod per philosophum in de som. et vigil. assignans causas apparitionis somniorum dicit. quod cum animal dormit descendente plurimum sanguine ad principium sensitivum simul descendunt motus siue impressiones relicte ex sensibilibus motionibus que in spiritibus sensibilibus consonant. Termini fuerunt superius declarati ita quod tunc

aliqua appareant ac si tunc primo a rebus exterioribus sensus immutarentur. Et hoc natura facere potest a fortiori diabolus formas seu species corporis planti et non humano virili organo educere potest ad vim fantastica et imaginativa ut inde sensus iudicent ac si in re veritate ita esset. Per hunc etiam modum ut patet inferius homines vident animalia cum tamen non sint in re veritate.

Secundo notandi sunt alij modi fallaces ad intelligendum et predicandum. Nam quod prestigium nihil aliud est secundum Iudum. viij. eth. imol. c. ix. quod sensuum quedam delusio et perteritum oculo. Unde et dicitur a perstringo quod aciem oculorum perstringit ut res videantur aliter esse quam sunt. Et ut alexander de ales dicit parte. ij. Prestigium proprie sumptum est illusio demonis que non habet causam ex parte mutationis rei sed solummodo ex parte cognoscentis qui deluduntur siue quantum ad interiores sensus siue quantum ad exteriores. Unde in genere loquendo etiam de humana prestigiosa rei dicamus. Tribus modis potest fieri. Una absque demonibus. et illa potius dicitur delusio. quod artificialiter fit agitacione hominum ostendentium vel occultantium aliquas res. sicut fit in traiectionibus per ioculatoris vel per mimos. Alius modus fit etiam sine virtute demonum ut pote naturaliter virtute corporum naturalium vel etiam mineralium que qui habent possunt secundum quandam virtutem hominibus inditam rem ostendere vel facere appere non sicut est. Unde Thome. prima parte. q. cxxij. art. iij. et secundum alios plures. quedam herba succenta seu aliena fumigis facit trabes apparere serpentes. Tertius modus delusionis est qui fit per demones deo tamen permittente. Habent enim demones et natura vt pauca quando potest super quasdam res inferiores que possunt exercere circa illas que deus sinit ut tunc etiam res appareant aliter quam sunt. Pro quo notandum tertio quod demon per quosmodum illudere aliquem quod iudicat rem aliter quam est. Primo artificiali traiectione ut dictum est quia quecquid homo scit per artem melius ipse scire potest. Secundo modo naturali applicatione alicuius rei put dictum est per interpositionem alicuius corporis ut alterum occultetur vel etiam ex fantasias hominum illas perturbando. Tertio modo ut quod in assumpto corpore ostendit se esse aliquam rem que non est. sicut Hergo. in primo dialogorum. narrat de moniali que comedit lactucam que tamen ut ipse demon falsus fuerat lactuca non sed

demon in lactuce spē aut in ipsa lactuca erat. vel etiā cōtigit Anthonio in massa auri quā in deserto reperit. vel etiā qñ hoīem verū te-
 git et facit vt brutū aīal videatur put iam di-
 centur. Quarto modo vt qñ turbat organū
 vīus vt videat res nubilosa que est clara vt
 ecōuerso vt vetula appareat in uenula. Nam
 et post fletū apparet aliter lumē q̄s ante. Quin-
 to modo vt in imaginatiuā potentia operan-
 do 7 transmutatōz speciez sensibilū p cōmo-
 tionem humorū vt supra tactus est faciendo
 vt tunc quasi recentes et noue apparitōnes in
 ipsis potentis sensitiuis causent. Et sic tribz
 vltimis modis demon illudere p̄t p̄stigiōsa
 arte sensus hoīs. et etiā scōdo modo. Quā nul-
 la difficultas quin membrū virile occultare
 p̄stigiōsa arte velit. Euidens indicū suē ex-
 perimentum qđ nobis in officio inquisitiōis
 existentibz reuelatū fuit infra ponetur vbi de
 his et alijs factis plura recitant in scōda par-
 te tractatus.

**Quomodo maleficium a defectu naturali
 p̄t discerni.**

Incidentalitatis questio cum certis alijs
 difficultatibz. Qe si queris. Petro ab-
 latum est membrū ignozat aut an per
 maleficiū seu als diuina p̄missione p̄ demo-
 nis potentia sit ablatū sunt ne modi cogno-
 scendi et discernendi inter ista. Rōndetur p̄t q̄
 sic. Primo q̄ tales quibz accidunt vt pluri-
 mum sunt adulteri seu als fornicarij. Quā dū
 amalijs nō ad nutum seruiunt seu eas relin-
 quere volunt alijs adherendo tūc in vindi-
 ctam talia p̄curat. aut als potentia illius mē-
 bri amputant. Scōdo cognoscit p̄ hoc q̄ nō
 est durable. Nam si nō sit ex maleficio tunc
 nō est durable sed qñq̄ redibit. Sed hic ite-
 rum subozitur dubitatio an hoc sit ex natu-
 ra maleficij q̄ nō sit durable. Rōndetur q̄ p̄t
 esse perpetuū et durare vsq̄ ad mortem. sicut
 etiā de impedimento maleficiali in matrimo-
 nio. Iudicant canonisse 7 p̄ solo gl. q̄ reperit
 t̄pale 7 p̄petuū. Nā dicit Sōm. r. in summa.
 Maleficiū nō p̄t solui semp̄ p̄ illū qui fecit.
 vel qz est mortuus vel qz nescit delere ipsum
 vel qz maleficiū est p̄ditum. Unde a simili di-
 cere possumus q̄ maleficiū petro illatus erit
 p̄petuū. vel qz illa malefica que fecit nō p̄t eū
 sanare. Sunt enī malefice in tripliē genere.
 Nam quedā sanant 7 ledūt. Quedā ledūt s̄z
 sanari nequeūt. Quedā t̄m modo sanare vidē-
 tur. i. lesiones amouere vt inferius patebit.
 Sic enī nobis p̄tigit. Nā dicit malefice mu-
 tuo ritantes dum vna alteri improperaret
 vna dixit. Non sum tam pessima sicut tu qz

quos ledo sanare scio. Vel etiā durabit vbi
 ante eius sanationē malefica discederet vel lo-
 cum mutando vel ab hac vita discedendo.
 Nam et scūs Tho. dicit. Maleficiū quod li-
 bet ita p̄t esse p̄petuum q̄ nō p̄t habere huma-
 num remediū. qz 7 si habet remediū. nō est tū
 hoc homini notū vel licitū. licet deus possit
 prestare remediū p̄ lancū angeli demonē li-
 cet nō maleficiū cogendo. Verumtamē sum-
 mum remediū p̄ra maleficiū est penitētia sa-
 cramentum. extra de frigid. Nam et infirmi-
 tas corpalis sepe puenit ex peccato. extra de
 peni. cum infirmitas. qualiter etiā maleficia
 sunt auferenda patebit in terciā pte tractatus
 et in scōda pte. capitulo. vi. tres alie differentie
 tanguntur.

Solutōes argumentoz.

Pacet ad primū. q̄ nulli dubiūz quin
 sicut deo p̄mittente occidere p̄t ho-
 mines. ita et membrū illud seu alia au-
 ferre p̄t vere et realiter. Sed tunc demones
 nō operant p̄ maleficas. de quibz iam men-
 tio habet. Et p̄ hec etiā ad secundū p̄t solu-
 tio. Sed ad illud q̄ qz deus amplius p̄mit-
 tit vim generatiuā maleficiari p̄pter rē. ergo
 etiā p̄mittitur vt illud membrū vere et reali-
 ter auferatur. nō valet vt semp̄ hoc fiat. qz
 nō esset per modū maleficij hoc fieri. nec etiā
 malefice hoc affectant dum talia operant q̄ non
 habeant potestare restituendi membrū quan-
 do volunt 7 sciunt. Ex quo patet q̄ nō vere
 sed p̄stigiōsa arte auferunt. Ad terciā de con-
 uersione v̄toris loth dicimus vera fuit et nō
 p̄stigiōsa arte. nunc aut loquimur de arte p̄sti-
 giōsa. Ad quartū q̄ demones possunt indu-
 cere aliquas formas substantiales. ergo etiā
 auferre. Dicitur quāntū ad magos pharaō-
 nis q̄ fecerunt veros serpentes. et p̄t demo-
 nes circa aliquas imperfectas creaturas admi-
 niculo alicuius alterius agentis aliquos ef-
 fectus p̄ducere que non possunt circa hoīes
 de quibus deo magis est cura. Iuxta illud.
 Nunquid deo cura est de bobus. Possunt tū
 semp̄ vt dicitur est deo p̄mittente hoībz etiā
 non vere et realiter. aut etiā p̄stigiōsa arte. et p̄
 hec etiā p̄t solutio ad vltimū argumentū.

**Questio. x. An malefice operant circa ho-
 mines in bestiales formas p̄stigiōsa arte il-
 los transformando?**

Quarto ipsa veritas declarat. vbi
 etiā hoīes transformant in bestias.
 quod qualiter fiat arguit q̄ nō sit
 possibile hoc fieri. r. c. vi. q. v. l. p̄i.
 ex concilio acquirensi. Quisquis credit posse

fieri aliquam creaturam, aut melius aut de-
terius immutari aut transformari in aliam
spēs: vel aliā i similitudinē nisi ab ipso creatore
qui oīa fecit et per quē oīa facta sunt: pculdu
bio infidelis est pagano deterior: et vtamur
argumentis sancti Tho. in ij. sent. dist. viij.
An demones possint imprimere in sensus cor-
porales p̄stigijs deludendo: **U**bi primo ar-
guitur q̄ nō. Nam illa forma bestie que videt̄
oportet q̄ sit alicubi, sed nō p̄t esse tm̄ in sen-
su. qz sensus nō habet aliquā speciē nisi a rebz
accepta. et ibi nō est vera bestia p̄ auctoritatez
cañ. allegatā. nec iterū p̄t esse in re que videt̄:
sicut q̄ mulier videatur bestia. qz due forme
substantialē nō p̄t esse in eodem simul z se-
mel. ergo cū illa forma bestie que videt̄ nulli
bi possit esse ideo nulla prestigiosa illusio in
oculo videntis fieri p̄t. cū vīso p̄ aliquā for-
mam necessario habeat terminari. **P**reterea
si dicatur q̄ forma illa sit in aere circumstan-
te. hoc nō p̄t esse. tum quia aer nō est suscepti-
uus alicuius forme seu figure. tum etiā quia
nō semp vnus z idem aer circa illā p̄sonā p̄-
pter fluxibilitatē manere p̄t p̄cipue qm̄ moue-
tur. tum etiā qz sic videretur ab omnibz talis
transformatio qd̄ tm̄ fit qz demones nō vi-
dentur ad minus sanctorz viroz vīiones de-
cipere. **P**reterea sensus vīsuus seu potentia
vīsiua est potentia passiuā. sed omne passiū
mouet ab actiōe sibi p̄portionato. actiū autē
p̄portionatū sensui est duplex. Unū q̄si ori-
ginās actū scz obiectū. Aliud autē q̄si deferens
sicut mediū. sed forma illa que videtur nō p̄t
esse obiectū sensus: neqz etiā mediū quasi de-
ferens. **D**e primo scz q̄ nō p̄t esse obiectus. qz
a nulla refumi p̄t vt in p̄cedenti argumento
tactū est cum non sit in sensu a re accepta. nec
in ipsa re nec etiā in ipso aere quasi in medio
deferente vt prius tactū est in tercio argumē-
to. **P**reterea si demon mouet vim cognitiuāz
interiore aut hoc facit se obijciendo virtuti
cognitiue. aut hoc facit immutando ipaz. nō
autē hoc facit se ei obijciendo. qz oporteret q̄
vel assumeret corpus: et sic nō posset interius
ingredi ad organū imaginatiōis. cū duo cor-
pora nō sint simul in eodē loco: neqz in assu-
mēdo fantasma. qd̄ esse nō p̄t. qz fantasma
nō est sine quantitate. **D**emon autē omni quā-
titate caret: sicut etiā non p̄t hoc facere immutā-
do. quia aut immutaret alterando qd̄ vide-
tur nō posse facere: qz omnis alteratio fit per
qualitates actiuas quibus demones carent.
Aut immutaret transmutando siue localiter
mouendo qd̄ videtur esse incōueniēs duabz
rōnibus. **P**rimo quidē qz transmutatio or-

gani nō posset fieri sine sensu doloris. **S**ecūdo
quia fm̄ hoc demon non ostenderet homini
nisi nota. cum tm̄ Aug^o dicit. q̄ ostendit hōi
formas et notas z ignotas. ergo videt̄ q̄ de-
mones nullo modo p̄nt imaginatōz vel sen-
sum hōis decipere. **S**ed cōtra Aug^o. xviij. de
ci. dei. dicit q̄ transmutatiōes hōim in aialia
bruta que dicunt̄ arte demonū facte nō fue-
runt fm̄ veritate s̄z solū fm̄ appariētā. **H**oc
autē fieri nō posset si demones hūanus sensus
trāsmutare nō possent. **P**reterea alludit et an-
toritas Aug^o. in li. lxxiiij. q. que etiāz prius
allegata sunt. scribit hoc malū demonis p̄ oēs
additus sensuales zc. **R**āso si lector volue-
rit sup̄ modū transmutatū inspicere in nemi-
et in scōa p̄te opis. ca. vi. varios modos. **A**d
p̄ns tm̄ modo scholasticē p̄cedendo. dicam^o
trū doctoz s̄ntas p̄cordantes in eo q̄ diabo-
lus p̄t fantasmā hōis decipere. vt hō verus
aial videatur. inter quas etiā vltima subtili-
or ceteris. q̄ et sc̄i Tho. est. **E**t prima est dñi
Anthonini in prima p̄te summe. ti. v. c. v. §.
v. declarantis q̄ diabolus fantasmāz hōis ad
decipiendū quōz opatur: et p̄cipue circa illu-
sionem sensui. et declarat naturalī rōne. ca-
nonis auctoritate z exp̄imentoz multiplici-
tate. **P**rimū sic. **C**orpa naturaliter subdunt̄
et obedūt nature angelicę quantum ad motūz
localē. **A**ngeli autē mali etiā si amiserint grati-
am nō tm̄ virtutem naturalē. vt sepius supra
tactum est. **E**um autē potentia fantastica siue
imaginatiua sit corporalis id est affixa or-
gano corporeo naturaliter subditur etiā malis:
vt possint eam trāsmutare causando varias
fantasias ex descensione humorz et spirituumz
ad principū sensitiuū. p̄curata ab eis. hec il-
le. et subdit. **P**aret et ex hoc canone. xxvi. q. v.
episc. pi. **I**llud nō est obmittendū q̄ quedaz
scelerate mulieres post sathan retro conuerse
demonum illusionibz z fantasmatis seducte
credunt se et p̄tenti cū dyana horis noctur-
nis dea paganorum. vel cum herodiade z cū
innumera multitudine muliez equitare sup̄
quasdam bestias. et multa terrarūz spacia in
tempeste noctis silentio pertransire. et infra.
Qua propter sacerdotes predicare debēt po-
pulo dei vt nō curit omnino hec falsa esse. et
non a diuino sed a maligno spiritu talia fan-
tasmata mentibus fidelium irrogari. siquidē
ipse sathanas transforzat se in diuersarum p̄-
sonarum species atqz similitudines z mentē
quam captiuā tenet in somnis deludendo p̄-
deuia quaez deducit. **E**t quidem intellectus
huius canonis in prima q̄stione tactus est q̄
ad quoz q̄ p̄dicanda sunt. **S**ed q̄ nō valeat

etiā ubi vbi hoc affectant et non impedi-
untur diuina virtute. sic nō esset verus intel-
lectus. qz sepiissime hoies inuiti et nō malefi-
ci p multa terraz spacia corporaliter trāsferant
Sed qz vtroqz modo p̄fici sequit̄ in p̄fata
summa. et in. ca. nec mirū. ea. q. Aug^o narrat
qz in libris gentiliū legūt de quadā maga di-
cta circēs que socios viliis mutauerat in be-
stias nō magis p̄stigijs poterat fingebat q̄s
in rez veritate p̄lertur alterando fantasias
hoim. Patet hoc etiā p̄ plura exempla. Legit̄
eni in vitalpatrū qz quedā iuencula qz as-
sentire noluit cuidaz iuuenti de turpitudine
eā sollicitanti ip̄e iuuenis turbatus et hoc a
quodā iudeo p̄curavit maleficiū fieri p̄ra il-
lam. quo pacto mulier cōuersa est in equam.
que p̄uersio nō fuit fm rei veritate s̄ fm lu-
dificationē demonis immutantis fantasiam et
sensum ipsius mulieris z aspicientiū eā vt vi-
deretur equa q̄ erat vera mulier: vñ ducta ad
beatum Zachariū nō potuit diabolus ita
opari qz illuderet sensus eius sicut alioz p̄
pter suā sanctitatē. nam sibi videb̄t mulier
vera nō equa. cuius tandē orōne liberata est
ab illa illusionē. dices hoc sibi accidisse qz nō
vacabat diuinis nec frequētabat sacramenta
vt dicebat: ideo diabolus p̄tāz habuerat sit
per eā. et si alias esset honesta. Potest igit̄ dia-
bolus p̄ omotōz interiorū spiritū: huius
opari ad immutandū acū z potentā nutriti-
ue. sentitūe z appetitūe et cuiuscūqz potentie
corpaliū organo vrentis. fm bñm Tho. i. pre
q. cxi. Sicut credi p̄t fuisse gestū sup̄ sumo-
nem magū in incantatiōibz suis q̄ de eo nar-
rantur. S̄z nihil hoz p̄t diabolus facere nisi
deco p̄mittente qui cum angelis suis bonis
frequenter reprimit maliciā eius decipe nos
et nocere querentis. Vñ dicit Aug^o. loquēs
de maleficiis. Hi sunt qui p̄missu dei elamen-
ta p̄cutiūt: homines mentes p̄urbant inuicē cō-
fidentū in deo. xvi. q. v. nec mirū. Hoz etiā
am opatōe p̄ maleficiā arcē sit q̄nqz vt vir non
possit videre v̄tōz z cōuersio. et hoc p̄ immu-
tationē fantasie representando et talē vt rē odi-
bilem z horribilē. Ite etiā diabolus vigilāti-
bus z documentibz suggerit representatiōes tur-
pium fantasie ad decipiendū z inducendum
ad malū. Verū qz p̄ccm nō p̄stitit in imagi-
natiōe s̄z in voluntate. ideo ex h̄mōi fantasie
p̄ diabolū suggestis z alteratiōibz varijs hō
nō peccat nisi voluntate. p̄tā p̄ccō assensit.
Sed a sentētia ad idem modernoz doctoz
declarantes primo quid sit p̄stigiū et quot
modis demon p̄t h̄mōi illusiones causare.
Dic nota qz Anthonius allegat ea que in p̄-

cedenti. q. ix. tacta sunt. vñ nō est opus illa re-
nouare. Tercia sententia est sancti Tho. et est
responsiua sup̄ argumentū quo queritur vbi
sit illa forma bestie q̄ videt̄. Aut in sensu aut
in re. aut in acre circūstante. et est talis. qz illa
forma bestie que videt̄ nō est nisi in sensu pri-
mo interiori z p̄ fortē imaginatiōz rēultat in
sensum exteriorē quodāmodo. et qz ibi sit p̄
p̄ demonis opatiōe contingere dupliciter.
Vno mō vt ip̄es aialium dicamus que sunt
in thesauro imaginatiōis reseruate fluāt ope-
ratione demonū ad organa sensū interiorū:
sic etiā in somno p̄tingit. put supra declara-
tum est. Et ideo q̄n ille ip̄es p̄tingit organa
sensus exterioris puta vīsus videt̄ ac si es-
sent res p̄ntes extra: et actu sentirent. Alius
modus p̄t esse ex immutatiōe organoz interi-
ozum quibz mutatis fallit sensus iudicium
sicut patz in eo qui habet gustū corruptū cui
oīa dulcia videt̄ amara. z parū differat a pri-
mo. Hoc aut̄ facere p̄t etiā hoies virtute q̄
rundam rez naturalū sicut ad vaporatiōem
cuiusdā fumi trabes domus videt̄ serpen-
tes. et multa ex parte huius inueniunt̄. vt
etiā supra tactū est.

Solutiones argumentoz.

Ad Argumenta p̄z ad primū z tertius
ille sepe allegat et male intelligit̄
Nam quo ad h̄ qz loquit̄ de transfor-
matione in aliā specie vel similitudinē declara-
tum est q̄liter hoc fieri p̄t p̄stigiōsa arte. Sed
quo ad hoc qz dicit qz nō possit fieri aliq̄ crea-
tura virtute demonis. si capis fieri p̄ creati-
manifestū est qz nō. si vero capis fieri p̄ natu-
rali p̄ductōe sic certū est qz p̄t facere aliquas
creaturas imperfectas. q̄ qualiter sit declarat
sc̄ns Tho. vbi. s̄. Nam dicit qz oēs transmu-
tatiōes corpaliū rez q̄ p̄t fieri p̄ aliquas vir-
tutes naturales ad q̄s p̄tinet femina que in
elementis huius mundi inueniunt̄ puta in ter-
ra vel aquis sicut relinquūt sua semina serpe-
tes et rane et his similia p̄t fieri p̄ opatiōes do-
monum h̄mōi seminiū adhibitis. sicut cum
aliqua res transmutatur in serpentes vel rā-
nas que per putrefactionē generari possunt.
Ille vero transmutatiōes corpaliū rez que
nō p̄t virtute nature fieri nullo modo opati-
ōne demonū fm rei veritate p̄fici p̄t. sicut
qz corpus humanū mutet̄ in corpus bestie.
aut qz corpus mortui r̄uiscat. q̄s si fieri vi-
deatur apparentia est p̄stigiōsa. aut diabolus
in assumpto corpore agitat corā hoibz. fortē
fican̄ ita. Alibert^o lili. de aialibz vbi q̄rit
An demōes seu cōdicant̄ malefici possint fa-
cere p̄a aialia. Rūdit qz sic deo p̄mittit̄. et d̄

quo ad imperfecta animalia. sed nō possunt in instanti sicut deus facere: sed motu quodā licet subito sicut p̄z de maleficis. Et xod. vij. super illo. Vocauit pharao sapiētes dicit. Demones discurrūt p̄ mundū 7 colligūt diuersa semina 7 eoz adaptatōe p̄nt prumpe diuersa se spēs. Et glo. ibidē sic dicit. Dū p̄ incantationē demonū malefici aliqd̄ efficere conant̄ discurrūt p̄ mundū 7 semina subito eoz de q̄ bus hoc agitat̄ afferūt. Et sic ex illis p̄mittēte deo nouas species rez. pducūt. Nec etiā superius tacta sunt. Et vbi si difficultas suboriret. An talia facta demonū essent opa miraculosa dicenda. R̄sō panit̄ ex p̄cedētibz. q̄ etiā demones aliq̄ v̄a miracula facere p̄nt ad q̄ virtus nature p̄ticularis se extendere p̄t. Et licz talia sint verātm̄ ad veri cognitōz ab eo sūt. s̄m quē sensum opa antixpi p̄nt dici signa mendacia: q̄ ad seductōz hoim sūt. Patet et solutio ad aliud argumentū de subiecto forme dicam. Bestie forma q̄ videt̄ nō est in aere nec in ip̄a re: vt patuit. s̄ in ip̄o sensu. pat̄ et snia sci. Tho. vt sup̄ius declaratur est. Ad illud q̄ om̄e passiuū mouet̄ ab actiōe sibi p̄portionato cedit̄. Et q̄ subinfert̄: q̄ forma illa q̄ videtur nō p̄t esse obiectū originans actū seu elicis eo q̄ a nulla re sumat̄. Dicit̄ q̄ imo a re q̄ a specie sensibili in imaginatōe referuata quā educere p̄t et imaginatōi seu etiā sensitīue potētie offerre p̄t vt supra dicit̄ est. Ad vltimū dicendū. q̄ demon nō immutat̄ potētiā sensitīuā et imaginatiuam se et obxiendo vt offensum est: sed eam trāsmutando. nō quidē alterando nisi q̄stuz ad motū locale. q̄ nō p̄t de se imprimere nouas spēs vt dicit̄ est. immutat̄ aut̄ trāsmutando. i. localiter mouendo. et hoc iterū facit̄ nō subam organi diuidendo vt sic cōsequat̄ sensus doloris. s̄ mouēdo sp̄is 7 humores. Quē autē vltcrius obxiēt. q̄ sequeret̄ q̄ s̄m hoc demon nō possit̄ aliqd̄ nouū homini demonstrare s̄m imaginatiuā visionē. Dicendum est q̄ nouū aliqd̄ p̄t intelligi dupliciter. Vno modo totaliter nouū et s̄m se et s̄m sua p̄incipia. et s̄m hoc demon nō p̄t aliqd̄ nouū hoi s̄m visionē imaginariā demonstrare. non enī p̄t facere q̄ ceus natus imaginē coloris vel q̄ surdus natus imaginē sonos. Alio modo dicitur aliquid nouū s̄m species totius. puta si dicam̄ esse nouū in imaginatōe q̄ aliquis imaginetur montes aureos quos nunq̄ vidit̄ q̄ n̄ vidit̄ e aurū 7 montē p̄t naturali motu imaginari fantasinata aurei montis. et hoc modo p̄t demon aliqd̄ nouū imaginatōi offerre.

¶ Quid de lupis interdū homines et pueros et cunabulis rapientes 7 comedentes sententiū sit: an etiā prestigiosa arte per maleficas.

Incidentaliter questio de lupis interdū homines 7 pueros e domibz rapiētes 7 comedentes 7 cū magna astucia discurrētes ita vt neq̄ aliq̄ arte aut potentia ledi aut capi valeat̄. Dicendū est q̄ hoc interdū hz naturalē causam. interdū vero p̄stigiōsam artē dū p̄ maleficas 7 ringūt. De p̄mo Albertus in de aiālibz dicit̄ q̄ ex quinqz causis puenire p̄t. Aliq̄n̄ p̄pter famis augmētum. sicut 7 cerni aliq̄n̄ et alie bestie hoibz appropinquāt. Aliq̄n̄ p̄pter ferocitatē virum et hoc in regionibz frigidis. et etiā q̄n̄ h̄nt canulos. Sed quia de his nihil ad p̄positū dicimus. q̄ demonū illusione fiunt. q̄n̄ deus p̄pter peccata punit aliq̄n̄ p̄lm̄. Iuxta illud Leuit. xvi. Si nō feceritis mādata mea mitam in vos bestias agri que p̄sumant vos et pecora v̄ra. et Dentro. xxij. Dentes bestiaz immittā in eos cū furore 7c. Per quē aut̄ modum. An sint veri lupi vel demones in formis sic apparentibz: dicitur q̄ sunt veri lupi sed obxiēntur a demonibz vel agitant̄ duplici modo. Vno modo absq̄ maleficōz opatiōe sicut quadraginta duobz pueris 7 iugit̄ a duobz visis de silua exeuntibz q̄s iugulae runt. p̄pter irrationē factā deliseo. p̄phete dicens: alcedne calue 7c. Et de leone qui p̄phetaz dei iustum nō impletē occidit. iij. Reg. xiiij. Et historia de epo vieniēti: qui lectanias minores instituerat ante ascensionē dñi eo q̄ lupi ciuitates intrantes hoies vorauerūt publice. Alio modo etiā maleficōz illusione. Sic aut̄ s̄m vbi sup̄ narrat̄ de quodā viro qui se cōcūcti putabat in lupū certo sp̄ibz quibz in antris latitabat. Illuc enī certis sp̄e iuit̄ et sibi interim cū fixus maneret videbat̄ q̄ lupus ip̄e factus circūiret pueros deuorando. et cū illud realiter solū demon quendā lupuz possidens faceret putabat falso se somnians circūire: et sic tam diu dementatus fuit quousq̄ inuentus est lacere in silua raptus. Delectatur in his demon vt paganoz errorē qui hoies et vetulas in bestias mutari credebant: inducat. Unde discernit̄ q̄ ex singulari dei p̄missionē 7 demonū ope talia euentū: et non ex naturali aliq̄ defectu. q̄ nulla arte aut potētia ledi aut capi p̄nt. sicut etiā Cinc. in spe. histo. li. vi. c. xl. narrat. In gallia inq̄ ante xpi incarnatōz et an̄ bellū punicū: lupus vigile vagina gladiū abstulit.

Questio .ix. **Q** obstetrices malefice conce-
pnis i vtero diuersis modis iuterinū abor-
sum pcurāt. z vbi hoc nō faciūt demonibus
natos infantes offerunt.

Quinto sexto z septimo insimul veri-
tas supradicta pbat per quorū horre-
dos actus quos circa infantes in vte-
ro z ex vtero matris exerceat q cū p mulieres
demonēs exerceat hinc znō p viros ideo po-
tius mulieres q̄ viros sibi associare ille infa-
ciabilis homicida satagit z iustū hmoi opera
Nā canon iste plus q̄ theologi de maleficiali
impedimēto tractantes vbi supra. Dicunt q̄
maleficiū fut nō solū ne q̄s actū carnalē exerce-
re valeat de quo supra tactū ē. Sed etiam sit
ne mulier p̄cipiat vel si p̄cipit. q̄ tūc aborsuz
faciat. Et addit tercius modus cū quarto q̄
vbi aborsum nō pcurant q̄ tūc infante plu-
mūt vel demoni offerūt. De primis duobus
modis nō est dubiū cuz p naturalia hō absq̄
demonū auxilio vt p herbas vel alia impedi-
menta pcurare possit q̄ mulier nō possit ge-
nerare vel p̄cipere vt supra tactum ē. Sed de
alijs duobz q̄ etiā a maleficia pcurātū dīse-
rendū ē nec opus ē argumenta deducere vbi
evidentissima iudicia z exp̄m̄ta hec reddūt
credibilis. Et de primo q̄ certe malefice cō-
tra hūane nature inclinādem imo aduersus
oīm bestiaz cōditōnes lupina dūtaxat specie
excepta infantes deuorare z comedere solent.
Et inq̄sitor cumanus de q̄ supra mentio habi-
bita ē q̄ hec nobis reuilit q̄ ea de cā ab inco-
lis comitatus burbie vocatus ad inq̄sitiōnē
faciendā. eovidelz q̄ qdam cū puez ex cunis
amississet z explozādo puentiōnē muliez no-
cturno tpe vidisset z p̄pendisset infante occi-
di z liquore ebibito deuorare. Ideo vt prius
tactū ē vnico āno q̄ z fuit ān̄. prime elapsus
xl. z ynā maleficas igni tradidit certis alijs
ad dominiū archiducis austria Sigismūdi
fugā capientibz. assunt p̄firmatione huius
scripta q̄ dā Johanni. nider i suo fornicario
cul⁹ vniqz z eoz q̄ scripsit recens memoria sup
est. vñ nō incredibilia sicut apparet existūt. sed
z hoc q̄ maiora dāna in his oibz obstetrices
malefic pcurāt. put malefice p̄cipientes no-
bis z alijs sepius retulerūt dicentes. Anno
fidei catholice amplius nocet q̄ obstetrices
vbi em̄ pueros nō interinūt tūc quasi aliqd
occuri foris extra camerā infante deserunt z
sursum in are eleuantes demonibz offerunt.
Hodus aut̄ in hmoi flagitijs qui obseruat
in .ij. tam p̄te patebit. z. ca. vij. quā z aggredi
necesse est prius vnica dūtaxat decisione q̄-
sitiōis de p̄missione diuina p̄missa. Dicitū est

em̄ a principio tria necessario ad maleficialēz
effectū cōcurrere. demonem cū malefica z di-
uinam p̄missionem.

Quinto considerandū est de ip̄a p̄missi-
one diuina. circa quā quatuor q̄runt
primo an necessariū sit ip̄am p̄missi-
onem ad maleficialē effectū cōcurrere. Secū-
do q̄ deus iuste p̄mittit creaturam ex natura
peccabilē etiam actū maleficialē z alia horre-
da flagitia perpetrare alijs duobz p̄missioni-
bus p̄suppositis. Tercō q̄ maleficioz flagi-
tia c̄p̄ta mala q̄ deus fieri p̄mittit excēditur.
Quarto quē hec materia sit p̄lo publicāda.

Quia terciū principale huius p̄me-
partis tangens diuinā p̄missionē
queritur. An diuinā p̄missionē in
his opibz maleficioz cōmendare
ita sit catholici q̄ eius oppositū. s. redargue-
re illaz omnino sit hereticū. z arguitur. p̄ nō
sit hereticū asserere. q̄ deus tantam potētiā
nō p̄mittit diabolo in hmoi maleficioz. refu-
tare em̄ illa q̄ in contumeliam creatoris pos-
sunt cedere est catholici z non hereticū. H̄z
asserere q̄ diabolo nō permittatur talis potē-
stas nocendi hominibz ē catholicūz. p̄bat̄.
quia oppositum asserere videtur cedere in cō-
tumeliam creatoris. Nam sequit̄ q̄ nō om̄ia
sunt subiecta diuine p̄uidētie eo q̄ om̄is sa-
piens prouisor excludit defectū z malū. quan-
tum potest ab his quoz curam gerit. Cū aut̄
ea que p̄ maleficia sūt si a deo p̄mittūt̄ ab
eo nō excludūt̄. z si ab eo nō excludūt̄ nō
erit sapiens prouisor ipse deus z sic nō subsunt
omnia sue p̄uidētie. q̄ quia falsum ē ideo
hoc falsum q̄ deus p̄mittit. Præterea ille ali-
quid p̄mittit fieri q̄d possit impedire si veller
aut q̄ non potest impedire etiam si veller. sed
neutrū illoz deo potest cōuenire. Nō primū
q̄ talis indicatur inuidus. nō sc̄dm̄ quā ta-
lis iudicat impotēs. Tūc q̄ritur incidentalit̄
ter. hoc maleficiū petro accidit z deus potuit
impedire znō fecit. ergo deus ē inuidus seu
nō habet curam de om̄ibz. Si s̄o nō potuit
impedire etiā si veller tūc nō est omnipotēs q̄
oia sicut incōueniēs ē asserere. s. deū nō habere
curā oīm z ē. s̄z hoc q̄ maleficia ex dei per-
missione p̄tinēt. Præterea. q̄cūqz dimittit si
bi zē dñs actū suoz nō subest p̄missioni aut
p̄uidētie alicui⁹ gubernāris. sed hoies sibi
ip̄is dimittūt̄ a deo fm̄ illud. Ec̄i. xv. Ne
ab initio cōstituit hoicm. z reliq̄t eū in manu
consilij sui. sp̄aliter etiā mali in suis opibz re-
linquūt̄ fm̄ illud. Dimisit eos sc̄dm̄ desi-
deria cordis eoz. igit̄ nō om̄ia mala diuine
p̄missioni subdūt̄. Præterea Aug⁹. dicit in

Encheri. sicut etiam phus in. ix. met. De
kus ē qdam nescire q̄ scire vt vilia. sed om̄e
qd̄ ē melius ē deo attribuendū. ergo de⁹ non
impedit se de illis vilissimis maleficorū opi-
bus vt illa permitat vel nō. Ad idē ap̄s. ij.
Aozint. ix. Nō est deo cura de bob. z eadē
rōne de alijs irrōnalib. creaturis. vñ qñ ma-
leficiatur vel nō. nō est deo cura. nec etiā eius
p̄missioni q̄ ex eius p̄uidencia p̄cedit subdū
tur. Præterea q̄ ex necessitate cōtingunt p̄ui-
dam p̄missionem nō requirūt sicut nec p̄ui-
dentiā. patet hoc p̄ ph̄m in. vi. et. i. Pr̄uidencia
ē recta ratio contingentiū de quib. ē con-
siliū z electio. sed plures effectus maleficia-
les ex necessitate cōtingūt. puta qñ ex aliqua
causa z influenza corporū celestiu. accidunt
infirmitates vel aliqua alia q̄ nos iudicam⁹
maleficia vñ nō semp subduntur diuine per-
missioni. Præterea si p̄missione diuina homi-
nes maleficiat̄ur t̄c̄ q̄ritur. Tur potius sup
vñ q̄ sup aliū. Si dicitur q̄ p̄pter peccata.
q̄ magis abundat in vno q̄ in altero. hoc vi-
detur esse falsum qz tunc maiores peccatores
amplius maleficiat̄ur. cuius cōtrariū dum
apparet eo q̄ minus in m̄do sicut p̄mittit̄ur
Juxta illud. Bene est om̄ib. q̄ p̄uaricant̄ ita
etiā maleficiat̄ur. Patet deniq. ex eo q̄ inno-
centes pueri z alijs iusti amplius maleficiant̄-
tur. Sed p̄tra deus p̄mittit licet nō velit ma-
lum fieri z hoc p̄pter p̄fectionē vniuersi. Dio-
nisius. iij. ca. de di. no. Er̄it malū ad om̄es id
ē p̄fectionē vniuersi p̄ferēs. z Aug⁹. in ench.
Et om̄ib. bonis malis cōstitit vniuersita-
tis admirabilis pulcritudo. Inquātū etiā
illud qd̄ malū dicit̄ bene ordinatum z in loco
suo positū eminentius cōmendat bona z illa
magis placeant z laudabiliora s̄nt dū cōpa-
rant̄ malis. Item sc̄tus Tho. imp̄ob̄at opi-
nionē illoz. q̄ licet deus nō velit mala qz ne-
q̄ creatura aliqua appetit malū sine appetitu
naturali siue animali siue intellectuali que ē
volūtas cuius obiectū est bonū. vult t̄n mala
esse vlt fieri. hoc dicit̄ esse falsum. qz deus ne-
q̄ vult mala fieri neq̄ vult mala nō fieri. sed
vult p̄mittere malū fieri z hoc est bonū p̄pter
p̄fectionē vniuersi. Quare aut̄ sit erroneū di-
cere. Deus vult mala esse vel fieri p̄pter bonū
vniuersi dicit. Quia nihil ē iudicandū bonū
nisi sc̄dm id qd̄ competit ei p̄ se z nō per acci-
dēs. sicut virtuosus iudicat̄ bonus in intel-
lectuali creatura z nō animali. Malū aut̄ nō
ordinatur ad bonū p̄ se sed p̄ accidēs. qz præ-
ter intentionē eoz q̄ malū op̄atur resultat bo-
nū. sicut p̄ter intentionē maleficorū aut p̄ter
intentionē tyrannoz fuit q̄ ex eoz persecutō-

ne claresceret patiencia martyri. R̄sio. Que-
stio quanta vtilio ad p̄dicandū tanto etiam
difficilior ad intelligendū existit. Est em̄ in-
ter argumenta hoc p̄cipuū nō tam laicorū q̄
z quorūdam sapientū. Maleficia tam horre-
da vt superius tacta sunt non permittit a deo
causas diuine p̄missionis huius ignorātes.
ex qua etiā ignorātia qz malefice nō sup̄pri-
mūt̄ur p̄ vñonem debitam iam totā xp̄iani-
tatem depopulare vidēt̄ur. vt ergo ad vñan-
qz viā iuxta theologoz sententiā docto z in-
docto satisfiat p̄ discussiones duaz difficul-
tū est respondendū z primo. Ex m̄dus diuī-
ne p̄uidentiē ita subiacet q̄ ip̄e im̄mediate oib. p̄-
uideat. Secūdo q̄ vniuersitatē malozū q̄
fuit siue in malis culpe siue pene siue damni
ex duab. primis p̄missionib. circa casum an-
geloꝝ z primo qz parentis iuste p̄mittit. vnde
et patebit q̄ in his diffidere p̄tinaciter here-
sum sapit cū errorib. infidelū talis se impli-
cat. Quo ad primū norandū. q̄ sup̄posito il-
lo q̄ p̄uidentiā deo cōueniat. Juxta illud
Sapient. xiiij. Tu autē pater gubernas oīa
p̄uidentiā. oportet etiā asserere q̄ omnia
sunt ita subiecta sue p̄uidentiē q̄ etiā om̄ib.
im̄mediate p̄uideat quod vt pateat ostēda-
mus primo per reprobationem cuiusdam cō-
trarij erroris. Nam sup̄ illud Job. xxij. Au-
bes latibulum eius z circa cardines celi per-
ambulat nec nostra considerat. Quidā opi-
nati fuerunt iuxta doctrinam sancti Tho. i.
parte. q. xxij. Ponere tantummod̄ incorrupti-
bilia subiacere diuine p̄uidentiē. prout vult
substantiē separate z corpora celestia cum spe-
ciebus rerum inferiorum que etiam sunt in-
corruptibilia. Individua vero specierum qz
sunt corruptibilia dicebāt nō subiacere. Cū
sic diuine p̄uidentiē dicebāt subiacere oīa
inferiora que in mundo aguntur. in vniuer-
sali tantū z non in particulari seu singulari.
Sed quia hoc alijs videbatur inconueniēs.
vt de homine nō esset amplior deo cura q̄ de
alijs animalibus. Ideo rabbi moyses volēs
mediū tenere dixit concordando cū primis.
Corruptibilia om̄ia sicut sunt individua re-
rum omnino non subiacere diuine gubernā-
tioni sed tantūmodo vniuersalia z alia q̄ ta-
cta sunt. Dominem vero ab illa generalitate
corruptibilium excepit. z hoc propter splendo-
rem intellectus quo participant cum substā-
tijs separatis. z sic fm̄ istam opinionem dē-
quid hominibus accideret in maleficijs esset
ex p̄missione dei non autem quicqd̄ anima
libus aut alijs terre frugib. eueniret. Et hec
opinio licet sit veritati p̄p̄inquoꝝ q̄ illa que

omnino prouidentiam dei de rebus mundi ne gabat asserens mundum casu esse factum sicut fuerunt Democritus et Epicuri. tamē etiā nō carere magna falsitate eo q̄ necesse ē dicere oīa diuine prouidentie subiacere. nō in vniuersali tantū sed etiam in particulari. vt non solū maleficia hominū sed z iumentoz et terre frugum et diuina z prouida pmissione eueniūt quod sic patet. Ad tantum se extendit prouidentia z ordinantia rerum in finem quantū ipsa causalitas se extendit. sicut a simili in rebus alicuius dominio subiectis que intāz subiacent eius prouidentie inquantum sibi existunt subiecte. Cum autem causalitas dei que est primū agens extendit se ad omnia entia non solum quantum ad principia speciei sed etiam quātum ad principia indiuidualia z non solum incorruptibiliū sed etiam corruptibiliū. Ideo sicut omnia habent esse a deo ita omnia sunt prouisa ab eo id est ad aliquem finem ordinata. Et hoc tangit apostolus ad Roma. iij. Que a deo sunt ordinata sunt. quasi dicat. Sicut omnia a deo sunt. ita etiam omnia ab ipso ordinata sunt. z p̄ consequens prouidentie eius subiecte. quia prouidentia dei nihil aliud esse noscitur q̄ ratio. id est causa ordinis rerū in finem. Omnia ergo inquantū participant de esse instantū etiā subduntur diuine prouidentie. Item deus omnia cognoscit non solum in vniuersali seu vniuersalia imo z in particulari seu particularia. Et cum dei cognitio cōparatur ad res creatas sicut cognitio artis ad artificia. Ideo sicut omnia artificia subdūtur ordini z prouidentie artis ita omnia subdūtur ordini z prouidentie dei. Sed qz per hec non satis fit vt intelligatur q̄ deus iuste permittat mala fieri. z maleficia in mūdo licet intelligamus hoc q̄ ipse sit puifor omnia gubernans qz quia conceditur ideo etiam deberet omne malum ab his quoz curam gerit excludere. Inter homines em̄ videmus ita fieri q̄ sapiens puifor excludit defectum z malū quantū potest ab his quoz curam gerit. ideo ad intelligendū ista. cur non omnia mala deus excludit. Notandum q̄ aliud est loqui de puifore particulari z aliud de prouifore vniuersali. Prouifor em̄ particularis necesse habet malum excludere quātum potest quia non potest ex malo elicere bonū. Deus autē cum sit vniuersalis puifor totius mūdi z potest ex particularibus malis plurima bona elicere sicut ex p̄secutione tyrannoz patientia martyrum. z ex operibus maleficoz purgationem seu pbationem fidei z iustoz vt patebit. Ideo non habet de

omnia mala impedire ne multa bona deesse cōtingat vniuerso. Vñ Augustinus in encher. Ideo misericors est omnipotens deus q̄ nō sineret aliquod malum esse in operibus suis nisi adeo esset omnipotens z bonus vt beneficeret etiam de malo. Et huius exemplū etiam habemus in actionibz rerum naturaliu. Nam corruptiones z defectus qui accidunt in rebus naturalibus licet sint contra intentionē nature particularis illius videlicet cui talis corruptio contingit vt q̄ fur suspendatur vel q̄ animalia in cibū hominis occidantur. sunt tamē de intentione nature vniuersalis. vt videlicet conseruantur homines in vita z i bonis vt z sic bonū vniuersi conseruetur. vt eū species rerum conseruantur oportet vt corruptio vnius sit conseruatio alterius. Occisiones enim animaliu conseruat vitas leonum.

Declaratur super permissio nem diuinam q̄ deus non potuit cōferre creature vt ex natura esset impeccabilis.

Uo ad secundum q̄ vniuersitatem maloz siue in culpis siue in penis iuste deus permittat z p̄ferunt ita refrigerante z mūdo ad occasum declinante declaratur ex duabus p̄positionibus necessario p̄supponēdum quarum prima q̄ deus nō potest facere siue melius vt cū timore dei loquamur. non est possibile vt natura creata vt est homo vel angelus haberet hoc q̄ ex conditione siue nature peccare non posset. Secūda q̄ deus iuste permittit hominem peccare vel temptari. quibus stantibus cum ad diuinā prouidentiam pertinet vt vna queqz creatura in sua natura relinquatur dicere oportet. q̄ ex p̄missis impossibile est q̄ deus nō permittat maleficia fieri virtute demoniū. Et primū quidem q̄ non fuit possibile creature cōmunicare q̄ peccare non posset ex conditione nature. ostenditur a doctore sancto in. ij. di. xliij. ar. i. quia si hoc fuisset inuenicabile alicui creature deus vtiqz cōmunicasset eo q̄ omnes alie cōmunicabiles bonitates z p̄fectiones creaturaz sunt cōmunicate saltem in genere vt vñto p̄sonalis duaz naturaz in xpo. maternitatis z virginitatis in maria. vñto gratuita in viatoribus. vñto beneficentia in electis z sic de alijs. Quī ergo nō legimus hoc alicui creature cōdicatū quia nec homini nec āgelo. iuxta illud. Et in angelis suis reperit prauitate. certus ē q̄ homi a deo nō pōt cōdicari hoc q̄ ex natura sit impeccabilis licet hoc p̄ grām inueniāt. Secundo ad

idē qz si esset communicabile z non cōdicaret
vniuersum nō esset perfectum. cuius perfectio in
hoc cōsistit vt omnes bonitates creaturaru cō
municabiles in genere sint cōdicatē. Nec valet
argumētū qz deus cū sit summe potēs z alias
ad snaz similitudinē hoies et āgelos creauit
qz etiam hoc conferre poterit qz creatura ex
condicione sue natrue haberet qz peccare non
posset. Vel etiā qz faceret vt habitus ille gra
tie qz pfirmationem in bono causat esset pars
essentialis nature āgelū vel homīs vt sic scdm
naturale suū principū z naturale pditionem
haberet pfirmationē in bono. vt peccare nō
posset. Nam pīmū argumētū nō cōcludit.
qz licet deus sit summe potēs sicut z summe
bonus nō tamē hoc conferre pōt nō ex impfec
tione sue potentie. sed ex impfectione creatu
re. qz impfectio cōsideratur pīmō. qz hoc re
cipere nō potest nec potuit homo vel āgelus.
Ratio qz cū sit creatura esse suū dependet a
creatore. sicut causantia a causa sui esse z creare
est aliquid ex nihilo facere ideo si sibi relinq
tur deficit. pseruatur autē qsdm cause influen
tiā recipit. Exēplū si vis de candela qz tā
diū lucet qsdm habet erā. Quo stante notus
ē qz deus creauit hominē z reliquit eū in ma
nu cōsiliū sui. Et cē. xvij. Et similiter angelū a
principio creatōnis. Et hoc factū est p liberū
arbitriū cuius sicut pīmū est facere vel obmit
tere ita pīmū est a sua causa recedere z nō rece
dere. Et qz hoc ē posse peccare. posse et liber
tate arbitriū a deo recedere. id nō potuit hoc
homo vel angelus recipere. nec ei potuit a deo
cōdicari vt ex natura haberet libertatē arbitriū
z etiā ex natura haberet nō posse peccare. alia
impfectio ex qua hoc nō potuit homini vel
angelo cōdicari est. qz implicat ptradictōnem
qz quia in se nō sunt factibilia dicimus deus
nō potest illa facere. Sed potius dicendū qz
creature non pīt ista recipere. vt videlz aliqd
sit vniū z mortuū simul z semel. Ita etiā im
plicat vt aliqs habeat libez arbitriū ex quo
possit cause sue inherere vel nō inherere z qz
possit nō peccare qz si nō potest peccare nō pōt
cause sue nō inherere cū peccatū sit sperto in
cōmutabili bono rebo mutabilitus inherere
Sperrere autē vel nō sperrere est ex libertate
arbitriū. Secundū etiā argumētū nō valet.
quia si gratia pfirmationis verteret creature
in naturā ita qz ex principijs essentialibz ha
beret nō posse peccare. tūc non haberet ex ali
quo dono accidentali z gratia non posse de
ficere z peccare sed haberet hoc p naturam z
tunc esset deus qd ē absurdum. Hanc soluti
onem tangit sanctus Tho. vbi supra in solu

tione vltimi argumēti. cum dicit qz quicumqz
allicui nature puenit aliqd accidēs qd ex in
fluentia supioris tantūmō inest. nō pōt infe
rior natura illud accidēs p se habere nisi effi
ceretur nature supioris. sicut si aer illumina
tur in actu p ignē nō pōt esse qz sit de natura
sua lucidus in actu nisi fiat ignis. Dico ergo
qz cū pfirmatio in sit creature rōnali solum p
gratiā qz est quoddā spūale lumen z similitu
z do increari luminis. nō pōt esse qz aliqua cre
atura ex natura sua pfirmationēz habeat vel
gratiā nisi efficeret diuine nature p esse dica
mus eiusdē nature. qd ē omnino impossibile
Concludamus qz nō posse peccare p naturaz
deo tantūmō puenit eo qz sicut ab esse deficere
nō potest cū dat omibz esse ita nec a creatu
dine bonitatis deficere cū hoc ei puenit per
pditionē sue nature. Dmibus autē aliqs qui
hoc habēt vt peccare nō possunt cōferē ex hoc
qz cōfirmant p grām in bono. ex qua filij dei
efficiūtur z quodāmō diuine nature pfortes.

Declearatur qstio sup duas pmissiones di
uinas quas deus iuste pmissit videlz diabo
lum auctorem omnis mali peccare simul z p
mos parentes cadere ex quibz maleficorū ope
ra iuste pmittūtur. z est tredecima in ordine
prime partis.

Recidit qstio simul z ppositio qz de
iuste pmissit qualdā creaturas āge
licas quas aliter condere nō potuit
nisi qd peccare possent etiā actu
peccare. Et qualdaz simili mō creatas p gra
tiam pseruare z hoc absqz p rruia temptatōe.
hominē vero iuste pmissit temptari z pecca
re. qz omnia sic declarant. Nam ad p ruiden
tiam diuinā pntet vt vniū quodqz in sua na
tura relinquantur z in suis naturalibz opibus
nō omnino impediant. qz vt Dionisius dicit.
iij. ca. de di. no. P ruidencia nō est corrupti
ua nature sed saluatiua. quo stante cū mani
fektū sit qz sicut bonū genis diuini qz bo
nū vniū. i. etbi. Ita z bonū vniuersi excedit
bonū p ricularē cuiuscūqz nature create in p
riculari. Ideo etiā attēdere oportet qz si pecca
tū oīno impediret p hoc multi gradus tolle
rent pfectionis. tollerēt em natura illa qz pōt
peccare z nō peccare. Qz si dicat. tū habuisset
hō ex cōditiōne nature vt prius tactū ē. Rū
detur. Si nullū pctnū fuisset subsecutū i actu
sed statim cōfirmatio tūc semp lateret qd gfe
deberet in bonis erga deū z qd p rās peccadi
potuisset z plura alia qbz ablati vni
uersi multū detraheret. Decuit etiā vt nullo
suggerente ab extra peccaret. sed occasiōnem

peccandi ex se ipso suscipiet qđ z fecit vbi deo equalis esse voluit. qđ est intelligenduz non simpliciter z directe nec indirecte. sed solum fm qđ. z hoc declarat ppter auctoritatē s̄ saie. xij. In celū ascendā z similis ero altissimo. nō em simpliciter z directe. qđ sic habuisset intellectū ligatū z erroneū appetendo aliqd qđ sibi erat impossibile. Agnouit em se esse creaturam za deo creatū. z ideo equalē fieri creatōi cognouit hoc sibi esse impossibile. Nec etiā indirecte qz cū totū bonū angeli z creature ē in hoc qđ deo subest. sicut tota claritas aeris est i hoc qđ subijcī radij solis. ideo hoc ab angelo nō potuit appeti. qz appetiisset ptra bonū nature sed appetijt dei equalitatē nō ab solute sed scđm qđ. hoc sic ē. cū deus habet p naturā suā dno. beatitudinem z bonitatem z aliud z qđ ab ipō omnis creature beatitudo z bonitas transfundit. vidēs āgelus dignitatem nature sue qua creaturis cūctis peminebat voluit appetijt a se i oia infirmita beatitudinē z bonitatē derivari. z hoc p sua naturalia ita qđ ipē primo illa ex natura haberet z sic alie creature ex nobilitate sue nature acciperent. Et qz etiā illa appetijt a deo z sub deo volens esse dūm ista haberet nec etiam qntū ad modū habendi deo equipari voluit. sed tantūm fm qđ. Nota insup qđ quia suū desiderij attētiat vt ad actū pduc. ret. ideo subito suū desiderij alijs exposuit. Et qz subito etiā fuit alioz āgeloz vīso desiderij z cōsensūs puer sus sui desiderij. Ideo peccatum pzimi angeli alioz peccata excessit z precessit quātitate culpe z causalitate. nō tñ duratōne. ita qđ illud. Apoca. xij. Draco de celo cadens traxit terciā ptem stellaz. Et in figura leuiathan habet. Ipe ē rex sup omēs filios superbie z rex. fm p̄m. v. metda. dī pzincipiū in quātum mouet p suā voluntatem z imperiū sibi subiectos. Ideo z suū peccatū alioz occasio peccandi fuit. ita qđ ipē pzimus a nullo ex transseco temptatus alios extrinsece temptauit. Et qđem qđ dicitū ē qđ instantanea opatō in omibz illis fuit exemplificat hoc ex sensibilibus. Nam simul tpe sunt illuminati aeris. vīso coloris. z discretio rei vīse. Nec ad longum posui vt p̄siderando tam stupendā permissionē diuinā super nobilissimas creaturas ppter vnū duratū peccatū abitōnis quō nō pziculares pmissiones sup maleficōz ope ra ppter maiora pctā q̄sum ad aliquas cūcūstantias admitter. Nam maleficōz peccata in varijs cūcūstantijs pctm angeli z primo parentū excedūt vt iam in secūda q̄stione patēbit. Sed z hoc qđ puidētia dei iuste pmi-

sit pzimū hoīem temptari z peccare ex his qđ dicta sunt de transgressōibz āgelis factis patere pōt. Sicut em ad eundē finē homo z āgelus creati fuerūt z i libertate arbitrij relicti. Ideo vt beatitudinis p̄mū nō abscq̄ merito perciperēt ideo sicut āgelus a casu nō fuit p̄seruatus vt potestas peccandi ex vno. z p̄as gratie p̄firmatōnis et altero ad deo: em vni uersi patefcerēt. ita z circa hoīem seruari oportuit. Vñ. f. Tho. in. ij. di. xij. arti. ij. Illud ex quo deus apparet laudabilis nō debet peccātis impediri. sed in peccatis etiā deus apparet laudabilis cū p misericordīā parit z p iusticiā punit. vñ nō debuit peccatū impedire. tantūmodo breuiter z recapitulādo ad p̄positum redeam vti dicamus. Ex iusta dei puidētia homo in his pmissis est multis rōnibus. Prima vt ostendatur dei potentia qui solus inuictibilis ē omnis aut creatura mutabilis. Secūda aut rō vt declaret dei sapientia qđ ex malo scit elicere bonū. qđ non potuit fieri nisi deus creaturam peccare permisisset. Tercia vt manifestet dei clementia. in qđ tps p mortē suā hominē pdm liberauit. Quarta vt ostendatur dei iusticia qđ nō solum reddit bonis premia sed z malis supplicia. Quinta vt homo nō sit peioris conditionis q̄z alie creature quas omnes sic de administrat vt eas agere p̄ijs motibus sinat. Unde z hominē proprio arbitrio relinquere debuit. Sexta ē laus hūana laus qm̄ viri iusti qđ potuit z nō est transgressus. Septima est deo: vniversi. quia sicut triplex maluz culpe pene z damni inuenitur ita et opposito triplex bonū. s. honestū bonū delectabile z vtile. decorat. Nam culpa decorat honestas. p denā delectabilis. p damniū summa vtilitas. Et p bec patet responsio ad argumenta.

Solutiones argumentoz.

Iam ad pzimū vbi dicitur asserere qđ dicitur bolo pmitat p̄as nocēdi homibz sic hereticū. Q̄positū potius pars. qđ sic aut asserere qđ deus nō pmitat hoīem ex libertate arbitrij peccare qm̄ vult ē hereticū. ita asserere qđ deus pctm dimittat inultū. hoc autē fit p̄tatem nocēdi hoībz in vindictā maloz z ad decozē vniversi. in tra illud. Au gust. in li. soliloq̄ozū. Insisti dñe vita ē vt nāq̄z dedec⁹ culpe sit sine decoze vindicare. Probatio deniqz argumētū nō valet de sapiente. puifore qui excludit defectū z malū qntū pōt. qđ aliud est de eo qđ habz curā p̄ticularē z de puifore vniversali. Nam pzim⁹ ex malo nō p̄t elicere bonū sicut vniversalis puifor facit vt p̄cedentia patuit. Ad secūdu patuit qđ tam potētia

q̄ bonitas ⁊ iusticia diuina patefcūt in hoc q̄ mala p̄mittit. vñ q̄ dicat. Aut deus potest mala impedire aut nō. Dicit q̄ p̄c̄ impedi- re sed nō debuit rōnibz p̄actis. Hec valet in- stantia si dicat ergo vult mala fieri cū potest impedire ⁊ nō vult. qz vt in argumentis p̄ve- ritate factū est. Deus nō potest velle mala ne q̄ vult mala fieri neqz vult malū nō fieri. sed vult p̄mittere malū fieri ⁊ hoc p̄pter p̄fectionē vniuersi. Ad terciū August. ⁊ p̄hs loquitur de cognitione hūana cui melius ē nō cogno- scere mala ⁊ vilia duplici de causa. Pr̄mo qz p̄ ea impedimur interdū a cōsideratione ma- loz ⁊ hoc contingit qz non possumus summi multa intelligere. Etia⁹ rea de causa qz cogita- tio maloz p̄uertit interdū voluntatem in ma- lū. Hec aut̄ in deo locū nō habent qui intelli- gunt oīa opera hoim ⁊ maleficorū absqz aliq̄ defectu. Ad quartū aplūs curam dei a bobz remouit. vt ostēdat qz quia creatura rōnalis habet p̄ liberū arbitriū dominū sui actus vt dictum ē. Ideo vt ei imputet aliqd ad culpā vel ad meritū ⁊ reddat ei iuxta hoc pena vel p̄miū. habet deus specialē de eo p̄uidentiā ⁊ sed m̄q̄ irrōnabiliū nō p̄uidetur. Velle aut̄ asserere qz indiuidua irrōnabiliū creaturā ex illa auctoritate nō p̄tinent ad diuinā p̄- uidentia esset hereticū. qz esset asserere qz non omnia subiecta essent diuine p̄uidentię ⁊ tra- scripture sacre cōmendationē sup̄ diuinā sa- pientia q̄ attingit a fine vsqz ad finē for̄iter ⁊ disponit oīa suauiter. ⁊ esset error rabbi moy- ses vt in argumentis p̄ veritate patuit. Ad q̄n- sum qz homo nō est institutor nature. sed vti- tur naturalibz opibz artis ⁊ virtutis ad suū vsū. Ideo p̄uidētia humana nō se exten- dit ad necessaria que ex natura p̄ueniūt. vt qz cras sol oriatur. ad q̄ tū se extendit p̄uidētia dei eo qz ip̄e ē actor nature. Unde ⁊ defectus natū rales. etiā si ex cursu rez naturalū p̄ue- nirent adhuc diuine p̄uidentię subiacerent. quare ⁊ Democritus ⁊ alij p̄hi naturales er- rauerūt attribuentes soli necessitate materie quicqd̄ inferioribz accideret. Ad vltimū licet om̄is pena infligit a deo p̄pter peccata non ta- men semp̄ maioribz peccatoribz maleficia in- fligitur. vel qz diabolus nō vult vt illos af- fligat ⁊ tēptat q̄s iusto titulo possidere se cer- nit. vel ideo vt nō ad deū accelerant. iuxta il- lud. Multiplicat om̄is in infirmis. postea acce- lerauerūt ⁊c. Et qz om̄is pena infligit a deo p̄pter peccata patz ex seq̄nibz. qz iuxta Hiero- nimū. Quicqd̄ patimur peccatis nostris me- remur.

Declaratur qz peccata maleficorū grauioza sunt peccatis maloz angeloz ⁊ primoz pa- rentū. An sicut innocentes puniūtur ex cul- pis parentū. ita ⁊ iam plures in noxā damni- ficant ⁊ maleficiūtur p̄pter peccata maleficorū

Questio decimaquarta. ⁊ est tota maeria predicabilis.

Sed sup̄ enormitate criminū q̄ritur An maleficorū flagitia cetera mala q̄ deus fieri sinūt ⁊ vsqz in p̄ns a p̄ncipio mūdi fieri p̄misit tam in cul- pis q̄ in penis ⁊ damnis excedūt. Et videtur qz nō p̄cipue q̄ ad culpā. Hāz peccatū qd̄ q̄s cōmittit qd̄ facilius vitare potuisset excedit peccatū qd̄ alter cōmittit qz ita facilius vitare nō potuit. Patz p̄ August. in de ci. dei. Ba- gna ē in peccando iniquitas vbi ē tanta in non peccando facilitas. Sed adam ⁊ plures q̄ ex aliquo statu p̄fectōis seu etiā ḡfe peccauerūt. Facilius p̄pter assistentiā ḡfe peccata vitare potuissent. p̄sertim adam q̄ in ḡfa creatus fu- erat q̄ plures malefice q̄ b̄mōi dona non p̄ce- perūt. q̄ illoz peccata omnia maleficorū flagi- tia excedūt. Pr̄terea quo ad penam. maiorē culpe maior pena debet. sed peccatū ade gra- uissime punitū fuit in hoc qd̄ vt patz in om̄es posteros eius pena cū culpa ostēdit in trās- fusione originis peccati q̄ eius peccatū gra- uius ē omnibz alijs peccatis. Pr̄terea q̄ ad damnū. Nam iuxta August. Et hoc aliqd̄ ē malū qz adimit bonū. ergo vbi plus de bono amittitur ibi maior culpa p̄cessit. sed peccatū p̄imi parentis maius damnū tam in natū- ralibus q̄ in gratuitis intulit vbi nos inno- centia ⁊ immortalitate priuauit quod nulluz aliorū sequentiū peccata intulit. ergo ⁊c. Sz eontra. id quod plures ratōnes mali includit magis est malum. sed peccata maleficaz sunt huius. Nam omnia mala in bonis nature ⁊ fortune procurare possunt deo p̄mittente. vt ex bulla pape deducit. Pr̄terea adam pecca- uit solummō faciēdo illud qd̄ est vtroz mō malū qz p̄hibitū. ⁊ qd̄ nō erat malū fm̄ se. Sed malefici ⁊ alij peccatores peccant facien- do illud qd̄ est vtroz mō malū ⁊ fm̄ se ⁊ p̄o- hibitum. vt homicidia ⁊ alia multa inibita. Unde eoꝝ peccata grauioza sunt alijs pecca- tis. Pr̄terea p̄ctm̄ qd̄ ē ex certa malicia ē gra- uius p̄cto qd̄ ē p̄ ignorantia. sed malefice et magna malicia p̄tēnt fidem ⁊ sacramenta fidei. pur plures p̄fessē sunt. Rūsto. qz mala q̄ a modernis maleficis perpetrant cuncta alia mala que deus vnq̄ fieri permisit scdm̄ quod in titulo questionis tangitur excedunt. ⁊ hoc

quo ad peccata q̄ contingunt in peruerſitate
morū. licet ſecus ſit de peccatis q̄ opponūtur
alijs virtutibꝫ theologicis. poteſt oſtendi tri
plici via. Primo in generali compando eorū
opera in diſtincter ad quonqꝫ flagicia mundi
Secūdo in ſpeciali compando ad ſpecies ſu
perſtititionis et quocūqꝫ pacto cū demonibus
inito. Tercio compando illa ad peccata ma
lorꝫ angelozꝫ aut etiā ſimozꝫ parentū. Pri
mū ſic. Nam cū triplex ſit malum. videlꝫ cul
pe. pene. damni. eo q̄ triplex ſit bonū cui illa
opponūtur. ſ. honeſtū. delectabile et vile. Et
culpe opponitur honeſtū. Pene delectabile.
Damno vale. Q̄ culpa maleficarum excedit
cūcta alia peccata ſic apparet. Nam iuxta do
ctrinam ſancti Tho. in. ij. di. xxiij. ar. ij. Licet
in peccato multa poſſint conſiderari ex quibus
peccatū grauitas vel etiā leuitas trahi poteſt.
Vñ contingit q̄ idem peccatū q̄ ſcōm vnū
eorꝫ eſt grauius ſcōm aliud leuius inueniat
pro ut dicere poſſumus. In fornicatione iu
uenis peccat. ſenex inſanit. Tamē illa ſimpli
citer grauiora ſunt q̄ plures et poſteriorēs ha
bent nō dico circumſtantias ſoluꝫ ſed in ſpecie
z quāritate peccatū eſſentiali. peccatū grauita
tem. Et ſic dicere poſſumus q̄ licet peccatū
ade q̄ſtum ad aliquas circumſtantias grauius
ſit omnibꝫ alijs peccatis q̄ſtum ad hoc q̄ mi
nori temptatione pulſatus cecidit. q̄ videli
cer tantū ab extrinſeco. Et etiā quia facilius
reſiſtere potuiſſet ppter origināle iuſticiam in
qua creatus erat. Tamē q̄ſtum ad ſpeciem et
quāritatem peccatū etiā q̄ſtum ad alias cir
cūſtantias q̄ peccatum magis aggrauant ſi
cut multa grauiora peccata ſunt ſecuta ita et
inter illa omnia maleficorꝫ excedūt qd etiā cla
rius ex duobꝫ deducit. Nam ſicut vnū pec
catū dicitur maius altero vel cauſalitate vt pec
catū luſiferi. vel generalitate vt peccatū ade.
vel deformitate vt peccatū inde. Vel difficul
tate remittendi vt peccatū in ſpūſanctum.
Vel piculo vt peccatū ignorantie. Vel inſepa
rabilitate vt peccatū cupiditatis. Vel pronita
te vt peccatum carnis. Vel diuine maieltatis
offenſione vt peccatū idolatrie z infidelitatis
Vel expugnandi difficultate vt ſubbia. Vel
mentis cecitate vt ira. Ita z poſt peccatū luci
feri omnia alia peccata maleficorꝫ opa excedūt
tam in deformitate crucifixū abnegantes. q̄
z pronitate ſpurcitas carnis cū demonibus
exercentes. Ac mentis cecitate in omne nocu
mentū tam animazꝫ quam corporꝫ hominū z
iunētoꝫ toto malignitatis ſpiritu debachā
tes. put ex ſupradictis paruit. Qd etiā iuxta
Iſido. nomen oſtendit. Dicitur etiā malefici

ob facinorꝫ magnitudinem zc. vt ſupra pa
tuit. Deducitur zc iſto. Nam cum duo ſunt
in peccato auerſio z uerſio. Iuxta illud Au
guſtini. Peccatum eſt ſp̄reto incommutabili
bono rebus mutabilitibus inherere. Et ipſa
etiā auerſio a deo ſit tanqꝫ formale ſicut ipſa
conuerſio tanqꝫ materiale. Ideo tanto aliq̄d
peccatum eſt grauius quanto magis homo
per ipſum a deo ſeparatur. Et quia per infi
delitatem homo maxime a deo elongatur. id
z maius omnibus peccatis maleficium infi
delitatis exiſtit. Et hoc declaratur per nomē
heretiſis quod eſt etiam apoſtaſia a fide ſimul
zq̄ tota carum vita peccatum eſt. De primo.
Nam cum peccatum infidelitatis cōſiſtat in
renitendo fidei. Et hoc poteſt dupliciter fieri
vel quia renititur fidei nondum ſuſcepte aut
ſuſcepte. Si primo modo ſit eſt infidelitas
paganorum ſeu gentilium. Si ſecundo mo
do tunc iterum dupliciter. quia aut renititur
chriſtiane fidei ſuſcepte in figura aut in ipſa
manifeſtatione veritatis. Primo modo eſt in
fidelitas iudeorum. Secūdo modo infideli
tas hereticorꝫ. Unde patet q̄ heretiſis malefi
carū inter tres ſpecies infidelitatis grauiſſi
ma exiſtit. quod etiā ratione z auctoritate cō
probatur. Nam. ij. Petri. ij. dicit. Melius
erat illis vias veritatis nō cognoscere q̄ poſt
cognitam retrozꝫ conuerſi. Ratione. Nā
ſicut grauius peccat qui non implet quod p
miſit q̄ ille qui non implet hoc quod nunqꝫ
promiſit. Ideo infidelitas hereticorꝫ quā pro
fitentur fidem euangelij z tamen ei renituntur
corruptentes ipſam grauius peccant q̄
iudei z pagani. Et iterū. Iudei grauius pec
cant q̄ pagani quia ſuſceperūt fidei chriſtia
ne figuram in veteri lege quā male interpre
tantes corrupterūt quod pagani non faciunt
ideo etiam ipſorū infidelitas eſt grauius pec
catum q̄ infidelitas gentilium qui nunqꝫ ſi
dem euangelij ſuſceperunt. De ſecundo q̄ z
apoſtaſie nuncupantur. Nam ſm Tho. ſe. ſe.
q. xij. Apoſtaſia importat quandā retroceſſi
onem a deo z religione q̄ ſit. per diuerſos mo
dos quibus homo coniūgitur deo. vel per ſi
dem. Vel per ſubiectam ad obediendum vo
luntatem. Vel per religionem. et clericatum.
Secunduz quod etiam dicit Raymūdus z
Hoſtiē. q̄ apoſtaſia eſt temerarius a fidei ſta
tu vel obediētie vel religionis exceſſus. Et
cum remoto priorū remouetur poſteriorū ſed
non econuerſo. Ideo z prima alias duas ex
cedit. ſcilicet apoſtaſia a fide precedit a religi
one. de qua. clviij. diſt. quantūlibet. z. xvi. q.
i. legi nō debet. Tamē ſm Ray. nō iudicatur
c f iij

ferendam. Nam heretici quadruplici pena puniuntur sicut Raymundus scilicet excommunicatione, depositione, rerum ablatione, et corporali morte. De quibus omnibus lector inveniet super primū, de sententia, excom. Florerit, et super secundum, xxiiij. q. i. Qui contra pacem, et tertium, dist. viij. quo iure, et xxiiij. q. vij. ca. i. et sequenti, super quartum, co. titu. scilicet de hereticis. Excommunicamus primo secundum, imo et gravissimas incurrunt penas. Aredites, receptatores, fautores et defensores. Nam ultra penam excommunicationis illis inflictam heretici cum fautoribus et defensoribus suis et receptatoribus et ipsorum filij usque ad secundam generationem per lineam paternam, per lineam vero maternam usque ad primum gradum ad nullum beneficiū vel officium ecclesiasticum admittuntur vt eo. tit. quicūqz. et c. statutum. li. vi. Sed super tertiam penam si heretici habent filios catholicos privantur paterna hereditate in detestatione criminis. Et super quartam penam si post deprehensionem erroris continuo non velit reverti et heresim abiurare subito debet comburi si laicus est. Falsarii enim pecunie statim mortis traduntur quanto magis falsarii fidei. Si vero clericus post solennem degradationem relinquatur curie seculari occidendus. Et autem revertantur ad fidem detruendi debent in perpetuum carcerem, de hereticis. Excommunicamus, primo et secundo, et hoc de rigore iuris. Hic tamen agitur cum eis post abiurationem quā ad arbitrium episcopi et inquisitoris facere debent put in tertia parte operis patebit ubi de varijs modis sententiandis tractatur, quis etiam dicitur deprehensus et conuictus seu etiam relapsus. His autem modis mulctare maleficos non videtur sufficere cum non sint simplices heretice, sed et apostate et ultra hoc qm in ipsa apostasia non hominibus propter metum aut carnis oblectamenta fidem abnegant, vt supra tactum est. Sed ipsi demonibus ultra abnegationem etiam hominibus corpora ranimas offerendo prestant. Ex quibus satis probabile videtur qm quantumcumque penitentur et ad fidem revertantur non debent, sicut alij heretici carceribus perpetuis mancipari sed ultimo supplicio puniri, et hoc etiam propter damna temporalia hominibus et iumentis varijs modis illata leges imperant, vt patet. Et de maleficis, l. nullus. l. nemo, et l. culpa. Et est similis culpa phibita, discere et docere. Et loquuntur leges super sortilegos, quāto magis super maleficos, ubi dicit qm pena illorum est bonorum publicatio et de-

capitatio. Et si quis tali arte mulierē ad luxuriam prouocauerit vel econuerso bestijs expromitur, vt dicitur ibidez, l. multi, et de his in prima questione tactum est.

Questione decimaquinta. Declaratur qm propter peccata maleficarū innoxij sepe maleficiantur licet etiam interdum propter peccata propria.

Sed et hoc qm diuina pmissione plures innoxij damnificantur et puniuntur in premisis documentis propter aliena peccata maleficarum et non propter culpas proprias. Nec alicui hoc videatur inconueniens ostendit sanctus thomas scda sede, q. cvij. Hoc fieri iuste a deo, loquendo de penis presentis vite triplici ratione. Primo quidem qm vnus homo est res alterius, et sicut quis puniuntur in rebus ita et in penam alterius aliquis puniri potest. Nam filij secundum corpus sunt quedam res patris, et serui et animalia res dominorum, et sic filij puniuntur quandoque pro parentibus sicut filius natus ex adulterio dauid mortuus fuit pro patre, et animalia amalechitarū iusta sunt interfici, quāuis et in huiusmodi sit ratio mistica, vt dicitur, i. q. iij. §. parulos. Secundo quia peccatum vnus deriuatur in alterum et hoc dupliciter. Per imitationem sicut filij imitantur peccata parentum et serui et subditi peccata dominorum vt audacius peccent vt fit in rebus male acquisitis in quibus filij succedunt, serui in latrocinij et guerris iniustis. Unde sepius interficiuntur, et subditi prelatorum audacius peccant diu eos peccare cernunt etiam si eadem peccata non committunt unde et iuste puniuntur. Deriuatur etiam peccatum vnus in alterum per modum meriti, vt subditorum in malum prelatū id est qm peccata subditorum merentur peccatores prelatum sicut illud Job. Regnare facit hypocritam propter peccata populi. Deriuatur etiam peccatum et consequenter pena per aliquem consensum vel dissimulationem. Hoc est quando superior peccata non redarguit tunc sepius sine boni cum malis puniuntur, vt dicitur, Augustinus in primo de ciui. dei. Exemplū ubi inter nos inquisitores vnus reperit quoddam oppidū moralitate hominū quasi destitutum et ubi fama volabat qm quedam mulier sepulta linteamē in qua sepulta erat successiue deglutiret et qm pestis cessare non possit nisi ex integro linteamē deglutiret ad ventrē sumplisset

Habito consilio desup scultetus cū prefecto ciuitatis sepulcrū effodientes inuenerūt qua si dimidietatem lintheaminis p os & collum. vsq; in ventrē immisam & cōsumptam. Quo vltio motus scultetus gladium extraxit & caput amputando extra foueam per oiecit. sicq; subito pestis cessauit. Ex quib; vtiq; diuina pmissione peccata illius vetule sup innoxios ppter dissimulationem presidentū punita fuerunt. Nam p̄habita inquisitione reperitū fuit ipam longo tempe vite sue sortilegam & magam fuisse. Exemplū de punitione dauid in enumeratione populi p pestem. Tercio sit diuina pmissione vt hūane societatis vnio cōmendatur ex quarynis homo debet pro alio sollicitus esse vt nō peccet & ad detestationem peccati dum. s. pena vnus reddat in omnes. quasi omnes sint vnū corp⁹. Exemplū de peccato Phoz. Josue. vii. Possimus adhuc ad dere duos modos pur punitū mali interdū per bonos interdū etiam p alios malos. Nam vt Gratian⁹ dicit. xxiiij. q. v. §. vlti. Aliquando deus punit malos p legitimā potestatem gerentes ex mandato suo. hoc dupliciter. Interdū cū merito punientū sicut punit peccata chananeoz p populū suū. Interdū absq; merito punientū sed etiā in iporū penam sicut tribum beniamin punitit. et delicit vsq; ad paucos. Aliqñ punit etiam p populos suos iussu seu pmissione excitatos non tamē intendentes deo obsequi sed sue satisfaccere cupiditati. & ideo cū sui damnatione sicut iam punit populū suū p thurcos. & sepius ante p alienigenas etiam in veteri lege. Sed nota. q; quacūq; de causa q̄s punitatur si nō sustinet patiēter penas tūc sunt flagella nō ad satisfaccionē sed ad vindictam tantum id est punitionē. Iuxta illud Deutro. xxxij. Ignis. s. pene temporalis succensus est in furo remeo id est in punitione. q; alias non est in deo furoz. & ardebit vsq; ad inferni nouissima id est vindicta hic incipit & ardebit vsq; ad eternā damnationē. vt exponit Augus. Et habetur de pe. di. iij. §. auctoritas. Sed si patienter ferant ipsa flagella & sit patiens in statu gratie habet locū satisfaccionis vt dicit Thob. in. iij. Etiā si quis puniret a iudice ppter maleficiū cōmissum vel etiam malefica & hoc fm plus & minus fm deuotionē patientis & qualitatem criminis. Dors aut naturalis cum sit vltimū terribiliū. nō tñ est satisfactoria qz p naturā inolenit in pena originalis peccati. Licet fm Scotū etiā volūtariē & cū deuotione expectata & deo oblata in sua amaritudine possit fieri aliquo mō satisfactoria. Dors tñ

violenta sine & quis eam meruit sine non semper est satisfactoria si patienter sustineatur & in gratia. Et hec quidem quo ad penas propter aliozum peccata inflictas. Propter propria autem etiam; deus flagellat in vita p̄sentis & specialiter circa malefica inferenda. Nā Thobie septimo. Super illos qui libidini deseruiūt diabolus accipit potestatem. quod etiam ex precedentibus patuit declarādo malefica circa mēbra & potentias generatiue potentie que deus amplius permittit maleficari. Attamen ad predicandum populo notandum q; p̄missis punitionibus non obstantibus sc̄dm quas deus pro culpis alienis siue proprijs punit hanc regulā iuris p fundamento tencat & populo proponat que dicit Sine culpa nisi subit causa non est aliquis puniendus. extra de regu. in. & hec regula locum habet in iudicio poli id est dei. & in iudicio fori id est in foro humano sine seculari siue ecclesiastico. Declara de iudicio poli. Nā cum deus duplici pena spiritali & temporalis punit. In prima inuenitur q; nūq; sine culpa. In secunda inuenitur q; interdum bene sine culpa sed non sine causa. De prima sp̄iali pena que cum est triplex scilicet. subtractio gratie. vnde sequitur obduratio in prestitis. non fit sine culpa propria. Secūda pena dāni id est priuationis glorie. hoc etiam nunq; infligitur sine culpa propria vt in adultis. vlt contracta vt in paruulis in originali decedentibus. Tercia pena sensus. i. cruciatio ignis infernalis etiam pater. Unde qd dicit Exo. xx. Ego dominus zelotes vīstrās peccata parentum in filios vsq; in tertiam & quartā generationem. intelligitur de imitatoribus paterno & scelez vt exponit Gratianus. i. q. iij. §. q̄bus. vbi etiā dat alias expositiōnes. De secūda aut pena sp̄iali punit de⁹. Propter culpā alteri⁹ vt sup tactū. triplici rōe. vlt etiā sine culpa aliena & ppria sed non sine cā. vlt etiā ex culpa ppria & nō aliena. qd si vis scire causas ppter qz deus punit tñ absq; culpa aliena & ppria. videas q̄z modos q̄s ponit m̄g in iij. di. xv. c. ij. Et recipe tres primas causas. Reliqs duas accipe p culpis proprijs. Nā dicit q̄z de causis de⁹ hoien flagellat in vita p̄nti sue penas infert. Primo vt de⁹ glorificetur. Et hoc fit qñ miraculose remouet pena siue flagellū. Exemplū de cece nato. Jo. ix. De lazaro resuscitato. Jo. xi. Secdo si p̄mū delit immittit tñ vt meritū cumulet p exercitiū patientie. Ac etiā vt p̄tus latēs inrus alijs mani festet. Exēpla in Job. i. & Thob. ij. Tercō vt virtus cōseruet p humiliationem flagelloz.

Exemplū in paulo q̄ de se dicit. ij. ad. corint.
 xij. Ne magnitudo reuelationis extollat me
 datus est mihi stimulus carnis mee āgelus
 sabane rē. q̄ stimulus s̄m Remigiū fuit que
 dam infirmitas corporalis. De sunt cause sine
 culpa. Quarto vt eterna damnatio dic incho
 etur. vt. s. aliq̄liter ostendat qd̄ in inferno pati
 tur. Exemplū in herode. Act. xij. r̄ in An
 tiocho. ij. Bacha. ix. Quinto vt homo puri
 ficetur. vel p̄ expulsiōe culpe cū. s. ex flagel
 lis p̄teritur. Exemplū de maria sorore aaron
 Numeri. xij. a lepra infecta. z̄ israelitis p̄stra
 tis i deserto. s̄m i Diero. s̄m. q̄. iij. qd̄ ergo.
 Uel ad satisfaciōe pene. Exemplū in dauid
 q̄ post remissionē adulteriij p̄missi quo ad cul
 pam in penā fuit expulsiō de regno. vt patet
 in. ij. Re. qd̄ notat Brego. de pe. dis. i. si p̄ctm̄
 dauid. Posset etiā dici omnē penā quā pati
 mur p̄cedere ex culpa nostra saltem origina
 li cū qua nascimur qz̄ ip̄m ē causa omnium cau
 salitatis. ar. di. v. ad eius. Sed r̄ tertia pena q̄
 r̄damni loquēdo de illa quo ad eternā dam
 nationē quā in futuro sustinebit. nemo am
 bigat quin sup̄ omēs damnatos in penis sen
 sibilius cruciabuntur. Sicut em̄ ḡre visio in
 patria. ita mortali culpe pena in inferno suc
 cedit. Et sicut gradus beatitudinis in patria
 cōmensuratur in x̄ta gradus charitatis r̄ ḡre
 in via. ita r̄ mensura sup̄plicioz̄ in inferno in
 x̄ta mensurā criminū in via. Hoc ē qd̄ Deut.
 xxx. d̄. Pro mensura peccati erit r̄ plagarū
 modus. Et si hoc in alijs peccatis omnibus
 t̄m̄ in speciali maleficis hoc cōuenit quod ad
 Hebr̄. x. tangit. Quāto magis putatis de
 teriora mereri supplicia q̄ filii dei cōculcauit
 r̄ sanguinē testamēti pollutū duxerit. in quo
 sanctificatus ē. Hec sunt pp̄ia maleficarum
 fidem abnegantiū r̄ diuiniſsimū sacramen
 tum plurima maleficia vt iam in secūda par
 te patebit exercentium.

Sextadecima. Declaratur in speciali veri
 tas p̄missa compando opera maleficarū ad
 alias superstitionis species.

Remissa deniq̄ veritas q̄ ad enor
 mitatem criminū in maleficis p̄ba
 tur. per p̄pationē ad alia opera ma
 goz̄ r̄ diuinatoz̄. Nam cum qua
 tuordecim sint species circa opa superstitio
 sa ex triplici genere diuinationū. Quoz̄ pri
 mū fit per manifestam demonū inuocationē.
 Secundū p̄ tacitam solam p̄siderationē di
 spositionis vel motus alicuius rei. vt siderū
 dicitur. aurarū r̄ h̄m̄. Tercū p̄ consideratio
 nem alicuius actus hūani ad inq̄rendū ali
 quid occultū q̄ forū nomē habent. Et spe

cies primi generis diuinationis que fit p̄
 p̄ssam demonū inuocationem. sunt prestigi
 um. diuinitio somniorū. Pigromancia.
 Diuinitio p̄bitonica. Heomancia. Idroman
 cia. Aeromancia. Piromancia. et ariolorum
 cultus. Tho. se. fe. q. ccv. r̄. xxvi. q. iij. l̄ḡi.
 z. q. v. nec mirum. Species deniq̄ secūdi ge
 neris generalitici. auruspices. augures omen
 seruantibus chyromancia r̄ sparulamantia.
 Species etiam tercij generis variatur sc̄dm̄
 omnia illa que sortium nomen habent ad in
 quitrendum aliquid occultum. sicut per cō
 siderationem punctozum. festucarum. figu
 rarum in plumbo liquefactarum. Et de his
 Thomas vbi supra. r̄. xxvi. q. ij. z. q. iij. per
 totum. Tamen hec omnia crimina malefica
 rum flagicia excedunt. quod de prestantiōri
 bus speciebus deducitur. Unde r̄ de minori
 bus non difficultatur. Nam in prima specie
 vbi aliqui prestigiosis quibusdam apparitio
 nibus sensus humanos decipiūt vt res cor
 poralis aliter sentiat per sensum visus aut
 tactus vt in precedentibus tacitum est de mo
 do prestirgendū. Malefice his non conten
 te circa membra generatiue potentie illa in
 terdum prestigiosa apparitione auferendo li
 cet non in rerum veritate. etiam ipsam gene
 ratiuam potentiam pluries auferunt. ne mu
 lier concipere aut vir actū exercere valeat etiā
 remanente membro absq̄ prestigiosa illuſio
 ne post conceptum etiam abortum procurat
 sepe procurat cum innumeris alijs malis in
 diuersis etiam formis bestiarum apparent vt
 in superioribus patuit. In secunda deniq̄
 q̄ specie que r̄ nigromancia dicitur. r̄ fit per
 mortuozū apparitionem vel locutiones. cum
 vt dicitur tercio libro ethimo. Nigros grece
 mors dicitur latine. mancia vero diuinitio. fa
 ciūt aut talia per sanguinē hominis aut ali
 cuius animalis. super quibusdam caracte
 ribus. scientes demones sanguinē amare. id ē
 eius effusionē r̄ peccata. Unde fit vt vbi mor
 tuos ab inferis sevocare putant ad responde
 dum ad interrogata. demones in eoz̄ simili
 tudinibus apparētes talia exercēt. Et h̄m̄ōi
 artis erat illa maga r̄ p̄bitonissa de q̄. i. Reg.
 xxvij. q̄ ad instātam saulis samuelē suscita
 uit. Hec hoc putat quis talia esse licita q̄
 scriptura cōmemorat animam iusti. p̄hete ab
 inferis vocatam sauli euentū futuri belli etiā
 per mulierē p̄bitonissam aperuisse. Quia vt
 Augul. dicit ad simplicianū. Nō ē absurdus
 credere aliq̄ dispēsatiōe p̄missum fuisse. vt nō
 dñante arte magica vel potētia. sed dispēsatio
 ne occulta. que p̄bitonissam r̄ saulem latebat

se iusti spūs ostenderit regis aspectibz diuina cū sentētia percussurus. **¶** Vel non vere spūs samuelis a sua rege ē excitatus, sed aliqd fantasia z illusio demonus imaginaria diaboli machinationibz ē facta quā appellat samuelē scriptura. sicut imagines solent suaz rez nominibz appellari. **¶** Hec ex rñsione cuiusdā argumenti sup qñtionē. **¶** An diuinitio q̄ sit in uocatione demonū sit illicita. se. se. q. tcy. ar. iij. **¶** Ad secundū. **¶** Sed si lectori placet vidgat rñsionē sup vltimū argumentū qñtionis. **¶** An gradus p̄berie sint in beatis in eadem summa. q. clx. r. iij. **¶** Inspiciat etiā dicitū Augusti. rxi. q. v. **¶** Nec mirū. **¶** Sed hec parū ad maleficaz opa q̄ nullā in se retinent spēm pietatis vt inuenti eoz opa patet sanguinē innocentem fundere nō cessantes. occultā queqz diabolicis instructionibz manifestātes nec viuis aut mortuis peccant vbi alias eū corpibz intermūt. **¶** In tercia deniqz specie q̄ z somnioz z diuinitio dicit dupliciter obseruatur. **¶** Primo qñ q̄s vñt somnijs vt valeat aliqd occultū inuestigare ex reuelatione maloz spiritū cuiz qb̄ hñt pacta expressa qñ. s. ad hoc inuocant. **¶** Secūdo vero qñ q̄s vñt somnijs ad cognitionē futura fm q̄ somnia pcedūt ex reuelatione diuina vel ex causa naturali intrinseca vel extrinseca q̄ntuz pōt se extendere talis virtus nō erit illicita diuinitio, hec t̄ho. vbi supra. **¶** Pro cui⁹ intelligētia vt p̄sī catores nucleū ad minus habeant. **¶** Notandū ad primū de āgelis q̄ cū āgelus sit limitate virtutis efficacius reuelare pōt aliqd futuroz aīe disposite q̄z in indisposite. **¶** Dispositio aut̄ sit post sedationē motū exteriorē z interiorē vt qñ s̄lentes sunt nocēs zledatū sunt motus fumo sutatū z hoc sit circa aurora qñ digestio ē completa. z hoc dico de nobis p̄cōribz similibus qb̄z angeli ex diuina pietate ad p̄secutionem officij aliqua reuelāt aut tpe studij in aurora intellectū de occultis scripturaz infor̄mante. **¶** Desidet em̄ angelus bonus intellectū sicut deus volūtari. z corpa celestia nostris corporibus. alijs aut̄ p̄secutoribz q̄buscūqz. pōt z q̄cūqz hora reuelare vigilando z dormiedo q̄suis iuxta phm. in de som. z vigil. sunt magis apte recipere reuelationes vt dictum ē vno tpe q̄z altero. put ceteri magi facere z succuerūt. **¶** Ad secundū nota q̄ ex naturali sollicitudine nature de regimine corpis cōtingit q̄ qdam futura hñt causam naturālē in hoīe somniantē. z tūc illa somnia seu rñsiones sunt tantūmō signa z nō causę. sicut ex tpe angeli dictuz est. z hoc accidentiū futuroz in homine vt latitatis vel egritudinis vel piculi zc. **¶** Et hec

est sententia **¶** Aresto. vbi supra. **¶** Quia natura representat in somnis anime aliquas dispositiones que sunt in corpore ex qb̄z postea contingit infirmitas vel aliud. vt si quis somnet de occupationibus igneis. signum est q̄ p̄cedo minatur in eo colera. si de aeris vt de volatu z huiusmodi signū est sanguinis. si aque vel alterius liquoris aquici signum est flegmatis si de terreis. signum est melancolie. **¶** Et ideo per somnia quandoqz iuuātur medici ad cognoscendum dispositiones corporis. vt etiā dicit philosophus in codē libro. **¶** Sed hec iterum leuia sunt per comparisonem ad somnia a maleficis superstitione obseruata. **¶** Nā si corpozaliter vt supra tactum est nolūt transferri sed tantum imaginarie cernere que a consodalibus maleficis perperantur reperi se habent ad sinistrū latus in nomine sui diaboli z omnium demonioz. **¶** Unde fit vt ei simigula imaginaria visione representantur a simili. **¶** Si aliqua occulta scire pro se vel alijs hominibus volunt a demonibus p̄ somnia instruitur non per tacta sed per expressa cum eis pacta inita. **¶** Nec iterum per quodcumqz pactum quocumqz modo per aliquod sacrificium alicuius animalis seu sacrilege deprecationis aut cultus etiam latric exhibitionis sed seipsas in anima z corpore demonibus offerentes. fidem penitus sacrilego ore abnegādo. **¶** Nec his cōtente etiam proprios aut alienos infantes demonibus offerunt aut intermūt. de quibus supra habitum est. **¶** In q̄ta deniqz specie q̄ per pbitiones a pbitione appolline. iuxta **¶** Iudoz qui a cetero diuinandi dicit fuisse ceteros. nō per somnia aut p̄ mortuoz allocationē. sed p̄ viuos. vt in arreptiis. qui sic arrepti a demonibus vel volūtariē aut inuolūtariē ad p̄dicandum tantummodo futura. z nō ad alia flagitia perperando agitātur qualis fuit illa puella de qua **¶** Act. rvi. **¶** Alamando post apostolos q̄ essent veri serui dei. **¶** Qñ indignatus paulus imperauit spiritui exire ab ea. **¶** Patet q̄ modica sit p̄p̄atio p̄ respectū ad maleficas reoz opera. q̄ vtiqz sic ob magnitudinem facinoraz z enormitatem criminū. iuxta **¶** Iud. vt supra habitū est nūcupātur. vñ cā b̄uitatis de alijs minoribus spēbz diuinationū hec pbare nō expedit vbi maiores excedere noscūt. nā vbi p̄dicato sit placet applicare alias spēz vt geomantia q̄ fit circa corpus terrestrē vt in vngue vt in serro vt lapide pulu. **¶** Idromantia q̄ fit in aq̄ vel cristallo. **¶** Aeromantia q̄ fit in aere. **¶** Piromantiam que fit in igne. **¶** Aruoloz que in visceribus animalium imolatorum in aris demonū.

Licet he omnes p expressam demonū inuocātionē fiat, nulla tē p pnam ad maleficia maleficaz cū ad nullū nocumētū hoīm iumentoz & terre frugū tendūt directe. Sz ad futurū p cognitiōē. De alijs etiā speciebus diuinationū q cū tacita inuocātoē & etiā p tactū vt sic pacū erga demōēs practicāt vt sunt generalitici seu astrologi sic dicit ppter natalium p sideratiōēs. Auruspices qui dies & horas obseruant. Augures q gestus & garritus auiū & omen q verba hoīm obseruāt. Et chyrōmāntici q ex lineamētis manūū aut spatulīs aīalīs diuināt. Si cui placet inspiciat pceptorū. Nider circa secūdū pceptū & plura inueniet quomō sunt licita & quō nō. Maleficarum vero opera nūq sunt licita.

C Decima septima est declaratiua quarta decime grauitatem criminis ad peccata quēcūq demonū compando.

S Ed tanta est eaz facinorū magnitudo q etiā maloz angeloz peccata & ruinam excōdūt. Et si in culpis quō nō etiā in infernalibz supplicijs. Et hoc quidē quo ad culpas demōstrare nō est difficile varijs rōnibz. Primo. nā licet eius peccatū sit irremissibile hoc tē nō est propter magnitudinē criminis habendo respectū ad eoz naturalia. & p cipue s m opinionē illoz q dicit eos tantum in naturalibz rōnibz in grauitis fuisse creatos. Et q bonū graue excēdit bonū nature. ideo illoz peccata q a statu gratie cadūt put malefice fidem suscepiat in baptisimo abnegantes exsūt. corū vtiqz pctā excēdūt. Si vero dicamus eos in gra fuisse creatos licet nō pfirmatos. sic etiā malefice licet nō creati in gratia tamē a gratia sponte cederunt sicut & ille volens peccauit. Secundo demonstrat. nam licz eius peccatū sit irremissibile varijs de causis alijs. puta s m aug. quia nullū fuggerēt peccauit. ideo etiā nullo reparante redire debet. Vel q s m Damas. cōtra dea formā intellectu peccauit. & cognitō quāto est nobilior tanto peior est error. Seruus em sciens voluntatem dñi sui & c. Vel iterum s m eundē Damas. quia nō est susceptibilis penitentię. ideo nec venie. & hoc ex natura sua. q quia spūalis tantūmodo est semel veritabilis. eo q se totam ouertit q in homine nō fit vbi caro semp repugnat spiritui. Vel iterum qz excello loco peccauit vt in celo homo aut in terra. His tē nō obstantibz eius culpa in multis alijs minorat comparatiue ad maleficaz flagitia. Primo i hoc q ille iuxta Infirmū in quadam oratione nullo pcedente delicti vindicta superbiēs peccauit. Dale

fige vero post tantas penas sepe multis alijs maleficiis inflicta imo & post penas quas p cipūt in ecclesia diabolo occasione sue ruine inflicta omnia hec ptemnūt & nō ad minima peccata mortalia vt ceteri peccatores q ex infirmitate aut malicia absq hūc malicie peccant. Sed ex p fūda cordis malicia ad horrenda flagitia pperant. Secundo qz licet tripler sit status mali angeli. Innocentia Culpe & miserie seu penę. Ipse tamē sic ab innocentia semel tantū cecidit & q ad illam nunq restitutus fuit. Peccator autē ad illam innocentia per baptisimū restitutus itez ab illo cadēs multū profundatur. Et sup omnes ipse maleficet carū flagitia demonstrant. Tercō ille contra creatore nō aut & sup omnes ipse malefice cōtra creatore & redemptorem. & c. Quarto ille dereliquit deū permittentē vidēz cū peccare & nō ex pietate eum psequit. nos autē super omnes ipse malefice peccatis elongamur a deo pmittentē & ex pietate nos pūno psequit & bñificijs plurimis nos puenientē. Quinto ille pstat in malicia deo reprobare & suaz grām nō apponere nos miseri currimus in illā maliciam deo cōtinuo reuocante. Sexto ille manet obduratus ad punientem. nos obdurati ad blandientem. Et si ambo cōtra deū tamē ille contra se requirement. nos ptra p nobis morientē. quē vt pmissimus sup omnes malefice de honestantes offendunt.

Solutiones argumentoz etiā declarant veritatem per comparisonem.

Argumēta. Ad primum patet responsio per ea que in principio eoz poris questionis tacta sunt. Unde videlicet aliquod peccatum debet at censi grauius altero. & quomodo peccata maleficarum grauiora cunctis quo ad culpam exsunt. Ad aliud quo ad penam. Dicitur q sicut culpa adea & eius pena dupliciter p sideratur. vel quo ad psonam vel q ad naturam totam videlicet posteritate ex eo fecurā. Primo mo. Sicut maior peccata fuerūt post cū perpetrata qz videlicet ipse solum mō peccauit faciendo illud qd erat malū nō s m se sed qz phibitum. Fornicationis vero. adulteria. & homicidia. vtiqz mō mala sunt scz s m se. & quia prohibita ideo etiā grauior pena eis debetur. Secundo vero modo. licz maxima pena primū peccatū secuta ē. hoc tē est per indirectum in quantum videlicet per eū tota posteritas originali peccato fuit infecta. eo q ipse primū parēs oim p qbz oibz solū filū dei satisficere potuit potentia oī dinata. Pro suo autē psonali mercedē diuina gratia

penituit & saluatus post solutionem factam p̄ xpm. incōpabiliter aut̄ peccata maleficarū excedūt in grauitate. nō p̄tente de suis p̄sonalibz peccatis & p̄ditiōnibz cū etiā in mūneris alias post se p̄tinne trahūt. Ad terciū dicendū ex p̄bas bitis q̄ hoc fuit p̄ accidens in peccato ade q̄ maiorē lesionē intulit. Et hoc videlz q̄ naturā integrā inuenit & q̄ corruptam necessario nō volūtariē trāsfundere habuit. vñ nō sequitur q̄ suū peccatum simpliciter grauius ceteris fuit. Quā etiā q̄ hec idē etiā seq̄ntia peccata fecissent si talē naturā inuenissent. sicut & f̄m mortale peccatū nō p̄zinat gr̄am eo q̄ illā nō inuenit. p̄zinaret aut̄ si illā inueniret. Nec ē solutio sc̄i. r̄bo. in. ij. di. r̄xi. ar. ij. in solutioē secūdi argumēti quā solutioē si q̄s ad plenū vult intelligere h̄z cōsiderare q̄ adam originalem iusticiā si p̄stitisset nō trāsfudisset in posterorē. put̄ Ansel. opinabatur. quia etiā aliq̄s post se peccare potuisset. videbāt dicta docto. di. r̄xi. An pueri mox nati fuissent in gra p̄s̄rmani. Item q̄libet. ci. an idē q̄ nūc saluantur hoīes saluati fuissent si adam nō peccasset.

Sequit̄ modus p̄dicandi p̄tra d̄nqz argumenta laicorū q̄b p̄bare videntur p̄arsum q̄ deus nō p̄mittit r̄tā p̄tātē diabolo & maleficis circa h̄mōi maleficia inferenda.

It̄ deniqz p̄dicator p̄uidus super certa argumēta laicorū vel etiā p̄iorū quozūdā q̄ intantū maleficia esse negat q̄ licet malitiā & potentia demonis ad inferēdū ex suo desiderio h̄mōi mala p̄cedat̄ diuinā t̄m̄ p̄missionē sibi p̄descēdentē negat. Nec volūt q̄ deus talia fieri p̄mittat. & licet modū arguendū nō habeat̄ in tenebris sicut ceci p̄lupit̄. tam vñū tam alterū mediū tāgēdo. opus t̄m̄ est eozū assertiones ad d̄nqz argumēta reducere. Et q̄b vtiqz oēs eozū cauillatōes p̄cedere p̄nt. Et primo q̄ de⁹ non p̄mittit diabolo sub tanta potestate seuire in homines.

Pr̄mo ad maleficāle effectū a demonē p̄ maleficiā p̄curandū semp̄ habet concurrere diuinā p̄missio. Et arguitur d̄nqz argumentis q̄ deus nō p̄mittit. vñ etiā maleficiū nihil ē in mundo. Et p̄imū suū m̄t̄ ex p̄te dei. Secūdū ex p̄te diaboli. Tercijum ex p̄te malefice. Quartuz ex p̄te morbi. Quintū ex p̄te p̄dicatoz & iudiciū q̄ talia p̄tra eas p̄dicat̄ & iudicat̄ q̄ vtiqz nūqz securi essent. Primo sic. Deus punire p̄t̄ hoīem p̄pter peccata. & p̄unit gladio fame & mortalitate. It̄z diuersis alijs infirmitatibz varijs & innumeris q̄b humana conditio subiacet. vñ q̄ op⁹ ei nō ē adiūgere alias punitōes iō nō p̄mittit

Secdo sic. Et p̄te diaboli si vera eēt q̄ p̄dicatur q̄ videlicet vim generatiuā ip̄dere p̄nt. vt videlz mulier non p̄cipiat. vel si concipiat q̄ abortum faciat. vel si nō abortum q̄ etiā post p̄tū natos interficiūt. vtiqz sic pinere possent totū mūdū. Et it̄z p̄ter dicit q̄ opa diaboli eēt foroziora opibz dei. s. factio matrimonij qd̄ ē op⁹ dei. Tercō ex p̄te hoīs. Nā videm⁹ si maleficiū debet esse aliq̄d in mūdō tūc aliq̄ hoīes plus alijs maleficiūt. De q̄ si q̄ritur vtiqz d̄r hoc esse p̄pter punitiōem p̄corū. sed hoc ē falsum. & zillud q̄ maleficia sunt i munido. falsitas aut̄ p̄bat ex r̄do. q̄ tunc maiores p̄corōes ampl⁹ p̄ unirent. hoc ē falsum cū minus puniāt̄ q̄z aliq̄ interdū iusti. qd̄ etiā certū in p̄ueris innocētibz q̄ asserunt maleficiari. Quarto p̄t addi t̄ aliud argumētuz ex p̄te dei. hoc q̄ q̄s impedire posset & non impediret sed fieri p̄mittit. vtiqz iudicat̄ ex sua volūtate p̄cessisse. S̄z de⁹ euz sit summe bon⁹ non p̄t velle malū. & nō p̄t p̄mittere vt fiat malū qd̄ ip̄e impedire p̄t. Item ex p̄te morbi defectus & infirmitates q̄ dicunt̄ maleficiales similes etiā sunt defectibz & infirmitatibz naturalibz. i. q̄ ex defectu nature p̄cedūt. q̄ cū aliq̄s claudicat̄. excecāt vel r̄dem p̄dit vel etiam morit̄ ex defectu nature cōtingere p̄nt. vñ nō p̄nt secure maleficia scribi. Quintū ex p̄te iudicū p̄dicatoz q̄ cū talia aduersus maleficia p̄dicat̄ & practicāt vtiqz p̄pter ingēs odiū a maleficis & eos p̄ceptū nunqz essent securi. S̄z & argumēta sumat̄ ex q̄stione p̄ma super terciū p̄ncipale p̄m̄ceptis tractat̄. & p̄ponat̄ illa q̄ sunt magis ap̄ p̄lūm quō videlz p̄mittit mala fieri l̄z nō velit malū fieri. p̄mittit aut̄ p̄pter admirabile p̄fectōem vniuersū q̄ p̄siderat̄ ut̄ i hoc q̄ bona p̄medānē eminet̄? & magis placēt & sunt laudabiliora d̄n̄ p̄gan̄t malis. h̄nt̄ r̄ ubi auctēs. It̄ p̄funda dei diuine sap̄ientie iusticie & bonitatis relucēt. q̄ alias essent occulta. Et breuiter p̄ decisione q̄stionis p̄nt colligi ex his q̄ ibi tāgunt̄ varia documenta p̄ informatōe p̄li. vici q̄ deus iuste duos casus p̄misit. s. angeloz & p̄moz penitū q̄ cū sint maiores oibz alijs casibz. Nō m̄z si aliq̄ minores p̄mittant̄. Qualit̄ aut̄ sunt maiores q̄ ad causalitate non q̄ ad alias circūstāntias s̄m̄ q̄s p̄cā maleficaz vt i. iij. q. tangit̄. & maiorū āgeloz & p̄moz penitū p̄cā excedūt. & q̄re de⁹ iuste p̄misit illos p̄mos casus tangit̄ in. ij. q. ex q̄b plurimā colligere & dilatare p̄t ad suū placitum. Sed ad respondendum super argumenta. Nam ad p̄imū cum dicit̄. Deus sufficienter punit p̄ naturales infirmitates. mortalitates. gladio & fame. R̄ides ex tribz.

Primo qz deus non limitauit suā virtutē ad naturalem pcessum aut etiam ad influencias cozpoz celestiu vt videlicet pter illa agere nō possit ideo ⁊ pter illa sepiissime egit in puniti onem peccaminū. mortalitates ⁊ alia inferendo pter omnē influentiam cozpoz. sicut in punitiōe peccati supbie in dauid sup moralitate inflicta populo ppter populū numerationē ⁊. Secūdo hoc vtiqz faciens diuine sapientiē q̄ cū rebz oibz sic administrat vt eas p̄p̄ijs motibus agere sinat. Ideo sicut nō cōuenit maliciā demonis oīno impedire sed potius decet ipsam pmittere vt agat q̄stū ad bonū vniuersi spectare pōt. licet cōtinuo etiā refrenat p̄ bonos angelos vt non tantū noccat quātū nocere velle. Ita etiā nō conuenit maliciā hūanam refrenare sup ea ad q̄ ex libertate arbitrii pōt. vt ē fidem abnegare ⁊ seipm demoni deuouere que vtiqz facere in p̄tate sunt voluntatis hūane. Et q̄bus etiā duobus cum deus maxime offendit iuste pmitit ea q̄ a malefica desiderant ⁊ pter q̄ fidē abnegauit ⁊ ad q̄ diaboli potentia se extendit vt est hominibz vimentis ⁊ terre frugibus posse nocere. Tercio deus iuste pmitit illa mala fieri p̄ q̄ diabolus etiam per indirectū maxime torq̄tur ⁊ summa recipit displicentiā sed p̄ illa mala q̄ a malefica virtute demonū sunt p̄ indirectū diabolus maxime torq̄atur dum contra suam voluntatez deus omnibus malis ad gloriā sui nominis ad fidei cōmendationem ad electoz purgationē ⁊ cumulū meritorum vitur. Quartū est em̄ q̄ inter omnes displicentias quas diabolus ex supbia q̄ semp contra deum erigit. iuxta illud. Superbia eoz qui re oderunt ascendit semp. hec p̄cipua ē qua sibi displicet qz deus omnia sua machinamēta in sui gloriā ⁊ c. auertit. Iuste ergo deus cū ea permittit. Ad secundū superius responsum ē. ⁊ oportet respondere ad duo q̄ includūtur in argumento. s. qz nō dicit diabolus fortior deo nec eius factura. imo cernit qz minime virtutis existit cum nihil possit nisi per missionē diuinā. vñ eius virtus pōt dici minima cōparando ad diuinam pmissionē. licz sit maxima cōparando ad virtutes corpales q̄s naturaliter excedit. iuxta illud sepe allegatū. Non ē potestas sup terrā q̄ ei valeat comparari. Job. xli. Atqz ad qd̄ respōdendū. Tur videlicet deus potius sup vim generatiuā p̄mittit maleficia fieri quā super alios act⁹ hu monos. De quibus etiā supra tactū ē in materia de pmissione diuina sub titulo. quomō malefice vim generatiuā tactū venerat impedire possunt. Est em̄ hoc ppter feditate illius

actus. Et quia originale peccatū inflictu ⁊ et culpa primoꝝ parentum per illū actū transfunditur ⁊ exemplificat etiaz de serpente qui primū instrumentū diaboli fuit. ⁊ c. Ad tercium dicendū qz sicut intentio ⁊ appetitus diaboli maior ē ad temptandū bonos q̄ malos. licet ex parte temptati magis temptat malos q̄ bonos. id ē qz amplior abilitas ē in malis ad recipiendū temptationem demonis q̄ sit in bonis. Ita etiam plus affectat ledere bonos q̄ malos. licet maior ē abilitatem ledendi inueniret in malis q̄ in bonis. Et huius ratio. qz s̄m Grego. quāto crebrius quis diabolo se subijcit tanto intolerabilior ē sibi facit vt ei reluctari nō possit. Sed cuz mali crebrius se subijciant diabolo etia sit temptatio magis intolerabilis ⁊ frequentior cū non habeant scutum fidei formate quo se tēctatur. De q̄ scuto apostolus Ep̄he. vi. In omnibus sumentes scutū fidei in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extingueri. Sed ex alia parte magis ⁊ acrius impugnat bonos q̄ malos. Et ratio quia cum iam possideat malos nō autē bonos. ideo magis conat̄ per tribulationem trahere ad sui dominiū iustos quos non habet q̄ peccatores possessos. sicut aliq̄s princeps terrenus magis insurgit cōtra illos qui plus auferit de iure suo vel q̄ pl⁹ nocet regno q̄ cōtra illos q̄ nō sibi p̄trariant. Ad quartū qz deus permittit mala fieri non vult t̄ mala fieri vltra pmissa q̄ facta sunt p̄dicatoꝝ declarare pōt per quinqz signa voluntatis diuine. q̄ sunt pceptum. prohibitio. cōciliū. operatō. ⁊ pmissio. vide sanctum Thomā precipue in prima parte. quia ibi planius declarat. q. xix. ar. xij. Nā licz vna eius essentia. tamen p̄ respectum ad eius opera indicatur ⁊ significatur nobis eius voluntas multipliciter s̄m quod Psalmista dicit. Magna opera domini et quista in omnes voluntates eius. Unde voluntas in deo distinguitur non ex parte rei sed ex parte suoz effectū ita vt voluntas proprie dicta dicatur voluntas beneplaciti. Voluntas metaphorice dicta dicatur voluntas signi in quantum videlicet per signa ⁊ metaphora indicatur nobis deū hoc velle. ⁊ similia. Sicut paterfamilias vnam habens in se voluntatem demonstrat illam qn̄ qz modis. scilicet per seꝝ per alium. Per se dupliciter. directe ⁊ indirecte. Directe cuz aliqd̄ opatur. ⁊ tūc est opatio. Indirecte autem qm̄ non impedit operantem sicut ⁊ in. iij. phibit̄ eoz dicitur. Remouēs ⁊ phibēs est mouēs p̄ accidēs. ⁊ q̄tum ad hoc d̄r̄ signum p̄missio

Per aliu autem declarat se paterfamilias aliquid velle tripliciter. Vel in quantum ordinat aliquod ad aliquid faciendum necessario et prohibendo contrarium. et sic sunt precepta in preceptis. et prohibito in affirmatiuis et negatiuis preceptis. Vel in quantum ordinat aliquod pluraliter ad aliqua conciliatiue. et hoc pertinet ad consilium. et sicut voluntas humana manifestat per hec quinq; sic ipsius dei. Quod est preceptum prohibito et consilium dicitur voluntas dei patet per illud *Matth. vi. Fiat voluntas tua sicut in celo et in terra. id est ut in terra impleamus et precepta vitium prohibita et impleamus per posse consilia. Et similiter per premissa et opatio dicitur dei voluntas patet per Augustinum. qui dicit in eodem. Nihil sit nisi omnipotens deus fieri velit. vel sinendo vel fiat vel sciendo. Ad postum eius dicitur illud per quasi impedire posset et non impedit iudicat et sua voluntate precessisse verum est. Sed cum infertur. Deus est summe bonus. ergo non potest velle mala fieri. verum est. voluntate beneplaciti et per quatuor signa huius voluntatis quod non potest operari mala nec precipere mala nec ut non prohibeat mala et persuadeat bona superogationis. potest autem velle permittere mala fieri. Ad aliud quod cernitur infirmitates ab iniuria ut vna sit maleficialis. alia naturalis puta ex defectu nature. Respondet per varios modos. Primo medicorum iudicio. xxvi. q. v. Non licet. et. q. ij. c. Illud. vbi verba Augustini ex secundo de doc. epiana. Ad hoc genus superstitionis pertinent omnes ligature et remedia que medicorum disciplina code nat in quibuslibet rebus suspendendis atque ligandis. A simili vbi medici ex circumstantiis vide licet erate complexionem sana et subito quasi in actu oculi immutata et non ex defectu sanguinis stomachi aut labe infirmitas acciderit. Iudicant illam non ex defectu nature. sed ab extrinseco accidisse. Et ab extrinseco vbi non ex venenosa infectione. quia sic sanguis et stomachus malis humoribus esset repletus tunc ex sufficienti diuisione iudicatur effectum esse maleficalem. Item secundo cum eis exiit incurabilis ut nullis medicamentis eger potest releuari. imo potius cernitur ipsum aggravari. Tercio quod si subito interdum accidit quod iudicium infirmitatis super hoc coringit. Res gesta vni ex nobis imo occurrit. Nam quidam de optimatibus ciuitatis Spiritus nimis ceruice se voluntatis vtorum habuit in tantum ut cum ipse libens in omnibus ei placere studeret. tamen in cunctis fere suis affectionibus ei recalcitrabat et verbis contumeliosis semper ipsum molestare solita gebat. Accidit inde ut domum ingressus quadam die cum mulier*

solito more contra se briganti verbis obprobriosis ire locum dare et domum exire volebat ipsa hostium per quod exire habebat cursu veloci anticipando obseruauit et vociferando cetero stabatur quod nisi eas verberaret nulla probitas aut honestas sibi inesset. Ad que verba grauius ille manum non animo ledendi extendit et ipsam expansis digitis super spatulam leuiter tangendo subito ad terram collisus omnem sensum perdidit. et per plures septimanas in lecto decubens grauissima infirmitate detentus fuit. qua in re perferri potest illa infirmitate non ex naturali defectu sed per maleficium mulieris sibi accidisse. Plura imo quasi innuera similia acta sunt et multis innotuerunt. Sunt quidam que per certam practicam experientiam rei capiunt per hunc modum. Nam plumbum liq; aqua super infirmum tenet et in scutella plena aqua infunditur et si imago aliquod densata cernit tunc infirmitate ex maleficio accidisse iudicant. quodam autem talis imago ope demonum aut naturalium virtute crispatur vbi interrogatur talia practicaes ruderere solent. quod virtute saturni super plumbum que alias malus existit sicut sol super aurum maleficium sua virtute ostendere solet. Sed quod de his sentiendum sit. an videlicet practica licita sit aut non. Circa tertium principalem vbi tractatur tractabit canonis licet theologis omnino contrarium videatur cum non sint facienda mala ut eueniant bona. Ad vltimum vbi diuersa queruntur. Primo cur malefice non dicitur. Secundo cur principibus eis fauentibus ad principem omnium inimicorum ipsorum non cooperantur. Tercio cur predicatores et alij eos persequantibus non nocere valeant. Ad primum dicendum. quod ideo vbi plurimum malefice non dicitur ut in terra coplacentiaz demonum in promelia creatoris quantum possibile sit per viliissimo precio emanet. Et secundum de ne in diuinis notentur. Ad secundum cur principibus non nocet causa est manifesta. quod quantum in ipso est hoc fit ut ipsos in amicitia retineant. Et si queritur cur eo inimicis non nocent. Respondetur quia bonus angelus ex altera parte hoc maleficium impedit. Iuxta illud Danielis. Princeps persarum restitit mihi viginti vna diebus. Vide docto. in. ij. sententia. an inter bonos angelos sit pugna et qualiter. Ad tertium dicitur quod ideo nec inquisitoribus aut alijs officialibus nocere possunt quod publica iusticia vtiuntur. Exempla varia ad hoc possent adduci. sed ipse plicitas non patitur.

Incipit secunda pars huius operis.

Secunda pars principalis huius operis. Quia est de modo procedendi in a maleficiis pro maleficijs querenda obseruatur. Et per decem et octo capitula distinguitur cum duabus duntaxat difficultatibus quarum vna in principio super remedia seruatiua vt videlicet quis maleficiari non possit. altera in fine super remedia amouentia maleficiam. et per que maleficiari curari possunt. cum fm p̄bm in. iij. pb̄ijs cor̄ re mouens et pb̄ibens coincidunt. et sunt cause per accidens. Ideo vt per hec totale fundamentum huius horrende heresis habeat. Circa duo principaliter insistentium erit. Primo mo circa introitus earum et p̄fessionem sacri legam. Secundo circa progressum in modo operandi et horrendam obseruantiam. Tercio impedimenta salubria contra earum maleficiam et remedia seruatiua. Et quia in morali iam laboramus materia. Unde argumentis varijs et declarationibus vbiq̄ insistere opus non est. cum ea que per capitula sequentia sunt p̄cedentes questiones sufficienter discussa. Ideo precamur in deo lectore ne demonstrationem in omnibus querat vbi accommodata sufficienter pb̄abilitas ea deducendo que constant aut visus vel auditus propria experientia aut si de digniorum reatibus esse vera. Circa primum autem duo principaliter tanguntur. Primo diuersi modi ipsius demonis innocios alligandi. Secundo diuersi modi ipsam heresim p̄fitendi. Circa secundum vero sex per ordinem tanguntur quo ad modum procedendi et curandi. Quia primo de his que a maleficijs pio se et suis corporibus practicantur. Secundo de his que erga alios homines operantur. Tercio de his que erga bestias. Et quarto de his quibus terre frugibus nocent. Quinto de maleficio tantummodo virorum quibus videlicet maleficijs tantummodo viri et non mulieres insistent. Sexto de questione super maleficiam amouenda. et quibus modis curantur maleficiari. Est ergo prima questio per decem et octo capitula distincta. cum totidem modis in suis ritibus variant et multiplicat.

Vtrum quis possit per bonos angelos ita beneficiari. quia maleficijs per quoscumque infra scriptos modos non valeat maleficiari. Et videt quod non. Et quod per

precedentia declaratum est etiam innocios et innocentes et iustos plures a demonibus affligi. vt Job et plures pueri innocentes qui cernunt maleficiam cum multis alijs iustis licet non equaliter vt peccatores. eo quod non in perditione suarum animarum. quibus bonis fortune et corporum affligant. In contrarium est maleficarum falsio quod videlicet non omnes ledere valeant. sed tantummodo illos quos cernunt et informatione demonum diuino auxilio destitutos. Responsio. Tria sunt genera hominum beneficiari a deo quibus illud pessimum genus suis maleficijs nocere non potest. Et primi sunt qui publicam contra eos iusticiam exercet. aut officio aliquo publico aduersus eos insistent. Secundi qui de ritibus ecclesie seruati et veneratis vt per aque benedictione. per salis consecrationem. per candelarum in die purificationis. et frondium in die palmarum consecrationem vsu munitum. cum ad hoc talia ecclesia exorcizat vt vires demonis imminuant se muniunt. de quibus modis patebit. Tercij sunt qui per sanctos angelos varijs et infinitis modis beneficiantur. De primis ratio datur et per varia acta et gesta comprobatur. quia enim omnis potestas a deo est et gladium portat. Iuxta apostolum. In vindicta tunc angelica potestate demones arcuntur. quando iusticia in vindictam illius horridi criminis exercetur. Floant ad id doctores. quod quia potestas demonis quinque modis impeditur: in toto vel in parte. Primo per terminum sue potestati a deo impositum. sicut de iob primo et secundo tangitur. Et de illo de quo in fornicario miser legitur quod iudici falsus fuerat. quod dum quidam ipsum inuocasset vt inimicum suum vita priuaret aut in corpore lederet: vel ictu fulminis interiret. cum vocassem demone ait vt eius auxilio talia perpetrare. Respondit mihi: quod neutrum facere posset. habet inquit fidem bonam et diligenter se signo crucis munit. itcirco non in corpore sed in vndecima parte fructuum suorum in campo si libet ei nocere possum. Secundo impeditur per impedimentum exterius adhibitum vt in asina balaam. Num. xxiij. Tercio per miraculum impossibilitatis exterius factum. Et sunt qui ex singulari privilegio beneficiantur. De quo tertium genus hominum qui maleficiari non possunt iam inferius patebit. Quarto per dei iudicium singulariter disponentis per obstaculum boni angeli. vt de asmodeo interficiens te sponso salutare virginis: non autem thobiam. Quinto interdum

per cautelam sui ipsius. quia nō vult interdū
diabolus cadere v̄t peius inde sequat. v̄t cū
et cōmunicatos reparare posset. sicut et corin-
thum quē vexauit ex cōmunicatiōe. Corint. v.
tamē nō facit v̄t fidē ecclesie in clauis potesta-
te eneuat. Ideo a simili etiā dicere possum⁹
q̄ etiā si diuina virtute nō arcerent quando
publica iusticia exerceret. adhuc tū sepe ma-
num seu p̄ccionē a maleficiis voluntarie re-
trahunt. quia vel timent earū cōuersionē. vel
quia desiderāt et accelerāt earū damnationē
Actis deniq; et gestis hec cōprobant. Nam
et p̄fatus doctor refert q̄ malefici verbo et
experientia testimoniū dederūt. q̄ eo ipso quo
per reipublice iusticie officiales capiunt. sta-
tim omnis maleficorū eneuat potestas. Nū
et quidam iudex petrus noie de quo et supra
mētio facta est. cum quendā maleficiū stadlin
noie p̄ suos famulos capere voluisset. tan-
tremor eoz manibus incussus fuit et narib⁹
tam malus fetor illapsus. v̄t se fere despera-
rent an maleficiū inuadere auderēt. Quibus
dum iudex imperasset. Secure miserū inua-
dit. q̄ publica tactus iusticia oēs vires per-
det sue nequitie. Et ita rei probauit effectus.
nā captus et incineratus fuit p̄pter plurima
ab eo p̄petrata maleficia q̄ sparsim hinc inde
p̄posita sunt et accommodata diuersis materijs
Sed et plura que nobis inquisitoribus in of-
ficio inquisitionis laborantibus cōtingerunt si
recitare expediret v̄tq; animū lectozis in am-
mirationē verterēt. Sed quia laus in ore p̄-
prio sordescit potius expedit silentio p̄terire
q̄ notā inanis glorie incurrere. illis dūtaxat
exceptis que a deo in lucē p̄dicūt qd̄ eclari
nō p̄nt. In oppido nempe rauensburg dum
a cōsultibus malefice incinerande interroga-
rentur. cur nobis inquisitoribus aliqua ma-
leficia sicut alijs hoīb⁹ nō intulissent. Res-
ponderūt. Licet pluries hoc facere attentas-
sent nō tā poterunt. Et de causis inquirenti-
bus respondebat se nescire nisi q̄ sic a demo-
nibus informate fuissent. quoniens enim no-
cturnis et diurnis temporibus nobis infesti
fuerūt enarrare nō sufficimus. iam v̄t syme-
cū iam v̄t canes aut capre suis clamoribus et
insultibus nos inquietaret. de nocte ad ora-
tiones licet indenotas sur genib⁹ extra fene-
stram loci q̄ tamē in tanta altitudine erat q̄
nisi p̄ longissimas scalas quis adire potuisset.
icū validissimū q̄si ad caput de directo
p̄cutiebat. acus linteo quo caput tegebat
inscrites. sic etiā a nobis surgētib⁹ reperies-
bantur q̄si illos capiti nostro immittere arte
magica voluissent. Sed laus altissimū q̄ sua

pietate absq; meritis nostris nos tanq; pu-
blicos iusticie fidei indignos famulos p̄ter-
uauit. De secundis vero ratio in se patz. Nā
ad hoc exorcizant ab ecclesia omnino sunt
efficacissima remedia ad p̄seruandū se ab in-
salutibus maleficarū. Quod si queritur p̄ que
modū quis se munire debet. Dicendū primo
de his que absq; alligationib⁹ sacroz verbo-
rum fuerit. et demū de ipis sacris carminib⁹
Nam de primis licitū est aqua benedicta: eti-
am quecūq; honesta loca domini et iumen-
torum cū inuocatione sanctissime trinitatis
et orōne dominica in saluationē hoim et iu-
mentorū aspergere. sic enī in exorcismo dicit̄
v̄t vbi cūq; aspersa fuerit careat omni immū-
dicia liberet a noxia nō illic residat spiritus
pestilens etc. Homines enī et iumenta saluat
d̄ns iuxta p̄phetā vnūquodq; p̄ modulo suo
Secundo sicut primū de necessitate ita hoc
secundū licet cereū benedictū accedere est de
cōgruitate aspergere videlicet cum tali cereo
loca inhabitantia. Tercio herbas p̄secratas
adiungere vel fumigare cum illis habitabi-
lis in aliquo loco occulto coniungere pluri-
mum expedit. Sic enī in ciuitate Spirensi
anno eodē quo hic liber est inchoatus conti-
git q̄ dum quedā deuota mulier cū quada-
suspecta malefica verba habuisset iuxta mo-
rem muliercularū mutuo brigantiū rixosa.
de nocte tū cum paruulū lactentē cuius im-
ponere voluisset. et mente reuoluens eas q̄ de
die cum fuisset malefica pegisset. timēs de
p̄iculo pueri herbas benedictas puero sup-
posuit aqua simili aspersit. sal exorcizatiōi ori-
parū immisit. signo crucis muniuit et cuna-
bulo diligenter alligauit. Et ecce circa medi-
um noctis vagientē puerū audiuit. et dum
iuxta morē puerū cōtrectare et cunabulū in
alto prope lectum posuim mouere voluisset
cunabulum quidem mouit. sed puerū cōtre-
ctare quia aberat nō potuit. tremens paupe-
cula et de pueri amissione vehementer dolēs
lumine accenso paruulum vagientem sub le-
cūca et in angulo sine tamen lesione reperit.
Qua in re perpendi potest quanta in sit ex-
orcismis ecclesie aduersus infandas diaboli
virtus. Aique insuper omnipotentis dei cle-
mentia et sapiētia que attingit a sine vsq; ad
finē foriter disponit. etiam istozum pessimo-
rum hominū et demonum maleficia suauis-
ter. v̄t vbi querunt fidem imminuere et infir-
mare. eandem in multozū cordibus firmant
et radicem validius. Utilitates enim pluri-
me fidelibus ex huiusmodi malis p̄ueniūt.
vbi sic fides roboratur. demōnis malicia in-

spicitur. dei misericordia et potestas manifestatur. homines ad sui custodiam actuantur. et ad reuerendum christi passionem et ceremonias ecclesie accenduntur. Illis etiam diebus scultetus cuiusdam vileris uisental. dum grauissimis doloribus et torsionibus corporis esset maleficiatus. et quod per maleficia sibi contigit. fer non tam ab alijs maleficiis quantum et per ceperientiam edoctus fuit. dixit enim quod singulis dominicis diebus se munire cum sumptione salis aque benedicere solebat. et quia uno die propter cuiusdam celebrandas obmiserat nuptias eodem etiam die maleficiatus fuit. Quid denique de illo in rauenspurgo cum a diabolo in forma uirius mulieris ad carnalem actum sollicitaretur. ille plurimum antequam desistere nolleret diabolus. illi pauperi in mentem venit ut sumptione salis prout in predicatione audierat se munire deberet. unde cum ad introitum stube sal benedixisset. sumpsisset mulier toruo uultu eum inspicit. et quis diabolozum ipsum de hoc docuisset impoperando subito disparuit. ubi diabolus per se in effigie malefice. aut cum plenaria corporali malefice affuerat. cum utriusque facere deo permittere potest. Sed et illi tres socij per viam ambulantes. duo eorum ictu fulminis percussifuerant. et tertius territus cum voces in aere clamantes audisset. percutiamus et illum. altera vox cum respondisset non possumus. quod hodie verbum caro factum est audiuit. intellexerat quod ea de causa quod missa audierat in sine misse euangelium iohannis. In principio erat verbum et. audiuit. ideo preferuatus fuisse. Sed et per sacra verba corpori alligata quod miro modo sunt preferuata. dum modo septem conditiones in ipsis seruentur. De quibus et in vltima questione huius secundae partis mentio fiet. Et quod ibi de remedijs sanatiuis sicut hic de remedijs preferuatiuis tractabitur. Et illa sacra verba non solum ad preferuandum sed etiam ad curandum maleficiatos tendunt. Plurimum autem sunt preferuatiua locozum hominum et iumentozum verba tituli triumphalis nostri saluatoris. dum scilicet per quatuor partes loci in modum crucis inscribuntur. Iesus Nazarenus Rex Iudeozum et vel etiam iungendo nomen virginis marie. aut euangelistarum. aut etiam verba iohannis. Verbum caro factum est. Tertium vero genus quod a maleficiis ledi non potest est singularissimum et prope precipua angelica custodia inuenitur. interius et exterius. Interius per gratie infusionem. Exterius per celestium virtutum id est per motozos or-

bium celestium protectionem. Et hoc quidem genus in duabus speciebus electozum diuersificatur. quia vel munitur contra omnia genera maleficzum ita quod in nullo ledi possunt. vel quod precipue circa generatiua potentia ita castificentur ab ipsis bonis angelis. sicut mali spiritus quosdam malos homines vel inflamant circa vnam vel infrigidant circa aliam quod sua maleficia. Primum de interiori et exteriori protectione quo ad gratiam et quo ad influentias corporum celestium sic declaratur. Nam licet deus per se gratiam infundat menti resistere ita quod nulli creature potestas ad tale infusionem se extendere potest. Iuxta illud. Gratiam et gloriam dabit dominus. tamen dispositiue ut tradidit sanctus Thomas in quodam loco super tertium sententiarum. quando deus aliquam notabilem gratiam vult infundere angelus bonus cooperatur. Et hoc est quod Dionysius pretendit quarto capi. de diuinitatibus. Hec est lex diuinitatis immobiliter stabilita ut in a summis per media proficiantur. ita quod quicquid boni a fonte totius bonitatis in nos emanat totum per ministerium bonozum angelozum habemus. Demus exempla cum rationibus. Nam licet ad verbi dei conceptionem in virgine beatissima per quam deus homo factus est. sola diuina virtus efficienter affuerit. tamen angelico ministerio mens virginis per salutationem et per intellectus cofortationem et informationem multum excitata vel ad bonum predisposita fuit. Ratione nam et scripti doctoris sententia est quod in hominibus sunt ut videmus. scilicet voluntas. intellectus. et potentie alie interiores et exteriores affixe membris et organibus corporalibus. In primo solus deus agere valet. quia cor regis in manu domini. dispositiue angelus bonus in quantum intellectu ad veri et boni agnitionem amplius illuminat ita quod in secundum et deus et angelus bonus agere possunt illuminando. Et in tertium si militet bonus angelus ad bonum. et malus angelus licet deo permittente immisiones malas imprimere potest. Tamen in potestate humane voluntatis et tales immisiones factas acceptare vel refutare. quas etiam semper homo cum dei inuocata gratia potest propulsare. De exteriori etiam custodia. que per motozos orbium a deo communicatur est communis traditio et magis consona tam sacre pagine quam philosophie naturali quod omnia corpora celestia mouentur virtute angelica. et dicuntur motozos orbium. et a christo et ab ecclesia virtutes celozum vocantur. et consequenter a cele-

tribus influentis. omnia huius mundi corporalia reguntur. teste philosopho p̄mome-
berorum. Quare et dicere possumus cum
deus singularē habet providentiā de suis ec-
lectis. licet quosdā malis huius vite scilicet
penalitatibus subijcit. quosdā tamē ita p̄ser-
uat q̄ in nullo ledi possunt. Et hoc donum
recipiunt vel ab angelis bonis ip̄is ad custo-
diam a deo deputatis. Vel ex influentis ce-
lestium corporū seu a motoribus ip̄orum or-
bium. Insuper notandū q̄ licet aliqui cōtra
omnia maleficia munūtur. Aliqui vero cō-
tra aliqua et nō cōtra omnia. sunt tamen ali-
qui q̄ singulariter a bonis angelis sup̄ vim
generatiuā ita castificantur q̄ nullo modo a
malis maleficiari circa illam potentiam pos-
sunt. sed de his scribere videtur in parte su-
perfluum. licet in parte foret necessariū pro-
pter hoc q̄ isti qui circa potentiā generatiuā
maleficiuntur: ideo desistunt angelica cu-
stodia q̄ vel semper sunt in moralī peccato.
vel nimis libidinoso affectu illis spurcitijs
insistunt. vnde etiam vt in prima parte ope-
ris tactum est. deus amplius permittit potē-
tiam illam maleficiari. ne dum propter eius
turpitudinē quantū et propter hoc q̄ corru-
ptio primi parentis sub originali cōragione
in totum genus humanū traducitur. Dica-
mus tamen pauca qualiter bonus angelus
interdum viros iustos et sanctos beneficiet
et precipue circa vim generatiuā. Nam ita fa-
ctum est de sancto Sereno abbate. de quo re-
fert cassia in colla. patrū. colla. abbas sereni
prima. Hinc inquit pro interna cordis atq̄
anime castitate nocturnis diurnisq̄ peccatis.
ieiunijs q̄q̄ atq̄ vigilijs infatigabiliter in-
sistens cunctos estus carnalis cōcupiscentie
tandem per diuinam gratiam in se extirpasse
percepit. Deinde maiori zelo castitatis succē-
dit q̄ p̄fectus vsus remedijs a deo petijt vt in-
terioris hominis castitas in corpus redun-
daret dei dono. Postremo autem veniens ad
eum angelus in visione nocturna: eiusq̄ ve-
lut aperiens ventrē quandam ignitā carnis
strumam de eius visceribus euellens suisq̄
omnia vt fuerant locis intestina restituens.
Ecce inq̄t incēntia carnis tue abacta sunt
et obtinuisse te noueris hodierna die perpe-
tuam corporis puritatem. iuxta votum quo
poposcisti vt ne ipse quidem naturalī motu
qui etiam in paruulis atq̄ lactentibz excita-
tur vltius pulseris. Sic etiam de beato es-
quicio abbate dicit beatus Gregorius p̄mo
libro dialogorū. Hunc inquit cum iuuentu-
tis sue tempore acri certamen carnis incēti-

na fatigarēt. ipse sue tentationis angustie ad
orationis studium sollicitiorē fecerunt. Tūq̄
hac in re ab omnipotenti deo remediū cō-
tinuis precibus quereret. nocte quadam assū-
stente angelo eunuchari se vidit. eiusq̄ visio-
ne apparuit q̄ omnē motum et genitalibus
membris abscideret. atq̄ ex eo tempore ita su-
it alienus a tentatione. ac si sexum non habe-
ret in corpore. ecce quale beneficium castifica-
tionis. Quia virtute tenens ex dei omnipo-
tētis auxilio vt viris ante p̄erat ita cepit post
modum feminis p̄cesse. Ita in vitaspatrum
illozū quos sanctus Hetracides vir religio-
sissimus collegit in libro suo quē paradisum
nominat. meminit cuiusdam sancti patris et
monachi quē heliam vocat. Hic misericor-
dia motus trecentas feminas in monasterijs
collegit et regere cepit. Transacto autē bien-
nio iam trigintaquinq̄ annos habens vite
tentatus a carne in heremū fugit vbi biduo
ieiunū orans ait. Domine de⁹ aut occide me
aut libera me ab hac tentatione. Vespere igitur
somnia ei irrespicit tres angelos ad se ve-
nire vidit: quibz querentibus. Cur a monaste-
rio virginū fugis. nec ille p̄ verecundia res-
pondere auderet. dixerunt angeli. Si libe-
raberis num redibis curam feminarū geren-
do. Respondit ille q̄ libens. Tunc illi iura-
mentum ab eo excipientes quod exegerat eū
eunucharum. Nam vnus manus: alter pes-
des. tercius nouacula testiculos eius visus
est abscindere. non q̄ ita vere: esset sed q̄ ita
esse videbatur. querentibusq̄ an remediū
sentiret. Respondit ille se plurimū exonera-
tum. Unde quinta die ad lugentes feminas
redijt: et per quadraginta annos quibus su-
peruixit nec pristinē tentatōis deinceps scin-
tillam sensit. Nō minus beneficiū collatum
esse legitur beato Thoma doctore nostri or-
dinis qui a cōsanguineis p̄pter in gressum di-
cti ordinis incarcerationis: vt per meretricē se-
duceretur ad seculū tentatus est. que per con-
sanguineos immissa veste et ornam̄ compti-
simo. cum doctor eā intuitus fuisset ad mare
rialem ignē cucurrit titione ignitū arripuit
et suggestricē ignite libidinis et carcere fuga-
uit. et orationi statim p̄ castitatis dono pro-
stratus obdormiuit. Ubi duo angeli ei appa-
ruerunt dicentes. Ecce dei ex p̄te te cingim⁹
cingulo castitatis q̄ nulla possit de cetero im-
pugnatione dissolui. Et q̄ humana virtute
meritis non acquiri ex parte dei cōfertur ex
dono. Sensit igitur curā scz tactum cin-
cture et exclamando euigilauit. Deincepsq̄
tanto munere castitatis se doratū sensit: vt ab

eodem tempore oēm abhorreret luxuriam vt nec sine necessitate feminis colloqui posset. sed perfecta castitate polleret hec et fornicario nider. His igit tribus generibz hominū dēpnis nemo securus a maleficijs: quin et decem et octo modis infra scriptis aut maleficiatur aut ad maleficiendū tentat et incitat. De q̄bus per ordinē primo est differendū vt post eo clarius quibus remedijs maleficiari possint releuari discutiā et vt eo clarius pateant ipi decem et octo modi per tonidē capitula deducuntur. vt primo circa maleficariū introitū pateat diuersi modi per quos ipse malefice innocias iuenculas in augmentū illius pfidie atrahūt. Secundo de modo sacrilige p̄fessionis earum vbi et quedā declaratio omagiū prestandi ipi diabolo inducit. Tercio de modo quo localiter transferuntur in corpe vel in spiritu. Et quarto quo se incubis demonibz subijciunt. Quinto de modo generali prout per sacramēta ecclesie sua maleficia exercent. Et in speciali de modo q̄ demptis corporibus celestibus quascūqz creaturas deo p̄mittente inficere solent. Sexto de modo quo vim generatiuā impedire solēt. Septimo super modū quo membra virilia auferre p̄stigiōsa arte solent. Octauo sup modum quo boies in bestiales formas trāsmutare solent. Nono super modū quo demones intra capita sine lesione existunt quādo p̄stigiōsa apparitiones operant. Decimo super modum quo demones operatione maleficarum boies interdū substantialiter inhabitāt. Undecimo quo omne genus infirmitatis inferre solēt et hoc in generali. Duodecimo de quibusdā infirmitatibz in speciali. Tercio decimo super modū quo obstetrices malefice maiora damna inferunt dum infantes aut interimunt. aut demonibz execrando offerunt. Quartodecimo super modū quo iumentis varia nocumenta inferunt. Quintodecimo sup modū quo grandines et tempestates concitare et fulgura fulminare sup homines et iumenta solent. Sedecimo: decimo septimo et decimo octauo super tres modos quo tñ viri et non mulieres maleficijs sunt intenti. Post hec sequitur questio super modos tollendi diuisiui modi maleficia. Nec estimat q̄s funditus hozum noticiā capere p̄ eo q̄ huiusmodi modi super varia maleficia inferenda recitantur. Hoc enim et modicū vtile immo fortassis et nocere posset neqz enī prohibiti libzi nigromantie hic inferuntur. cum hoc genus superstitiōis nō libzis aut a doctis sed omnino ab imperitijs practicatur. vnū habēs fun-

damentū: dum illud nō exprimitur aut praticatur impossibile sit aliquē maleficijs vt maleficum inficere. Recitantur autē hic modi in superficie vt eorū opera nō incredibilia videantur sicut buculqz in magnā fidei contumeliam et ipozum maleficorū augmentū actum est. Qz si aliquis ex p̄habitis cum dictum est aliquos preseruari per influentias corporū celestium vt maleficiari nullo modo possint. velit hoc etiā attribuere illis influentijs dum aliqui maleficiantur quasi quedāz necessitas ibi sit siue ad preseruandū a maleficijs. siue ad inficiendū ab illis. talis nō recte mentem doctorū saperet varijs respectibz. Primo quia enim tria sunt que a tribus celestibus causis dirigi possunt scz voluntatis actus. intellectus actus. et corporalia. Et primum vt supra tactum est a solo deo et immedie dirigitur. Secundū ab angelo. Tercium a celesti corpore. licet dirigitur nō tamen necessitatur. Secūdo quia enī et dictis manifestum est q̄ electiones et voluntates immedie a deo dirigunt. Juxta Apostolū. Deus est qui operatur in nobis velle et p̄ficere pro bona voluntate. et cognitio humana intellectiua a deo mediantibus angelis ordinatur. Ideo etiā corporalia quecūqz: siue sint interioza vt virtutes et scientie acquisite per corporales potētias interiores. siue sint exteriora vt sanitates et egritudines a celestibus corporibz mediantibus angelis dispensant. quod et Dionysius tangit. iij. ca. de diu. nominibus. q̄ corpora celestia sunt cause corū que in hoc mundo fiunt. tamē hec sunt intelligenda quo ad sanitates et egritudines naturales. He autē egritudines cum sint supernaturales p̄ter demonis potētia que illas deo p̄mittente inferit. ideo nō possumus dicere q̄ ex influentijs corporū celestū cōtingat q̄ aliquis maleficiat. sicut bene dici p̄t q̄ ex influentijs corporū celestū est q̄ aliquis maleficiari nō p̄t. Et si dicit q̄ opposita habent fieri circa idē. et sicut p̄positū in p̄posito ita oppositum in opposito. Respondet q̄ vbi aliq̄s p̄seruatur virtute corporū celestū ab infirmitatibus his supernaturalibz hoc nō fit virtute corporū celestū immedie: sed virtute angelica que illā influentiā cōfortat p̄t. vt inimicus suis maleficijs nō possit super eā p̄uale re. et virtus illa angelica p̄t deriuari vel a motore orbis celestis vt si iam in puncto q̄s mori deberet sup periodo naturali deus sua potētia qui sp̄ per medias causas hmoi operatur hoc immutare p̄t virtute cōseruatiua p̄ defectiua nature immittendo et ei influentiā.

ita et dicere possumus de eo qui maleficiari possit et etiā tali mō a maleficijs pseruatur. vel sit talis pseruatio ab angelo ad custodia deputato que etiā p̄cipua est inter oēs custodias. Et qđ dicit Iere. xxij. Scribe virum istū sterilem qui in diebꝫ suis nō p̄sperat. Hoc intelligit q̄sum ad electiones voluntatis in q̄bus homo vnus p̄sperat: alius nō. qđ etiā cōtingere p̄t ex influentijs corporū celestij. verbi gr̄a. aliq̄s inclināt ex impressione corporū celestij ad aliquas electiones vtilēs vt de ingressu religionis: vel huius. Et cum ex lumine angeli illuminat eius intellectus ad eadē agenda. et ex diuina operatione inclināt eius voluntas ad hoc p̄sequendū talis dicit bene p̄sperari. vel etiā qñ quis inclināt ad aliquā artē vel ad aliquid vtile practicandum. Et cōtra dicit male fortunatus: quādo ex superioribus causis ad p̄traria eius electio inclinatur. De quibꝫ sententijs et multis alijs loquitur sanctus A. ho. in summa p̄tra genti. libro. iij. et in pleriqꝫ alijs locis quō differt dicere aliquē esse bene vel male natū: bene vel male fortunatū: bene vel male gubernatū et custoditū. Quia ex dispositōe relicta a corpore celesti dicit aliquis bene vel male natus: sic etiā fortunatus. fm vero qđ ab angelo illuminatur dicit bene custoditū et nō male vbi sequitur illuminatōnes. Sed fm qđ a deo in bonū et illud p̄sequitur dicit bene gubernatus. Que tamē electōes hic nō habent locū. quia de ip̄is nō intendimus sicut de p̄seruatione a maleficijs inferēdis. De qua ad p̄ns sufficiat: aggrediendq̄ earū ceremonialia q̄ ab eis practicantur. Et primo quibꝫ modis innoxios ad earū p̄fidia alliciunt.

De diuersis medijs quibus demones attrahūt et alliciūt innoxios per maleficas ad augmentū illius p̄fidie.

Capitulum. i.
Sunt autē tres modi p̄ ceteris quibus demones p̄ maleficas innoxios subuertunt. Et ex quibus cōtinue illa p̄fidia augmentat. Et primus est per tediū et importuna temporalij damnificatōe. Nā sicut sanctus Gregorius dicit. Diabolus frequēter tentat vt salū te dio vincat. Intelligas it̄ hoc infra vires tentati. et sup̄ diuinā permissionē declarā qđ deus p̄mittit ne boies ignauia torpēat. In cuius figura dicit Iudicij. ij. Has gentes nō deleuit deus vt erudiret israel in eis: et loquitur de finitimis nationibus canancoꝝ. Jes

buseis et alijs. Etiam hūiit et alij heretici permittuntur vt deleri nō valeant. Ita et demones p̄ maleficas tantis efficiunt damnis in sp̄alibus vicinis et innoxios vt q̄si coacti maleficariū suffragia primo babeāt implozate et demū eorū cōsilia se submittere. Ex p̄riencia sepe nos edocuit. Nouimus in dioce si Augustiensis bosputē cui infra annū. xliij. equi successiue dum fuissent maleficiati vroz tediū affecta maleficas cōsulu it et iurta eorū cōsilia vtiqꝫ non salubria alios quos expost emerat qđ vector erat a maleficijs p̄seruauit. quante deniqꝫ mulieres in officio inquisitionis nobis existētibꝫ cōqueste fuerunt. qđ dū p̄pter damna vaccis ex p̄riuatōe lactis et alijs tumētis illarū suspectas maleficas cōsuluissent: etiā remedia oblata p̄cepissent dum mō aliquid vni sp̄iritui p̄mittere voluissent. et illis inquirentibꝫ quidnā p̄mittendū foret respondebāt parum hoc esse dum mō informationibus illius magistri assentirēt super certas obseruatiās tpe diuinorū in ecclesia aut in cōfessionibus sacerdotibꝫ faciendū aliqua subdicendo assentirēt. Ubi notandū qđ vt supra factum est mille ille artifex a minimis et paucis inchoat vt qđ tpe eleuationis corporis christi in terrā spumant aut oculos claudant aut qđ aliqua verba inutilia p̄ferant sicut et nouimus eam qđ ad huc superest seculari brachio defensa quādo infra missarum solennia sacerdos populū salutat dicens. Dominus vobiscū. Ipa semp̄ subiungit vulgari sermōe. Ker mir die zung im arf vmb: Aut qđ in cōfessione post absolutionē factā etiam similia p̄ferant. aut qđ nunqꝫ ex integro cōfiteant p̄cipue mortalia peccata. sicqꝫ ad omnimodam fidei abnegationē et sacrilegā p̄fessionē paulatim perdunt. Et hic mod⁹ seu etiam quicunqꝫ cōsimilis obseruatur a maleficijs erga honestas matronas vicijs carnalibus minus deditas magis autē terrenis modis inhiantibꝫ. Erga iuenculas ambitioni et voluptatibꝫ corporis magis deditas alij modū obseruant scz p̄ carnalia desideria et voluptates corporis. Ubi notandū qđ sicut intentio et appetitus diaboli maior est ad tentandūz bonos q̄ malos. licet ex parte tentatoꝝ magis tentat malos q̄ bonos. id est qđ amplior abilitas reperitur in malis ad recipiendū tentationē demonis q̄ sit in bonis. Ita et diabolus sanctiores quasqꝫ virgines et puellas magis seducere conatur. cui experientia superest et etiam ratio. Nam cū malos iam possideat nō autē bonos ideo magis conatur seducere ad sui dominiū iustos quos

non habet q̄ possessos malos. Sicut etiam aliquis princeps terren' magis insurgit cōtra illum qui plus aufert de iure suo q̄ cōtra alios qui nō sibi cōtrariantur. Experientia. Nam in oppido rauenspurge duabus incineratis pur etiam inferius patebit vbi de modo quē obseruant citando tempestates tan gentur vna illa balnearix inter alia que fassa fuerat etiam hoc recitauit se multas a diabolo fuisse perpeffas iniurias ea de causa q̄ virgincm quandā deuotā et filiā cuiusdā pdiuitis quē nominare opus nō est cum z ipa iam defuncta sit disponente diuina clementia ne malicia deprauaret cor eius seducere deberet taliter vt ipam festiuo aliquo die inuirtaret vt et ipse demon in specie iuuenis cū ea sua colloquia habere posset. Ad diderat etiam q̄ licet seppissime hoc facere attentasset semper tamen vbi iuenculā fuisset allocuta illa signo sancte crucis se munuit. Et hoc vtiq̄ ex instinctu sancti angeli ad effugandū opera diaboli p̄cessisse nemo dubitat. Est et alia virgo in dioecesi argentinensi cōstituta que z vni ex nostris cōfessa asseruit q̄ die quadā dominica dum solitaria in domo paterna incederet vetula quodam illius oppidi ipam visitandā gratia accessit et inter alia scurrilia verba que p̄tulerat hec vltimatim subintulit vt eam si placeret ad locū vbi iuuenes omnibus hominibus oppidi incogniti mozarnt deduceret. Et dū ait virgo assensum prebuissem et ipaz sublecuta ad domū venissem: vetula subintulit. Ecce per gradus ad camerā superiozem ascendemus vbi iuuenes mozarnt sed caueaf ne signo crucis te munias q̄ dum me facturam asseruissem illa p̄cedente ego p̄ gradus sequēdo occulte me signo crucis munui. Cū contigit q̄ in summitate gradū et aī camerā p̄ter cōstitute: illa vetula horribili vultu z stomachato aīo fe vertendo et me aspiciēdo dixit. Nō maledictaris signo crucis cur te signasti. ab hinc in noīe diaboli recedas sicq̄ ad p̄p̄ia redij illesa. Qua ex re colligij q̄tus veritatis antiquus ille hostis in seductionē aīaz debachaf. P̄fata deniq̄ balnearix incinerata p̄ hūc modū asseruit ab alia quadaz vetula fe seductā cū tū ei' cōfodalis differēti mō: qz vīcz demonē in via in specie hūana inuisisset cum et ipa intentionis fuisset amasium suū fornicationis causa visitare. et vbi a demone incubo cognita fuisset z interrogata an eum agnosceret et ipsa se eum minime agnoscere assereret. Ille respondit. Demon sum: et si vslueris ad tuum beneplacitū sem-

per ero paratus. nec in quibuscūq̄ necessitatibus te deseraz. Ad que illa dum annuisset decem et octo annis vsq̄ videlicet ad vltimū vite spurcitjs illis diabolicis inseruiuit cū fidei tamen omnimoda abnegatione. Et est tercius modus alliciendi per viam mēiticie et paupertatis. Nam corruptis iuenculis et ipretis ab amatoribus quibus se nubendī gratia ad eorū promissa impudice copulauerant vbi iam omni frustrantur cōfidentia et se vndiq̄ infamasas cōsiderant etiā ad quecūq̄ diabolica p̄fedia se cōuertunt. aut ratione vindicte illū maleficiando amatozem seu illam cui se cōiungit aut alias omnibus spurcitjs fe submittendo machinant. Et si cut talium iuencularū non est numerus vt heu experientia docerita nec numerus maleficarum ex eis insurgentiū. pauca et multas referamus. Est locus in dioecesi Brixīū. vbi iuuenis super vxozē sibi maleficatā talem casum deposuit. De enim tempore iuuentutis quandā ait adamando dum ipa iugiter instaret vt eam matrimonio copularet et ego eam spernendo aliam ex alio dominio duxissem in vxozē volens tamē amicitie gratia et com placere ipam ad nuptias inuitabaz. Qua veniente dum alie mulieres honeste suas prospinas seu oblatdes presentarent illa que inuitata fuerat manū elcuanis ceteris mulieribus que circumstantā audicētibz dixit: paucos dies sanos post hanc diem habebis. Et sponsa territa cum eam nō agnosceret eo vt p̄missum est ex alio dominio copulata fuerat dum interrogaret circumstantes que nā esset que ei huiusmodi minas intulisset. Alie ipam vagam et dissolutam mulierem existere affirmabant. nō minus tamen ea que p̄redixit z eo ordine sublecuta fuerunt. Nā post paucos dies adeo maleficiata fuit et omnibus membris destituta q̄ etiam vsq̄ in presentis vltra annos decem in suo corpore maleficia cernuntur. si ea que in vno dūtaxat oppido illius dioecesis reperta sunt inferenda essent liber integer foret cōficiendo. conscripta autem sunt et reposita sunt apud eundē episcopum brixīū. et vtiq̄ stupenda et inaudita vtrastis idem existit. Nec silentio p̄terterendum putamus rem stupendā et inauditam. Nam comes quidam preclarus genere vestrantiensis territorij in cōfinibus argentinensis dioecesis iuenculam similit genere preclarum duxit vxozem quam tamen post celebratas nuptias vsq̄ ad terciū annū carnaliter cognoscere nō poterat maleficia

li impedimētō vt rei pbauit eueni? p̄peditus
 Anxius et quid agere ignorans: et sanctos
 dei iugiter interpellans. Accidit vt ad ciuita-
 tem metensem ob negotioꝝ quorundā expe-
 ditionē applicaret. In qua dū p̄ vicōs et pla-
 teas seruis et familia vallatus incederet quā-
 dam mulierē que ante illos annos cōcubina
 sua fuerat obuiā haberet. quāvis dū sup̄ ma-
 leficia sibi illata minime cogitaret improui-
 se eam blande ex antiqua amicitia tractata al-
 loquif. et qualiter se haberet et valeret inuesti-
 gat. At illa cernens comitis pietatē vicuer-
 sa comitē de validudinē sui corpis et status
 diligētē inuestigauit. Quo respondēte q̄ be-
 ne et p̄spere cu ncta sibi succederēt. Illa atto-
 nita paululū siluit. et comes cernens eā atto-
 nitam amplius verbis blandis eā aggredif
 ad collationē inuitando. At illa de statu vro-
 ris inuestigando: simile responsum accepit:
 q̄ bene in oib; se haberet. Tunc illa an ne pu-
 eros generasset inquisiuit. et comes. tres mi-
 bi ait sunt pueri masculi: quolibet anno vnū
 genuit. Tunc ampli⁹ illa stupēfacta paululū
 siluit. Et comes. Rogo te charissima cur tā
 diligētē inq̄ris indicā: nec enī dubito quin
 mee felicitari cōgratularis. Tunc illa. Vere
 cōgratuloꝝ: sed maledicat illa venula q̄ obtu-
 lit se corpis vestrū velle maleficiare vt car-
 nalem actū cū vxore vestra exercere minime
 haberetis. In cuius signū puteus qui est in
 medio curie vestre cōtinet in fundo ollā cer-
 tas res maleficiales cōtinentē. que ea de cau-
 sa ibidē posita fuit: vt q̄d id ibidē contineret
 tam diu coeundi importūta vobis adesser: sed
 ecce oīa vana sunt de quib; gaudeo rē. Nec
 comes diu distulit ad domū regressus pute-
 um exhauriri fecit: ollā reperit. et cuncta cō-
 cremando potentia illā p̄ditam subito recu-
 perauit. Quā cometissa denuo nobiles quosq̄
 ad nuptias nouas inuitauit affirmās se iam
 dominā illius castri et dominiq̄: q̄ tanto tem-
 pore et virgo p̄mansisset. Castrū et dominiū p̄-
 pter bonorē comitis nō expedit notatim ex-
 primere. hoc enī ip̄m recta ratio p̄suadet. erit
 substantia factū in detestationē tanti criminis
 detegat. Et q̄bus patēt varij modi a malefi-
 cis viciati in augmentus sue pfidie. Prefata
 enī mulier qz ab vxore comitis expulsā: hoc
 maleficiū comiti et alterius malefice infor-
 matione intulerat. Qua de causa innumeri
 effectus maleficiales sequunt.

Sequit̄ de modo sacrilege pro-
 fessionis. *Capitulum. ij.*

Donus aut̄ sacrilege p̄fessionis sup̄
 exprellum pactū fideiatis cū demo-
 nibus varius existit. vt pote cū et ip̄e
 malefice varijs exercitijs circa maleficia inse-
 renda insunt. Pro cuius intellectu est pri-
 mo aduertendū q̄ sicut in genere triplicei ap-
 parent malefice vt in prima pte tractatus ta-
 cum est. scz ledentes sed curare nōvalentes.
 Curantes et ex aliquo singulari pacto cū de-
 mone inito nō ledentes. ledētes et curantes.
 ita et inter ledentes vnū genus existit sup̄re-
 mum in quo genere existētēs oīa alia malefi-
 cia q̄ alie sp̄sim exercere perpetrare valent.
 Quā p̄fitendi vbi describit satis declarat de
 alijs speciebus inferiorib;. Sunt aut̄ he que
 p̄tra humane nature inclinationē immo om-
 nium ferarū (sup̄ina tantummod̄ excepta) pro-
 prie speciei infantēs vorant et comedere so-
 lent. Et hec est sup̄rema species in maleficijs
 exercendis. sunt enim que ad innumera no-
 cumenta alia tendunt. De enī grandines et
 aures lesiuas cum fulminib; exagitant steri-
 litatem in hominibus et iumentis pcurant.
 Infantes quos nō deuorāt demonib; vt su-
 pra patuit offerunt aut alias occidunt. Sed
 hoc circa infantēs nō renatos fonte baptis-
 matis. quos autem deuorant renati sunt vt
 patebit sed nō nisi deo p̄mittente. Sciunt et
 infantēs p̄pe aquas ambulantes in ip̄as nul-
 lo vidente in aspectu parentū p̄icere equos
 sub infessoribus freneticos facere de loco ad
 locū per aera vel corporaliter vel imaginarie
 transinere/iudiciū et presidentiū animos ne-
 cis nocere valent immutare iacturmitatem
 sibi et alijs in tormentis pcurare. in se capiē-
 tium manus et animos tremorē magnū in-
 cutes: occulta alijs manifestare. et quedā su-
 tura ex demonū informāte que vici aliqua
 causam possunt habere naturale p̄dicere.
 vide questionē an demones valeant futura
 p̄cognoscere in. ij. sententiariū dist. xij. absen-
 tia velut p̄ntia cōspicere: ad amorē vel odiū
 inordinatū mentes hominū immutare ictu
 fulminis nō nunq̄ quem volunt vel etiā ali-
 quos homines et iumenta interimere. vim
 generatiuā aut etiam potentiam coeundi au-
 ferre. abozum pcurare. infantēs in vtero ma-
 tris solo exteriori tactu interimere. solo etiā
 visu absq̄ tactu interdū homines et iumētā
 maleficiare et mortē inferre p̄prios infantēs
 demonibus dedicare et beuiter oīa vt p̄mis-
 sum est pestifera q̄ alie malefice sp̄sim pcur-
 rare sciunt/q̄ dei iusticia talia fieri permittit
 De in illo genere sup̄remo existentes p̄p̄ria

rescunt: nō autē eōuerfo hoc tamē est p̄ mu-
ne omnīū spurciāas carnales cum demoni-
bus exercere. ideo et ex illorū modo p̄fitendi
qui in sup̄remo genere existunt aliarū male-
ficarum modū faciliter quis capere potest.
Furunt autē tales dudum ante triginta an-
nos in cōfinibus subandie versus dominiū
berneniū vt recitat nider in suo fornicario.
nunc autē in p̄sinibus lombardie versus do-
miniū ducis austrie. vbi et inquisitor cum-
nus vt in precedenti parte tacum est vno an-
no quadraginta et vnā maleficas incinerari
fecit. et fuit annus dñi rē. lxxxv. qui etiā ad-
huc p̄tinue inquirēdo laborat. Modus autē
p̄fitendi duplex est. Vn⁹ solēnis p̄ simile ad-
votum solenne. Alius priuatus qui seorsuz
demoni quacūq; hora fieri potest. Solēnis
inter eos fit vbi malefici in certam cōtionem
statuto die veniunt et demonē in assumpta ef-
figie vident hominis. qui dñi super seruāda
sibi fidelitate cū temporalī p̄speritate et lon-
gitudine vite hortat. ille que assumit nouiciā
suscipiendā sibi cōmendat. Et demon si de
abneganda fide r̄ cultu christianissimo. et de
extensa muliere. sic enim et beatissimā virgi-
nem mariam nuncupant. et de sacramentis
nunq̄ venerandis inueniri nouiciā seu dis-
cipulū voluntariū. Tunc demon manū ex-
tendit: et vicuerfa discipulus seu nouicia sti-
pulata manu illa seruare p̄mittit. Et demon
habitis illis p̄missis statim subiungit hec
nō sufficere. Et vbi discipulus que nā vltē-
rius sunt faciēda inquirit. Demon omagū
petit quod cōtinet vt in anima et corpore si-
bi eternaliter pertinēat et p̄ posse alios quos-
cūq; vtriusq; sexus sibi associare velit. Ad-
iungit deniq; vt certa vnguenta ex ossibus r̄
mēmbzis puerozū et p̄cipue renatozū fontē
tebaptismatis sibi cōficiant per que cunctas
suas voluntates: explere cum sua assistentia
poterit. Hunc modum nos inquisitores ex-
perientia teste percipimus in oppido brisā-
co basilēnsis diocesis plenā informationē
capiendo ab vna iuuenula malefica sed cō-
uerfa. cuius et matertera in diocesi argenti-
nensi incinerata fuerat: que etiam addiderat
q̄ per modū quo eius matertera ip̄am primi-
tus seducere tentasset talis erat. Quadaz enī
die secum per gradus ascendere habebat et
eius iussu cameraz intrare. vbi cum vidisset
quindēcem iuuenes in vestimentis viridi co-
loris ad modū quo r̄p̄theri incedere solent:
matertera sibi dixit. Elige ex his iuuenibus
et cum quem volueris tibi tradāet ipse te si-
bi in sponsam assumet et cum illa nullum se

velit habere asseruisset grauiter vulnerata s̄
dem acquieuit modū expr̄mēs p̄missum: a s̄
seruit etiā q̄ sepius per longa terrarū spacia
de nocte secū translata fuerat etiā ab argenti-
na vsq; coloniā. Hec est illa cuius occasione
in prima questione p̄missum est nos velle de-
clarare: an malefice vere r̄ corporaliter a demo-
nibus transferant de loco ad locuz. Et hoc
p̄pter verba canonis. xxvi. q. v. epi. vbi textus
sentit q̄ solummō imaginarie. cum tū inter-
dum etiā vere r̄ corporaliter transferant. In-
terrogata enim an solū imaginarie et fanta-
stice sic incederet p̄ demones illuse. Respon-
dit q̄ vtroq; nō p̄t etiā veritas se habet vt
inferius de mō transferēdi localiter declara-
bitur. Asseruit etiā q̄ maiorā damna ab ob-
stetricibus inferunt. q̄ vt plurimū infantes
aut h̄it interimere aut demonibz offerre. ab
ip̄a etiā matertera asseruit se grauiter fuisse se
mel verberatū: eo q̄ ollam quandā occultatā
discooperēdo plurimoz infantīū capita rep-
perisset. Et plura alia retulit prius p̄sito pro-
dicenda veritate iuramēto vt deuit. eius des-
nq; verbis sup̄ modū p̄fitendī fides in du-
bia accomodat etiā p̄ ea q̄ in suo fornicario
p̄fatus Jo. nider doctor p̄cipuus: q̄ etiā nos-
tris t̄pibus miris claruit scripturis recitat.
et hoc ex relatu inq̄sitoris eduens diocesis
qui etiā in ip̄a diocesi multos de maleficijs
reos inq̄sierat et incinerari fecerat. Dicit enī
p̄fato inquisitore mihi referente p̄cepti q̄ in
lausanēse ducatu quidaz malefici p̄rios na-
tos infantes cocerant r̄ comederāt. Modus
autē discendi talē artē fuit vt dixit q̄ malefi-
ci in certā cōtionē venerūt et ope eoz veris-
similiter demonē in assumpta imagine viderēt
hoīs cui discipulus habebat necessario dare
fidē de abnegādo christianismo de eucharis-
tia nunq̄ adoranda r̄ de calcando sup̄ crucē
vbi latere valeret. Sequit aliud exemplum
ab eodē. Fuit insup̄ fama cōmunis petro iu-
dice in boltingē referente q̄ in terra berne-
nsium. xij. infantes deuozati essent a malefice
q̄ obzem etiā publica iusticia fatis dure exar-
serat in tales partidas. Cū autē petrus q̄si-
uisset a quadā capta malefica p̄ quē modū in-
fantes comederēt. Illa r̄ndit. Mod⁹ iste est.
Nā infantibz nondū baptizatis p̄cipue insi-
diamur. vel etiā baptizatis p̄sertim qñ signo
crucis nō muniunt et orationibz. Lector ad-
uerte q̄ ideo nō baptizatis p̄cipue insidiant
instinctu diaboli vt non baptizetur sequitur
hos in cunabilis vel ad latera iacentes parē-
tum ceremonijs nostris occidim⁹ quos post
q̄ putantur oppressi esse. vel aliunde moriūt

de tumulo clam furto receptimus: et in calda
ri decoquimus quousq̄ enulsis ossibus rota
taro efficitur p̄ne porabilis. de solidiore ma
teria ynguentū facimus nostris voluntati
bus et artibus: ac mansuetionibus ac como
dis. de liquidiori vero humore stascone vt
vtrem replemus. de quo is qui potatus fue
rit ad ditis paucis ceremonijs statim p̄cius
efficitur et magister nostre secte. Sequit̄ ad
idem modus alius magis distinctus et cla
rus. Nā iuuenis quidam cū vxore malefica
capr̄ in bernensiu iudicio seorsuz ab eade et
in distinctā turrim repositus dixit. Si meo
rum facinorum veniam consequi possem: om
nia que de maleficijs scio libens pateface
rem: mozi enim video me oportebit. Cūq̄
per litteratos circumstantes audisset omni
modam posse consequi veniam si vere peni
teret. tunc lete se mozi obtulit: et modos pri
meue infectionis disseruit. Quid inquit ta
lis est quo etiam seductus sum. A porret pri
mo vt dominico die anteq̄ aqua benedicta
cōsecratur discipulum futurū cum magistris
ecclesiam introire et ibidem abnegare coram
eis cōsistum: eius fidem: baptismā et vniuer
salem ecclesiam. Deinde omagiū prestare ma
gisterulo id est paruo magistro. ita enim de
monem et nō aliter vocant. Vbi notandū q̄
iste modus cum alijs recitatis scordat. Nec
obest q̄ demon interdū presens est vbi oma
giū sibi prestatur: interdū vero nō. Dolose
enim tunc operatur cernens dispositio fut
turi discipuli. que fortassis ab eius presen
tia tanq̄ nouitius retraheretur timoris causa.
cum tamē alias per sibi notos et familiares
facilius elūmat eum assentire. Ideoq̄ eum r̄
tunc magisterulum vocant cum absens est vt
minore terrore et parua estimatioe magistri
cōcūtiatur. Sequitur postremo. De vtre bi
bit supradicto. quo facto statim se interioribz
sentit imagines nostre artis cōcipere et reti
nere super principales ritus huius secte. In
hunc modū ait seductus sum. Et vxor mea
quā tante pertinacie credo vt porius incen
dium sustineat: q̄ minimā fateri velit verita
tem. sed heu ambo rei sumus: sicut dixit tunc
nis ita veritas per omnia reperta est. Nam
p̄confessus iuuenis in magna cōtritione mo
ri visus est. Vxor vero testibus cōuicta ni
hil veritatis. nec in ip̄a tortura fateri voluit.
nec in morte: sed incendio p̄parato per lictō
rem eidē verbis pessimis maledixit: et sic in
cineras fuit. Et quibus liquet modus p̄fi
tendi earū solennis. Alius vero modus p̄i
uatus sit diuersis medijs. Interdū enim vi

ris aut mulieribus: aut aliqua alia corporali
seu temporali afflictione inuoluit demon
astat. interdum visibiliter: interdū per medi
as alloquitur personas. et si s̄m eius cōsilia
agere velint omnia p̄futura pollicetur ad
nutum. a paruis tamē vt in primo capitulo
tactuz est inchoando vt ad maiora paulatim
perducatur. Quia possent ad hoc deduci acta
et gesta per nos in inquisitione reperta sed qz
difficultate hec materia nō patitur breuitati
studendū est cum vltiori declaratione.

Pro declarata omagiū prestandi aliqua
sunt aduertenda.

Utrum super hoc q̄ diabolus oma
giū recipit aliqua sunt aduertēda:
qua vitz de causa et q̄ differēt hoc
faciat. et primo. Nam licet hoc faciat princ
paliter ad maiore offensionē diuine maiesta
tis creaturā ei dicatam sibi vsurpando. et ob
maiore certitudinē future illius damnatiois
quā summe affectat. Tamē sepe reperit̄ est a
nobis tale omagiū ad certos accepisse annos
simul cum p̄fessione. Interdū p̄fessionē tm̄
et omagiū ad certos annos distulisse. Et di
camus p̄fessionē cōsistere in fidei totali aut
partiali abnegatione. Totali vt supra tactū
est cū fides ex integro abnegat. Partiali cū
ex pacto inito habet ceremonialia quedā cō
tra statuta ecclesie obseruare. vt dñicis diebz
ieiunare. aut sextis ferijs carnibus vesci. aut
certa crimina in cōfessione celare. vel aliq̄
simile p̄petrare. Magiū vero dicamus cōsi
stere in corporis et aie traditione. qua de cau
sa aures talia practicant̄ possumus assignare
q̄tuor causas ex pte demonis. Cum enī vt
supra in prima pte tractatus declaraf circa
secundū principale. An demones ad odium
vel amozē metes hoim possint immutare pa
uit. q̄ intima cordis nō possit penetrare cū
hoc solt deo cōueniat. Et cōcūctus tm̄ in il
lorū cognitionē deuenit. vt etiā iam inferi
parebit. Ideo versusus ille hostis si p̄sidera
bit nōnicā in aggressu difficilē ad cōsensum
tūc blādē eā aggredit̄: pauca exigēs vt paula
tim ad maiora pducatur. Secda causa. Nā cū
inter abnegātes fidē diuersitas credenda est
cū quedā ore sed nō corde. quedā ore r̄ corde
diabolus expiri volēs an corde sicut ore sibi
p̄fiteat. certos annos deputat vt eo in tpe et
operibz et cōuerlatōe mentē eius inuestiget.
Tercia causa. Nā si p̄ tm̄ t̄pis spaciū cogno
scet ipam ad q̄cūq̄ etc. quedā min⁹ voluntariā
et q̄ iā ore r̄ nō corde sibi ad hēcat. p̄sumitq̄
diuinā miāz ei. p̄pter argeli boni custodiā quā
demon in multis expiri p̄t p̄futura r̄c ipam

abūcere et temporalibus afflictionibus ex-
ponere conatur vt vel sic ex desperatione eius
lucrum habere valeat. Huius veritas pater.
Nam si causa queritur vnde sit q̄ certe male
fice sub quibuscūq; tormentis etiā maximis
nec minimā veritatem fateri volūt. vbi tñ alie
faciliter ad quecūq; interrogata sua crimina
faterunt. Itē vnde hoc q̄ sibi p̄ postq̄ fesse
sunt vitam auferre suspensionē conant̄. Reue-
ra etiā dici potest q̄ vbi diuina coactio p̄ fan-
ctum angelū ad hoc nō cōcurrūt vt malefica
eogantur fateri veritatē et maleficiū taciturni-
tatis abscedere. q̄ tunc opere dēmonū sit qd̄-
cumq; euenit siue taciturnitas siue criminū
cōfessio. Prīmū sit super illas quas ore et cor
de nouit fidē abnegasse et simili modo oma-
gium p̄stitisse. De quarū etiā p̄serantia cer-
tus est vbi p̄ oppositū aliās relinquet nō tuen-
do eo q̄ nouit illas sibi minime proficuas.
Experientia nos sepe docuit cum oēs quas
incarcerari fecimus ex earū cōfessionibus patu-
it ipas fuisse inuoluntarias circa maleficia in-
ferenda. Nec hoc sub spē euadendi dicebant
cum ex plagis et verberibus eis a demonibus
illatis. vbi ad cor nutum nō seruiebāt veri-
tas cōstabat. sepiissime vīse cum faciebus tu-
midis et liuidis. Et similiter q̄ post cōfessio-
nem criminū sub tortura sp̄ seipias vita pri-
uare laqueo satagūt. Veritas ex nostra pra-
ctica habet. cum semp̄ post criminū cōfessio-
nem custodes depurant̄ singulis hōis sup̄
talia attendētes. vbi etiā ex negligentia inter-
dum custodiū ad corrigias vel peplas reperi-
ebantur suspēse. Inimico vīq; vt dictū est
hoc pcurante ne p̄ cōtritionē aut sacramēta-
lem cōfessionē veniam cōsequerent̄. Et quas
corde alligere nunq̄ poterat quo etiā facilitē
gratiā apud deum inuenissent. Jam vlti-
mo per temporale cōsūtionē et horribilē mor-
tem in desperationē deducere conatur. Quis
et per dei gratiā maior vt pie est credendū ve-
nitam p̄ verā cōtritionē et purā cōfessionē cō-
secuta sit vbi nō volūtarie illis spurcijs in-
heferunt. Patent ex his q̄ per dioceses argen-
tinensem cōstantiensem et oppidū bagenouie
et rauenspurg acta sunt vix annis tribus quo-
lucis. In primo nāq; oppido vna vili peplo
et fragili se suspēdit. Altera noie et val purgis
de maleficio taciturnitatis miro mō fuit no-
tata alias mulierculas informando qualiter
talē taciturnitatē p̄ puerū masculū et primo-
genitū in fornace decoctū pcurare deberent.
Acta et gesta ad huc p̄ manū habent. et simi-
liter de alijs in scdo oppido in cineratis: spar-
sum bincinde deducunt. Est et quarta causa

cur demones omagūz recipere super certas
differūt. sup̄ alias vero minime eo vicz q̄ cū
periodū hōis cognoscere subtili? q̄ astro-
mi p̄nt facilius eis terminū vite vel p̄figere
vel terminū naturalē. p̄ casualē modo quo di-
ctum est puenire potest. Nec breuiter quata z
gesta maleficarū declarant. Prīmo demonis
astutiā in talib; deducendo. Nam quia s̄m
Aug⁹. in li. de natura demonū assignant̄ se-
p̄tem cause. vñ etiā pbabiliter cōcurrant fix-
tura cōtingentia. Nō q̄ illa scire certitudina-
liter valeant. Prīma est. q̄ vigent subtilitate
naturali quo ad operationē intellectus ipoz.
Vñ et sine discursu q̄ necessari⁹ est in nobis
rōnis intelligūt. Secunda q̄ p̄pter experie-
tiam temporū z reuelatōe supernoz spiritūū
plura sciūt q̄ nos. Unde et Iliodoro allegat
sepius a doctorib; triplici acumine scire viz
gent demones. Subtilitate nature. Experie-
tia temporū. Et reuelatōe supernoz spiritūū
Quarta est p̄pter celeritatē motus. vnde que
in oriente fieri habent p̄dicere p̄t mira sceleri-
tate in occidente. Quinta quia sicut sua potē-
tia cum deus p̄mittit p̄nt inducere morbos.
anarū inficere. et famē inducere: ita possunt
et illa p̄dicere. Sexta quia p̄ signa p̄nt subti-
lius p̄dicere mortē q̄ medicus videndo vī-
nam et pulsum. Nam scit ille p̄ signa videt
aliqua in infirmo que simplex nō cōsiderat.
Ita et demon ca q̄ nullus homo videt natu-
raliter. Septima quia ex signis q̄ p̄cedat ab
animo hōis cōcurrant ea que sunt vel crūe
in anima astutius prudenti viro. Sciūt enī
quī instinctus sunt verisimiliter secuturi et
cōsequenter cuiusmodi opera. Octaua quia
acta p̄betarum et scripta noscunt melius q̄
homines: et ex illis multa futura dependēte
Ideo ex illis multa futura p̄dicere possunt.
Nec etiaz tangunt. xxvi. q. iij. sciendū. Vñ
nō mirū si periodū hōis scire p̄t naturalē li-
cet secus sit de termino casuali qui fieret per
incinerationē quā demon finaliter pcurat:
qñ vt dictū est ipas inuoluntarias reperit et
merso de earū reditu et cōuersione cum tamē
alias quas nouit voluntarias etiā ad natu-
rale vt sic vsq; mortē defendit. Dem⁹ ex vtra-
q; pte exempla q̄ a nobis reperta sunt z acta.
Nā in basilienē diocesi, villa supra renū situa-
ta noie oberz vler: plebanū puerfatione bo-
nestū habuit illi? m̄ opinionis seu potē? erro-
ris q̄ maleficiū nihil esset in mūdo sed tñ in
opinione hōim qui h̄mōi effect⁹ mulierculis
attribuebāt. quē talis a suo errore de? purga-
re voluit qd̄ etiāz alijs dēmonū sup̄ p̄figendū
terminis vite maleficijs p̄merita patessierent.

Nam dum festine pontem ob cuiusdā nego-
cū expeditione pertrāsire vellet obuiam simi-
li importunitate quandā vetulā habuit cui
dum in pontis accessu locū vt p̄iret dare no-
luisse sed importune incederet casu venulam
luto intrusit vnde indignata in verba cōtra
meliosa prorupit eiq̄ dixit. p̄faff. impune nō
transibis. Sed ille licet verba parū aduerte
ret denocite se infra cingulum vbi surgere ele-
cto volebat se maleficiatum sentit. ita vt bra-
chij aliorū sustentari semper habuit vbi ec-
clesiam visitare volebat. sicq̄ per triennium
mansit sub cura tamē doctricā matris car-
nalis. Quibz expletis dum vetula illa egro-
raret quā etiā per vcrba p̄meliosa quibus
minata fuerat semp suspectā de maleficio si-
bi illato habuerat. accidit tamē vt p̄ cōfessio-
nis audiētiā infirmata ad eū mitteret. Et sa-
cerdos licet importune diceret. cōfiteat dia-
bolo suo magistro. Ad instantiā tamen ma-
tris per duos villanos sustentatis inter bra-
chia domum accessit et ad caput lecti in qua
malefica iacebat sedēdo. Duo illi villani ab
extra auscultare volebant p̄ fenestrā. sic enī
stuba in plano erat situata an maleficiū illa-
tum plebano cōfiteretur. vnde cōtigit vt licz
infra cōfessionem mentionē nullā de maleficio
illato fecisset. Ipa tamen cōfessione pacta
dixit. Scis ne tu p̄faff q̄ te maleficauit. Et
dū blande ille respōderet se nescire. illa sub-
intulit. Tu habes me suspectā et bene. Sci-
as me nbi intulisse tali de causa vt supra ta-
ctum est. Et dum ille p̄ sui liberatione insta-
ret et dixit. Ecce tempus statutū aduenit et
mozi habeo: sed ita disponā vt paucis diebz
euolutis post mortē meā sanaberis: et ita eue-
nit. Nam illa iuxta statutū a demone termi-
num obijt. z infra triginta dies quadā nocte
sacerdos ex integro se sanū reperit. Nomen
sacerdotis dicitur p̄faff bekin. iam in dioce-
si argentineni. Simile in diocesi basilien-
si villa bubel. p̄ oppidū gezyler cōtigit. Du-
lier quedā capta et tandem incinerata: sex an-
nis incubum demonē habuerat etiā in late-
re viri dormientis in lecto. Et hoc ter in se-
ptimana. Sabbatis quintis et tercijs ferijs
aut alijs noctibus sacrationibus. Tale autē
omagiū prestiterat diabolo vt post septimū
annū in corpore et anima p̄pctue sibi dicata
esset. Hic tamē dispensauit deus. Nā in secto
capta et igni ad iudicata vere et integre cōfes-
sa veniam creditur a deo p̄cepisse. Plurimū
enī voluntaria ad mortem extitit afferens q̄
et si liberari posset mortē tū amplius peligeret
dum nō potestaret demonis euaderet.

De modo quo localiter transferunt de loco ad locum.

Capitulum. iij.

Am autē aggrediendū est de earū
ceremonijs et quibus in suis ope-
ribz p̄cedunt modis. Et primo
de his que erga se z p̄prias p̄sonas
operant. Et quia transferri de loco ad locū
corporaliter est de precipuis earū actionibz
carnalibz etiā spurcijs cum incubis demo-
nibus insistere. De singulis aliqua deduce-
mus. et primo de earū corporalī transuocatio-
ne. Vbi notandū est q̄ hac transuocatio patit̄
difficultatē vt sepius tacitū est ex vno dum ta-
rat. p̄cessu scripture puta. xxvi. q. v. Episcopi.
Vbi dicit̄ ex cōsilio acquirēsi. Illud nō
est obmittendū q̄ quedāz scelerate mulieres
post sathan retro fuerse demonū illusionibz
et fantasmatibus seducte credent se et p̄fitem-
tur cum diana horis nocturnis dea pagano-
rum vel cum berodiade z innumera multitu-
dine mulierū equitare sup quasdā bestias et
multa terrarū spacia in tempeste noctis silen-
tio p̄transire eiq̄ tanq̄ dñe in omnibz obedi-
re zc. Quapropter sacerdotē dei p̄dicare de-
bent populo vt nouerint omnino hec falsa z
nō a diuino sed maligno sp̄ritu talia fantas-
mata mentibz fidelitū irrogari. si quidē ip̄e sa-
thanas transito: mat se in diuersarū p̄sonarū
species atq̄ similitudines. Et mentē quā ca-
ptiuam tenet in somnis deludendo p̄ deuia
queq̄ deducit zc. Et ad hoc p̄dicant̄ inter-
dum a quibusdā exempla publice de sancto
Bernardo. et de quodā alio qui filiā suā sup
hoc obseruauit q̄si omnino hec sint impossi-
bilia fieri. Et indiscrete applicant ad malefi-
cas et corū opera tanq̄ vt et singula corū fa-
cta in lestonibus hominū. Iumentorū: terre
fructū: nō sunt eis applicāda eo q̄ sicut fanta-
sticē in transuocationibus ita et circa creatura-
rum lestones illuduntur. que quidē opinio
cum in prima questione tanq̄ heretica sit re-
probata v̄pote cōtra diuinā permissionē sus-
per diaboli potentiaz que ad maiora vt sic se
extendere potest. militans similiter et contra
sacre scripture intentionē et ad ecclesie sancte
intolerabile damnum vbi iam multis annis
impune ex hac pestifera opinione permanse-
runt. seculari brachio puniendū facultatem
amputādo. Vnde et in immensum sic creue-
runt vt iā nō sit possibile eas eradicare. Ideo
diligēs lector ea que ibi posita sunt in destru-
ctionē illius opinionis cōsiderabit z ad p̄is
qualiter transferantur et quibus modis hoc
sit possibile aduertet cum responcionibz sup

exempla que ab eis in medium deducuntur. Quod igitur corporaliter possint transferri varijs modis ostenditur. Et primo ex alijs magorum operationibus. Nam si non possent transferri hoc esset, vel quia deus non pmitteret aut quia diabolus hoc facere non posset eo quod creature repugnaret. Non primo, quia ubi maior viget et minor dei pmissio fieri possunt. Sed maior tam in pueris quam in hominibus sepissime facta sunt vipote iustis et in gratia constitutis, patet. Nam ubi querunt, an campiones pueroꝝ opere demonũ fieri possunt. Et an demon localiter possit transferre aliquem hominem de loco ad locum etiam inuisum. Ad primum respondet quod sic. Nam et Gualhelmus parisiensis in vltima parte de vniuerso dicit. Campiones pueroꝝ fieri possunt ita quod deo pmitteute demon vicem infantis gerere potest vel etiam translationem facere. Tales etiam pueri se sunt miser et iulantes. Et licet quatuor aut quinque matres vix sufficerent ad laetandum nunquam tamen impingunt sed vltra modum ponderosi existunt. Mulieribus tamen propter nimium terrorem que recipere possent nec affirmanda sunt nec neganda: instruende sunt et literatorum iudicia querant. Permittit enim deus propter peccata parentum cum interdum viri impregnatis vtoribus maledicunt. Vellem inquit ut diabolus portares vel similia. Et similiter impatientes mulieres sepe similia proferunt. De alijs etiam hominibus interdum iustis exempla plurima reperiunt. Nam Vincentius in speculo bisto. li. xvi. ca. xliij. et recitatioe Petri damiani, refert de puero quin quennij cuiusdam nobilissimi viri, qui puer p tunc monachus factus a monasterio nocte illatus est pistrino clauso ubi mane reperiuit et interrogatus dixit se p quosdam ad magnam conuiuium delatum et vt comederet iustum. Est post per superiora pistrino immisum. Quid denique de his magis qui vilitate vocabulo a nobis nigromantici vocantur nunc cupant et per aera sepe a demonibus ad longinqua terrarum spacia vehuntur. Qui etiam alijs interdum hoc idem suadentes eos secum super caballum qui vitis non verus equus sed demon in tali forma existit vehunt, et vltimo quantur nec vt signo crucis se muniunt horrantur. Et licet duo simus hunc tractatum scribentes: vnus tamen et nostris sepiissime tales vidit et reperit. Nam scholaris quidam pro tunc nunc vero sacerdos frisingen. noticis adbus superesse creditur qui et retere solitus est semel se corporaliter a demone fuisse per aera subuectum et ad remotas partes il-

latum. Superest sacerdos alius in oberdorf oppido, prope lantzbutam qui p tunc cosodalis illius existens oculis proprijs illum subuectione vidit. Et qualiter extrinsecus brachijs in altum clamando et non euilando translatus fuit. Causa autem vt idem retulit hec erat. Nam puenientibus quadam die multis scho-laribus in potagibus ceruisie omnes in hoc cosenserant vt ille qui ceruisiam afferret nil exponere haberet: et sic vnus ex socijs dum p ceruisia apporanda egire volebat hostium aperiendo nebulam derisam ante hostium intuentus fuit: vnde terribus redijt et quod potum afferre nollet causam aperiendo eis insinuauit. Tunc idem qui illatus fuerat indignatus dixit. Et si diabolus adesset potum apporabam. Et sic extrinsecus alijs omnibus videntibus per aera subuectus fuit. Verum quidem quod non solum vigilantibus sed et dormientibus talia accidere possint fateri necesse est vt videlicet dormiendo per aera localiter et corporaliter transferantur. Patet et de quibusdam qui super regulas domorum et edificia altissima somnando incedunt. Hec quicquid eis obitare potest ad eorum transitum tam in altum quam in profundum. Et si proprijs nominibus ab alijs circumstantibus vocantur statim ad terram quasi collisi ruunt. Hec vitis opere demonum fieri plures arbitrantur et non absque ratione. Nam cum demones sint in multiplici differentia. Aliqui de inferiori choro angelorum qui etiam exiguis penis vltra penam damni quam eternaliter patientur tanquam paruis delicis cruciantur, qui etiam neminem possunt ledere saltem grauius sed solum principaliter ioculationes exercere. Vbi etiam alij incubi sunt vel succubi punientes nocturno tempore homines vel peccato luxurie concupiscentes eos. Non mirum si etiam his rursus insistant. Potest deduci veritas ex dictis cassiani colla. i. ubi dicit tot esse immundos spiritus quot in hominibus studia non dubie comprobatur: Nam nonnullos eorum quos etiam paganos vulgus appellat: nos vero trollen. et abundant in regno noziue. et schetzel. Ita seductores et ioculatoribus esse manifestum est vt certa queque loca vias iugiter obsident. Nequaquam tormentis pretereuntes ledere possunt derisu tantummodo et illusionem contenti fatigare eos poro? studeat quod nocere. Quosdam vero solummodo in nociuis incubationibus hominum pernoctare. Alios ita esse furorosi ac truculentos deditos vt non sint contenti illorum tantummodo corpora quos suppleuerint atroci dilatioe vexare, sed etiam irruere

supereminus transcentes atq; affligere illos
seuissima cede festinent. vult dicere qd non tan-
tum obsidet immo horribiliter cruciat qua-
les illi in euangelio Matth. viij. describun-
tur. Et quibus cōcludere possumus primū
qd nō est dicendum maleficus nō transferri lo-
caliter. eo qd deus nō permittat. Si enim su-
per istos et innocentes aut etiam super ma-
gos permittit quomodo nō super illas et to-
to se diabolo deuouentes. Et vt cum timore
loquamur. Nonne diabolus saluatorem no-
strum sustulit et duxit et statuit hincinde vt
euangelium testatur. Nec etiā secundū sus-
fragamur aduersarijs quasi diabolus hoc fa-
cere nō possit cui vt in supradictis patuit. tā-
ta inest virtus naturalis omnia corporalia ex-
cedens qd nulla ei virtus terrena comparari
potest. Iuxta illud. Non est potestas super
terram ꝛc. immo ipi lucifero tanta naturalis
inest potestas seu virtus qua maior etiaz in-
ter angelos bonos in celo nō existit. Sicut
enim omnes angelos in naturalibus excessit
et naturalia p̄ casum nō sunt imminuta sed
tantummodo gratuita. Ideo adhuc in eo re-
manet licet obfuscata et ligata. Unde glosa
ibidem super illud. Non est potestas super
terram ꝛc. Et si omnia superat meritis tamē
sanctorū subiacer. Nec valet si quis duo obje-
ceret. Primo qd anima hominis possit resiste-
re. et qd reclusus videt sentire de vno in singula-
ri scz lucifero cum in singulari loquatur. Et
quid dicunt qui christus in deserto tentauit.
Et primum hominē seduxit iam autē religa-
tus sit et alij angeli qd sint tante virtutis cū
ipse omnes excedat. Ideo alij mali homines
transferre localiter per aera nō possunt. Nō
valent instantie. Primo dicamus de angelis
Nam minimus angelus omnē humanam
virtutē incōparabiliter excedit. Rationes su-
muntur et pluribus. Primo quia virtus spi-
ritualis fortior virtute corporali sicut virtus
angeli aut etiam anime superioris q̄ virtus cor-
poralis. Secundo quo ad animā. Quia cū
omnis forma corporalis est forma indiui-
duata per materiā et determinata per hec et
nunc put iam aia nostra existit. Forme autē
immateriales sunt absolute et intelligibiles.
Unde etiā potestatis habent absolutā et vni-
uersaliorē. Ideo anima cōiuncta non potest
ita subito transferre corpus suū localiter nec
in altum eleuare. Bene autē faceret cum esset
separata deo permittēte: que omnia a fortio-
ri potest spiritus omnino immaterialis. put
est angelus tam bonus q̄ malus. sicut etiam
angelus bonus transiit abacuc in momen-

to a iudea in caldeam. et ex hac rōne etiam cō-
cluditur qd illi qui de nocte in somnis per ali-
ta edificia vehuntur nō feruntur a proprijs ani-
mabus nec ex influentijs corporū celestium.
sed ab aliqua excellēti virtute vt supra pa-
tuit. Tercio quia sicut natura corporalis na-
ta est moueri immediate a natura spirituali
fm locū. tum quia motus localis est primus
motū. viij. phi. tum etiam quia p̄fectior est
inter omnes motus corporales vt ibidem p̄-
bat phus. ea rōne. quia mobile fm locum nō
est in potentia ad aliqd intrinsecū inquantū
huius sed solus ad aliqd extrinsecū. vnde
etiam nō tam a doctoribus sanctis q̄ et phi-
losophis p̄cluditur qd suprema corpora sup-
ple celestia mouent a substantijs spirituali-
bus et separatis bonis et fm naturam et vo-
luntatē. tum etiā quia videmus qd anima pri-
mo et principaliter mouet corpus motu loca-
li. Ideo dicere oportet qd ratio corporis hu-
mani nec q̄tum ad ipm corpus nec q̄tum ad
ipam animā obstare potest quin vtrūq; mo-
ueri possit subito deo permittente de loco ad
locum a spirituali substantia bona fm volū-
tatem et naturā quando boni et in gratia cō-
stituti transferuntur. aut bona fm naturam
nō autē fm voluntatē quādo mali transferū-
tur. Si cui placet videte sanctū Tho. in pri-
mo parte. q. cx. per tres ibidem articulos aut
etiam questionibus de malo. seu etiam in. ij.
senten. di. vij. de potestate demonū super ef-
fectus corporales. Hodus autem transferē-
di talis est. Nam vt ex precedentibus patuit
vnguentū ex membris puerozū precipue in-
teremptozū ab eis ante baptismū cōficere ha-
bent et ad demonis instructionē sedile aliqd
aut lignum inungere quo facto statim in aē-
ra feruntur. et hoc siue de die siue de nocte vi-
sibiliter seu etiā si id volunt inuisibiliter fm
qd demon et obfasculum alicuius corporis
alterum corpus occultare potest vt in prima
parte tractatus de prestigiosa apparitōe ope-
rum demonum patuit. Verū licet demon
tale vnguentū vt plurimū huiusmodi practi-
cat in finē vt baptismi gratia infantes priuā-
et saluatione. tamē et absq; his pluries effice-
re visus est vbi per animalia que vtrq; non
animalia vera sed demones sub formis illis
existentes ipas transfecerūt. aut etiā sine ali-
quo exteriori adminiculo solummodo demo-
nis virtute inuisibiliter operante interdum
transferunt. Res gesta de visibili et diurna
transuentione. In oppido vyalzibus super flu-
men rbeni cōstantiensis diocesis. Malefica
quedaz oppidanis cum esset plurimū odiosa

et ad quasdam celebrandas nuptias non fuisset inuitata cum tamē pene omnes oppidanis illis interessent ipsa indignata vindicare se festinans demonem aduocat et iue tristicie causam aperuit et vt grandine excitarerellet et cicotos de cboxea dispergere petijt. quo annuente ipsam subleuauit et per aera ad montem prope oppidum videntibus certis pastoribus transtulerit. et vt postmodū facta fuerat cum aqua sibi deesset ad fundendā in foueam quem modū vt patebit vbi grandines excipiant obseruant ipsa in foueam quā parua fecerat vrinam loco aque immisit et cum digito more suo astante demone mouit. et demō subito illum humore sursum eleuans grandinam vehemētē in lapidibus super chonzātes tantummodo et oppidanos immisit. Quā ipis dispersis et de causa illius mutuo cōfessionibus malefica oppidū ingreditur vnde suspicio magis aggrauatur. At vero cum pastores ea que viderant recitassent suspicio vehemens in violentā creuit. Unde capta et facta quod ea de causa quā inuitata non fuerat talia perpetrasset ob multis etiam aliis maleficijs ab ea perpetratis incinerata fuit. Et quē publica fama de huiusmodi transuersionibus etiam apud vulgares cōtinue volat nō expe dit plura ad hoc probandū de his hic inferre. Tantummodo hec sufficiant aduersus illos qui huiusmodi corporales transuersiones aut omnino negant aut q̄ solummodo imaginarie et fantastice tantū affirmare conant. qui vtiq̄ in suo errore si relinquerentur parū esset immo nec aduertendū dummodo in fidei cōtūmeliam ipozum error non vergeret. Attente autem q̄ illo errore nō cōtenti etiam alios inserere et publicare in maleficariū augmentationē et fidei detrimentum nōverent. Dum asserunt q̄ omnia malefica que eis in se tanq̄ instrumentis demonū vere et realiter imputantur. eis tantummodo imaginarie et illusorie tanq̄ innocijs esse imputanda sicuti et ipsa transuersione fantastica. Unde et pluries impune in magnā creatoris cōtūmeliaz et grauissimū iam ipozum augmentū remaserunt. Hec argumenta etiam a principio eis adducta suffragari possunt. Nam primū cū allegat capitulū episcopi. xxi. q. v. vbi asseritur q̄ tantū fantastice et imaginarie transferantur. quis tam insipiens qui velit cōcludere q̄ nō possint etiā corporaliter transferri. Sicut enim ex sine illius capituli vbi ponitur: q̄ qui credit posse hominē in melius vel in deterius transmutari aut in aliam speciem transformari. Infideli et pagano deterior sit

transfendus. quia possit cōcludere q̄ non possent homines in bestias prestigiosa illusione transformari aut etiā de sanitate in infirmitates tanq̄ a meliori in deterius transmutari. Jam talis qui sic in cortice verborū caronis laboraret. vtiq̄ cōtra mentem omnium doctorum sanctorū immo et pro scripturā sacre pcessum sentiret. Et quibus multipliciter oppositum appareret et supradictis in plerisque locis circa primā partem tractatus deducum est. Propter ergo ad nucleū verborum attendere. Iuxta quod in prima questione prime partis tractatus tactū est. et hoc circa solutionē secūdi erroris inter tres qui ibi reprobanur q̄ quatuor iniunguntur predictatoribus populo ad predicandū. transferri tur enim et copozaliter et fantastice. Iuxta quod ex earum p̄p̄is cōfessionibus patet nō tam illarum que ad fidem et penitentia redierūt. Inter quas et illa in oppido Buziaco interrogata a nobis. an ne fantastice et illusorie aut copozaliter possent transferri. Respondit q̄ vtroq̄ modo. Si enī casu aliquo nolent copozaliter transferri scire tamē vellent omnia que in cōtione illa ab earum cōfessionibus agerentur tunc talis ab eis seruarietur modus: vt illa in nomine omnium diabolozū ad latus sinistrū serponeret ad cubitum. et tunc quasi vapor quidā glaucus ex eius ore procederet. Unde singula que ibi agerentur perlucide cōsideraret. si vero copozaliter transferri vellet modum supradictum seruare necesse esset. Preterea in casu quo canon ille nū de absq̄ omni declaratione intelligendū esset quis tam stolidus vt p̄pterea omnia eozū malefica et nocumenta esse fantastica et imaginaria affirmaret cum ad sensum omnibus appareat contrarium eo p̄cipue q̄ plures sint superstitionum species. vtpote quatuordecim. Inter quas maleficariū species sup̄emū in maleficijs et nocumentis cōtinet gradum et species pbionum ad quā reduci possunt qui fantastice vebuntur minimū gradum. Demum nec exēpla ex legenda sancti germani aut aliorum quozumcūq̄ eis suffragantur. Vtiq̄ quia possibile erat demonibus vt se ipsos ad latera viri dormientis tempore intermedio quo scrutinium de vrozibus fiebant applicaret quasi viris cōdormirent. q̄ tamen factum fuisse propter honorem sancti nō asseritur casus tamē ponitur vt nō credatur esse impossibile. oppositū illius quod in legenda ponitur. Et simili responderi potest ad quacūq̄ alias obiectiones quia sicut in

uentur q̄ quedam tantummodo imagi-
narię. Ita etiam rep̄eruntur in scriptis do-
ctorum plures fuisse corporaliter translatas
Si cui placet Thomā brabantinū in libro
suo de apibus inspicere mira inueniet tā de
imaginariā q̄ etiam corporali hominū trās-
uactione.

Sequitur de modo quo se incubis demo-
nibus subiungunt.

Capitulum. iiii.

Ed quantum ad modū quo malefici
ce demonibus incubis se subiungunt
sex videnda sunt. Aliq̄ ex pre demoni-
bus z corpori ab eo assumpti ex quo
elemento sit illud formatū. Secundo ex pre
actus an temp̄ cum infusione feminis ab al-
tero recepto. Tertio ex parte temporis z loci
an potius vno q̄ altero tempore se exercent.
Quarto an visibiles se agitat ex parte mu-
lieris. et an tantummodo ille que ex huiusmo-
di spurcitijs procreantur a demonibus fre-
quentatur. Quinto an ille que ab obstetrici-
bus tempore partus demonibus inscitur.
Sexto an remissior vel intensior sit in talibus
ipsa venerea delectatio et primo super assum-
pti corporis materia z qualitate. Dicendum
q̄ aer cum corpus assumit et q̄ aliquo modo
est terrestre in quantum habet terre proprietatem
per considerationem: quod sic declaratur. Nā
quia aer in se nō est figurabilis nisi fm figu-
rationem corporis alterius in quo includit̄
vnde etiam minime suis terminis terminat̄
sed tantummodo alienis: et vna ps aeris alteri
cōtinuatur. Ideo simpliciter vt sic nō pot̄ cor-
pus aerium assumere. Attento autē q̄ aer est
maxime transmutabilis et vertibilis in quō-
cumq̄ cuius signum est q̄ quidam nitentes
corpus a demone assumptum scindere gla-
dio vel perferdere id efficere. non valuerunt.
quia partes aeris diuisi statim cōtinuantur
de nouo. Ideo patet q̄ in se aer est bene cōpe-
rens materia. Sed quia nō potest figurari
nisi aliquod aliud terrestre sibi adiungatur.
Ideo oportet q̄ aer ille sit aliquo modo in-
spissatus et ad proprietatem terre accedens: ser-
uata tamē aeris veritate. et hanc cōdensatio-
nem facere possunt demones z anime separa-
te per vapores grossos ex terra eleuatos. et p̄
eorum motum localem eos cōgregando et fi-
gurando in quibus manent tanq̄ motores
tantū et nō vt insamatores vitam illi corpo-
ri formaliter influentes. quia sic fluit ab ani-
ma in corpus cōiunctum. Sunt autem in
suis sic assumptis z figuratis corporibus si-

cut nauta in nauī quē mouit. Vnde quādo
queritur quale sit corpus q̄tum ad materiā
a demone assumptum. Dicendū q̄ de eo ali-
ud est loqui quantum ad principū assumptio-
nis et aliud quantum ad terminus. Quia quo
ad principū sic est aer. Quantum ad termi-
num est aer inspissatus ad proprietatem terre ac-
cedēs. Hęc autem omnia possunt demones
deo permittente ex natura cum natura spiri-
tualis sit superior nature corporali. Vnde
neceesse habet sibi obedire intelligendo quo
ad motum localem: nō autem quo ad forma-
rum naturalium tam accidentalium q̄ et sub-
stantialium susceptionē nisi in aliquibus par-
uis creaturis et hoc amminiculo alicuius al-
terius agentis vt supra tactum est. Per mo-
tum autem localem nulla forma ponitur in
remota. vnde sic ad nutum mouere possunt
cum alijs circumstantijs. Ex quibus tamen
si quis incidentaliter quereret quid sentien-
dum vbi angelus bonus vel malus aliquā
opera vite exereret per corpora vera natura-
lia et nō aerea sicut in asina balaam per quā
angelus loquebat̄ et vbi demones in obles-
sis corporibus agitantur. Dicendum q̄ illa
corpora nō dicuntur esse assumpta licet tan-
tum occupata. Inspiciantur dicta doctorū
in. ij. dist. viij. An angeli corpora assumant.
Sed maneamus in proposito. Demones in as-
sumptis corporibus cum malefici loquun-
tur vident audiunt comedunt et generant.
Quomodo hec sunt intelligenda. et hec est
secunda pars huius prime difficultatis. Di-
cendum ad primū q̄ ad veram locutionem
tria requiruntur. scz pulmo cum retractione
aeris que nō solum p̄pter vocem sed propter
refrigeriū est cordis vnde et muti habent a-
tractionem necessariam. Secundo requirit̄
q̄ formetur ex percussione corporis in acre
sicut cum quis ligno percutit in acre vel cam-
pana sonum facit magnū vel paruum: quia
materia in se sonabilis et percuitur cū so-
nabili instrumento redditur sonus fm q̄ti-
tatem corporis et recipitur in acre et multi-
plicatur vsq̄ ad aures audientis. qui si est re-
mote post spacium vt videtur preuenire ha-
bet. Tertio requiritur vox z dici potest q̄ so-
nus in corporibus inanimatis dicitur vox
in animatis corporibus et ibi est lingua que
aerem respiratum et iterum emissum percit̄
in instrumento et vase suso a deo et viuo na-
turaliter quod non est in campana. Ideo qd̄
ibi sonus hic vox dicitur. Et hoc terciū po-
test exemplificari per secundū vt patet. et hec
ideo posui vt predicatoribus babeant modum

tradendi populo. Quarto requiritur vt ille qui vocem format cōceptuz mentis vult alteri per vocem exprimere et vt ipse intelligat. Ideo illam vocē organizat id est distinguit succēssive in ore per linguam dentes percussiendo et per labia claudendo et aperiendo percussum aerem in ore ad aerem extrinsecū emittendo vt sic multiplicando succēssive vsqz ad aures audientis qui tunc intelligit cōceptum mentis. Ad ppositum. Demones carent pulmone et lingua quā tamen artificiatam ostendere possunt iuxta corporis conditionem sicut et dentes et labia vnde nō vere et pprie loqui possunt. Sed quia intelligunt et intellectum mentis vbi exprimere volunt tunc nō per voces sed per sonos qui habent quandam similitudinē vocum aerem nō respiratum et attractum vt in hominibus sed inclusum in corpore assumpto percussunt et ad aerem extrinsecum articulum emittunt vsqz ad aures audientis. et q absqz aere attracto et nō respirato possit fieri vocis similitudo patet per certa animalia nō respirantia q dicuntur vocare et certa alia instrumenta vt dicit phus in. ij. de anima. Allec enim dum capitur extra aquam subito vocem emittit et morit̄ possunt bec applicari et ea que sequuntur vsqz ad vim generatiuā exclusiue tamen ad bonos angelos. Si quis velit vltius speculari de locutione demonum in oblesis corporibus. Ibi enim vntur corporalibus instrumentis veri corporis oblesis. quia illis illabuntur sic intelligendo infra terminos corporalis quantitatis et nō infra terminos essentie neqz corporis neqz anime. Pa diffērentiam inter substantiā et quantitātē seu accidens: sed de his nihil ad ppositum. Si cui autem placet inspicat sanctum Tho. in. ij. sententiarū. di. viij. arti. v. Cōsequenter aut qualiter vident et audiunt dicendū q quia duplex est visio. Spiritualis et corporalis. Et prima in infinitum excedit alteruz. tum quia penetrat tum quia per distantiam non impeditur iuxta luminis facultatem quod sibi deseruit. Ideo dicendum q nullo modo videt angelus siue bonus siue malus p oculum corporis assumpti nec aliquid corporale sibi deseruit sicut tamen in locutione deseruit sibi aer et percussio aeris ad sonum procedendum et vltius ad multiplicandū vsqz ad aures audientis. Vnde oculi eorum sunt oculi depicti. Libenter autem sub his similitudinibus hominibus se offerunt vt eis eorum pprietates quas naturaliter habent et loqui spiritualiter per huiusmodi opera mani

festent. Ideo enim et partibus sancti angeli sepe apparuerunt et dei ordinatione et eius permissione. Valis hominibus sese manifestant vt homines eorum pprietates cognoscentes illis se associant hic in culpis et alibi in penis. Vnde Dionisi⁹ celestis ierarchie in fine dicit. Ex omnibus partibus humani corporis docet angelus suas pprietates considerare. Concludendo q corporalis visio cū sit operatio corporis viuente per organum corporale quibus demones in se carent. Ideo in assumptis corporibus sicut similitudines membrorum habent: ita et similitudines opē rationū. Et similiter dicere possumus de ei⁹ auditu qui multum nobilior corporali eo q cōceptum mentis et anime locutionē subtilius cognoscere potest qz homo audiēdo cōceptum mentis per verba corporalia expressum. Vide sanctum Tho. in. ij. sententiarū dist. viij. Si enim in vultu hominis legitur secreta eius volūtas et ex motu cordis et qualitate pulsus a medicis passionēs anime cognoscunt a fortiori per demones. Sed quo ad comestionem. Dicamus q cōpleta ratio comestionis quattuor dicit. Diuisionem cibi in ore et traiectionē in corpus virtus corporis potentis digerere et quartum. cōuertere necessarium nutrimentū et superfluum eijcere. Angeli quicūqz prima duo in assumptis corporibus comedendo faciunt tertium et quartum nō possunt. sed loco virtutis digerentię et electiue adest ei virtus alta qua cibus dissoluitur subito in preiagentē materiā. In christo etiam fuit vera comestio in omnibus quia habuit virtutem nutritiuā et cōuersiuā nō autē cōuertendo in suum corpus quia ille virtutes fuerunt gloriificate sicut et corpus vnde etiā resoluabatur: cibus in corpore subito sicut qui aqua in igne p̄ceret.

Quomodo modernis temporibus malefice actus carnales cum in cubis demonibus exercent et qualiter et his multiplici cantur.

Sed quo ad actus carnales de quibus principaliter intenditur quos etiam cum maleficis tanqz incubi in assumptis corporibus exercent nulla subest difficultas ex premisis nisi fortassis quis dubitaret An presentes malefice hmoi spurcitijs intenderent et an originem malefice ex his spurcitijs sumperint. Ad has duas dubitationes respondendo. Dicamus ad primā. Quicqz de precedentibus maleficis ante annos incarnationis dñice. Milie et quadringentos vel

circiter actum sit an vitz his spurcijs in-
seruebāt sicut ab illo tempore moderne ma-
lefice hoc ignorat eo q̄ nusq̄ hoc q̄ experie-
tia iā edocuit hystoria dixerunt. Maleficos
enim semper fuisse et ex eorum p̄auis operi-
bus plurima documenta hominibz iumen-
tis et terre frugibus enenisse sicut ⁊ incubos
et succubos demones nemo q̄ hystorias pa-
grat dubitare potest cum traditionis cano-
num et sacrorū doctorum plurima a multis
centenis annorum de ipis in posterū relique-
runt et tradiderūt. licet in hoc sit differētia q̄
incubi demones in retroactis temporibz in-
festi fuerunt mulierculis cōtra iparum volū-
tatem put in suo fornicario nider. et in libro
de vniuersali bono siue de apibus. Tho. bra-
bantinus plurima recitant. Huic autē posi-
tioni qua asseritur plēntes maleficas huius-
modi spurcijs diabolicis esse infectas non
nostrā sententia instantū adheret q̄sum ipa-
rum maleficarū experta testimonia que cun-
cta illa reddiderūt credibilia nō iam vt ha-
ctenus inuitis animis sed sponte p̄ volupta-
te referidissima miserabili seruitute se subijci-
entes. Quorquot enim a nobis seculari bza-
chio ad punienduz relicte fuerunt in varijs
diocesijs precipue in constā. et in oppido
rauenispurg mltis annis his in helerūt spur-
cijs certis sub. xx. alijs. sub. xij. aut sub. xxx.
annis et semper cum fidei abnegatione in to-
to vel in parte testes sunt ibidē omnes incole
Demptis enim secreta penitentibz et ad fidē
reuerfis nō minus q̄. xl. et octo in quinq̄ an-
nis igni tradite fuerūt. nec tm̄ illis accōmo-
data fides q̄sum sponte reuerfis ad peniten-
tiam credulitas adhibita fuit. omnibz in hoc
cōcorātibz q̄ hmōi spurcijs in augmē-
tum huius pfidie habent insisterē. De quibz
etiam sigillarim in secunda parte operis vbi
eorum particularia opera describenē tracta-
bitur. obmittendo ea que et socius noster in-
quisitor cumanus in comitatu burbie pegit.
qui et in spacio vnius anni qui fuit Billefi
musquadrin geneti musocmagesi musquin-
tus. xl. et vnam maleficas comburi fecit. Et
omnibus publice asserentibus illis spurci-
js diabolicis inbessisse. Constant ergo oia
aut visus vel auditus p̄ria experientia aut
fidedignoz relatiuis. Duo ad secundū vbi
difficultat an ipi malefici ex his spurcijs
origine sumpserint. Dicamus fm̄ Au gusti.
hoc vitz verum esse omnes suspitiosas ar-
tes ex pestifera societate hominū et demonū
originem sumpsisse. Sic enī dicit li. i. de do-
ctrina xp̄iana. et habet. xxvi. q. ij. illud qd̄ est

Omnes artes hmōi vel magatorse vel nocte
superstitionis ex quadam pestifera societate
hominū et demonū quasi pacta infidelis et
dolose amicitie cōstituta penitus sunt repu-
diande. Illo attento manifestū est q̄ sicut di-
uerse sunt species superstitionis seu magicę
artis ita et diuerse sunt eorū societates. et si-
cut species maleficorū inter quatuordecim il-
lius artis species pessima existit. quia nō per-
pactum tacitū sed expressum vltra hoc q̄ cul-
tum latrē p̄ fidei abnegationē ipis demoni-
bus habent exbibere. Ideo et pessimas cum
ipis cōuersando retinet societate. Iuxta mu-
lierum que semper vania delectant cōditio-
nes. Attento insup q̄ iuxta doc. sancti tho.
in. ij. sententiariū. di. iij. arti. iij. In solutio-
ne vnius argumenti vbi querit. An genitū
ex huiusmodi demonibus modis preactis
sint maioris virtutis q̄ alij homines. Respō-
dit hoc verum esse nō solum et textu scriptu-
re Gen. vi. Isti sunt potētes a seculo rē. Sz
etiam ea ratōne q̄ demones possunt scēvir-
tutem feminis decipi. Primo ex dispositione
eius a quo decisum est. Secūdo mulierē p̄-
portionatā ad feminis illius susceptionem.
Tercio cōstellationē iuuantem ad effectum
corporeale. Et quartū addere possumus etiā
ex suis verbis scz ipius genitū cōplexionem
optimā ad effectos illi p̄portionatos. ex qui-
bus omnibus sic cōcurrentibus cōcluditur
q̄ tales sic geniti sunt fortes et magni corpo-
re. Ideo ad p̄positum cum queritur. An ma-
lefici ex his spurcijs origine sumpserunt
dicamus. Originem sumpserunt vitz ex pe-
stifera mutua societate vt ex primo notabili
paruit. Multiplicationē vero nō sumpsisse
et illis spurcijs nemo negare potest ex secū-
do notabili cum nō delectationis sed corrup-
tionis causa illis demones intendūt. Et rit-
ergo talis ordo q̄ succubus demon ab hoīe
scelerato semen decidat qui si est p̄pius illi ho-
mini deputatus et noluerit se incubum face-
re ad maleficā tradet illud semē demoni mu-
lieri seu malefice deputatus. et ille sub certa
cōstellatione sibi deseruiet vt talis genitus
vel genita fortis viribus ad peragenda ma-
leficia p̄sistit se incubus malefice faciet. Nec
obstat q̄ illi de quibz text⁹ loquit nō fuerint
malefici sed tm̄ mō gigātes et viri famosi ⁊ po-
tentes. qz vt superius dictū est: maleficia nō
fuerūt p̄petrata tpe legis nature et hoc p̄ter-
recēntē memoria creatōis mundi. Vn̄ idola
tria locū habere nō potuit. Jam autē malicia
hoīm exerescēte diabolus maiorē ad seminā-
dum hoc gen⁹ pfidie reperit oportunitatē.

Sed neq; illi termini in bonū virtutis intel-
ligi p̄nt vbi illi asserunt fuisse viri famosi di-
cebantur.

¶ An semp cum decisione seminis incubus
demon maleficā aggreditur.

AD illud etiā vbi queritur. An semper
cum infusione seminis zc. Respon-
detur cum mille nocendi habeat mo-
dos et artes vtpote quā a principio ruine sue
conatur ecclesie vnitatē rescindere et huma-
num genus omnib; modis auertere. xvi. q. ij.
Ideo de istis regula infallibilis non p̄t dari
sed pbabilis distinctio vitz q̄ aut malefica
annosa est et sterilis aut nō. Si sic tūc vitz
absq; seminis decisione cum ad nihilū vale-
ret et demon in suis operib; etiam q̄tum p̄t
superfluitatē subterfugit sicut et natura ma-
leficam aggreditur. Q̄l etiā si sterilis nō sit
tū delectatōnis causa ex pte malefice causan-
de ipam aggredit. Si vero ad impregnatio-
nem disposita tunc si cōmode semen a viro
discipula habere potest cū illo ipam aggredere
ob infectionē plis nō differt. Q̄rū si q̄s
quereret an semen emissum per nocturnā pol-
lutionem ita colligere posset sicut decisum p̄
actum carnalē. Ad hoc pbabilis p̄t dari ra-
tio q̄ nō licet alijs videri p̄t oppositū. Nam
attento q̄ demones vt p̄missum est virtutem
seminis generariā attendūt et talis vis in
semine per actū carnalē amplius effunditur
et cōseruatur sc̄nditur semen per pollutionē
nocturnā emissam tantum mō ex supfluo hu-
more et nō cum tantavi generatiua descindit-
tur. Ideo cum eo se minus exercere ad gene-
rationem plis creditur nisi forsassis vim il-
lam adesse semini intelligeret. Sed et hoc o-
mnino negare nō possumus q̄ malefica ma-
ritata et per mariū impregnata etiā per cōmi-
xtionem alterius seminis incubus demō cō-
ceptum inficere potest.

¶ An potius vno tempore q̄ altero et simi-
liter de loco.

AD illud an obseruat tpa et loca. Di-
cendū q̄ vltra obseruantia temporū
quo ad cōstellationes quas obseruat
q̄n ad plis infectionē operat. Q̄ obseruat etiā
certa tpa q̄n nō infectionis sed venere volu-
ptatis causa ex pte malefice exercende agitāt.
et sunt sacratioz a totius anni tempora vt na-
ralis xpi pascalis et penthecosten solennita-
tibus et alijs festinis diebus. Et hoc faciūt
triplici ex causa. Primo vt sic malefici nō so-
lum perfidi per apostasia a fide verum etiam
sacrilegij vicium incurrunt in quibus ipi o-

mones delectātur vt ip̄e creator amplius of-
fendatur et grauius in p̄p̄ijs animab; ma-
lefice p̄demnet. Secunda causa q̄ cum de-
us sic grauius offenditur eis maiorē pote-
statem sentedi in homines et puniendi illos
sue in rebus sine in corporibus etiam inno-
cios relinquāt. Q̄ enim dicit filius nō porta-
bit iniquitatem patris zc. intelligit quo ad
eternam punitionē. temporali autē sepiusime
innocū p̄pter aliorū facinora afflictoe p̄mittū-
tur. Unde et alibi deo clamat. Et go deus for-
tis et zelotes visitans peccata parentū in ter-
ciam z quartā generationē. Talis et punicio
patuit in filijs sodomitariū submersis p̄pter
parentū scelera. Tercia causa vt maior opoz
tunitatē plures ruere faciant p̄sertim iuuen-
culas que festiuus diebus ocio et curiositati
dum amplius infusunt eo facilius a ma-
leficis vetulis seducant. put in terra nariui-
tatis vnus et his inquisitoribus cum duo
simus hoc opus colligētes cōgigit. Nam iu-
uencula quedam et virgo deuota sollicitata
festino die ab vna vetula vt secum per gradū
ad camerā ascenderet eo q̄ certi iuuenes pul-
cerrimi ibidem essent inclusi. et dum illa an-
nueret ascendentiū simul vetula precedente
inuētur iuencule ne se signo crucis munis-
ret. Et licet illa annuisset occulte tū signo il-
lo munūt q̄ et re cōgigit vt dū ascendissent
et virgo neminem cōspexisset eo q̄ demones
ibidem exsistentes suā p̄sentiam in assumptis
corporibus illi virgini nequibāt ostendere.
Vetula maledicendo virgini dixit. Quidas
in nocte omnū diaboloz cur te signasti. Hec
ex cōfessione pura illi virginitas collegi. Pos-
test et addi quarta causa vt sic facilius hoīes
seducāt. qui dū p̄siderāt q̄ talia eis a deo sa-
cratiozib; t̄pibus fieri p̄mittunt nō estimant
illa tā graua esse sicut si illis t̄pibus nequirent
facere. De loco vero an plus in locis certis
se exercēt. Dicendū q̄ ex verbis factisq; ma-
leficari p̄stat q̄ spurcicias illas oīno in locis
sacris exercere nō p̄nt. Quia in re p̄penditur
efficacia angelice custodie ob reuerentiā illi
loci. et qd̄ amplius est. asserūt se nunq; habe-
re pacē nisi t̄pe diuinorū cum p̄ntes fuerint
in ecclesia. et ideo citius tardius ingrediunt̄
et egrediunt̄. licz alia pessima certa cerimoni-
alia habēt ad instructiōz demonū obseruare
vt vitz t̄pe eleuatōis in terrā sp̄ere. seu cogi-
tationes nephandissimas p̄ vba aut sine ver-
bis p̄ponere vt vtinā esses in tali vel tali loco
put tā in sc̄da pte tangitur.

¶ An visibiliter sicut ex pte malefice ita etiā
quō ad circumstātes se mutuo agitāt.

Allud an visibiliter vel inuisibiliter huiusmodi spurcicia agant musuo dicendū quantū experientia nos edocuit q̄ licet semper visibiliter ex pte malefice demon incubus operet ita q̄ nō est necessarium inuisibiliter ppter federatum pactum et expressum ei appropinquare. Tamen quo ad circumstantes sepius ipse malefice supine iacentes in agris seu silijs vise sunt et denudate supra vmbilicum. Et iuxta dispositionem illius spurcicie coaptatis membris tribijs et cruribus se agitantes eodem in cubis inuisibiliter ibidem quo ad circumstantes cooperantibus. licet in fine actus vapor nigerrim⁹ in longitudine hominis sursum a malefica in aerem eleuabatur: sed hoc rarissime. Et qua de causa nouit ille milleartifer vt iuencularū circumstantiā vel aliorum hominū mentes valeat aut allicere aut immutare de quibus gestis ⁊ qualiter in plerisque locis tam in oppido rauenspurg q̄ etiā in dominio nobilitum de Roppelstein. et certis alijs terris talia sunt peracta in secunda parte patebit. Sed ⁊ hoc cōtingisse cerum est q̄ maritis visibiliter interdū cernentibus incubos demones. quos tamen nō demones sed viros putabant cum eorum vxoribus talia peragere dum arma arripere et transfodere volebat subito demon disparuit se inuisibilem faciendo. vnde ⁊ mulieribus manus et brachia obijcientibus: licet interdum lesi fuissent. ipos tamen viros obiurgantes. an ne oculos haberent aut si a demonibus obfessi forent deridebant.

Quod nō solum demones incubi mulieres eorum spurcicijs pcreatis. aut eis obstericibus obliuas infestant. sed quascunq̄ indifferenter cum maiori vel minori venerea delectatione.

In aliter vero concludendo dici potest ipos demones incubos nō tantū mulieribus ex eorum spurcicijs pgenitis aut eis ab obstericibus obliuas fore infestos: sed toto conatu in quascunq̄ sanctiores virgines illius terre aut oppidi per ipas maleficas seductrices aut copularices anhelare. Hoc enim experientia rerum magistra edocuit vbi in oppido rauenspurg certe com buste ante finale sententiā. Duic simile asseruerit quod eis ab earū magistris iniunctū fuisset omni conatu debere in subuersionem sanctarū virginū et viduarū laborare. Et de venerea delectatione an maior sit vel minor cum incubis demonibus in corpore assumpto quā ceteris paribus cum viris in corpo

re vero dicendū. Videtur q̄ licet naturalis ordo hoc minus excuset quin maior sit vbi simile suo sit alludit. tū mille ille artifer vbi debita actiua debet passiuus: licz nō in natura tū sub qualitatibus in calore: vel temperamēto aliq̄ cōiungit vtq̄ nō minore excitare videtur cōspicentiam. sed de his in sequentibus latius quo ad cōditionem sexus feminet declarabitur.

De mo do generali quo p sacramēta ecclesie sua malefica malefice exercēt. Et de mō quo vim generatiuā impedire solent. seu etiā alios defectus sup quascunq̄ creaturas demptis cozpozibus celestibus.

Capitulum. v.

Iam autem qualiter alias creaturas in vtrosq̄ sexu et terre fruges insiciūt. plura sūt sup modos agēdi aduertenda. Et primo qualiter homines. demū qualiter bestias. tercio qualiter terre fruges. Et parte hoīs. primo qualiter vim generatiuā seu etiā actiū venereū ne mulier cōcipere: aut vir actum exercere valeat maleficijs impediunt. Secundo qualiter actus ille impedif respectu vnius mulieris interdū et nō alterius. Tercio qualiter membra virilia auferunt quasi omnino sinta cozpozibus euulsa. Quarto quō si aliqd̄ pmissozum cōtingeret potentia demonis inferente per se nō p maleficā posset discerni. Quinto quō malefice hoies vtriusq̄ sexus in bestiis p̄stigiola arte transmutat. Sexto quō obsterices malefice cōceptibus in vtero matris diuersis modis interimunt. et vbi hoc nō faciunt demones infantes offerunt. Et ne hec quasi incredibilia putarent. Ideo in prima pte opis p questiones et argumētōz solutio nes sunt decisa. Ad quas si opus sit dubietoz p inuistigāda veritate recurrere p̄t. Ad his tantumō acta ⁊ gesta per nos reperta. siue etiā ab alijs cōscripta in detestationē tanti criminis sūt deducēda vt prioroz q̄stiones si fortassis alicui difficiles ad intelligendūz forent. Et bis q̄ in hac secūda p̄traduntur fidē capiat: et ab errore resiliat. quo nullā maleficam esse. aut nullū maleficiū posse fieri in mundo estimant. Vñ primo notandū q̄ cū fet modis homines ledere possunt absq̄ modis quibus alias creaturas ledūt. Et vnus sit quo amore malum ingerunt viro alicui ad mulierem vel mulieri ad virum. Alius quo odium vel inuidiam in aliquo seminare procurant. Tercius in bis qui maleficiati dicuntur. Ne vi generatiua vti valeant ad feminam vel viceversa femelle ad virum

vel etiam alijs modis aborsum peccando vt supra tactum est. Quartus cum in membro aliquo hominis grotare faciunt. Quia intus cū vicia priuant. Exterius cū vltim rationis auferunt. Et fateri cum hoc oportet q̄ in omni genere rerum: demptis corporibus celestibus veros defectus et veras infirmitates. licet nō veras sanitates et v̄tute naturali inferre possunt: et hoc ex potentī virtute naturali et sp̄i rituali qua corporali quacūq; eminent virtute. Nulla etiam infirmitas cum altera cōcordat: seu etiam defectus naturalis vbi infirmitas desit. ideo diuersis medijs vtiq; ad diuersas infirmitates et defectus procedunt. De quibus aliqua q̄sum necessitas postulat in medium pducamus prius tamē ne anim⁹ lectoris maneat suspensus cur supra corpora celestia aliqua immutationē facere nō possunt. Dicemus triplicem esse causas. Prima quia super eas etiam quo ad locum penalem existunt qui locus est aer caliginosus. et hoc propter ipsorum officium eis deputatus: vide supra in prima parte tractatus in questione ne secunda de incubis et succubis demonibus. Secunda causa. quia corpora celestia mouentur a bonis angelis. vide in plerisq; locis de motoribus orbium. precipue sanctus 2° bo. in prima parte. q. 4. et in quo cōcordat philosophicū ideologem. Tercia causa p̄pter vniuersale regimen: et cōmune bonum vniuersi cui detraberetur in generali. si malis pmitteretur spiritibus in illa corpora celestia aliquas immutationes causare. Vnde et ille immutationes miraculose facte in veteri aut nouo testamēto a deo per eorū motores. seu angelos bonos facte sūt vt in statione solis sub Josue. Retrogradatōe sub Ezechie. obfuratione innaturali in passione christi. In omnibus autem expositis elementis et elementis sua maleficia deo pmittente: et per se absq; maleficia: et cū maleficia exercere possunt. Et de facto exercere non cessant. vt patebit. **S**ecundo notandū q̄ in omnibus modis maleficiandi. vt plurimū semper maleficas informant. vt instrumenta sine malicie per sacramenta seu sacramentalia ecclesie. vel p̄ que cūq; diuina: seu deo consecrata efficiant vt quādo imagines creant super palla altaris ad tempus ponunt: vel per crisma sacrum sicut trahunt: vel ex quibuscūq; rebus cōsecratis. Et hoc quidē triplici ratione. sicut etiam q̄ sanctoribus anni temporibus: et p̄cipue circa aduentū domini: et festa natalia sua maleficia exercere solent. **P**rimo vt non solum

homines per talia perfidi fiant: sed etiā sacra legi diuina q̄sum in eis est contaminanda. Et sic plus deum creatorē suū offendant: in timus animas prius cōdemnent: et plures in peccata ruere faciant. **S**ecundo vt de sic grauius per hoīes offensus demoni maior potestatem in homines seuiendi relinquat. Sic etiā Gregorius dicit q̄ malis interdum intra eorū desideria: et petitiones cōcedit. iratusq; alijs denegat p̄cipios. **T**ercio vt sic sub specie bonis apparentis plures simplicis facilius decipiat quādo per tacta diuinis reb; putat aliqd̄ numinis a deo obtinuisse vbi solū maiora peccata sunt cōmissa. Potest et addi quarta ratio super sacramenta tempora et principium anni. Nam quia festa plus franguntur peccatis mortalibus q̄ mechanicis operibus. Juxta Augustinū in li. de decē cordis. Superstitio autē et maleficia de maximis seruilibus operibus demonis est contra diuinā reuerentiā. Ideo vt dictum est homines pfundius cadere facit et creator amplius offenditur. Et super principium anni dicere possum⁹. Juxta Irido. li. viij. et bi. c. h. q̄ sicut Janus a quo ianuari mensis dicitur est. qui et in die circūmcessionis incipit idololum fuit diuersis facieb; cōfictum. vna ranq; esset finis anni p̄cedentis. et alia tanq; esset principii futuri: et vt immimentis anni esset p̄ceptor et fortunat⁹ auctor in eius reuerentiā sed pot⁹ demonis in idolo faciebant pagari varias cōmōtiones luxuriosas: et strennuas et localia sibi mutuo tradiderunt. choreas varias dixerunt: mensas preparauerunt. de quibus mentio fit p̄ beati Augustinū in multis locis et fere per totum recitantur. cxxvi. q. varijs. Et sicut iam mali christiani has corruptelas imitantur. licet quo ad lasciuiaz sint translata ab eis ad tempora carnis priuiz quando cum laruis et ludis et alijs superstitionibus discuntur. Ita et nunc malefice his persuasionebus a demonibus in ipsorum cōplacētiam circa principium anni quo ad diuinū officium et cultum. vt festum Andree et festa natalia christi existunt sua maleficia exercēt. Et quidē iam in speciali qualiter p̄ sacramenta primo. Deinum qualiter p̄ sacramentalia talia exercēt aliqua nouiter facta: et a nobis p̄ inquisitionem repta referam⁹. Et oppidū qd̄ noiare nō expedit: q̄ ordo charitatis et rōnis imperat et suadet: vbi maleficia corporū dūcum sumptis et declinās subito vt detestabilis modus est mulierū pep̄lū ori adhibuit et in panniculū

dominicū corpus extrahendo inuoluit. et in ollaz in qua buso erat sic a diabolo informa ta proiecti z sub terra in stabulum prope hoz reum domus sue occultant cum alijs pluri mis rebus adiunctis ex quibus sua maleficia exercere habuisset. Sed assistente diuina pietate tantū facinus detectum ad lucē peruenit. Nam sequenti die mercenario quorūdam causa sui laboris prope stabulum iter faciente vocem quasi cuiusdam infantis eulā tis audiuit. et quanto propius accessit vsqz dum ad panimentū sub quo olla abscondita erat puenisset tanto clarius audiuit: et estmans infantem aliquem a muliere sub iumilatum scultetum seu presidentē accessit. z rem gestam sua estimatione a paricida perpetrata tam narravit: qui cito missis seruitoribus esse vt ille narrauerat reperitum est. et humanare autem puerum nolebant. sed potius vt custodes a remotis positū si qua mulier accederet sano vsi cōsilio attendere haberet. Nec enim dominicum corpus ibi absconditum esse nouerant. vnde et cōtigit vt eadem malefica locum accederet et sub pallio alijs occulte cernentibus ollam abscondit. Unde capta et questionibus exposita facinus detexit asserens dominicum corpus cum busone in olla fuisse absconditū et bis pulueribus ad libitum nocumēta hominibus seu alijs creaturis inferre posset. Insuper aduertendum qz hanc obseruant malefice cōmunicantes cōsuetudinem vt si absqz nota efficere valeant dominicum corpus sub lingua et nō supra recipiant rationibz his vt estimari potest vt abnegationis fidei remediū nunqz percipere velint nec per confessionem neqz per sacramenti eucharistie perceptionem. Secundo vt eo facilius ex ore dominicū corpus accipiat pro earum vt dictum est vsibus applicat. tam in maiorē creatoris offensam. Quare et omnīū ecclesie rectoribus et populum cōmunicantibus semper iniungitur summam adhibere diligentia vt plurimū aperto ore et lingua bene extensa cum amotione pepli mulieres cōmunicent. Et quanto maior adhibetur diligentia tanto plures malefice p hunc modum norantur. De alijs rebus sacramentalibus innumeras exercere superstitiones. Interdum imagines cereas quādoqz res aromaticas sub palla altaris vt supra tactum est ponentes: et sub limine domus occultantibz vt per transitū. Ut pro quo positum est maleficiatur. Innumera possent deduci: sed hec minima per maiora maleficia approbant.

De modo quo vim generatiuā impedire solent.

Capitulum. vi.

H modo autem quo vim generatiuā impedire solent tam in hominibus qz iumentis etiam in vtroqz sexu. Potest lector et his que supra tacta sunt in questione. An demones p ipas maleficas mentes hominū ad amorē vel odium immutare valeant. Vbi post solutiones argumentorū specialis sit declaratio de mō quo vim generatiuā impedire valeant deo permittente. Vbi tamē notandum qz tale impedimentū ab intrinseco et ab extrinseco praticatur. Intrinsece autem fit ab eis dupliciter. Primo vbi rigorem membri pro fructificatione accomoda directe repinunt. Nec hoc videatur impossibile cū et motum aliam naturalem in aliquo membro impedire possunt. Secundo vbi: missionem spiritū ad membra in quibus est virtus motina prohibent quasi intercludēdo vias feminis ne ad vasa generatiuā descendat vel ne excidat vel emittatur. Extrinsece pcurant interdus per imagines vel ex barbarum cōmestionibus. Interdum per alias res exteriorē parata ex gallo: um testiculis vel ex barbarum cōmestionibus. Non tamē credendū est qz virtute illarum rerum vir impotens reddatur sed occulta virtute demonū illudentē huiusmodi maleficas per huiusmodi vim generatiuā ne videlicet vir coire aut mulier concipere valeat maleficiare possunt. Et huius ratio est qz plus permittit deus super hunc actū per quē primū peccatum diffunditur qz super alios actus humanos. sicut et super serpentes qui magis incantationibus deseruiūt qz alia animalia. Vnde et plures a nobis z ab alijs inquisitoribus reperitum est qz per serpentes aut p curē serpentis hōmō impedimentū intulerunt. Nam quidam captus maleficus fassus fuerat qz multis annis sterilitatē tā in boibus qz iumentis quandā domū inhabitantibus p maleficiū intulisset. Fideri in super vbi sup referit quendā maleficiū noie stadin in diocesi lausanēsi captū. qz et fassus fuerat qz in certa domo vbi vir z vtroqz simul pmanebant p sua maleficia successit in vtero vtroque viri septē infantes occidisse. Ita vt semp aborsum fecerat femina annis multis. Hille fecerat in eadē domo oibus pecoribz z iumentis fetosis quorū nullum vniū partū edidit in eisdem annis. Et cū maleficus questionaretur qualiter talia pcurasset. aut quō re esse

posset: facinus apperuit dictis. Subter limē
 hostij domus serpentem posuit qui si amo-
 uebitur fecunditas inhabitantibus restituet.
 et sicut predictit ita euenit. Nam licet serpens
 nō fuisset inuentus quia in pulueres redactus
 terrā camē omnino absorbatant. Et eodem an-
 no vroz et omnibz iumentis fecunditas res-
 tuta fuit. Aliud deniqz factum in Ryckhof-
 fen paucis et vix quattuor annis elapsis cōti-
 git. famosissima quedā malefica erat vrpote
 que solo tactu et oī hora maleficari et abor-
 sum pcurare sciebat. In quo dum vroz cu
 iusdam potētis impregnata esset et ob sui cu-
 stodiam quandā obstetricē ad se recepisset: a
 uisitataqz ab eadā obstetrice fuisset ne castrum
 exiret. et qz precipue a colloquio et conuersa-
 tione illi? malefica supdixit se caueret. Post
 aliquas septimanas inmemor illius auisa-
 menti castrum exiens quasdā mulieres con-
 gregatas in quodā cōuiuio visitandi gratia
 accessit. vbi cum paululū redidisset malefica
 supprucnit et ipam dominā quasi saluratio-
 nis gratia super ventrē ambabus manibus
 retigit. et subito puerū se dolorose mouentē
 persensit. Unde territa vbi ad ppria redijt et
 rem gestam obstetrici narraasset. Deu inquis-
 ens iam puerū perdidistis exclamauit. et vt
 pdixit in partu cōrigit. Nā nec aborsum in-
 tegrum sed paulatim frustra iam capitis iāqz
 pedum et manūū peperit. Magna vīqz ex
 diuina pmissione castigatio in penā eius vi-
 delicet mariti qui tales maleficas punire et
 iniurias creatoris vilescti deberet. Fuit et in
 oppido merspurg stantientis diocesis qui-
 dam iuuenis intantū maleficatus qz nullū
 actum carnalē cum aliqua dempta vna exer-
 cere poterat. Vltis etiā audientibus retu-
 lit qz sepissime dum cam declinare et alias ter-
 ras inhabitare et fugaz capere volebat. Ad-
 huc interdū nocturno tpe assurgere et festine
 cursu velocissimo. iam per terrā iam per acrē
 quasi volando redire volebat.

**De modo quo membra virilia auferre
 solent.**

Capitulum. vij.

Quod et hoc qz membra virilia aufer-
 re solent nō quidē in rerū veritate
 corpora humana illis spoliando.
 sed prestigiosa arte occultando vt
 supra in questione desuper tacta declaratu
 est aliqua gesta in mediū pducamus. In op-
 pido nāqz rauenspurg iuuenis quidā iuuen-
 cule adbesit quā relinquere volens membrū

virile perdidit prestigiosa vtiqz arte vt nihil vi-
 dere aut tangere preter planū corpus posset.
 Anxius inde cellare quoddā adijt vt vinum
 emeret et paululū residens mulieri cui alteri
 superueniente causaz tristicie sue aperiendo
 singula enarrauit. et ita esse cozpore demon-
 strabat. Astuta illa an ne aliquā suspectā ha-
 beret inquisiuit. Et ille vtiqz talē ipam deno-
 minando et rem gestam narrādo manifestas
 uit. Et illa. Expetit vt per violentiā aliquā
 vbi beneuolentia tibi nō suffragat. p acqui-
 renda sanitate ipam inducas. Et iuuenis in
 crepusculo noctis viam quā ptransire male-
 fica solebat obseruauit et ipam reperēs dum
 p sanitate cozporis sibi reddēda supplicaret.
 et illa se innocia nec quicqz scire assereret ipaz
 inuadendo manu tergiū quoddā ad collum
 fortiter cōprimendo strinxit dicens. Nisi mi-
 hi sanitate restitues et manibus meis pibis.
 Unde illa quia clamare nō poterat et iam fa-
 cies tumefacta nigrescebat. Sine inquit me
 liberā et te sanabo. Et iuuenis dū nodū seu
 striccurā laxasset malefica manu ipm inter fe-
 moza seu cozas tetigit dicens. iam habes qd
 desideras. Et iuuenis vt postmodum refere-
 bat notabiliter pferat anteqz visu aut tactu
 seipm certificasset membrū sibi et tactu dum
 taxat malefice fuisse restitū. Simile. Ves-
 nerandus quidā pater honestate vite et scien-
 tia preclarus in ordine e cōuentu Spirensi
 referre solet. Quadā inqz die dum pfessionū
 audientie instaret. Iuuenis quidā accessit et
 inter verba cōfessionis membrū virile lamē
 tabiliter se pdidisse asseruit. Admirans ego
 pf et verbis suis facilliter credere nolēs eo qz
 lenis corde qui facile credit a sapiente iudica-
 tur. Experientia didici per visum nihil cer-
 nendo dum iuuenis locum vestes detegen-
 do demonstrasset. vnde in me sanos cōsilio
 vīus An ne aliquā haberet suspectam que ei
 tale maleficiū intulisset inquisiui. et iuuenis
 vnā se habere suspectā sed absentē et in vroz-
 macia residentem asseruit. Tunc ego hec tibi
 in iungo quantorū ipam accedas et pmissi-
 sionibus ac blandis verbis p posse ipam es
 mollire studeas. qd et fecit. Nam post pau-
 cos dies reuersus est gratias mibi referēs se
 sanum et cuncta recuperasse asseruit. et sic ver-
 bis credidi experientia tamen visus certifi-
 catus denuo. Sunt tñ et hic aliqua notanda
 ad intelligendū clari? q sup de eadē materia
 tacta sūt. Primo qz nullo mō credendū est ta-
 lia membra euelli aut segregari a cozporibz: sed
 arte prestigiosa p demonē vt nec videri aut tan-
 gi valeāt occultari. Et hoc aucte et ratione

licet supra tactum sit vbi Alexander de ales parte secūda dicit. Prestigium proprie sumptū est illa illusio demonis que nō habet causam ex parte mutationis rei sed solummō ex parte cognoscentis qui deluditur. sine quōtuz ad interiores sensus siue quantum ad exteriores. Super hec tñ verba notandū q̄ hic illudūtur sensus duo exteriores. scz visus z tactus et nō interiores vt sunt sensus cōmunis fantasia imaginatiua extimatiua memoria. Licet sanctus Thomas tantum nō ponat quatuor vt supra tactum est. Et o q̄ fantasiam et imaginatiuā vnam et bene. pauca enī differentia est inter imaginari et fantasiari. Thomas in. i. pre. q. lxxix. Et hi sensus mutantur et nō exteriores solum quādo nihil occultatur vel manifestatur vel vigilādo vel dormiēdo. Vigilādo vt dum res aliter videtur q̄ in se sit. vt cum quis videt aliq̄ quē equū cum assessorē deuorantē: aut in bestiam esse hominē transformati aut seipsum bestiam esse z cum bestijs debere incedere est mantem. tunc enim sensus exteriores deluduntur et occupantur per interiores. qz virtute demonum species sensibiles dudū referuare in thesauro specierū sensibiliū vt est memoria nō illa intellectiua in qua species intelligibiles p̄seruiantur. sed memoria que est cōseruatrie specierū sensibiliū que etiā est in posteriori parte capitis educitur virtute demonum imaginatiuā. Et tam fortiter imprimuntur q̄ sicut necesse habet imaginare equum vel bestiam per impetuosum actū quo demon educit de memoria specie equi vel bestie. ita necesse habet estimare se videre p̄ oculos exteriores tantum talem bestiam: que in re ab extra non est bestia sed per impetuosam demonis operationem mediātibus illis speciebus sic videtur. Nec mirum videatur q̄ demones possunt: cum et natura hoc facere potest etiam defectuosa. vt patet in freneticis: melancolicis maniacis z ebrijs aliquibz qui nō possunt discernere. Et frenetici putāt se mira vidisse et videre bestias et alia horrenda cum tamē nihil sit in rerum veritate. Vide supra in questione. An malefice mētes hominum ad amorē vel odium possunt immutare vbi plura notātur. Est demū et ratio in se clara. Nam cum demon habeat quandaz potestātē super quāsdā res inferiores excipiendo tantum mō animā. Ideo potest et circa istas res aliquas immutationes facere q̄ de us finit vt res appareant aliter q̄ sint. Et hoc vt dixi. aut turbando aut illudendo organū

visus. vt res clara videatur nubilosa. sicut etiam post factum ppter humores collectos lumen aliter apparet q̄ ante. Vel operando in imaginatiua potentiam per transmutationē specierū sensibiliū vt dictum est. vel humores varios mouendo vt apparent ignea vel aquea que sunt terrestria vel sicca vt quidaz faciunt q̄ omnes in habitatione aliqua habent se vestimentis exuere et denudare putantes se in aquis natare. Alterius autē super modū prefatū si queritur. An huiusmodi illusiones indifferēter bonis et malis accedere possunt sicut vt inferius patebit corporales alie infirmitates etiā in gratia existentibus inferri a maleficis possunt. Super quo in berendo verbis cassiani colla. ij. abbatis sireni. Dicendū est q̄ nō. Unde omnes isti qui sic illuduntur p̄sumuntur in peccatis mortalibus esse. dicit enim. Et verbis antonij patet demonē nullatenus posse mentē cuiuscūq̄ vel corpus inuadere. nec habere facultatē in cuiuslibet animā penitus irruendi nisi eā primo destituerit omnibus cogitationibus sanctis ac spiritali cōtemplatione vacuam nudamq̄ reddiderit. Locordat cum. eo q̄ p̄bi losophia p̄mo de cōsolatione ad Boetium tangit. Talia tibi contuleramus arma que nisi prior abiecissēs inuicta te firmitate tuerentur. Unde Cassianus ibidem refert de duobus maleficis paganis qui differentes in malicia successiue p̄ sua maleficia demones miserūt ad cellam beati Antonij vt cum tentationibus exinde fugarent odio viri sancti infecti. eo q̄ multitudo populi ad eum quotidie confluebat. Qui demones licet amarissimis cogitationum stimulis Antonij pulsauerunt. Itos tamē semp̄ repulit signo crucis fronti et p̄torei impresso z orationū incubationibus insistendo. Ita dicere possumus q̄ omnes q̄ sic a demonibus ludificant abq̄ alijs infirmitatibus corporalibus: vtiq̄ diuina gratia inhabitante. carent. Unde et illud Thobie sexto. Qui libidini deseruiunt in eo diabolus accipit potestatem. Concordat et illud quod supra circa primam partem tractatus in questione. An malefice operātur circa homines in bestiales formas illos transmutando tactum est. vbi iuuenula cōuersa fuit in equam sua estimatione et omnium eam aspicientium dempto sancto Zachario cuius sensus diabolus illudere nō poterat: ad quē ducta p̄ sanitate cum iam veram mulierē et nō equam aspiceret. z cōuerso omnes alij clamarent q̄ equa eis videretur. Ipse sanctus suis orationibus eam et alios a tali illusionē

liberauit. asserens hoc ei accidisse. quia diuinis non vacasset nec sacramenta ut decebat scilicet confessionis et eucharistie ut decebat frequentasset. Unde iuuenis qui eam de turpitudine sollicitauerat licet rennuisset et honestate in iudeus maleficus quem iuuenis ea de causa ut iuuenulam maleficiaret accesserat virtute demonis eam in equa couerterat. Summarie concludamus quod in bonis fortune sicut sunt res exteriores ut bona temporalia. fama et sanitas corporis. licet boni per demones et sua membra ledi possint in eorum meritum et probationem. sicut de beato Job patuit qui in talibus per demonem lesus fuit. Tamen eis inuitis sicut in nullum peccatum per maleficia trahi possunt aut violentari. licet ab intra et in carne ab extra valeant tentari. Ita etiam nec huiusmodi illusiones fantasticas actiue et passive inferre possunt. Actiue ut eorum sensus haberent demones illudere sicut aliorum in charitate non existentium. Passive ut eis corpora membra prestigiosa illusionem haberent auferre. Hec enim duo beato Job nunquam diabolus inferre potuisset: presertim passiuam nocentem super actum uenerum qui tante continentie erat ut dicere posset. Pcepigi fedus cum oculis meis ne quidem cogitare de uirgine. Et fortiori de muliere aliena. cum tamen super peccatores demon magna noscitur ex uerbis euangelij Luce. xi. Cum foras armatus custodit atrium suum in pace sunt omnia que possidet habere potentiam. Verum ex his si quis quereretur circa illusiones membrum uirilium quod licet illam illusionem non possent demon existenti in gratia inferre passive an ne possent actiue ut scilicet existens in gratia illuderetur in suo visu quia uideret membrum annexum. cum tamen illi qui sibi est membra ablata non uideret annexum nec etiam alij circumstantes. quod si conceditur uideretur esse contra predicta. Potest dici quod quia non tanta uis existit in damno actiue sicut passive. capiendum actiuum non qui actiue inuitit. sed qui damnatum ab extra uidet ut de se patet. Ideo existens in gratia licet non possit uidere damnatum alterius. et in illo demon sensus eius illuderetur. Non tamen possit sibi ipsi tale damnatum inferre passive ut scilicet suo membro priuaretur cum libidini non deseruit sicut per oppositum ut angelus dixit Thobie. Qui libidini vacant demonum accipit potestatem. Quid denique sentiendum super eas maleficas qui huiusmodi membra in copioso interdum numero triginta vel triginta membra insimul addunt. ubi et quasi ad uiuentia membra se memo-

rent vel auenam vel pabulum consumenda prout a multis uisa sunt et communis fama refert. Dicendum quod diabolica operatione et illusionem cuncta exercerunt. sic enim sensus uidentium illudunt modis supra tactis. Resultat enim quidam quod dum membrum perdidisset et quandam maleficam causam recuperando sanatas accessisset. Illa ut quendam arborescentiam acciperet infirmo iniunxit et ut de modo in qua plurima erant membra si quod uellet accipere posset indulgit. Et cum ille magnam quoddam accipere attentasset. non ait malefica illud accipias et quia uis et plebanis attineret subiuunxit. hec omnia utique prestigiosa illusionem fieri a demonibus modis supra tactis organum uisus per transmutationem specierum sensibilium in imaginatiua potentiam turbando. Nec enim oportet asserere quod demones sint in assumptis sic membris ostendentes quemadmodum solent in assumptis corporibus et aere maleficas et interdum hominibus apparere et cum eis conuersari. Ratio est. quia facilius modo uidelicet per motum interiorum localem specierum sensibilem ex conseruatoria seu memoratiua potentia ad imaginatiua ista facere possunt. Et si quis dicere uellet quod etiam simili modo facere possent ubi in assumptis corporibus asseruntur maleficas aut alijs hominibus conuersari ut utique tales apparitiones facerent per transmutationem specierum sensibilium in imaginatiuam potentiam. ut homines dum putantur demones in assumptis corporibus esse presentes tunc non essent nisi tales specierum sensibilium in interioribus potentibus immutationes. Dicendum quod si nil altius demon ostendere uellet nisi tantummodo humane effigie presentationem. tunc utique opus non esset ei in assumpto corpore apparere cum sufficienter per prefatas transmutationem hoc efficere posset. Nunc autem quod altiora habet exercere puta loqui conuersari et alijs spurcitijs intendere. Ideo et ipsi presentem esse oportet ab extra uisui realiter in assumpto corpore se obijciendo quia uisus angeli ibi est ubi operatur secundum doctores. In questione uero qua queritur. Quid si demon per se absque malefica membrum uirile alij cui auferret. An alij sit differentia inter unam ablationem et alteram? dici potest ultra illa que tanguntur in prima parte tractatus in questione. An malefica membra uirilia possint auferre quod ubi demon per se membrum auferret tunc uere et realiter auferret. et uere et realiter restitueret quandoque restituere haberet. In secundo sicut non absque lesione ita non absque dolore auferret. Tercio quod nunquam nisi

coactus per beneum angelum hoc faceret. eo
 q̄ materia sui lucri am̄ utare haberet. nō uir
 enim plura maleficia super illum actum exer
 cere q̄ super alios humanos actus. sicut etiā
 deus plus p̄mittit illum actum maleficiare
 q̄ alios humanos actus ut supra tactum est
 que singula locum nō habent ubi per malefi
 cas deo permittente operatur. Et si dubitat
 an demon plus affectat homines et creatu
 ras per seipm̄ ledere q̄ p̄ maleficas. Dici po
 test q̄ nulla est cōparatio. In infinitū enim
 plus affectat p̄ maleficas ledere. Tum quia
 maiorem infert deo cōm̄teliam creaturā si
 bi dicatam vsurpando. Secundo quia cū
 deus amplius offendit: amplius sibi nocen
 di hominibus potestas permittitur. Tercio
 propter sui lucrum quod in perditionē statu
 it animarum.

C De modo quo homines in bestiales for
 mas transformant.

Capitulum. viij.

Ed et hoc q̄ malefice homines in
 bestiales formas virtute demonū
 quia talia p̄ncipaliter operatur
 transformant. Licet in prima par
 te operis questione. An talia malefice vale
 ant efficere satis sit declarati. quia tamen ali
 quibus illa questio sub suis argumentis et so
 lutionibus nimis posset esse obscura prefer
 tim cum acta et gesta super hoc nō sunt dedu
 cta. Modus etiam quo seip̄as sic transfor
 mant nō est expressus. Ideo presens adden
 da est declaratio per solutiones plurimorū
 dubiorum. Et primo q̄ canon ille. xxvi. q. v.
 epi. nō est sic nude intelligendus circa hāc ma
 teriam. put̄ plures etiam docti sed vna bene
 docti decipiuntur. et qui publice in eorū ser
 monibus asserere nō verentur huiusmodi tras
 mutationes prestigiosas nullo modo etiam
 virtute demonū posse fieri. Et hoc vtiq̄ in
 magnum fidei detrimentū ut sepe tactū est et
 maleficarum cōfortationem quae multū de
 talibus gaudent sermonibus. Cōtingit au
 tem hoc huiusmodi predicatoribus eo q̄ in
 certice et nō in medulla verborum canonis
 laborant ut supra tactum est. Cum enim di
 cit. Quisquis credit posse fieri aliquā creatu
 ram aut in melius aut in deterius transmutari
 aut transformari in aliam speciem vel in
 aliam similitudinē nisi ab ipso creatore qui
 omnia fecit. p̄cul dubio infidelis est. Dic pi
 us lector attendat ad duo principalia. Pri
 mo super verbum fieri. Secundo sup̄ verba

in aliam similitudinē p̄uari. Super primū
 sit resolutus q̄ fieri capitur dupliciter. vides
 licet pro creati et p̄ naturali productione ali
 culus rei. Primo modo soli deo cōuenit ut
 nouum est. quia sua infinita potentia aliquid
 ex nihilo creare potest. Secundo modo di
 stinguendū est de creaturis. Quia aut sunt
 creature p̄fecte ut homo asinus et. Aut sunt
 imperfecte ut serpentes rane mures et. que
 ideo dicitur imperfecta: quae ex putrefactio
 ne generari etiā possunt. licet enim semper de
 primis loquitur canō: nō de secundis. quod
 potest patere eo q̄ Albertus in libro de ani
 malibus ubi querit. An demones possint fa
 cere vera animalia. Et respondit q̄ sic. sed hoc
 quo ad imperfecta animalia. Etiam cum ea
 differentia q̄ nō in instanti sicut deus opa
 tur sed motu quodā licet subito: sicut p̄ter de
 maleficis Exo. viij. si placet vide aliqua que
 in notata questione tanguntur circa primas
 partem operis. et in solutione primi argumē
 ti. Super secundū ubi tangitur q̄ non pos
 sunt aliquā creaturam transmutare. Dicat
 q̄ est duplex transmutatio. Substantialis et
 accidentalis. Et hec accidentalis iterum du
 plex. quia vel per formā naturalem et inherē
 tem rei que videtur vel per formam nō inherē
 rentē rei que videt. sed inherētem organo et
 potentis ipsius videntis. De primis loquitur
 canon et precipue de formali seu quidditati
 ua transmutatione. put̄ vna substantia in ali
 am trāsmutatorem. cuiusmodi solus deus qui
 talium quidditatum creator exiit facere po
 test. loquitur etiam et de secunda licet illā de
 mon efficere possit inquantū per infirmita
 tes diuina permissione inmissas aliqua for
 ma accidentalis corpori inducitur. ut ubi le
 prose facies apparet vel huius simile. sed q̄
 proprie de his nō loquitur: sed de prestigio
 sa apparitione. Im̄ quam videtur res trans
 mutari in alias similitudines. Dicimus q̄
 has transmutationes allegat ca. excludere nō
 potest. quod auctoritate ratione: et experientia
 insimul et his que super certa experientia
 que Aug⁹. li. xvij. ca. xvij. de ciui. dei. refert
 deducuntur. et per varias questiones illa es
 tiam declarando. nam inter alias prestigio
 sas transformationes refert q̄ famosissima
 maga circes mutauerit socios vltis in besti
 as. Et q̄ quedam stabularie mulieres cōuer
 tissent hospites suos in iumenta onera por
 tantia. Refert etiam socios diodemis in aues
 conuersos. et q̄ postea longo tempore circa
 templum diodemis volassent. Et quod pre
 stanti⁹ narrasset de patre suo veraciter. q̄ ipse

pater dixisset se caballum fuisse et annonam cum alijs animalibus bainlasse. De primo namq; focij vltis fuissent in bestias mutati. ibi vtiq; sola apparentia fuit et oculoz deceptio. ita q; forma illa bestialis educta fuit de conseruatorio seu memoria specierum ad ipam vim imaginatiuam. vnde et visio imaginaria causabatur. et sequenter ex forti impressione in potentias alias et organa vides estimabat se bestiam videre. modo quo supra in precedenti capitulo tactum est. sed quomodo ista fieri possunt virtute demonis sine lesione infra patebit. De secundo vero vbi hostes in iumeta onera portata a stabularijs couerterbant. et similiter hoc q; prestanti pater se equu fuisse placu portasse narrat. Notandum q; ibi tres fuerit deceptioes. Prima. q; illi boies prestigiosa arte videbant couersi in iumeta. q; couersio facta fuit mo supra tacto. Secunda q; illa onera vbi excedebat vires portantiu demones inuisibiliter illa attulerunt. Tercia q; illi q; alijs videbant transmutati in species. sibi ipsis etiam videbantur se in bestias couersos. sicut nabuchodonosor cogit. vbi septem tempora super eu fuerit immutata. vt feniu quasi bos comederet. De illo autem q; focij diomedis fuissent in aues couersi. et circa templum volasse. Dicendum q; ille diomedis quia in exercitu greco: circa obsidione ciuitatis troye fuerat. vbi ad patria redire volebat in mari cu focijs submersus fuit. Ideo cum ex suggestione cuiusdam idoli templum sibi quasi inter deos annumeratus esset constructum fuerat. demones in confirmationem erroris longo tempore tanq; aues loco eorum volabant. quare et aliud genus superstitionis a predictis prestigijs ibi fuit. quia videlicet no per reductione specierum sensibilibum ad vim imaginatiuam. sed in assumptis corporibus tanq; aues volantes se oculis aspicientiu in gerebant. Et si queritur. An etiam predicto modo per reductione specieru sensibilibum aspiciente s; illudere potuissent vt demones no in assumptis corporibus ex aere tanq; volantes aues se ingressissent. Dicendum q; sic. Nam et opinio quorundam fuit vt recitat sanctus Thomas in .ij. sententiarum. di. viij. arti. ij. q; angeli quicunq; siue boni siue mali nunq; assumeret corpora. sed q; omnia que de eorum apparitionib; legunt in scripturis facta fuerint in prestigijs. vel sim visionem imaginaria. In quibus verbis notatur a doctore sancto differentia inter prestigium et imaginaria visionem. Quia prestigiu

potest habere rem ab extra corporali visui se obijciente. Licet aliter videatur q; sit. Imaginaria aut visio non hoc necessario requirit: vt videlicet res ab extra obijciat. sed potest fieri absq; illa exteriori obiectione tantummodo per illas interiores species sensibiles vbi ad vim imaginatiuam reducuntur. Unde illorum opinionem sequendo focij diomedis no fuerit representati per demones in assumptis corporibus et similitudinibus auium. sed tantummodo fantastica et imaginaria visione. per illaru videlicet specieru sensibilibu reductione etc. vt supra. Sed q; doctor sanctus opinione illam vt errorem et no vt opinionem simplicem reprobat. licet no vt heresim forte v; pie creditur. cum etia tales apparitiones imaginarie interdus et a bonis et a malis angelis fuerint absq; corporibus assumptis vitare. Ideo vt ibidem dicit cu sancti comuniter dicunt angelos etiam corporali visione apparuisse. et talis apparitio fit in assumptis corporibus. Tercius etia scriptura sacre super tales corporales apparitiones plus concordat q; super imaginarias aut prestigiosas. Ideo et bis ad presens dicere possumus etiam super quascunq; visiones consimiles illis de focijs diomedis. q; licet illi focij imaginaria visione videntiu; potuissent opere demonum videri modo quo dictu est. tamen potius presumitur q; per demones in assumptis corporibus et elemento aeris tanq; aues volantes fuerint visi. aut q; alie aues naturales a demonibus agitate inter representauerint.

Qualiter demones intra corpora et capita existunt sine lesione qn prestigiosas operantur transmutationes.

Capitulum. ix.

Quod si vltorius super modu prestigiose transmutationis queritur. An intra corpora et capita tuc existant et tales sint tanq; obsessi a demonibus estimandi. et qualiter fieri possit vt absq; lesione potentiaru et virium interiorum possint species ab vna potentia interiori ad aliam deducere. Et vtru tale opus debeat censeri miraculosum factum aut no. Ad primum oportet distinguere de prestigiosa illusionem: eo q; vt dictu est. Illa illusio fit interdum super sensus exteriores: interdum super interiores vsq; ad sensum exterioru. Prima ergo licet possit fieri absq; hoc q; demones intrent potentias exteriores illas occupando.

sed tantum exterius deludendo. vt vbi cor-
pus aliquod occultare vellet per interpofiti-
onē alicuius alterius corporis vel alio quo-
cunq; modo. Aut vbi per se corpus affumes-
ret et feruifui obijceret. Secunda tamē nō po-
teft fieri nifi ipm caput et potentias principi-
aliter occupet. Et hoc ostenditur auctori-
tate et ratione. Nec obftare potest q̄ duo spi-
ritus creati nō possunt esse in vno et eodē lo-
co: et anima fit in qualibet pte corporis. Est
autem auctoritas super hoc Damasceni. An-
gelus ibi est vbi operatur. Ratio sancti tho-
me. ij. sententiarū. di. vij. ar. v. Omnes ange-
li boni et mali ex virtute naturali que presta-
tior vtiq; est quacunq; corporali habent po-
testatem transmutandi cor pora nostra. Pas-
ter hoc ne dum ppter prestantiam et nobilita-
tem nature. Sed et ideo q̄ tota machina mū-
di et creatura corporalis administratur per
angelos Bregorij. iij. dialo. In hunc mun-
dum visibilem nihil nisi per creaturā inuisi-
bilem disponi potest. vnde omnia corpora
reguntur per angelos. sicut et motores or-
bium asseruntur nō solum a doctoribus san-
ctis sed etiam a philosophis omnibus. Hæ-
ter et ex eo q̄ omnia corpora humana mouē-
tur ab animabus sicut omnia alia per corpo-
ra celestia et per iporum motores. Si cui pla-
cet videat sanctū Thomā in prima parte. q.
cx. i. Et quo cōcluditur q̄ quia demones
vbi operantur ibi sunt. Ideo quādo fantasi-
as et interiores potentias perturbāt tunc eū-
am ibi existunt. Item licet illabi anime illi sit
tantum possibile qui eam creauit. tamen de-
mones etiam illabi possunt deo permitte-
te corporibus nostris. Et quia p̄ tunc possunt
impressiones facere in potentias interiores
affixas organis corporalibus. Ideo et p̄ il-
las impressiones sicut immutantur organa
ita immutatur operationes potentiarū. mo-
do quo dictum est q̄ educere possunt species
referuatas in vna potentia affixa organo si-
cut ex memoria que est in vltima parte capi-
tis educit speciem equi localiter mouendo il-
lud fantasma vsq; ad mediam partē capitis
vbi est cellula virtutis imaginatiue. et demū
cōsequenter vsq; ad sensum communem cu-
sus residentia est in anteriori parte capitis.
Et omnia tamen subito sic immutare et per-
turbare possunt vt forme tales necessario esti-
mentur. Ac si exteriori visui obijcerentur.
Exemplum patuit ex naturali defectu in fre-
neticis et alijs maniacis. Quod si queritur
quomodo hoc absq; dolore capitis efficere

possit. factis est responsio Primo quia enim
organā nō diuidit nec immutat quo ad ipso-
rum subiectum. sed tantummodo species mo-
uet. Item secundo quia nō alterat immittē-
do aliquam qualitatem actiuam vnde necessa-
rio passio sequatur. cum et ipse in se demon
omni qualitate corporali careat. ideo sine do-
lore talia operari potest. Item tertio quia vt
dictum est tantummodo facit transmutationes
per motū localem ab vno organo ad aliud nō
per alios motus ex quibus alterationes lesi-
ue interdum causantur Illud ergo quod dis-
ficultatem facit q̄ quia duo spiritus nō pos-
sunt esse in eodē loco puta diffinitiuē. et ani-
ma etiam existit in capite quomodo tunc de-
mones ibidem existere possunt. Dicendū q̄
residentia anime assignatur centrum cordis
in quo vitam influendo omnibus membris
cōmunicat. Et exempluz datur de aranea in
medio tele que sentit tactum ex omni parte.
Tamen quia dictum Augustini in libro de
spiritu et anima. q̄ est tota in toto et tota in
qualibet parte corporis. Ideo dato q̄ sit in
capite: ad huc demō ibi operari potest. quia
alia est eius operatio ab operatione anime cū
operatio anime in corpore est vt informat et
vitam influat. vnde est ibi sicut forma in ma-
teria nō sicut in loco. Demon autem sicut in
tali parte corporis et tali loco immutando et
operādo circa species sensibiles. Vnde quia
nulla cōfusio operationū est inter eos. Ideo
vtrūq; simul in eadē parte corporis esse pos-
sunt. Ad illud. An tales sint tanq; obsessi et
arreptici id est a demonibus arrepti estimā-
di. quia specialem hoc vult habere declaratio-
nem. An videlicet hoc possibile sit vt opere
maleficorum aliquis vt obsessus a demone.
id est q̄ demon eum possideat vere et corpo-
raliter. Ideo de tali materia specialis tracta-
bitur modus in capitulo sequenti. habet enī
et hoc specialem difficultatem. An operibus
maleficorum; id fieri valeat. Ad illud ran-
tummodo. An talia opera maleficorum et de-
monum sint ad modum miraculorum operū
censenda. ita q̄ debeāt opera miraculosa esti-
mari. Dicendum q̄ sic in quantum fiunt pre-
ter ordinem nature create nobis note per vir-
tutem creature nobis ignote. licet nō sint. ps-
prie miracula sicut illa que fiunt preter ordi-
nem totius nature create qualia sunt miracu-
la dei et sanctorum. Vide que in prima par-
te operis sub quinta questione et reprobatio-
ne terci erroris facta sunt vltra que addēda
sunt hec propter eos qui huiusmodi opera

impugnare possent quasi nõ debeant censerì opera miraculosa sed simpliciter opera diabolica eo q̄ cum miracula sint data in cõfirmationem fidei nõ debent cedi fidei aduersario. Tum etiam quia signa anticristi dicuntur ab apostolo signa mendacia. Sed dicendum ad primum. Q̄ miracula facere est donum gratie gratis date. Unde sicut p̄ malos possunt fieri homines. ita et p̄ malos spiritus in his videlicet ad que coruũ virtus extendere se potest. Unde etiam discernunt miracula per bonos facta ab illis que p̄ malos fiunt ad minus tripliciter. Primo et efficacia virtutis operantis quia signa facta p̄ bonos diuina virtute fiunt in illis etiam ad que virtus actiue nature se nullo modo extendit. sicut suscitare mortuos et huiusmodi que demones s̄m veritatem facere non possunt. sed in prestigis tantuũ vt symon magus de mortuo cuius caput agitabat que diu durare nõ possunt. Secundo et vtilitate signoruũ. quia signa per bonos facta sunt de rebus vtilibus. vt in curationibus infirmitatum et huius. Signa autem per maleficos facta sunt de rebus nociuis vel vanis sicut q̄ volant in aere vel reddat membra hominuũ stupida et huius. Et hanc differentia assignat beatus Petrus in itineralio Clemenis. Tercia differentia est quantum ad finem: quia signa bonorum ordinantur ad edificationem fidei et bonoruũ morum. Sed signa maloruũ sunt in manifestu nocumentum fidei et honestatis. Etiam q̄ntu ad modum operandi differunt. quia boni operantur mirabilia per inuocationẽ diuini nominis pie et reuerenter. Sed malefici et mali quibusdam deliramentis et demonum inuocationibus. Aliud etiam nõ obstat q̄ videlicet apostolus opa diaboli et anticristi nominat signa mendacia. quia tunc illa mirabilia que sicut ab eo diuina permissione sunt vera et etiam falsa diuersis respectibus. Vera in illis que fiunt virtute demonis ad que eius virtus se extendere potest. Falsa quado faciet ea ad que sua virtus se nõ potest extendere vt suscitare mortuos. illuminare cecos. quia in primo vbi facere attentabit aut intra bit corpus defuncti aut illud amouebit et loco illius ipse in assumpto corpore ex aere se presentabit. et sic in secundo prestigiosa arte visum auferat. aut infirmitates alias et subito sanabit a lesione cessando. nõ qualitates interiores rectificando sicut in legenda Baribolomei ponitur. Possunt etiam omnia mirabilia opera anticristi et maleficaruũ dici signa

mendacia in quantum solummodo ad decipiendum fiunt iam: et tunc operabitur anticristus. Hec thomas di. viij. de virtute demonum in operando. Posset etiam hic adduci differentia miraculorum que ponitur in cõpendio theologicæ veritatis. et inter mirum et miraculum. quia cum miraculum proprie quattuor requirat. scilicet q̄ sit a deo. et q̄ sit preter existentia nature. cõtra quatuor ordinem sit. et tercio q̄ sit euidentis. et quarto q̄ ad fidei corroboracionem. quia ergo in operibus maleficarum primũ et vltimum ad minus deficiunt. ideo mira opera nõ autem miracula dici possunt. Et etiam ratione. quia et si aliquo modo miracula dici possunt: quia tamẽ quedam sunt supra naturam. quedam cõtra naturam. quedaz preter natura. Et supra naturam sunt illa in quibus nõ est simile in natura nec in eius potentia. vt virginẽ parere cõtra naturam vt que fiunt vsu cõtrario nature terminantur autem ad cõforme nature. vt ceci illuminatio. Et preter naturam: vt que fiunt ordini simile nature nõ tamẽ per principium nature. vt in mutatione virgarum in serpentes quod natura facere potuisset per longam putrefactionẽ propter rationes seminales. sic etiam opera magorum dicuntur miracula. Rem gestam narrare expedit et paululum eius declarationi insistere. Est oppidum in diocesi Argentinensi cuius nomen occultare ordo charitatis et bonitatis postulat. In quo laborator quadaẽ die dum ligna ad cõburendũ duntaxat in domo secaret. Catus quidam nõ parue quantitatẽ ip̄m molestare ei in portune se obijciẽdo natus est. quẽ abiẽdo ecce alius maioris quantitatẽ simul cum priori acrius ip̄m aggrediuntur quos iterum vbi repellere volebat: ecce tres pariter et iam versus vultum saliendo iamq̄ inter tibias mortibus lacerando ip̄m aggrediuntur. Perterritus inde et vt retulit maiori anxietate nunq̄ perplexus signo crucis se muniendo et opus pretermittendo per incisa ligna catos infestos et modo ad faciem modo ad guttur denuo saltantes iam vnam ad caput iam alteram ad pedes aut super dorsum percutiendo vsq̄ abegit. Et ecce post hõre spacium dum iterũ suo operi insisteret duo famuli oppidi consulum tanquaz malefactorum ip̄m capientes ad presentiam balini seu iudicis ducere volebant qui inde a longe ip̄m aspiciens. Acc audientiam sibi prestare volens: imperat vt ad pfundum cuiusdã turris seu carceris vbi plectendi includebantur

ad mortem proijceretur. Et iulans ille et cur
salia parceret cum in nullo crimine se con-
sciū agnosceret per triduum custodibus car-
ceris querulose lamentabatur. Et hi quidez
quanto pro audientia sibi prestanda ampli⁹
instarent. Tāto acrius iudex ira seuebat ver-
bis contumeliosis asserens quomodo tant⁹
malefactor ad huc reatum suū nō agnosce-
ret. aut quomodo se innocentem proclama-
ret cum euidētia facti eius flagicia horrēda
demonstrarent. Et cum hī nil proficerēt ta-
men suāsu aliorum consulum iudex inducitur
audientia sibi prestare habuit. Et ductus ita-
q; de carcere cui; ante iudicem staret et iudex
ipsum inuēri renueret. pauper genibus ali-
ozum circumfidentium puolutus petijt cau-
sa sue calamitatis sibi ageretur. sicq; iudex
in hec verba prorupit. Tu scelestissimus ho-
minū quomodo tua flagitia nō recognoscis
Ecce tali die et tali hora tres maronas pre-
cipuas hui⁹ ciuitatis vulnerasti vt in lectis
decumbētes nec surgere aut mouere se valēt.
Refocillatus pauper et de die et hora ac de
euentu rei apud se ruminans dixit. En dieb;
uite mee mulierem nunq; percussi aut verbe-
raui. et q; tali die et hora sectioni lignozū in-
stet; testium legitima porductione probabo.
Sed et vestri familiares sequenti hora huic
operi me insistentem cōparuerūt. Tunc ite-
rum furibundus iudex. Ecce ait quomodo
scelera sua palliare nititur. Mulieres verbe-
ra deplangunt demonstrant et q; eas percus-
serit publice testantur. Tunc pauper ampli-
us super euentuz rei ruminans. Illa inquit
hora creaturas me percussisse recolor nō au-
tem mulieres. Atoniū circumfidentēs et vt
cuiusmodi creaturas percussisset referari cu-
piunt. Tunc ille rem gestam et prout supra-
factum est omnibus stupentibus recitauit.
Et intelligentes opus demonū fuisse pau-
perem solum et illelum abire et q; negociū
nulli revelaret precipiunt. Sed nec a fidei ze-
latozibus qui et interfuerant euentus occul-
tari potuit. super quem modum aliqua disse-
rendo. An ne demones in assumptis sic effi-
gū absq; presentia maleficarum apparuerūt
aut earū corporalis presentia prestigioso ar-
tificio in bestiales illas formas transmutata
fuerit. Respondendo cōcludere oportet. Qu-
licet vtrūq; virtute demonū fieri possit. ipm
tamen secundū factum fuisse amplius presu-
mitur. Nam morum localem vbi demones
in effigū cattozum laboratozem inuaserūt
etiā laboratozis ictus et verbera catitis illata

mulieribus in domo residētibus subito et pae-
rem inferre potuisse. et hoc p̄ pactū mutuo
dudū inicitū nemo dubitat. Sic enī; lesionē
vel puncturam quā inferre voluit sciont ali-
cui imagini depicto vel fuso vbi aliquē male-
ficiare volunt q; nō illi imagini sed illus que
presentare habet iuxta puncturas super ima-
gines factas ledunt. Varia super hunc mo-
dum gesta deduci possent. Nec valet instans-
tia si quis obijceret illas mulieres sic lesas for-
tassis fuisse innocentes. eo q; et per exempla
tacta lesiones etiam innocentibus posse con-
tingere patet. Dum aliquis ignoranter per
imaginem artificialem a malefica leditur ins-
stantia nō valet. quia aliud est a demone per
maleficam ledi. et aliud per ipm demone ab-
q; malefica. quia demon per se in effigie ani-
malis tunc verbera suscipit quando alteri si-
bi per pactum coniuncto infert. Et quando
cum eius cōsensu ad talem apparitionem sub-
tali forma et modo se ingessit. Unde sic tan-
tum modo notios et sibi per pactum cōiun-
ctos nocere potest et nullo modo innocētēs.
Per maleficas autē vbi demones ledere que-
runt tunc etiam innocentes permissione di-
uina in vltionem tanti criminis sepe affligūt
verum q; etiam demones per se interdū deo
permittente et innocentes ledunt et dudum
Job sanctissimū leserunt. sed ibi nō fuerunt
nec vsus fuit diabolus huiusmodi prestigio-
sis apparitionibus prout in tali facto et per ta-
le fantasima cati quod animal perfidorū est
appropriatum signum. sicut canis predicato-
rum in scripturis. Unde semper mutuo sibi
insidiantur. Et ordo predicatorum sub figu-
ra catuli latrantis in primo fundatoze ad-
uersus hereses premonstratus fuit. Presumi-
tur autem q; per secundum modum malefi-
ce ille tres laboratoze inuaserunt. tum q; pri-
mus modus non tantum eis placuisset. tum
quia secundus earum curiositati magis cō-
gruit. In quo etiam talis ordo circa tria ser-
uatus fuit. Primo q; ad demonū instantias
solicitate super hoc fuerunt et non demones
ad instantiam maleficarū. Sic enim sepius
me ex earum passionibus repertū est a nobis
q; ad instantiam demonum eas continue ad
mala perpetranda instantes plura habere
facere. Et verisimile q; de se non cogitassent
pauperem molestare. Causa autē quare de-
mones ad hoc sollicitabant sine dubio erit
q; quia bene noscunt vbi crimina manife-
sta impunita remanent amplius deus offen-
ditur. fides catholica debonestaf; et iparum

numerus amplius augmentatur. Secundo habitato earum consensu demones earum corpora localiter transfulerunt ea facilitate qua et spiritalis virtus prestantior corporali existit. Tercio quod prestigiosa apparitione modo quo supra tactum est in formas illas bestiales converte ipsam laboratorum invadere habuerunt. nec defensione a verberibus sicut utique ea facilitate qua translate fuerant eas defendere potuissent. sed verberari et verberatorum manibus festinare permiserunt: scientes illa flagitia per effeminatos viros nullum zelum fidei habentes remanere ob causas prectas impunitas. Illud quod legitur de quodam sancto viro qui dum semel predicantem diabolum in forma sacerdotis devotum in ecclesia reperisset. et per spiritum ipsum demonem agnovisset esse verba sua observavit. et an bene vel male populum informaret attendebat. Et dum ipsum irreprehensibilem et potius criminum obviargentem perpendisset. finito sermone eo accersito dum causas super his quereret respondit. Ecce veritatem dico sciens quod dum auditores sint verbi et non factores amplius deus offendit et lucrum meum augmentat.

De modo quo demones per maleficarum operationes homines interdum substantialiter inhabitant.

Capitulum. x.

Quia in precedenti capitulo tactum est qualiter demones etiam capita hominum aut alias partes corporis occupare et intrare et species injeriores de loco ad locum movere possunt. Inhabitare quoque possent. An ne ex toto homines ad instantiam maleficarum obsidere possent. Et de diversis modis obsidendi absque maleficarum instantia. Unde pro harum declaratione tria sunt declaranda. Primo de diversis modis possidendi. Secundo quod ad instantiam maleficarum divina permissione demones interdum omnibus illis modis possident. Tercio acta et gesta super hoc sunt deducenda. Quod ad primum. secundo illo generali modo quo diabolus hominem cum quolibet peccato mortali inhabitat. De quo modo sanctus Theodosius quolibet. iij. q. iij. sub dubio. An diabolus semper substantialiter inhabitat hominem quando cumque peccat mortaliter. Causa dubitationis eius sit quod cum spiritus sanctus semper inhabitat hominem cum gratia. Juxta illud. i. ad Corinthios. iij. Templum dei spiritus dei habitat in vobis. et gratie opponitur culpa et opposita habent fieri circa idem

Ubi etiam declarat quod quia inhabitare hominem potest intelligi dupliciter. Vel scilicet ad animam vel quantum ad corpus. Et primo modo cum non est diabolus possibile inhabitare animam eo quod solus deus menti illabitur. Nec iterum diabolus ita est causa culpe sicut spiritus sanctus efficit in anima per se operando. Ideo similitudo non valet. Quantum vero ad corpus dicere possumus quod dupliciter diabolus potest inhabitare hominem. sicut etiam dupliciter homines reperiuntur vel in peccato vel in gratia existentes. Primo modo dicere oportet quod quia ex quolibet peccato mortali homo servituti diaboli addicitur in quantum diabolus interdum exterius suggestit peccatum: vel quantum ad sensum: vel quantum ad imaginationem. Ideo dicitur inhabitare affectum hominis. cum ad quemlibet motum tentationis movetur sicut navis in mari sine gubernatore. Potest etiam diabolus hominem substantialiter inhabitare sicut patet in arpeficiis. Et quod hoc magis pertinet ad rationem pene quam culpe vepatebit. Et pene corporales non semper consequuntur culpas: sed quandoque peccantibus et non peccantibus inferuntur. Ideo et in gratia et extra gratiam existentes secundum altitudinem incomprehensibilem iudiciorum dei inhabitare substantialiter possunt. Et hic modus possidendi: licet non sit nostre speculationis. ponitur tamen ne alicui impossibile videatur quod etiam dei permissione homines a demonibus ad instantiam maleficarum substantialiter interdum inhabitant. Possunt ergo dicere quod sicut quinq; modis demones per se absque maleficis homines ledere et possidere possunt ira et omnibus illis modis ad instantiam maleficarum cum tunc sicut amplius deus offenditur. ita et maior sciendi in homines per maleficas demoni permittitur facultas. Et modi perfunctorie recti ad bi sunt dempto eo quod verant aliquando in bonis fortune exterioribus quod aliquando etiam aliquos in prioribus ledunt tantummodo corporibus. Aliquando in corporibus simul et in potentibus interioribus. Aliquando solum tentant intus et extra. Alios visu rationis ad tempus privant. Alios velut bestias irracionales reddunt. De singulis dicamus. Sed prius quinq; causas propter quas deus perimitur homines possideri permittimus. quia hunc ordinem servare materia postulat. Nam aliquando quis possidetur pro maiori suo merito. Aliquando pro alieno levi delicto. aliquando pro suo veniali peccato. aliquando pro magno facinoroso proprio:

Et his omnibus de causis nulli dubium quin et deus ad instantiam maleficarum per demones etiam similia fieri interdum permittat. et singula ex scripturis et non per noua gesta tantum probare expedit. cum semper noua per antiqua roborantur. Nam de primo patet in dialogo Seueri beati Martini charissimi discipuli. ubi fertur quendam patrem sanctissime vite tanto dorum in gratia expellens diemones ubi necdum verbis propriis sugarentur: sed etiam eiusdem patris epistolis et ceteris. et cum coram mundo pater esset celeberrimus se tentari sensit vana gloria. cui vitio licet viriliter resisteret: tamen viri hamilia recur amplius totis precordijs deum precabatur. quatenus quinq; mensibus a demone possideretur: quod et factum est. Nam cum statim possessum vinculari oportebat et omnia applicare sibi demoniacis munia. Finito autem quinto mense prostratus et ab omni vana gloria et a demone liberatus est. Sed quod hac de causa quis per maleficium alterius posset a demone possideri sicut factum fuisse non legitur. Ita nec ad presens affirmatur: licet per premissum et incoprehensibilia sint dei iudicia. De secundo autem quod ex alieno leui delicto aliquis possideri ponit exemplum beatus Gregorius de beato Leutherio abbate viro simplicissimo qui cum prope monasterium virginum pernoctaret: et ignoranti ordinauerunt ad suam cellam ponti paruulum puerum qui omni nocte vexabatur a demone. Sed eadem nocte a demone liberatus est per patris presentiam. Sic cum rem didicisset gestam et puer iam positus esset in monasterio sancti viri. et transactis multis diebus paulo immoderate letus de liberatione pueri ait ad fratres suos. Diabolus sibi cum illis sororibus iocabatur. Sed ubi ad seruos dei venit puerum hunc accedere non presumpsit. Et ecce statim diabolus puerum vexare cepit. Et per lacrymas et ieiunia sancti viri et ceterarum difficulter fuit eodem die liberatus fuit. Et quidem ubi ex alieno et leui delicto quis innocens possideretur. Non mirum si propter veniale peccatum: aut propter graue alienum peccatum. aut etiam propter propter facinus aliqui etiam ad maleficium instantiam per demones possidentur. Nam et de propter veniali peccato patet per Cassianum coenobita. sereni prima. dicens de moise. Moyse inquit in heremo cum singularis et incomparabilis vir esset ob reprehensionem eius sermonis que contra abbatem macharium disputans: paulo durius protulit quadam se

opinio preuentus diro confestim traditus est demoni: ut hianas egestionis oris suo ab eo suppletus in gereret. Quod flagellum purgationis gratia dominus intulisse videtur. ne se in eo vel momentanicum delicti macula resideret patuisset miraculosa curatione. Nam continuo abbate machario in oratione submissa citius nequa spiritus ab eo fugat abcessit. Simile videtur huic quod Gregorius primo dialogo refert de moniali que lactucam comedit non prius signo crucis se muniens. et per beatum. Equitium patrem liberata. De quarto etiam videlicet pro alieno graui peccato aliquem possideri ibidem refert beatus Gregorius de beato Fortunato episcopo. qui dum diabolus ab obsessio domine pulisset. sero idem demon in specie peregrini per plateas ciuitatis clamare cepit. Virum sanctum fortunatum episcopi. Ecce de hospicio me peregrinum protecit nec ubi quiescam inuenio. Tunc quidam cum vxore sua et filio sedens peregrinum inuitauit suum ad hospitium. et querendo causas expulsiouis est gaudius suo per derogatione sancti viri quam a peregrino sicce audiuit. Et in de autem diabolus puerum inuasit et prius iniecit ac animam eius excussit. Sicque pater miser primam quem recepit hospicio intellexit. Et de quinta causa proprii facinoris et magni communitur tam in sacra scriptura quam in sanctorum passionalibus legimus. Nam et sic. l. Regus. xv. Saul in obediens deo possessus est. Que omnia videtur tæta sunt ne impossibile cuiquam videatur si ob facinorosum maleficarum ut aliqui etiam ad eorum instantiam possidentur. Super quo ut diuersos modos possidendi intellegere valeamus. quo ad secundum rem gestam in medium producamus. Tempore siquidem per pape secundum ante inuinctum inquisitionis officium: et duobus inquisitoribus huc tractatum conscientibus talis accidit casus. Bohemus quidam de dachouo oppido filius vnicum et sacerdotem seculararem ob liberationis gratiam quia obsessus erat romam usque perduxit. A casu autem dum ego vnus ex inquisitoribus hospitium refectionis gratia intrassem conuigium tanquam comentalis idem sacerdos cum patre ad tabulam pariter mecum cõsederent. Quoscentes autem et mutuo ut moris suspirans. Et quod sperum iter cõpleuisset a deo omnipotentem optabat. cui et inuicem cõpatiendos: que nam sui igneris et causa tristicie esset inquirere cepi. Tunc ille filio audiente quod et mihi collateralis in mensa erat

respondit. *Heu filium habeo a demone obsessum quem ob liberationis gratia magnis laboribus et impensis hucusque perduxit. Et ego. Ubi nam filius esset dum inquirerem quod mihi collateraliter esset indicant. Atterritus ego pantulum et diligenter ipsum intuens quod tanta modestia cibum sumperet ad queque interrogata pie responderet. Desitare animo cepit quod obsessus non esset sed infirmitatis causa sibi aliquid accidisse obieci. tunc filius res gesta per se narrans et qualiter quantoque tempore obsessus fuisset indicavit. Mulier inquit quedam malefica hanc mihi infirmitatem contulit. briganti enim contra eam ratione cuiusdam displicentia circa regimen curie cum eam duris increpationem quia ceruicose voluntatis erat dixit. quod post paucos dies habere intendere his que mihi contingeret. Sed et demon in me habitans hoc idem refert quod maleficium sub quadam arboze positum sit a malefica. quod nisi amoveatur non potero liberari: sed nec arborem vult indicare. At ego nec minimam suscipis fidem adhibuissim nisi experientia me proxius edocuisset. Nam interrogatus a me de intervallo temporis ut preter coniectum modum obfessorum tante sue rationis effectus capaciatas. Respondit. visu rationis tantummodo prius quando diuinis aut vacare aut sacra loca visitare voluero. Precipue autem memora ex suis verbis per me platis dixit. Quod sicut maioris displicentia bacterus in sermone ad populum sibi fecissem: ita ut nunc nullo modo me predicare sineret. gratiosus enim ex relatu patris predicator extitit et omnibus amabilis. At ego inquisitor cum de singulis certificari volebam. per quindenarium et ultra ad varia sanctorum limina ipsum deducere decreui. Precipue autem ad ecclesiam sancte marcedis virginis ubi pars stame marmoree: cui in sua flagellatione saluator noster alligatus fuerat et ad locum in quo petrus apostolus crucifixus fuerat. in quibus locis horribiles ciuitas dum exorcizabatur emittebat. iam asserens se velle exire: post paululum vero minime. Et ut premissam est in omnibus moribus mansit sacerdos copositus et sine omni nota nisi dum exorcismi incipiebantur. et illis finitis dum stola de collo amovebatur. ex tunc iterum nec minimam irrationalem aut inhonestum morum demonstrabat. Hoc dempto dum ecclesiam aliquam pertransendo genua prostratione virginis gloriose flectebat. Tunc diabolus eius linguam in longum extra os suum emittebat. Et interrogatus. An non ab illo se posset continere. respondit. Hoc facere*

minimaleo sic enim videtur omnibus membris et organis collo lingua pulmone ad loquendum vel elandum ei placet. Quod audio quidem verba que sic per me et ex membris meis loquitur. sed resistere omnino non valeo. et quanto deuotius orationi aliquam infistere affectarem tanto acrius me impugnat linguam emittendo. Et quonia columna in ecclesia sancti petri et templo salomonis circumferrata existit. per cuius virtutes plures licet a demonibus obsessi liberantur. eo quod christus predicatio in templo illi se appodias set: hic tamen occulto dei iudicio liberari non potuit. Alium modum pro sua liberatione sibi disponendo. licet enim per integrum diem et noctem circa columnam inclusus mansisset. tamen sequenti die post varios exorcismos super eum perlectos dum circumfaret populum et magnus fieret concursus. Et interrogatus in qua parte columnae se christus appodias set. tunc denatibus mordendo columnam locum demonstrabat: ieiulans. Dic stetit. hic stetit. Ultimam tamen dixit. Nolo exire. Et cum interrogaretur: qua de causa. Respondit propter lombardos. Et interrogat denuo. Cur propter lombardos egredi nollit. Tunc respondit in italica lingua cum tamen infirmus sacerdos illud ideoma ignoraret dicens. Omnes faciunt sic et sic. noiamdo pessimuz vitium luxurie. At sacerdos post hoc me interrogando dixit. Pater: quid sibi voluit hec verba italica que ex ore meo prulit. Cui cum indicassem. respondit. Verba quidem audiui sed intelligere non potui. Et quia ut rei probauit euentus hoc demonium erat de genere illo de quo saluator in euangelio. Hoc genus demoniorum non eicitur nisi in oratione et ieiunio. Ideo quidam venerabilis episcopus per turcos ut fertur a sede expulsus pie illi copatiens per totum quadragesimali tempore in pane et aqua ieiunans et orationibus et exorcismis quotidie insistens ipsum per dei gratiam tandem liberauit et ad propria cum gaudio remisit. Supra quo licet sine miraculo nullum in bacvita possit sufficienter differere quibus et quomodo demon homines possideat vel etiam ledat. Possunt tamen dicere quod quibus modis. depro eo quod in rebus fortune et terrioribus aliqui tamen ledunt. Nam aliqui in propriis tamen modo verantur corporibus. aliqui in corpore simul et in potentibus interioribus. aliqui in potentibus tamen modo interioribus. aliqui castigat eos ad tempore tamen modo visu rois priuant. Aliqui vero velut bestie irrationales reddunt. Prefatum sacerdotem quarto modo possessum fuisse declarat. Nam nec in rebus fortune nec in proprio verantur.

corpore fuit put cōigit beato Job vbi deus demonem licentiāse manifeste scripturā su- per hoc tradit dicens ad sathan. Ecce vnuer- sa que habet in manu tua sunt in eum ne extendas manum tuam et hoc in res exte- riores. In corpus vero postmodū ait. Ecce in manu tua est veruntamen animā eius serua id est vitam eius ne auferas. Potest etiam di- ci q̄ tercio modo scilicet in potentibus anime interioribus simul et corpore veratus fuit: cum dicebat vt Job. vii. habetur. Ad domi- num si dixero. cōsolabitur me lectulus me- us ⁊ reclinabor loquens meū in stratu meo. terrebis me per somnia et per visiones horro- re cōcuties demone scilicet pcurantē fm Ni- colam de lira. et fm Tho. Terrebis me per somnia que sc̄s dōmienti apparent. et per vi- siones que scilicet apparent vigilantī ab vsu exteriorum sensuum alienato. solent enī fan- tasmatata informata diurnis cogitationibus esse in terrorem dōmientiū. Et hec operabā- tur in eo ex infirmitate corporis. Unde sic cōsolatione vndiq̄ seclusa nil remedij vide- batur Job euadendi tot angustias nisi per mortem horroz inquit cōcuties. Quibz mo- dis et malefice homines ledere per demones nemo dubitat put et in sequentibus patebit qualiter per grandines in rebus fortunet in corpora animalū et hoēm lesiones inferunt Et terci⁹ etiā modus ledēdi est in corpe et in interioribus potētis absq̄ p̄uatiōne vsus rationis. Patet et earum operationibz vbi vt supra tactum est adeo mentes hominū ad illicitas affectiones incendunt q̄ necessa- rio etiam nocturno tempore ad amasias per longa terrarum spacia currere habent. fisco carnalis amoris nimis illaqueati. Potest ad- duci et illud qd̄ in bassia oppido margburek cōtigisse dicitur de quodam oblesso etiam sa- cerdote. dum in exorcismis demon interro- garetur. quanto tempore sacerdotem indabi- tasset. Respondisse fertur. septē annis. Et cū exorcista obijceret. Num vix per tres menses eum verastī. reliquo tempore vbi eras? Res- pondit. In corpore suo me occultabā. Et ille In qua parte corporis vbi inquirēbat. respō- dit. vt plurimū in capite. Et demū vbi nam fuisset quādo diuina celebrasset et sacramen- tum sumpsisset requisit⁹. dixit. Sub lingua eius me occultavi. Et ille. Videri qua teme- ritate ad presētā creatoris tui nō aufugisti. Tunc demō. Numquid sub ponte se nequā occultare potest donec desuper vix sanctus pertran- sibat. dummodo gressus nōsiterit: di- uina tamē cooperante gratia liberatus fuit.

sive verum siue ficticiū p̄tulerit: cum men- dat sit et pater eius. Quartus modus appli- catur ad presatum possessum rome liberatū sub hac declaratione. q̄ demon possit illabi corpori licet non anime cum hoc soli deo sit possibile. Illabi etiam corpori nō tamē infra terminos essentie corporis. hoc inquā decla- rando habetur modus quo demones substā- tialiter interdum homines inhabitant: et ad tempus tantum mō vsu rationis priuāt. Et quidem hoc sic declaratur. Nam dicere pos- sumus q̄ corpus habet terminos duplices rationis. scz quātitatis et essentie. Unde qm̄ angelus quicumq̄ bonus vel malus operat̄ infra terminos corporis: operatur infra ter- minos corporalis quātitatis. Et sic etiā illa- bitur corpori operando circa potētias quāti- tatiuas. sic etiam boni angeli etiam imagina- rias in bonis visiones operant. Nunq̄ au- tem dicūt illabi essentie corporis. quia nō possunt illabi vt pars neq̄ sc̄s virtus. Nō sicut pars quia alia et alia est essentia vtrobiz q̄. Non sicut virt⁹ quasi dans esse: quia suū esse habet per creationē a deo. Unde et ipse so- lus habet intrinsecā essentie operationē ⁊ cō- seruatiōnē q̄ diu placitum fuerit sine pietati cōseruando. Unde cōcluditur q̄ alie omnes perfectiones seu defectus loquēdo de bonis quo ad perfectiōnes. de malis quo ad defect⁹ quādo operantur si operant̄ circa corpus et partes eius vt circa caput illabuntur tali cor- pori super terminos videlicet quantitatē et quātitatiuas potētias. Si vero circa animā tunc iterū vtterq̄ extrinsece operatur: sed mo- dis diuersis. Et dicuntur operari circa ani- mam fantasmata illa seu species intellectui representando. et nō solum ad iudiciū sensus cōmunit et sensuum exteriorū. Et quibz operationibus sequuntur tentationes a ma- lis angelis et affectiones et cogitationes ma- le per indirectū operando versus intellectuū A bonis autem angelis sequuntur illustra- tiones fantasmati ad cognoscendū reuelan- da ab eis. vnde et talis diuersitas est q̄ boni angeli etiam directe possunt imprimere in in- tellectum fantasmata illustrando. Vbi au- tem neq̄ illustrare dicuntur fantasmata sed potius obfuscare. Item nec directe impri- me possunt s̄ tantummodo indirecte inquā- tum intelligentem necesse est fantasmata spe- culari. Per hec tamē etiam angelus bonus non dicitur illabi anime: licet eam illumi- net. Sicut nec dicitur superius angelus illa- bi in inferiōē. licet eum illuminet sed tan- tum mō extrinsece opatur et cooperat̄ mō quo

dictū est: unde multoties malus illabi potest. Et per hunc modū demon sacerdoti corpus in tribus occupauit. Primo quod sicut illa bi suo corpori potuit infra uidelicet terminos corporalis quantitatis. ita caput suum occupauit substantialiter illud inhabitando. Secundo quod sicut circa animā eius extrinsece operari potuit obfuscando intellectum ut ratio nisi usum perderet. Ita etiam potuit ut sine intermissione vel etiam interpellanti eū quo ad amissionem rationis vexaret. Licet etiam dici potest quod ex dono dei hoc habuerit sacerdos ut nō sine intermissione a demone vexaretur. Tercio quod licet omnibus membris organis ad loquendū et voces ad فرماندum priuaretur. semper tamen ad verba licet non ad sententiā verborum aduertentiam habuerit. qui modus obfidei plurimū ab alijs obfidei modis differt. cum communiter obfidei leguntur sine intermissione a demonibus affligi. ut patet in euāgelio tam de lunatico cuius pater dixerat ad iesum. Domine misere fili meo quia lunaticus est et male patit. Matth. xvij. Quod etiam de muliere illa quā sathanas alligauerat. xvij. annis et erat inclinata nec omnino poterat sursum aspicere Luc. xij. Quibus etiam modis indubie demones diuina permissione ad instantiam maleficarum vexare possunt.

De modo quo omne genus infirmitatis inferre possunt. Et hoc in generali de grauioribus.

Capitulum. xi.

Ed et hoc quod nō sit aliqua infirmitas corporalis que a maleficis deo permittente inferri nō possit. Etiam si ad lepram vel epilepsiam se extendere habeat. Probari potest per hoc quod doctor nullum genus infirmitatis excipitur. Nam si diligēter ea que superius tacta sunt tam de virtute demonū quod ad maliciam maleficarum cōsiderant nullā patitur hoc difficultatem. Nam et nider tam in suo pcepto quod etiam fornicario ubi querit. An malefici possint veraciter suis maleficijs homines ledere. Et est questio absque exceptione alicuius infirmitatis etiam quomocumque incurabilis. Et ubi respondit quod sic. querit cōsequenter quibus modis et quibus rebus. Et quo ad primū respondit ut supra ex prima questione ne prime partis tractatus patuit. Probatur etiam per Isidorū describentis maleficarū operationes. viij. c. i. c. i. Malefici dicunt obfacinorū magnitudinē. hi enī clementia cōcuntur sed opere demonū ad tempestates cōci-

tandas. mentes hominū turbant modis vix delictis supra tactis usum rationis vel omnino impediēdo. aut grauius obfuscando subdit. et absque villo veneni dāntu violentia tū carminis. animas interimunt vitam uidelicet auferendo. Probatur etiam per sanctum Iho. in. ij. senten. circa di. vij. et. viij. Et in iij. di. xxxij. Et cōmuniter per omnes theologos ibidem scripturantes quod malefici omnibus modis possunt procurare lesiones in hominibus et eorum rebus cooperante demone in quibus demon potest solum ledere vel decipere videlicet in rebus fama corpore vsu rationis et in vita. vult dicere quod in illis in quibus demon per se absque malefica possit ledere possit etiam cum malefica. immo ampliori facilitate propter maiorem diuine maiestatis offensionem ut supra tactum est. De rebus nāque patet Job. i. et. ij. ut supra patuit. De fama patet in legenda beati Hieronymi ut refert Jo. an. in hierominiano quod diabolus se transformauit in formam sancti siluani episcopi in nazareth amatoz Hieronymi. Qui demon primo feminā nobilez nocte in lecto procare et puocare cepit ad luxuriam verbis. et deinde factis sollicitauit ad malū. que cum clamaret demō sub specie sancti episcopi sub lecto semine se abscondit. ubi reque situs et inuentus per luxuriosas rebus se mentis est esse episcopum siluanū. In crastinū igitur sanctus vir disparente diabolo diffamatus est grauilissime. Que infamia tandem circa sepulcrū sancti Hieronymi fatente diabolo in obfesso corpore purgata est. De corpore patet in beato Job qui percussus fuit a demone vlcere pessimo quod eripuit de lepra. Refert etiam Sigibertus et Vincē. in spe. bisto. li. xxx. c. xxxvij. quod tempore Ludouici secūdi impatoris in parrochia maguntina quidā demon primo sepelapides icit et quasi mallio ad domos percussit. Et deinde publice loquēdo furta pōdendo et discorū as seminando plures inquietauit. Deinde omnes cōtra vnū irritauit cuius hospitium ubi cunqz manebat incendit. Et ob illi peccata oēs pati affirmant. Vnderandē tū agros per hospitio habere potuit. ppter quod cū phylaxi leranias celebraret multos iactibus lapidū demō vsqz ad cruciatōz leuit. aliqui quieuit. aliqui seuit. et per triennū ista trinuauit quousqz oīa edificia ibi incendio cōsumpta sunt Item de nocumento vsu rōnis et vexatione interiorum sensuū probatur ex possessio et arreptiis per euangelicas etiam historias. Item de morte et quod de vita etiam quodā priuar. Pr

Thobie. vi. de septem viris sive virginis oc-
cis qui propter luxuriosum affectum et ef-
frenem appetitum in virginē saram eiusdem
nō erant digni matrimonio. Quare cōcludi-
tur q̄ sicut per se ita et amplius per malefici-
cas in omnibus nihil dempro hominibz no-
cere possunt. Verum vbi querit̄. An huius-
modi lesiones sint potius demonibz aut ma-
lificis imputande. Respondetur q̄ sicut p̄-
pria et immediata actione demones operan-
tur infirmitates immittendo. ita et ip̄s prin-
cipaliter sunt imputande sed quia in cōtem-
ptum et offensam creatoris simul et in perdi-
tionem animarū querunt huiusmodi per ma-
lificas exercere scientes q̄ per talem modum
sicut deus amplius irritatur ita et amplius
permittit eis potestatem sciendi. quia z de sa-
cto innumera maleficia perpetrant que non
permitterentur diabolo inferre hominibus
si per se solum affectaret homines ledere que
tamen permittuntur iusto et occulto dei iudi-
cio per maleficas propter earum perfidiam
et catholice fidei abnegationem. Unde et eis
iusto iudicio talia maleficia imputantur secū-
dario quantumcūqz diabolus sit actor prin-
cipalis. Scopā ergo quam mulier intinge-
ret aque vt pluat et sursum in aerem aquam
spargendo licet in se nō causat pluviam nec
posset mulier inde reprehendi. quia tamen ex
pacto cum demone inito. vbi iam vt malefi-
ca talia facit. licz demon sit qui pluviam cau-
sat. ip̄a tamen merito inculpatur. eo q̄ mala
fide et opere diabolo servit eius obsequijs se
tradendo. Sic etiam quādo imaginem cere-
am vel similem ad maleficiandū aliquem ma-
lificis facit vel quādo maleficio alicuius in
aqua vel plumbo imago apparet quicqd̄ mo-
lestie inferitur tali imagini cum tale experitur
fieri in imaginato id est homini maleficiato.
pura punctura vel alia lesura quecumqz. Li-
cet lesio realiter inferatur imagini per malefi-
cam vel alium hominem et inuisibiliter de-
mon maleficiatum hominē eodem modo le-
dit: merito tamen malefice imputatur. quia
sine ea deus nunq̄ lesionem inferre diabolo
permitteret. nec diabolus per se ledere ipsum
attentasset. Sed quia dictum est de fama in
qua demones per se homines ledere possunt
absqz maleficarum cooperatōne posset in du-
bium verti. An etiaz demones per se possent
honestas mulieres infamare vt tanq̄z malefi-
ce reputarent cum in earum effigie ad male-
ficiandum aliquem apparerent vnde cōtinge-
ret talē innocenter infamari. Responsio. Ali-
qua sunt premitenda. Primo quia dictū est

demonē nihil posse efficere absqz diuina per-
missione vt in prima parte operis circa vlti-
mam questionem patuit. etiam tactum est q̄
nō est tanta permissio super iustos z in chari-
tate existentes sicut super peccatores in quos
vtiqz sicut maiorē habet potestātē iuxta il-
lud. *Quis fortis armat⁹ custodit zc.* Ita vti-
qz plura permittunt a deo in eorum afflictio-
nem q̄ super iustos. Demum licet iustos in
rebus exterioribus vt fama et sanitate corpo-
ris ledere possunt deo pmittente quia tamen
sciunt hoc eis cedere in augmentum merito-
rum ideo min⁹ eos ledere affectant. Et qui-
bus dici potest q̄ in hac difficultate respect⁹
potest haberi ad diuersa. Primo ad diuinas
permissiōne. Secūdo ad hominem qui cen-
setur honestus. cum tales nō semper sunt in-
charitate existentes sicut sunt sub honestate
reputati. Tercio ad facinus in quo innocēs
deberet infamari. q̄ illud ex sua radice cum-
cia flagicia mundi excedit. Ideo dicendum
licet ex diuina permissione quiqz innocens
sive in gratia cōstitutus sive nō ledi possit in
rebus fortune et fama. habendo tamē respec-
tum ad ip̄m facinus z grauitatem criminis
cum malefici sic nuncupantur ob facinoruz
magnitudinem. Juxta *Isidorus sepe allegatū*
Dici potest q̄ hoc vt aliquis innocens predi-
cto modo a demone infametur fieri nō est be-
ne possibile iterum multis respectibus. Pri-
mo qz cum infamare in vicijs que absqz pec-
cato expulso vel tacto inito cū demone per-
perantur. vt sunt furta latrocinia et actus
carnales. Aliud sit ab infamia sup vicia que
nullo modo possunt homini imputari aut
ab eo perpetrari. nisi super pactuz expulsum
cum demone initum qualia sunt opera male-
ficarum que nisi virtute demonum a malefi-
cis pperantur vt vbi homines inmenta aut
terrefruges maleficiantur vnde et eis aliter
imputari nō possunt. Ideo licet demon pos-
sit hominem de alijs vicijs infamare. de tali
tamē vicio infamare q̄ sine eo nō potest per-
petrari nō videt bene possibile. Preterea huc
usqz nunq̄ actum est nec reperitur vt aliquis
innocens sit per demonem taliter infamatus.
Et sic. ppter talem infamiam mortui fuisset adiu-
dicatus: immo vbi tantummodō infamia labo-
rat talis nulla pena punitur nisi q̄ canonica
purgatio sibi indicitur vt in tertia parte o-
peris circa secundū moduz sententiandi ma-
lificas patebit. Et licet ibi cōtineatur quod
in casudum in purgatione deficeret pro reo
esset habendus. ad huc tū aburatio sibi indi-
ceretur anteqz videretur super penā relapsis

debitam procederetur. Sed quia circa con-
tingentia laboramus que actu nunq̄ fuerūt
perpetrata. nulli dubium fieri nō posterrū
diuina permissio fieri nō pmittat. Preterea
et a fortiori propter angelicam custodiā que
nō permittit fontes in alijs criminibz mi-
noribus infamari. vt in latrocinijs et huius-
modi minus permittit. immo fortius sue cu-
stodie deputatū ab infamia talium flagitio-
rum preferuabit. Nec valet si quis acta per
sanctum Germanū objiceret. quando demo-
nes in assumptis corporibus et ad mensam
cōsidentibus alias mulieres viris suis con-
dormentibus representabant hospitē illudē
tes quasi ille mulieres. in p̄ijs corporibus
semper edentes et bibentes aduenirent. de
qua etiā supra mentio habita est. Quia nec
ibi ille mulieres excusantur quasi innocētes
omnino. sed q̄ talia mulieribus sepe accidit
quod iuxta ca. xxvi. q. v. episcopi. notatur.
Ubi reprehenduntur tales q̄ dum in imagi-
naria solummodo illusione transferantur pu-
tant se veraciter et corporaliter transferri. li-
cet vt supra tactus est etiam interdū corpora
liter a demonibus videntur. Sed q̄ corpo-
rales infirmitates alias omnes nulla dēpra
diuina permissione inferre possunt. De illo
est presens speculatio. Cōcludendo ex preno-
tatis q̄ sic. cum nulla fiat a doctoribus exce-
ptio. cui et rationē assentire oportet cum ali-
as demones sua naturali virtute cuncta cor-
poralia excidunt vt sepe tacitum est. Acta de-
niq̄ et gesta per nos reperta hec affirmant.
Nam licet maior difficultas fortassis circa
lepram aut epilepsiam oziri possit an videli-
cet talia inferre possent eo q̄ huiusmodi tan-
tummodo ex diuturnis p̄nijs interituum
dispositionibus et defectibus solent oziri. ni-
hilominus per maleficia interdū esse illata
reperitum est. Nam in diocesi Basiliensi in
cōsibus partium Lorbaringie et Alfarie
cum quidam honestus laborator quedā ver-
ba dura cōtra ritosam quandam mulierē p̄-
tulisset. illa indignata minas adiecit quod in
breui se de eo vindicare vellet. Et ille licet mi-
nas paruipendisset. eadē tamen nocte sibi pu-
stulam collo accreuisse sensit fricando tamē
paululum et tan gens totam faciē inflatā et
tumefactā cum collo persensit intantū vt hor-
ribilis species lepre etiam per totū appareret
corpūs qui nō distulit sed quātorius amicis
et cōsulis accessit rem gestam super cō-
minatoria verba mulieris narravit. et q̄ sic
mozi ea fide et suspitione vellet q̄ illa sibi arte

magica eadem maleficia intulisset. Quid pla-
ra mulier capitur questionibus exponitur et
crimen fatetur. At iudei de modo et causa di-
ligentius inquirens. Respondit. Cum me
verbis obprobriosis homo ille aggressus fu-
isset ego ira succensa causā ad domū venissem.
malignus spiritus mecum tristic me in qui-
rere cepit. cui cū singula enarrassem et vt me
vindicare possem eidem insinuando instarē
Ille inquisiuit dicens. Quid ergo vis vt ei
faciam. At ego respōdi. Vellem vt inflatam
faciem semper retineret. et sic ille abscessit et il-
lam infirmitatē vltra quam p̄tj homini in-
tulit. ego enim q̄ tali lepra cum pateret mi-
nime sperassem. vñ et incinerata fuit. In dio-
cesi deniq̄ Cōstantiensi inter Brisiacum et
Fryburg leprosa quedam mulier multis re-
ferre solet nisi debitum vniuerse carnis iam
ab annis duobus persoluerit quod simili de
causa cōtrauerſie que inter ipm et quandam
aliā mulierē mota fuisset dum de nocte do-
mum egressa ante ostium quid operis agere
tentasset venus quidam calidus a domo al-
terius mulieris que ex opposito domus sue
fuerat eius faciem repente insufflauit. vnde
subito in lepram quā gestabat se incidisse asse-
ruit. In diocesi deniq̄ eadem et territorio ni-
gre silue maleficia dum per licitorē super stru-
em lignorum p̄ incendio sibi parato a terra
eleuaretur dixit. Dabo tibi mercedē. Et sic
insufflando in eius vultum statim lepra hor-
ribilis per totum corpus percussus paucis ex-
post superuixit diebus. horrenda eius flagi-
cia breuitatis causa obmittunt. sicut et alia
quasi innumera sup hec recitari possent. Et pi-
lentiam nanq̄ seu caducum morbum certis
inſtigisse per oia cum mortuorū corporibus
subtumulara p̄cipue et earum secreta inbuma-
tis cum alijs earū ceremonijs que recitanda
nō sunt vbi in potu vel cibo alicui prebuerūt
septus a nobis reperitum est.

Super modum quo alias cōsimiles in-
firmitates in speciali hominibus inferre so-
lent. Capitulum. xij.

MIAS deniq̄ infirmitates inſtrix-
se vt cecitatem vel acutissimos do-
lores et tormones in corporibz ho-
minū quae enumerare potest. Ta-
men ex his que oculis nostris perspeximus
et que vni ex inquisitoribus innotuerunt ali-
qua in mediū producimus. Eo in tpe quo
in oppido vsbruck inquisitio sup maleficias
fieret. hic inter alios deductus fuit casus. Nā

honestā quēdam persona et vni ex familiaribus archiducis matrimonio copulata in p̄sentia notarij ꝛc. fm̄ formā iuris deposuit q̄ eum tempore sue v̄s̄ginitatis cuidam et ciuibus famularetur. Accidit vt vxor illius graui dolore capitis langueret. Pro cuius curatione cum quedā mulier accessisset r̄ suis carminibus et certis partib̄ incitigere dolore haberet. Ego eius practicam vbi diligēter obseruabam: perspexiq̄ cōtra naturam aque fufe in scutellam quandā ipsa aqua in ollam aliam ascendisset cum alijs cerimonijs que recitare op̄ nō est. cōsiderant̄ q̄ ex illis dolor capitis in domina nō mitigaretur aliqua licet indignata bec verba ad maleficam protuli. Nescio quid agitis: vos nō facitis nisi v̄s̄perstitiosa et hoc propter comodum vestrū. Tunc malefica statim subiunxit. An sint v̄s̄perstitiosa vel nō: tertia die tu senties quod rei probauit euentus. Nam tertia die mane me sedente et solum apprehēdēte. tantus dolor subito corpus meum inuasit. Primo in interioribus vt nō esset pars corporis in qua nō punctiones horribiles sentirem. Secundo nō aliter mihi videbatur nisi q̄ continue igniti carbones capiti meo superfunderent. Tercio in cute corporis a vertice vsq̄ ad plantas pedis non fuisset spatium ad punctur̄: ac cui vbi nō fuisset pustula alba sanie repleta. Sicq̄ in his doloribus euilando r̄ tantum modo mortem optando vsq̄ ad diem quartum perstiti. Tandem maritus domine mee vt stabulum quoddā intrare mihi iniunxit. At ego paulatim incedendo eo procedente dum ante ostium stabuli eramus. Ecce inquit ad me: pecia albi super ostium stabuli. At ego. Vide bene. Tunc ille. Quantum potes remoue quia forte melius habebis. Tunc ego q̄ntum potui vno brachio me ad ostium tenente cū altero perlam apprehēdi. Aperias inquit dominus et cōsidera diligenter ibi reposita. Tunc vbi peciam solui plura ibidem inclusa reperi. precipue autē grana quedam alba ad modum quo pustule inerant corpoti meo. semina quoq̄ r̄ legumina quorum similia nec edere poteram aut inueniri cum ossibus serpentum et aliorū animalium intuita sum. Et sic stupefacta dum inquirerem a domino quidnam agendum foret. vt in ignem cuncta proijcerem iniunxit. Proici. Et ecce subito non post hore spatium aut quartale sed in momēto vt in ignem res ille fuerant piecte omnem sanitatem pristinam recuperavi. Et quia plura cōtra vxorē

illius cui famulabatur fuerunt deposita per que suspecta nō tam leuiter q̄ et vehementer fuit habita et precipue propter magnā familiaritatem cum maleficis habitam. Unde p̄sumitur q̄ conscia de maleficio reposito hoc viro indicauit et deinceps modo p̄missio publicatum sanitatem ancilla recuperauit. Insuper aliud maleficium cuidam persone etiā muliebri illatum in eodem oppido referre in detestationem tanti criminis expedit. Mulier quedā maritata et honesta accessit iuxta iuris formam vt supra deposuit. Retro dum inquit habeo viridariū est et illi ortus cōtiguus vicine mee. Unde quadā die cum transiitum fieri et orto vicine ad viridarium meum non absq̄ damno perspexissem stans in ostio viridarij. et apud mensam cōquerendo et querulando tam de transitu q̄ et de damno. vicina subito superuenit et an eam suspectam haberem inquisiuit. At ego territa propter malam eius famam nil aliud nisi bec verba protuli. Hressus in graminiibus damna demonstrant. Tunc illa indignata quia ad eius fortassis beneplacitum me litigiosus verbis cum ea implicare nolebam. Abscessit cum murmure. Et verba que protulit licet audire tamen intelligere nō potui. Post paucos vero dies in gens infirmitas mihi accidit cum doloribus ventris r̄ acutissimis torsionibus a latere sinistro versus dextrum et viceversa quasi duo gladij aut cultri essent pectori infixi. Et sic die noctuq̄ clamoribus omnes vicinos alios inquietauit. Et cōsultibus hinc inde p̄ solatione accidit vt lucifugulus presertim vicinam et maleficam adulerino flagitio habēs in amasiam simili modo visitationis gratia accedens. et infirmitati mee cōpatiens post verba consolatoria abscessit. Sequenti tamen die festine rediit. et inter alia cōsolatoria subiunxit. Exprimētum capiam an et maleficio bec vobis infirmitas acciderit. quod si sic repertum fuerit sanitatem vobis recuperabo. Accepto ergo plumbo liquefacto et me in lecto decubente plumbū in scutellā aqua plenā supra corpus meum apodiando infudit. et vbi quedā imago et figure diuersarū rerum et plumbo congelato apparuisent. Ecce inquit ex maleficio bec vobis contigit infirmitas. Et sup̄ limen ostij domus vna pars instrumentorum maleficij cōtinetur. Accedamus ergo et illis a mortis melius sententis. Sicq̄ maritus meus cum eo pariter ad tollendum maleficium accedunt. Et lucifugulus iimen eleuans

marito iniurixit vt manum in foueā que ap-
paruerat mitteret et quecunq; inueniret ex-
traheret. Quod et fecit. Nam primo imagi-
nem quandā ceream in longitudine vni⁹ pal-
me vndiq; perforatam habentis duos acus
et aduerso per latera ad modū quo ipsa pun-
ctioes a sinistro latere vsq; ad dextrū et ecō-
uerso perferens et traxit. Demū pecias pan-
niculorum diuersas plurimas res tā in gra-
nis q̄ in seminibus et ossibus continentes
sicq; illis in ignem piectis ego quidem con-
ualui sed nō ex toto. Nam licz torture et pun-
ctiones cessassent appetitusq; comedendi res-
disset. et integro tamen pristinē sanitatis vsq;
in presens minime sum restituta. Et cum a-
pud lautifigulus impoitione instarem. Unde
hoc q̄ pristina sanitas nō rediret. Respondit
Sunt et alia instrumenta alibi abscondita
que inuenire nō valeo. Et qualiter tunc pri-
ma instrumenta reposita agnouisset dum in-
quirem. Respōdit. Et amoze quo amicus
amico reuelare solet hec cognouit. Unde dū
adulteram procabat et mihi vicinam agno-
ui. Ideo argumentum super eam cepi suspi-
tionis. hec egrosa recitabat. Sed quid si sin-
gula que in illo dūtaxat oppido reperta sunt
dum recitare vellem liber vniq; foret cōfici-
endus. quanti enim ceci claudi aridi et diuer-
sis irerit infirmitatibus iuxta formā iuris
et vehementi suspitione super maleficos eis
huiusmodi infirmitates in genere vel in spe-
cie pedicentes et q̄ talia in breui sentire ha-
berent. vel ad dies vtiue vel ad mortem statim
percipiendā. Et quod fm eorum auisamen-
ta cuncta accidissent. vel ad specificatā infir-
mitatem. vel ad mortem aliorum. quia enim
terra illa vasallis et armigeris abundat et or-
cia dant vicia vbi interdum mulieres pca-
bant dum illas procatas abijcere et alias ho-
nestas matrimonio sibi copulare disposues-
runt. raro sine vindicta super maleficiū inse-
rendū aut viro aut vxori dum se spretas cer-
nebant. thorus cōiugalīs perseueabat. non
autē viris tantū q̄tum mulieribus eo vt pie-
estimari potest illis interemptis aut arefacit
piores amasias procare haberent. Nam et
cocus quidam archiducis dum iuenculā
honestam et alienigenā durixerat malefica ei⁹
amasiā in publica via alijs honestis p̄omis
audientibus iuencule maleficiū et mor-
tem predictit extensa manu dicens. Non diu
de tuo marito gaudebis. Statimq; sequen-
ti die lecto decubuit et post paucos dies de-
bitum vniuerse carnis persoluit in extremis
cōsistendo. En sic moroz quod illa suis ma-

lefijs deo permittente me interim it et vniq;
pro meliori deo sibi alias nuptias in celis di-
sponente. Sic deniq; per maleficia miles
quidam vt publica fama testat interemptus
fuit sic et alij plures quos recitare obmitto.
Inter quos et domicellus quidam dum ad-
nutum. amalie lecti pernoctare volebat et per
famulum suum quod ea nocte secum certis
negocijs prepeditus pernoctare nō posset ei
indicasset. Illa indignata famulo iniurixit.
Dicas domicello. Non diu me vexabit. sicq;
et sequenti die infirmatus: post paucos die-
es sepultus. Sunt et tales malefici que indi-
ces solo aspectu et oculoꝝum intuitu malefi-
ciare sciunt. quod etiam nullam molestiā eis
inferre publice se iactantes. sed et quibuscunq;
pro criminalibus causis detentis et gra-
uissimis tormentis pro dicenda veritate et
positis taciturnitatē inferre sciunt q̄ nunq;
eorum facinora detegere poterunt. Sunt et
que imagiñē crucifisci flagellis et cultris im-
pingendo ob maleficia perpetrāda cum tur-
pissimis verbis contra glorioſissime virgi-
nis Marie puritatem et nostri saluatoris
et eius intemerato vtero natiuitatem deho-
nestauerunt. herba illa et singulos actus reci-
tare nō expedit cum nimis sint p̄ozum aurū
um offensiuā. in scriptis tamen redacta et diuer-
sita sunt p̄ozū baptizata quedam iudea et
alias iuenculas induxerat. quarū vna vta
purgis nomine eodem anno in extremis po-
sita dum a circumstantibus ad cōfessionem
peccaminū hortaretur exclamauit. Corp⁹
et animā tradidi diabolo nec spes mihi adesse
veniet sic defuncta. Singula hec non ad
ignominiam sed ad laudem et gloriam illu-
strissimi archiducis conscripta sunt cum res
uera vti catholicus princeps et precipuus fidei
zelator in extermium earum cum assis-
tentia reuerendissimi ordinarij Brixien⁹. nō
mediocriter laborauit. Recitata autem potius
us in detestationem et odium tanti criminis
vt que iniurias hominum vlcisci non desi-
stunt. quomodo iniurias creatoris et fidei
cōtumelias etiam nō habendo ad tempora-
lia damna respectum sufferre possunt. omni-
um enim eorum hoc precipuū fundamentū
fidei vici abnegatio existit.

Super modum quo obstetrices malefice
maiora damna inferunt dum infantes aut
interimunt aut demonibus exorando offerunt.

Capitulum. xiiij.

Hec pretereundū est de nocumētis a maleficis obstetricibus pueris illatis. Et primo quomodo interimunt. Secundo quomodo demōstrantibus offerendo execrant. In diocesi nanq̄ Argentinensi r̄ oppido zabernio mulier que dam honesta. ac beatissime virgini Marie plurimū deuota hunc casum referre sibi accidisse singulis eius hospiciū quod publice teneri nigram habēs aquilā p̄ interisigno frequentantibus cōmēmorat. A viro inquit legitimo sed iam defuncto impregnata. Ubi dices parienti appropinquarēt. Mulier que dam obstetrix vt ipam ad obstetricandū puerum acceptaret impoxtune instabat. At ego conscia de eius infamia licet aliam mibi assumerē decreuissem. Verbis tamē pacificis quasi suis annuere vellem petitionibz mesimulabam. Adueniente autē tempore partū cum aliā obstetricē p̄duxissem. Illa prior indignata quadaz nocte camerā meā euoluitis vir octo diebus cum duabus alijs mulieribus ingreditur. Et lecto appropinquantes in quo iacebam. Cū maritū meum qui in altera dormiebat camerā vocare voluissem singulis membris et lingua ita remansi viribus defictuta quod dempto visu cum auditu nec pedicam mouere potuissem. In medio ergo illarum duarū stans malefica: hec verba protulit. Ecce hec pessima mulierū quia in obstetricem me recipere noluit impune nō transibit. Et cum alie due a latere stantes p̄ ea supplicantes dicentes tū nunq̄ alicui ex nostris nocuit. Malefica subiunxit. Hanc mibi qz displicentiam fecit suis intestinis aliqua immittere volo. Sic tamē q̄ infra dimidiū annum nullos p̄pter vos dolores sentiet: sed illo euolutis satis cruciabitur. Accessit ergo et ventri cum manu terigit. Vbiqz videbatur quasi intestinis extractis certas res quas tū videre nō potui intromitteret Illis ergo absentibus cum vires ad clamandū recuperassem maritū quātotius vocaui et rem gestam denudavi. Cum autē ille causam puerperio assignare vellet dicens. Vos puerpere plurimōs illusionibz et fantastijs laboratis nec q̄q̄ modo dicitis meis fidē adhibere volebat: adiunxi. Ecce spaciū p̄ anno dimidiū mibi donauit. quo elapso. si nulli cruciatus superuenient dicitis tuis fidem adhibebo. Cōsimilia deniqz verba filio clerico qui et p̄ tunc archidiaconus ruralis erat protulit cum et ipse visitationis gratia illo die eam frequentasset. Quid plura sex mensibus ad punctū euolutis internorū viscerum coxtura subitō ipam

tam dire inuasit vt nec diebus nec noctibus a clamoribus omnes inquietādo abstinere potuisset. Et quia vt premissum est deuotissima virgini et regine misericordie erant in pane et aqua singulis sabbatinis diebus ieiunando. Ideo et per ipsius suffragia credit se liberari. Unde et quadā die vbi opus nature p̄ficere volebat: tunc omnis illa immundicia e corpore p̄cipit. Et aduocans maritū cum filio dixit. Sunt ne res iste fantastice. Nonne dixi post dimidiū anni spacium veritas cognosceret. Que tunc vidit vnq̄ spinas ossa simul etiā ligna me comedisse. Erāt enī spine rosariū in longitudine vnus palmi cū alijs varijs in numero rebus immixte. Insuper vt in prima parte operis ex illius famule reducte ad p̄niam in Basiliacō cōfessione paruit maiora damna fidei circa hanc heresim maleficarū ab obstetricibus inferunt quod etiam quarundā cōfessio que et postmodum incinerate fuerit luce clarius demonstrauit. Nam in diocesi Basiliensi et oppido Hann. quedā incinerata falsa fuerat vltra. xl. pueros necasse per modū talem vt q̄n ex vtero egrediebantur acum capitibz eorū per verticē vsqz in cerebrū infixit. Altera deniqz in diocesi Argentinensi pueros absqz numero p̄ta quia de numero nō cōstabat se interemisse falsa fuerat. Taliter autē depehenda. Nam vbi ex vno oppido in aliud causa obstetricandā mulierē quandā vocata fuisset. officio suo cōpleto dum ad p̄ria redire volebat vbi portā oppidi exiit casu brachiū pueri recenter nati ex lintheo quo p̄incta erat cui et inuolutū brachiū fuerat ad terram cecidit. quo viso ab his qui infra portam sedebant dum illa preterisset leuata et terra vt putabāt peciam carnis: cautijs intuebant. et cum nō peciam carnis sed brachiū pueri per articulos membrorum agnouissent. cōsilio cum p̄sidentibz habito et inuento q̄ infans ante baptismū descesserat brachioqz careret. malefica capitur: questionibus exponitur et crimen detegitur sicqz vt predictū est absqz eius numero se infantes interemisse cognouit. Qua autem de causa: vtiqz presumendū q̄ ad infantia mali gnozūm spiritū etiā eis interduz inuitis talia facere coguntur. Nouit enī diabolus q̄ ab introitu regni celestis p̄pter penā damni aut originale peccatū tales pueri sequestran- tur. Unde etiam diuini finale iudiciū p̄trahitur sub quo eternis cruciatibz deputabuntur. cum eo tardius numerus electorū cōpletur: quo cōpleto mundus consumabitur. Et vt in premissis tactū est suasti demoniorū et

huiusmodi membris vnguenta earum vfi-
bus accommoda cōficere habent. Sed et hoc
horrendū facinus silentio pretereundū in de-
testationē tanti criminis nō est. Nam vbi in-
fantes non interinū: tamen illos demonibz
execrando per hunc modū offerūt. Plato enī
infante obstetric vbi pūperā malefica per se
nō existit tunc quasi quid operis p infan-
tia refocillatione actura ipm extra camerā de
porta et sursum eleuans pncipi demonio-
rum scz lucifero et omnibus demonibus im-
molant et hoc in loco coquino supra ignem.
Et vt quidam retulit cum perpendisset vros
rem suam tempore partus q̄ p̄ter cōsuetuz
modum puerperari nullā ad se ingredi mu-
lierem permittēbat nisi dumtaxat filiā ppriā
que obstetricandi officium gerebat causam
huiusmodi experiri volens latenter se illo
in tempore in domo occultabat. Unde et or-
dinem sacrilegij et diabolice immolationis
modo p̄dicto perpendit cum eo q̄ vt sibi vi-
debat per appendiculi instrumentū in quo
olle suspendunt infans nō factus humano
auxilio sed demonis sursum vehebāt. vnde
mente cōsternatus cum et horrenda verba p
demonū inuocatione et alios ritus nephan-
dissimos p̄sensisset subito vt infans baptiza-
retur acrius inuestit. et cum ad aliam villa in
qua parrochialis erat ecclesia deferendus es-
set. et per pōtem super flumen quoddā p̄tran-
sire haberēt. ille euaginato gladio super filiā
que infantem gerebat irruit dicēs alijs duo-
bus sibi adiunctis audientibz. Nolo vt in-
fantem per pontē deferas: quia aut per se pō-
tem gradies aut tu in flumine submergeris
Qua perterrita cum alijs que aderant mulie-
ribz et an ne compos esset rationis inquir-
rentes. Res enim gesta cunctas alias latebat
demptis duobus viris sibi cōiunctis. Tūc
ille. Pessima mulierū. arte tua magica scan-
dere pendiculū infantem fecisti. Fac et iam vt
nullo deferente pontem p̄transeat aut in flu-
mine te submergas. Sicqz coacta puerū sup
pontem posuit: et arte sua demonē inuocans
subito ex altera parte pontis infans cernitur
Baptizato ergo puero et ad ppriā rediens cū
iam per testes filiā de maleficio cōvincere po-
terat. put primū facinus oblationis minūste
probare potuisset eo q̄ ipse vnicus illi sacrile-
go ritui interfuisset apud iudicē post tempus
purgationis filiā cum matre accusat et pariter
incinerantur et facinus de sacrilega obla-
tione quod per obstetrices fieri solet detegit
Sed hic dubiū oritur. Quid nō operis aut
efficacie talis sacrilega oblatio in huiusmodi

pueris efficere valeat. Ad qd̄ dici potest q̄ si
cut triplici ex causa hoc demones efficiunt
ita et ad tria nephandissima hec eis deserui-
unt. Nam primo ex superbia eorum que qz
semp ascēdit. Iuxta illud. Superbia eoz qui-
te oderunt ascendit semper. querunt q̄ntū pos-
sunt diuinitis rebus et ceremonijs se cōforma-
re vt sic vbi specie boni apparentis facillī de-
cipiāt. Sic enim et virgines pueros mares
vel feminas expetunt a magis vbi in specu-
lis vel vnguibz maleficorūz furta sublata
vl̄ alia occulta habet manifestat. licz per cor-
ruptos idem ostendere valerent. sed in vt fin-
gat se false castitatem amare quam tamē odit
cum castissima virgine summe odit. eo q̄ ca-
pit eius cōtriuūt. Hc̄. iij. Unde sic animas
maleficorūz et eis credentium per infidelitatis
viciū sub specie virtutis decipiūt. Tercio
vt ipa perfidia maleficarū amplius in sui au-
gmentum crescat dum a cunabulis sibi dica-
tas maleficas seruāt. Et his efficit hec sacri-
lega oblatio tria in puero. Primo q̄ sicut ex-
terior oblatio fit in rebus sensibilibz deo pu-
ta in vino. pane. terre frugibus. et hoc in si-
gnum debite subiectionis et honoris. iuxta
illud. Ec̄. xij. Non apparebis in cōspectu
domini dei tui vacuus. q̄ etiā res alijs post-
modum. p̄phanis vsibus nullo modo appli-
cari debent nec possunt. Unde et. r. q. i. Da-
mas. papa. di. Oblationes que intra ecclesia
offeruntur sacerdotibus tantummodo pertinē-
re sic tamē vt nō solum eas in suos vltus cō-
uertant sed vt fideliter dispensent partim ad
ea que ad cultum diuinū pertinent. et prim-
etiam in vsus pauperum cōuertant. Ita et ra-
lem puerū diabolū in signum subiectionis et
honoris oblatum diuinis vsibz applicari di-
gne et fructuose subiectionis tam p̄ se q̄z pro
alijs quomodo est possibile hoc a catholicis
fieri. Quis enim dicere potest materna sceles-
ra seu aliena peccata quo ad punitionē non
redundare in filios foras illi que dicunt
prop̄heticū attendit. Filius nō porabit ini-
quitatē patris. Sed quid de illo passu. Exo.
xx. Et qd̄ dominus zelores visitans peccata
patrum in filios vsqz in tertiam et quartā ge-
nerationē. Est enī hec vtriusqz sententia: vt
prima intelligatur de pena spiritali in iudi-
cio poli sue dei et non in iudicio fori. Et est
pena que principaliter tāgit animā siue sit pe-
na damnati vt priuatio glorie siue pena sensus
id est cruciationis ignis infernalis. His enī
penis nūqz punitur aliquis sine culpa pro-
pria vel cōtracta quantum ad originale. vel
cōmissio quantum ad actuale peccati. Secūda

Verò antozitas quia intelligitur de imitato
ribus paternoz scelerū vt **Stratianus** expo-
nit. i. q. iij. §. quibz. **Ubi** etiā dat alias expo-
sitiones. ideo alijs peno quibuscūq; in iudi-
cio dei puniunt quis nō solū p culpa sua cō-
missa vcl cōmittenda vt lcz cūcuter. sed etiā
pro culpa alterius. **Hec** valet si dicat q; tūc
puniunt sine causa z sine culpa que debet esse
causa pene: quia iuxta regulā iuris sine cul-
pa nisi sublit causa nō est aliquis puniendus.
vnde et dicere possumus q; semp̄ sup̄est cau-
sa etiā iustissima licet nobis ignora. **xxiij. q.**
iiij. Aug. et si sup̄ actionē facti pfunditatē
iudicioz dei penetrare nō possumus. verūq;
tū verū scimus esse quod dixit et iustum esse
quod fecit. **Est** tamē distinctio in pueris obla-
tis eo q; loquēdo de innocentibz qui nō per
matres maleficas sed p obstetrices demoni-
bus offerunt et rapiuntur occulte vt dicim
est supra ab amplexibus et vtero honeste ma-
tris q; tales innocentes nō adeo deseruntur
vt imitatores efficiantur tantoz scelerū sed
imitatores paternarū virtutum hoc pie cre-
dendum est. **Secundū** quod efficit hec sacri-
lega oblatio est. **Qu** sicut in oblatione qua ho-
mo seipm̄ deo offert in sacrificiū recognoscit
deum suum principū et finem. quod quidē
sacrificiū dignius est omnibus sacrificijs a-
lijs exterioribz ab eo impensis. **Iuxta** illud.
Sacrificiū deo spiritus tribulatus cor cō-
tritum et humilitatū deus non despicias. **Et**
hoc quo ad principū creationis et sinez glo-
rificationis. **Ira** et ipa malefica puerū offe-
rens diabolo: eius animā et corpus tāq; suo
principio et fini damnationis eterne cōmen-
dat. **Unde** et nō nisi miraculose a solutione
tanti debiti liberari poterit. **Solet** quedam
hystoria immo et plures recitari de pueris ex
materno vtero demonibus improuise z ex a-
liqua passione et cōmotione mentis a matris
oblatiis et qualiter cū maxima difficul-
tate in adulta etate a demonūz iurisdictione
quā diuina permissione sibi vsurpabant libe-
rari potuerūt. de quibus liber ex emplozum
beatissime virginis marie refertur noscitur.
specialiter et de illo qui per summū pontificē
dum liberari a verationibus demonū nō po-
terat. missus tandem ad quendā virum san-
ctum in orientalibz partibus degentē cū ma-
gna ad huc difficultate per intercessionē ipi
gloriosissime virginis ab illa iurisdictione cre-
puz fuit. **Unde** si in vltionē vniuz impro-
uise nō dico oblationis sed exhibitionis vbi
mater ex indignatione dumtaxat super co-
pulam carnalē viro exhibendā cum dixisset

maritus spero inde fructum puenturū. **Et**
illa replicans. **Hic** fructus ille diabolo da-
tus. tanta seueritas diuine punitionis patu-
it quanta creditur seutrevbi tanta diuine ma-
iestatis cernitur offensa. **Tercium** quod hec
sacrilega oblatio efficit est habitualis incli-
natio ad huiusmodi maleficia hoibus in mē-
tis et terre frugibus inferēda. **Quius** ratio
assignari potest ex his que fm̄ **Ab. fa. h. c. q.**
cvij. super punitionē temporalē qua aliqui
propter alienas culpas puniunt deducunt.
Dicit eni q; qz filij sunt fm̄ corpus res que-
dam patris et serui et animalia res dominoz
rum. **Et** cum aliquis sit puniendus in rebz
suis omnibus: ideo et filij puniunt pluries
pro parentibus. **Et** differt hec ratio ab illa
que supra tacta fuit de peccatis patrū q; de-
us visitat in filios vsq; in tertiā et quartam
egenerationē. **Quia** vt ibi tacum est hoc in-
relligitur de imitatoribz paternoz scelerum
Hec autē ratio cōcludit de punitione filioz
pro parentibz vbi nō imitantur paterna scele-
ra in actu per mala opera sed tantū in habi-
tu. sic enim et filius nar⁹ et adulterio david
mortuus fuit q; citius. **Et** animalia ama-
leobitarum inssa sunt interfici q;uis z in huius
modi sit ratio mystica. vt habetur. i. q. iij. §.
paruulos. **Et** quibus omnibus nō incompē-
nenter dicitur q; huiusmodi pueri semp̄ ad
maleficia perpetranda vsq; in finē vite incli-
nantur. **Sicut** enim deus suam oblationē
sanctificat vt sanctorū gesta demonstrāt vbi
parentes sobolem ex eis pcreandā deo dicat
sent. vtq; et diabolus suā oblationē inf. cere
nō cessat ex veteri et nouo testamēto quasi in-
numera possent gesta deduci. **Sic** enim plu-
res patriarche et pphete vt **Isaac** **Samuel**
Sampson. **Sic** etiam **Alexius** **Nicol.** us.
et alij in numeris gratijs plurimis ad sancti-
tatem vite fuerunt puenti. **Experientia** deni-
q; demonstrat semp̄ filias maleficarū in cō-
similibus tanq; imitatrices maternoz sceler-
rum esse diffamatas. immo et totam quasi p-
geniem esse infectā. **Et** huius quidem et om-
nium precedentū ratio quia superstitē semp̄
habent relinquere et in augmentum illius
perfidie summis conatibz ex pacto cum de-
mone inito tendere. **Unde** enim contingere
posset q; sepissime vel decem annozum tempe-
puberas vt octo vel decem annozum tempe-
stares et grandines concitasse nisi ex tali pac-
to sub tali oblatione sacrilega diabolo p ma-
trem maleficam infantem excreasse. nec enim
p se pueri talia ex fidei abnegatiōe put adul-
te malefice a principio facere habent efficere

possent cū nec alicuius fidei articuli fortassis
 noticiam habent. Et quibus gestis aliqua in
 mediū producant. In partibus enī sicut
 dum quidā villanus segetes in campis cum
 filia paruula vix octo annorū cōspicere de-
 creuisset et ppter siccitatem terre pluuiā apud
 se ruminans et cōferens optasset dicēs. Veni
 quādo veniet pluuiā. Puella audiens verba
 p̄ris et simplicitate animi dixit. Pater si plu-
 uiam desideras quā cito veniet. At pater.
 Unde hec tibi nescis ne pluuiam pcurare.
 Respondit puella vtiq; et ne dum pluuiam.
 sed et grandines et tempestates cōcitare scio.
 Et pater. Quisnā te docuit. Respondit. Pa-
 ter mea. verum quod mihi inbibuit ne alicui
 hoc indicarem. Tunc iterum pater. Et quo-
 modo te docuit. Respondit. Ne cōmisit vni
 magistro: quem omni boza ad quēcūq; pe-
 ita habere possum. At pater. Uidisti ne illū
 Respondit. Uidi interdum viros introeun-
 tes et exeuntes ad matrem. Et eum interroga-
 sem qui nam essent. Respondit. Sunt nostri
 magistri quibus etiā te tradidi et cōmisi ma-
 gni fautores et diuites. Terris pater. An
 ne illa boza grandines citare posset inquisi-
 uit. Et puella. Vtiq; si modicū aque habue-
 ro faciam. Tunc pater puellam per manum
 ad torrentē deduxit. Fac inquit. sed tantum-
 modo super agrum nostrum. Tunc puella
 manum in aquā misit et in nomine sui magi-
 stri iuxta doctrinā matris mouit. Et ecce tan-
 tummodo pluuiā agrū illum perfudit. Ad-
 cernēs pater. Fac inquit et grandinē: sed tan-
 tummodo super vniū et agris nostris. Ad-
 cum iterum puella fecisset pater de experientia
 certificatus vt rorem apud iudicem accusauit
 Que capta et cōuicta incinerata fuit et filia
 denuo baptisata et deo dicata amplius illa ef-
 ficere nō potuit.

¶ Sequit̄ super modū quo iumētis malefi-
 ce varia nocumēta inferunt.

Capitulum. xiiij.

Utiq; a fortiori cum apostolus di-
 cat. Nunquid deo cura est de ho-
 bus volens per hoc innuere. Quod li-
 cet omnia subsint diuine puiden-
 tietam homines q̄ iumēta vtroq; iuxta mo-
 dum suū seruās vt psalmista ait. filij tamē
 hominū sub regimine et p̄tione altarū am-
 plius gubernātur. Si inq̄nā homines diu-
 na permīssione per maleficos affligunt. in-
 nocentes. iusti et peccatores. parentes deniq;
 in filijs qui res sunt pertinentes ad eos. Quā-
 rē iam iumēta terre fruges similiter de rebz

hominum existunt vtiq; et super illos varia
 nocumēta posse a maleficis inferri nemo dū
 bitare diuina permīssione cōcurrente p̄clu-
 mar. Sic enim Job a diabolo percussus cum
 cra iumenta perdidit. sic deniq; nec minima
 reperitur villula vbi mulieres multo vac-
 cas insicere lac eas priuare et sepissime interi-
 mere nō cessant. Et minimo autē nocumento
 inchoando quod de priuatione lactis estima-
 ri potest. Si de modo quo id efficere valeat
 queritur. Responderi potest q̄ quia finē Al-
 bertū. iij. de animalibz. Lac de natura sit mē-
 strui in quolibet animali. sicut etiam fluxus
 elius in femina vbi nō restringitur. talis fluxus
 alius aliqua infirmitate vel ex cōditione natu-
 re vel ex accidentali infirmitate. tunc restrin-
 gitur aut auferitur interdum maleficiali ope-
 re. Ex cōditione autem naturali lac restringi-
 tur post conceptum fetum. Ex infirmitate ve-
 ro accidentali sicut pluries ex comestione ali-
 cuius herbē que ex natura lac restringere ha-
 bet et vaccam alterare. Ex maleficio autem
 talia pcurant varijs modis. Quēdā enī no-
 curnis temporibus et sacratorijs vtiq; ex
 inductione diaboli ob maiorē offensam diui-
 ne maiestatis in quocūq; angulo domus iue
 se collocant vtrūq; inter cruras habentes.
 Et dum cultrum vel aliquod instrumentū
 in parietem aut columnā insigunt et manus
 ad mulgendū apponunt tunc suū diaboli q̄
 semp eis ad oīa cooperat inuocant. et q̄ de
 saluacā ex tali domo que sanior et que magis
 in lacte abundat mulgere affectat. pponit
 tunc subito diabolus ex māmellis illius vac-
 ce lac recipit. et ad locū vbi malefica residet et
 quasi de illo instrumentū suū reponit. Hec
 quidē populo p̄dicando nemo p̄pterea ex eis
 informatur. quia q̄sumcūq; quis demonē
 inuocaret et per nudā inuocationē hē. se pos-
 se efficere estimaret. sc̄ipm̄ deciperet. qz caret
 fundamento illius p̄fidie. quia sc̄z omagiū
 nō p̄stitit et fidem nō abnegauit. Hec ideo
 posui cum plures hec et alia que posita sunt
 estimant populo nō esse. pponenda p̄pter picu-
 lum informacionis. cum sit impossibile ali-
 quem p̄ predicacionē posse informari rōne
 tacta. Potius autē sunt in derelictionē tanti
 criminis. et vt indices in vltionē tanti sceles-
 ris sc̄z fidei abnegacionis amplius inardē-
 scant sunt p̄dicanda. licet nō semp; plus etiā
 ponderāt secularēs h̄mōi temporalia dāna:
 cum magis terrenis implicant affectionibz
 q̄ spiritualibus. vnde et cum eis talia posse
 fieri affirmantur in punitionē ip̄oz ampli-
 seuiunt. sed in astutiā diaboli quis et p̄licare

potest. Noui illos in quadā societate cōstitutos qui dum tempore may butirū maycū comedere affectarēt eis in itinere existētibz et in prato circa torrentē cōsedentibus. vñ? ex eis quo pacto cum demone p̄ntea siue tacito siue expresso inuocari dicit. Ego optimū butirum maycum pcurabo. Et statim depositis vestimentis et torrentē intrans nō stando sed sedendo cōtra aque fluxum dorsum vertebat. Et ceteris cōspicientibz ip̄e dum certa verba protulisset et aquā manibz post tergū mouisset. post paululū butirū formacū ad modum quo villane tpe may vendere in foro solēt in magna quantitate apporauit. Et alijs gustatibus optinū fuisse butirū affirmari. Quare colligit primo hūc de sua practica fuisse certū. vel qz mere maleficū p̄ expressum pactū cum demone inuocari. Vel qz per tacitū pactū nouit sibi diabolu ad vota affuturū. Si qui dem primū tunc nō indiget discussione quin verus maleficus fuerit. Si autē secundū tunc vsus suffragio diaboli fuit eo qz sibi oblatas et excretas a matre vel obstetrice fuerit. Quod si quis obijceret diabolu forasisse apporasse butirū sine aliquo pacto tacito vel expresso. nec etiam absqz oblatione aliqua vt p̄mittitur facta. Respondet qz nunqz aliquis ritū suffragio diaboli in similibz operibus sine ei? inuocatioe. qz ip̄o facto cum quis demonis/auxilium petit/cōtra fidem vt apostata agit. Juxta determinationē doctoris in. ij. senten. di. viij. sup. difficultatē. Anū auxilium demonum ritū sit apostasia a fide. Nam cū alijs doctoribus Albertus magnus licz cōcordat. itū magis expresse dicit qz temp in talibz est apostasia verbi vel operis. Si eni inuocatioes cōiurationes. fumigationes. et adorationes fiant. tunc apertū pactū inuocatur cum demone absqz hoc vicz qz aliquis corpus et animā cū fidei abnegatione in toto vel in parte tradat. quia per hoc qz ip̄m inuocat iam cōmittit apostasiam verboz apertā. si autē nō fit inuocatio verboz sed solummō sit opere simpli? ci quia scz tale opus facit qd nō nisi demonū auxilio effectū sortiri p̄t. Tunc siue faciat itud inchoando in noie diaboli. siue per alia verba ignota: siue absqz omni verbo. Illa nū intentione vt dicitū est. tunc vt subdit Albertus est apostasia operis quia illud op? expectatur a demone. Cum autē expectare aliqd a demone vel aliqd p̄cipere per ip̄m. semp est fidei cōtumelia et ideo apostasia. Unde et hic cōcluditur qz quocūqz modo p̄fatis magus hoc pcurauit rituz per pactū tacitū vel expressum pcurauit. Et verisimiliter si absqz

pacto expresso qd tunc vt malefici facere solent per tacitū et occultū pactum vel ex se vel a matre aut obstetrice inuocari talia effectū Et dico ex se qz tantum mō opus exerceat effectuz a diabolo expectans. Secundū quod colligitur ex illa vel cōsimili practica est qz qz diabolus nouas rerū species cōdere nō potest. Ideo vbi itā subito naturale butirū ex aqua prorupit. hoc virtute demonū nō aquam in lac mutando. sed vel butirum alibi ex loco reposito accepit et illi ad manus tradidit. vel ex lacte naturali hoc et naturali vacca recipiendo z subito vt sic coagulando in naturā butiri. qz qz ars mulierū per spaciū ip̄is effectū cōtributū formando. hoc ip̄e in breuissimo tempore efficere nouit z tunc illud sibi obrulit. Ad idem reducit modus quo aliqui sup̄ perstiriosi vinū aut alia necessaria nō habentes. nocturnis temporibz tantum mō flasconem aut aliud vasculū recipiunt. et dum per vicum aliquē incedunt subito vas vino impletum reponant. Tunc enī diabolus vinū naturale ex aliquo vase recipiendo illi flasconem implet. Super modū autem quo animalia z iumēta malefici interimūt. Dicere oportet qz sic boies ita et iumēta vel tactu et visu. vel visu tū vel vbi subter limen ostij ip̄ius stabuli aut vbi solent ad aquam maleficium aliquod seu instrumentū maleficū reponunt. Sic enī et iste in Rauenspurz incinerate. De quibus et infra patebit semp ad instantiam demonū vbi meliores equi aut pinquiora iumenta erant maleficari habebāt. Et dum interrogate fuissent per quē modū talia efficerēt. Rōdit vna noie agnes qz subter limen ostij ip̄ius stabuli certas res occultarē. Et interrogata cuiusmodi res. Respondit. Diuersarū specierū animalū ossa. Et vltimū. In cuius noie hoc faceret interrogata. Respondit. In noie diaboli z omnium aliorum demoniorū. Sed et altera noie anna qd dum vni ex cinibus successiue viginti tres equos maleficiasset quia vector erat. Ultimū dum vicissimū quartū emisisset et itā ad extremā paupertatē deuenisset. vector stans in ostio stabuli dixit ad maleficā que et in ostio domus sue stabat. Ecce iam emi equū p̄mitto deo et sue matri si equus ille moriet qz manibus meis p̄p̄is te interficiā. Sicqz territa malefica equū sibi intactū reliquit. Dū autem capta et interrogata fuisset per quem modum talia effecisset Respondit se nil aliud nisi foueam fecisse. Quia facta diabolus certas res imposuisset sibi ignotas. Quia ex re colligitur qz tantum mō aut manū aut visum appo-

nerē habent. Et hoc vt quoquo modo malefica cooperet. alias enī diabolo seuitendi in creaturas facultas nō permittet vbi malefica nō cōcurreret vt prius tractū est. Et hoc cōtingit ppter maiorem offensam diuine maifestant. Sepissime etiam a pastoribus visa sunt. q̄ cetera animalia in campis dum tres aut quattuor saltus in aerē fecissent subito in terrā collapsa interierūt. Et hoc vtiq̄ demonum ad instantiā maleficarū virtute in dio celi Augustienti inter oppidū fiessem montē ferrerii. quidā p̄diues asseruit sibi et alijs vltra quadraginta iumenta in bobus et vacuis in alpibus fuisse maleficiata. Et hoc infra anni spaciū nō peste aut aliqua infirmitate p̄cedente. Et p̄ inter signo dixit: q̄ vbi peste aut alia casuali infirmitate moriunt non subito sed paulatim et successiue deficiunt. Illud autē maleficiū subito abstulit omnē vigorem ita q̄ ab omnibus iudicabatur illa maleficijs fuisse interempta. Verum talem annotaui numerū. estimo tamen q̄ ampliorē expressit. hoc tamē verūsimū q̄ in paribus et p̄cipue in alpibus plurimū iumenta asseruntur maleficiari. Quod genus etiā maleficiū vndiq̄ diffusum nofcitur. Aliqua similia infra in capitulo de remedijs adhibēdis cōtra maleficia iumentoz d̄ficiunt.

Super modū quo grandines et tempestates cōcitare ac etiā fulgura super boves et iumenta fulminare solent.

Capitulum. xv.

Eniq̄ q̄ demones et sui discipulalia maleficia in fulminibus grandinibus et tempestatibus cōcitare possunt et h̄ accepta potestate a deo quo ad demones. seu eius p̄missione quo ad ipsius discipulos sacra scriptura Job. i. et. ij. testat. vbi accepta potestate a deo statim demon pcurauit vt sabel quingenta iuga bouū et quingētas asinas auferret. et deinde ignis de celo descendēs. septē milia camelozū consumeret. tandem etiam septē filij et tres filie per vehemētē ventum et per lapsum domū occumberēt. et semp̄ pueri id est famuli multi: vno qui nunciaret dempto interierūt. vtiq̄ vlcere pessimo sancti viri corpus peuteret et vxor et tres amici eius vt ipm̄ vexaret grauius pcurauit. Vbi et sanctus Iho. in postilla sua sup̄ Job ita loquitur. Necessē est cōfiteri q̄ deo p̄mittēte, demones possunt per turbationē aeris inducere. ventos cōcitare et facere vt ignis de celo cadat. Quis enī natura corporalis nō obediāt ad nūm̄ angelis ne

q̄ bonis neq̄ malis ad susceptionē formari sed soli deo creatori. tamē ad motū localem natura corporalis nata ē spiritali nature obedire. cuius iudiciū in homine apparet. nā ad solum imperiū voluntatis que subiectiue est in anima mouentur membra vt opus a voluntate dispositū p̄sequant. quecūq̄ igitur solo motu locali fieri possunt hec per naturā virtutē nō solum boni fed etiam mali facere possunt nisi diuinitus p̄dbeantur. Veni autē et pluuię et alia huiusmodi aeris p̄turbationes. solo motu vaporū resolutoz. et terra et aqua fieri possunt. vnde ad hmoi pcuranda naturalis virtus demonis sufficit. hec thomas. Mala enī que nostris exigentibus res iuste per demones solet infligere. Vnde et glosa super illo ps. cuij. Vocauit famē super terram et omne firmamentū panis cōtriuir: dicit sic. Dec mala p̄mittit deus per angelos malos qui talibus p̄positi sunt. Vocat ergo famem id est angelū fame p̄positū. Possent et illa q̄ supra notata sunt circa questionem an semp̄ malefici. circa maleficia inferenda habent cōcurrere cum demonibus. vbi de triplici nocimento: et quomō interdiū demones sine maleficijs varia nocumēta inferunt. cum maleficijs autē demones plus affectant hominibz nocere eo q̄ cum deus amplius per hoc irritatur inde eis maior facultas p̄nitendi et affligendi cōceditur. Defert vniq̄ et illa que doctores sup̄ scdo sentent. di. vi. An locus sit cōuenienter deputatus malis angelis in aere caliginoso mouent: quia cum tria cōsiderantur in demonibus natura officium et culpa. Sicut nature corresponsdet celum empiriū. culpe vero infernus. ita eozū officio cum tortores sint et ministri vt supra factus est. in p̄nitionē malozū et exercitium bonozū cōpetit aer caliginosus. ne vtiq̄ nimis nos infestarent. si in mundo inferiori circa nos habitarent. vnde et in aere et circa sperā ignis: actiua passiuos cōiungere sciunt vbi a deo permittunt et ignem de celo cadere seu fulgura fulminare pcurant. Narratur in fornicario de quodā capto per iudicem. dnm̄ interrogaret quō ad grandines et tempestates cōcitandas p̄cederent. et an facile hoc eis foret pcurare. Respondit. Faciliter grandines pcuramus sed ad libitū ledere nō valemus. Nota custodia bonozū angelozum. vnde addidit. Eos tantum mō ledere possumus qui dei desituerunt aut auxilio: et qui signo crucis se muniant illos ledere nō possumus. est autē hic noster modus. Primo

verbis certis in campis principē omnium des-
monioꝝ imploramꝝ vt de suis mittat aliquē
qui a nobis designatū pcutiat. Deinde venie-
te certo demone eidē in bitūo pullū nigrum
immolamꝝ eundē in altū p̄ciendo in aera.
quo a demone sumpto obedit: et statim aura
cōcitat. attamē nō sp̄ in loca destinata a nobis
sed iuxta dei viuentis p̄missionē: grandines
et fulmina p̄icit. Narrat etiā vidē de quos-
dam auctore seu heresiarcha maleficorū sta-
sus dictus. qui in Bernensiu territorio et lo-
cis adiacentibꝝ p̄stiturus. publice de hoc glo-
riari audebat. qꝫ quicunqꝫ vellet ipse se in oim
emuloꝝ oculis velut murē facere vellet et di-
labi manibꝝ inimicoꝝ suozū letaliū. et ita etiā
capitaliū suozū inimicoꝝ manibꝝ sepiꝝ eua-
nisse. Diuina tñ iusticia cum terminū sue ma-
litie facere voluit: hostes suos in stupa qua-
dam ppe fenestrā quendam sedere dū caute ex-
plozabat a sibi insidiantibꝝ. gladij et hastis
inopinatē transfixus ob sua facinosa misera-
biliter obiit. superstiti tñ discipulū q̄ hoppo
vocabat reliq̄t. qui et supradictū stadelin de
quo in capitulo sexto mentio fit magistrū se-
cit. Scierūt hi duo qm̄ eis placuit terciam
partē sibi feni vel framenci. aut cuiuscunqꝫ
rei de vicini agro: nemine vidente ad p̄rium
agrū deferre. grandines viuacissimas et au-
ras letivas cum fulminibꝝ pcurare. in aspe-
ctu parentū infantes ppe aquā ambulantes
in ipsam nullo vidente p̄iungere. fertilitatē in
hominibꝝ et iumentis efficere occulta alijs
manifestare. in rebus et corpibꝝ modis q̄:
buscūqꝫ ledere. ictu fulminis nonnumqꝫ que
vellent interimere et multa alia pestifera p̄cu-
rare. vbi z qm̄ dei iusticia hec fieri p̄misit. Ad
ea tamē que per nos repta sunt expedit cōuer-
tere. In diocesi nāqꝫ cōstantē. ab oppido rauē
spurg ob viginio octo miliaria teuthonica-
lia versus saltzburgā. grando senissimꝝ exci-
tatus. ciuitas burgis segetes et vineas adeo
in latitudine vnius miliaris p̄triuerat qꝫ ter-
cius annus vix iudicabat frugiferus in vi-
cinitis. Vnderes gesta cum per notariū inq̄-
sitionis innotuisset z qd̄ p̄pter clamorē popu-
li inquisitionē opus esset dū certi p̄ maleficia
immo oēs pene oppidani talia cōgissē iudic-
arent. Quare cōsultibꝝ an id cōsentientibus
per quindena iuxta iuris formā sup̄ heresim
dumtaxat maleficarū a nobis inquirēt. et ad
duas dumtaxat p̄sonas p̄ alijs que tñ in par-
uo numero nō erant diffamatas puenit. no-
men vnius agnetis balneatricis: alterꝝ anna
de mindelheim. quibus captis z feozum ad
distinctos carceres positū ignorante penitꝝ
vna de altera sequenti mane balneatricꝝ que-
sitionibus leuissimis a recroze seu ciuiū magi-

stro magno fidei zelatoꝝe. geire cōgniato et
ab alijs ex cōsultibꝝ sibi aduictis in p̄ntia no-
tarij et ponit. et licet maleficū taciturnitatē
indubie penes se habuisset. de quo z semp̄ iu-
dicibus timendū est. eo qꝫ in primo aggressū
nō iam muliebri sed virili aīo se immozas as-
firmabat diuina tñ fauente clemētia ne tñ fa-
cinus impune transiret. subito libere et a vin-
culis absoluta licet in loco torture et cuncta
flagitia ab ea p̄petrata dererit. Nā a notario
inquisitionis interrogata sup̄ articulos ex de-
posuōe testū circa nocumenta hoibus et iu-
mentis illata. et q̄bus iam violenter reddeba-
tur tāqꝫ maleficia suspecta. cū nemo testis de
fidei abnegatōne ac carnali spurcicia cū de-
mone incubo aduersus eā depoluisset: eo qꝫ
illa secretissima sint illius secte ceremonialia
attamē vbi post nocumenta aialibus et hoī-
bus illata vti rea respondiſset. cetera oīa de fi-
dei abnegatōe et spurcitijs diabolicis cū in-
cubo demone pactis interrogata publice fa-
tebatur: aseres seplera decē et octo ānos illi
incubo cum oīmoda fidei abnegatōe succu-
buisset. q̄bus expletis vbi sup̄ grandinē p̄ſta-
tam: an ne aliqd̄ de illis sciret inquireret. Re-
spondit qꝫ sic. Et interrogata quō et qualiter
respondit. In domo eram et hora meridiei
demon me accersit et vix sup̄ campū ſue pla-
niticū kuppel sic enī noīat. panulū aque me
cum deferendo me transferrē iniunxit. et dū
interrogassē quidnā operis in aqua exple-
te vellet. pluuiā se velle canſare respondiſſet. por-
tam ergo ciuitatis exiens: ipm̄ demonē sub
arboꝝe stantē reperi. Interrogata autē a iu-
dice sub qua arboꝝe. respondiſſet. Sub illa et op-
posito illius turris: ipm̄ denotando. et inter-
rogata qd̄ sub arboꝝe egisset. respondiſſet demō
vix foueā parua fodere: et illi aquā infunderē
iniunxit. Et interrogata an ne pariter p̄ſediſ-
ſent. r̄ndit. me sedente ipse demon stabat. In-
terrogata demū quibꝝ ne verbis aut modis
aquā mouisset. R̄ndit digito quidē mouiſſe:
in nocte illius diaboli et oim̄ alioꝝ demonioꝝ
rū. et rursum iudex. quid actū fuit de aqua.
responſit. Disparuit et rursum in aerē diabo-
lus duxit. et demū an ne aliqua focia habuisset
interrogata respondiſſet. ex opposito sub tali
arboꝝe alia captā maleficia annā vicz mindel-
heim noīando cōſodalē habuī qd̄ aut egeris
ignoro. et finaliter interrogata balneatricꝝ de
intervallo t̄pis ab aq̄ assumptōe vsqꝫ ad grā-
dinē. r̄ndit. tanta dilatio fuit q̄usqꝫ ad domū
puenissent. Sed et hoc mirabile cū sequenti
die altera q̄stionibꝝ etiam leuissimis et posita
primo fuisset vixote digito vix a terra cleua-
ra post libere soluta. p̄ſata oīa nō discrepādo
in minimo nec quo ad locuz put altera falsa

fuerat. qz vics sub tali arborē. et alterā sub alia. nec q ad tps qz hora meridiei. nec quo ad modū qz p motionē aque in foueā immisse in noie diabolici omnīū demonioz. nec quo ad interualū tps: qz dū eius diabol' aquā accepisset in sublime eleuando. regressa ad domū supuenisse grandinē affirmabat singula trix cōtrita et cōfesa plurimū se deo pcedit nit asserēs se libenti aīo mori vt demonis iniurias posset euadere. crucē in manibz tenendo et amplexando quā in altera spernebat. qz etiā vltra viginti annos incubū demonē cū oīmōda fidei abnegatōe habuerat. primā in multis maleficijs doibz. in mentis. et terre frugibus illatis excedēs vtr' pcellus ad ciuitatū reposu' demonstrat. Sufficiat ista cū reuera qsi innumera circa huiōi maleficia illata recitari possent. Sed z de ictu fulminis qz sepissime. aut boies solū aut cum bestijs. aut cū domibz et horreis cōsumpserint. licz occultiorē et magis ambigūā videatur habere causam. eo q alias diuina pmissione sepe cōtinuant absqz maleficariū vitz cooperatione. in vbi sponte et carū. passionibz talia eas fecisse seu pcurasse regū est sup qz etiā varia acta et gesta pter ea q supra tacta sūt deduci possent rō etiā suffragat cū ea facilitate qua grandies sic et fulmina pcurare pnt in mari etiā tēpestates. ideo oīs ambigūas de medio tollit.

Sup tres modos quo vix z nō mulieres reperiuēt maleficijs infecti. p tria capitula. et primo de sagittarijs maleficijs.

Utimū ad pns genos maleficiū qz vix inficiunt in tribz speciebz. Notandū est primo de grauitate criminis q ad maleficos sagittarios in septē horrendis sagitijs. Nā primo sacratio ri die dñice passionis sexta vix feria parasceuen vt fert infra missarū solēnia habet sacratissimā crucifixi imaginē. telo qsi ad metā sagitando. Qzra crudelitas z iniuria saluatoris. Scdo licz sub vrbio vertitur. an aliā apostasiā verbo vltra illā apostasiā optis habent cū demonibz inire. in quocunqz mō fiat maior contumela nō pta p piano irrogari fidei cum certū sit qz si infidelis p similia ppetraret null' foret efficacie. in nullo etiā tāto cōplacere aduersario saluz ope pōt. Tū mīseri tal' fidei catholice vicitate et efficaciā potius ppendere deberēt. qz etiā de causa deus huiōi flagitiā in se permittit. Tercio qz tres aut qtuor iactus p totidē tela bz insigere. et exsequenti rot m eundē numerū boies: qz libet die poterit interimere. Quarto qz sic de pmissis certificant a demonibz. qd in corpali

vīsu illū occidendū prius hnt cōspicere z cōdis voluntatē vbi ex integro illū ad interimē dum stectunt. talis quocūqz loco inclusus se tueri nō poterit. Quin tela emissa ferat et p diaboli et insigat. Quinto qz sub tali certitudē sagitiā emittere valēt vt in casum q denariū a capite p sagitiā deponere absqz capiti lesione voluerint hoc ipm efficere valeat sili mō et p bombardā qstuncūqz magnā Sexto qz sup hec efficienda homagiū tale cū corpis et aīe p ditione diabolo pstat hnt. sup qz bus aliquid gesta in mediū pducam. Nā princeps quidā rbent barbar' pgnōtatus eo qz barbanurriebat. cū aī annos sexaginta aduētis sibi terris impialibz qdā castri lendenbuz nēn. ppter rapinas qz castres inde faciebāt obfidedo circū allasser. habuit in suo comitatu quendā huiōi maleficiū puncker notū. qz in trū castres molestabat. qz vno dēpto oēs successiue sagittis interemit. talēqz modū seruauit. vt eū quē intuit' fuisset. qz cūqz se diuertisset p emissā sagitiā lethaliter vulneraret et occideret talēqz tractus qlibet die tres dumtaxat in sua pīte habebat. eo vix qz tres sagittas imagini saluatoris infixerat cur autē diaboli ternariū numez p alijs eligit. estimari pōt qz in abnegationē sanctissime trinitatis hoc efficiat. Illis aut tribz emissis tractibus nō nisi in forte vt ceteri sagittas emittebat. accidit demū vt dū quidā ex castrēbz deridēdo ad ipm clamasset puncker. nonne circulū in porta pendente illesum pmitteas. et rudente illo ab extra nocturno tpe. nō sed ipm diem captionis castrū auferā. hoc idē qd p dicit adim pleuit. nō oibus vt pmissum est dempto vno interēptis: castrū capiet. et ipē circulū domui sue in rozbach vormalien' dioc. appēdit. et sic appensum in bodiernū diē cernit. qui etiā post a rusticis quibz plurimū molestus erat qdā sero cū solforijs eoz instrumentis occidit et in pcitis suis morit. Fert deniqz de ipo qz quidā de optimanibz artis sue experientia certā cape voluisset. eidē ppriū filiū puulū ad metā posuit z p signo sup birretū pueri denariū: sibiqz madauit vt denariū sine birreto p sagitiā ammoueret. cū aut maleficijs id se facturū sed cū difficultate assereret. libent' abstinerē ne p diaboli seduceret in sui interitū verbis tū principis inductus sagitiā vnā colari suo circa collū immisit. z alterā baliste sue perponēs denariū a birreto pueri sine qz nō comēto excussit. qz viso dū ille maleficiū interrogasset cur sagitiā colari imposuisset. rūdit. si deceper' p diaboli puez occidissē cū me mori necesse fuiss' subito cū sagitta alē avos trāsfixissem. vt sic mortē meā vindicassē. Et qdē

licet diuina permissio mala hmoi in pbatio-
nem et castigatione fidelius fieri sinit. et ad-
uerso in in cofortatione et glorijs fidei potio-
ra miracula: clementia saluatoris operatur.
Nam in diocesi Constantiensis ppe castru ho-
benzorn ac monasterio moniali ecclesia qd
dam iam de nouo cernit cōstructa. in qua hu-
iusmodi imago saluatoris cū sagitta infica
ac cruore effuso cernit. cuius miraculi veri-
tas tali ordine patuit. Miser eni quidaz dū
iuxta ordinē prenotatū sup tres aut quattu-
or truncus balistae ad interitū alioz a diabo-
lo certificari cuperat in biuio quodā imagi-
nē crucifixi sagitta petiit mō quousq̄ in p̄ns
cernit transfixit. et dū cruoz miraculosus e-
rumpet miser immobiliter diuina virtute
gressu p̄cussus figurat et vbi a p̄tereunte quo-
dam cur ibi fixus maneret interrogaret. mi-
ser caput agitabat brachijsq̄ ac manibz qui-
bus balista tenebat ac toto corpore tremēs nil
respondere poterat. et alter hinc inde circum-
spiciens dū imaginē crucifixi intueat et sagit-
tam inficā cū cruore effuso speculat. pessime
inquit nequā imaginē dñi nostri transfixisti
et alios cōuocans. attendite inquit ne fugaz
capiat. dū in vt p̄missum est se de loco moue-
re nō poterat: ad castrū cucurrit et rem gesta
narravit qui cōcite descendit et miserū in eo-
dem loco persistentē reperit. et inquirentibz
de casu: dū crimē falsus fuisset ex cōtactu pu-
blice iusticie de loco mouet et dignā p̄cōmissis
vltionē permisibilem mortē recepit. Sed
heu qd cogitatu horribile existit: nec his hu-
mana p̄uersitas terret vt a similibz flagitijs
se cōtineat. Nam in curijs optimatū vndiqz
vt fertur tales sustentant de suis flagitijs pu-
blice in cōtemp̄ū fidei et grauē offensionē di-
uine maiestatis et p̄umeliā nostri redempto-
ris gloriari et se iactari de talibz permittunt.
Unde et tales viqz et receptatores defenso-
res et fautores necdū hereticoz sed et aposta-
tarum a fide indicandi sunt et penis plecten-
di subscriptis. et hoc est septimū. Nā primo
ipso iure excommunicati sunt: et fauentes cleri-
ci ab oi officio et beneficio deponunt et pri-
uanc nec ad illa restitunt absqz speciali apo-
stolice sedis indulto. Item p̄fari receptatores
postq̄ fuerint publicati si in excoicatione ste-
terint p̄ annū aio p̄tinaci velut heretici sunt
cōdemnandi: que singula sic pbant. Nā in
c. vt inquisitionis. §. pbibemus li. vi. tangit
de nō impediendo directe vel indirecte. p̄ces-
sum iudiciū diocesanoz et inquisitozū in cau-
sis fidei vbi tangitur p̄dicta pena infligēda
post annū. nam dicitur primo Prohibemus

districcius. potestantibz dñis t̄palibus et recto-
ribz eozundē officialibz rē. si cui placet ca-
pitulū plegat. Deniqz qd et ipsi malefici cū eo-
rum receptatozibz sint ipso iure excoicari. p̄tz
de ipis hereticis maleficis in. c. ad abolendā
in pzin. et in. c. excoicauimus. primo et p̄s̄er-
tim et breuius in. c. excoicamus. secūdo de be-
re. vbi sic dicit. Excoimunicamus et anathe-
matizam⁹ vniuersos hereticos catharos pa-
terinos. et in. c. et alios quibuscūqz noibus
censeant rē. Et nota sup quibuscūqz noibz
de credentibz autē et receptatozibz r̄ ceteris
supradictis habet in. c. excoicamus. i. §. cre-
dentes. vbi sic dicit. Credētes p̄terea recepta-
tores defensores et fautores talū excoimuni-
cationi decernimus subiacere rē. et in. c. exco-
municamus. ij. rangunt plures pene q̄s in-
currunt infra annū cum ipis clericis vbi sic
dicit. Receptatores fautores et defensores
excoicationi decernim⁹ subiacere vt postq̄
q̄libet talū fuerit excoicatione notat⁹ si satis-
facere cōtempserit infra annū. et tunc ipso iu-
re sit infamis. nec ad publica officia seu cōsū-
lia. nec ad eligēdos alios ad hmoi nec ad
testimoniū admittant. sint etiā intestabiles
vt nec testad i liberā habeāt facultatē. nec ad
hereditatis successione accedat. nullus p̄tere-
rea ipi sup quoscūqz negotio respondere cogat-
tur. Qd si forte index extiterit eius sententia
nullā obtineat firmitatē. nec cause alique ad
eius audientia p̄ferant. si fuerit aduocatus
nullaten⁹ eius patrocinium admittat. Si ra-
bellio instrumēta cōfecta nulli⁹ sint momēti.
sed cū auctore dānato damnet et in similibz
idē p̄cipim⁹ obseruari. Si vero clericus fue-
rit ab oi officio et beneficio deponat vt in quo
grauior ē culpa: maior exerceat vindicta. Si
qui tales aut postq̄ ab ecclesia fuerint deno-
tati euitare cōpserint excoicationis snia vs-
qz ad satisfactōz idonea p̄cellant. Sane cleri-
ci nō exhibeāt hmoi pestilentibz ecclesiastica
sacramenta. nec eos xp̄iane p̄sumant tradere
sepulture. nec elemosynas aut oblatōes eozū
recipiāt: alioquin suo priuent officio. ad qd
nequaqz restitunt absqz indulto sedis apli-
ce specialis. Sunt deniqz alie pene q̄s plures
sup p̄dictos etiā si nō p̄sistant per annū oīno
p̄tinaci sup eoz vicz filios et nepotes qui ab
epo et inquisitoz p̄nt priuari seu priuatos de-
nunciari. Dignitatis p̄sonatibz et oibus ho-
noribz ac b̄nificijs ecclesiasticis et officijs pu-
blicis q̄buscūqz iuxta. c. vt om̄isi. §. priuadi
de here. li. vi. Intelligit in si impenitētes exti-
titerint vt in. c. statutū felicis. e. li. et ti. Itē qd
etiā ipoz filij vsqz ad secundā generatōz sūt

privati omni beneficio ecclesiasticorum officiorum publicis, ut in c. quecumque, §. heretici, eo. li. In telligendū tñ qui p paternā z nō per maternā lineā descenderūt, et etiā de impenitentibus, vt in alle. c. statuti. Itē q̄ illis supple credentibus, receptoribus, defensoribus, et fautoribus eorum sit appellatio et proclamatio beneficium interdictū, p̄z in c. vt inquisitōis, eo. li. vbi tñ Archidiacon⁹ sup. c. eo. intelligit vt postq̄ p̄ sententiā esse tales sunt declarati tñc nō possunt, ante aut sententiā si in aliquibus aggrauant seu indebite fatigantur appellare p̄nt, plura alia possent deduci, sed ista sufficiant. Pro ampliorē tñ p̄missioz intelligētia ali qua sunt discutienda. Primo qd si princeps vel secularis potestas iuxta p̄notata gesta ad denastationē alicui⁹ castri iusto bello aliquē hmoi maleficiū secum recipiat et eius assistētia tyrannidē malozū cōpescat, nunqd totus exercitus vt fautores et receptatores talium sunt iudicandi et p̄dictus sunt mulctandi. Respondendū videt q̄ p̄pter multitudinē rigor iusticie est temperadus dist. xl. cōstitue retur. Ideo licet principalis z eius assessores et cōsiliarij, talia fouentes oīno sint ipso iure penis p̄fatis innodati, vbi moniti ab eorum ordinarijs nō desisterint cū iam vt receptoroz fautores indicant, vnde et ip̄s assessores et cōsiliarij, reliquos tñ exercitus cū absq̄ eorum cōsilio et fauore talia fiant, immo p̄ defensione reipublice sua corpa exponere sunt parati, licet fortassis in factis maleficijs p̄placentiā habeat tñ censurā illā excoicationis euadunt licet reatū illū in eoz p̄fessione agnoscere habeant debita cautione accepta super oīmoda hmoi denastatione in perpetuū a cōfessore absoluti, z q̄rum in ip̄s est ab eoz finibus hmoi maleficos expellere. Si vero queratur a quibus possunt p̄sidentes vbi respiciat absolui an ab eoz ordinarijs aut inquisitoribus, Respondet vtriq̄ absolui possunt et ab ordinarijs ac alijs inquisitoribus si respiciat, habet in c. vt officij, in p̄n. de here. li. vi. vbi sic dicit, vt officij z infra cōtra hereticos credentes receptoroz fautores et defensores eoz, necnō cōtra infamatos de heresi vel suspectos p̄m sanctiones canonicas boim merito diuino timore postposito pcedatis, si vero aliquis et p̄dictis heretica labe p̄imitus ab iurata redire voluerit ad ecclesie vnitatē iuxta formā ecclie absolutōis beneficij impendatis. Si deniq̄ instat qñ dicit p̄nceps vel alius respicere, Respondet qñ maleficij p̄pter iniuriā creatori illatas pueniendū tradit, vñ z vt ip̄m a dñio tñmō expellat ad est malefici

seu heretici manifeste deprehensi in heretica prauitate vt infra patebit pena debita, et vt de p̄teritis doleat, et tales nunq̄ de cetero fouere vt catholicū decet principē firmiter in animo suo statuat. Q̄ si querit, cui tradend⁹ et quo ordine puniend⁹, et an vt manifeste deprehensus in heresi sit iudicand⁹. Ad primum specialis tanget difficultas in principio tercię pris. an vtrq̄ eoz punitio tñmō ad iudicē secularē et nō ecclesiasticū p̄tinet, manifestū est eni per. c. vt inquisitōis, §. prohibemus, li. vi. q̄ potestarij z dñis p̄alib⁹ inter dicitur ne de crimine heresis q̄m nō iudicet, absq̄ eoz seu inquisitorū aut saltem alter⁹ eoz nōndē licentia, sed quia ratio q̄ ibi assignatur circa maleficos nō videtur habere locū, quia dicit ibi q̄ ideo nō debet iudicare eo q̄ crimē heresis est mere ecclesiasticū, maleficorum autē crimen nō videt mere ecclesiasticū sed etiā civile p̄pter damna p̄palia, quicqd tñ sit vt infra patebit, licet iudicis ecclesiastice sit cognoscere et iudicare, tñ iudicis secularis est exequi et punire, vt p̄z extra de here. c. ad abolendā, et c. vergētis, et c. excoicamus, vtriq̄. Vnde et iudex secularis si tradet talem ordinario adiudicandū, habet tñ p̄ se eundē punire postq̄ ab ep̄o sibi tradit aut relinquatur, vel etiam ex cōsensu ep̄i secularis iudex vtriq̄q̄ facere p̄t scz iudicare et punire. Nec valet si dicat q̄ tales malefici nō sunt heretici sed potius apostate, quia cum vtriq̄ cōiungat circa fidē, tñ iudex hereticus circa illā tantummodo dubitat et hoc in toto vel in p̄te, ita z apostate malefici rō etiā per se dicat, cum enī grauius est corumpere fidē q̄ quā est aie vira q̄ falsare pecuniā q̄ quā vitē p̄ali subuenit. Vñ si falsarij pecunie vel alijs malefactoroz statim p̄ seculares p̄tates iuste mori traduntur, multo magis tales heretici z apostate statim q̄ cōiungunt p̄nt iuste occidi, vñz p̄ bec tñ sio ad secundū q̄ scz ordine z a quo iudicē sit puniend⁹, sed clarius de illo tractabit in terciā p̄te opis circa modos sententiandi q̄liter deprehensus manifeste in heresi sit sententiand⁹, dist. viij, et. xij, modū, et sup̄ dubiū qd si peniteret an ad hoc esset occidend⁹, Reuerā enī si hereticus simplex relapsus q̄rum cū q̄ peniteat est occidend⁹, in c. ad abolendā allegato, et hoc rōnabiliter p̄m thomā cum p̄ hoc p̄uidetur bono cōmuni, qz si heretici reuocati sepe reciperent vt in vita cōseruarent et alijs p̄alib⁹ bonis posset h̄ esse p̄iudiciū salutaris alioz, tñ qz si relaberent alios inficerent etiam qz si sine pena euaderet, alij securi⁹ in heresim relaberent et relapsi etiā ipozum

psuimif de inconstancia eoz circa fides. et ideo
iuste occidendus quare et hic dicere oportet
qd si ppter suspitionē solā inconstantie eccle-
siasticus iudex relapsus habet tradere curie
seculari ad occidendū a fortiori si nō velit tra-
dere apostatū aut maleficiū quamcumq; curie
seculari. ppter penitentia et eius conuersionē
tamē iūtinquere habet tale et nō impedire cū
iudex secularis iudex damna spalia ipozum
maleficiū vult occidere fm leges. licet ecclesia
sticus iudex prius habeat penitentē malefici-
cum absoluerē ab ecclōmunicatiōe quā ppter
heresim maleficarū incurrit cū et hereticus sit
excoicatus. iuxta. c. excoicamus. i. q. ij. et ad
gramū ecclesie recipere vt spiritus salu^s fiat
vt dicit. xi. q. ij. audi. Alii hereticos assignant
infernus circa questione primā tercie partis.
sufficiat ista ad pns. tantum mō adnertat ani-
marū rectores q̄dura et districta engetur ab
eis ratio a tremendo iudice. cū reuera iudici
durissimū his qui p̄sunt. ac vbi tales in
inimā creatoris viuere pmittunt. Sequit̄
de duobus alijs maleficorū generibus. Nā
ad idem genus maleficij reducunt et illi qui
per incantationes z carmina sacrilega arma
quecūq; incantare sciunt vt eis nullo modo
nocere valeant vnde nec etiam vulnerari pos-
sunt bi eni diuersificanf. Nam aliqui sunt q̄
cum p̄dictis sagittarijs maleficijs cōcordant
in eo q̄ etiā circa imaginē crucifixi et cōtume-
lia ei illata talia addiscūt. gratia exempli qui
vult vt nō valeat ledi in capite aliquo ferro
aut ictu habet caput imaginis auferre q̄ cir-
ca collū auferat collū qui circa brachiū aufe-
rat seu cōminuat brachiū. et sic cōsequenter.
Interdū supra cingulū aut infra interdū ex
toto cōminuunt/ et in huius signū vix inter
decem imagines in buio aut in campis re-
positas vna integra reperitur. Aliqui vero
sunt qui certa breuia secū deferunt aliqui ver-
bis interdū sacris aut etiā ignotis talia pctu-
rant. Inter que dec estimat diuersitas Nam
primū licet in cōmunitam fidei circa debone-
stationē imaginis saluatoris cum p̄saris ma-
leficijs sagittarijs cōcordant. vnde veri apo-
stata reputandi z iudicādi vbi fuerint depre-
hensi alio tñ respectu sagittarioz. nec etiā in
malū primi manifestū prout intuitionē p̄rij
corporis supra cingulū vel infra aut etiā to-
rius corporis seruire videt. ideo tanq̄ bereti-
ci penitentes et nō relapsi vbi sunt malefici
conuicti et peniteant sunt iudicādi et iuxta
octauū modū penitentiādi. cum abiuratio-
ne et inclusione vbi in tercia parte operis tan-
getur. Pro secūdi vero qui per carmina ar-

ma incantare nitunt et sup illa nudis plan-
tis incedere et similia exercere. Incantatores
enī dicuntur iuxta Isth. viij. et bi. qui arte a-
liquam verbis peragūt distinguendū. qz in-
terdum incantationes sunt per verba sacra
aut p carmina scripta sup infirmos. z he qui
dem incantatiōes licite fieri p̄nt septē cōditio-
nibus seruatis vt inferius patebit circa mo-
dos curandi maleficiatos infirmos. Incan-
tationes autē que sunt sup arma per aliqua
verba. aut vbi talia carmina scripta deferun-
tur hoc iudicibus attendendū qz si ibi sunt
noia incognita. Item caracteres et signatur-
re alie p̄ter signaculū crucis. tunc talia sunt
oīno refutanda et auertendū sunt hoies pie a
taliū credulitate. qd si desistere nolent tunc
tanq̄s leuiter suspecti sunt iudicādi de quibz
in secundo mō sententiādi inferius patebit.
nō enī caret tunc scrupulo beretice p̄auita-
tis immo qz talia oīno ope et auxilio demo-
num habent fieri/ cuius vt supra patuicū
auxilio vti apostata a fide iudicat. licet etiā
prepter ignozantia et emendationis gratiā
mīnus q̄ cū sagittarijs maleficijs sit agendū
Et qz plurimū cōmune cernit apud clicentes
et mercatores secus deferre. hmoi carmina et
benedictiōes q̄ incantatiōis specie habere vt
duntur. expectat oīno siue in foro penitētie p̄
cōfessorē. siue in foro p̄tentioso p̄ ecclesiasticū
iudicē hmoi eliminare cū tactū patenz p̄pter
verba ignota et caracteres signati cū demo-
ne initur et demon occulte se ingerit et op̄ra-
ta pcurat. vt tandem ad peiora alliciat. vnde
vbi in foro contentioso talis debet adurrare
iuxta secundū modū sententiādi. vbi in fo-
ro cōscientie cōfessor. debet carmina inspicere
et si nolit oīno p̄icere. debet tñ noia ignota
et caracteres delere. reliqua vero vt euangeli-
ca verba et signacula crucis p̄mittere. Sup
quibus oibus et scipue sup maleficos sagi-
tarios notandū. qz supra tactū est an vt ma-
nifeste deprehensi in beretica p̄auitate iudi-
cādi sint de q̄ materia etiā prius tactū est in
prima q̄stione prime p̄ris. Et quidē q̄ sic. pa-
ter ibidē. Nā vt dicit Bernardus in glo. ordi-
naria in. c. abolendā. §. p̄nti. et ver. deprehen-
si. tribo modis de iure. q̄s p̄ manifeste depre-
hensio in beretica p̄auitate habet. puta facti
euidētia. vt in simplici heresi q̄ publice p̄di-
cant heresim. ff. de rita nup. palā. §. vlti. vel
legitima p̄batōe p̄ testes. vel et sua p̄fessione
Et eiusdē bern. glo. in. c. excoicam⁹. ij. sup p̄.
deprehēsi publice. ita qz notozū sit illi etiā qz
p̄denari sūt. Ad idē videt̄ facere sup. c. sup q̄
busdā. extra de verbo. sig. p̄t pauit in pri-

ma questione prime ptis operis. Ex quibus patet qd maleficia sagittarij similitur et alij arma incantantes p manifeste depreben sis in heretica prauitate p aliqd pactum ex pressum cum demone intus ppter manifesta istorum opera que no nisi diabolica virtute fieri possunt habendi sunt. Patet et secudo. qd eorū fautores receptatores defensores vt manifeste tales p talibus habendi sunt et pe nis pscriptis manifeste subiacerē ita q non iam sub dubio aut tanq̄ suspecti receptato res leui aut graui: vel violenta suspitōe iudi candi. put plures alij existerē possunt. vñ et semp grauissime pira fide delinquit et semp mala morte a deo patiuntur. Nā vt fertur quidā princeps cum cōsimiles foueret male ficos. et cum hoc quando ciuitate in certis negocijs indebite aggrauaret dum hoc sibi a quodaz familiari obijceret. ille omni timo re dei postposito. respōdit. det deus q in hoc loco moriar: si iniuste a me illi aggrauentur. ad que verba subito diuina vltio subsecuta subitanea morte expirauit. reuera in vindictam nō tam iniuste aggrauatōnis q̄tum et fautorie heresis. Patet et tertio qd plāi. quicunq; et retores vbi huiusmodi flagitijs et eorum auctoribus et fautoribus iuxta oēm possibilitatem nō resistunt. etiā tanq̄ ma nifesti fautores et qd pscriptis penis mani feste subiacerē debeant iudicant.

Sequitur secundum principale huius se cunde partis sup modos tollendi et curā di maleficia premitendo difficultate.

Vtrum licitum sit maleficia p alia maleficia vel p aliqua illicita tolle re. et arguit qd nō. quia vti auxilio demonū nō est licitū vt supra paru it. et in. ij. senten. di. vij. a doctoribz cōmuni ter determinat. qd videlicet est apostasia a fi de. et quidē q sine auxilio demonū nō possit dissolui. pbatur. qz aut dissoluit humano ar tificio aut diabolico aut diuina potētia. Nō primū. qz inferior potestas nō potest infrin gere superiorē cum nihil agar vltra suā virtu tem nō etiā diuina. qz hoc esset opus mira culosum. et cum illa deus ad suū nutū opera tur: et nō ad instantiā hoim. sicut et xps ma tri petenti miraculū de subuentione necessita tis vini. vt doctores exponūt qd hoc miracu lum cōuersionis desiderabat xps. respōdit. Quid mihi et tibi mulier. scz cōmune in ope miraculose. Apparet etiā qd rarissime liberan tur quantumcūq; diuinum auxilium et suffra gia sanctorū implozant. ergo nō nisi auxilio demonū liberari possunt. qd tamē nō est lici

tum querere. Preterea hoc qd cōmuniter to leratur in vsu practicat licet sit illicitum. sed hoc cōmuniter practicat qd tales maleficiari currunt ad mulierculas supstitutas a quibz sepissime liberant et nō per sacerdotes aut ex orcistas. ergo practica offendit qd auxilio de monum maleficia tollunt. cuius tñ auxilium querere cum sit illicitū. etiā nō est licitū male ficia tollere sed patiēter sufferre. Preterea fm Tho. et Bonauē. in. iij. di. xxxij. de impe dimēto maleficiali. maleficiū est ira perpetuū qd nō pot babere humanū remediū. quia si ha beret remediū nō est homini norū vel licitū. in quibus verbis dant intelligere qd sit qua si infirmitas incurabilis et perpetue inherēs vnde subdit. licet deus prestare possit reme dium demonē cogēdo et demō desistēdo ille curaret: tamen curatio nō erit humana. ergo nisi deus dissoluerit p se nō est licitum ei? dis solutionē quocūq; modo q̄rere. Preterea in eadē distin. et. q. dicunt. qd etiā per aliud ma leficio adhibere remediū est illicitū. vñ di cunt et si posset per aliud maleficiū adhiberi remediū nihilominus reputaret perpetuū. licet ammueret maleficiū. qz nullo modo ē licitum per maleficiū invocare demonis au xilium Preterea exorcismi ecclesie nō valent ad reprimēdo demones semper quia ad oēs molestias corporales. hoc dei iudicio erigen te. semp tñ valent cōtra illas demonū inuēta tiones cōtra quas sunt principaliter institū te sicut cōtra obessos vel circa pueros exorci sandos. Preterea nō oportet qd si. ppter pecca tum diabolo sit potestas in aliquē data celsante peccato cessat potestas. quia interdum cessante culpa remanet pena. et quibz verbis vident p̄fati duo doctores sentire qd nō sit li citum maleficia tollere sed pmittere illa sicut pmittunt alie infirmitates incurabiles. et cō mittere illa tñmō dño deo. qui illa tollere pot ad suū placitū. In cōtrariū est qd sicut deus et natura nō abundāt in superfluis ita nō desiciunt in necessarijs. q̄re et necessariū fidelibz cōtra hmoi insultus demonū sunt data non solū remedia p̄seruatiua. de qbus in pncipio hui? secunde ptis tactū est. verū etiā remedia curatiua. cū alias nō sufficiēt fidelibz a deo psum esset. et opa diaboli viderent fontio ra opibz dei. Preterea glo. sup illud Job. lxi. Nō est potestas sup terrā zc. dicit oia hūana supat. et si meritis sanctorū subiacer. vñ et me ritis sanctorū viroz in hac vita subiacer. Pre terea Augustin? de moribz ecclesie nō est ana gelus cū inherem? deo mēte nostra potētiōz nam si potestas virtus est in hoc mūdo toto

mando sublimior est. mens deo inheres. vñ
et talibus dissolui possunt opera diaboli. Re-
sponsio. hic sunt due solennes opinioniones si-
bi inuicem vt videt contrariantes. Sunt eni
quidã theologo et canoniste inuicē discordan-
tes q licitū est maleficia tollere. etiã p opera
superstitiosa et vana. et huius opinionis sunt
Scorus Hostier. Hoffre. et cōmuniter oēs
sacrosancti. Alioz theologozū opinio et scia-
pue antiquozū et quozundã modernozū vt
Thome. Bonauēure. Alberti. Petri de pa-
lūde. et aliozū multozū q nullo modo sint fa-
cienda mala vt enuoziant bona et q poti⁹ ho-
mo mori debet q̄ in talia cōsentire. vt scz per
opera superstitiosa et vana liberaretur sed q̄ vni-
ca distinctio poterit eozū dicta cōcordari
vidende sunt prius eozū sententia. Nā Sco-
tus in suo. iij. di. xxxiij. de impedimēto ma-
leficiali sine de frigidis et maleficiatis. repu-
tat fatuitatē asserere. q̄ etiã per vana et super-
stitiosa nō debeant maleficia tolli. dicit enim
Nec it̄ hoc est infidelit̄s aliqua qz destru-
ens nō assentit operibz diaboli. sed credit eū
posse et velle fatigare. dum durat tale signūz
qz et pacto nō assistit ad hoc nisi dum illud
durat. Et sic destructio illius signi nō ponet
finē tali verationi. vnde et dicit q est merito-
riū opera diaboli delere. et quia loquū de
signis: ponamus exemplūz. Sunt quedam
mulieres que tali signo notant maleficas. vt
si vacaybertate lacris et maleficio priuatur
tunc vrceū lactis super ignē appendunt. et
certis verbis superstiosis insistendo. vrceū
cum baculo percutiunt. et licet fasculū mul-
ter percutiat tñ omnia verbera diabolus ad
dorsūz malefice defert. per que sic diabolus
cum malefica fatigatur. licet diabolus nō co-
gatur nec fatigat. facit tamē illa diabolus vt
percutientē catholicā ad peiora alliciat vnde
periculosum existit. alias nō videretur opi-
nio tanti doctoris habere difficultatem. pos-
sent et alia exēpla adduci. Hostientis ad idē
in summa copiosa de frigidis et malefi. et ti.
de Impotentia coe. in glo. sup. c. littere. §. mu-
liercm autē. dicit q̄ in hoc defectu recurren-
dum est ad remedia medicozū. Et licet quedã
remedia contra hec scripta: vana seu super-
stitiosa videant. tamē cūlibet auctori in sua
arte credendū est. Sed et satis tolerare pōt
ecclesia retundere vana vanis. Humbertin⁹
deniqz in suo quarto p̄fata distinctioe his
vritur verbis. Possunt maleficia aut per oza-
tiones aut p artes per quã facta sunt destrui.
Ad idem Hoffre. in summa sua co. ti. Male-
ficium nō potest solui temp̄ illū qui fecit.

vel qz est mortuus vel quia h̄c fecit delere ip̄m
vel quia maleficium est perditū. si autē sciret
licite posset soluere. et loquit cōtra illos qui
dicebāt q per maleficia nō posset copule car-
nali prestari impedimentū eo q nullum tale
esset perpetuū. vnde nō dirimeret matrimo-
nium iam tractum. Preterea illi qui fuerūt
morti asserere q nullū maleficiū sit perpetuū
mouebantur bis rationibus. quia putabant
omne maleficiū posse remoueri vel per aliud
maleficiū vel p exorcismos ecclesie qui sunt
ordinati ad reprimentū vim demonū. vel p
veram penitentia cum diabolus nō habeat
potestātē nisi super peccatores. Vñ quo ad
primū cōcordabant cum opinioe aliozū q̄
ad minus per supersticia possint tolli. Con-
trarie autē opinionis est sanctus rbo. in suo
iij. p̄fata di. sic inquentis q si maleficium
nō p̄t reuocari nisi per aliqd illicitū. vt p de-
monis auxiliū vel huius etiam si sciret posse
sic reuocari nihilominus perpetuū iudicari.
quia remediū nō est licitum. Ad idē Hona-
nen: p̄c. Albertus et cōmuniter oēs theolo-
gi vbi cum breuiter tangunt demonis auxi-
lium tacite vel expresse innocendū videntur
sentire q per nil aliud nisi per licitos exorcis-
mos vel per verā penitentia. vt in. c. si per for-
tiarias. alle. tangitur remoueri debeant. mo-
ti vt apparet rōnibus in principio questiois
annotatis. Et quia tantos doctores in eozū
dictis q̄tum possibile est expedit cōcordare.
et hoc vni ca distinctioe fieri potest idēs no-
tandū q maleficiū aut tollitur per aliū ma-
ficium simul et per aliud maleficiū. aut tollit̄
nō quidem per maleficiū sed per maleficiales
ritus et illicitos. et hoc iterū dupliciter. quia
vel per illicitos et vanos ritus in sumul. vel
per vanos et nō illicitos. Primū remediū
est oīno illicitū t̄ ex parte auctoris q̄ et ip̄
remediū. sed tamen quia fit dupliciter q̄ aut
cum nocumēto. illi⁹ q maleficiū intulit. aut
sine nocumēto: fit tamē per maleficiales ri-
tus et illicitos. tunc cōprehendit̄ sub secūdo
modo vtz vbi maleficiū tollitur nō per ma-
leficiū aliud sed per maleficiales ritus et illi-
citos. tunc iterū illicitum iudicatur. licet nō
tñ sicut primū. Vnde summarie dicere pos-
sumus q per tria et tribus modis remediūz
redditur illicitū. quādo vtz tollitur per ma-
leficiū aliud et per maleficia alia vtz vir-
tute demonis alicuius. Secundo qñ non p
maleficiū sed honestā personā tollitur. sicut
q̄ superstiosis remedijs maleficiū qd vni
persone aufertur alteri infertur. et hoc iterū
illicitū. Tercio qñ aufertur sine eo qd alteri

infertur. vtiur tamē demonū inuocatoe ex-
preſſa vel tacita tunc iterū illicita. et ſm hōs
modos dicit a theologis q̄ potius moꝝ ſit
preeligena q̄ in talia cōſentire. Alijs vero
duobus modis vltimis tollere maleficiū po-
teſt eſſe vel licitū vel nō vanū ſm caponiſtas
et q̄ tolerari p̄nt vbi remedia eccleſie prius
atemptata. vt ſunt exorcismi eccleſie. ſuffra-
gia ſanctorū imploꝝata. ac vera penitētia ni-
hil efficiunt. Et vt clarior habeat intellectus
de ſingulis ſint aliqua geſtaꝝ acta p̄ nos rep-
tam rectanda. Roma tpe nicolai pape eps qui
dam ex almanie p̄tibus certa expediturus ne-
gocia aduenerat cuius nomē occultare ordo
charitatis poſtulabat. licz tam vniuerſe carnis
debitū p̄ſoluerit. Dic quāda iuuenclā ad
amandoz ipām ad ſua diocēſim deſtinare cū
duobus ſamulis ac rēbus alijs et clēnodijs
diſpoſuiſſet iuuenclā auiditate ſeminea ſu-
per clenodia que p̄cioſa crāt decepta modū
ex cogitare cepit. vt ea in itinere exiſtente eps
maleficijs intētrēt. iamq̄ in ſua habebat cle-
nodia cōmiſſione. Et ecce ſequenti nocte eps
ſubito infirmat et nec forſitan venenō intoxi-
catus eſſet. a medicis percuſſatur. et a ſamu-
lis dolenter dubitatur. tamingens enim ca-
loꝝ inerat pectori vt nō niſi gargarismis per
aquā frigidā r̄tinue haberet reſocillari. Ter-
cia igitur die cū iam nulla ſpes vite haberet.
Vtcula quedaz ingreſſum ad ep̄m inſtante
petiit et q̄ cauſa ſua ſanctitas adueniſſet ape-
ruit. Ingreſſa igit ep̄m alloquit et ſanctitate
promittit dummo ſuis acquietere ſuaſionib-
bus velit. Ep̄s vero quid nā foret cui acque-
ſcere p̄ recuperanda ſanctitate quā ſummē aſ-
ſectabat vbi inquit. vetula r̄ndit. Ecce bec
infirmiſas maleficio vobis accidit et nō niſi
per aliud maleficiū liberari poteritis vt vicz
ipā malefica q̄ vobis intulit moꝝas et eade
veſtra infirmiſate inſiciat. Sc̄up̄ſect⁹ eps
et q̄ alio mō liberari nō poſſet vbi p̄ſenſit. nil
tū temere volens agere papā cōſulere p̄ ſup-
plicationē decreuit. At pontifex cū eum te-
nerrime diligebat et q̄ nō niſi per moꝝie ma-
leſice liberari poſſet cum didiciſſet. annuit et
inter duo mala min⁹ permittere. et ſup hoc
ſuplicationē ſignauit. Unde denuo vetula
acceſſit. et tam ip̄e q̄ ſummus pontifex in
moꝝie maleſice cōſentire dummo p̄ſtine
ſanctitati reſtitueretur diſſeruit. ſicq̄ v̄tula
abſceſſit et q̄ ſequenti nocte liberaret p̄miſit
Et ecce circa mediū noctis vbi ſe ſanū et ab
omni infirmiſate liberatū perſenſiſſet nūcio
miſſo quid nam de iuuenclā foret p̄ſcrutaſ
et ecce aderat q̄ ipām circa mediū noctis in

latere matris dormiente infirmatā fuiſſe ſubi-
to affirmabat. qua in re dabatur intelligi q̄
eadem hoꝝa et momento infirmiſas ep̄ſcopi
relinquēdo malefica inuēculā per alia ma-
leſicam vetulā inuaſit. et ſic ſpiritus malign⁹
a leſione ep̄ſcopi ceſſando ip̄m ſanctitatē p̄ ac-
cidens reſtituere videbat cum tū p̄prie ſancti-
tem nō immittebat. quā tū occupare deo per-
mittente poterat et p̄pter pactū cum malefica
altera vniū que fortune alterius inuidebat.
ip̄e demon magiſtrā iuuenclā inſicere habe-
bat. et bene eſtimari p̄t illa duo maleſicia nō
per vniū deſionē duob⁹ perſonis ſed a duo-
bus demonibus duob⁹ maleficijs ſeruiēti-
bus fuiſſe inſicita. nec in iſto demonē ſibi
inuiē cōtrariā. cum ſemp in perditionē a-
nimarū quā ſummē et cōcorditer affectat ſit
gula operant. Ep̄s deniq̄ cum pietatis cau-
ſam ipām viſitare. p̄poneret camerā in gredi-
ens horribilib⁹ maledictioibus ſuſcep⁹ fuiſ-
et exclamando. Tu cum tua q̄ te talia docuit et
te liberauit maledicamini in eternū. et ep̄ſco-
pus cinolire eius animum ad penitentiā et q̄
omnē offenſam ei remiſiſſet vbi ſentabat. illa
vultū auertendo clamabat ex eas maledictioe
hic nulla ſpes v̄tente ſed aiām meā oibus de-
monibus cōmodo et miſerabiliter interij-
et ep̄ſcopus cum gaudio ad p̄prie remeant.
Vbi etiā notandū q̄ quia p̄uilegiū vniū
nō facit legē cōmunē. ideo diſpenſatio pape
in hoc caſu nō arguit oibus ſic licite. Ad idē
reſert nider in ſuo ſoznicario. dicit enī. Ho-
dus tollendū maleficiū. aut ſe vindicandū in
malefico talis practicaſ interdū modus. Ve-
nit enim aliq̄s leſus in ſe vel in ſuis ad male-
ficam ſcuſſitas ſcite maleſicōꝝe tunc male-
fica plumbū liquefactū. aliquoties fundebat
in aquā quib⁹ ope demonis in plumbo ſua
go aliqua videret. Qua viſa malefica q̄ſiuit
ab exploꝝante. in qua p̄tē viſi ledi maleficiū
tūū et in eodē vulnere cum agnoſcere. cuiq̄
exploꝝatoꝝ locū eligeret ſtatim malefica in ea
demi parte in agnis q̄ in plumbo relucebat
ſicturā vel vulnus per cultū poſuit et locū
vbi reum inueniret indicauit. nomē tū nulla
tenus manifeſtauit. ſed experientia teſte ma-
leſicū per oia ledi reperiebā ſicut ſua ima-
go plumbea demonſtrabat. Nec in quā reme-
dia et ſimilia vtiq̄ iudicant illicita quib⁹ hu-
mana fragilitas ſub ſpe venie cōſequende a
deo. ſepius his inuoluntur plus eſtuans p̄
ſanctitate corporis q̄ aiē. Secundū vero reme-
dium. De ip̄is maleficijs maleſicia diſſoluen-
tes ſub ep̄ſcopo pacto cum demone inuicō abſa-
tq̄ nocumētō perſone. et quidez de cis quā

agendum sit et qualiter cognoscant infra in
decimo mō sententiandi patebit. hi enim q̄
plures existūt et sc̄mp̄ infra vnū aut duo mi-
liaria teutonicalia reperunt in quo spacio
quicqd̄ alie malefice ledūt hoc illi curare v̄-
dētur. quas etiā curatores aliq̄ simpliciter q̄
ad omne tps. alique vero s̄m̄ a prima anga-
ria lefos maleficijs curare se iacitat. aliq̄ ve-
ro nō nisi in cōsensu malefice. que maleficiū
intulit curare p̄nt. et be notant sup̄ expressus
pacū cū demone iniitū p̄pter hoc q̄ occulta
manifestare solēt illis q̄ causa sanitaris recu-
perande ipas accedunt. ipsi enī causas sue
calamitatis subito manifestāt dicētes q̄ p̄pter
brigas et ritas ciuiciana vel alia muliere aut
viro habitas lesa fuerit in se vel in suis. atq̄
mentib. q̄ etiā ad occultandū sua flagitia in-
terdum pegrinationes vel alia pietatis opa
inungūt. quas quidē accedere p̄ recuperan-
da sanitate tāto p̄nitiosius existit q̄ro p̄ illis
qui solū per pacū tacitū curare vident in cō-
tumeliā fidei amplius delinquūt. Hi enī dū
et vna pte sanitate corporale deo preponūt
et altera p̄ se sibi ipis in vindictā criminis vi-
tam deo pecunite abbeunt. sic enī in saul di-
uina seuit vltio cū primo magos et ariolos
abstulisset de terra. postea cōsuluit vnde et in
bello tangit. i. Paraf. r. p̄pter hoc etiā ochosias
infirmus mori habuit. iij. Re. i. tales etiam
visitatores maleficarū infames v̄n̄ nec ad ac-
cusationē debent admitti. ij. q. viij. quisquis
nec. Item tales s̄m̄ leges debet pena capitis
plecti. vt in prima q̄stione opis tactū est. Sz
heu dñe deus cum oīa iudicia tua iusta sunt
q̄s liberabit pauperes maleficiatos et in cōti-
nens dolorib. ciulantes peccatis nostris exi-
gentibus inimic⁹ nimis p̄ualuti vbi sunt q̄
licitis exortimiss illa opa diaboli dissoluere
valeāt. hoc vnicū ergo in posse videt̄ remedi-
um vt iudices eorū insultus ad minus refre-
nant varijs penis autrices maleficas casti-
gando. vnde et infirmis facultas visitandi
maleficas amputabis. sed heu nemo p̄cipit
corde oēs q̄ sua: nō q̄ iesu xpi sunt querētes.
Illa enī malefica in rychoffossen de q̄ supra
mentio facta est adeo assiduis frequentabaf
p̄ recuperanda sanitate maleficiatis. q̄ comef
castrī: abelonei lucrū habere voluit ita q̄ q̄li-
bet maleficiatus in sevel in sibi attinentibus
denariū vnū in introitu potest solucere habe-
bar. vnde et magnū exinde se habuisse puen-
tum asseruit teste etiā experientia didicimus
plures tales p̄ diocesim cōstant. existere: non
q̄ ipa p̄ alijs diocessibus sit infecta cum hoc

genus infidie serp̄ p̄ oēs dioceses z heu to-
tum mundū infecisse videt̄. sed q̄ ipa dioce-
sis amplius elaborata fuit et quidam hengit
nolere reperis qui maiorē cōcursum et quori-
dianū a maleficiosis paup̄culis habere cerni-
tur. quē etiā cōcursum sic oculis nostris sp̄se-
rimus in villa quedā eningen q̄ sine dubio
ad quecūq̄ loca beatissime virginis siue ad q̄-
grani siue ad heremitas tantus pauperū cō-
cursum nō existit sicut ad eundē sup̄stitiosum
boiem. nā biemali et frigidissimo tpe dū pre-
abundantia nimis oīs via regia et publica
obstruit̄ ad huc a circumiacentib. terris ad
duo vel tria miliaria cū magnis boim fatiga-
tionib. frequenrat. quibusdā remedia p̄cipit̄
tibus. alijs vero minime vt reor q̄ non eque
oīa maleficia dissolui p̄pter varia vt supra ta-
ctum est obstacula p̄nt. et hi quidē sub exp̄ssa
demonū inuocatione maleficia dissolueres q̄
ad s̄m̄ remediū illicitū: nō tamē sicut primū.
Tercū remediū qd̄ quibusdā ceremo-
nijs sup̄stitiosis practicat̄ nō t̄m̄ in nocumen-
tū alicui⁹ p̄sone. aut p̄ manifestos maleficos
agitaf experientia teste p̄ hunc modū. In ciui-
tate Spirēnsi mercator quidā forensis hūc
casum sibi accidisse p̄posuit. In p̄tibus inq̄t
sueuie in quodā castro nobilitū me degente:
quodā die dū peracto prandio associat⁹ duo
bus domicellis. solatū causa sup̄ prantū ince-
derem quedam mulier obuiando: dū a remo-
tis ad huc incederet et a duobus domicellis
agnita fuisse vnus eorū ad me hec verba p̄-
tulit. munias te cito signo crucis et similiter
ad idē alijs ab alio latere borabat. At ego
causam huius timoris inquirēs. Responde-
runt. En̄ peior malefica totius puincie iam
nobis obuiā dat ipa enī solo vltū maleficiare
hoies nouit. Tunc ego stomachando et nū-
q̄ tales timuisse me iacitabat ecce vix verba
cōpleuit: me grauiiter in pede sinistro lesum
persensī ita vt sine graui dolore de loco figes-
se pedē nō potui aut gressum vnde et aliq̄ cō-
cito et castro per nunciū mibi equū destinan-
do ad illud reducūt dolorib. autē p̄ tridū
augmētat⁹ p̄fari incole intelligētes maleficio
me infectū quendā rusticū ad spaciū vni⁹ mi-
liaris accedūt et casum p̄ponūt. quē nouerāt
per artē quendā maleficia tollere equū cōcito
veniens et pedē p̄spiciens si inq̄t ex vobis cō-
tigit aut naturalis defectu experimētū capiā
et si quidē ex maleficio accidit cū dei adiutorio
curabo. sin autem remedijs naturalibus
opus erit insistere. At ego si absq̄ sup̄stitio-
ne et cum dei adiutorio curari poterō libens
acceptabo. quoniā cū demone nihil p̄mune

habere volo. nec eius adiutorio affecto. ad idem et ipse vilanus respondit se nō velle nisi licita remedia et cū dei adiutorio adhibere et curare. dum inō experientia didicisset hoc per maleficiū mihi contigisse. ad quō assensū ille plumbū vt sup̄ de alia malefica tactū est liq̄factū in cocleari ferreo supra pedē tenuit et in scutellā aqua piena fudit. et subito diuersarum rerū species prurperunt ac si spine vel pili aut ossa et similia fuissent intromissa. It̄ inquit video q̄ infirmitas hec nō est naturalis defectu: sed maleficio vobis orti. At ego quomō talia et plūbo iocifacio scire posset dum inquirerē. Ecce inquit seprē sunt metalla et seprē planetis et quia saturnus dominatur plumbo eius proprietates est vt si plumbum super maleficiū aliq̄d fufum fuerit per suum influxum maleficiū demonstrabit. et bene inquit actum est vt cito remediū adhibeatur. quia tot diebus vos visitare habeo quot sub maleficio stetitis. et interrogare quot dies elapsi fuissent. iam triduo factus sum vnde et ipse singulis dieb; p̄ tridū me visitando et pedē inspiciendo solū et tangendo et cuncta verba penes sermūnando integre sanitati fugato maleficio mereluitur. **Hic** certe modus actorē nō mōstrat maleficiū sicut modū superstitiosus. in eo enī q̄ dei adiutorio et nō ope diaboli sanitatē pmisit. et hoc q̄ saturni influxum super plumbum tanq̄ et eius dominio causatum allegauit irreprensibilis extitit et potius commendandus fuit. **Sed** qua virtute maleficiū fugauit et species rerum in plūbo causauit sub dubio relinquitur. Nam cum maleficiū nulla virtute naturali possit ammoueri licet mitigare valeat. vt inferius de obfessor; remedijs patebit. pot̄ videt q̄ per aliq̄d pactū ad minus tacitū cū demone inīti hoc practicauerit. et dicit hic pactū tacitum quādo adminus auctor tacite in assententiā diaboli cōsentit. per quē modū innumera superstitiosa opera practicanf. licet differenter quo ad diuinā offensam cū in vno opere maior sit creatoris offensa q̄ in altero. In eo enī q̄ de sanitatē procuranda certat fuit. et in eo q̄ tot dieb; quot sub infirmitate extiterat ipm visitare habuit nec aliq̄b; medicaminib; naturalib; vltus fuit. et tū iuxta promissa egrotum sanitati restituit. nō tam suspectus q̄ vt manifeste deprehensus ad minus licet nō sup̄ expressum inīti cum demone pactum tamē iudicatur et tanq̄ p̄ cōiuncto haberi et p̄ntis ad minus in secundo mōsententiandi infra cōtentis. sed puniri debet cum abiuratione solcuni nisi leges que in cō

trariū sentire videntur ipm sustentarent. In quo casu quid ordinario sit faciendū in solutione argumentorū patebit postea. Quartū vero remediū tolerandū et de quō canonisse adminus intendunt cum certis theologis dicit vanum tantū et præcific. puta quia solū superstitiosum et nō sub aliquo pacto expresso vel tacito et intentione et proposito practicanf. opratum et dico ad minus. quia fortassis si velint etiā terciū remediū huic quarto. adiungere. potius videretur nobis eorum assertioni cedere q̄ cōtentionibus deseruire. et hoc quidem remediū vanum: superius et: emplificatū de mulieribus que vrcolum supra ignem positū percununt in sinem vt malefica que vaccā vbertate lactis prinaiūt verberentur. licet fortassis talia in noīe diaboli facere habeant. aut fortassis sine eius expressione. Ad idem possunt et alia earū gesta adduci. Nam interdū vbi vaccas huiusmodi lesas ad pascua emittere volunt. explorare etiam ipam maleficā niuntur. tunc bracam viri vel aliud immundū super caput aut dorsum vacce. et hoc potius festiuis diebus et cuncta creaturibus ipam vaccā cum baculo fortassis iterū sub tali vt supra expressione percuntiendo expellunt. et tunc vacca recto tramite ad domum maleficę p̄perat et conua in eius ostium vibrat cum magno eulatu continue pulsando. et hec vtiq; diaboli in vacca operatur tamdiu quo per alia malefica sedatur. **Reuera** et si fm p̄fatos doctores talia sint toleranda. nō tamen meritoria vt quidam asserere conantur existunt. cum enī iuxta apostolum omnia que in verbo aut opere facimus in nomine domini nostri iesu christi facere p̄cipimur. licet ibi nō sit expressa demōnis inuocatio. tamē eius nominis expressio. et iterum licet ibi nō sit intentio per pactū aliq̄d tacitum vel expressum talia facere. quia fortassis dicit. vno hoc facere siue diabolum intromittat se siue non. ipa temeritas qua diuinum timorē postponit deum offendit. vnde et diabolo potestate talia faciendi permittit. inducendi ergo tales sunt ad penitentias et horrandi vt potius desistant. et ad remedia infra scripta et superius etiam in parte tacta per vsū videlicet aque benedictę et salis exorcizate rē. recurrant. Simili modo iudicandum de illis quibus dum aliquod iumentū maleficio interimit et explorare maleficum aut etiam si naturali defectū vel maleficio sic interemptum vbi niuntur ad loca vbi cadauera bestiarū excoicant. p̄perat et intestina cadaueris super terram trahendo vsq; ad do-

mum deferunt nō autē intra domū per hosti-
 um super sed sub limine domus ad coquinā
 trabunt: et igne facto super craterem intestina
 ponunt. et tunc vt et relaxa talia practicanti-
 um sepiissime informati sum⁹. sicut intestine
 calefiunt et ardent: ita intestine malefice calo-
 re et dolorib⁹ cruciant⁹. aduertunt ergo illi ex-
 plozatores vt hostiū domus optime sit obstru-
 sum eo q̄ p̄ doloribus malefica ad introitū
 festinabit domus. et siquidē introitum habe-
 bit carbonē de igne auferet et tunc omnis cru-
 ciatus effugatur. reperit⁹ deniq⁹ sepius noui-
 mus q̄ vbi introitū habere nō poterāt extrū-
 densissimis tenebris domū intus ⁊ extra val-
 labant. cum cōmōtione tam horribili et stre-
 pitu vt ex ruina domus omnes se tandē in-
 terire putarēt nisi ostium aperiret. Ad idem
 etiam certa experimenta reducunt. nam cer-
 ti volentes e multitudine mulierū in ecclesia
 existentū experiri maleficas que etiā sine eo-
 rum consensu ecclesiā diuinis practis exire
 nō valeant tali experimento insistant. Nam
 die dominico solitaria inueniunt fungia seu
 pinguedine porci vt moris est p̄ restauratio-
 ne fieri perungunt. et sic vbi ecclesiā intrant
 tamdiu malefice exire ecclesiā non poterunt
 quō aditus explozatores aut exiunt aut illis
 licentiam sub expressione vt supra exiendi cō-
 cedant. Simile fit etiam per certa verba que
 annotare nō expedit ne quis p̄ diabolū sedu-
 catur. Nā nec iudices aut presidentes his in-
 fallibilē fidē aut opinionē accommodare dñt
 nisi talis p̄sona alias plurimū esset diffama-
 ta. cū sub tali pretextu ille mille artifer etiam
 innoxias infamare possit. Nō potius aucto-
 rendi sunt homines a talibus experimentis et
 salutare p̄nie iniungēde licet interdū tol-
 lerant. Per bec patet responsio ad argumēta
 que cōcludūt malificia nō esse tollenda. quia
 primis duob⁹ modis omnino illicitū est tol-
 lere terciū remediū secundū leges. et si tol-
 ras tñ nō parua super ecclesiasticos iudex de-
 bet habere aduertentiā. Nā q̄ leges vident⁹
 tollerare patet. **L. de malificis. l. corū. vbi sic**
habet. Alij autē qui faciūt id ne labores hoī-
 nū ventoz grandinilq⁹ lapidationis spernunt
 nō pena sed premio digni sunt. Et Antoni⁹
 in summa de legib⁹ in quib⁹ ius canonicū et
 ciuile discrepant hoc idem allegat. et quo vi-
 det⁹ q̄ cōcedunt leges p̄ cōseruatione frugū
 et iumentoz in omnē cūctū posse certos hoī-
 nes talia practicas nō solum tollerare sed ⁊
 premiare. Erīt ergo ecclesiastici iudicis ad-
 uerterēli tanummodo iuxta mentē legis cō-
 tra grandines et aeris temperiē. modis con-

gruis vt inferius patebit. aut etiā quibusdā
 superstitionis pcedit. et tunc dum inde nullū
 sequit⁹ fidei scandalū etiam tollerare. sed reue-
 ra hoc nō erīt iuxta terciū sed quartū modū
 ⁊ quīntū de quo consequenter tractandū erīt
 de ecclesiasticis et licitis remedijs inferendo
 interdum de superstitionis ad quartum mo-
 dum pertinentibus. et hoc per capitula sequē-
 tia.

**Remediū ecclesiasticū cōtra incubos et
 succubos demones.**

Capitulum. i.

Uia vero in precedentib⁹ capitulis
 prime questionis super modos
 maleficiandi homines. iumenta ⁊
 terre fruges. tacta sunt ante omnia
 ea que ipse malefice erga prias personas pra-
 cticant qualiter videlicet innoxias inuencu-
 las in augmentū sue p̄fidie alliciunt. qualis
 etiā modus sit p̄fitendi earū et omagij pre-
 standi. qualiter etiā infantes prios aut alie-
 nos demonibus offerūt. et quō localiter trās-
 ferantur. Hec in quā et similia remediare: qz
 nō est possibile nisi vt per suos iudices de me-
 dio tollantur. aut ad minus in exemplū oim
 futurorū puniatur. ideo de hōī remedijs
 nō ad p̄sens sed in vltima pte operis. vbi vi-
 ginti modi p̄cedendi et sententiandi cōtra et
 super maleficarū p̄sonas deducunt tractabit
 Ad p̄sens tñ super remedia cōtra earū male-
 ficales effectus tendere oportet et primo q̄li-
 ter homines maleficiati remediatur. demū
 qualiter bestie: et vltimo qualiter fruges ter-
 re p̄seruantur. De hoibus vero maleficiatis
 quo ad incubos demones vel succubos. qz
 sunt in triplici genere sed earum que se volū-
 tarie demonibus incubis subijciunt vt sunt
 malefice. quia de succubis quo ad viros nō
 ita voluntarie practicaū reperit⁹. cum ex na-
 turali vigore rōnis quo viri mulieribus pre-
 eminent: talia plus abhorrent. est et corū qui
 a maleficiis cum incubis aut succubis cōtra
 eorum voluntatē inuoluunt. et est terciū ge-
 nus et hoc precipue virginū quarundā que
 cōtra earum omnino voluntatē ab incubis
 demonibus molestant. de quibus etiā sepe
 presumit⁹ q̄ a maleficiis sic maleficiant. pura
 quia demones ad instantiā maleficarū sicut
 sepiissime alias infirmitates immittere solēt.
 ita et incubos illis p̄sonis se facere habet vt
 vel sic eos ad suā p̄fidia allicere valeāt. De-
 mus quedā exempla. Et in ciuitate cōfluen-
 tia pauper quidā sic maleficiatus q̄ in p̄ntia
 vxoris omnē actū venerūt put viri cū mulie-
 ribus agere solēt etiā repetitis vicibus per se

exercet. nec ab illis ad instantiam et eiulatum mulieris auerti potest. quia vno aut tribus actibus expletis verba replicat. volumus iterum de nouo et iterum de nouo incubare. cum tamen nulla persona corporali visu certat ei succumbere. fitque ut post diuinas huiusmodi vexationes pauper ille collisus in terra omnibus viribus destituit. et dum post aliquantulum virium recuperationem interrogat quomodo et qualiter ista sibi contingant. et an ne persona succubante habuerit. Respondere solet se sibi videre: sed ita mente captiua ut ut oino abstinere non valeat. et qui de super hoc maleficia mulier quaedam plurimum habet suspecta et ei intulerit eo quod illi pauperi minara fuerit per verba comminatio: quod ipsum propter displicentiam sibi factam expedire vellet sed legitur et executores iusticie non assunt qui saltim super diffamiam et grauem suspicionem in vindictam tanti criminis procederent. putantes neminem debere eodem nari nisi qui confessione propria aut trium testium productione legitima conuincatur. quasi indicia facti aut ciuitentia super graues aut violentas suspensiones nullas mereantur. penas de quibus tamen modis sententiandi inferius ut premissum est patebit. De secundo vero genere quo puella ab incubis demonibus molestantur. Etiam nostris temporibus referre nimis longum foret: cum historie certe de similibus existant referre. Sed cum quanta difficultate talia remediari possint patere preter his quod thomas brabantinus circa finem operis sui de apibus: de quadam in hunc modum refert. Vidit inquit et in confessione audiuit virginem quandam in religioso habitu que primo dicit se nunquam in concubitu plenissime per hoc tamen dat intelligere se cognita fuisse: at ego non credens. artauit eam rationibus et duris conuincationibus sub piculo anime sue. tandem cum lachrymis confessio est se prius corruptam mente quam corpore. et cum postea doleret quasi ad mortem et confiteretur omni die cum lachrymis non potuit tamen ingenio studio vel arte ab incubo demone liberari: nec signo crucis nec aqua benedicta: que tamen specialiter ad fugandos demones ordinantur. nec sacramentum christi corporis ipsis cum angelis terrifico donec post plures annos oratione ieiunio pietate carnis fugaretur. et est credibile saluo meliori iudicio. quod postquam de peccato suo dolens confitebatur: potius et concubitus demonis pena culpe quam culpa fuit. Hec etiam cum in vigilia penthecosten querelaret apud cristinam in valle ducesse brabantie moniale deuota que mihi hoc reuult quod non auderet concubare propter demonis importunam vexationem. copatiens dixit ei

cristina. Vade quicquid secunda concubatura tuae dominico corpore. ego in me recipiam penam tuam. Recedens illa gaudens dormit in pace. ad orationem de nocte surgit mane cum oia tranquillare sacramenta suscipit. Cristina autem suscepta in se penam non ponderat. vespere quiete se datur. audit in stratu suo quasi pcellam commouente se: et inquietius agitatur. nec suspirans demones. arrepto collo fugare nititur quicquid esset. decumbit iteque. sed pauida: vixata surrexit et hoc pluries. tandem sensit et vidit euerfis fere straminibus quod demonis nequicia vexaret. Dimisso ergo lecto noctem ducit insomne: et orare volens demonis cruciatur insultu et ut dicit nunquam talia passa fuerat: vnde predicte mulieri mane. Renuncio inquit renuncio penae tue: vix sine vixite discrimine violentiam tentatoris pessimi euasi. Quare ex re perpendit difficile esse huiusmodi remediari siue maleficio siue absque contingat. Sunt tamen adhuc aliqua per que fortassis ipsi demones fugantur. de quibus et nider in suo fornicario Licet enim ut ibi refert quings modis valeant puella et viri liberari vix per sacramentale confessionem sanctam exercitationem in crucis conuincationem vel angelica salutatione. Tertio per exorcismo applicationem. Quarto per certi loci mutationem. et per causam sanctorum excommunicationem: et ex premissis patet quod prima duo moniali non profuerunt. non tamen propterea obmittenda sunt. quod enim vni est remedium non propter hoc sequitur quod et alteri. ita et e converso. Nam et incubos sepe per orationem dominicam autaque aspersionem. vel etiam per angelicam salutationem fuisse repullos. historie tradunt. Refert enim Felarius in dialogo suo quod sacerdos quidam postquam se suspenderat eius concubina in maffertum intravit et per incubum ad lutriam perata est. quem tamen per crucis conuincationem repulit et per aqua benedicta aspersionem: licet statim postea rediit. Quando autem angelicam salutationem dicebat: longe velut sagitta disparuit et recessit sed interdum rediit. licet propter accedere eam non auderet. Item de tercio vix per sacramentalem confessionem patet per eundem Felarium qui dicit quod concubina antedicta cum iam confessio esset pure in toto derelicta est ab incubo. Refert idem quod quidam vir in leodio passus incubum confessionem sacramentali finit totaliter liberatus est. Ponit insuper exemplum de quadam inclusa quam incubus nec oratione nec confessione nec propter aliud spirituale exercitium reliquit quin eius lectum ascendere: sed cum ad informationem cuiusdam viri religiosi diceret benedicite. statim eam demon reliquit. De quarto loci

videlicet mutatione. dicit qui prius. q̄ filia cuiusdā sacerdotis stuprata per incubū et facta ex dolore frenetica. trans renūq̄ elongata ab incubo dimissa est. sed pater eius q̄ a loco filia deponē erat a demone percussus est adeo vt moxerēt in triduo. Fir et mēto de quadaz que per incubū crebro in lecto vexata p̄prio. cōsociam deuorā p̄tēt vt loco vexatē iaceret quod cum fecisset tota nocte quisdā inquietudines grauissimas sensit et p̄ior tūc quietata fuit. Floratur etiam a Huilbelmo q̄ incubi plus vexare videntur mulieres et puellas pulcres crines habentes. ideo quia aut cure aut ornatum crinū nimū incumbunt hmoi. aut quia p̄r crines viros inflammare cupiunt vel cōsuerunt. aut quia in eis inaniter gloriatur. aut quia diuina bonitas hoc p̄mittit vt terreat mulieres viros inflamma re per ea que etiā demones inflammari viros volunt. De quinto de excommunicatione que fortassis aliquādo eadē est exorcizationi. p̄ter in legenda sancti bernardi. In aquitania siquidē mulier ab incubo sex annis incredibili ab vsu libidinis vexata. audiuit sibi incubum nead virū sanctum qui v̄ntur⁹ erat appropinquaret minantē. Nihil inq̄ tibi p̄ficier sed eo recedente tuū crudelissimus ero persecutor. qui accensus tuus amator extiti. Que cum virū sanctū bernardū inuocaret. respondit. Tolle meum baculū et lecto tuo insige. et faciat malignus qd̄ potest. hoc cū fecisset demon canerā femine nō est ausus intrare sed foris minabat atrocissime se eā velle persequi bernardo recedente. Quo p̄ feminam audito cōuocāt populū beatus bernardus omnes iubet accensas candelas gestare in manibus et demone cum v̄luerio q̄ aderat cetū excommunicauit. ac ne ad illā vel aliā deinceps accessum habeat interdixit. et ita il la plane liberata est. Verum hic notandū q̄ potestas clauū cōcessa petro et suis successoribus quia sonat sup̄ terrā et t̄m. p̄ viatoribz bec iurisdictionis potestas sit in remediū ecclesie p̄cessa. mirū videt q̄ r̄ aere potestates bec iurisdictione valeant arceri. Sed dici potest q̄ quia p̄pone que a demonibz molestatur. sunt sub iurisdictione pape et clauū. nō mirum si per indirectū hmoi potestates vigore clauū arceant. sicut etiā indirecte animas potestate clauū a penis purgatorij ignis ab soluere p̄r. nō obstant q̄ potestas illa sonat sup̄ terrā et anime sunt sub terra. De potestate etiā clauū concessa capiti ecclesie scz vicario cbristi nō est tutum disputare. cum notū sit q̄ tanta potestas sit a p̄po ecclesie et ei⁹ vicario

cōcessa q̄ta puro homini p̄ccidia deo potuit et hoc in vtilitatē ecclesie. Pie etiam estimari potest q̄ si egritudines a maleficiis virtute demonū inflicte excommunicarent cū ip̄is maleficiis auerticibus et demonibus nō adco in ip̄os infirmos seuirent. et q̄ citius liberarentur adhibitis super hoc et alijs exorcismis licitis. In partibus deniq̄ arboris vulgaris est narratio. simul et alijs in locis qd̄ dum diuina p̄missione locuste volatēs cū in gētū m̄titudine. Vincas frondes segetes et cuncta virentia eradicaēt. huiusmodi excommunicatione et maledictōe fugate et subito interempte fuerunt. Et si sanctificati viri quis ascribere vellet nō virtuti clauū sit in noie domini v̄nū p̄ certo habemus q̄ nec virtus miraculorū nec potestas clauū. gratiā grauitas facientē de necessitate p̄supponunt. cum v̄trunq̄ ex gratia gratis data p̄ccdat. Est iterum notandū q̄ vbi nullum predictorū remediū iuuat q̄ tunc ad exorcismos licitos sit recurrendū. de quibus inferius patebit q̄ et si bi ad fugandū demonis nequicia nō sufficent. tunc reuera talis veratio demonis est pena p̄ peccatis satisfactoria. si p̄vte oportet sustineat in c̄baritate sicut et alia mala huius mundi que nos sic p̄ueniunt vt ad deum ire cōpellant. Verum etiā advertendū q̄ interdū alique in veritate per incubū nō vexantur. sed tantummo ita se vexari putāt. et hoc q̄ mulieribus p̄cipue et nō viris cum alias sint timide et mirabili. formarum in imaginatione susceptiue. Vnde et Huilbelmus sepe allegatus. multe inquit de apparitionibus fantasticiis ex morbo melancolico in multis fiunt et in mulieribus maxime sicut apparet de visionibus et reuelationibus. Et causa in hoc est. vt norunt medici ip̄a natura muliebriz autmarū eo q̄ longe facilio ris et leuiois impressionis sunt q̄ anime viriles. et subdit ibidē. Scio me vidisse mulierem que credebatur se cognosci ab intus a diabolo alia incredibilia se sentire dicebat. Nō nunq̄ etiam impregnare sibi videntur mulieres ab incubis et intrumescūt vebemēter ventres earū. Et cū parius ips aduenerit sola p̄missione multeventositatis demutscūt. Nā de ouis fornicarū in potu sumptis incredēbilem ventositatē et tumultū in ventre generant dominis. Similiter de granis catapuzie et de granis arborisq̄ dr̄ nigra pin⁹ p̄silia in ventre fiūt. Facillimū est aut demoni similia et maiora in ventribz hoim p̄curare. Hoc addita sunt vt nō facillime quis mulierculis fidem adhibeat. sed illis dimittat fug qui

bus experimēta fidē fecerunt. vt de illis que didicerunt in p̄iis lectis. vel alio modo cōdormientibus per experientiam talia vera esse.

Remedia p̄ illis qui circa vim generatiuā maleficiuntur.

Capitulum. ij.

Licet mulieres in maiori numero sint malefice q̄viri vt in prima pte operis ostensus est: t̄m viri plus maleficiunt. et huius ratio est. qz cum deus plus p̄mittit sup actū venerēi per quē primū peccatū diffundit q̄ sup alios actus humanos. sicut et p serpentes qui magis incantationibz deserviūt q̄ alia aialia. eo q̄ diaboli primū instrumentū. Et cū actus ille venerens plus et faciliōri mō potest maleficari in viro q̄ in muliere. ideo. Et quidē patet quod tacitū est. Nam cum quinqz modis demon in generatiuā potentā p̄agere et illi modo citius pcurantur in viris. Remedia adhibenda sup vnum quēqz modū iuxta possibilitatem sunt deducenda. et ille qui viciatus est in tali potētia attendat. sub quo modo suum maleficiū cōtineatur. Sunt autē quinqz modi iuxta petrū de palde in suo. liij. di. cxxiij. in p̄cessu hui⁹ maleficiū. Nam demon ex hoc q̄ est spiritus habet potestātē super creaturā corporeā deo p̄mittente. et ex cōditione nature sue p̄cipue ad motū locale vt illū p̄hibeat vel vt p̄moueat. Unde per hanc potestātē possunt corpora viri et mulieris impedire ne sibi appropinquent. et hoc directe vel indirec. Directe quando vnū elongaret ab altero vel nō sineret ad alterū appropinquare. Indirecte q̄n aliquod impedimentū pcuraret: vel q̄n se interponeret in corpore assumpto. sicut cūidā iuueni pagano acciderat qui idolum desponsauerat. et nihilominus cōtraxerat cum quadā iuencula. nec ppter hoc poterat eam cognoscere vt supra patuit. Secundo mō vbi hominē inflammaret erga vnā et resisteret erga aliā. et hoc posset occulte pcurare per applicatiōē quarundā barbarū aut aliarū rerum quas optime nouit ad hoc validas. Tercio mō vbi estimatiōē viri aut mulieris turbaret. quia redderet vnā personā alteri erosam. qz vt supra patuit in prima pte operis p̄t in imaginationē imprimere. Quarto modo reprimendo vigorez membri qui ad fructificationē necessariū requirit. sicutz motū locale cuiuscunqz organi reprimere p̄t. Quinto p̄hibendo missionē spiritūū ad mēbra in quibus est virtus motiua quasi intercludendo vias feminis ne ad vasa generatiuis descendāt. vel ne ab illis vijs recedat. vel

ne excidat vel emittat. Q̄d si q̄s dicat. nescio sub quo mō maleficiatū mihi illatū cōtineat vnū scio q̄ generatiua potentia erga vxorē meā careo. Responderi p̄t. si potens est ad alias mulieres nō aut ad p̄riam. tunc sub secundo mō. quia de primo mō certificaret p succubū demonē. i. qz p demones incubos et succubos deluderet. Item si vxorē nō habet erosam. et t̄m nō p̄t ipam agnoscere sed bene alias: tunc iterū manet sub secūdo mō. si autē habet erosam et nō p̄t agnoscere. tunc sub secundo et tercio mō cōtineatur. Itē si nō habet erosam vellet autē cognoscere. sed nō habet vigorez membri t̄m sub quarto mō. Si vō habet vigorez membri. sed nō habet ex. fisionē feminis tunc sub quinto mō. Hodus ergo curandū patebit vbi declaraf si equaliter in charitate et extra charitatē existerēs his maleficari valeant. Et quidē q̄ nō: dempro quarto modo qui t̄m etiā rarissime. acciderē enī p̄t q̄ in gra et charitate exiit sic declaraf. t̄m lectozi p̄t supponit. qz loquimur de actu cōiugali inter matrimonialiter cōiunctos. qz alias impliaretur cū ois actus venerē extra matrimonium est peccatū mortale et nō nisi ab his q̄ extra charitatē existunt exerceat. Nā cum asserere oporteat ex totius scripture sacre et traditione qz demones magis p̄mittunt a deo scilicet re in peccatores q̄ in iustos. licet legat ipm iustissimū Job fuisse p̄cissum. hoc t̄m nō fuit singulariter sup potentā generatiuā nec etiā q̄m directe. ideo dicere oportet qz quibuscūqz talia maleficia inter matrimonialiter cōiunctos cōtingunt signū est qz vel ambe p̄sonae vel altera extra charitatē existat. et quidē fundamentū hui⁹ et scripture deducit auctoritate et rōne. Nā angel⁹ dixit thobie. In illos q̄ libidini vacāt accipit demoniū potestatem effectus demōstratū vbi septē viros virginis sare occiderat. Itē cassian⁹ in colla. patrū. diffinit beatus Antoninus nullaten⁹ posse demōnē mentē cuiusqz vel corp⁹ inuadere nisi eā p̄t defluerit oibus cogitatioibz sanctis ac spūali contemplatiōe vacuū nudāqz rediderit. bec vba vtiqz applicari p̄t sup maleficiū corporis vniuersaliter sup totū corpus cū iob talia maleficia p̄cissus nō t̄m nud⁹ a de uina gratia fuit. s̄ p̄ticulariter q̄n vici p̄cuculare maleficiū rōne alicui⁹ peccati accidit corpore. et hoc quidē nō p̄t esse nisi p̄cū in cōtinentie. Rō. nā vt dictū est. ppter fedicitatē illi⁹ actus. et qz p̄ ipm primū peccatū diffunditur deus plus p̄mittit sup ipm q̄ sup alios hūanos q̄. Et inter matrimonialiter cōiunctos vbi diuino auxilio p̄t peccatū delituunt

amplius circa illam vim generatiuā maleficiari a deo pmittunt. q̄ si quis cuiusmodi sint illa peccata dici p̄t q̄ peccata incōtinētie que inter cognatos cum varia sint. Iuxta illud Hiero. et habet in textu. Adulter est in p̄riam amator ardentior simul et b̄mōi amatores amplius in predictis maleficiunt. Remedia ergo ecclesiastica sunt duplicia. Unū in foro cōrentioso alterum in foro cōscientie practicas. Prīmū si in iudicio allegat impostentia et maleficio illata tunc distinguendū est. quia talis impostentia aut est tp̄alis aut p̄petua. Si tp̄alis nō impedit. tunc aut p̄sumitur esse tp̄alis q̄ infra spaciū trīū annozū cohabitantes. et q̄sum possunt operā dantes. sine p̄ ecclesiastica sacramēta siue p̄ alia remedia sanari p̄t. Si vero nō sanent aliquo remedio extunc p̄sumitur esse p̄petua. Itē aut p̄cedit matrimonij cōtractionē et cōsummationē. et sic impedit cōtrahendū et dirimit iam cōtractum. aut sequit̄ matrimonij cōtractionem sed nō p̄summationē. et est cōmuniū modis maleficiandi viros q̄ spernūt amantiss. tunc enī quia sperabāt se matrimoniali ter copulari et defraudant inserit̄ maleficia viris: vt nec alijs cōmisceri valeāt. in tali enī casu vt dicit̄ aliqui dirimit matrimonij iā cōtractum nisi sub cōtinentia cohabitare ve sint. vt maria et tosep̄d. et habet p̄ se cano. dicitur enī. xxiij. q. i. q̄ cōiugium cōfirmat officio scz carnis. vt dicit̄ glosa. Et parū post dicitur. q̄ anteq̄ cōfirmet̄ impossibilitas officij soluit̄ vinculū cōiugij. Aut sequit̄ matrimonij cōsummationē: et tunc vinculū matrimoniale nō dirimit. Plura alia a doctoribus notant. sed qz nō p̄cise sunt p̄ntis speculationis. notant aut̄ in varijs scriptis doctorum vbi de maleficiāli impedimento tractāt. Ideo hic est super sedendū tantum nō si q̄s difficul taret quōd acus ille possit impediri respectu illius mulieris et non respectu alterius. Respondit Bonauen. hoc est vel quia sortilegus ad hoc respectu p̄one determinate diaboli inuitauit. vel quia deus respectu p̄sone cui iussibet impedire nō pmittit. De cultū enī iudicium dei bic latet vt in vxore thobie. qualiter aut̄ diabolus hoc facere possit patet ex p̄missis. dicit̄ tñ bic Bonauen. q̄ impedit generatiuā: nō impedimento intrinseco ledēdo organū. sed extrinseco impediendo vsu et est impedimentū artificiale non naturale. et ita potest impedire ad vnā et nō ad alias. vel tollendo exercitationē cōcupiscentie ad illam vel aliā. et hoc p̄ virtutē p̄riam vel per herbā vel per lapidē vel per aliquā creaturā occultā.

tam. et satis cōcordat cū dictis petri. Remedium vero ecclesiasticū in foro cōscientie traditur. xxxij. q. viij. si p̄ sortilarias. vbi sic dicitur. Si per sortilarias atq̄ maleficas artes nonnūq̄ occulto iusto dei iudicio pmittente et diabolo p̄parante cōcubitus sequit̄. Notandi sunt quibz ista eueniūt vt corde cōtrito et spiritu humiliato deo cōcedenti de omni bus peccatis suis purā confessionē faciant et profusio lacryz iuris et largitoribus elemosynis et orationibus atq̄ ieiunijs. dño satisfacciant. In quibus verbis notat̄ q̄ tantummodo p̄pter peccata et extra c̄baritate existētibz talia cōtingunt. sequit̄ et per exorcismos ac cetera ecclesiastice medicine munimina. mīmistri ecclesie tales q̄sum annuerit dominus qui abymelech et domū eius abaz orōnibus sanauit sanare p̄derent. Unū summarie dicere possumus q̄ quinq̄ sunt remedia q̄ talibus sic maleficijs licite applicari p̄t. vtz sanctorum alioq̄z limina pegrinatio. et ibidē peccatorū suoz cum cōtritione vera cōfessio. signi crucis et orōnis deuote multiplicatio. p̄ verba sobria licitā exorcisatio q̄ qualiter fieri debet inferius patebit. et cauta maleficiū oblatio facit ad hoc qd̄ supra de comite tacuum est qui cū per triennij sibi matrimonialiter copulata virginē cognoscere nō potuisset. Remedia cōtra maleficiatos super amoz vel odium inordinatum.

Capitulum. iij.

Int maleficiū in potētia generatiua: ita et p̄hilocaptio et odium in voluntate causantur. et p̄dit primo de eius causa: et tandē q̄tū possibile est de eius remedijs transcurrere. P̄his locaprio igitur seu amor inordinatus vnus serus ad alterū triplici ex causa oriri p̄t. Aliquādo ex sola incautela oculoꝝ. aliquē ex tentatiōe demonū solū. aliquē ex maleficio nigromanticoz et maleficarū simul et demonū. De primo d̄ Jaco. i. Anusq̄scz tentat a cōcupiscentia sua abstractus et illecius deinde cōcupiscentia cū peccerit parit p̄ctm. peccatū p̄o cū p̄summatū fuerit generat mortē Sic siehem cū vidisset dinā excurrēte ad videndū mulieres regionis illi adamauit eā et rapuit et dormiuit cū illa et p̄glutinata est ala ei cū ea. Bēn. xxxij. fm glo. Infirmē aie sic accidit quādo postpositū p̄p̄is aliena negotia curat. sed uicitur p̄suerudit et sit vna vinitate p̄sensus cū illicijs. De sc̄do q̄ oriat̄ ex tentatiōe demonū principalit̄ Sic aman forozē thamar speciosissimā adamauerat et deperierat in ea valde ita vt p̄pter amoz eius egrotaret. ij. Reg.

xiij. nō enī in toto tam corruptus esse potuit
mente vt in tantū facinus stupr̄ profleret. si
nō grauior a diabolo tentat̄ fuisset. De hoc
etiā genere amoris refertus est liber sanctorū
pariū qui refert omnē tentationē carnalis a-
moris sibi in beremis subtraxisse. quosdā q̄
tū vltra q̄ credi pōt amore mulierum tenta-
bantur aliquotiens. *Uñ* et. ij. *Corinth.* rñ.
ap̄la dicit. Partus est mihi simulus carnis
mee angelus sabbane qui me colapsit. vbi
glosa. tentando per libidinē datus est mihi
stimulus. aiunt quidā. tentatio aut̄ tui nō cō-
sentitur nō est peccatū. sed materia exerce-
re vitiiis. hoc intelligit de tentatione que ab
hoste nō a carne q̄ peccatū est veniale etiā; si
ei nō cōsentiatur. De his varia exempla legi-
tur in varijs locis. De tercio q̄ amor hereos
pronenciā et maleficijs demonū et maleficia-
rum possibilitas hui⁹ maleficiū supra in que-
stionibus prime ptis. an demones p̄ malefi-
cas mentes hoim ad amorē vel odiū immu-
tare et incitare valeāt ad longū deducit. p̄ va-
ria etiā gesta et acta a nobis repta cōproba-
tur. immo inter oīa maleficia minūm p̄pter
sui generalitatē reputat̄. Ex si quis iust. petrus
philocaptus amore talis ē. nescit an primo
secundo an tertio mō. Respondet. odiū in-
ter cōingatos cum crimine adulterij et si ope-
ratione demonū fieri possit. vbi tñ iusco car-
nalis p̄cupiscentie amoris. q̄s adeo inuolu-
tur et succendit vt nulla cōfusione plagis ver-
bis aut factis ad desistendū cogi valeat. Itē
vbi quis sepe pulcritore dimittit vtore et tur-
pissime adheret. Item vbi nocturno tpe nec
quiescere valent. sed ita cōmentant̄ vt p̄ de-
uia queq̄ incedere habeāt. *Q* primates plati
z alij diuites sepiissime his miserijs inuoluū-
tur. Est quidē hoc tps muliebres de quo hila-
degardus vt *Uñ*. in specu. histo. refert p̄di-
xit q̄ nō tamdiu durabit quantū buccis p̄-
stitit. cum iam mundus plenus sit adulterij
p̄cipue in optimarib. et qd op⁹ scribere de re-
medijs qui remedia abhorret. tñ vt pio lecto-
ri satisfiat aliqua breuiter tangam. Super
philocaptionē sine maleficio. Auicēna septē
remedia ponit q̄ vnicz personā egrotare facit
sed pari ista nostre speculationi nisi q̄tū my-
stice aīe languenti deseruiūt. dicit enim li. iij.
q̄ ex variatione pulsus et ad nominationē a-
mari eam ibi radix egrotationis habet. tunc
siler sustinet fiat copula per matrimoniu. qz
sic sanant̄ cum obeditur nature. Aut fiat ap-
plicatiō medicinaliū de quibz ibidē tractat z
docet. Aut vt egrotus amorē suū de dilecto
per licita remedia ad aliud diligendum cō-

uertat q̄ priorz p̄zeligere debet. et ita fugere
p̄nitiam amatū. quia sic distrahitur animus.
Aut etiā si corrigibilis est tribuletur horret.
quod opus amoris est maxima miseria. vel
dirigantur ad ipm qui q̄sum cum veritate z
dco possunt viuere quēt corpus et dispositio-
nem dilecti et mores eim transfiguratoe fa-
cieruz turpi seu difformi. Vel saltem vltimo
vt occupent in rebus arduis et distractiuis
officijs. Reuera sicut animalis homo p̄ bu-
iusmodi remedia sanat̄. ita ad spiriualē sin-
gula capiendō interiorē hominē reformant
obediatur legi mentis potius q̄ nature. cō-
uertit amorem suum ad eternas delicias re-
cordetur q̄ momentaneū sit quod delectat et
eternum quod cruciat. querat delicias in illa
vita vbi sic inchoantur q̄ nunq̄ sinunt̄. cur-
ius qui amatoe esse noluerit et istam perdet z
illam nō inueniet et eternis ignibus depu-
tatur ecce tria dāna irrecuperabilia ex amo-
re hereos puenientia. Super philocaptio-
nem vero et maleficio remedia in precedentē
capitulo tacta nō incōuenienter et hic appli-
cari possunt. p̄cipue autē exorcizatio per sa-
cra verba q̄ sibi ipi facere taliter maleficiatus
potest. Quotidie angelū sanctum sibi ad cu-
stodiam a deo deputatuz inuocet. pura cōfes-
sione sanctorū limina p̄cipue autē beatissi-
me virginis frequentet et sine dubio libera-
bitur. Sed q̄ vituperabile vt barbati homi-
nes donis naturalibus et virtutū armis ab-
iectis seipos tueri rennuunt cum p̄cellule se-
pissime inuicita infirmitate diuisimodi male-
ficia his armis p̄pulerunt in quarū cōmenda-
tionem vnum et multis in medijs produca-
mus. Fuit in rurali villa quadam prope lin-
darve cōstantiensis diocesis virgo adulta fa-
cie pulcra et elegantior moribus in hui⁹ aspe-
ctu captus quidam vir letis moribus cleri-
cus ferre solo nomine vtiqz non sacerdos.
qui vulnus sue mentis vltra celare nō valēs
venit ad laboratoriu dicit virginis et bones-
tis verbis se rethē demonis exhibēs primū.
tandem ad amorē sui virginis ausus est vt
bis dumtaxat puocare animū q̄ illa diuino
instinctu percipiens intacta mente et corpo-
re respōdit viriliter. Domine cum verbis sa-
libus domū meā nolite frequentare. alioquin
rcpulā sustinebius vrecūdia mediāte. *Aut*
ille. Et si me diligere nō rennuis verbis du-
cibus monita nō post modicū coacta opibuz
me amabis tibi p̄mitto. Erat vir ille suspect⁹
inçatatorz de maleficio. *S*z verba hec virgo
p̄ vto habuit nec scintilla amoris carnal ad-
vix in se sentit p̄ tūc; evoluto nō multo tpe

imaginationes amorosas de viro illo cepit
 habere. Quod illa percipiens diuinitus inspira-
 ta ad matrem misericordie cofugit et p auxilio
 a filio imperando deuotissime implorauit.
 Et statim honestate fociatate requiret peregrini
 nari cepit ad locum beremitarum sic eni noiatur
 ecclesia in honore ipsius genitricis miracu-
 lose cofeclata in pfata diocesi. In qua sacra-
 mentaliter cofeclata: ne in ea aliquid inuenire
 posset malignus spiritus: et ad ipsam matrem
 pietatis scibus fuis: prius oia cessauit ho-
 stis machinatio ita vt eam postmodum nunq
 tangeret. Super sunt in adbu et barbari vi-
 ri a maleficiis mulierculis. impotune super
 hmoi sollicitati qsi nequaquam a philocapione
 earu se cotineri possent. qui tñ viriliter resistere
 qsum se vltro pulsare illecebris imagina-
 tionibus sentiret. tñ etiā per presidia pmissa
 cuncta machinamenta diaboli superat. Et ve-
 re speculū huius pugne quidā iuuenis hdi-
 ues in oppido ybruck. qui qstuz a maleficiis
 pulsatus fuit nec calamo extarari quis posset.
 scing virile animū gerens per pfata remedia
 intractus euasit. quare et merito cōcluditur
 pfata remedia cōtra hmoi morbu esse certissi-
 ma ita q certissime ita liberant quicunq his
 armis vtunt. et q de amore inordinato hoc
 et de odio cum oppositor eadē sit disciplina
 intelligendū est. licet aliqualis in modo ma-
 leficiandi cum sit differētia etiā aliud remedi-
 um illa psona que odio habet reqrere debet.
 ipse enī qui odio habet et in corde deserit: non
 de facili si adulter est ad amorē vxoris etiā p
 quascūq peregrinationes flectit. Et qz relatu
 maleficarū cōpertum est qz serpentes hmoi
 maleficia ad odiū pcurant eo qz dum primū
 instrumentū erat diaboli et in sui maledictio-
 nem recepit inimicitias inter ipm et mulierem
 ideo et tales inimicitias ex ipis pcurare sa-
 tagunt ponēdo pellē aut caput serpentis sub
 limine hostij camere aut domus. vnde z oēs
 anguli domus suntquirendi et innouandi
 quo ad inhabitationes qstū possibile est. vel
 alienas inhabitare domos. Et quidē cum di-
 ctum sit qz seipos maleficiari exorcizare vale-
 ant intelligit qz verba sacra benedictiones et
 carmina secū deserre in loco poterunt. si qui-
 dem legere aut seipos benedicere nescirent: qz
 tamen qualiter faciēda sint in sequentibus
 patebit.

**Remedia sup eos quibus virilia membra
 prestigiosa arte auferunt et vbi inierdū in be-
 stiales formas boies transmutant.**

Capitulum. iij.

**Super eos qui prestigiosa arte illu-
 dunt vt se virili membro carere
 aut i bestiales formas trāsmutatof
 esse putāt quibz remedijs subleuari
 valeant ex pmissis satis euidenter elicit. Nā
 cum tales omnino diuina gratia delitunt
 qz principū in maleficiatis existit fundame-
 tum nō est possibile vt ferro manente in vul-
 nere emplastrū curatiū apponat. expedit er-
 go vt per verā cofessionē deo ante oia recōci-
 lietur. Demum quia vt supra in secūda parte
 operis capitulo. vij. tacitū est. talia membra nū-
 qz in veritate euelli aut segregari a corpori-
 bus. sed tantummo p̄stigiosa arte occultari
 ad sensum tacus et visus. patit etiā qz hu-
 iusmodi illusiones in gratia cōstitutis non
 ita facilliter nec actiue nec passiuē cōtingunt
 vt vlcz eis membra auferant aut qz in eorum
 visua potentia quasi alijs sint ablata delu-
 dantur. ideo et remediū in eodē capitulo ex-
 primitur cum ipso morbo vt vlcz qsum pos-
 sibile sit cum ipa malefica amice se cōponāt.
 Super eos deniqz qui in bestiales formas
 se transmutatos esse putant. Sciendum qz
 hoc genus maleficij non ita in occidentalibz
 sicut orientalibz regnis practicat. intellige q
 ad secundas psonas licet quo ad p̄rias ma-
 leficarū psonas. hoc sepius apud nos visum
 fuerit ipas vlcz maleficas in effigijs aialium
 oculis intuentū se obieciisse vt supra capitu-
 lo octauo deductū quare et remedia q in ter-
 cia pte operis deducēt. sup exterriminū vlcz
 maleficarū p seculare brachiū forent applicā-
 da. Et quidē quō orientales hmoi illusiones
 remediare solent sic deducitur. Nam ex mi-
 litaribus fratribz ordinis sancti iohannis
 hierosolimitani i rhodis veridica relatōe plu-
 ra de his percipimus. Precipue autē qz in ci-
 uitate salamina regni cypri talis casus acci-
 dit. Nam cum ibi portus sit maris et nauis
 quedā onusta mercimonijs applicandā pere-
 grinis nau in exterrimū vt quiscqz victualibz
 semuniret. inuenis quidam ex cis robustus
 domū cuiusdā mulieris extra ciuitatē supra
 litus maris situatā accessit et an oua haberet
 ad videndū a muliere sciscitatur. At mulier
 t̄rens inuenē robustum forensē z alienū
 a patria vnde minor de eo suspirio apud in-
 traneos super eius perditionem oziri posset
 expecta inquit paululū et in tra optata singu-
 la recipies et dum morā faceret clausa et in
 interiori pte dom⁹ inuenis ab extra vt eū q̄sto-
 tius expeditet ne nauē eū negligere p̄tingeret
 clamare cepit. tūc multū aliq oua attulit inue-
 ni. tradidit. et in casu q nauē neglexisset et ad**

eam rediret sibi iniunctis. **U**eloci igit cursu ad nauē q̄ in litore maris erat p̄perauit. et aī ingressum eo q̄ nec dū alij locij oēs cōuenes ranoza comedere et seipm̄ fecerere studuit. Et ecce post horā mutus effectus et q̄si mente destitutus vt post ipse referre solit⁹ erat de sc̄ipso ammirās quid nā sibi accidisset conice re nō poterat. volēs ergo nauim intrare ab inimicantib⁹ baculis verberatum repellitur cunctis acclamātib⁹ ecce ecce qd nā in asino. maledicaris bestia num⁹ et tu nauim intrabis? **R**epulsus sic iuuenis et verba illoz qui ipm̄ asinū affirmabāt intelligēs apud se ruminabāt et q̄ maledicā mulieris infect⁹ esset cōgītare cepit precipue in eo q̄ nullū verbū for mare poterat: cū t̄m ipse oēs intelligebat. et dū rursum nauim ascēdere tentaret grauiozibus cesus verberib⁹: ipm̄ amaro corde remanere et recessum nauis cōspicere opus erat. **H**uc illucq̄ discurrens cum oēs ipm̄ asinū estimabant necesse erat vt tanq̄ bestia ab oibus tractaretur. cōpulsus igit ad domū mulieris redijt cui ad placitū p̄ seruatiōe vite sue vltra triennij seruiuit. nil opis faciēs manib⁹ nisi necessaria domus in lignis et bladis appozans. etiā que expoztāda erāt tanq̄ iumentū depoztabat. hoc p̄ solatiōis relicto vt licet ab oibus alijs iumentū reputaret. ab ipis t̄m maledicis cōiunctim vel diuuisim morātib⁹ vt verus homo humanit⁹ cōuertendo in insecta statu et habitu agnoscebat. **Q**ui querit quō onera sibi tanq̄ iumentū imponcbant. Dicendum q̄ sicut Aug⁹. narrat de mulierib⁹ stibularijs q̄ hospites suerēbāt in iumenta onera portantia. li. xvij. c. xvij. de ciui. dei. et de p̄fē p̄stantij q̄ se caballū seu equū fuisse et annō cū alijs aialib⁹ bainasse narrauit. vtiq̄ et illis actis de p̄nti iudicam⁹. ita q̄ triplex deceptio p̄stigiola arte fiebat. **P**rima quo ad hoies iuuenē nō vt hoies sed vt asinū inuentes q̄ q̄liter demones faciliter pcurare p̄nt: supra. vij. c. patuit. **S**ecōda q̄ illa onera non fuerūt illusoria: sed vbi vires iuuenis excedebant demon inuisibiliter deferebat. **T**ercio q̄ sibi ipi dū inter alios cōuersabāt iuuenis etiā iumentū videbat in imaginatiōe dūtaxat et estimatiua potētia que sunt affice organis cozpalibus. nō aut̄ in rōne. q̄ nō a deo erat ligata quin se hoiem scēbat. s̄ arte magica delusum vt tanq̄ bestia estimaret. sicut et de nabuchodonosor ibidem exemplificat. **T**riennio igit sic elapso: in quarto dum quodā die ante meridiē ciuitatē p̄fata intrasset et mulier a longe sequebat. cōgīt quandā ecclesiā in qua diuina celebrabant iuuenē sic maledi-

catum p̄terire: audies nōlā campanē cū mōre latinoz et nō grecoz in illa regno diuina peragunt. p̄ eleuatōe cozporis xpi ad ecclesiā am se cōuertit et intrare dū. p̄pter verbera et cōpulsionē non auderet: a foris genua et crura postiora in terrā fixit et anteriores pedes. i. manus simul iunctas eleuās. et capite asinū no vt putabat sacramentū in eleuatōe intētur. **Q**uō pdigijū dū certi ianuenes mercatores cōpessissent mirantes: asinū sequuntur et inter se de miro ope cōferentes. ecce maledica cū baculo asinū insequit. et qz vt p̄missum ē h̄mōi maledica illis in p̄tib⁹ plurimū p̄zeticant. ad instantiā mercatoz p̄ iudicē asinū cū maledica capis: interrogata et questionib⁹ expozita crimē fateat et vt ad domū redire valeat iuuenē restituere sue forme p̄missis. dimissa igit ad domū regressa: iuuenis ad p̄istinā formā reducit: et ipa denuo capta debitā vltionē. p̄ cōmissis suscepit et iuuenis ad p̄pria cum gaudio remeauit.

Remedia cōtra obfessos et maledicōs.

Capitulum. v.

Quod interdū ex maledicō demones quosdā hoies substantiāliter inhabitāt supra ca. ix. et. x. satis patuit. q̄bus etiā de causis qz nō solū p̄ grauib⁹ criminib⁹ p̄p̄is immo interdū pro p̄p̄io suo maiori merito aliquādo pro alieno leni delicto. aliquando pro suo veniali peccato. aliō quādo pro graui alieno peccō. et aliq̄ p̄ alieno factioze p̄p̄io. p̄ quib⁹ etiā dicitur diuersimode possident. quidā plus aliq̄ minus. vt etiā nider in suo formicario recitat. nō mirū si maledicō seu ad instantiā maledice demon deo p̄mitente botem substantiāliter mō quō ibi declarat qd vics p̄ substantiā sit intelligē dum inhabitet. **Q**uib⁹ aut̄ remedijs liberari possint qz vics p̄ eoz: cōmissis ecclesie et cū hoē vera cōritione vel etiā cōfessione. vbi p̄ mortali quis esset obfessus. patuit et ibidē deductis et ex illius sacerdotis bobemi liberatiōne. sed qz vltra hec duo remedia etiā tria aliā valeant suffragari videlicet. eucharistie sacra cōmuniō. sanctorū locozum applicatiō vel bonozum oratiō. et ex cōmunicatiōis absolutiō p̄fati doctoris discursu. que etiā deducere expedit cū oēs necessarioz tractatū cōp̄iam habēt. **H**āc de ipa sacra cōione **C**assian⁹ colla. abba. prima loquit̄ in hec verba. cōmuniōnē sacrosancā nequitie spiritibus traditāram a senioribus nostris nūq̄ meminimus interdicitā. quinimmo etiā si possibile esset eis quorūdie impartiri eam etiā debere censēbant que ad purgatiōē ac tutelam cozporis

animęq; peruenire credenda est. 7 que ab homine pcepta eum qui in membris eius insidet spiritū seu in ip̄is latitare conat: quodaz exurens fugat incendio. Hoc naq; mō curatum abbatē andronicū nup̄ assp̄ecim⁹ insul tabis offenso. cum eū a celesti medicina viderit segregant. tanto eni durius et frequent⁹ accētabit affligere sp̄o eū a spiritali remedio senserit longius addicant. hec cassianus. Et iterū de eisdē ibidē dicit. Duo hic credere immobiliter oportet primo q; sine dei permisso nullus ab eis spiritib; oīno tentat. Secūdo q; oīa que nobis a deo inferunt siue tristitia ad p̄ns siue leta videant. velut a p̄ssimo patre: clemētissimoz medico p nostris vilitatibus irrogant. Et siccirco eos velut pedagogos traditos humiliari vt descendentes ab hoc mundo vel purgātes ad vitā aliā transferantur. vel penali vigore plectantur q; fm aplm traditi sunt in p̄nci sathane in interitū carnis vt spiritus salui fiant in die dñi nostri iesu xpi. Sed hic oriz dubitatio. cum ap̄lus dicat. p̄bet seipm homo et sic de pane illo edat. quō possunt obfessi non habentes vsū rōnis cōmunicare. Ridit sanct⁹ iho. de hoc in. iij. pre. q. lxx. sic distinguendū de omnib; amētib;. Aliqui inq; dicunt nō habere vsū rōnis dupliciter. Vno mō q; habet debilem vsū rōis. sicut dicit nō vidēs q; male videt Et q; tales p̄nt aliquā deuotionē accipere huius sacramētū nō est eis hoc sacramētū dene-gandū. Alio mō dicunt aliqui nō habere vsū rōnis. q; sic a natiuitate permanserūt. et sic raliō nō est hoc sacramētū adhibendū. quia in eis nullo mō p̄cessit huius sacramēti deuotio. Aut nō semp caruerūt vsū rōnis: et tunc si prius qm̄ erant sue mentis cōpotes apparuit in eis hui⁹ sacramētū deuotio debet eis in articulo mortis hoc sacramētū exhiberi nisi forte timeat periculū vomitūs vel ex-puisionis. Vñ legit ex p̄silio cartaginēsi. 7 habet. xxvi. q. vi. Is q; in infirmitate p̄niam petiit: casu dū ad eū inuitatus sacerdos venit oppressus infirmitate innocuit vel in frenesim p̄uersus fuerit dēnt testimoniū qui eū audierūt. Et si cōtinuo credit moriturus recōcillet p̄ manus impositionē et infundant ori ei⁹ eucharistia. De baptizatis qui corporaliter ab immūdis spiritib; vetant est eadē ratio et de alijs amentib;. hec tho. Addit tñ in. iij. di. ix. q; de moniacis nō est deneganda cōmunitio: nisi forte certū sit p aliquo crimine a diabolo roqueri. Qui sic Pe. de palude addit. In hoc casu p̄ excommunicandis sunt habendū q; traditi sunt sathane. Et quibus li-

quet q; si aliqui sunt possessi a demone etiam ppter sua crimina habētes tñ lucida interval-la et rōnis vsū. postea cōterunt de peccatis suis vel debite cōfitem̄ tales cum sint absolu-ti corā deo. nullatenus sunt a cōmunionē di-uisissimi sacramenti eucharistie sequestran-di. De sanctorū applicatione vel deuota orō-ne quō per hec obfessi etiā poterunt liberant legende sanctorū referte sunt. Verita eni sanctorū martyriū cōfessorū virginū exigit vt hi spiritus nequā sanctorū in patria existentū orōe et intercessionē vincant: quos sancti in via vicerūt. Similiter viatorū deuote ora-tiones: liberationū obfessorū obtinuisse sepe legunt. Vnde ad hoc horrat cassian⁹ vbi su-pra. Si inq; haberem⁹ hāc sententiā immo-fidē quā super⁹ cōprehendi vt et oīa per do-minū fieri p̄ vilitate animarū et dispensari vniuersa. nō solū nequaq; despiciemus eos: sed etiā p eis tanq; p membris nostris inces-santer orabimur. eisq; totis viscerib; ac ple-no cōpariemur affectu. De vltimo mō absol-uendi aliq; ab excommunicatōne. Sciendū q; nec iste cōmunitis est nec forte licit⁹ nisi ha-beat auctoritatē et specialē reuelationē vel probabilitatē q; possessus q; sit ppter excoīca-tionē ecclesie. sicut ap̄s. i. ad Corinth. v. ex-communicatū a se et ad plebē corinthū fornicariū tradidit sathane in interitū carnis vt spi-ritus salu⁹ fieret in die dñi nostri iesu xpi. i. vt glo. dicit vsq; ad illuminationē gratie cō-tritionis vel ad iudiciū. Et pseudo doctorē qui fidē pdiderāt vicē imenētū et alexandrū tradidit sathane vt disceret nō blasphemare. i. ad Thi. i. Ante eni potestatis erat ap̄lus dicit glo. tanāq; gratiā habebat vt recedētes a fide solo verbo traderet diabolo. Vñ san-ctus tho. in. iij. di. xvij. vbi magister tres ef-fectus excoīcationis tradit eisdē sic declarat idē doctor. Et hoc ip̄o inquit q; aliq; suffra-giis ecclesie priuāt triplex incōmodū incurrit p̄ gra q; quis ex suffragiis ecclesie cōsequi-tur. Valent eni ad augmentū gratie eis qui habent vel ad merendū ei qui nō habet. Et quantum ad hoc magister dicit q; gratia sub-trahit p̄ excommunicatōne. valet etiā ad custo-diam virtutis. et q̄ntū ad hoc dicit q; peccatio subtrahit nō q; omnino a dei puidencia ex-cludant: sed ab illa q; filios ecclesie specialio-ri mō custodit. valet etiā ad defendendū ab hoste et q̄ntū ad hoc dicit q; diabolo maior potestas seuendi in sp̄m datur et corporali-ter et spiritualiter. Vñ in primitiua ecclesia qm̄ oportebat p̄ signa homines ad fidē inui-tare sicut spiritus sanctus visibili signo ma-

nifestabat. ita excommunicatus corporali ve-
ratione a diabolo innotescbat. Nec est incō-
ueniens si ille qui nō est desperatus hosti da-
tur. qz nō datur ei quasi damnandus sed q̄si
corrigen⁹ cū in potestate ecclē si ex ei⁹ ma-
nu ipm eripere cū voluerit. hec Tho. Ubi tñ
exordista ad caurela obfessum absoluat: non
videt incōueniens. Sed subdit nider q̄ ca-
uendum est valde exorcista ne de suis virib⁹
faciliter p̄sumat. Aut iocum et ludū serios⁹
dei operi intermiscat. Aut supstitiosum vel
suspectū aliquid de maleficio adiciat. Alio-
quin penā vitæ euadet vt declarat p̄ exempla.
Nam de primo refert beatus Grego. i. dial.
de quadā que p̄tra cōscientiam suā a marito
petente et obtinenti debiti redditiō in vigi-
lia dedicationis ecclē si sancti Sebastiani.
et quia cōtra cōscientiam ecclē si peccationi se
immiscuit: possessa ē r publice furiebat. Quo
uiso sacerdos eiusdē ecclē si de altari syndo-
nem tulit: eamq̄ cooperuit. sed et hunc sacer-
dotem repēte diabolus simul inuasit. Et qz
vltra vires voluit quicq̄ p̄sumere: cōpulsus
est in suaperatione cognoscere quis esset. hec
Grego. De secundo vt nullus de officio exor-
cistatus sanctū ordinē cōcernens iocū faciat.
Refert nider se vidisse in uentum coloniensī
frat̄r verbis satis ioculosum: sed in gratia ex-
pellendi demones famosum. Hic cū in ter-
minis cōuentus coloniensis demonē in ob-
fessio corpore artaret. Jam demō petiuit a fra-
tre locum recedendi. quo gauisus: frater ait
in ioco. In cloacam meā vadas. R̄xit igitur
demon nocte cum frater ventre purgare vel-
let: demon eum tā dīre corisit. p̄ cloacā vt vi-
tam cū difficultate saluaret. Sed et hoc p̄ci-
pue cauendū vt obfessi etiā p̄ maleficia ad p̄-
sidiā maleficarū nō ducant. vñ et de pfata fe-
mina Grego. inserit. Cum inquit p̄inquit eā
carnaliter amantes atq̄ amando plequētes
ad obtinendū salutis remediū maleficia tra-
didisset et per eas ad fluiū ducta et in aquā
mersa multis incantationib⁹ agitata fuisset
dum vnus demon expelli debuit legio subin-
trauit. et eoz distinctis vocibus iam clamo-
re cepit. vnde cōsanguieū tandē cōfiterens et
de hoc dolentes eam p̄sentarunt sancto epo
fortunato q̄ diuturnis orōnib⁹ et ieiunijs
eum ex integro sanauit. Sed qz dictū est de
bere exorcistas cauere ne supstitiosum vel su-
spectum aliquid de maleficio adiciant. Du-
bitare exorcista posset an certas herbas et pe-
tras etiā nō benedictas adhibere posset. Re-
sponsio. Si benedictæ sunt herbe tanto meli-
us si vero nō vt herba quedā que alias notā-

tur fuga demonis vel etiā naturas lapidum
si quis adbibear nō erit superstitiosum dum-
modo credat q̄ non directe de sui natura de-
mones cōpellant. quā tunc incideret in erro-
rem q̄ similit̄ nō alijs herbis aut verbis pos-
sent cogi vt error nigromanticoz fatetur. pu-
tantes se efficere per naturales et inditas tali
um virtutes. Vnde sanctus tho. in. iij. dist.
vij. art. viii. Nō est inquit credendū aliqui-
bus virtutibus corporalibus demones sub-
iacere. et ideo non cogunt̄ inuocationib⁹ r fa-
ctis quibusdā maleficia nisi inuancū p̄ ha-
ctis sedus cum eis intur. p̄m qd̄ dicit̄ La. xvij.
Perclusimus sedus cū morte et cū inferno se-
cim⁹ pacuz. Et illud Job. xl. An extrahere
poteris leuiathan hamo: r sequentia p̄ba sic
finaliter exponit super Job dicens. Si q̄s
recte cōsiderat omnia p̄missa vident̄ p̄tinere
ad p̄sumptionē nigromanticoz cōfutarandis
qui nitunt̄ cum demonib⁹ pactū inire ac eos
sibi inijcere vel q̄liter cūq̄ cōstringere. Disten-
so ergo q̄ homo nō potest sua virtute diabo-
lum superare: cōcludit dicens. Done super
eum manus tuā sub audi si potes. q. d. nullo
modo tua virtute potes. superat̄: tamē virtu-
te diuina. vñ subdit. memento belli quo scz
ego pugno cōtra eum. et potest dici q̄ ponit
p̄is p̄ futuro. scz pugnabo in crucerbi capie-
tur leuiathan p̄ hamū scz p̄ diuinitate oculi-
taram sub esca humanitatis estimans salua-
torem purū hominē. Vñ etiā postea. rli. dici-
tur. Nō est potestas sup terrā que ei p̄t cōpa-
rari. per hoc inquit signat̄ q̄ nulla vir⁹ cor-
poralis p̄t adequari potestati demonis q̄ est
potestas pure spiritualis. Hec de tho. Sed
qz indirecte a demone obfessus p̄virtute me-
lodie vt saul per cytharā dauid. vel herbe vl-
corporalis rei alterius sibi a naturali p̄prietate
in existente reuocari. Ideo applicari p̄nt q̄
quidē posse fieri auctozitatib⁹ et rōnibus de-
ducitur. Nam. xxvi. q. vij. demoniū sustine-
ti dicit̄. licz petras vel herbas habere sine in-
cantatione. et sunt Hieronymi verba. Item
magister in bisto. tractans illud Thobie. vi.
vbi raphael ait thobie. Cordis particulā scz
de pilce quā cepisti si sup carbones ponas sa-
mus eius exteret omne genus demonioruz
sive a viro sive a muliere ita vt vltra nō acce-
dat ad eos dicit̄. Nec sup hoc mirari debem⁹
cum sumus cuiusdā arboris adusse eandem
vin habere videat̄ q̄uis etiā spiritualē in se
cōtinear sensum scz de fumo spūalis orōnis.
Ad idē Albert⁹ super Luc. ix. et Rico. de li-
ra. i. Re. vii. immo. et Paulus Nicodagali.
super. i. Re. xvi. hanc cōclusionē tenet q̄ nō

solum cōcedendum videt q̄ per aliqua sensibilia p̄nt afflicta demonibz releuari. sed etiā p̄ sensibilia aliqua possint totaliter liberari. sed hoc intellige qm̄ nō atrociter affligunt. ⁊ p̄bat p̄ rationē. Nā cū demones nō possint materiā corporale s̄m suā voluntatē trāsmutare sed debita actiua debitis passiuis cōiungendo vt Nicolaus dicit. Eadē rōne per aliquam rē sensibile p̄ dispositio causarū in corpore humano: per quā fiet aptū ad suscipiendum actionē demonis. verbū gratia. Nā mania est maxie disposita ad alienationē mentis s̄m medicos. et per cōsequens ad suscipiendum afflictionē demoniacā. q̄ quidem demoniaca passio vbi penitus curat penitus afflictio demonis actiua recedēte passiuā in possessio recederet. Idem postea dicit de iecore piscis. Idē de melodia dauid rōne cuius licet primo refocillaret saul et leuius haberet. tñ totaliter expulsius fuit p̄ ipam. vt dicit littera Recedebat ab eo spiritus malignus. Accōsonum est littere dicere q̄ hoc fiebat ex merito dauid seu p̄ ordines eius. qz nō est verisimile q̄ hoc scriptura taceret cum esset in laude eius notabiliter dictum. hec de paulo p̄fato. Licet nos posuerim⁹ supra in q̄stione quinta prime p̄is. qz p̄ figurabat virtus crucis per expansionē venarū corporis x̄pi. ideo liberabatur saul. et plura ibi etiā cōtinent que p̄senti speculationi seruire p̄nt. tñ cōcludam⁹ q̄ rerū sensibiliū applicatio in exorcismis licitiis nō est sup̄stitio sum. iam autē expedit de ip̄is exorcismis aliqua differere.

Remedia p̄ licitos exorcismos ecclesie cōtra quas cūqz infirmitates a maleficiis illatas et de mō exorcizandi maleficiatos.

Capitulum. vi.

Uia vt in superioribz tactū est malefice omne gen⁹ infirmitatis corporalis inferre p̄nt quare et sub generali regula cōcludere oportet q̄ quicquid remediū in verbis vel operibz. alijs infirmitatibz supra notatis applicari p̄t. hoc etiā quibuscūqz alijs infirmitatibz in p̄cedentibus nō expressis vt vbi epilentia aut lepra esset inflicta cōuenire p̄t. Et qz inter remedia verborū exorcismi liciti cōputant. de ip̄o etiā sepe mentio tāqz de quodā generali remedio habita est tria principaliter de ip̄o sunt praticanda. Primo an nō habens exorcizatus ordinē vt laicus vel secularis persona valeat licite demones aut eius maleficia exorcizare vbi tres alie annectunt. qualiter vicz sunt liciti. et de septē cōditionibus que requirunt

ad carmina et ad benedictiōes vt q̄s valeat secum talia deferre. et tercio qualiter moribus sit exorcizandus et demon cōiurandus. Secundum principale quid agendū vbi gratia sanitatis per exorcismos nō obrinet. ⁊ tercio quo. ad remedia nō iam verborū sed operū. cū solutionibz certoz argumentozū. Ad primū est doctoris Tho. in. iij. di. xiiij. s̄nia. In ordine inquit exorcizatus: et in alijs minoribz ordinibus oibus cū cōferuntur recipi potestas. vt quis hoc vel illud ex officio facere possit puta exorcizare. Et idem a nō habentibus ordinē licite fieri p̄ q̄uis illi hoc nō habeat ex officio. sicut in domo nō cōsecrata p̄dici missa q̄uis cōsecratio ecclesie ad hoc ordinetur vt in ea missa dicat. sed hoc tunc magis pertinet ad gratiā gratis datā q̄ ad gratiā sacramenti. Et x quibz verbis dicit p̄t. qz licz ad liberationē maleficiati bonū est cōcurrere exorcistam habens potestātē exorcizandi morbos maleficiales tñ etiā interdū deuote plone absqz exorcismis vel cum ip̄is fugare p̄nt b̄mōi morbos. Nā fertur de quadā virgine paupercula et ideo plurimū deuota cui⁹ dū amicus in pede maxime per maleficiū lesus fuerat q̄ iudicio medicozū patuit. eo etiā qz nullis medicaminibus sanari poterat. contigit vt virgo infirmū visitaret qui et statim ab ea petiuit vt pedī benedictionē aliquā applicaret. Annucilla et silenter tantum mō orationem dominicā et ap̄loz symbolū cū geminatis vniufice crucis signis applicuit. Tunc statim infirmus curatū se sentiens. scire voluit in remedii futuroz quid carminationis virgo applicasset. Que respondit. vos debili fide diuinis et approbatis exercitijs ecclesie non inheretis. et carmina ac remedia p̄b̄bita. crebro v̄stris infirmitatibus applicatis. scitico raro. in corpore curamini. qz temp in aia ledi mihi. Sed si in orationū et signoz licitorū efficaciam speraretis. facillime sepe curaremini. nihil enī vobis applici nisi dīcam orationem et apostolorū symbolū et iam sanatus estis. gratia huius exempli querit an nō alie benedictiōes et carminationes seu etiā cōiurationes per exorcismos habeat efficaciam cū hic videant reprobari. Respondet q̄ hec virgo nō reprobanit nisi illicita carmina cū illicitis cōiurationibz et exorcismis. Pro cui⁹ intellectū considerare oportet v̄ b̄mōi habentē originē et quō ad abusum deuenit. Nam principiiu borū fuit sanctissimū: sed sicut oia demonis instinctu deperauit mediantibus demonibz et malis hoibus: ita et diuina nomina. Apli enī ⁊ sancti viri s̄m illud Bar.

ultimo. In nocte meo demonia eijcient infirmos visitarunt. et orationes sup eos p sacra verba fuderunt. deinde successu ipis sacerdotes deuoti similia rite fecerunt. ppter quod deuotissime orones et sancti exorcismi reperunt in antiqis hodie ecclesijs ad oia que boies facere vel pati poterat p deuotos viros applicati olim sine oi supstitione. sicut etia hodie literati et sacre theologie doctores reperunt q infirmos visitantes similia verba egros applicant et no solu demoniacis. Sed beu superstitionosi boies a se multo vana et illicita ad instar horu inuenerunt quib hodie vtunt circa infirmos et iumenta. nec clerus amplius et sua desidia licitis vtitur verbis visitando infirmos. ppter qd Buill. dicitus duradi glorioso Raymudi dicit q talia pfata sacerdotes religiosus aut discretus: aut etia laicus vir sine mulier excellentis vite pbate discretiois facere pr. fusa orone licita sup infirmu no super pomu aut sup cingulu et similia. sed sup infirmates. iuxta illud euangeliste. sup egros manus imponet et. nec sunt hmoi pfone prohibende a talib nisi forte timeat q ad erem: plun illoz indiscreti et supstitionosi aliq carminationis sibi vsurpetabusus tuentes se exemplo illoz. hi ergo supstitioni carminatores reprobendunt a pdicta virgine d dicit illis habere debile fide immo mala qui tales cosulerunt. Teru aut gratia huius declaratois qritur quib verbis carmina z benedictioes censentur licite vel supstitione. et de mo quo debent applicari. et an demon sit coiurandus et morbus exorcisand. Ad primu p qz hoc dr licitu in cultu xpiane religionis qd no est supstiosum. et supstiosum dr vt notat et gloria sup illo ad Toll. ij. que sunt ratione habetia in supstitione qd supra modu religionis seruat. vnde ibi dicit supstiosum est religio sup modu seruata. i. religio modis vel circumstantijs malis et defectuosis practicata. Etia supstiosum est quicqd traditione humana nomen religionis vsurpat absq superiozis auctoritate vt hymnos iungere ad missas de functoru prefatione interrumpere symbolum in missa cantandu abbreviare. aut in organis et no in choro decantare in missa respondentem no habere. et bis similia. Sed ad ppositu nostru mo qn fit aliqd opus et virtute religionis xpiane vt vbi qs vellec infirmo subuenire p aliquam oratione vel benedictione p verba sacra de qua materia nuc intendimus talis habet cosiderare septē pdictos. q si reperit talis benedictio censet licita. et si fiat p modu adiuratiois p virtute diuini nois et p

virtute operu xpi. qd ex sua natiuitate passios ne piosa morte et. innotuerit p que etia diaboli victus et eiectus fuit. dicent ille benedictiones carmina et exorcismi liciti et hi qui practicat pnt dici exorciste aut incantatores liciti. Juxta Jsid. viij. cbi. Incantatores dicuntur qui arte aliqua verbis pagut. Et prima conditio consideranda vt et doctrina sancti tho. fa se. q. xcij. elicit vt verba no pnt canere aliqd qd pntat ad inuocatione demoniu ex pressam vel tacita. qd sit expressa pr. quid tacita h p siderat ex intentione ex ope. Intentione vt vbi operas no curat siue a deo siue a diabolo habeat in suo ope intentu. dummo sine operatu cosequatur opere. vt vbi opus qd facit no habet aliquam prietate ex natura ad pducendu tale effectū de q no solu medici z astrologi immo z theologi hnt iudicare p que modum nigromantici faciunt imagines anulos et lapides artificiales q vtis nullā habent naturalē inclinatione ad effectus quos ipsi expectant sepissime. vñ et in eoz opibus diabolus se habet immiscere. Secundo considerandu est ne benedictioes seu carmina pntent aliq no mina ignota. qz fm Arisotlo. talia memēda sunt ne in eis aliqd supstitionis lateat. Tercio ne materia verboru aliqd falsitatis pntent: qz sic et effectus nā posset expectari a deo cui ipse no sit testis falsitatis. sic eni quedā vetule in suis carminib vtunt rignanzando. beata virgo iordanē transiit et tūc sanctus stephanus ei obuiauit. eā interrogauit z multas alias fatuitates. Quarto ne ibi cōtineatur vana et characteres inscripti pter signum crucis. vñ breuia q portant a soldatis reprobendunt. Quinto ne spes habeat in mo scribendi aut ligandi. aut in quacūq hmoi vanitate q ad diuinā reuerentiā non pntent. qz alias oino iudicabit supstiosum. Sexto vt in alligatōne platione diuinorū verborū vel scripture sacre respectu solū habeat ad ipsa sacra verba et ad intellectū eoz sed ad dei reuerentiā seu ad virtutes diuinā a qua expectat effectus. vel ad sanctorū reliquias a quib etiam prefata expectant secundario: licet a deo principaliter. Septimo vt cōmūtat effectus qui expectat diuinū voluntati qui scit virtū sanias vel tribulatio plus pfit inuocanti vel minus vel an obfit. et hanc cōditionē ponit Tho. in pma se. in materia de gratia. et dist. xv. in. iij. Unde cōcludamus q si nulla dicitari cōditionū opus infecerit illud erit licitum. Probat Tho. super illud Marc. vlti. Signa eos qui crediderint. et post. In nomine meo demonia eijcient et. serpentes totos

lent. ex quo elicitur quod predictis seruatis conditio-
nibus per diuina uerba licitum est arceri serpe-
tes. Item perbat premissa ulterius. Ad minoris
sanctitatis sunt uerba dei quod sanctoꝝ reli-
quie dicente Augustino. Non est minus uer-
bum dei quod corpus christi. sed in omnes licet re-
liquias sanctoꝝ secum reuerenter portare. et
ergo qualitercunq; nomen dei inuocet rite po-
sitione dominica. p salutatione angelicaz. per
eius natiuitate. passionē. per quinq; vulnera
per septē uerba quod portat in cruce. per titulum tri-
umphalem. p tres clauos. et alioꝝ armorum
militie christi. contra diabolum et eius opera oim-
nium licita et spes potest haberi in eis. comit-
tendo effectum diuine uoluntati. Et hoc quod
dictum est de coartatione serpentiū idē intelli-
ge de alijs animalibꝫ. quoniam solus respectus ha-
betur ad sacra uerba et ad diuinā uirtute de
ipsis tunc caute est agendum in incantationibus
quod ut dicit doctor. Tales incantatores sepe
habent illicitas obseruantias et per demones
fortiunt effectum precipue in serpentiū. quod ser-
pens fuit primus demonis instrumentū ad
hominē decipiendum. Nam in ciuitate saltzbur-
genſi quidam incantator erat. hic quadam die
ad spectaculum alioꝝ cunctos serpentes ad quā-
dam foueam incantare uoluit et intermittere
spacio ut serui uisus miliaris. congregatis
ergo vndiq; serpentibus dum ipse supra foue-
am staret. nouissime quidam ingens et horribi-
lis serpens foueam intrare difficultabat. et sepe
quasi ipsum abscedere permitteret et libere serpe-
re quous uellet moribus innuebat. Sed cum ille
ab incantatione eius desistere uolebat alijs o-
ibus in fouea interemptis. quod statim ibi morie-
bant. et necesse erat ut et ille horribilis intra-
ret. stans serpens ex opposito incantatoris su-
pra foueam saltū fecit et in ipsum incantatorē ir-
ruit et uentre eius ut cingulum stringens ipsum
incantatorē secū in foueam traxit et interemit.
Qua ex re perpendit non nisi per uilitate ad su-
gandum uicis ad hominem inhabitantibus talia
sunt uirtute diuina practicanda et cum dei tunc
more et reuerentia. Quo ad secundū uideli-
cet quod sunt homines exorcismi. uel carmina de-
ferenda et ad colla suspendenda uel in uestimē-
tis insuenda. Uide autem quod talia sint illicita.
Nam Aug. ij. de doc. christiana. Ad supstitio-
nem pertinent mille magicarū artium et ligature
et remedia que medicorum quocunq; disciplina cō-
demnat siue in pccantationibus siue in quibus-
dam mortis quod characteres uocant. siue in qui-
busdam rebus suspendendis atq; insignan-
dis. Itē Treiso. sup mattheū. Quidam aliquā
partē euangelij scriptā circa collū portat sed

nonne quotidie euangelium in ecclesia legit et
auditur ab omnibus. cui ergo in auribus euan-
gelia posita nihil profunt. quod cum pnt circa
collum suspensā saluare. Deinde ubi est uir-
tus euangelij in figuris litterarū. an in intel-
lectu sensuū si in figuris bene circa collū sus-
pendis si in intellectu. ergo melius in corda
posita. pnt circa colla suspensa. Sed hic
est responsio doctorū papae sancti Zho. ubi
supra. ar. iij. ubi querit an suspēdere diuina
uerba ad collū sit illicitū. quod in omnibus incan-
tationibus uel scripturis suspensis duo cauē-
da uident. Primo quid sit quod scribi-
tur. vtrum sit ad inuocationes demonū perti-
nens manifeste. tunc non solum supstitiosum
immo illicitū et apostasia a fide iudicatur ut
supra tactum fuit sepe. Similiter etiā canen-
dum ne cōtineat ignota noia et accipere cōdi-
tiones supra positas. et tunc sicut licitum est
homo sup infirmos ore pferre. licitū est
illa secū deferre. Prefati autem doctores respec-
tum habet et damnat cum quis ad figuras
et litteras scriptas maiorē haberet aduertē-
tiam et respectū quod ad intellectū uerboꝝ. Et
si dicat quod laicus non intelligēs uerba non pot
habere respectū ad intellectū corū respondēt.
babeat respectū ad uirtutē diuinā. et illā cō-
munit diuine uoluntati ut faciat quicquid pla-
citur fuerit sine peccati. Quo ad tertiū an si-
mul demon sit cōiurandus et moribus exor-
cizandus uel cōuerso. aut vnum sine altero.
Responsio. Dic plura sunt aduertēda. Pri-
mo an demon semp sit quoniam maleficiat? af fugi-
tur. Secundo cuiusmodi res pnt exorcizari
aut adiurari. Tercio de modo exorcizandi. Ad
primū cum iuxta Damas. demon ibi est ubi
operat uide quod maleficiato semp pnt sit cum
eum affligat. Item in legēda beati Bartholo-
mei. tunc uide sanare demon quoniam cessat a le-
sione. Rursū quod demon pnt sit maleficiato
et afflicto. hoc potest intelligi dupliciter. uel quo
ad suū esse uel quo ad suū effectū. Primo mo-
pnt est in principio dum maleficiū intromit-
tit. Secundo modo se non dicit pnt in suo ef-
fectu. sicut etiā cum doctores querūt an dia-
bolus cum qualibet culpa mortali hominē
substantialiter inhabitat. dicunt quod non per se
sed per suū effectū sicut dñs inhabitare dicit
seruū quoniam ad suum dominū aliud tamen
de obsessis. Quo ad secundū. cuiusmodi res
possunt exorcizari. Florianū est sup doctorū
ris thome in. iij. dist. vi. sententiā ubi dicit.
quod quia propter peccatū hominis diabolus ac-
cipit potestatem in hominē. et in omnia que in
uſam hominis ueniūt in ipsius nocumētū.

Et cum etiam nulla puenientia est christi ad
belial. Ideo quando cūq; aliquid sanctificā-
dum est ad cultum diuinū. prius exorcizatur
vt liberatur a potestate diaboli qua illud in
nocumentū hominis assumere poterat deo
cōsecratur. Et hoc patet in benedictiōe aque
in cōsecratione templi et in omnibus hmoi.
Unde cū prima sanctificatio qua homo deo
cōsecratur sit in baptismo oportet q; etiā hō-
mo prius exorcizet q; baptisetur. multo for-
tiori rōne q; alie res. quia in ipso homine est
causa quare diabolus potestate accepit in a-
lia q; sunt. ppe hoies sez peccatū originale vel
actuale. et hec significant ea q; in exorcismo
dicunt. vt cum dicit. recede ab eo sabbana et
huins. et similitur ea que ibi fiunt. Ad pposi-
tum ergo cū querit an morbus sit exorcizan-
dus et demon adiurandus et quid illoz pri-
mo. Respondet morbus nō exorcizatur. sed
ipe homo morbus et maleficius sicut in
puero nō exorcizatur infectio fomitis lz pu-
er infectus. Item sicut prius puer exorcizat
et post diabolus adiurat vt recedat ita male-
ficius prius exorcizatur et post diabolo et
eius sacure imperat vt recedat. Itē sicut sal
et aqua exorcizant. ita maleficiatū oia que in
ipūis vsu m cōuertī possunt vt cibaria et po-
tagia. exorcizare et benedicere plurimū expe-
dit. Item licet ritus exorcismi tenet in bap-
tismis vt fiat exufflatio versus occidentale
partē a abrenunciatio. Secundo manū ad
cellū erectio cū sacra fidei p̄fessione. et p̄fessio-
ne christiane religionis. et tercio oratio bñ-
dictio et manus impositio. et quarto denuda-
tio et oleo sancto vinctio ex post baptismū cō-
munitio et candidiore vestis induitio. tñ non
est necesse vt hic circa maleficiatū exorcizan-
dum fiant. sed q; primo pure et debite sit con-
fessus. candelā accensam si p̄t teneat et sacraz
cōmunionem recipiat. et loco vestis candidē
candelā benedictā in longitudine corporis
christi aut ligni crucis nudo corpore circum-
ligatus maneat. Hic ergo p̄r. Exorcizo te pe-
trum aut barbarā infirmā: sed sacro fonte ba-
ptismatis regeneratā. per deum viuū + p̄ de-
um verū + per deum sanctū + per deū q; te suo
p̄cioso sanguine redemit vt fias homo exor-
cizatus. vt elfugiat atq; discedat a te ois san-
rasia et nequitia diabolice fraudis. omniq;
spirītus immundus adiuratus per eum qui
uenturus est iudicare viuos et mortuos et se-
culum p̄ ignē Amen. Demus. Deus miseri-
cordie deus clemens qui p̄m multitudinē mi-
serationū tuarū quos diligis corripis et q̄s
recipis pie ad emendationē coerces. te inuo-

camus domine vt famulo qui in corpore pa-
titur membrorū debilitatē gratiā tuam cōfer-
re digneris vt quicqd; terrena fragilitate cor-
ruptū. quicquid; diabolice fraude violatum
est vnitati corporis ecclesie membru redem-
ptōis annecte. miserere dñe gemituū. misere-
re lachrymarū eius et nō habentē fiduciā ni-
si in misericordia tua ad te sacramentū recō-
ciliationis admittē. per xpm dñm nostrū
Amen. Ergo maledicte diabole recognosce
sententiā tuā. da honorē deo viuo et vero. da
honorē dño iesu christo vt recedas ab hoc fa-
mulo cum tua factura quē dñs noster iesus
christus suo p̄cioso sanguine redemit. demū
secundo et tercio iterū exorcizet vt supra cū
orationibus. oremus. Deus qui facture tue
semper pie dñaris affectu. inclina aurē tuam
supplicationibus nostris et famulo tuo ex ad-
uersa validitine corporis laborantē placat?
respice et visita et saluta tuo et celestis gra-
tie presta eis medicinā p̄ xpm dñm nostrum.
amen. Ergo maledicte diabole rē. vt supra.
Pro tercio exorcismo oratio. Deus infirmū
tis humane singulare p̄fiditū auxiliū tui su-
per infirmū nostrū ostende virtutē tōpe mi-
sericordie tue adiutus vel adiuta. ecclesie tue
sancte incolumis representari mereat. p̄ xpm
dñm nostrū amē. et semp aspergat eum aqua
benedicta. Et nota q; hic modus p̄scribitur
nō q; omnino ita fieri debeat aut q; aliq; exor-
cismi nō sint maioris efficacie sed vt modus
exorcizandi et adiurandi babeat. In annq;
eni historijs et ecclesiarū libris interdū deu-
tiores et efficaciores exorcismi reperunt. sed
quia in omnibus dei reuerentiā sit p̄ponen-
da agat p̄m hoc vnusquisq; q̄tum expēdiēs
fuerit cōclusiue ex p̄missis cōcludendo p̄pter
simplices. Sic modus iste exorcizandi male-
ficiatū vt primo purā faciat p̄fessionē. Juxta
ca. all. sepe. si p̄ forziarias. Demū fiat diligēs
inquisitio p̄ singulos angulos et in lectister-
nijs culcitris. et sub lumine hostij si fortassis
instrumenta maleficij caute possent inueniri
inuenta etiā statim sunt ad ignē p̄ciendā.
expediret etiā vt cuncta renouarent in lecti-
sternijs et indumentis. habitatio etiā et do-
mum mutaret. In casu vero quo nil inueni-
tum fuerit tūc exorcizandū si p̄r ecclesiā intra
bir mane et q̄to dies sanctiores: vt festa beate
virginis aut vigilie christi tanto meli? sacer-
dos etiā cōfessus et in bono statu ampli? p̄fi-
ciet. teneat itaq; exorcizandus candelā in ma-
nu benedictā meli? quo poterit sedendo aut
genua flectendo. et qui assunt deuotas oratio-
nes p̄ eius liberationē fundant. Et incipiat
in iij

etiam inchoando. Ad iutoria nostruz in
noie dñi. z habeat respondentē. aspergat ipm
aqua benedicta. et scola circumdabit collū et
subinferat psalmū. Deus in adiutoriu. et ple
quatur letania vt moris est sup infirmos di
cendo ad inuocationē sanctoz. oza p eo. vel
orare. et ppius esto. libera cū dñe. singula p
sequendo vsqz ad finē. vbi orōnes sunt dicen
de. tunc loco orationū incipiat exorcismū. et
cōtinuabit modo pscripto vel alio meliori vt
sibi videbit. Possent etiā hmoi exorcismi cō
tinuari ad minus ter in septimana. vt sic mul
tiplicatis intercessoribz gratia obtineat sani
tatis. Verū post omnia cōmunicand⁹ est eu
charistie sacramentū. licet quidā ante exorcif
mum hoc faciendū putāt. et in cōfessione at
tendat cōfessor si aliquo vinculo ex cōmunic
tionis esset innodatus. vel si vnqz temere in
nodatus absolutionē a suo iudice nō recepif
ser. tunc enī licet ad cautelā eum absoluat. in
reddita sospitate. a suo iudice qui cū ligauer
rat querat. Attendendū q vbi exorcista non
habet ordinē exorcistatus tñ. pcedere p̄ per
orōnes et si legere nouit scripturas legat euz
angelia quatuor prima euangelistarū. Itē
euangeliū. Hissus est angelus. Et passionē
dñi. que oia magnā habent virtutē ad expul
sionē operū diaboli. Item euangeliū sancti
iobannis. In principio erat verbū. scribat et
ad collū infirmi suspendat z sic gratia sanita
tis a deo expectet. Verū si quis q̄reret de dif
ferentia inter aque benedictę aspersionē z ex
orcismū cum vniūqz in effectu cōtra demonis
molestiā ordinatur. Respondit sanct⁹ Abo.
vbi supra di. vi. diabolus impugnat nos ab
exteriori et interiori. Aqua ergo benedicta or
dinatur cōtra impugnationē diaboli que est
ab exteriori. Sed exorcism⁹ cōtra impugna
tionem diaboli q̄ est ab interiori. vñ illi p̄tra
quos datur dicunt energumini ab en qd̄ est
intra et geron labor quasi intus laborantes.
In maleficiato ergo exorcizādo vtrūqz adbi
betur cum vtrōiqz molestent. Verum quo
ad secundū principale quid agendū vbi gra
tia sanitatis p exorcismos nō obtinet. Respo
sio. licet sex ex causis hoc fieri possit: est tñ vna
septima super quā iudiciū nostrū suspendit.
Nam q̄ aliqz nō liberatur. aut hoc est ppter
paruitatē fidei circumstantiū aut ipm egro
tum offerentiū. Aut ppter peccata maleficiū
sustinentiū. aut ppter accōmoda remedia ad
hibere negligentiū. aut ppter exorcizate aliqđ
in fide viciū. aut ppter reuerentiā virtutū
in alio existentiū. aut ppter purgationē

vel meritum maleficiū patientiū. De primis
quatuor docet euangelica veritas. Matth.
xvii. et marce. ix. In patris vnice filij sui lu
natici et discipuloz xpi p̄sentia. Primo enī
offerens et turba fide carebat: vnde pater cū
atqz vniūqz orauit. Ardeo dñe adiūga incre
dylitatē meā. et ad turbā iesus ait. O genera
tio incredula et p̄uersa quousqz ero vobiscū.
De secundo vicij de sustinente demonē: iesus
inreparabat eum scz filiū. qz vt beatus Hiero.
ibi dicit p̄opter peccata sua a demone fuerat
oppressus. De tercio de neglectu debitorū re
medioruz patet. quia nō fuerūt presentes ho
ni et perfecti viri. Unde Criso. ibi dicit. Co
lumne fidei videlicet petrus iacobus et ioha
nes nō aderant sicut in transfiguratione xpi
presentes erant. Nec oratio et ieiuniū aderat
Sine quibz christus ait. hoc genus demo
norum nō eiecitur. Unde Orige. ibi dicit.
Si aliquādo oportuerit circa curationē ali
quid patientiū remanere nō admiremur. ne
qz interrogem⁹ neqz loquamur. quasi audie
ti spiritui in mundo. sed abigamus icū n̄is
et orōnibus nostros spiritus malignos. Et
glosa dicit. Hoc genus demonij. ista carna
lium volupstatū murabiltas. ad quā scz spi
ritus ille inclinabat non vincit nisi spiritus
oratione cōfirmetur et caro per ieiuniū mace
retur. De quarto exorcizate vicij p̄fertim in fi
de. patet ibidem de xpi discipulis p̄ntibus.
Unde postea secreto discipuli querētes cau
sam sue impotentie. Respondit ppter incredu
litatem vestrā. Amen dico vobis si habuerit
is fidem sicut granū sinapis dicitis monti
huic tollere z. Vbi Hilarius. Crediderunt
quidē apli sed nondū erant perfecti in fide.
Nam dño in monte morante cum alijs tri
bus. et illis cum turba residentibus quidam
tempoz eoz fidem relaxauerat. De quinto pa
ter in vitali patri. vbi legitimus aliquādo ob
scillos nō liberatos per sanctū Anthoniū sed
per eius discipulū Paulum fuisse liberatos.
De sexto patuit supra. quia nō semp cū quis
liberat a culpa liberatur a pena. sed remanet
interdū pena in vindictam et satisfactionem
p̄cedentis delicti. Et adhuc aliud remediū
de quo fertur. q̄ plures fuerint liberati vicij
q̄ maleficiati de nouo fuerunt baptisati. licet
sub cōditione sup quo vt p̄missi nil determi
nare audemus. Verissimū in existit q̄ cū de
bite quis ante baptisimū nō fuit exorcizatus
vtrūqz diuina p̄missione diabolus semp ma
iorem recipit in talem potestātē. patet ex p̄
missis. nec ambigū est quin plures negligē

ne siue a sacerdotibus non bene dispositis ubi
tam quartum impedimentum prenotatum tangit
videlicet exorciste vicium committuntur. siue
a venulis que tpe necessitatis debentur modo
baptisandi non seruant. Nec enim asserere volo
quin sacramenta a malis conferri possint. et quod
immo circumcunctis malis baptisat et consecrat
dummodo debite sub debita forma verborum
materia in intentione baptisat ordinatus et
consecratur intendat. sic a simili in exorcizando:
rite procedat. non suffusus aut violentus. vnde
et sine actuali vel habituali intentione et vti
nam non respiciendo. et verba necessaria obmit
tendo. huiusmodi sacris officijs se immisce
ant. Reuera sicut ad consecrandum quartum es
sentialia deseruiunt. scilicet materia forma inten
tio ordo. modis tamen preactis. et vbi vnum
deseruit nec consecratur poterit circa exorcis
mos suo modo asserere oportet. Nec obiectio
valet quod sine exorcismis in primitiua ecclesia
baptisabantur aut etiam quod nunc characterem
baptismalem sine eo valeat baptisatus recipere
Quia sic Gregorius inuanus exorcismos in
stituit et ecclesia in suis ceremonijs potius
erraret. Quare nec ausus sum omnino repre
hendere qui maleficatos sub conditione vel
lent rebaptizare. et neglecta fortassis recu
rare. Fertur etiam de illis qui nocturno tpe in
somnia per alta edificia sine lesione solent in
cedere. quod vtiq; opus esse maligni spiritus
tales sic deserentes plures asserunt. hi cum reba
ptisantur melius habere noscunt. et mirum quod
vbi non ipsis proprijs annunt subito ad terra
collidunt. ac si fortassis illud nomen non debi
te in baptismo fuerit impositum. Expediit le
torem esse artem super sex illa impedimen
ta. licet enim super energuminos aut possessos
et non super maleficatos sonant. nisi quia equa
virtus utrobique requiritur diuina. immo dici
potest quod maioris sit difficultatis maleficatum
curare quam energumini aut possessum. ideo il
la impedimenta si ibi possunt habere locum et
a fortiori super maleficatos quod tali ratione
probat. Nam vt supra patuit capitulo de
cimo. aliqui possidentur interdum pro nullo
proprio delicto sed pro leui alieno et varijs
alijs de causis. In maleficio autem quando
adulti maleficantur vt plurimum eis contin
git. quia in anime necatione grauissime a de
mone ab intus possidentur. Unde duplex la
bor circa maleficatos vbi simplex circa pos
sessos ab extra. requiritur de hac grauissima
possessione Cassianus colla. abba. sereni dicit.
Illi sunt veri miseri ac miserabiles iudican

di qui cum se vniuersis criminibus flagrant
et committunt. non solum nullum in ciuili
militar signum diabolicæ supplicationis osten
dunt. sed nec aliqua quidem operibus eorum
condigna tentatio nec vllum flagellum corre
ptionis inferunt. Non enim merentur cele
stem temporis spem expeditam medicinam:
quorum duritia et impetens cor penam vi
te presentis excedens thesaurizant sibi ipsis
iram et indignationem in die ire et reuelato
is iusti iudicij dei. in quo vermis eorum non ex
tinguetur. Et iterum idem Cassianus copar
ando corporalem possessionem ad anime pec
carum. paulo ante dicit. Vultu grauius in
quit constat illos vehementiusq; verari. que
cum corporaliter ab ipsis affigi minime vi
deantur. animo tamen perniciosius possident
eorum scilicet vicijs et voluptatibus inuoluti.
Secundum apostoli namque sententiam a quo quis
superatur eius seruus efficitur nisi quod in hoc
istis desperatio egorant. et cum sint eorum
mancia nec impugnari se ab illis nec do
minatum eorum ferre cognoscunt. Ex quibus
elicatur quod a fortiori maleficiari in corpore non
tamen possessi a demone ab extra sed ab intra
quo ad anime necationem grauius propter plu
ra impedimenta sanant. Quo ad tertium prin
cipale. scilicet quo ad remedia non iam verborum
sed operum. Super cuiusmodi remedia no
tantum quod quia opera illa sunt duplicia. Li
cita omnino et non suspecta. aut suspecta et non
omnino licita. et de primis supra tactum est
immediate capitulo quinto. circa finem. vbi
dubitatio ponitur super herbas aut petras
vt maleficia repellant quomodo hoc licitum
sit. De secundis vero remedijs que viden
tur esse suspecta non tamen omnino illicita nunc
tractamus. aduertere oportet ea que in se
cundo principali huius secunde partis ope
ris tacta sunt de quatuor remedijs quorum
tria censentur illicita. quartum autem non om
nino illicitum sed vanum. de quo et canonice
loquuntur quod licitum est vana vanis con
tundere. Sed quia nos inquisitores huius
opinionis sumus cum sanctis doctoribus quod
in casu quo remedia per sacra verba et exor
cismos licitos non sufficiunt. et hoc propter im
pedimenta superiores tacta in numero sex aut
septem. quod tunc tales maleficiati horrandi sunt
ad patientiam equanimitate ad tollerandum
mala presentis vite in suorum criminum pur
gationem. et non ulterius querere quocumque
modo superstitiosa et vana remedia. Ideo si
quis permixtis licitis exorcismis non contentus

ad huiusmodi vana ad minus remedia de quibus supra tactū est se transferre voluerit. sciat hoc nō nostrā voluntate aut admissione fieri. sed q̄ posita et enucleata fuerūt ibidē tā hā remedia factū fuisse tantozum doctoz. vt Scoti et Hostien. 22. ex pte vna. et aliozum theologoz ex parte altera dicta quocūq̄ mō cōcordantē. Farenur ergo cum sancto Augustino in quodā sermone cōtra sortilegos et diuinatores. Et trinitulaf sermo de augurijs vbi dicit. Fratres nostis me frequēius supplicasse vt cōsuetudines paganorū et maleficorū minime seruari deberent sed hoc p̄fici cit apud aliquos parū. Et quia si vobis nō dixero p̄ me et p̄ vobis redditurus sum in die iudicij rationē et vobiscū mibi necesse erit eterna supplicia sustinere. Ergo apud decum me absolutio dum iterū atq̄ iterū ammonio et cōtestor: vt nullus ex vobis diuinos aut sortilegos requirat. nec eos de qualibet re. aut causā. aut infirmitate interroget. q̄ quicūq̄ fecerit hoc maluz statim p̄bit in eo baptismi sacramētū et cōtinuo sacrilegus et pagan⁹ efficiet nisi penitētia subuenerit statim inerer nū p̄bit. Et postea subdit. null⁹ dices excedendi et recundi obseruat. fecit enī deus oīa bona valde et qui vnū diem et alterū statuit. sed quotiens necessitas vtget facendi aliqd̄ aut excedendi. signate vos in noie xp̄i et simboluz vel orationē dominicā fideliter dicētes securi in dei adiutorio agatis. Dis autē quidam supstitiosi et filij huius seculi nō cōtenti errores erroribz accumulare volentes vltra intellectum et intentionē Scoti et canonistarū his argumentis se defendere conant. Quia enī res naturales habent quasdam virtutes occultas. quarū ratio ab hoīe assignari nō p̄sicut et adamas trahit ferrū. Et multa alia q̄ Aug⁹. xxi. de ciui. dei enumerat. Ideo inquirere de hōmī rebus p̄ sanitatē acquirēda. vbi exorcismi et naturales medicine deficiūt. nō erit illicitū licet videat vanū hoc autē fieret vbi quis p̄ imagines nō nigromanticas sed astrologicas vel p̄ anulos et huius sanitatē in se vel in alio p̄curare veller. Item arguūt Sicut corpora naturalia subdunt corporibus celestibus ita etiā corpa artificialia puta imagines sortiunt qualdā virtutes occultas specie cōsequentes ex impressione corporū celestium. ergo etiā corpora artificialia puta imagines sortiunt aliquā virtutē occultā a corporibus celestibus ad aliquos effectus causas. ergo vti eis et alijs huius nō est illicitū. Preterea demones p̄t multipliciter corpora transmutare. vt Aug⁹. iij. de trini. dicit. et

patet in maleficiatis. ergo licet vti etiā eozū virtute ad tollendū illa. Sed reuera in oppositum sunt dicta omnīū sanctorū doctozū vt satis et sparim bincinde patuit. Unde ad primū dicit q̄ si res naturales simpliciter adhibentur ad aliquos effectus producendos ad quos purantur habere naturalem virtutem: nō est illicitum. Si vero adiungant vel caracteres aliqui. vel aliqua quēcūq̄ ignota et vane obseruationes. que manifestū est naturalem nō habere super hoc efficaciam erit superstitiosum et illicitum. Unde sanct⁹ Thomas. 1a. 2a. q. xcvi. ar. ij. in pede questionis tractat hanc materiam dicit q̄ in his que fiunt ad aliquos effectus corporales inducendos vt puta sanitatem vel aliquid huius. cōsiderandum est vtrum videantur naturaliter posse tales effectus causare. et quia licet causas naturales adhibere ad suos effectus idco nō est illicitum. Si autē videantur nō posse naturaliter tales effectus causare. cōsequens est q̄ nō adhibentur ad hos effectus causas tanq̄ cause. sed solum quasi signa et sic pertinent ad pacta significationū cum demonibus inita. Unde Augusti. xxi. de ciui. dei. alluciantur demones per creaturas quas nō ipi sed deus cōdidit delectabilibus pro sua diuersitate diuersis nō vt animalia cibis. sed vt spiritus signis per varia genera lapidum herbarum lignozum animalū carminū rituum. Ad secundū dicit idem doctor virtutes naturales corporum naturalū p̄sequuntur eozum formas substantialiales quas sortiuntur ex impressione corporū celestium. et ideo et eozundem impressione sortiuntur quasdam virtutes actiua. Sed corporum artificialium forme procedunt ex cōceptione artificis et cum: nihil aliud sint q̄ cōpositio ordo et figura. vt dicitur. i. p̄physi. non possunt habere naturalem virtutem ad agendū et inde est quod ex impressione celestium corporū nullam virtutē sortiuntur inquantū sunt artificialia. sed solum fm materiā naturalē. falsū est ergo qd̄ Porphyrio videbat vt Aug⁹. dicit. x. de ciui. dei. herbis lapidibus et animantibus et sonis certis quibusdā etiā vocibus et figurantibus atq̄ figmētis quibusdam etiā obseruariis in celi aersione. moribus syderum fabricari in terra. ab hominibz potestates idoneas varijs effectibus syderū exquēdas. quasi effectus magicarū artium et virtutē celestium corporū p̄uenirent. Sed sicut Aug⁹. ibi subdit totum hoc ad demones p̄inet ludificatores animarū sibi subditariū. Unde etiam imagines quas astronomicas

vocant ex operatōne demonū habent cuius signū est q̄ necesse est eis inscribi quosdā caracteres que naturaliter nihil operant. non enī est figura principiū actionis naturalis. sed in hoc distat astronomice imagines a nigromanticiis q̄ in nigromanticiis sunt expresse se invocatores. vñ et ad expressa pacta cū demonibus inita p̄tinent. Astronomicē ad tacita pacta p̄pter figurarū et caracterū signa. Ad terciū. nō est hoi potestas sup demones om̄isa vt eis licite vti possit ad quodcūq̄ voluerit. sed est cōtra demones bellū indictū. vñ nullo mō licet homini demonū auxilio vti p̄ pacta tacita vel expressa. hec Tho. Adpositū quia dicit nullo mō. nec etiā quibuscūq̄ vanis q̄bus vtz se demone quocunq̄ mō possit immiscere. Si tñ sunt adeo vana vt et fragilitas humana p̄ recuperāda sanitate illa aggredditur. dolcat de preteritis. caueat de futuris. orat vt sibi debitū dimittat et in tentatio nem nō amplius inducat inquit Aug. in si ne regule.

Remedia cōtra grandines et sup iumēta maleficiata.

Capitulum. viij.

Qualiter dentq̄ iumenta maleficiata possint remediari: similiter et empestates aeris. Notanda sunt primo quedā remedia illicita q̄ a quibusdā practicant. Hā quibusdā verbis aut factis supstitiosivt q̄ vermes in digitis aut membris p̄ quedā verba et carmina illicita curāt. de q̄bus carminibz qualiter cognoscitur vt sint licita vel nō in precedenti capitulo tactū est. Alij sunt qui sup iumēta maleficiata nō aquā benedictā sparant: sed ozi infundunt. Primū remediū verborz esse illicitum vltra p̄missa Huil. sepe allegatus sic demonstrat. Si enī verbis incesset virtus et dicam⁹ verbis vt verbis. tunc ex quinq̄s modis esset vnius. vel ex pte materie. i. aeris. aut ex parte forme: hoc est soni. aut ex modo significandi. aut ex pte omnium simul. Nō primū. qz aer nō interficit nisi sit venenosus. sonus etiā nō qz excellens obiectū corrumpit potentia. nec terciū. quia tunc hoc nomē diabolus vel mors. infernus illa noceret semp. et sanitas bonitas semp p̄desent. Item nec oia simul. qz totū aggregatū ex p̄ribus inualidū etiā totū est inualidū. Nec valet si obijcāt. de cōtulit vim verbis: sicut herbis et lapidibz. qz si que virtutes insunt quibusdā verbis aut sacramentalibus aut alijs benedictionibus et

carminibz licitis has habent in se nō vt verba sed ex institutione et ordinatione diuina et ex pacto dei. sicut si dñs diceret: quicumq̄ hoc fecerit facia ei banc gratiā. et sic verba in sacramentis efficiūt q̄ signā. Quis fm aliis os etiā habet virtutem intrinsecā. sed p̄ prima opinio qz iam deseruit ideo amplectitur. De alijs aut verbis et carminibus patet ex p̄missis qz vt verba sunt verba cōposita vel. plata aut figurata nihil efficiūt sed invocatio nominis diuini et obsecratio q̄ est placra quedā prestatio cōmittendū effectū diuine voluntati p̄sunt. Remedia etiā. operū que illicita videntur vt supra tactū est. Et etiā vbi in pubz sine uie plurimū practicat qz prima die Day ante ortū solis mulieres villane erunt et ex siluis vel arboribz deferunt ramos de salicibus aut alios frondes et ad modum circuli plectentes in introitu stabuli suspendūt. asserentes qz p̄ integrū annū iumenta cuncta illesa a maleficiis remanēt et p̄seruant. hoc quīdem remediū fm opinione illoz qui dicunt vana vantis cōrudere posse nō esset illicitū. sicut nec etiā qui p̄ carmina ignota morbos expellerent. Sed sine offensione probando dicamus qz si prima die vel secunda mulier vel quicūq̄ egrediat nō habens respectū ad solis occasum vel ortū colligit herbas frondes aut ramos cum orōne dñica aut simbolo fidei suspendit illa sup hostiū stabuli bona fide cōmittens effectū custodie diuine voluntati nō erit reprehensibilis vt supra in precedenti capitulo ex verbis Hiero. et habet. trvi. q. vltima. licet herbas et petras habere etiā sustinenti demoni sine incantatione. Ad idē sunt qui intra vineas aut segetes signuz crucis frondes aut flores benedictos in die palmarum cōtinent erigunt et asserunt qz vndiqz frugibz per grandines lesis segetes in eorum campis illci remanserunt. De quibus iuxta distinctionē tactam discernendū videtur. Ad idem. Sunt que pro cōseruatione lactis ne videlicet vacce per maleficia priuētur integrum liquorem lactis quem die sabati colligūt pauperibus gratis pro deo distribuunt et per huiusmodi elemosynam asserunt vaccas etiā sub vbertate amplioris lactis a maleficiis p̄seruari. In quo opere nihil superstitiosum iudicatur dum nō pietatis causam quam pauperibus exhibent etiā diuinam pietatē implorare pro cōseruatione iumentozum taliter proponūt vt tamen effectum custodie diuine prouidentie p̄ suo beneplacito relinquunt. Preterea nider in suo preceptorio. p̄cepto. i. ca. xi. dicit qz etiā per

carmi:na scripta et verba sacra licet fumenta sicut homines infirmos benedicere. et per ea que incantationis speciem habere videntur dummodo septem pmissis conditionibus seruant. Dicit etiā q̄ a deuotis personis et virginibus experientiā habuerit q̄ adhibito signo crucis super vaccā. et dñica orōne cū salutatōne angelica trinitis vel circiter cessat opus demonis si est p̄ maleficiū. Et in suo fornicariō cōstat q̄ malefici de ritibus ecclesie veneratis et seruans sua maleficia p̄pediri fatent vt per aque benedicte aspersione. per salis cōsecrati sumptionē. p̄ candelarū in die purificacionis et palmarū in die palmarū consecratarū vsūm liciti: et p̄ similia. quia ad hoc talia ecclesia exorcizat vt vires demonis imminuat. Præterea q̄ malefici qñ volunt iumentū priuare liquore lactis solēt ex illa domo in qua iumentū morat modicū lactis vel butiri et illo iumento coagulātū petere vt et sic p̄sequēter valeant per suā artem iumentū maleficiare. Ideo sint caute mulieres a q̄bus suspecte h̄mōi perunt necis in minimo mutuent aut doneat. Præterea sunt certe mulieres q̄ dum sentiūt q̄ in coagulando butirū nil p̄ficiunt sicut in vasis obolis ad hoc aptis laborare solēt. tūc si subito ex suspecte malefice domo modicūz butiri b̄se p̄it. tria frustra seu bolos ex illo butiro faciūt. et sub sanctissime trinitatis inuocatōe patris et filij et spiritus sancti illa frustra in vasculū p̄ciunt et sic om̄e maleficium fugat. Vbi iterū incidit. Nam vānis contundere. tantummod̄ ex eo q̄ butirū a malefica suspecta habet mutare. q̄ si absq̄ hoc sub inuocatōe sanctissime trinitatis oratione dominicā adiungendo. etiā si de proprio butiro siue alieno si p̄prium nō haberet. tres petias immitteret: effectus diuine voluntati cōmittens irreprensibilis maneret licet cōmendanda nō esset. p̄pter tres vīez petias butiri immixtas. p̄mendanda autē si per aspersio nem aque benedicte salis exorcisati immixtionem cum orōne. vt supra maleficiū fugaret. Præterea quia sepe omnia iumēta maleficijs interficiunt. aduertere debent quibus talia accidunt vt sub lumine hostij stabuli aut p̄sepe vel vbi adaquant. terra amoueāt et alia terra cum aspersione aque benedicte ad illa loca reponatur. quia sepe malefice facti sunt maleficij talia instrumenta ad illa loca occultasse esse q̄ ad instantiā demonū tantummod̄ foueam facere habebāt. demon autem maleficiū reposuisse. qd̄ quidē maleficiū res vilissima erat. vt lapis lignū vel mus aut serpens alius. cōstat enī q̄ diabolus maleficia opera

tur per se nec in illis rebus indiget consensu aut erpditionē malefice q̄rit: vnde et ip̄m aliquo mō cooperari cogit. Cōtra grādines vero et tempestates vltra ea q̄ supra de signo crucis erecto hoc remedium practicat. lapilli enī tres et grandine in igne sub inuocatione sanctissime trinitatis p̄ciuntur oratio dominica cum angelica salutationibus aut ter adiungitur. euangelium Iohannis. In principio erat verbum: cum signo crucis vndiq̄ cōtra tempestatem ante et retro. et ex omni parte terre subinfertur. Et tunc cum in sine replicat trinitis verbum caro factus est: et trinitis ex post dixerit per euangelica dicta fugiat tempestas ista. subito siquidē tempestas et maleficio sinit procurata cessabit. hec verissima experientia nec suspecta iudicatur. hoc ip̄m enī q̄ lapilli in igne p̄ciuntur si absq̄ inuocatione diuini nominis fieret superstitiosum censeretur. Q̄ si dicatur: nunquid sine illis lapillis sedari possit tempestas. Respondet vīez. per alia sacra verba Projiciens autem intendit diabolū molesta re dum eius factus per inuocationē sanctissime trinitatis destruere conatur. Ad ignem potius q̄ ad aquam p̄onit. quia citius diū resoluuntur: eo etiam citius eius factura destruitur. effectum tamē custodie diuine voluntati cōmittit. Et ad hoc q̄ malefica quedā a iudice interrogata an per aliquem modum tempestates a maleficijs cōitate sedari possent. Respondit: possunt. per hoc videlicet. Adiuuro vos grandines et ventos per quinq̄ q̄ vulnera c̄zisti et per tres clauos qui eius manus et pedes perforarunt. et per quattuor euangelistas sanctos mattheum. marcū. lucam et iohannem. vt in aquas resoluti descendant. Fatentur etiā multe licet quedā sponte. quedam in torzuris et difficulter. q̄ quinq̄ q̄ sunt per que multum impediuntur. Aliquando in toto. aliquando in parte. aliquando ne in suis amicis. Et sunt. fidem integrā vel dei precepta seruantibus. se signo crucis et oratione munientibus. Ritus et ceremonias ecclesie colentibus. publicam iusticiam bene equequantibus. et christi passionem verbo vel mente ruminantibus. Vnde et nider vbi supra. Ea de causa vniuersaliter vel p̄muniter in ecclesia campane contra auraz pulsantur. tum vt tanq̄ tubas deo consecratas demones recedant a suis maleficijs. tum etiam vt populus excitatus dei cōtra tempestates inuocet. Et eandē ob causā cum altarīs sacramento et sacris verbis ad auram sedendam

proceditur cōmuniter ex antiquissima cōsue-
tudine ecclesiārum in gallia et in germania.
Sed quia hic modus circa deponationē sa-
cramenti ad auram sedandā viderit multis
quoddā superstitiosum. nō intelligentes re-
gulas per quas agnoscat aliqd̄ superstiosum
vel nō. Ideo cōsiderandū est q̄ quinq̄ dant̄
regule seu s̄sideratōes p̄ quas quibet cogno-
scere p̄t. an opus deo exhibitū sit superstitio-
sum. I. supra modus s̄pianē religionis obser-
uatum vel sit ad debitū cultū et honorē deo
exhibendū tā in cordis q̄ corporis actibus et
vera virtute religionis p̄grediens. ista enim
elicitur ex glosa. sup̄ illud ap̄t. ad Zolt. ij. q̄
sunt rationē habentia sapiētē in superstitio-
ne. que dicit. Superstitio est religio supra mo-
dum serua. vt etiā supra tacum est. Prima
est q̄ in omnib; operibus nostris cum gloria
dei debeat esse principalis finis noster. Jux-
ta illud. Siue manducatis siue bibitis siue
aliud quid faciatis oīa in gloriam dei facite.
Ideo in omni ope ad religionē p̄tinentis chri-
stianā attendat an op̄ sit ad gloriam dei. et ho-
mo in ope det principaliter gloriam deo ita q̄
p̄ ip̄m opus z mens hoīs deo subiciat. Et q̄
dem licet p̄pter hanc regulā ceremonialia vel
etiā iudicialia veteris testamenti iam in no-
uo nō exercent cū sciam; illa sub figura. hec
aut in veritate iam esse p̄palata. tñ deponatio
sacramenti vel reliquiariū ad aurā sedandam
nō videt p̄tra hanc regulā militare. Item cū
secūda regula sit. q̄ attendat an opus qd̄ sit
sit ad corpus exercitiū. vel refrenatiū concu-
piscētie vel abstinentie corporalis. mō tñ vir-
tuti debito hoc est s̄m ritū ecclesie vel s̄m mo-
ralem doctrinā. quia ap̄t. dicit Ro. xij. Ra-
tionabile sit obsequiū vestrū. et p̄pter hanc se-
cundā regulā fatue faciūt. vnicōnes nō peccā-
nare caput sabbato. vel ieiunare die dominici-
co tanq̄ meliorū die et similia. nō videt iterū
q̄ deponatio sacramenti rē sit superstiosum.
Item cū tertia regula sit q̄ attendat an opus
sit s̄m statutū vniuersalis ecclesie. vel s̄m sa-
cre scripturę testimoniu. vel saltē s̄m p̄tula-
rē ecclesie ritū. aut de cōsuetudine generali. q̄
s̄m Aug. p̄ lege habenda est. An et beatus
Hego. scribit anglicorū ep̄o. cōquerenti. q̄
sunt diuersę ecclesie cōsuetudines in missarū
celebratōe. respondit Hego. placet. vt siue in
Romana siue in galliarū seu in quacūq̄ ec-
clesia aliqd̄ inuenisti qd̄ plus oīpotenti deo
possit placere sollicitē eligas. diuersę enī cōsue-
tudines ecclesie in cultu diuino in nullo ve-
ritati repugnant. et ideo seruande: eas pre-
terire illicitū est. Ideo vt in principio tacitū

est antiquissime cōsuetudines ecclesiārum gal-
licę et quarū ndā germanie cū decreuerint eu-
charistiā ad aurā deponare nō poterit hoc
esse illicitū verū qd̄ nō in patulo sed in sacra-
rio abscondito et incluso. Item cum quarta
regula sit q̄ inspiciat q̄ opus qd̄ sit habeat
naturale p̄prietatē ad effectū qui expectat. ali-
as enī si hoc nō habet censetur superstiosum.
et qua p̄sideratōne characteres ignoti et nota
suspecta. etiam imagines astronomice et na-
gromantice refutant omnia tanq̄ s̄suspecta.
Ideo et ex hac cōsideratione nō possunt di-
cere q̄ deponatio reliquiariū aut eucharistię
cōtra diabolicas infestationes sit superstiosum.
immo religiosissimū. cum ibi tota salus
nostra cōtra aduersariū cōtineat. Item cum
quinta regula sit vt attendat q̄ opus qd̄ sit
nō p̄beat occasione scandali vel ruine. qz tūc
licet nō esset superstiosum tñ p̄pter scandalū
esset dimittendū vel differendū: vel occulte
sine scandalo faciendū. Ideo si deponatio ra-
lis sine scandalo fieri p̄t. vel saltē occulte: tñ
nō est obmittendū. Et ista enī regula sepe ob-
mittuntur benedictiones per verba deuora.
siue sup̄ infirmos: siue vt ad collū alligent.
et hoc a secularibus. obmittunt dico q̄ sal-
tem nō publice fiunt vbi occasione ruine in
alijs simplicibus prestare possent. Hec suffi-
ciant quo ad remedia cōtra grandines p̄ ver-
ba et operalicia.

Remedia quedā occulta cōtra quosdā ve-
cultas demonū infestationes.

Capitulum. viij.

Sed iam iterum suspenditur iudi-
cium ad scribendū remedia contra
quedā terre frugum nocumenta. q̄
per vermes interdū et scinifas. per
turmas ad longissima terrarū spacia in acre
volantes. ita vt superficiem terre cooperire vi-
deantur radicibus cuncta virentia tam in vi-
netis q̄ segetibus et graminibus cōsumma-
tos immituntur. Item remedia contra pue-
ros opere demonum cambitos. Ad primū
tamen dicendum iuxta sanctum Thomam
scdā scdē questi. xc. vbi petit. An liceat adiu-
rare irrationalē creaturam. Respondit q̄ sic
per modum tamen compulsionis. que refer-
ri tunc debet ad diabolu qui in nocumentū
nostrū vñ irrationalib; creaturis. et talis ē mo-
dus adiuradi in ecclesie exorcismis p̄ quos
demonū potestas excludit ab irrationalib; crea-
turis. Si enī intentio referretur quo ad ir-
rationalem creaturā quo ad se que nihil in-

telligit vana esset. **Et** quo datur intelligi q̄ per et orāmos licitos et adiurationes pos- sunt depelli. diuina tñ assistente clementia ta- liter vt prima populo icuniā processiones et alie deuotiones iniungant. ppter adulteria enī et multiplicationē criminum hmōi mala immittunt. vnde et ad cōfessiones hoies in- ducendi sunt. In nōnullis etiā punitiōs ex- cōmunicacione fulminant. sed tunc vim ad- iurationis sup demones forunt. **Et** si z alia horribilis dei pmissio super hoies vbi inter- dum mulierib; subtrahit. p̄p̄is filijs z puer- ris alieni a demonibus supponunt. z hi quid- em: pueri vulgariter campfozes in almani- co z wechsek ind nuncupati sunt in triplici differētia. Nam aliqui sunt sc̄mp macilentū eintantes: cū tamē quatuor mulieres nulla vbertate lactis vnū lactare sufficerēt. Aliqui vero sunt incuboz demonū opere producti. quoz tamē filiū nō sunt sed p̄rie illius homi- nis z viri cui? semē receperūt succubi vel i- sōnis viros polluerēt. hos ei pueros interdū diuina pmissione supponūt subtrahit. p̄p̄is filijs. **Et** si et terciū gen? vbi interdū demōes in specie parvuloz. apparētis nutritio se cō- iungunt. **Com**une in omnib; tribus q̄ mul- tum pondrosi: macilentū nō crescunt. et nul- la vbertate lactis vī pmissum est lactant. **Et** sepius dicunt euauisse. Quare autē diuina pietas talia pmittit: dici p̄t q̄ ex duplici cau- sa. Primo qz parentes pueros nimis diligūt vñ ppter eoz vtilitatē talia permittunt. **Se-** cundo. quia presumentū est q̄ hmōi mulie- res quibus talia accidunt vt plurimū sunt supstitiose. et in multis aliis a demonibus seducunt. **Unde** et dñs verus zelotes fm re- cum zelū qui est vehemens amor in p̄p̄iam sponfam. ex quo aliū nō solū accedere nō pa- titur. sed nec signa adulterij vel suspicionis vt maritus zelofus sup animā quā precioso sanguine cmit z per fidē desponsauit sustine- re pōt in tactu colloquio: appropinquatione quocūq; modo cum inimico diabolo et ad- uersario salutaris. **Et** si signa adulterij marit? zelofus non patitur. quantū tunc turbatur quādo adulterium cōmittit. vnde non mirū si p̄p̄ij subtrahunt filiū et adulterini supponū- tur. **Et** quidem vt forius ista impriuant et quantū deus animā zelatur z nō vult nec si- gna suspicionē causantia pati. Patet ex anti- qua lege vbi vt populū suū funditus elonga- ret ab idolatria. p̄hibuit nō solum idolatriā sed multa alia que occasione possent p̄bere ad idolatriā. et que etiā in se nō videntur ha- bere vtilitatē quā tamē in suo mīstico sensu

mirabiliter retinent. vnde nō solū dixit. **Ex-** di. xxiij. Maleficos nō patieris viuere super terrā. sed et hoc adiungit nō haberi in terra tua ne forte peccare te faciat. sicut copularit occidit et puagari inter hōies nō p̄mittit. **Nota** zelum dei Deutro. xxiij. deus precepit. **P**idum cum ouis aut pulli desup cubantē matrē nō deberēt simul seruari. sed matrē p- mittere auolare: qz h; gentiles ad sterilitates vertebant. zelotes dñs in suo populo noluit tale signū adulterij pati. sic iam vetule inuē- tionem denarij signū magni fortunij et p op- positum vbi t̄belatur somnari iudicant. **I**tem p̄cepit omnia vasa cooperiri. et vascu- lum nō habens operculū immundū censeri. **E**roz: erat vt venientes de nocte demonibus aut vt vetule dicunt. die feligen. sed sunt ma- lefice. vt demones in eari effigij debent oīa cōsumere vt post abundantius tribuāt. **L**o- lozant quidā et dicunt schzettel funt. contra determinationē doctoz q̄ p̄ter hōies et ange- los nō sunt alie creature rōnales. vnde non sunt nisi demones. **I**tem **Leuiti. xix.** Ne in rotundū attondetis comā necradetis barbā **I**lla enī faciebant idolatre in venerationem idolorū. **I**tem **Deutro. xxiij.** vt viri nō indu- rentur vestibus mulierum nec eonuertat q̄ ille in venerationem dee veneris et alij in ve- nationem martis et dee p̄lapis. **I**tem ea de causa iussit destrui aras idolorū. et **E**ze- chias destruxit serpente enēū qñ populus ei voluit offerri. dicens caprū est. **E**t ea de cau- sa inbibuit somnia nō obseruari. et auguria. et p̄cepit vt vir aut mulier in quo p̄bitonic? spiritus esset occiderēt sicut tam sun z vasa- gerin nuncupati. que oīa quia sup̄pitionē ge- nerant ad adulteriū spirituale. ideo vt dictū ē et zelo quē deus habet ad aīas sibi despō- latus sicut spōsus ad sponsā inbibuit. **S**ic etiā et nos predicatozes et animarū rectozes aduertere debemus q̄ nullum sacrificiū deo magis acceptū q̄ zelus animaz. vt **Hierony- mus** sup **E**zechielē attestatur. **U**nde et cōse- quenter in terciā p̄te op̄is de exterminio ma- leficarum quo ad vltima remedia tractandū erit. hoc ipsum enim vltimuz ecclēsie refugi- um ad quod etiam ex diuino obligat vt di- cum. est p̄cepto. **M**aleficos nō patieris vi- uere super terrā. vbi et remedia cōtra malefi- cos sagittarios includunt. cum z hoc ipsum genus nisi p̄ seculare brachiū poterit exter- minari. **R**emedium dum quis intūtu cō- modi temporalis se et toto demoni deuouit. sicut experientia sepe docuit per verā cōfessio- nem licet a diaboli potestate liberabant. tñ

diu ex post grauissime molestari et scipue no-
cturnis temporibus fuerunt. et hoc in coru
penam deus permisit. signum aut q̄ libera-
ri erant ex illo agnoscebat. quia pecunia in
bursis aut capsulis post p̄fessionē deficiebat
super q̄ plurima gesta deduci possent sed bre-
uitatis causa obmittunt.

¶ Sequit̄ tertia pars toti⁹ operis sup mo-
dos et terminandi vel ad minus puniendi p̄
debitā iusticiam in foro ecclesiastico et ciuili
et habebit questiones. xxxv. generalis tamē
et introductorie premittitur.

¶ Trum malefice et earū fautores
receptatores et defensores ita subij-
ciuntur iudicio ecclesiastico dio-
cesano et ciuili q̄ ab earuz in-
quisitione uariā heretice prauit-
tatis inquisitores esse exonerari. Et arguitur
q̄ sic. Nam in ca. accusatus. §. sane. li. vi. dici-
tur. Hanc cum negociū fidei qd̄ summe pri-
uilegiatū existit. per occupationes alias non
debeat impediri pestis inquisitores heretice
a se de apostolica deputati. de diuinationibz
aut sortilegijs nisi heresim saperēt manifeste
intromittere se nō debēt nec punire talia ex-
crennes. sed relinquere suis iudicibus puni-
endos. Nec uidet̄ ob stare q̄ heresis malefica-
rum hic nō exprimit̄. tum qz cūdes penis in
foro cōscientie puniunt̄. de cōse. dist. ij. p̄ di-
lectione. Si diuinator et maleficorū peccā-
tum occultū sit interponit̄ penitentiā. xl. dierū
si notoriū eucharistia denegat̄. et quoz in ea-
dem pena etiā idem iudiciū decernit̄. tum eri-
am quia eadē virobiz videtur esse culpa. cū
sicut sortilegi iudicium sortiunt. ita malefice
nocumenta creaturarū a demonibz expectāt
et exigunt virobiz quod a solo deo querē-
dum est a creaturis illicite requirētes. vnde
virobiz peccatū idolatrie ad quem sensum
Ezechie. xxi. notat̄ q̄ rex babilonis stetit in
bitio in capite duarū vjarū cōmifensa sagi-
tas interrogauit idola. Præterea si dicatur q̄
ca. restringit diuinatores et sortilegos super
crimen heresis. in quo subesse debet iudicio
inquisitorū cum dicit̄. nisi heresim supent ma-
nifeste. ita q̄ ad minus diuinatores et sortile-
gi hereticales sint eis subiecti. Cōtra. qz nūc
essent dandi diuinatores artificiales. de qui-
bus nullibi in scripturis fit mentio. Præterea
si malefice sunt inquisitorū iudicio subiecte.
hoc erit p̄pter crimen heresis. sed qz facta ma-
leficarum sine heresi possunt fieri. Probata.

Nam sicut cōculcare corpus christi in loto
quod valde horrendū esset peccatū pot̄ fieri
sine errore in intellectu. et per cōsequens etiā
am sine heresi. quia stat firmiter aliquē crede-
re ibi esse corpus p̄iceret tamē in luto ad. cō-
placendum demoni ex aliquo pacto. ideo vt
opratum sine pura thesauri inuentionē vel si-
mile obtineret. ita et facta maleficarū sine er-
rore fidei licet non absq̄ grandi peccato fieri
possunt. vnde in illo casu vtiqz iudiciū in qui-
sitorum subterfugiunt et suis iudicibz relin-
quuntur. Præterea sicut Salomon dñs sua-
rum vtorum reuerentiā exhibuit p̄pter com-
placentiā. nec tñ p̄pterea apostasiā pfidie in-
currerat. quia mente fidelis et verā fide sem-
per retinuit. ita et malefice p̄pter reuerentiā
quā exhibent diabolo. p̄pter pactum in tūm
mente fidei retinentes nō sunt. p̄pterea heresi-
ce nuncupande. Præterea si dicat̄ q̄ oēs ma-
lefice fidem habent abnegare. vnde et hereti-
ce iudicande. Cōtra. quia ī casu quo etiā mē-
te et corde abnegarent adhuc nō heretice sed
apostate nuncupantur. et cum sit differentia
inter hereticū et apostatā. et hereticū inquisi-
torum iudicio subijciunt̄. vtiqz malefice eoz
iudiciū subterfugere habet. Præterea. xxvi.
q. v. dicit̄. Et p̄ eozumqz ministri oibus mo-
dis elaborare studeant vt p̄nitiosam et a za-
bulo inuentā sortilegā et magicā artē ex par-
rochjs suis penitus eradicare studeant. Et
si aliquē virum aut mulierē huius secleris se-
cratorē inuenerint turpiter dehonestatz de
parrochjs suis eijciāt zē. vii. cum ca. dicat̄ lu-
is iudicibus relinquāt. et quia loquit̄ in plu-
rali tam de ecclesiastico qz ciuili iure. ideo ad
minus per. c. alle. subdunt̄ diocesanorū iudi-
cio. Qz si diocesani etiam seipos et onerare
vellent. put̄ inquisitores p̄fatis iam tactis ar-
gumentis rationabiliter facerēdentes velle-
t qz maleficarū punitionē ad temporales iudi-
ces retorquere. His argumentis pbabiliter
hoc facere possent. habet̄ in. c. vt inquisitōis.
§. phibemus qz districtius. p̄fatis dñis rem-
poralibus et rectoribus ipozumqz officialis
bus. ne ipsi de hoc crimine cum sit mere eccle-
siasticum quod mō cognoscat̄ vel iudicet̄
Et loquit̄ de crimine heresis. sequit̄ ergo qz
vbi crimen nō est mere ecclesiasticū sicut est
crimen in hmōi maleficis qui p̄pter damna
temporalia que ab eis inferunt̄ a ciuili et nō
ab ecclesiastico debent puniri. Præterea. l.
de iudeis. l. vlti. in fi. dicit̄. Aternat̄ præterea
bona sua p̄scripta. et mox sanguinis pena de-
stinandus qui fidem xpi expugnabit puer-
sa doctrina. qz si dicat̄ qz lex loquit̄ de iudicis

conu ersis et post redeuntibus ad ritū iudeo-
rum: instantia nō valet. immo argumentum
amplius per hoc forūficat. eo q̄ cum tales p̄
pter apostasiā a fide iudei: ciuilibus habetū puni-
re. gēnā maleficis fidē abnegatē cū abnega-
tione fidei in totos vel in pre fit fundamentū ma-
leficarū. Preterea licz in solutione dicat q̄ p̄
eodē apostasiā et heresim sit capiendā. adhuc
tamē ecclesiasticus iudex nō se habet de eis
intromittere sed ciuilibus. nam occasione que-
stionis heresim nullus debet populum cō-
mouere. sed preses debet per se prouidere. In
autenti. de manda. princi. id est de mandatis
principum. coll. iij. §. neq. occasione. vbi di-
citur. neq. occasione religionum heresimqz
questionis p̄mittas alicui p̄uinciam cōmo-
uere. aut aliter quada; p̄ceptione iniungi p̄-
uinciam cui p̄sides. sed ip̄e p̄uidebis cum cō-
petenti utilitate fiscalibus et que alia sunt p̄-
struari et nō p̄mittere aliquid fieri circa
fraz p̄ceptiones occasione religionū. Pa-
ret ex his q̄ de expugnante fidē nullus debet
sa intromittere nisi p̄sides. Preterea si cog-
nitio iudiciū et punitio talū maleficarū nō spe-
ctaret totaliter ad ciuiliū iudicem. quō leges
de his tribz se intromittere possent. Na. 4.
de maleficis. l. nemo. l. culpa. l. nullus. oēs il-
los quos vulgus maleficis vocat capitali
pena subiicit. et c. l. militi. bestis obicere de-
cernit qui magica arte vite innocentiū in sidi-
antur. Item q̄ questionibz et tormentis ad in-
terrogandū subijci debeant. et q̄ ad eoz ac-
cusationē quilibet admitti debeat. et q̄ null⁹
fidelū sub pena exiliū et amissione oim bono-
rum cum eis p̄cipat cū multis alijs penis
annexis. q̄ legit illas leges occurrūt. Et cō-
trario vero et p̄ veritate legū doctores talū
maleficarū punitionē in ecclesiasticū iudicē
possunt retorquerē simul copulanē habe-
ant cognoscere et iudicare. et hoc sic p̄batur.
In crimine canonico preses cū metropolita-
no habet discernere et nō metropolitanus p̄
se sed adiuncto preside. p̄z in auren. de man.
prin. §. si vero canoniciū sit qd̄ querit. vna cū
metropolitano p̄uincie hoc disponere et de-
cernere. p̄uidebis. siue alij quidā dubitāt. glo-
sa. id est in fide. quo casu solus cognoscer. si-
ue alij quidā glo. tunc ep̄s cum p̄sede. f. cog-
noscer et cause deo dare amabile et decibile
terminū. qui et decenter p̄urbodoram custo-
diat fidē. et in demnitate p̄uret fiscalibus. et
nostros subiectos seruet inuolatos. glo. sa. id
est eos nō corumpat in fide. Preterea prin-
ceps secularis licet puniat pena sanguinis.
nō t̄ p̄ hoc iudiciū ecclesie excludit. cui⁹ est

cognoscere et diffinire. immo necessario p̄e-
supponit. vt p̄z. 4. de summa trini. et fi. ca. l.
i. in si. et extra de here. c. ad abolendā. et c. ver-
gentis. et c. excommunicam⁹. i. et. ij. immo ea-
dem pena est et fm leges. et fm cano. vt patet
4. de hereticis. l. manicheos. z. l. arriani. vñ
et ad eos p̄inet p̄cipue insimul et non diui-
sim talū punitio. Preterea sicut leges decer-
nunt clericos a p̄pziis iudicibz emendari et
nō a tp̄alibus seu secularibus. eo q̄ crimen ec-
clesiasticū in eis censet. ita et maleficarūz cri-
men cum sit partim ciuile et partim ecclesia-
sticum. p̄pter damna tp̄alia et fidē quā violat
Ideo ad vtriusqz partis iudices p̄inet ad co-
gnoscendū iudicandū et puniendū. Et forti-
ficatur ratio in auren. vt clerici apud p̄prios
iudices. §. si vero. coll. vi. vbi dicit. Si ve-
ro ecclesiasticū sit delictū egens castigatione
ecclesiastica et multa. deo amabilis ep̄s hoc
discernat nihil cōmunicans clariff. mis. p̄
uincie iudicibus. Negent vllom⁹ talia ne-
gocia omnino scire ciuiles iudices cū opor-
teat talia ecclesiastice examinari et emendari
aias delinquentū p̄ ecclesiasticā multā: fm
sacras et diuinas reglas. quas et nostre sequi
nō dedignant leges. bec ibi. Vñ z p̄ oppositū
crimen mixtum ab vtriusqz est puniendū. Re-
sponsio cum p̄ncipalis intentio nostra. in
hoc opere sit ab inquisitione maleficarū q̄cum
cum deo fieri posset. nos inquisitores partū
superioris almanie exonerare suis iudicibz ad
puniendū relinquendo. et hoc p̄pter negociū
arduitatē. dum t̄ in demnitate fidei et saluti
animarū nō eo minus p̄uideat. quare z p̄is
opus aggressi sumus. ip̄is iudicibus modis
cognoscendi diffinendi et sententiādi relin-
quendo. Ideo ad ostendendū q̄ ep̄i p̄tra ma-
leficis in multis p̄cedere possint etiam seculi-
sis inquisitoribus. licet ip̄i ep̄iscopi sine tem-
porali et ciuili iudicio vbi punitio transit in
vindictā sanguinis nō ita p̄cedere valeant.
expedit certas opiniones alioz inquisitorū
in diuersis regnis hispanie in mediū deduce-
re. et illas salua eozū semp reuerentia. et sub-
ordine vno p̄dicatoz militamus. infringe-
re vt eo clario in singulis habeat intellect⁹.
Est itaqz eoz opinio q̄ omnes malefici forū
legi diuinosz nigromanti: et beuiter sub
quocūqz genere diuinationū existant et qui
fidem sacrā semel susceperūt et p̄fessi sunt in-
dicio inquisitorū subiaccant. taliter vt in tri-
bus que notantur. in ca. multozum querela.
in prin. de here. in clemen. nec inquisitor sine
ep̄iscopo. nec ep̄iscopus sine inquisitore p̄ce-
dere habeat. Licet in quinqz alijs vnus sine

altero pcedere valeat. si cui placet capitulum legat et inueniet. vnū autē e tribus est sententia diffinitia ad quā vnus sine altero nō debet pcedere. et hoc vbi p̄fati heretici sunt habendi. Addunt insup blasphemos. et q̄cūq; mō demones innocentes. et excommunicatos qui in excoicatione stetitene p̄ annū s̄o cōtūmaci in causa fidei vel etiā in nō causa fidei sub certis casibus et plura alia includit. p̄ q̄ auctoritas ordinarioꝝ nimis enervat. et nobis inquisitoribus ampliora onera imponūtur minus securi corā tremendo iudice q̄ vti q̄s districtā a nobis sup̄ commissi officij eriget rationē. et quia corū opinio nō infringit. nisi eorū fundamentū sit annullatū. Ideo notandum q̄ principale fundamentū p̄ glossatores canonū et p̄cipue sup̄ ea. accusatus. et. §. sane. et sup̄ verba heresim sapiant manifeste accipitur. si ndant insup se sup̄ dicta theologorū. **Thome Alberti Bonauen. in. ij. sententiarum. di. vij.** Et bis specialiter aliqua expedit recitare. Nam vbi ca. dicit vt in argumēto primo deductū est q̄ inquisitores hereticę prauitatis de sortilegijs ⁊ diuinacionibus se nō debent intrromittere nisi heresim sapiant manifeste dicunt q̄ sortilegi vel diuinatores sunt duplices. scz artificiales et hereticales. et p̄mi dicunt meri diuinatores qz vicz mere arte agunt. de quibz etiā loquit. c. c. tenore. extra de sortilegijs. vbi dicit. q̄ v. d. stricus p̄b̄iter cum quodā infami hoc est diuinatore. dicit glo. ad secretū locū perrexit. nō ea intentione vt demonē inuocaret. q̄si dicat. quia hoc fuisset hereticum. sed vt cum inspectione astrolabij futurz quoddā inueniret. quasi dicit q̄ est mera diuinatio vel sortilegium. **Secundi vero hereticales dicunt diuinatores q̄ in eoz arte demonibus aliquē honorē latric vel dulce impendunt qui diuinando futura predicere conant. vel aliquid simile q̄d heresim sapiant manifeste exercent. ⁊ tales iudicio inquisitorū sicut et alij heretici subiacent. Et q̄ bec sit mens ea. pbant per canonicas glossas verbū saperēt. Nam Jo. an. sup̄ alle. c. accusatus. et ver. saperent. dicit ita saperēt. sicut est circa aras idolorū nepharas preces emittare. sacrificia offerre demones cōsulere eozumq; responsa suscipere. vel associāt sibi p̄pter sortēs exercendas hereticos. vel faciūt p̄dicta cum sanguine vel cum corpore christi vel in sortibz vt possint habere responsa. puerum rebaptisant vel bis similia. Ad eundem sensum allegant Archi. sup̄ eo. c. et. §. sane. et super codē verbo saperent.**

Item allegat Jo. mo. Raymundū. **Suibel. de monte. Laudi.** Item pbant per determinatiōē ecclesie ex p̄cilio acquirensi. **xxvi. q. v. cpi.** vbi hmōi mulieres sup̄stitiose infideles nominant cū dicit. vti nā bc kole i sua pfidia perissent. et pfidia in christiano dicit heresis. Unde et inquisitorū hereticoz iudicio sunt subiecti. Probant insuper p̄ theologos. **P̄mo per sanctū Th. ho. in. ij. sentent. di. vij.** vbi querit. vtrū vti auxilio demonis sit peccatū vbi inter alia hec verba dicit sup̄ illud **Esā. viij.** Nunquid nō populus a deo suo requireret visionē. In omnibus in quibz cōplemētum operis et virtute demonis expectat est apostasia a fide. p̄pter pactū inicum cū demone vel verbotenus si inuocatio intersit. vel facta aliquo etiā si sacrificia desint. Ad id allegant **Albertū** in eodem suo scripto et d̄stin. Item **Petrū** de tarantasia. Item **Petrū** de bonaventura nouiter canonizato qui tamen nō petrus nominatur cum fuerit verum nomen suū. Item **Alexandrū** de ales. Et **Sui** donē ordinis carmelitarū qui omnes dicit q̄ demones inuocantes sunt apostate et per cōsequens heretici. vnde inquisitorū hereticoz coruz iudicio subiecti. Sed q̄ p̄fati inquisitores per hec et p̄ quecūq; ab eis allegata nō possunt sufficenter pbare. quin etiā p̄fati sortilegi ⁊ iudicio ordinarioꝝ seu episcoporū seclusis inquisitoribus possunt subiacere. et q̄ inquisitores a talinz diuinatorū nigromanticorū seu etiā maleficorū se possunt exonerare. nō q̄ illi inquisitores male faciūt inquirendo sup̄ tales vbi ep̄i nō inquirūt. in quo casu pot̄ inquisitores illi sunt cōmendandi. sic pbatur. Inquisitores nō habent se intrromittere nisi super crimē heresis. et cū hoc oportet q̄ illud crimen sit manifestum. Patet per frequenter alle. ca. accusatus. et. §. sane. Quo stante tunc iterū arguit cū quis aliqua cōmittit que absq; vicio heresis committere potest. quantumcūq; illa sunt grauia et enozmia. ad huc nō est vt hereticus iudicandus. licet sit puniendus. et quo sequit̄ q̄ vbi quis non est iudicandus vt hereticus. sed vt malefactor puniendus inquisitor nō se debet intrromittere. s̄ debet talē iuxta tenorē canonis suis iudicibus ad puniendū relinquere. Quo iterū stante sequitur q̄ omnia inducta per glossatores. canonicas. et theologos. vt demones inuocare. eis sacrificare ⁊c. vt suē pra tactum est nisi ex vicio heresis processerint. inquisitores nō se debent intrromittere. sed suis iudicibus vt supra relinquere. Quo

fieri in stante: cum prefata sepissime sine vi-
cio heresis fieri possunt in quo casu talia faci-
entes non sunt vt heretici habendi aut cōdo-
nandi. subscriptis p̄batur auctoritibus et
rationibus. Nam ad hoc q̄ aliquis sit p̄prie
hereticus quinqz requirunt. Primum est vt sit
error in ratione. Secundū est q̄ error ille sit
circa ea que sunt fidei vel cōtra veritatē de-
terminationis ecclesie in his que pertinent ad cōse-
cutionem vite eterne. Tertium est q̄ error ta-
lis sit in illo qui catholicā fidem p̄fessus est.
alias enī esset iudeus vel paganus nō hereti-
cus. Quartū est q̄ talis error in eo qui fidem
suscepit sit taliter q̄ aliqua veritatē de christo
cōfiteat pertinentē ad diuinitatē vel humani-
tatem. alias si totū discederet esset apostata.
Quintū est vt talē errorem pertinaciter volunta-
ter et obstinatē eligat et sequatur. et qd̄ de he-
resi et heretico sic sumpto. c. alle. accusatus.
et verbū saperent intelligat. glosas tñ cano-
nicistarum nō reprobando sed saluando. sic p̄-
batur. Nam q̄ primum requirat scz error in
intellectu. hoc notū est omnibus per cōmunē
regulam. Duo requirunt vt quis dicatur he-
reticus. vnū materiale scz error in rōne. alter-
um formale scz pertinacia in voluntate. Pa-
tet et per Augustinū. hereticus est qui nouas
et falsas opiniones aut gignit aut sequitur.
Ratio etiam adest quia heresis est infidelitas in
fidelitatis. et infidelitas est in intellectu sub-
iectiue. sicut et fides sibi cōtraria et opposita
habent fieri circa idem. Duo stante factum
vel opus quodcūqz sine errore nō facit hereti-
cum. v̄puta si quis fornicat aut mecbatur:
licet agat cōtra veritatē que dicit nō mecbat-
beris. ex hoc non est hereticus nisi credat vel
opinetur fornicari esse licitū. Et ratio est. qz
quandocūqz aliqua duo necessario requirun-
tur ad cōstitutionē alicuius. deficientē altero
eorum impossibile est illud esse. qz dato oppo-
sito q̄ sine illo possit esse. iam non necessario
requireretur ad cōstitutionē illius. sicut quia
ad cōstitutionē domus necessario requiritur
fundamentū paries tectū. ideo altero deficiē-
te nō habetur domus. Sic ergo quia ad he-
resim cōstituentā requiritur error in intel-
lectu necessario. nullū factū absolute sine erro-
re in intellectu facit hereticū. Et propter hoc
nos inquisitores germanice dicimus cū bea-
to Antonino in secūda p̄te summe sue hanc
materiā pertractans q̄ baptisare imaginē
adorare demones eis iburificare. cōculcare
corp̄ christi in luto. et omnia huius que sunt

valde horrenda peccata. nisi sit error in intel-
lectu nō faciunt hominē hereticū. Et ideo si
quis faceret ista v̄puta baptisaret imaginē
nō male sentiens de sacramento baptisimi. nec
de eius effectu nec credens istum baptisimus
esse aliquid nec habere effectum et vt sua sed
facit hoc p̄pter aliquē finem facilius assequē-
dum a demone cui querit. p̄pter hoc cōplace-
re. ita q̄ aliquo pacto implicito vel exp̄presso
illud agat vt demon sibi vel alicui faciat qd̄
petit. s̄m q̄ caracteribus et figuris s̄m arte
magical ab hoibus demones pacto exp̄presso
vel tacito inuocant ad desideria eorū c̄plen-
da. dum nō petant a demone quod sit su-
pra facultatē eius. nec q̄tum ad potentia nec
q̄tum ad cognitionē. sic scz q̄ nō male senti-
at de potestate aut cognitione demonis. sicut
essent illi qui crederent q̄ demon possit necesse
suare liberū arbitriū hominis. vel illi q̄ cre-
derent q̄ demon omnino ex tali pacto: et in-
omnē euentū quantumcūqz a deo nō permis-
sus posset facere qd̄ petunt vel qui crederent
q̄ posset scire alterā partem futuri cōtingen-
tis. vel effectū aliquē facere qui est p̄prie soli
deo. tales enim nō est dubiū q̄ habent erro-
rem in intellectu et male de potestate demo-
nis sentirēt. et per cōsequens sup̄positis alijs
cōditionibz que requirunt ad dei esse esse
heretici. et ordinarioz simul et inquisitorū
iudicio subiecti. Sed si ex causis p̄dictis fa-
cerent nō male sentientes de baptisimo et alijs
p̄dictis prout cōmuniter sit eo q̄ ip̄o facto
malefici et nigromantici cum sciunt ip̄m dia-
bolum esse inimicū fidei et aduersariū sa-
lutaris iam coguntur in eorū cordibus sentire
magā vim esse in fide et q̄ nulli falsitati sub-
iacere potest cui pater mendacij tantū p̄cesse
noscitur. Ideo licet talia facientes peccarent
grauissime nō tamen essent heretici. Et ratio
est. quia nō male sentiunt de sacramento. licet
eo male et sacrilege vtantur. vnde sunt magis
forzilegi q̄ heretici. et de numero illorum de
quibus alle. c. accusatus. pretendit nō subia-
cere iudicio inquisitorum. cum nō manifeste
sapiat heresim immo vix occulte et quasi nul-
lo modo. Et eodē modo de adorantibus de-
monem et sacrificantibus ei. quia si hoc faci-
unt credentes diuinitatē esse in demonibus.
vel credentes q̄ cultus latrē sit eis et biben-
dus. vel q̄ omnino ex exhibitione talis cul-
tus assequantur qd̄ requirunt a diabolo. nō
obstant dei p̄hibitione seu etiam permissio-
ne tales essent heretici. Sed si ista faciunt nō
ita sentientes de demone. sed vt aliquo pacto

cum demone facilius per ista exequantur ab ipso quod intendunt. tales non sunt heretici ex natura rei licet graviter peccent. Et quidem pro maiori declaratione sunt aliquae objectiones mouende. Nam obitare videtur quod secundum iura symoniacus non est hereticus. ut. i. q. i. quisquis per pecuniam. et tamen non habet errorem in intellectu. Nam symoniacus non est hereticus. propter sed large propter quandam similitudinem. quia ex quo videtur vel emit sacra ita agit ac si estimaret donum gratie pecuniam posse possideri secundum theologia. Sed non hoc estimando sicut communiter accidit non est hereticus. quia non hoc credit sed bene verum esset si hoc crederet scilicet donum gratie posse pecuniam possideri. Item obitare videtur quod dicitur de heretico. quicunque. et alie. c. accusat. quod adorans hereticum est hereticus. Sed grauius peccat qui adorat demone quam qui adorat hereticum. ergo etc. Item qui iudicandus est ut hereticus videtur esse hereticus. quia iudicium debet sequi reuerentiam. sed talis iudicandus est hereticus. Nam ecclesia non potest iudicare nisi de his que patet. occultorum enim cognitio est deus et iudex. di. xxiii. erubescant. Sed ea que sunt in intellectu non possunt patere nisi ex factis extrinsecis visis vel probatis. et talis factus talis est iudicandus hereticus. Preterea impossibile videtur quod aliquis faciens talia scilicet concubando corpus christi et hominis. nisi male sentiat de corpore christi. probatur hoc. quia impossibile est malicia esse in voluntate. quin sit error in intellectu. cum et secundum philosophum omnis malus est ignorans seu errans. cum ergo talia facientes habeant malicia in voluntate. ergo habent errorem in intellectu. Respondetur ad ista. Et primo super primum et tertium quod coincidunt. Duplex est iudicium. scilicet dei qui videt interiora. hominum qui non possunt iudicare de interioribus nisi per exteriora. ut argumentum faceret tertium. Nemo ille qui iudicatur ut hereticus iudicio dei est vere hereticus ex natura rei. Deus enim nullum iudicat hereticum nisi habente errorem fidei in intellectu. Sed ille qui iudicatur hereticus iudicio hominum non oportet quod sit hereticus ex natura rei. sed quod fecerit tale factum per quod apparet ipsum male sentire de fide. et per consequens iuris presumptione hereticus reputat. Et si queratur. An ecclesia habet statim iudicare tales qui sic adorant demones. vel baptizant imagines hereticos et punire sicut hereticos. Responsiones nota. Primo quod ad discernendum istud magis pertinet ad canonistas quam theologos. Canonice dicent iuris presumptione hereticus reputat et ut hereticus est puniendus. Theologus dicit pri-

mo iudicio sub correctione sedis apostolice quod non quantum est ex natura rei quicquid sit iuris presumptione. Et ratio potest esse ista. quia quantum dicitur aliquis effectus dependere. potest et duplici causa. nunquam ex natura rei ex illo effectu potest iudicari propter altera causa. Cum igitur iste effectus qui est adorare demone vel eius auxiliu ad maleficiandum postulare imaginem baptismi vel infantem viuum offerendo vel occidendo vel aliud huiusmodi possunt peccare ex duplici causa. scilicet vel credendo demone adorandum et sibi sacrificandum et imagines capere sacramentalis effectus. vel quia aliquo pacto facto cum demone facio ut facilius obineam quod volo a demone in his que non sunt supra facultate sua ut supra tactum est. non de beo statim iudicare ex tali effectu propter altera causam scilicet quod hoc faciat ut male sentiens de fide. Unde quando constat de huiusmodi effectu. vltiori inquirendum est de causa et si ex errore et perversitate fidei hoc fecit iudicandum est hereticus et iudicio inquisitorum cum ordinariis subiaceat. Sed si ex alia causa iudicandus ut fornicus et vilissimus peccator. Alia responsio ad nostrum propositum quicquid sit ex omnibus dictis et allegatis constat quod omnes diuinatorum et malefici qui iudicantur heretici iuris presumptione et non ex natura rei ordinariorum iudicio et non inquisitorum subiacent. nec presertim inquisitores aliorum regnorum per allegationes canonum et gloriatorum se tueri possunt. eo quod tales demonibus sacrificantibus et adorantibus iudicant hereticos iuris presumptione et non ex natura rei. Textus autem dicit quod debeant sapere heresim manifeste. sapere intrinsicè et ex natura rei. et sufficit nobis inquisitoribus de hereticis ex natura rei infectis se intrinsecè alios suis iudicibus relinquendo. Et quia dictum est quod inquirendum est de causa vtrum ex errore fidei hoc fecerit vel non: vtrum hoc facile erit. Nam sicut habitus fidei cognoscitur per actum fidei qui est credere et consistere ea que sunt fidei. et habitus castitatis per caste viuere. ita ecclesia potest iudicare aliquem hereticum inquirendo si habet actum discernendi seu male sentendi de aliquo articulo fidei. Sic enim et malefica que fide in toto vel in parte abnegauit vel corpus christi vilissime tractauit homagium preterit vtrum hominis ad complacendum demone tantum fecerit. immo si in toto abnegauit etiam corde iam iudicabitur ut apostata et deficit quarta conditio que habet occurrere ad hoc ut quis propter dicatur hereticus. Et si huius determinationis obijciat bulla et commissio nobis ab Innocentio octa-

no facta vbi maleficus iudicio inquisitorum
subiiciuntur. Respondetur per illa nō exclu-
ditur cum et diocesani etiam vsq; ad senten-
tiam diffinitiuā cōtra eos pcedere possint p
illa antiqua iura vt dicitur est. cum hec bulla
positus in parte sollicitudinis nobis inquisi-
toribus tradita sit: quā et opere q̄tum possi-
mus cum dei adiutorio exhibebimus. Unde
et primū argumentū nō suffragatur inquisi-
toribus illis. sed potius cōtrarium cōcludit
cum tales simoniaci tantummodo iuris p̄sum-
ptione censentur heretici de quibus ordina-
ri per se iudicare possunt. Irrequiritis in-
sitoribus. immo nec inquisitores de simonia
cis varijs se intromittere habent et pari ra-
tione de alijs qui tantū iuris p̄sumptione
heretici iudicant. Nam cōtra episcopos scis-
maticos pcedere nō p̄nit. et platos alios su-
periores. vt patz in c. inquisitionis. de here-
li. vi. vbi sic dicit. Inquisitores heretice p̄a-
uitatis ab apostolica sede seu alijs quibuslibet
de puratis de h̄mōi crimine inquirere cō-
tra eos vt nequeunt aut eius p̄teru pcedere
contra eos. nisi in litteris cōmissionis sedis
apostolice q̄ hoc possint continet expresse.
Si tamē inquisitores ipsi episcopos vel ali-
os superiores platos sciuerint v̄l inuenerint
circa crimen hereficos commississe aut eos de
h̄mōi diffamatos existere vel suspectos id te-
nebunt sedi apostolice nunciare. Ad secun-
dum similiter patet ex p̄habitis responsio.
Nam adorans hereticū est tunc hereticus si
adorat ip̄m credens esse adorandū seu bono-
randum p̄pter suam doctrinā et opinionem.
Si autē honorat ip̄m p̄pter aliquod tempo-
rale sine aliquo errore fidei in intellectu non
est p̄prie hereticus. sed iuris fictione vel p̄-
sumptione seu similitudinarie. qz agit sicut
male sentiret de fide sicut ille quē adorat. vñ
nec inquisitorū iudicio subiacebit. Ad terti-
um patet ex p̄missis quia licet iudicatur ab
ecclesia vt hereticus p̄pter facta extrinseca vi-
sa et pbata. nō tamē sequitur q̄ semper sit he-
reticus ex natura rei sed iuris p̄sumptione
sic reputat. vnde et in illo casu inquisitorū iu-
diciū subterfugit. quia nō sapit heresim ma-
nifeste. Ad quartū dicendum q̄ saluum sit be-
repticus qz nō est possibile q̄ aliquis cōcul-
cet corp⁹ christi abiq; hoc q̄ male sentiat vel
peruersitate fidei habeat de corpore christi.
quia potest hoc facere sciens se peccare et cre-
dens firmiter ibi esse corpus xpi. Facit tamē
hoc vt placeat demoni et facili⁹ obtineat qd
vult ab eo. Et licet omnis malus error: non
tamē errore intellectus qui est heresis seu er-

rans male sentiens de his que sunt fides sed
de his que sunt virtutis alicuius cuius cōs-
trarium in vicijs operatur. Et t̄m de primo
principalit̄ qd ad heresim p̄prie sumptū requi-
ritur et s̄m q̄ iudicio inquisitorū debet hereti-
cus subiaceri. Nec obstat si dicat t̄m etiam
cōtra diffamatos: aut suspectos leuiter rebe-
menter aut violenter de heresi. et qui non vi-
dentur sapere heresim manifeste inquisitorū
potest pcedere. Respondetur. inquirere p̄t et
procedere super tales inquantū sunt suspecti
aut diffamati de heresi p̄prie dicta de qua etiam
nunc loquimur vt lepta cūm de qua etiam
bet errozes in intellectu: et alia quattor sequē-
tia annexa. quozum secundū est vt talis error
sit circa ea que sunt fidei. vel cōtra veritatem
determinationis ecclesie in his q̄ pertinent ad
fidem et bonos mozes et necessaria ad conse-
cutionē vite eterne. Si enim error sit de his
que nō p̄tinent ad fidem. puta q̄ credat quis
solem nō maiorē terrā. et h̄mōi nō est piculo-
sus error. Error autē cōtra sacram scripturā
cōtra articulos fidei. contra determinationē
ecclesie vt supra est heresis. ar. xxiij. q. i. hec
est fides. Itē qz determinatio dubiozū circa
fidē pertinet principaliter ad ecclesiā et p̄prie
pue ad pontificē summū christi vicariū Pe-
tri successōrē. vt expresse dicit. xxiij. q. i. quo-
tiens. Et cōtra determinationē ecclesie nul-
lus doctor vel sanctus sua sententiā defendit
vt dicit Tho. s̄s. fe. ff. Hiero. nec Aug⁹.
nec alius. Sicut ergo aliter p̄nanciter cō-
tra fidē est hereticus. ita et cōtra determina-
tionem ecclesie in his que p̄tinent ad fidem et
necessaria ad salutē p̄nanciter asserēs est he-
reticus. Ita enī ecclesia nunq; errasse in fide
probat. vt dicitur. xxiij. q. i. a recta. et alijs. c.
Signanter autē dicit quia asserens cōtra de-
terminationem ecclesie nō simpliciter sed in
his duobus que p̄tinent ad fidem et salutē
est hereticus. Nam in alijs cōtrariū sentiens
nō est hereticus. sicut q̄ ius nō pōt separari ab
v̄su in rebus vsu cōsumptibilibz. qd declara-
uit et determinauit Johannes. xxij. in extra-
na. ad cōditorem. Vbi dicit: contradicentes
huic sententię esse cōtumaces et rebelles eccle-
sie nō hereticos. Tercū quod requiritur est
q̄ error sit in illo qui catholicam veritatē est
professus. Si quis enim nunq; esset p̄fessus
fidem christianā nō esset p̄prie hereticus sed
simpliciter infidelis vt iudeus et gentilis qui
foris sunt. Unde Aug⁹. de ciuit. dei. Quidē
diabolus genus humanū a cultura idolozū
et demonū liberari. hereticos mouit qui sub

vocabulo christiano doctrine resisterent christiane. Oportet ergo quod error sit in illo qui in baptismo suscepit fidem christianam ad hoc ut sit hereticus. Quartum quod requiritur est quod talis error sit in eo qui fidem suscepit taliter quod aliquam veritatem de christo confiteatur pertinentem ad diuinitatem vel humanitatem. Si enim nullam veritatem penitus confiteretur magis proprie apostata quam hereticus censeretur. Sic iulianus apostata. et distinguitur vniuersum ab altero licet aliquando vniuersum sumatur per alio. Sub hac conditione reperiuntur certi qui interdum egestate et molestiis variis afflicti corpus et animam tradunt diabolo et fidem abnegant dummodo in eorum necessitatibus. et ad possidendum diuitias et honores diabolus eis assistat. Nouimus certos nos inquisitores et post aliquos penitentes. qui vique absque errore fidei in intellectu quia tantummodo propter comoda temporalia talia commiserunt. vnde nec heretici proprie nec iterum apostate et corde et iulianus. licet magis apostate censerentur. Ex corde vero apostate si nolunt resillire ut heretici impenitentes tradentur curie seculari. Si autem velint recipiuntur per heretici penitentes. iuxta. c. ad abolendam. §. presenti. de here. li. vi. Concordat Raymundus si. de apostatis. c. reuertentes. vbi dicit. Quod reuertentes ab apostasia perfidia cum fuerint heretici tanquam reuertentes ab heresi sunt recipiendi. Et hic sumitur vniuersum pro alio ut prius tactum est. Et subdit. Illi vero qui metu mortis fidem abnegant. hic tu accipe quod propter comodum temporale diabolo fides abnegant et erroribus non credunt. licet iure heretici non sint. nota hic quod non sunt proprie heretici. Subdit. postquam non habent in mente errorem. Iudicio tamen ecclesie qui habet per exterioribus de interioribus iudicare heretici habendi sunt. nota hic iuris fictione. et si reuertant ut penitentes heretici recipiendi sunt. Non enim metu mortis est merus cadens in constantem viuum ad fidem christi abneganda. sic et tu accipe propter comoda temporalia. Vnde concludit. Sanctius dicit moyses quod abnegare vel vesca idolatrie ut dicit Augustinus. et recitatur. xxxij. q. iij. Simile iudicium de maleficis fidem abnegantibus esset ut ibi resillire vellet recipere ut penitentes absque hoc quod curie seculari relinquere. omnibus tamen modis ad gremium ecclesie recipiunt vbi petunt. et curie seculari si non traduntur relinquunt. et hoc propter damna temporalia illata. put in modis sententiandi patebit. et omnia pre-

fatius ordinarius exequitur. ita quod etiam inquisitor suas vices illi committere potest in hoc dumtaxat casu apostasie. sed est in alijs casibus foris legozum. Quintum quod requiritur ad hoc quod quis proprie sit hereticus est ut talem errorem firmat voluntate et obstinata eligat et pertinaciter sequatur opinioniones. Vnde secundum Dico. maleficus est electione est dicta. Et ideo secundum Augustinum. non qui falsas opinioniones agnoscit vel sequitur. sed qui pertinaciter defendit hereticus esse censendus. Unde si quis non pertinaciter maleficus sentiret aliquid contra fidem sed ignorantia paratus corrigi si quis sentit falsum ostendetur sibi esse contra fidem vel facram scripturam vel determinationem ecclesie. xxxij. q. iij. dicit apostolus. Et ideo ipse Augustinus dicebat. Errare potero hereticus non ero. quia scilicet paratus corrigi cum sibi fuerit ostensus error. Et constat quod quotidie inter doctores circa diuina sunt varie opinioniones et aliquando contradictorie ita quod necesse est alteram esse falsam. et tamen nulla earum reputatur falsa donec per ecclesiam fuerit determinata. ar. xxxij. q. iij. qui in ecclesia. Et quibus omnibus concluditur quod probare maleficos subiacere iudicio inquisitorum vel etiam alios quocumque modo demones inuocantes per dicta canonistarum super alle. verbum saperent. in. c. accusatus. comprehensum non sufficienter probatur. cum tales ab eis heretici iudicantur quadam iuris fictione. nec etiam per dicta theologorum. cum et ipsi tales nominant apostatas verbo vel opere. non autem mente et corde. de quo errore verbum saperent preterit. Et licet iudicantur ut heretici. non tamen propter hoc sequitur quod episcopus sine inquisitore non possit ad sententiam diffinitiuam contra eos procedere aut carceri ad penam deputare aut tormentis exponere. Immo in casu quo hec decisio non videatur sufficere ad hoc ut nos inquisitores simus a maleficarum inquisitione etonerati. nolimus tamen hoc via iuris erigere. cum vices nostras in his dumtaxat super sententiaz ferendam ipsi diocesanis committere possimus. Hoc enim habetur in capi. multorum. in principio. de hereti. in clem. Vbi sic dicitur. Multorum querela transita. ut negociuz inquisitionis huiusmodi eo prosperetur felicitius. quo deinceps eiusdem labis indago solertius diligentius et cautius peragetur ipsam tam per diocesanos episcopos quam per inquisitores a sede apostolica deputatos omni carnali odio vel timore aut cuiusmodi commoda

di temporalis affectione semotis decernim⁹
exerceri. sic q̄ quilibet de pdictis sine alio ci-
tare ⁊ arreſtare ſeu cape ac tute cuſtodie man-
cipare ponendo in cōpedibus et maniciis ſer-
reis. ſi ei viſum fuerit ſuper quibz facienduz
ipius cōſcientiam oneramus. necnō inquire-
re cōtra illos de quibus p̄ hmōi negotio ſm
damn et inſticia viderit expedire. duro tamē
tradere carceri qui potius ad penam q̄ ad cu-
ſtodiam videatur vel tormentis exponere il-
los aut ad ſententiā pcedere cōtra eos. **E**pi-
ſcopus ſine inquisitore aut inq̄ſitor ſine dio-
ceſano aut eius vel epiſcopali ſede vacāte ca-
pituli ſuper hoc delegato. ſi ſui ad inuicē to-
piam habere valeant infra octo dierū ſpacio
poſtq̄ inuicem ſe requiſuerint non valebit.
et ſi ſecus preſumptū fuerit nullū ſit et irritū
ip̄o iure poſt ſequitur ad noſtruz poſitum.
Verum ſi epiſcopus vel eius ſeu capituli ſe-
de vacante delegato cum inquisitore aut in-
quifitor cum altero eorum de p̄miſſa ne-
queant aut noluerint p̄ſonaliter cōuenire p̄
epiſcopus vel eius ſeu capituli ſede vacante
delegatus inquisitori et inquisitor epiſcopo
vel eius delegato ſeu ſede vacante illi qui ad
hoc fuerit per capitulum deputatus. ſuper
illis cōmittere vices ſuas vel ſuas significa-
re per litteras cōſilium et cōſenſum. **E**t quo
patet q̄ licet in quinqz caſibus vnus ſine al-
tero in tribus vero minime pcedere poſſit. qz
tamē vnus alteri vices ſuas cōmittere pōt:
p̄ſertim quo ad ſententiā ſerendā. ideo et nos
hoc per p̄ntes ſacere decreuimus alijs in-
quifitoribus in ſuis limitibus remanentibus. **A**d
argumenta ergo reſpondendo patet ex p̄miſ-
ſis ad ſex prima argumenta p̄ inquisitoribus
militantia decifio. q̄ eorū inquifitioni male-
fici et ſortilegi nō videntur ſubijci. **A**d alia
autem argumenta p̄ dioceſanis in caſu quo
et ip̄i a maleficarū inquifitione ſe exponere
vellent. et civili iudicio relinquere. **P**atet q̄
nō poſſunt hoc eadem facilitate quo in-
quifitores facere. quia in crimine heretiſ iuxta. c.
ad abolendā. et. c. vergentis. et. c. ex cōmuni-
camus vtrūqz. extra de hereticis. **I**udicis ec-
cleſiaſtici eſt cognoscere et iudicare. et iudi-
cis ſecularis erequi et punire. vbi ſententia
transit in vindictā ſanguinis. ſecus vbi ad
alias penas penitentiales. **V**ideat etiā q̄ in he-
reſi maleficarū licet nō in alijs heretiſ etia:
ip̄i dioceſani ſuas vices ad agnoscendū ⁊ iu-
dicandū in foro civili cōmittere valeat. ſū
vt in argumentis tanq̄ hoc crimen malefi-
carum nō eſt mere eccleſiaſticum. immo poti

us civile. p̄pter damna que inferuntur tempo-
ralia. tum etiam quia leges ſpeciales in puni-
tionem maleficorū quo ad omnē viam puni-
tionis edite cernunt. **V**idetur deniqz q̄ hec
via plurimū in exterminū maleficarū deſer-
uirit. ⁊ in maximū releuamen ordinarioꝝ co-
ram tremendo iudice ſuper diſtictū examē
quod exigitur cum teſte ſcriptura iudiciū du-
riſſimū his qui preſunt imminet. et ſm hanc
differentiā pcedemus videlicet q̄ iudex ſecu-
laris cognoscere ⁊ iudicare poteſt vsqz ad ſen-
tentiam diſſinituā ad penitentiā quā ab or-
dinarijs recipit. ſecus ſuper ſanguinē quā
per ſe ſerre poteſt.

Vergo iudices tam in foro eccleſia-
ſtico q̄ civili modos cognoscendi iu-
dicandi et ſententiandi ſemp in p̄mi-
p̄iu habere valeat. cōſequenter circa tria p̄in-
cipaliter pcedendum erit. **P**rimo quis mo-
dus inchoandi. p̄ceſſum fidei. **S**ecundo q̄s
modus cōtinuandi. **T**ercio quis modus ter-
minandi et ſententiandi in hac materia ma-
leficarū. **C**irca primū quinqz difficultates.
Prima quis inter tres modos pcedendi qui
in iure tanguntur ſit magis competens. **S**e-
cunda de numero teſtium. **T**ercia an poſſint
cōpelli ad iurandum. **Q**uarta de conditione
teſtium. **Q**uinta an inimici capitales ad teſti-
ficanduz admittunt. **S**ecunda pars cōtinet
queſtiones vndecim. **P**rima qualiter teſtes
ſunt examinandi. et q̄ ſemp quinqz p̄ſone de-
bent eſſe preſentes. **S**ic qualiter malefici ſunt
interrogande generaliter et particulariter. et
erit ſexta in ordine libri. cum numerus mu-
tatur eo vt lector facilius reperiet materiam
optatam. **S**ecunda varia dubia declarat ſu-
per reſponſiones negariuz. et quando ſit in-
carceranda et quando p̄ manifeſte deprehen-
ſa in heretiſ maleficarū. **T**ercia de modo ca-
piendi maleficas. **Q**uarta de vobis q̄ poſt
captionem faciendū ſunt iudici et an deponē-
tium nomina ſint ei manifeſtandaz deſenſio-
nes concedende. **Q**uinta qualiter deſenſio-
nes cum deputatione aduocati ſint cōceden-
de. **S**exta quid faciet aduocatus cum ſibi
teſtium nomina nō publicantur. et vbi inimi-
ciciam capitalem allegat coram iudice. **S**e-
ptima qualiter iudex inimiciā capitale in-
ueſtigare habet. **O**ctaua de his que iudex
habet aduocare anteqz delatā tormentis ex-
ponat. **N**ona de mō ſententiandi ad queſtiones
⁊ tormenta. **D**ecima ſup tormēta p̄tinuanda
et q̄liter ſunt tormentande ⁊ de cauſelis et ſi-
gnis p̄tra maleficiū taciturnitū. **V**ndecima

super finales interrogationes et cautelas a iudice obseruandas. Tercia pars continet primo questiones tres quas iudex debet aduerte. et ex quibus omnis sententia diffinitua debet pcedere. Prima an super examen candidis ferri possit i. sententiari. Secunda de mo quo omnis sententia est ferenda. Tercia ex quibus suspicionibus potest indicare et qualiter super vnamquasq; suspicionē debet sententiari. Demū super vltimā partē de viginū modis sententiandi. quarū tredecim sunt cōmunes super omnē heresim. reliqui specialiter super heresim maleficarū. et quia locis suis patebunt causa breuitatis hic non assignantur.

Questio prima super modum inchoandi processum.

Queritur ergo primo quis sit modus cōpetens ad inchoandū processum fidei contra maleficas. Respondeatur. Cum inter tres modos qui tanguntur. extra de accusa. denun. et inquisitione. et primus est quando aliquis accusat aliquem de crimine heresis vel fauozia coram iudice offerendo illud se pbaturū et inscribit se ad penā rationis nisi pber. Et secundus modus quā aliquis denunciatur aliq; ita tñ nō q; offert se probaturū nec vult facere ptem. sed dicit q; denunciatur zelo fidei. vel rōne sententię excommunicationis late p ordinariū vel eius vicariū. aut rōe pene temporalis quā secularis iudex cōtra nō denunciante. Et tercius modus per inquisitionē. hoc est quā nō est aliquis accusator vel denunciator. sed fama laborat in aliqua ciuitate vel loco q; sint maleficę. et tunc iudex habet non ad instantiam partis s; etiā ex officio pcedere. Ideo aduertendum q; primū modū pcedendi iudex nō libenter admittat. tum quia nō est in causa fidei vsitatus nec etiā in causa maleficarū qui sua maleficia occulte exerceant. tum etiā quia est accusanti multū piculosus ppter penā talionis qua plecteret vbi in pbatione deficeret. tum etiā quia est multū litigiosus. Incipiat processum per citationē generale affigendo illā ad valuas ecclesie procbialis vel pctorij per modū qui sequit. Cum nos vicarius talis ordinarij. aut iudex talis dñi totis nostris affectibus inhiantes ac ex omnibus nostris pcorijs affectantes populū christianum nobis cōmissum in vnitatē et serenitatē catholice fidei cōsouerit. ac ab omni peste prauitatis heretice visceraliter elongari. Jecirco

nos iudex prefatus. cui ex iuncto officio bec incumbunt. ad gloriam et honorē recolendi nominis iesu xpi et ad exaltationē sancte fidei oribodote arg; ad depressionē heretice prauitatis precipue in maleficis vniuersis et singulis cuiuscūq; additionis status. Hic nota. Si ecclesiasticus iudex inquirat addat. ordinis religionis aut dignitatis cristian. qui sunt infra terminos huius ciuitatis aut circū illā aut oppidi ad duo miliaria. ad quozū noticiā peruenerint bec mandata. ecclesiasticus iudex adiungat. Auctoritate qua fungitur in hac parte in virtute sancte obedientie. ac sub pena excommunicationis precipim; et mandamus ac mandando requirimus et monemus quatenus infra. xij. dies prime pputandos. Dic secularis iudex mo suo mandabit. et penis eis cōsuetis quoz primos quatuor p primo. et reliq; quatuor primis q; tuoz immediatos p scō. ex vltimos quatuor p tercio termino pemptis. Ac trina monitione canonica assignamus: nobis reuelat si quis scit vidit vel audiuit aliquā esse psonam hereticā et maleficā diffamatā vel suspectam et in speciali talia praticante que in no cumentū boim iumento. aut terre frugū. et damnū republice cedere valeat. q; si nostris antefatis monitis et mandatis nō paruicrit effectū. premissa infra taratū terminum nō reuelando sciat se. Iudex ecclesiasticus addat excommunicationis mucrone pculsum. Secularis iudex addat penas temporales. Quā excommunicationis sententiā in oēs et singulos taliter vt predicat cōtumaces prefata nostra monitione canonica puenite et eorum obedientia requirente. nunc vt ex tunc et tūc vt ex nunc ferimus in his scriptis. Absolutionem barū sententiariū nobis tñmō referuandum. Cōcludit iudex secularis mo suo Datum etc. Nota insup super secundum modum q; cum vt dictū est secundus modus pcedendi et processum fidei incipiendi est per modum denunciatiōis. vbi denunciante nō offert se probaturum nec vult facere partem. sed dicit q; denunciatur rōne sententię excommunicationis late. vel zelo fidei et ppter bonum reipublice. Ideo secularis iudex hoc debet in sua citatione generalit; ad premissa monitione specificare. q; nemo est imitē se penalem fieri etiā si in pbatione defecerit. quia non offert se vt accusans sed vt denunciante. Et tunc quia plures comparebunt ad denunciandum iudici. notare debet iudex vt procedat mo qui sequit. Primo habeat notariū et duas honestas psonas. siue sint clerici

sine laici. vel si notarius nō posset haberi tūc loco notarij sint duo viri idonei. Hoc enim tangitur in. c. vt officij. §. verū. li. vi. vbi ita dicit Verū qz in cā graui crimine cū multa oporteat cautela peccit vt in reos sine vllō pferatur errore dure ac digne seueritas vltimis. Volumus et mandamus vt in examinatione testium quos recipi super hoc crimine p̄dicto ipm̄qz cōtingentibus oportuerit. adhibeatis duas religiosas et discretas personas. Dic Archidia. in glosa possunt intel ligi p̄sone honeste siue sint clerici siue laici. Sequitur in quarū p̄ntia per publicā si cōmode habere potestis p̄sonam aut per duos viros idoneos fideliter eorū depositos; testiu describant. Nota ergo q̄ p̄sonis adhibitis mandet denunciari index q̄ dicit in scriptis vel saltem dicat verbo. Et tūc notarius seu index incipiat p̄cessum per modum qui sequitur.

In noie domini amen. Anno a natiuitate dñi zē. tali die talis mensis in p̄ntia mei notarij et testiu infra scriptorū. talis de tali loco et talis diocesis vt supra cōparuit p̄sonaliter in tali loco corā honorabili iudice et obtulit eidem cedulā tenoris sequentis. inserat rota. Si autē nō per cedulā sed verbo. ponat sic. Cōparuit zē. et denunciāuit eidem q̄ talis de tali loco diocesis talis asseruit et dixit q̄ sciret hoc. vel q̄ fecerit talia nocumenta sibi vel alijs personis. Quo facto in cōtinenti faciet iurare ipm̄ denunciante modo consueto. vel ad quattuor dei euangelia. vel sup crucē erectis digitis tribus et duobus depressis in testimoniu sancte trinitatis z damnationē anime et corporis de dicenda veritate sup denunciatis. et p̄stito iuramento interrogabit eum. An scit esse vera que denunciāuit et si vidit vel audiuit. Si dicat se vidisse aliqua vrp̄ta qz ibi reperius tali hora tempore vel qz tetigit iumentū. vel quia intravit stabulum. Interrogabit index vbi eū vidit et quando et quotiens et per quē modū et qui erant p̄ntes. Si dicat q̄ nō vidit sed q̄ audiuit. Interrogabit eū a quibus audiuit et vbi et quē et quotiens z quibus p̄ntibus audiuit. formando articulos de quolibet p̄dictorū in gulariter et diuisim. et notarij seu scriptoris ponat totū in actis seu in p̄cessum immediate post p̄dictā denunciationē p̄tinuando sic. Qua quidē denunciāre vt p̄mittit facta. ip̄e inquisitor in cōtinenti fecit iurare ad quattuor dei euangelia zē. vt supra. ipm̄ denunciante de dicenda veritate sup denunciatis. et interrogauit eundē vnde et quō ea que denuncia-

uerat nouerat vel suspicionē habeat esse vera Respondit. qz vidit vel audiuit interrogauit vbi vidit vel vbi audiuit. et dixit. q̄ tali die talis mensis talis anni in tali loco. Interrogauit. quonē vidit vel audiuit zē. et formetur articuli vt dicitur. est et totū ponat in p̄cessu: et specialiter interrogat. qui sciunt cū eo in tali causa et qui p̄nt scire. Quibz oibus sic peractis vltimo interrogabit si denunciāt mala voluntate odio vel rancore. z obmittat aliquid fauore et amore. vel alias denunciāt rogatus vel suborcinatus. Et postremo inuiget ei virtute iuramenti p̄stiti tenere se cretuz quicquid ibi dixit. vel per iudicē sibi dictum fuit. et ponet totū in p̄cessu et in actis. et omnibz expletis ponat paulo infra. Acta sunt hec in tali loco tali die talis mensis z tali anno in p̄ntia mei notarij vel scriptoris adiuncto mihi tali in vigore officij tabellionatus. et talium testium ad hoc vocatorū et rogatorum.

Tertius modus p̄cessum incipendi qui etiam est cōmunis et vsitatus modus. et cū hoc secretus esset vbi nullus accusator vel denunciator se offerret sed fama laboraret in aliqua ciuitate vel loco de aliqua malefica et etiā tali et p̄pter famā iudex absqz citatione generali de qua supra seu monitione ex officio p̄cedere vellet. eo q̄ talis clamor frequens pueniret ad aures ei. tunc iterū inchoare p̄ p̄cessum in p̄ntia personarū vt supra.

In noie domini amen. Anno a natiuitate dñi tali die mense tali seu mensibus talibus. Ad aures talis officialis aut iudicis talis loci peruenit pluries fama p̄oui fama clamorosa insinuatione producente q̄ talis de tali loco dixit vel fecit talia ad maleficia pertinencia contra fidem ac cōmune vtilitate reipublice. et ponatur totum p̄oui fama laborat. Et paulo infra. Acta sunt hec die tali mense talis de anno tali in p̄ntia testiu talium vocatorū et rogatorū et mei notarij talis auctoritate seu scriptoris vigore tali. Sed anteq̄ secunda pars inchoetur videlicet qualiter huiusmodi p̄cessus est cōtinuandus p̄mittenda sunt aliqua super testes examinandos quot in numero esse debeant et cuius cōditionis.

Questio secunda de numero testiu.

Quia dictum est in secundo modo de dicitis testium qualiter inferri debeant. scire numerū z cōditionē illorū opus est. Queritur vtrum

iudex duorum testium legitimorum non singularium possit licite aliqua de heresi maleficarum condemnare. vel plures quos dicit necessario requirantur. et dicunt testes singulares quoniam in dictis sunt partiales. concordant tamen in substantia seu effectu rei. ut si diceret maleficium mihi vacca alter pueri: concordarent in maleficio. Sic autem queritur ubi testes non sunt partiales sed omnino concordant. Et respondetur quod quis videant sufficere duo testes de iuris rigore. quia regula est quod in ore duorum vel trium stat omne verbum. tamen de iuris equitate non videntur in hoc crimine duo sufficere: tum propter criminis immunitatem. In criminibus enim probationes debent esse luce clariores. ff. de probationibus. si autem. Et heresis precipue talis inter maiora crimina enumeratur. Et si dicatur quod in hoc crimine sufficiunt leniores probationes. quod leui argumento quod derogatur. Et de here. l. ij. Cuius argumento recedendo a iudicio catholice religionis et tramite hereticum se facit. Respondetur. Verum est ad presumendum non autem ad condemnandum tum propter iuris ordinis in hoc crimine detractionem. In hoc enim ordo iudicialis in fauore fidei detrahitur. quod nec delatus videtur testes iurare. nec etiam sibi publicant ubi possit eis graue periculum imminere. ut in c. statuta. de here. li. vi. propter quod delatus non potest diuinare. sed tenet ipse iudex se et ex officio de testium iuramentis perquirere. quod excludunt ut infra patebit et etiam si deposuerint confuse de causa scientie eos iterum interrogare. quod potest facere extra de testium. p. tuas. et. ff. de questionibus repeti. nam quanto magis via defendendi delato subtrahitur tanto magis incumbit iudici sollicitudo diligenter inquirendi. Ubi ergo inuenirentur duo testes concordantes et legitime contra quem nec ex hoc velle eum de tanto crimine condemnare. sed purgatione si esset diffamatus indicare vel propter vehementem suspicionem que oritur ex dictis duorum testium facere eum abiurare vel questionare seu sententiam differre. non enim videtur tutum ad vocem duorum testium hominem bone fame de tanto crimine condemnare. Sicut si fuerit male fame. De hoc Archi. plenus in c. vt officium. §. verum. in prin. de here. li. vi. super verbo testium. et in c. fidei. In fine glose illius capituli. Et Jo. an. ibidem. In c. etiam excommunicamus. itaque extra de here. §. addicimus. dicitur quod faciat episcopus iurare tres vel plures boni testimonij viros de iudicia veritate. si sciuerint in probria tales hereticos ibi esse.

¶ Idem quod si queritur. Utrum iudex per testes singulares solus vel saltem cum infamia possit iuste de tali heresi aliquem condemnare. Respondetur quod non. nec per testes singulares solus nec etiam cum infamia. extra de testi. cum litteris. plerumque cum in criminibus probationes debent esse luce clariores ut supra patuit. et in hoc crimine nemo sit ex presumptione damnandus. extra de presumptio. litteras. ergo tali iudicatur purgatio rone infamie. et abiuratio rone suspicionis vehementis que conuenit ex dictis testium. tamen ubi testes sunt singulares concordant tamen in substantia facti et euidencia facti occurrunt. tunc in iudicio conscientia ibi oneratur ex indirectio habetur questio quoties possint testes examinari.

Questio tertia.

¶ Quod si queritur. Utrum iudex testes possit compellere ad iurandum de dicenda eidem in causa fidei seu maleficarum veritate. Et etiam plures eos examinare. Respondetur quod sic. plerumque ecclesiasticis iudex ut supra patuit in c. vt officium. §. verum. Et quod testes cogendi sunt in causis ecclesiasticis veritate deponere medio iuramento. extra de testi. cogen. c. puenit. alias testimonium non valebit. Et extra de heresi. c. excommunicamus itaque. §. addicimus. dicitur quod archiepiscopus vel episcopus parrochia in qua fama fuerit hereticos habitare circumuet et ibi tres vel plures boni testimonij viros: vel etiam si expellere videbitur tota vicina iurare compellat. et sequitur infra. Si qui vero ex his iuramentis religionem obstinatione dampnabili respuentes iurare forte noluerint et hoc ipso tanquam heretici reputentur. Quod autem plures possint examinari. Ita dicit Archi. in c. vt officium. §. verum. super verbo testium. ubi dicitur sic. Inquisitor. hic autem iudex debet esse sollicitus ut si testes confuse deposuerint. et de causa scientie minus plene requisiti fuerint quod iterato cum eis inquirat. Nam hoc de iure fieri potest. extra de testi. cogendis. ut supra tactum est. et. ff. de questionibus repeti.

Questio quarta de conditione testium.

¶ Questio super conditiones testium. Nota quod excommunicati. Item participes et socii criminis. Item infames et criminosi serui contra dominos admittunt ad agendum et testificandum in causa fidei quantumcumque. Item sicut hereticus contra hereticum ad testificandum admittitur: ita maleficus contra maleficum. in defectu tamen aliarum

probationū et semper contra et nō pro. v. cor.
 etiam et filij et familiares cōtra et nō pro. ar.
 per. c. filij. de here. li. vi. et hoc ideo. quia eorū
 testimonij est magis efficax ad pbandū. De
 primis patet in. c. in fidei. de here. ibidē. In
 fidei fauore cōcedimus vt in negotio inquisi-
 tionis hereticę prauitatis excommunicati et
 participes vel socij criminis ad testimonijz
 admittant in defectu aliarū pbationū cōtra
 hereticos credentes reprobatores fautores et
 defensores eorū si ex verisimilibz cōiecturis
 et ex numero testij aut personarū tā deponē-
 tium q̄ eorū cōtra quos agitur et deponitur
 qualitate aut alijs circumstantijs sic testificā-
 tes nō falsa dicere p̄sumant. De periuris quī
 p̄sumitur qd̄ deponēt zelo fidei. patet in. c.
 accusatus. §. licet. vbi supra. vbi dicit. Licet
 vero periuri et post penitentia repellant si in
 bi qui coram z infra. si ex manifestis indicij
 apparuerit tales nō anime leuitate aut odij fo-
 mie seu corruptione pecunie sed zelo fidei oz
 rebodore dictū suum vellent corrigere ac mo-
 do que prius tacerant revelare in fauore fidei
 nisi aliud obstitit stari debet tam cōtra
 se q̄ reliquos attestacionibus eorundē. Et q̄
 infami et criminosi et serui cōtra dñs admittuntur.
 Archi. in. c. alle. accusatus. in. §. licet.
 super verbo exceptū dicit ita. Tāta est labes
 criminis hereticę q̄ ad eius actionē etiam ser-
 uū aduersos dños suos et quilibet criminoso-
 sus. etiā infames aduersus quemlibet admit-
 tuntur. vt. ij. q. viij. §. huic opponit.

Questio quinta an inimici capitales ad te-
 stificandū admittunt.

Spero queri. Vtrū iudex inimi-
 cos capitales delari possit
 in tali causa ad testificandū seu a-
 genendum admittere cōtra illū. Re-
 spondemus q̄ nō. Unde Archi. vbi supra.
 Nō tamē intelligas q̄ in hoc crimine inimi-
 cus capitalis admittit ad actionē. ij. q. v. c. ij
 et de simo. licet heli. in fine. de hoc etiā satis
 notat Hosti. in sum. de accu. vbi zelo possit.
 sed qui dicunt inimici capitales. Nota q̄ qz
 solū rōne inimicitie quis repellit et nō que-
 mus repellit sed capitalis intelligitur: quia
 motus inter eos est de facto illata vel fuit intē-
 tata seu ea que sunt ad mortē inductiua aut
 via vel vulnera grauiā et leralia sunt secuta:
 et similia que ad peruersitatē et malignitatē
 agentis cōtra passum iudicant manifeste. p̄-
 pter quod p̄sumitur q̄ sicut intentauit p̄ra-
 istum mortē corporeā per illū modū scz vul-
 nerando. intentaret etiā per istū crimen here-
 sis imponendo. et sicut voluit et auferre vitam

veller auferre samā quare tales inimici capi-
 tales a testimonio legitime expelluntur. Alie
 vero inimicitie p̄sertim graues et put etiā fa-
 ciliter mulieres ad inimicitias cōmouent. et
 et si nō repellunt totaliter tñ dicitū eorū debili-
 tant aliquāliter vt nō sit plena fides eorū at-
 testacionibz adhibenda. sed cum alijs admi-
 niculis et alioz testij dicitis possunt plenam
 facere pbacionē. p̄sertim vbi iudex delatum
 interrogat. An ne putet se habere inimicū. q̄
 tale crimen ad mortē sibi ex inimicitia impo-
 nere auderet. si dicit ita interrogabit que illa
 sit persona. et tunc iudex aduertet si illā p̄so-
 nam de qua suspitio est q̄ ex inimicitia depo-
 sucrit denotauit. In tali enī casu vbi iudex
 etiam de causa inimicitie per alios honestos
 informat. et alia administracula nō occurrūt et
 aliozū testij dicta poterit secure talez testem
 repellere. Si vero delata persona dicit. Nō
 spero aliquē talem habere inimicū licz inter-
 dum brigas cum mulieribz habuerim. vel si
 dicit habeo inimicū. z nō expressit debite sed
 quendam alium qui fortassis nō deposuit. tūc
 dicta talis testis etiā si aliū dicerent q̄ causa
 inimicitie deposuisset. iudex tñ nō debet re-
 pellere sed ad plenā pbacionē cum alijs am-
 miniculis cōseruare. Reperiuntur q̄ plures
 minus p̄uidi et circumsp̄cti qui hmoi depo-
 siciones mulierū refutaret et annihilare que-
 runt dicētes illis standum nō esse. eo q̄ sepi-
 sime cum rixose sint ex inuidia deponere so-
 lent. Vt quia ignorant astutias et cautelas
 iudicum loquunt et iudicant vt ceci de colo-
 ribus. de quibz astutis in. xi. et. xij. questio-
 ne patet.

Secunda ps qualiter p̄cessus est cōtinu-
 andus questio sexta. At qualiter testes sunt
 ex aminandi in p̄ntia quatuor aliarū p̄sonarū.
 et qualiter delata est interroganda dup-
 pliciter.

Sim nunc sexto querit qualiter p̄-
 cessus hmoi aduersus malefical in
 causa fidei sit cōtinuandus. A dō-
 derandū est primo q̄ quia in cau-
 sa fidei p̄ceditur summarie simpliciter et de
 plano et absq̄ aduocatozū et iudicioz strepi-
 tu et figura. vt patet. c. statuta. li. vi. qualiter
 etiā ista verba intelligant patet extra de ver-
 sig. c. sepe cōtingit. in de. vbi dicit. Sepe cō-
 tingit q̄ causas cōmittimus et in eorūm alijs
 quibus simpliciter et de plano ac sine strepi-
 tu et figura iudicij p̄cedi mandam⁹ de quo-
 rum significacione verborū a multis cōtendi-
 tur et qualiter p̄cedi debet dubitatur. Nos
 aut dubitacionē huiusmodi q̄sum est nobis

possibile decidere cupientes hac in perpetuū
valiturā cōstitutione sancimus. vt iudex cui
taliter causam cōmittimus necessario libellū
nō etiā galitis cōtestationem nō postulet. tpe
ferriū ob necessitates hōim indultari. a iu-
re pcedere valeat. amputet dilationē. materi-
am litis q̄stum poterit faciat breuiorē. exce-
ptiones appellationes et dilatores frustratori-
as repellendo. partiū aduocatores et pcurato-
rum cōsentiones z iurgia. testiuūq̄ superflua
multitudinē refrenando. nō sic tñ iudex litē
obuat: quin pbationes necessarie admitten-
tur citationē vero ac ptestationē iuramentū
de calumnia siue de dicenda veritate ne veri-
tas occultet per cōmissionē huius intelli-
mus nō excludi. hec ibi. Et qz pcessus vt vi-
sum est supra est tripliciter incipendus. quia
vel ppter instantiā accusatoris. vel ppter zelū
denunciatoris. vel ppter clamorē fame labo-
rantis. et pcessus qui fit ad instantiā ptis ac-
cusantis iudex in hac materia nō debet acce-
ptare. cum maleficariū facta opere demonū
occultant. nec accusator: p euidentiā facti si-
cut in alijs criminalibus pcedere et se defen-
dere p̄rimo cōsulere debet accusatori qz a-
moueat verbū accusationis et ponat denun-
tiationis. z hoc ppter accusatoris graue picu-
lum. Ideo sup̄ secundū modū qui et v̄sitar?
et similiter sup̄ terciū in quibz pceditur z nō
ad instantiā ptis. Notandū qz qz dicitur est in
precedentibz qz iudex specialiter debet inter-
rogare denunciātes qui sciunt cū eo in tali
causa et qui pnt scire. Ideo iudex faciet cita-
ri illos testes quos denunciāns intimauit.
et qui magis vident scire in facto: et scriptoz
cōtinuabit pcessum scribendo sic. Post que
attendens tpe iudex denunciata sibi hereti-
calia anedicta fore et sui natura esse talia et
tam graua que nō possunt nec debent cōui-
uentibus oculis tolerari. cum cedant in ob-
probrium diuine maiestatis. et tā fidei catho-
lice q̄s republice detrimētū. descendit ad se
informandū et ad testes examinandū per mo-
dum qui sequitur.

Interrogatoria super testes.

Alis testis de tali loco citatus iurat?
et interrogatus si cognoscit talē expri-
mendo nomē delati. Et dixit qz sic.

Item interrogatus de causa cognitiōis z dixit
qz p eo qz vidit et locutus est sibi pluries. vel
sic vel alias qz fuerunt socij z expriment cau-
se cognitiōis.

Item interrogatus de cognitiōis tpe. et di-
xit qz sunt decē anni vel tot.

Item interrogatus de fama illius et p̄ser-
tim ad ea q̄ sunt fidei. Et dixit qz quo ad mo-
ralia est homo bone fame vel male. q̄tum au-
tem ad ea q̄ sunt fidei dixit qz est fama in tali
loco qz p̄citat aliqua cōtra fidem vt male-
ficus. **I**tem interrogatus quid est fama. et
dixit. **I**tem interrogatus si vidit vel audi-
uit talem talia faciente et dixit.

Item interrogatus vbi adiuuit dici supradic-
ta. et dixit qz in tali loco.

Item interrogatus in quorū p̄sencia. et dixit
qz illorū. **I**tem interrogatus si ex sua cōsan-
guinitate aliqui ppter maleficia fuissent du-
dum incinerati vel suspecti habiti. et dixit.

Item interrogatus an cū suspectis malefici-
cis habuit familiaritatem. et dixit.

Item interrogatus de mō et cā qz dicta fuerūt
Et dixit qz ea de causa et tali mō.

Item interrogatus si videt sibi qz talis dixit
seu fecerit trufatorie seu recitatorie seu aīo in
deliberato vel potius asseritue et aīo delibe-
rato. Et dixit qz credit qz fecerit supradicta
iocose et trufatorie seu recitatie et nō aīo sic
credendi vel asseritue.

Item interrogatus de causa credentie hu-
ius. Et dixit qz credit p eo sic. qz ille qui di-
cebat ridendo dixit. Et de istis est multū dili-
genter inquirendū. qz nonnūq̄ dicitur aliqui
recitando alioz verba vel trufando vel cōfe-
rendo vt alios alliciant vel incitent. licet eti-
am interdū asserēdo vel affirmando.

Item interrogatus si hec deponit odio vel
rancore seu dimittit amore vel fauore. Et di-
xit qz zc. Et sequit inunctū est sibi tenere se
cremū. Acta sunt hec in tali loco die tali in p̄-
sencia taliuū testiuū vocatoz et rogatoz. et mei
notarij seu scriptoris. Vbi semper aduer-
tendum qz in tali examine ad min⁹ p̄sone quibz
qz debent p̄ntes esse. scz iudex inquirens. te-
stis vel denunciāns. respondēs vel ipse delat?
postea cōparens. Tercius est notari⁹ seu scri-
ptoz. vbi deest notarius et tunc adiuū gaces si-
bi alium honestū qz duo supplebūt vice no-
tarij vt supra tactum est. et hoc apostolica au-
toritate qua tunc in illo actu fungunt. vt su-
pra in. c. vt officiu. de here. li. vi. Et duo hō-
nesti viri tanq̄s testes eoz qui deponunt. **I**tem
aduertendū qz testis citatus debet etiā esse iu-
ratus. i. vt prestet iuramentū mō quo supra
de dicenda veritate. alias false inscribentur
citatus et iuratus. **I**tem similiter examinā-
tur alij testes. Quibz examinatis. Si iudex
videt factum esse probatū plene: vel si non
plene tamē esse maxima indicia et suspitōes
vehementes. Et nota qz loquimur nō de leui

inspiratione que ex leuibz cōiecturis oritur. sed q̄ multū diffamata est sup̄ maleficia puerorum iunioroz rē. **A**unc iudex si timet de fuga delati vel delate faciat cū capi. **S**i autē nō timet de fuga faciat cū citari. **E**t siue capitur siue nō prius faciāt iudex eius domum impouisse sciri utari et cuncta scrinia aperiri r̄ in angulis p̄tides et omnia instrumēta tolli q̄ reperirunt. **E**t sic cōstituro. iudex. collectis his de quibz est delatus et de his de quibz est p̄ testes cōuictus vel habitus suspēctus formet interrogatoria sup̄ illis. ac inq̄rat habitoz secū notario rē vt supra. p̄stito prius corzporali iuramento ad q̄tūoz dei euangelia de dicenda veritate tā de se q̄ de alijs. **E**t hoc p̄ modū qui sequit̄ cōscribant̄ etiā singula.

Inrogatoria generalia sup̄ maleficam aut̄ malefici. **E**t est primus acus.

Alis de tali loco delat̄ iuratus sup̄ quatuor dei euangelia corzpaliter tacta tā de se q̄ de alijs dicere veritatem. et vñ interrogatus vñ est seu vñ originē traxit. **E**t p̄pondit q̄ tali loco talis diocēsis.

Itē interrogatus q̄ sunt eius parentes si sint viui vel mortui. **E**t r̄ndit q̄ viui in tali loco vel mortui in tali. **I**tem interro. vtrū naturali morte vel incinerat̄. et dixit q̄ tali.

Ubi nota q̄ hoc fit q̄ vt plurimū vt in scda pte operis paruit malefice p̄prios infantes demonibz offerūt aut̄ eos instruūt. et p̄munit̄ ter tota p̄genies exiit̄ infecta. **E**t vbi deponentes affiū massent̄ r̄ ipa negaret iam esset suspecta. **I**tē interrogatus vbi fuit nutrit̄. et vt in pluribz cōuersatus. et dixit q̄ in tali loco vel tali. **E**t si videat q̄ mutauit locū p̄ prius q̄ forte mater nō fuit suspecta nec aliquis ex parētela. et tñ cōuersatus in alieno et p̄ferim in locis in quibz cōsueuerūt malefice vigere interrogabit sic. **I**tē interrogatus quare mutauit sue nauitatis locū et se trāstulit ad cōmorandū in tali loco vel talibz. et dixit q̄ ex tali causa. **I**tē interroga. si in diētis locis vel alibi audiuit loqui de materia maleficarū puta q̄ tēpestates cōcitate vel iumenta maleficata et vacce liquozelacis priuaterē. de tali materia de qua est delata. **E**t si dicit q̄ sic. **I**nterrogētis.

Item interroga. qd̄ audiuit loqui. **E**t scribantur singula q̄ dicit. **S**i autē negat et dicit se nihil audiuisse tunc sic. **I**tem interroga. si credit maleficas esse et q̄ talia possint fieri q̄ referunt̄ vt tēpestates p̄citare. iumēta inficere r̄ de mines. et dixit. **E**t nota q̄ malefice vt plurimū negāt prima fronte. vñ suspi-

cio oritur magis q̄ si responderēt si sint aut nō sint cōmito sup̄ prioribus. vñ si negāt tunc interrogent. **I**tē interro. quid ergo vbi cōburunt tunc innocenter cōdemnant. r̄ dixit

Inrogatoria p̄ticularia sup̄ eosdē. **A**duertat iudex q̄ nō p̄raktinet suble quietes interrogatōes s̄ indelate pponat. **I**tē interrogat̄ cur cōmunis populus tā tineret. et dixit. **I**tē interroga tus an sciret se esse diffamata. et q̄ odio haberetur. et dixit. **I**tem interro. cur illi p̄sone obiect̄. dicendo. tu nō transibis impune. **E**t dixit.

Item interrogatus quid mali sibi fecisset illa p̄sona q̄ talia verba in eius damniū p̄tulisset. et dixit. **E**t nota q̄ hec interrogatio est necessaria vt deueniatur ad fundamentuz inimicitie qz in fine delata allegabit̄ inimicitiam. sed vbi nō est capitalis sed mō malefici cōcitate nō impedit. **H**oc eni est maleficarū p̄prium cōcitate aduictum se. vel verbis iniurilibz aut̄ factis. pura qz perit sibi p̄stari aliquid. aut̄ inferit ei damniū aliquid in exz̄so et similia ad hoc vt occasione recipiant et se manifestant in verbo vel in opere. quā manifestatiōnē habent facere ad instantiū demonum vt sic peccata aggrauentur iudiciū dum manent impunita. **F**lora etiā q̄ talia faciūt nō in aliorū p̄sentia vt si deponens veller̄ testes p̄ducere nō haberet. **F**lora etiā q̄ incitatur a demonibz vt a multis maleficis et post incineratis expū sumus. ita q̄ cōtra ip̄sarum voluntatē habēt incitare et maleficari.

Itē interro. quō effectus potuit p̄sequi super minas vt puer aut iumentū tā cito maleficaret. et dixit. **I**tē interro. iterū et quare dixit q̄ nūq̄ deberet b̄se factū diē crita sacum est. et dixit. **I**tē si oia negat. interroga tur de alijs maleficis alijs testibz illatis puta in iumentis vel pueris.

Item interro. cur visa fuerit in campis vel in stabulo cū iumentis tangēdo put̄ interdū solent facere. et dixit. **I**tem interro. cur tēgit puerū et q̄ postea male habuit. et dixit.

Item interro. qd̄ egit in campis tē tēpestatis. et sic de multis alijs. **I**tē vnde q̄ cū habcat vnā vacā aut̄ duas q̄ plus abundat in lacte q̄ vicine habentes quatuor aut sex. **I**tem cur manet in statu adulescēt̄ aut cōcubina. licet nō deleriant ad p̄p̄tum tñ suspitionē generat̄ amplius q̄ super probas et honestas delatas. **E**t nota q̄ sepius super articulos cōtra eam delatos interrogāda est vtrum maneat in eodem p̄posito aut non.

Quia confessione peracta et scripta siue ad partem negatiuam siue affirmatiua siue sub ambiguo. scribatur postea. *Alia sunt bec in tali loco etc. vt supra.*

Questio septima in qua varia dubia declarantur super premissa interrogatoria et responsiones negatiuas. An delata sit incarcerationa et quando pro manifeste deprehensa in heresi maleficarum sit habenda. Et est actus secundus.

Queritur primo quid agendum si vt plurimum contingit persona delata omnia negat. Respondetur. Iuxta debet haberi circa tria attendere. scilicet super infamiam. super indicia facti: et super dicta testium. si videlicet omnia insimul concurrunt. aut non. si omnia insimul vt plurimum etiam contingit eo quod malefice statim propter fore facta in aliqua villa aut ciuitate infamantur. Indicia etiam facti sunt pre oculis. puta in pueris maleficiatis aut in iumentis que sepius inficiuntur aut lacte purulantur. numerus etiam testimonium est inscriptus qui licet sint singulares puta quia vnus deposuit quod puerum sibi maleficauerit. alius vero iumentum. tertio vero super infamiam. et sic de alijs. Tamen in substantia facti concordant pnta in maleficijs et quod vt malefica sit suspecta. et isti testes licet non sufficiant ad condemnandum absque infamia vel etiam cum infamia. vt supra tactum est questione tertia tamen cum indicij facti possent ex his tribus insimul reputari non vt suspecta vehementer aut violenter. de quibus suspitionibus inferri declarabitur. sed reputari vt manifeste deprehensa in heresi maleficarum vbi vix testes idonei id est non ex inimicitia et sufficientes in numero puta sex octo vel decem iurati occurrerit. et consequenter debet reputari in. c. ad abolendam. §. pnti. de heresi. subiacere. et c. excommunicamus. ij. et hoc siue crimen sit falsum siue non. et bec sic pbant. Nam quod dictum est quod vbi omnia tria presata concurrunt tunc pro manifeste deprehensa in heresi debet reputari non est intelligendum quod necessario omnia tria incurrere sed probatur sic per argumentum a fortiori. Nam vnnum quodque per se inter illa duo que sunt indicium facti et testimonium pductio legitima potest reddere aliquem vt p deprehensio in heretica psona uitate habeat. Quia magis vbi ambe probationes pariter concurrunt. Nam iuriste vbi querunt quot modis de iure aliquis habetur pro manifeste deprehensio in heretica psona uitate. Respondentur quod tribus vt notat Bern. in glo. or

dinaria. in. c. ad abolendam. §. pnti. et ver. de deprehensi. extra de here. et tacitum est supra in questione prima in principio operis scilicet facti euidencia. puta quod publice predicauit heresim. hic autem ponimus indicium facti propter publicas minas quas intulit. dicendo nunquam sanos dies habebis vel sile et effectus fuit subsecutus. sequitur vel legitima probatione per testes. vel tertio ex propria confessione. unde si vnnum quodque illorum per se facit et reddit aliquem factum manifeste suspectum. Quia magis insimul iungendo infamiam et indicia facti cum testimoniis de positione. licet ibi dicat euidencia facti et hic indicium facti et hoc est quia diabolus non manifeste operatur sed occulte. damna autem et instrumenta maleficij que reperiuntur dant indicium facti unde vbi euidencia facti in alia heresi solum sufficeret. hic adiungimus tria. De secundo vero quod talis deprehensus licet negaret tamen iuxta illa capitula esset punitus sic pbatur. Nam deprehensus facti euidencia vel per testes aut fateat crimem vel non. si fateatur et est penitus tradendus est brachio seculari vltimo supplicio ferendus. iuxta. c. ad abolendam. vt supra. est carceri perpetuo detrahendus. iuxta. c. excommunicamus. ij. Si autem non fateatur sed fiat in negatiua est vt impunitus tradendus preterit curie secularis animaduersione debita puniendus. vt notat Hosti. in sum. ti. de here. qualiter deprehendantur. Sic ergo concluditur quod si index isto modo procedat super interrogatoria et testimoniis de positione. cum vt dictum est in causis fidei summarie simpliciter et de plano pcedi potest. et ipsam delatam carceri deputaret ad tempus vel ad annos plures. si forte post annum equalioribus carceris depresso crimina fateatur non iniuste sed iuste pcederet. Attamen ne videatur sententia precipitare immo in omnem equitate pcedere. queritur quid consequenter agendum sit.

Questio octaua et precedenti annexa an sit incarcerationa. et de modo capiendi. Et est actus tertius iudicij.

A vero super negatiuas responsiones malefica sit carceri ad custodiam mancipanda. vbi presata tria concurrunt scilicet fama. indicia facti. et pductiones testimonium aut sub cautione fidei iussorum dimittenda vt denuo citata respondeat. Responderi potest et tribus opinionibus. Primo enim aliquorum sententia est quod carceribus sit mancipanda. et nullo modo sub cautione dimittenda. et vbi in iustitiam rationi tace in precedenti questione. quod vix habet per manifeste deprehensa vbi illa tria concurrunt. Alij vero quod

ante incarcerationē potest cautioni fideiussorum relinquī. ita q̄ si fugam caperet q̄ tūc p̄ cōuictā haberet licet post incarcerationē sup̄ negatiuas respōsiones non sit cautio: vel m̄nulente relinquenda quādo vicijs illa tria cōcurrunt supra notata. eo q̄ tunc nō posset sententiar̄ et plecti ad mortē et hic innititur cōsuetudini. Tercij sunt qui dicunt q̄ nō sit danda infallibilis regula. sed iudici sit relinquendum vt fm̄ dicta testij et infamīa p̄sone et si iudicia facti cōcurrunt tanto grauius d̄ scernatur p̄ modū patrie fernando et cōsuetudinem. cōcidentes q̄ si nō posset habere fideiussores notabiles et fortassis suspecta de fuga q̄ tunc cāceri mancipet. et de tertia videtur rōnabilior sic tñ q̄ debitus seruet modus qui stat in tribus. Primo vt domus ei q̄rum possibile est perlustret sub et supra in omnibz angulis fossis et scriñijs. et siquidē famosa maleficia existit. tunc absq̄ dubio nisi prius sine ab ea occultata varia instrumēta reperiri. sicut supra tactū est. Secūdo vt si habet ancillā aut cōsodales q̄ et ille vel illa scortum includant etiā si nō sunt de late. p̄sumitur cas nō latere secreta aliqua illius de late. Tercio q̄ in capiēdo si in domo p̄pria capitur q̄ nō datur ei spaciū intrandi cameram. eo q̄ tunc solent certa maleficia accipere et secum deferre. p̄ tacturitate pcuranda. Ratione cuius incidit dubium. An modus capiēdi maleficia qui ab aliquibus obseruatur vbi a famulis subito a terra eleuaf̄ et in spora siue in spatulis ne terrā vltra tangat deferatur: sit licitū. Responderi p̄t et canonistari et quorundā theologozum sententia q̄ licitū sit hoc triplici respectu. Primo qz vt in q̄stione introductoria huius tertię partē patuit plurimoz sententia immo talium doctorū quozū dicta reprobare nemo audeat. vt Hithensis Hoffre. est q̄ licitū est vana vanis cōuindere. Experientia deniqz immo et maleficarū falsiones demonstrant q̄ sepius per talem modū capte taciturnitatis maleficium amiserūt immo cōplures incinerande p̄tentēs vt saltē pede nō terrā tangere permittentur. dum eis fuisset denegatū. et in sine scistratū cur tñ terram tangere oprassent. Responsus q̄ si tetigissent seip̄as liberaissent multis alijs fulminibz interemptis. Alia causa. nam hoc ip̄m manifestū existit vt in secunda p̄te operis patuit q̄ i publica iusticia oēs vires maleficij franguntur quo ad p̄terita. sed quo ad futura nisi de nouo ei a diabolo succurrat in maleficio taciturnitatis oia crimina fatet. Dicamus ergo iuxta apostoloz.

Quęcunqz verbo vel opere agimus omnia in noie dñi nostri iesu cbristi fiana. et siquidē in nocēs fuerit hec captio nōsei nocebit. Tercio respectu qz si fm̄ doctores licitū est p̄ vana opera maleficia tollere. quia in hoc cōcordant oēs licet discrepat in illo q̄ illa vana nō debeat esse illicita. vnde dictū Hosti. vbi dicit q̄ licitū sit vana vanis cōuindere glōsatur ab alijs. nota q̄ dicit vanis nō aut illicitis a fortiori licitū est maleficia impedire ad qd̄ impedimentūz hic respectus habet et nō ad aliqd̄ illicitū exercendū. Notat insuper iudex q̄ est duplex incarceration. vna ad penā vbi criminosi ponunt. Altera ad custodiam tñ. et hec in p̄torio fit. et hec due custodie norant in. c. multoz. querela. vt supra. vñ ad min⁹ ad custodia est incarceration. si autē leuis esset p̄ quibus esset accusata ita q̄ non esset infamata nec essent iudicia facti in pueris et iumentis tunc remittat ad domū. sed qz familiaritate habuit forte cū maleficia et no uir eozū secreta. det fideiussores quos si haberet nō p̄t. iuramentis et penis astricta domū nō exeat nisi vocata. ancille aut et domestice de quibus supra ad custodia et nō ad penā detineantur.

Questio nona quid agendū post captione et an deponentiū noia sint ei manifestanda. Et est actus quartus.

Quo aut post captione sunt. sed quid primū inter illa iudici relinquī. scz defensionū cōcessio. et in loco torture nō tñ p̄ torturā examinatio. Primū nō datur nisi petierit. Secūdū nō fit nisi prius ancille seu cōsodales si habuit in domo examinatur. Procedam⁹ tñ ordine posito. Si delata dicat se innocente et q̄ false sit delata. et q̄ libenter velit tales accusatores inspicere et eos audire. tñ signū est q̄ petit defensionē. Sz an iudex teneat ei deponentes manifestare et ad sp̄sectū eius p̄itare. Sic aduertat iudex q̄ nullū illoz teneat facere nec noia manifestare. nec ad sp̄sectū p̄itare nisi deponentes p̄ se et sponte ad hoc se offerūt vt vicz eoz aspectibus p̄sentent et ea q̄ deposuerūt eis in facie obijcere. q̄ autē nō teneat iudex et hoc p̄pter piculū deponentiū p̄bat. Nam licet diuersi summi pontifices diuersa senserūt nullus tñ vnqz sensit q̄ iudex teneat illi causa delato noia deponentiū manifestare nec etiam accusatoz. licet hic nō p̄cedimus p̄ modum accusationis. sed potius aliqui senserūt q̄ in nullo casu liceret. aliq̄ vero q̄ in aliquo. Tandem autē Bonifacius octau⁹ statuit vt pateat

in. c. statuta. §. inbibemus. li. vi. vbi sic dicit.
Inbibemus tamē q̄ si accusatoribz vel testi-
bus in causa heresis interuenientibz seu de-
ponentibz ppter potentia psonarū q̄ra q̄s
inquiri. videant ep̄s et inquisitor. ¶ Nota
tu p̄ inquisitore et ep̄o iudic. quemcuq; p̄ra
maleficas pcedentē et cōsensu ep̄i et inq̄sito-
ris. q̄ idem est et vices suas cōmittere p̄nt vt
in questione introductio patuū vñ et talis
iudex quicuq; etiā secularis pcedit ap̄lica au-
toritate et nō solum imperatoris. sequit. gra-
ue piculū imminere si cōtingat fieri publica-
tione eorum ip̄oz nomina non publicent
zē. Et sequit̄ infra. cessante vero piculo supra
dicto accusator vel testiu noia put in alijs
sūt iudicibz publicent. Attendat etiā circum-
spectus iudex de potētia psonarū. q̄ illa est
triplex scz potētia generis et familie. potētia
pecunie. et potētia malicie q̄ plus timēda est
q̄ alie due. q̄ et illa testibz graua picula pos-
sunt imminere si eis cōtra quos deposuerunt
eorz noia publicarent. et ratio est. maius enī
est piculū noia testiu publicare alicui delato-
ri pauperi habenti in malis cōplices rebel-
les et homicidas q̄ nihil habent nisi psonam
perdere. q̄ generoso vel diuiti abundanti in
equalibus. qd̄ aut̄ sit graue piculū et quale
declarat Jo. an. sup̄ p̄dicto vtr. piculū. di-
cens ita piculū q̄ timef̄ mors vel detrimen-
tio ip̄oz vel filiorū vel parentū suoz vel des-
uastatio substantie vel bis similia. Aduertat
insup̄ iudex q̄ cū apostolica auctoritate et be-
neplacito ordinarij in his pcedit qd̄ ad illud
secretū scz de nō reuelando testificantiū noia
tam ip̄e q̄ omnes alijs assessores qui deposi-
tiones testiu interfuerūt aut in futurū circa
sententiā ferendā interesse poterūt tenent sub
pena excoicationis quā p̄ra eos si oppositū
fecerint ep̄s fulminare poterit. et ita ne reue-
lent a principio p̄cessus ad minus implicite
fulminauit. Unde in alle. c. statuta. §. erit co-
rundem. ita dicit. Et vt eorundē accusatorz
et testiu piculis efficacius occurrat et cau-
tius inquisitionis negotio. pcedat prius cō-
stitutionis auctoritate p̄mittimus q̄ ep̄us et
inq̄sitores tu intellige sicut supra possint in-
dicere illis q̄bus vt p̄missum est. p̄cessum hu-
iusmodi explicabūt. et in eos archana cōsiliū
seu p̄cessus sibi sub secreto ab eisdem ep̄o et
inquisitoribus patefacta p̄ter ip̄oz licentiaz
alijs patefacerent ex cōmunicationis senten-
tiam quā ex secreti violatione ip̄o facto incur-
rant si eis videbit̄ pmulgare. Notandū vlti-
mus q̄ sicut pena annexa est vbi noia testiu
indebite publicarent. ita pena est annexa vbi

Indebite occultarent. scz illis quibus merito
sunt manifestanda scz peritis et assessoribus
de quorū cōsilio est ad sententiā pcedendū
vel vbi nō publicaret vbi sine piculo testiu
publicari possent. vt in dicto. c. statuta. circa
finem sequit. Ceterū in oibus p̄cipimus tā
ep̄os q̄ inquisitores purā et puidam inten-
tionem habere ne accusatorū vel testiu noia
sup̄primēdo. vbi est securitas piculū esse de-
cant. nec in eorū discrimine securitatem asserāt
vbi tale piculū immineret sup̄ hoc. p̄scias
eorū onerates. vbi Archi. ita dicit. Qu tu qui
cunq; iudex in tali casu bene aduerte verba
ista nam nō dicit leue piculū si graue. nolū
igit̄ reum priuare iuris ordine sine magna
causa qm̄ hoc fieri nō p̄t sine offensione dei.
Et notandū est lectori q̄ q̄ oia p̄cedentia et
etiā sequentia vsq; quo pueniat ad modos
sententiandi absq; pena sanguinis in quibz
ecclesiasticus iudex iudicare habet fieri p̄nt
cū p̄sensu diocelanorū p̄seculare iudicē. ideo
nō impediatur lectorē si in ea. allegat̄ iudex ecc-
lesiasticus et nō secularis q̄ modos senten-
tiandi sup̄ sanguinē capiet et modis senten-
tiandi et penitentiā ordinarioz.

¶ **Q**uestio decima qualiter sunt defensiones
concedende cū deputatione aduocati. Et est
actus quintus.

¶ **S**igunt defensiones perit quō cō-
cedi p̄nt vbi noia testiu omnino oc-
cultant. Dicendum q̄ defensio stat
in tribus. Primo vti aduocatus
deputet. Secūdo vt illi aduocato noia testis
um nō publicent nec ad secretū etiā tenendū
sub p̄stito iuramento sed informet̄ de sin-
gulis cōtēntis in p̄cessu. Tercio delati causa
q̄tum p̄t in melioze parte interpretet̄. sine off-
scanda fidei et damno iusticie vt patebit. et
procurator pari forma cui p̄cessus totius co-
pia. suppressis tamē testium et deponentium
nominibus. et idem aduocatus etiā p̄cura-
torio noie pcedere poterit. Quo ad primum
Notat̄ q̄ aduocatus nō deputatur ad bene-
placitū delati. puta quia vellet habere vnum
ad suoz placitū de illo omnino caueat iudex
nō cōcedere hominē litigiosum. maliuolum
qui faciliter pecunijs possit corrumpti. prout
sepe tales inueniuntur. sed cōcedat sibi vñ
probū et de legalitate nō suspectū. Et nos
rare debet iudex quattuor in aduocato. que
si obseruata fuerint ab aduocato. permittat
eum aduocare. alias habet eum refutare. Nā
aduocatus primo debet examinare qualitatē
cause. et si viderit eam iustā tunc si voluerit

assumat eam. si vero iniuriā rennuat. vñ bul
 gnetur caucere debet ne causam assumat iniu-
 riam et desperatā. Verum q̄ si ignorāter ab
 initio acceptauit causam et cū hoc pecuniā.
 in p̄cessu tñ cognouit causam desperatā. tñ
 sic clientulo suo. i. delato. p̄ q̄ causam assu-
 p̄sit nō cōsultit vt cederet salariū receptū tes-
 netur restituere f̄m Boss. q̄d pbare videtur
 per. L. de iudi. rem nō nouā. Licet Hosti. di-
 cat oppositū. scz de salariū restituēdo nisi in-
 dultrosio fecisset. Vñ si neq̄ aduocatus clien-
 tulum suū sciēter inducat ad defendendū
 causam iniquā ad damna et ad expensas tes-
 netur. L. de admi. tu. nō est ignotū. Secun-
 dum q̄ obseruare deberet seruet in aduocan-
 do tria. Primo modestiā vt nō pecciter nec
 cōdiciones nec vociferando p̄ponat. L. eo.
 quoniā. Secundo veritatē scz vt nō mentia-
 tur. falsas rōnes vel p̄bationes inducendo.
 nec falsos testes aut iura si peritū esset nec di-
 lationes petat p̄sertim in hac causa vbi sum-
 marie simpliciter et de plano vt supra in que-
 stione sexta tactum est. et tangit. iij. q. viij. hēc
 tria. Et tertium q̄d obseruat est ex pte salariū
 q̄d moderat f̄m cōsuetudinē regionis. de q̄
 materia tractat. iij. q. viij. §. arcenf. et. §. tria.
 Sed ad nostrū p̄positum redeundo. Iudex
 ita p̄scriptas cōditiones aduocato p̄ponat. et
 in fine adiugat ne fauorizā heresis incurrat.
 qz tunc ex cōmunicatus esset. Juxta. c. ex cōi-
 camus. i. §. credentes. Nec valet si dicat iu-
 dici q̄ nō defendit errozē sed p̄sonā. qz nō de-
 bet defendere quouis modo vt nō p̄cedatur
 summarie simpliciter et de plano. q̄d faceret
 si petere vellet oīno dilaciones. vel immittēre
 appellationes. que oīa refutant vt ibi in que-
 stione sexta recitat. qz licz errozē nō defendat
 cum sic damnabilior ipsis maleficiis esset. et
 potius heresiarcha q̄ hereticus maleficus.
 vt patet. lxxiij. q. iij. qui illoz. tum qz indebi-
 te defendit iam suspectū de heresi tāq̄ fauor-
 rem se facit et nō solū leuiter sed et rebemen-
 ter f̄m defensionē quā fecit. et debet abiura-
 re publice corā ep̄o. in tra. c. accusatus. frequē-
 ter allegatū. hēc ad longū posita sunt nec par-
 uipendat ista iudex. qz ex aduocato seu p̄cu-
 ratorē vbi falsē p̄cedere nitit. plurima picula
 euenire solent. vñ iudex oīno debet eū refuta-
 re et p̄cedere f̄m acta et p̄bata vbi reprehē-
 sibilis aduocatū fuerit. Verum tñ si iudex ha-
 buerit aduocatū irreprehensibilem p̄ delato vi-
 rum zelosum et iusticie amatorē nota testū ei
 indicare poterit. ad secretū tamē tenendū sub
 p̄stito iuramento.

¶ Quæstio. xi. quid faciet aduocatus cū sibi

nota testū nō publicant. Actus. vi.

Quod si querit. Quid ergo aduo-
 catus etiā p̄curatorio noīe p̄ dela-
 to faciet. vbi nec sibi nec clientulo
 suo nota testū publicant. quā tñ
 publicationē t̄ratus summe affectaret. Res-
 p̄nsio. informationē capiat a iudice de sin-
 gulis in p̄cessu cōtēntis. et si quidē copiā ha-
 bere velit. suppressis tñ noībus testū tradat
 sibi. et sic informatus accedat delatū et singu-
 la sibi p̄ponat et si materia postulat v̄ipote qz
 multū onerosa delato: cum ad patientiā q̄tū
 p̄r hortet. Et delatus vbi iterū atq̄ iterū in-
 stat vt sibi testes publicent. Rūdere p̄t ex fa-
 ctis q̄ cōtra te delata sunt cōiecturare testes
 poteris. nā tali maleficiarius est puer aut iu-
 mentū. aut tali mulieri seu viro dixisti. eo q̄
 talē rem quā petebas tibi cōprestare volebat.
 tu senties q̄ melius fuisset vt misit rem accō-
 modasses. post q̄ verba talis infirmatū pub-
 lico facta tua vt testimonia clamant. que plus
 ponderant q̄ testimonia verborū. vel etiā tu
 scis te infamari. et a longo tpe suspectum de
 multis maleficijs et damnis hoībus illatus
 et sic replicando finaliter ad hoc venient q̄
 ipsa aut inimiciā allegabit asserens sibi et
 inimiciā obiecta. aut dicit. Fateor me dixi-
 se hēc verba: sed nō aio nocendi. Quare ad-
 uocatus tunc iudici et assessoribus de primo
 vicz de inimiciā habet p̄ponere et iudex in-
 quirere. At si quidē illa capitalis inueniret
 v̄ipote: quia inter maritos vel cōsanguineos
 fuisset mors intentata vel secuta vel alicuius
 criminis inculpatio. vñ q̄s foret plectendus
 p̄ publicā iusticiā vel fuerit vulnera graua
 ex cōtrauersijs et brigis illata. tunc p̄uidus
 iudex cū suis assessoribus discutiet an ex pte
 delate inimiciā aggrauat vel ex pte depo-
 nētis p̄ca q̄ mari? aut amici delate alios ex
 pte deponētis iniuste oppresserūt. tñ quidē si
 nō assunt indicia facti in pueris seu iumentis
 sine hoībus maleficiatis. nec etiā assunt aliq̄
 testes aut etiā q̄ publica infamia non laborat.
 tunc p̄sumit q̄ rōne vindicte cōtra eā depo-
 sucrit. et est delata oīno absolucnda et libere
 dimittenda sub debita cautione de nō vindi-
 cando rē. vt mox iudiciū est. Sed queritur
 katherina habet puerū maleficiatū: seu ipsa
 per se est maleficiata. seu in iumentis p̄cepit
 plurima damna. et suspicat sup illā cur? ma-
 ritus aut cōsanguineus etiā p̄ prius iniuste iu-
 um maritū aut cōsanguineū oppresserunt in
 publico iudicio. vñ cum hic duplex sit ini-
 micia et pte deponētis. quia inimicat rōne
 maleficijs illati et rōne infamie iniuste obiecte

suo marito aut cōsanguineo. est ne eius depo-
sicio repellenda aut nō. et quidē ex vna p̄evi-
detur q̄ sic. qz inimicitia ibi est altera q̄ nō
quia p̄fert iudicia facti. Respondet q̄ in ca-
su quo nō assunt alij deponentes. nec etiam
publica laborat infamia cōtra delatā. tūc nō
statu eius depositioni tūc sed repellitur. et
delata tūc reddidit suspecta si et inquantū mo-
bus est maleficiosus. et nō ex naturali defe-
ctu. et qualiter hoc cognoscitur inferi⁹ pate-
bit q̄ canonice est purganda. Sed si iterum
querit an alij deponentes etiā habent sup in-
dicia facti primū deponere que ip̄is aut alijs
cōtingerent. aut solū sup infamiam. Responde-
tur q̄ si sup aliqua indicia facti deponūt be-
ne quidē si aut tantū sup infamiam et ita in re
erūt. tunc iudex licet repulerit deponentē
p̄pter inimicitias tūc iudiciū facti qd̄ p̄tulit et
ostendit iudex ex alijs testibz que sup infami-
am deposuerūt capiet p̄ inter signa sup suspi-
tionē ebementē ex qua ip̄a delata detenta iu-
dicari poterit a iudice sup triplicē penaz. scz
canonice purgationis. p̄pter infamiam. Iuxta
c. inter sollicitudines. extra de pur. ca. Item
sup abiurationē p̄pter suspicionē. iuxta. c. ac-
cusatus. in prin. et fm̄ varias suspensiones ad
varias abiurationes vt patebit in quarto mō
sententiandi. Et p̄pter indicia facti si crimen
fatur et penitē. nō relinquūt brachio secu-
lari ad punitionē sanguinis sed p̄ ecclesiasti-
cum iudicem ad p̄prios carceres indicatur
per secularē tūc iudicē nō obstāte q̄ ad p̄petu-
os carceres sit p̄ ecclesiasticū iudicē iudicat⁹
pōt tūc ip̄m p̄pter damna sp̄alia tradere igni.
iuxta. c. ad abolendā. §. p̄ini. et iuxta. c. excōi-
camus. ij. de bere. que oīa patebunt inferius
circa scriptū modum sententiandi. A pilogā-
do. Attendat iudex primo q̄ nō sit facilis ad
credendū aduocato. vbi p̄ delata allegat in-
diciam capitalē eo q̄ rarissime in tali crimine
quis deponit sine inimicitia cū malefice semp̄
exose oībus habeant. Secundo attendat q̄
cum quatuor. modis maleficia p̄t cōuinci scz
p̄ testes. p̄ euidētia facti. per indicia facti. et
per cōfessionem p̄p̄iam. et hoc vel sup infamiam
tūc. qd̄ tantū fiet hoc p̄ testes. vel sup suspi-
tionē tunc p̄ euidētia facti aut indicia facti
fiet. ex quibz suspicio p̄t indicari leuis vel
vehemens vel violenta. et hoc oīa absqz con-
fessione p̄p̄ia que si cōcurreret tūc vt dictum
est p̄cederet. Tercio applicet p̄missa ad sum-
positū sup personā detentā ad obuiandū ad-
uocato. sed vtz sit tantummodū sup infamiam
delata. aut q̄ ibi cōcurrat aliqua indicia vñ

reddidit suspecta vehementer vel leuiter. et tūc
aduocato sup inimicitiam allegatā respondere
poterit. Et hoc q̄tum ad illam partē vbi ad-
uocatus p̄ delato in inimicitia deponentiū
allegauit. Sed vbi allegat secundū videlicet
q̄ illa verba q̄ protulit contra deponentē. tu
senties in breui que tibi euenient. aut tu non
habebis plures dies sanos. aut veniet in bre-
ui q̄ tu velles mihi talem rem accommodasse
aut vendidisse et similia. Tunc aduocatus
adiungat. licet malū aliquod fuerit subsecu-
tum deponenti in rebus vel corporibus. nō
tamen p̄pter hoc sequit⁹ q̄ illa delata hui⁹ ma-
li sit causa tanq̄ malefica. eo q̄ infirmitates
varijs modis accedere possunt. Item allegat
q̄ omne est mulierū verbum huiusmodi in-
tuo cōtendere tē. Super istas allegatōes iu-
dex habet obuiare per hunc modum. si qui-
dem infirmitas ex defectu nature accidit tūc
excusatio locuz haberi poterit. Sed q̄ et si-
gnis et experimentis oppositū cōstat vtpote
quia nullo remedio naturali curari potuit.
Item qz iudicio medicorū iudicatur vt mox
bus maleficialis vulgariter nachschbaden.
Item iudicio forastis incantatrici aliarum
que asserūt seu asseruerūt morbū esse malefi-
ciale. Item qz subito superuenit abiqz aliqua
preuia debilitatione. cum tū naturales infir-
mitates successiue solent debilitare. Item qz
forastis curata fuit ideo qz reperit certa in-
strumenta sub lecto aut indumentis seu alijs
locis. et illis amoris subito sanitati restituta
fuit. put sepissime cōtingit. Et supra in secu-
da parte operis patuit vbi de remedijs tra-
ctatur. Et per hec seu similia iudex facillime
pōt obuiare q̄ talis infirmitas potius ex
maleficio q̄ naturali defectu cōtingit. Et per
minas obiectas suspicatur de maleficio. Si
cur a simili si quis diceret. volo tibi cōbure-
re horreū. et effectus subsiquit. vtz violen-
tam causat suspensionē. q̄ ille qui minas. p̄-
lit horreū succenderit. licet forastis alius et
nō ip̄e cōbuserit.

¶ Sequit⁹ ad idē questio duodecima magis
declaras qualiter sit inimicitia capitalis in-
uestiganda. Accus septimus.

A Trento q̄ a testimonio ferēdo tan-
tummodo inimici capitales repel-
luntur vt supra quinta questio
tactum fuit. Inimicitiam autē
lem declarare ex his que in capitulo p̄ce-
denti facta sunt iudici forastis nimis obse-
-

rum et difficile videat. attento q̄ delatus vel eius procurator nollet faciliter eius acquirere decisioni sup̄ materiā tactā. q̄ dicat inimicitia capitalis r̄ q̄ nō. Ideo expr̄mēdi sūt alij modi q̄bus i noticiā talis inimicitie iudex deveniret. vt innotēre sic minime dānaret q̄ in reū per debita iusticiam puniret. Et hi modi licet sint cautelosi seu etiā dolosi. tamē iudex illos practicare p̄ōt in bonū fidei et rei publice. cū et apostolus dicat. cū essem astutus dolo eos cepi. Specialiter etiā hi modi practican̄t sup̄ delatos nō diffamatos publice. seu etiā nō notatos per aliquod indicū facti. licet etiam iudex sup̄ quoscūq̄ delatos vbi inimicitias cōtra deponentes allegarent et noīa testij omnino scire vellent. Primus modus est. Nam datur delato seu suo aduocato copie p̄cessus ad partē suā scz deorsum et noīa deponentiū seu deferentiū ad partē aliā nō tū eo ordine quo deponūt sed isto modo vt nomē testis q̄ est prim⁹ in copia sit sextus vel septimus in cedula. r̄ qui secundus sit penultimus vel vltimus. et sic delatus: q̄s hoc deponat vel illud. et quis sit prim⁹ vel secundus in sua copia. quo stante. aut dabis oēs inimicos: aut nō. si oēs. eo citius reprehendatur delatus de mendacior. vbi causa inimicitie per iudicē scrutabit̄. si quosdā vero tūc factius causa inimicitie inuestigabit̄. Secundus modus esset a simili vbi daret̄ aduocato p̄cessus copia ad partē vnā et deponentiū nota ad partē aliā. et adiunctis alijs extraneis q̄ alibi a maleficiis fuerūt p̄petrata. r̄ nō a deponentibus seu testibus inscriptis deposita. sic delatus nō poterit assertine dicere illū. vel illū inimicū capitales qz scicit que sint ab illis cōtra eum deposita. Tercius modus q̄ est supra tactus capitulo quinto. Nam qñ delatus examinātur in fine secūdi examinis anteq̄ petat defensionē r̄ anteq̄ aduocatus sibi deputat̄. Interrogat̄. An reputet se habere inimicos capitales qui omni diuino timore postposito. falso imponerēt sibi labē heresie maleficarū. Et tunc forte impremeditatus ac improuisus r̄ nō vltis deponentiū attestatoribus. respondet q̄ nō reputet se habere tales inimicos. vel si dicit puto me habere. tūc nominat. et illi inscribant et causa etiā inimicitie. vt postmodū iudex valeat eo certius inuestigare. postq̄ copia p̄cessus et noīa seorsum fuerint tradita modis q̄bus supra. Et est et quartus modus vt iterū in fine secūdi examinis aut cōfessionis de qua in sexta questione circa secūda interrogatoria anteq̄ denē sibi defensionē interrogat̄ de testibus qui

gravius deposuerūt cōtra eū p̄ hunc modū Cognoscis tu talem vnū noīando de reſtibz qui grauiora deposuit. et tunc dicit q̄ sic. vel q̄ nō. Si dicit q̄ nō. tunc nō poterit ex post dando sibi defensionē et aduocatum ponere illū capitale inimicū. cum dixerit medio iuramento prius oppositū scz nō noscere illum Si autē dicit q̄ sic. tunc interroget̄ si scit vel audiuit q̄ ipse vel ipsa egerit aliqd̄ cōtra fides sicut malefice solent facere. Si dicit q̄ sic. Talia r̄ talia fecit. Introgat̄ si est e⁹ amic⁹ vel inimic⁹. statim respondit q̄ amic⁹ et hoc ideo vt eius testimonio stetur. et ex tūc in illa causa nō p̄ dare illū inimicū capitale per suū aduocatum cum medio iuramento per antea dicit eum amic⁹. Si autē respondeat q̄ nihil scit deo. tūc interrogat̄ an sit eius amic⁹ eius vel inimic⁹ r̄ ipse statim respōdebit q̄ amic⁹ eius. qz allegare inimicū de quo nil mali noīuit. nō facit. dicit ergo sum summ⁹ amic⁹. At tamen si scire aliqua non bmitterē quin illa reuelare. in tali ergo causa nō poterit cum ponere expost inimicū. vel ad minus allegabit causas inimicitie capitalis a principio. et tūc aduocato adhibebit fides. Quintus modus est nam datur delato seu aduocato copia p̄cessus suppressis noibus deponentiū. et vbi aduocatus informabit eū de singulis. r̄ conſideratur quis vel qui deposuerūt talia cōtra eū. et frequēter venit in cognitionē. et tunc si dicit talis est inimic⁹ capitalis: et volo p̄bare p̄ testes. tūc iudex habet cōsiderare si cōcorditer iuxta p̄cessum noīauit. et tunc qz dicit velle p̄bare p̄ testes illos examinat̄ causas inimicitie examinat̄. secreta cōnocato ad hoc bono cōsilio peritorū vel antiquozum in quibus latet prudentia. et si ita inuenerit causas inimicitie capitalis sufficientes. tunc repellat talis inimic⁹. r̄ illi dimitteret si non assunt alia grauamina s̄ozum testium. Et hic modus quintus vt cōtinuus obseruatur. et de facto malefice cito ex copia p̄cessus eliciunt qui vel que aduersus eam deposuerunt. et quia rarissime in tali causa inuenitur inimicitia capitalis quia nisi ea que et earū malis operibus oriunt̄. Ideo iudex de facili se habet per prefatos modos solouere. attento etiā q̄ sepius deponentes affectant se p̄sonaliter maleficiis presentare et in facie obijctorea q̄ per maleficia eis sunt illata. Et est et ali⁹ et vltim⁹ ad quē finalit̄ iudex recurrere p̄vbi p̄dicti modi fortassis iudicarent̄ ab alijs q̄s dolosiz p̄ astutia p̄dicant̄ p̄sertim q̄taoz p̄zimi. ideo oīno ad satisfaciendū et quietandam scrupulosas mentes r̄ ne iudici quicq̄

obhiciatur. aduertat q̄ postq̄ per p̄cedentes modos expertus est. nō esse aliquā inter delatum et deponentē capitale in facienda vult tū hoc idē p̄silio aliorū assessorū cōcludere in finem ne sibi quicq̄ obhiciat. faciat hoc. det de lato seu eius aduocato copiat p̄cessus. deponentiū tū et deferentiū noibus suppressis. et quia defendendo dicit se habere inimicos capitales. et fortassis causas inimiciarū varias allegat siue in re ita sint siue nō. cōgregat tū iudex cōsiliū p̄tor. cuiuscūq̄ facultatis si cōmode habere p̄t. vel ad minus ex p̄uidis et honestis p̄sonis quibuscūq̄. q̄ ad hoc tenetur iuxta. c. statuta. frequēter allegatū. et illis totū p̄cessum integraliter et p̄fecte p̄ notariū seu scriptorē legi faciat. et cum testiū seu deponentiū nota publice exponat. ita tū q̄ ad tenendū secretū sub p̄silio iuramento omnes astringat. et de illo an hoc facere velit p̄t. habet inquirere. q̄ alios omnino nō sunt eis nota illa exponenda. Et post dicat. qualiter per talem et talem modū inquirēdo. desinimicia nullā potuerit perpendere. Attamē subinferat si videbitur siate duobus vni. aut p̄ cōsiliū discernatur. qui sint et deponentibus repellēdi tanq̄ inimici capitales. et quō aut eligant tres quattuor aut quinq̄. q̄ amplius nouerūt in villa aut oppido. amicitiaz vel inimiciā. delati et testiū et qui non sunt p̄tes in cōsilio et publicent illis tantum. mō nota delati et testiū. nō autē articuli. p̄cessus. et stabit iudicis corundē. ex primo nō poterunt bene testes repellere. Attento q̄ iudex suos modos inquirendi practicauit. ex sc̄do vero totaliter se immunē faciet et omnē a se sinistra suspitionē excutiet. tenet etiā hūc vltimū modū seruare vbi delatus in alieno loco et patria esset captus. Et hec sufficiant ad discernendū sup̄ inimiciā.

Questio. xiiij. super ea que ante interrogatōiā in loco carceris et torture p̄ponenda: habet iudex aduertere et est actus nonus.

Quid deniq̄ iudice agendū sit clare patet. Si enī vt cōmunis exigit iusticia. ad penā sanguinis nō iudicet nisi p̄pria cōfessione cōuinctur. q̄uis et alij duobus habet p̄ manifeste deprehensa in heretica prauitate. sc̄z ex euidētia seu indicia facti et ex testiū p̄ductione legitima vsup̄ q̄stione septia tactū fuit. et de tali etiā delata ad p̄ns agit. tū vt q̄stionibus et tormentis p̄ criminā fassione et ponetur. Et vt questio clara. sit. ponat casus qui respire cōiugit et ad multoz noriciam puenit.

Quidā honestus dū quandā mulierē peram secundo nō ei ad nutū in venditōe cuiusdā rei venalis complacere voluisset. illa indignata post tergū clamauit. in breui oprassel vt annuisset. et est vitatus sic modus loquēdi maleficarū vel a simili sensu q̄uis maleficiū p̄ auiamenta volūt inferre. tunc illē indignatus et nō immerito sup̄ eam vultū post tergū vertit vt eā quo aiō verba p̄tulisset inspiceret. et ecce subito maleficiū p̄cussus os suū in obliquum horribili deformitate vsq̄ ad aures extenditur. nec retrahere potuit sed multo tpe in illa deformitate p̄stitit. Sic euidēs factū iudici p̄ponitur. casum ponimus et an p̄ manifeste deprehensa in heresi maleficarū sit habenda querit. Respondere oportet et verbis Bernar. in glo. cōdinarie. et in. c. ad abolendam. vt supra q̄stione notata tangit q̄ sic. eo q̄ tribus modis vt ibi tangit. quis vt taliter deprehensus iudicet. et illa etiā tria nō copulatiue. i. q̄ oia tria habent insimul occurrere. sed vnumq̄q̄ p̄ se sc̄z euidētia facti. restium legitima p̄ductio et p̄pria cōfessio. red dicit maleficiū vt manifeste deprehensam reputari Indiciū autē facti differt ab euidētia q̄z cū minus sit q̄ euidētia tū capiet etiā ex verbis et opibus maleficorū. vt in illa questione septima tangitur. et iudicet ex maleficiis nō ita subito sed p̄cessu temporis illatis perminas tamen etiā p̄cedentes. sic q̄ cōcludamus. q̄ de similibus. maleficiis delatis. et que sub defensionibus vt p̄missio est de fecerunt etiā vel nō defecerunt. eo q̄ nō fuerunt cōcesse. nō cōcesse autē quia nō fuerunt petite. iam nostra questio verificatur: quid iudici agendum. et qualiter ad questionē sit p̄cedendū pro dicenda veritate in p̄nitionē sanguinis Vbi plura sunt iudici p̄pter ingentes labores cōtra maleficiū taciturnitatis aduertendo que etiā successiue per capitula deducēt. Et primū est. Quid malefica questionanda nō sit pronus. habeat tamen ad certa signa q̄ sequentur aduertentiam. Quare autē nō debet esse facilis: causa est. quia nisi diuina cooperatio p̄ sanctū angelū vt maleficiū diaboli abscedat: cōcurrat. ita insensibilis in illis dolo lobibus efficit: vt membratum citius discerpatur: q̄ alqd̄ veritatis fateri valeat. Res p̄pter obmittendū. tum q̄z nō equaliter omnes sunt hōi maleficiis irriterit. tū etiā q̄z diabolus sponte interdū nō coactus sancto angelo malefica fateri crimina p̄mittit Pro cui? intellectu ea q̄ sup̄ in secunda pte opis. de modo p̄standi homagiū diabolo tacta sunt aduertenda. Sunt nanq̄ que sub certis annis

prius diabolus militat vt sex octo aut decem
 annis anteq̄ sibi homagiū pestifer: scz in cor
 pore et aīa se eis deuouendo. vbi tñ alie a pñ
 cipio sibi pñtendo fidei abnegationē etiā
 subitō homagiū pñtant. Cur autē diabolus
 hoc spaciū tps postulat acceptat vtiq̄ ea
 de causa. vt illo intermedio maleficā experia
 tur an ore tñ z nō corde fidei abnegādo simi
 li mō etiā homagiū sibi prestat. Nā cū dia
 bolus intima cordis nō nisi p̄ exteriora z cō
 lecturaliter cognoscere habet vt in prima pte
 opis sub difficultate an demones ad odium
 v̄ amore mētes hoīm immutare pñt. plures
 etiā reperiant q̄ necessitate aliqua aut egesta
 te inducte p̄ alias maleficas et sub spe p̄fessio
 nis et euasione a fide in toto vel in pte apo
 starant. tales vt vtiq̄ etiā non coactus a sancto
 angelo relinquit. vñ z facilliter sua crimina fa
 tentur. cū tñ alie q̄ sicut ore immo et corde si
 bi adheferūt p̄ vitijs ab eo defendant et in
 durantur ad taciturnitatis maleficiū. Et per
 hec patet solutio ad questionē. vñ puenit q̄
 certe malefice de facili fatent. alie vero mini
 me. qz vbi diuinit̄ diabolus nō repellit ad
 huc tñ sponte illas relinq̄t. vt p̄ temporale cō
 fusionē et horribile mortē ad desperationem
 inducat. q̄s corde allidere nūq̄ poterat. Pa
 tent hec etiā ex sacramentalibz earū cōfessio
 nibus. in q̄bus asserunt se nūq̄ voluntarie
 adhefisse. et plura maleficia coacte a demoni
 bus intulisse. Et si et alia differētia q̄ cernunt
 alique post fassione criminū sibi ip̄s morte
 iūterare vt laqueo vel suspēdio vitā sibi ip̄s
 auferāt. qd̄ vtiq̄ inimicus ille operat. ne p̄ sa
 cramentale cōfessionē veniā a deo p̄sequant
 et hoc p̄cipue illis q̄ nō voluntarie sibi adhe
 serunt. licet et alijs q̄ sibi voluntarie adhe
 serunt post criminū fassione intentat. sed tunc
 cernit q̄ diabol⁹ coacte maleficā habuit re
 linquere. **Q̄** d̄ cludam⁹ q̄ tantus vel etiā ma
 ior p̄supponit labor ad questionandū p̄ di
 cenda veritate maleficā quā p̄ ad exorcizan
 dum a demone possessum. Ideo iudex nec vo
 luntarius nec facili⁹ ad hec esse debet nisi vt
 dictū est in punitionē sanguinis. Sed et in
 hac causa faciat diligentia. p̄t sequit̄ primo
 ferendo sententiam.

Q̄uestio. xv. de mō sententiandi delatā ad
 questiones et quō prima die sit questionāda.
 et an possit confuatiōne vite cōpromittere.
Actus decimus.

Q̄uid deniq̄ secūdo loco iudex habet
 aduertere stat post actum in eo q̄ sciet
 sententiā p̄ modū qui sequit̄. Hos iu
 dex et assessores. attendentes meritis. seu cōs

siderantes merita. p̄cessus facti per nos con
 tra te talē. talis loci. talis diocesis. et diligen
 ter omnibus examinatis. inuenim⁹ q̄ tu es
 varius in tuis confessionibz v̄ipote qz dicis
 tales minas pulsis nō autē eo nocendi aīo.
 et tñ nihilominus sunt indicia varia q̄ sunt
 sufficiētia te ad exponendū questionibz z tor
 mentis. Et p̄pter vt veritas ab ore tuo p̄prio
 babeat. et vt deinceps aures iudicū nō offen
 das. Interloquēdo declaram⁹. iudicamus. z
 sententiamus. die p̄nti et hora tali te suppo
 nendū questionibz et tormentis. **A**ta fuit hec
 snia 72. **S**ecūdo stat actus in eo qd̄ vt p̄mis
 sum est adduc nō sit voluntarius ad p̄fessio
 nandū. sed carceribz ad penā mancipatus et
 nō iam ad custodia tñ vt prius et adhibitis
 eius amicis vt penas subterfugiat et q̄ for
 tassis morti nō tradet. licet alias p̄niet vbi
 veritātē fateatur. illis p̄ponat et q̄ ad hoc ip̄m
 delatū inducere velint horat. Nam medita
 tio frequēs et carceris calamitas ac replica
 ra inforinatio p̄borū virosū disponit ad ve
 ritatē erudiendā. et a nobis expertū est q̄ per
 hōmō inforinatos malefice taliter cōfortate
 fuerūt vt in signū resistentie in terrā p̄nietes
 quasi in facie diaboli dicebāt. ex eas maledi
 cte diabole faciā qd̄ in sūū erit et p̄sequer̄ cri
 mina sua fatebant. **S**i vero cōuenienter dela
 to expectato et tpe p̄griuer̄ proago z mul
 tipliciter informato. **A**redat iudex bona fide
 ip̄m delatū negare veritātē. questionē eū mo
 derate v̄ipote sine sanguinis effusione. scien
 tes q̄ questiones sunt fallaces. et sepius vt ra
 ctum est inefficaces. **E**t autē modus incipiē
 di talis. vt dū ministri se disponūt ad questio
 nandū post expoluit eū. vel si est mulier: pri
 us anteq̄ ad carceres penosos duceat ab alijs
 mulieribus honestis et bone fame expoliet.
 ea de causa vt si malefici⁹ aliqd̄ insurū esset
 vestimentis. pur sepe ex inforinationē demo
 num practican̄. ex mēbris pueri nō baptiza
 ti. in fine vt pueri visione beatifica p̄uenit.
Et dum instrumēta disponūt iudex p̄ se et
 p̄ alios bonos viros fidei zelaros inducat
 questionandū p̄d̄ fatendū veritātē libere. et si
 fateri noluerit mādēt ministri q̄ ad cordas
 ligetur. vel ad alia instrumēta applicet. et ibi
 statim obtemperet nō leni s̄ q̄si turbat. post
 iterū soluatur ad petitiōne aliquorum et ad
 partē tradatur et iterum inducat et inducen
 do inforinetur q̄ non tradetur morti. **U**bi
 queritur. **A**n hoc iudex sup̄ delatū infama
 tum. et per testes et indicia facti legitime cō
 uictū. cum nihil desit nisi vt ore p̄prio crimē
 fateatur. possit licite in cōseruationē vite cōs

promittere cum in si crimen fateat ultimo sup-
plicio puniet. Respondet a varijs varia sen-
tiuntur. Nam quida ita sentiunt: q si delata
est plurimum infamata et sup iudicia facti vio-
lenter suspecta. et q ipa in magnū nocumen-
tum sit tanq̄s aliarū maleficarū magūtra. etiā
tunc securari possit de vita sub his circum-
stantijs. vt p̄ccatis carceribz in pane et aqua
adiudicaret dum nō alias maleficas sub cer-
tis et verissimis signis manifestaret. nec tū il-
la p̄nia carceris vt p̄nitē ei manifestanda es-
set. sed dumtaxat securitas vite pmittenda et
liquali penitentia punienda per exilium vel
alio modo punienda. Et sine dubio pro ma-
leficis famosis et presertim que maleficis me-
dicamentis insunt. et maleficiatos super-
stitiosos actibus curāt taliter seruanda essent
vt aut maleficiatis subueniret aut maleficas
p̄derent. nec tū eoz p̄ditioni stare eo q̄ dia-
bolus mendax nisi p̄ter et alia iudicia facti
cū testibus cōcurreret. Alijs videt ad idem
in casu quo sic carceribz deputata esset ad tē-
pus p̄missio seruanda et post spacū ipis in-
cineranda. Tertij sunt qui dicūt iudicē secu-
re posse in p̄seruationē vite cōpromittere. ita
tū q̄ exposit a sententia ferenda se exponeret
et in suū locum aliū subtraheret. Inter quos
modos primus licet videtur vitis p̄pter ma-
leficatozū curacionē. tū q̄ nō est licitū male-
ficia p̄ maleficia seu illicita opera tollere licet
vt in questione prima et introductoria hui⁹
tercie ptis patuit. plurimozū opinio sit. q̄ lici-
tum sit maleficia p̄ opera vana et supstitiosa
tollere. Sed q̄ in his magis docet iudices
experientia atq̄ vsus et negotiozū varietas
q̄ ars alicuius seu doctrina. Ideo relinquit
hoc iudicibz. Tertij est autē vt experientia plu-
ries docuit. multi faterent veritatē nisi q̄ me-
ru mortis retrahunt. Tertio stat act⁹ in isto
¶ si nec minus nec talibus. p̄missis fateri vo-
luerit veritatē. tunc ministri sententiā latam
exequant. et questionetur consuetis modis et
nō nouis. nec ex quilibet lenius vel fort⁹ fm
q̄ crimē exigit delinquentis. et dū questio-
natur de certis articulis. sup q̄bus questio-
natur. interroget. et hoc sepe et frequēter a le-
uioribus incipiēdo. q̄ citius cōcedet lenia
q̄s grauiora. Et dum hec sunt notari⁹ totū
scribat in p̄cessu. et quō questionat et de qui-
bus interrogat. et quō respondet. Et nota q̄
si fateatur p̄ tormenta ducat postea ad aliū lo-
cum. vt denuo recognoscat et q̄ nō tantum
nō vi tormentozū cognouerit. Quarto stat
actus in isto q̄ si questionatus decenter no-
luerit fateri veritatē. Ponant alia tormento-

rum genera corā eo dicendo q̄ oporteat euz
sustinere nisi fateat veritatē. Qd si nec sic po-
terit ad terrore vel etiā ad veritatē induci. tūc
pro secunda aut tercia die questionanda ad
cōtinuandū tormenta nō ad iterandū. q̄ ite-
rari nō debet. nisi noua supuenissent. Iudicia
feretur corā eo sententia in modū qui sequit.
Et nos p̄fari iudex vt supra. Assignam⁹ si
bi tali. diem talē ad questionēs cōtinuandū.
vt a tuo ore p̄tio veritas oriat. et totū ponat
in p̄cessu a notario. Et infra illud t̄pus assi-
gnatū iudex per se aut per alios p̄bos viros
inducet eū ad fatendū veritatē modo p̄missi-
so cum securitate vite si ita videbit expedire.
Aduertat etiā iudex vt infra illud t̄pus conti-
nue apud eā sint custodes vt vicz sola nō re-
linquatur q̄ a demone frequentabit. vt hoi
ipī morte infirat si et inquantū diabol⁹ ipam
deserere intendit. aut ad deserendū ipam di-
uinitus arceatur. hoc ipm enī diabolum meli⁹
noscere p̄t q̄s aliq̄s scriptis referare.

¶ Questio. xv. sup tormenta cōtinuanda et
de cautelis et signis quibus cognoscere p̄de
iudex maleficia et quō se ab earum maleficijs
debet p̄munire. Et quō sunt abradende et vbi
sua habent maleficia abscondita cum decla-
rationibus varijs ad obuiandū maleficio ta-
curnitatis. et est actus. xi.

¶ Quid aut cōsequenter restat iudici
sup tormēta cōtinuāda. Et aduer-
tendū primo. q̄ sicut nō oim̄ inno-
borum est eadē medicina. sed pro-
tius diuersoz et singuloz sunt diuersē et sin-
gulares medicine. sic nec ad oēs hereticos
seu de heresi delatos. idem modus interro-
gandi inquirendi et examinandi quo ad articu-
los est seruandus. sed fm veritatē seccarū et
personarū varijs et diuersus modus exami-
nandi. Jecirco ipse prudens iudex vt medic⁹
qui putrida membra et feabiosas oues rese-
care et sequestrare ab innoxijs nititur. tā est
mare p̄ delatā maleficio tacurnitatis inse-
ctam. quam tacurnitātē euellere nō potest
vna et infallibilis depingi regula siue mod⁹
immo etiā dare nō esset tutum. eo q̄ cum illū
modū cōsequenter assuetū ac regulam gene-
ralem. dum tenebarum filij p̄viderent ipm
tanq̄s laqueum sue perditionis facilius cui-
tarent seu etiā precauerent. Cur et igi⁹ p̄u-
dens ac industrus iudex occasiōē et modū
interrogandi accipere siue et testium respon-
sis seu attestacionibus. siue et his que alias
experientia ei docuit. siue et his q̄ p̄p̄i inge-
nij acumen aperit. subteriptis cautelis vredo
¶ Nam si inuestigare affectat maleficio ta-

circumstantiis sit inuoluta aduertat. an lachry
mare corā eo stando queat. aut tormentis ex
ponendo. hoc ipm̄ enī p̄ certissimo signo ex
fide dignozū antiqua relatione ac p̄pria expe
riencia docente adeo reperitū est. q̄ etiaꝝ si ad
lachrymandū cōiurationibus horref et cōm
pellatur si malefica existit hoc ipm̄ scz lachry
mas committere nō potest. dabit quidē flebiles
voces et ex sp̄itu genas et oculos linire ac si
flectet atēntabit. sup̄ quo a circumstantibus
caute aduertendū erit. **M**odus autē cōiuran
di ad lachrymas veras si innoxia fuerit ⁊ co
bibere lachrymas falsas. talis est cōsimilis
in sententia practicari p̄ a iudice sō p̄lyte
ro. manū sup̄ caput delati seu delate ponēdo
Lonoro te per amorosas lachrymas a n̄ro
saluatore dño iesu xp̄o in cruce p̄ salute mū
di effusus. Ac per ardentissimas lachrymas
ip̄ius gloriofissime uirginis marie matris ei⁹
sup̄ vulnera ip̄ius hora vespertina sp̄arias.
et per oēs lachrymas quas hic in mīdo oēs
sancti et electi dei effuderūt. et a quoz oculis
iam oēm lachrymā absterfit. vt in quatuor tis
innoxia lachrymas effundas. si nocēs nul
lō mō. in noie patris et fi. et. f. i. ⁊ amen. Ex
perientia docuit. q̄to ampl⁹ iurabant tan
to minus flere poterāt. cum tñ vehementer se
ad flexum stimulabant et genas sp̄ito hūme
ctabant. Possibile tñ vt post in absentia iudi
cis et extra locū et tempus torture corā custo
dibus flere valeant. **Q** si causa impedimenti
fletus in maleficis querit. Potest dici q̄ quia
gratia lachrymarū in penitentibus precipuis
donis ascribit cum celū penetrare et inuinci
bilem vincere humilis lachryma a bernar
do asserit. nulli dubiū quin ⁊ inimico salutis
plurimū displicere noscīt. vñ et summis co
natibus illas impedire nemo ambigat vt q̄
nalis impēnitentia potius introducat. **S**z
quid si astutia diaboli deo p̄mittente etiam
malefica flere p̄tingeret cū flere nere ⁊ decipe
re etiā p̄prium muliez dicat. Rūderi p̄t cum
occulia sint dei iudicia. si alias nō posset con
uinci p̄ legitimos testes sup̄ aliqua iudicia
facti. nec etiā suspecta esset grauiter aut vio
lenter vtq̄ esset absolūda et p̄ leui suspitio
ne in qua staret p̄ter infamiaz quā testes de
posuerūt haberet heresim maleficarū abiura
re. vt in secundo mō sententiandi discutit.
Secūda cautela nō solū post hanc primam
obseruanda. verū etiā omni tpe iudici et oib⁹
assessoribus aduertenda q̄ nō p̄mittant se ab
ea tangi corporealiter p̄sertim sup̄ nudā iun
cturam manū et brachiorū. sed omnino se
cum deserant sal exorcizatorū in dñe tico pal

nam et herbas benedictas. be enim res in se
mul cum terra benedicta inuoluta et in collo
deportata. vt supra in sc̄cūda pte operis de re
medijs cōtra maleficiales infirmitates et de
secus patuit. mirā habent efficaciaz plerūm
di nō solū ex maleficarū testimonijs verum
etiā ex vsu et cōsuetudine ecclesie. q̄ in hunc fi
nem h̄mōi exorcizati et benedicti. vt p̄t in ea
rum exorcizimis cū dicit ad effugandā omnē
potestate inimici rē. Et nō videat extraneū
de tacui iuncturarū seu membrorū. qz diuina
p̄missione interdū per tactū aliqui per vsūm
aut p̄ auditū verborū ab eis plarozū malefi
ciare operatōe demonū p̄nt. p̄cipue cō in tpe
vbi questionibus exponunt. **E**xperientia nos
edocente. nouimus quasdam in castris deten
tas que nū aliud a castellanis instantissimis
precibus flagitabāt nisi vt in aduētū iudicis
aut alterius p̄sidentis eis cōcederēt p̄tīmū
intuitū vsus in ipm̄ iudicē dirigere. possent
anteq̄ ab eo vel alijs essent vise ex quo intui
tu etiā sortite q̄ talis iudex aut alijs sui assesso
res. ita alienati in eorū cordib⁹ fuerūt q̄ oēm
si quā habuerāt indignationē amiserūt. nec
ip̄as molestare quoquo mō p̄sumebant. sed
libere abire p̄miserunt. qui scit et experi⁹ est
verū dar testimonii. et vniq̄z talia p̄curare
nō possent. nō parū pendāt iudices talia aui
samenta ⁊ remedia. cū vili p̄silio talizū post
tanta ausamenta in eternā eis cederet damna
tione. iuxta saluatoris dicitū. **S**i non venis
sem et locutus eis nō fuisset peccatū nō ha
berent. nunc autē excusationē nō habent. pro
peccato **H**umiant ergo se p̄missis ex ecclesie
institutione. et si cōmōde fieri p̄t. ip̄a a tergo
dorsum vertendo ad iudices et assessores an
troducatur. et nō solū in p̄nti actu verū in
oib⁹ p̄cedentibus ⁊ sequentibus signo crucis
se muniendo et viriliter aggrediēdo frangen
tur cum dē adiutorio vires antiqui serpen
tis. **N**ec quis estimat superstitiosum vt a ter
go introducat cum vt sepe tactū est canonice
ste ad tollendū ⁊ impediendū maleficia maio
ra cōcedunt ⁊ vana vanis cōtundere semper
dicant esse licitū. **T**ercia cautela in p̄nti actu
vndecim obseruanda. vt p̄t ex omni parte
corpōis abradant. et est eadē ratio. sicut su
pra de vestimentis exuendis. habēt enī inter
dum p̄ maleficio tacturū iudicis aliquas su
perstitiosas alligaturas quarundā rerū siue
in vestimētis siue in pilis corpis et interdū
in locis secretissimis nō noiantis. qd si obij
ceretur. **N**unq̄ diaboli abfz h̄mōi ligatu
ris rez possent mentē malefice indurare vt cri
mina non valeat fatari. sicut et alijs sc̄crosi

sep̄ius inueniuntur. sub quibuscuq; ma-
ris tormētis q̄stumcūq; p̄ iudicia facti aut
p̄ rētes sint cōuicti. Respondet vtiq; verū
esse q̄ absq; rebus quibuscuq; demon valeat
talē taciturnitatē p̄curare. illis t̄m rebus vti
in animarū p̄ditionē et offensam maiorē di-
uine maiestatis. q̄d vt clarior pateat. **Vale-**
sica quedā in oppido bagenorū de qua r̄ lu-
pra in secūda p̄e opis tacitū est. tale maleficiū
taciturnitatis p̄curare sciebat. vt mascul⁹ res-
center natus et nō baptisat⁹ et cū hoc primō
genitū interemptus et in fornax astatas r̄
cū alijs rebz q̄s exprimer nō expedit incine-
ratus et puluerisatus. si qua malefica aut fla-
gitiosus ex his quicūq; secū defecerit nullo mō
sua crimina fateri possit. **Hic** clarum est q̄ si
centū milia pueri adhiberent ex naturali in-
clinatione nunq; talē effectuz taciturnitatis
causare possent vtiur t̄m vt cuiq; intelligen-
ti p̄z in animarū p̄ditionē. et diuine maie-
statis offensionem. Sed et hoc q̄d allegat q̄
sepe flagitiosi hōtes et nō malefici talē penes
se taciturnitatē retinent. Dicendum est q̄ ta-
lis taciturnitas triplici et causa p̄ouenire p̄t
Primo ex naturali quodammodo duricia
mentis. q̄ sicut aliqui sunt molles corde seu
vecordes. q̄ ad leuē tormentum oīa cōcederent
etiā quecuq; falsa. ita aliqui sunt ita duri q̄
q̄stumcūq; verent. veritas ab eis nō habet.
et p̄cipue illi q̄ alias fuerūt questionari. q̄ no-
rum brachia cito sicut trahunt ita et flectuntur.
Secundo puenit ex maleficio penes se
retento put dicitū est siue in vestimētis seu in
pilis corpōis. Tercio q̄ interdū licet penes se
nō habeat maleficia insuta aut allegata ma-
leficiū t̄m ab alijs maleficijs q̄stumcūq; re-
motis. put malefica quedā in v̄bruck scia-
ctare solebat q̄ vbi ad minus filū ex vestimē-
tis alicui⁹ deienti haberet t̄m efficere possit
q̄ q̄stumcūq; tormentaret etiā vsq; ad mor-
tem nihil fateri possit. quare patet responsio
ad obiectiōē. Sed q̄d in diocesi⁹ Ratisbo-
nensi casus cōtigitse asserit. q̄ dum quidā he-
retici ex p̄pria cōfessione deuicti nō solū vt im-
penitentes immo vt defensores illius p̄fidei
moriti fuissent adiudicati. accidit vt illesi in
igne remanerēt. tandem p̄ aliā sniam ad sub-
mersionē adiudicati nihil p̄ficere potuerūt
stupentibz oībus et fidē ipoz vt iustā defen-
dere dum quidā conabant⁹ sollicitus p̄sul
super gregē triduanū ieiunū indixit. quo de
uote expleto cuidā notificat q̄ in certo loco
corpōis vicijs sub brachio vno maleficiū quod
dam inter pellēz carnē insutū haberēt quo re-
perto et ammoto cōtinuo incendio p̄sumptū

fuerūt. licet ab alijs opinatur q̄ quidā nigro
manticus ex demonis cōsultatione qui sibi
hoc indicauerat p̄didisset. sed quocūq; mo-
do factū fuerit. verisimile est q̄ diuina virtu-
te demon coactus diū semp ad subuersionē si
dei machinat⁹ hoc manifestauerit. **A** simili
vbi talis iudici accidit casus. quid facien-
dum foret elicere potest. si videlicet ad diui-
nū recurrere p̄sidiū. vt ieiunijs et orōnibz
deuotarū p̄horatū hoc genus demoniorū a
maleficijs expellat in casu quo nec p̄ mutatio-
nem indumentoz aut tonsurā piloz ad veri-
tatem fatendā sub tormento induci valeat. **E**t
licet in alemānie p̄ribus talis ab astra p̄ser-
tim circa loca secreta plurimū censetur inho-
nesta. qua de causa nec nos inquisitores vsi
sumus. sed tonsis capillis capitis cum cali-
ce aut citho aque benedictę guttulā cere be-
nedictę immittendo. et sub inuocatione san-
ctissime trinitatis icuho stomacho trinitis in
potū ministrando per dei gratiā a pleriq; ta-
curnitatis maleficijs abstulimus. t̄m in alijs
regnis inquisitores talē per totū corpus ab-
rasuram fieri mandat vnde et cumanus inq;
sijoz nobis insinuauit q̄ anno elapso q̄ fuit
DCCCXXXI. et vna maleficas incinerari
mandasset. oībus per totū corpus abrasis. et
hoc in districtu et comitatu burbie. vulgari-
ter zurmfer bad. in cōsibus archiducis
austrie versus mediolanū. **H**ō si querit. an
tpe necessitatis quo nullis remedijs cōgruis
maleficiū remoueri vt p̄missum est licitum fo-
ret diuinatrices q̄ etiā maleficia curare r̄ tol-
lere solent. p̄ ammōtionē talis maleficij cōsu-
lere. **R**isio. quicūq; sit de negotio ratiōne
peracto exhortamur in dño vt in nullo casu
q̄stumcūq; necessario p̄ republica diuinam
ces cōsulet. et hoc p̄per magnā offensam di-
uine maiestatis cum toralia sint nobis reme-
dia cōcessa. p̄ q̄ oīno allequi poterim⁹. aut in
p̄pria p̄cūti forma. aut in equiualeti. ita q̄ oī-
no veritas experiet vel ab ei⁹ ore vt incinera-
ri valeat vel deus auferet ipam de medio. ali-
am mortē sup eā p̄mittendo. **H**ec aut nobis
remedia p̄ponunt. vt primo faciat hō id q̄d
p̄t ex p̄pria industria r̄ ex p̄pria viriū suarū ex-
ercitatione modis supra tactis insitudo plu-
ries et p̄serim certis diebz vt iam in sequēti
q̄stione patebit. **Q**uoz. ix. **A**banderis in
oē opus bonū. **S**ecūdo q̄ si deficit recursum
habeat p̄ consilio ad alios hoīes. q̄ forte sibi
remediū de quo nūq; cogitauerat impartiret
eo q̄ varijs sancti modi ad maleficia tollenda.
Tercio si p̄dicta deficiūt habeat recursum ad
deuotas p̄sonas. iuxta illud **Eccl. xxxv. Tu**

viro sancto assiduus esto quencūq; agnoue-
 ris obseruans timorē dei. Item vt sancti in-
 p̄ria inuocent p̄ eos. Queli oīa defecerint re-
 cursum habeat immediatē ad deum iudex et
 oīs populus ieiunjs et orōnibus vt tale ma-
 leficiū sua pietate ammoueat. sicut iosaphat
 ij. palip. xx. **Q**uī ignoramus qd a gere debea-
 mus. hoc solū habem? residui: vt oculos no-
 stros dirigamus ad te. et sine dubio deus in
 necessarijs nostris nō deficit. **A**n et Aug?
 et habetur. xxvi. q. viij. nō obseruabit. Qui
 has et quas cūq; diuinitates aut fara aut au-
 guria obseruat aut attendit. aut cōsentit ob-
 seruātibus. aut talib; credit. scz opere psequē-
 do. aut ad domū earū vadit. aut in domū suā
 introducit. aut interrogat. sciat si fidē chri-
 stianā et baptisimū p̄uaricasse. et paganū et
 apostatā et diti inimicū. iram dei in eternum
 grauius incurrere. nisi ecclesiastica penitētia
 emendatus. deo reconciliat. Nō deficit ergo
 iudex semp licitatis vtendo in tra p̄missa reme-
 dijs et finaliter subscriptis cautelis.

Questio. xvi. de tpe et de secundo mō in s-
 terrogandi. et est actus. xij. sup finales caute-
 las a iudice obseruandas.

Quper p̄missa sunt aliqua aduertē-
 da. Primo q̄ sacrationib; diebus
 et infra missarū solennia sunt inter-
 rogande. ita vt et populus adhor-
 tetur ad implozandū diuinū auxiliū in gene-
 rali nihil specificando nisi vt cōtra quascunq;
 demonum infestationes sancti inuocent.
 Secūdo ea q̄ sup̄ facta de salez alijs reb; bñ-
 dicitis cū sepiē verbis q̄ xps̄ prulit in cruce in
 cedula cōscriptis et insimul colligatis collo-
 catis alligent. longitudo xpi sup nudū corp?
 ex cera benedicta circumcingat. si quidē lon-
 gitudo ipa cōmode haberi p̄r. experientia do-
 cuit miro mō his reb; ipas molestari vt q̄s
 retinere precipue aut reliquias sanctoz. His
 sic dispositis et aqua benedicta in potū por-
 recta. disponat iterū ad questiones. continuo
 et horiando vt prius. dum aut a terra eleua-
 tur. si per talē modū tormentat. iudex legat
 vel legi faciat dicta testū submissis noibus.
 taliter dicendo. ecce p̄ testes cōiuncta es. Item
 si testes vellent se facie ad facie ad frontare: tūc
 iudex interrogaret. an fateri vellent si testes si-
 bi in facie p̄sentarent. vbi si annueret tūc in-
 duendū testes essent et coram eo statuendū si
 forte rubore seu verecūdia quicq; fateret. Al-
 timo si videat ipaz nō velle detegere flagicia
 sua. interrogabit an p̄ sua innocentia iudici-
 um candētis ferri vellent subire. et quia illud

omnes affectant scientes q̄ per demones a le-
 sione p̄seruant. vnde etiā q̄ vere malefice cri-
 stant cognoscunt. replicabit iudex. qua teme-
 ritate se tantis periculis submittere possit. et
 oīa cōscribant. sed q̄ illud candētis ferri iu-
 dicium nō sit eis p̄cedendū. inferius patebit
Aduertat etiā iudex q̄ sepiis ferijs p̄cipue vt
 q̄s dum sit cōpulsus p̄ expiratione nostrī sal-
 uatoris interrogat sepe fuisse fuerit. Sed q̄
 sup̄ extremū nos peedere oportet vtz super
 omnimodā eius negatiuā. in qua si p̄stiterit
 iudex relaxabit eā. et sequentib; adhuc vtz
 cautelis. educendo eā de carcere adduc ad a-
 lium p̄ custodia tū bene munitū. ita tū q̄ sibi
 omnino caneat q̄ nullo modo tradat cautio-
 nibus seu fidelijs sionib; nec alias manulen-
 tena decreto. q̄ talib; manulente datus ve-
 ritas nunq; haberet immo semp peiores effi-
 ciuntur. Sed hoc primo p̄curet q̄ humani-
 ter in cibo et potu tractetur et interim intrēt
 honesti et nō suspecti qui etiā frequētē de di-
 uerlis in pertinētib; et colloquant. et tandē
 vt cōfidenter cōsultāt q̄ fateat veritatē p̄mit-
 tendo q̄ iudex sibi faciat gratiā: et q̄ velit cē-
 tāq; mediator. Et in fine hui? intrabit iu-
 dex et p̄mitet facere gratiā. sub intelligendo
 vel sibi aut reipublice in cuius cōseruationē
 totū qd̄ sit est gratiosum. si vero sibi ad vitas
 promitteret q̄ supra questione quartadecima
 super tres modos tracta sunt. scribant singu-
 la a notario et sub qua forma verborū ac in-
 tentione sit gratia p̄missa. Et si quidē delata
 sic gratia petierit et facta dederit. dicant ver-
 ba generalia q̄ ampli? fiet sibi quā ipa pete-
 rit in fine vt ampliori cōfidentia loquat. Se-
 cūda cautela in hoc actu q̄ si oīno noluerit
 detegere veritatē. habeat iudex vt supra factū
 dō eius cōplicitibus sine ipius scitu examina-
 tō et si quidē hmoi depolissent p̄ q̄ cōiuncti
 posset. bec iudex p̄ponat: et diligētē de singu-
 lis inuestiget. et ad idē si qua infre mēta vel
 vnguenta et pitides in domo fuissent reper-
 ta sibi offerent. et ad q̄ vta fuerit t̄. Tercia
 cautela si adhuc p̄seuerat in sua p̄tentiā ha-
 beat cōsodales examinatas q̄ cōtra et nō p̄ra
 depolissent. vel si nō haber. p̄curet alium si-
 de dignū quē nouit detente nō ingratū sed
 ranḡ amicū et fautorē. qui quodā sero intrat
 ad maleficā p̄rabendo locutiones. et tandē
 siquidē nō est de cōplicitib; singat nimis esse
 tarde. p̄ recessū et remaneat in carcere cū eadē
 et de nocte p̄ter colloquant. si vero de cōpli-
 cibus tunc edentes et bibētes mutuo etiā cō-
 ferunt de reb; cōmissis. et tunc fit ordinatū
 q̄ sicut extra carcerē i loco cōgruo coplezātes

eos auscultantes et verba colligentes. et si opus fuerit scriptor sit cum eisdem. Quarta caute tela ut si tunc incipiet dicere veritatem. nullo modo dimidiet iudex recipere eius confessionem etiam media nocte. sed p[er]tinet quantum potest. et si in die non curet si proget prandium vel cenam sed in sero quoad usque dixerit veritatem saltem que ad principalia. nam p[er] dimidiationes et interruptiones frequentius est reptum q[uo]d redeunt ad vomitum et non aperit veritatem quam detegere inceperat habito consilio deteriori. Et aduertat iudex q[uo]d post confessionem nocumetorum hominibus aut iumentis illatorum inquirat quot annis incubu[m] demonis habuerit. et quanto tempore fidem abnegauerit q[uo]d sicut de his nunquam facentur. nisi prius alia fuerint fassa. ita etiam omnino non in fine sunt interrogande. Quinta caute la si predicta omnia defecerent. tunc si fieri potest ducatur ad aliquod castrum et ibi certis diebus custodie mancipata singat se castellanus ad partes longinquas peregrinaturum et interim familiares aliqui vel etiam mulieres honeste eam visitantes permittat ei q[uo]d velit earum omnino dimittit libere abire dummodo informet eos vel eas de certis experimentis. Et aduertat iudex q[uo]d sepius talem modum fassa fuerunt et conuictae. Et nouissime in dioecesi Argentine. prope oppidum Hestiarum castrum kynningheim malefica detenta nullis tormentis et questionibus induci poterat ad fatendum suam criminam. tandem modo supradicto de castellano seruato. licet presens erat in castrum ipsum tamen malefica estimabatur abesse. tres familiares intrabant et eam liberam relaxationem permiserunt dummodo super certa experimenta eos informaret. Et licet prima fronte renneret. et q[uo]d dolose cum ea agerent proponeret. tandem interrogans de quibus informari uellet. vnus dixit super grandinam excitandam. alter super carnalia facta. tandem ubi super grandinam illam informare uolebat et scutella aqua plena appozata malefica sibi iniunxisset ut digito paululum aquam moueret. et ipsa cetera uerba prouolisset subito ad locum quem explorator nominauerat. scilicet adiacentem castrum tanta tempestate et grandio repleuit sicut a multis annis visum non fuerat. In casu tamen quo omnia deficerent vel etiam in casu quo crimina faceretur quid ulterius iudici per sententiam faciendum sit ut totus processus fineatur in quo uisima pars huius operis terminatur restat declarare.

Sequitur tertia pars huius uisime partis operis quater processus iste hodie sit debito fine per sententiam diffinitiuam terminandus.

De dei gratia his et pedibus que ad cognitionem proprietatum super heresum maleficarum deseruiunt simul etiam quater processus fidei aduersus illam sit in initium et contra nuadus restat nunc discutere quater talis processus per debita suam sit cogno sine terminandus. Ubi primo notandum q[uo]d cum heresis hec ut in principio huius uisime partis tactum est per alios heresibus simplicibus hoc habeat q[uo]d non est pura fedeliter criminie ecclesiastico et civili. ut de se patet. Ideo de modis sententiandi tractado. primo tractadum est de quodam sentia ad quam malefica solet appellare de quod secularis iudex per se irrequito ordinario agit. Secundo de his in quibus sine ordinario agere non potest. Et sic tertio quod ordinarij se exercere possunt patebit.

Questio. xvij. super purgationem uulgaris et principue super examinem candentis ferri ad quod malefica appellatur.

Ant malefica uulgaris purgatione. de q. ij. q. iij. consuluisti. et c. monomachia. sit super reatum teparatiue purganda et iudice seculari ad h[ab]strin genda vel admittenda ad iudicium candentis ferri si ad hoc appellat et uel q[uo]d sic. Nam sicut uel lum ad p[er]uocationem uite proprie in causa criminali vel rex suarum in causa civilis ordinat ita iudicium candentis ferri per tactum vel aqua bullientis per ponit. sed primum licitum est in aliquo casu. iuxta sententiam the. se. le. q. xvj. i. fine ultimi articuli. ubi dicit q[uo]d tunc duellum potest esse licitum ubi ad eodem iudicium foris appropinquat. et etiam in aliquo casu iudicium ferri candentis. Item multi principes scilicet uite et q[uo]d bonorum consilio utebantur ut scilicet Henricus imperator erga p[er]uicacem reginam kunigundam quam de adulterio suspectam habuerat exercuit. Item sicut iudex q[uo]d habet curam cõitatus licite potest inuadere mala p[er]mittere ad uitandam peiora ut meretrices in ciuitatibus ne oia turbentur libidinibus. iuxta Augusti. in li. arbi. tolle meretrices et oia turbabis libidine. Ita per tale iudicium ubi quis ab insultu et iniurijs alicuius cõitatus super causam criminalem aut civilem liberari. possit. Item q[uo]d minus est lesio manuum per candens ferrum q[uo]d uite intersectio per duellum ideo et si duellum admittit ubi p[er]suadendo habeat a fortiori et examen candentis ferri. Contra rium habetur. ij. q. v. monomachia. ubi dicitur hec et h[ab]mõi sectantes deum temptare uidentur ubi attendendum esse dicitur doctores. q[uo]d quia non solum a malo iuxta apostolum. i. thessa. v. sed etiam ab habente specie[m] mali abstinentum est. ideo non dicitur in illo. c. omnes hec sectantes temptant deum. sed uidetur teparari intelligatur q[uo]d posito casu q[uo]d aliquis talia exercens intendat alium

finē forte rectū. qz tamen apparentia est mala
cauendū est. Rūdeo. q tale iudicium seu exa
men sit illicitū p̄cipue cāndētis ferri. deduci
tur ex duobz. p̄mo. qz ordinātur ad iudicā
dū occulta. q̄diuino iudicio referuānt. Se
cūdo etiā qz h̄mōi iudicium nō ē auctoritate
diuina aut etiā documētis sc̄oz patrū sancti
tū. Cū in. c. p̄suluisti. h. q. v. q̄o sanctorū pa
trū documēto sanctū nō ē in p̄sūtiosa adin
uentō ē p̄sumendū. z Stephanus papa in
codē. c. sp̄ōanea p̄fessione. vel testūi approba
tione delicta p̄cessa sunt v̄fo regimini iudica
ri occulta em̄ z incognita illi. fuit relinquēda
q̄ solus nouit corda h̄oim. ē tū dñā inter duellū
z ferri candētis examē. seu etiā postū buliē
tis aq̄ qz duella magis accedūt ad cōem rōnē
fortiū. v̄tpote qz p̄ uiles sunt penitus pares
virtute z arte. q̄ examē candētis ferri. qz licet
v̄trūqz ordinat ad alicui⁹ factū occultū inq̄st
itionē p̄ aliq̄d factū ab h̄oie. n̄ qz in iudicō cā
dentis ferri aliq̄s miraculosus effectus expe
ctatur qd nō p̄tingit in duello. v̄bi solummō
cōtingit interfectio vni⁹ vel amboz. ideo ex
amē illud ē oīno illicitū. lz duellū nō sit ita il
licitū. Incidētaliter n̄ p̄pter p̄ncipes z iudi
ces seculares sup̄ duellū admittendū ē notan
dū. q̄ occasione h̄oz p̄boz sc̄i tho. q̄ hāc di
stinctionē ponit. Rico. de lyra in postilla sua
sup̄ bibliā. i. Re. xvij. occasione etiā duelli seu
conflictus ip̄i⁹ dauid cū philisteo vult elicere
qz in aliq̄ casu duellū possit esse licitū. ideo qz
hoc nō sit de mēte docto. tho. sed pot⁹ oppo
sūt p̄bat paulus burdegalef. z nicolaū p̄sa
tū cui⁹ p̄batōem bñ aduertere debēt p̄ncipes
z iudices seculares. p̄mo p̄ hoc qz duellūz
sicut z examē altez ordinat ad iudicandū oc
cultā q̄ diuino iudicio referuānt vt supra ta
ctum ē. nec p̄tici qz institutōem habuerit ex
cōflicto dauid. qz sibi reuelatū fuit a dño in
terioz instinctu vt tale certamē inire deberet
qz iniuriā sibi illatā p̄ eū vindicare z p̄bili
steū volebat. qd ex verbis dauid dicit. Ego
venio z te in noie dei viuētis. z sic nō sunt p̄
p̄rie duellator. lz dine iusticie executor. Se
cūdo ex hoc qd p̄cipue iudicibz ē aduertendū
qz in duello dat p̄tās vel saltem p̄cedit licen
tia v̄triqz interficiēdi se mutuo z cū alter eozū
sit innocēs. ideo p̄stā auctas vel saltem licen
tia interficiēdi innocentē. qd cū simplf ē illici
tū qz p̄ra dictamē iuris naturalis z diuini z
p̄ceptū. Ideo oīno illicitū tam ex p̄te appellā
tis q̄ recipiētis q̄ etiā iudicāntis z p̄sulentū.
q̄ omēs homicide reputantur. Tercio ex hoc
qz cū duellū sit singularis pugna duoz vt p̄
victoriā vnius a p̄pareat iusticia tanq̄ p̄ dui

nū iudiciū z alterius iniusticia. nō obstatē qz
tūc deus temptat. v̄n reddidit illicitū ex p̄te ap
pellantis z recipientis. n̄ cū ip̄i iudices aliq̄s
medijs iustū iudiciū aut terminatōnem litis
p̄curare possent. cū hoc nō faciūt fed cōsiliū
seu oīno p̄mittūt qz phibere possēt v̄triqz
ad interfectōem innocentis p̄sentū. Q̄terū qz
nō ē verisimile. postillatorē nicolaū de lactu
isse aut ignorasse. Ideo vbi dicit in aliquo ca
su duellū absqz p̄tō p̄mitti mortali. loquitur
ex p̄te iudicantiū aut p̄suliū. vbi non p̄ ipozū
inductōnē aut p̄siliū sed p̄ ipos appellantem
z recipientē tale examē exercet siue alio respe
ctu. z qz nō ē n̄fc speculationis his immozari
ri sed de ip̄is maleficiis differere. clare patz qz
si in aliq̄s criminalibz causis circa furtuz aut
latrocinū tale examē inhibet. quanto magis
hic vbi p̄stā maleficias circa maleficia aucti
lio demonū p̄curare. siue in lesionibz inferē
dis. siue curādis seu tollēdis. aut impediē
dis. Nec mirū qz ope demonū a lesionibz in
tali examē p̄seruātur malefice. cū vt natura
les tradūt. succus cuiusdā herbe vbi manus
inūgunt a cōbustione possit p̄seruare. z cum
ip̄m demonē virtutes herbarū minime latēt.
dato qz per interpositōnem alicuius corpo
ris inter manus deferētis z ip̄m ferrū. lesionē
non intercept. put inuisibiliter p̄curare pōt.
tamē per h̄mōi naturalēs sed p̄p̄ietates hoc
efficere posset. v̄n minus q̄ quibuscūqz aliq̄s
malefactoribz ip̄is maleficiis p̄pter intimā fa
militatē quā cū demonibz tenent tali exa
mine sunt purgande sed ip̄o facto vbi ad hoc
appellat iam vt suspecte malefice sunt habē
de. Deferuit ad hoc factū qd in constantis
diocesi tribz annis vix iam elapsis p̄tigiisse fer
tur. Nam in dominio comitū de fursenberg
pe tinet nigre silue. maleficia q̄dam famosa z
plurimū ab incolis diffamata. vbi p̄ comitez
ad instantiā plurimoz fuisset comprehēda z
de plurimis iudicibz sup̄ varia maleficia de
lata tandē inter tormenta z questionēs inter
rogaretur manus omnū volens euadere. ad
examē candētis ferri appellauit. Iuuenis
comes nec multū in his expertus examē ad
misit z dum candens ferruz per tres dūtaxat
passus deferre adiudicata fuisset p̄ sex depoz
tauit offerens se denuo ad ip̄m longiori spa
cio depoztare. Qua ex re dum manifestū ha
buissent iudicō maleficiū iudicare. qz nullus
sanctorū p̄sumpserit taliter diuinā assistentiā
temptare. ip̄a tamē absoluta a vinculis z ille
sa vsqz in p̄sens nō v̄triqz in partūi fidei scan
dalum perseuerat.

Questio. xviii. de sententia diffinitiva in se et qualiter est ferenda.

Quod sequenter ad tractandū de his in quibus secularis iudex p se cognoscere et sententiarē p̄t diocesanis si libet manentibus etoneratis. hoc ip̄m ent̄ supponim⁹ vt nedū nos ipsi inquisitores salua fide r iusticia sumus ab his sententiādi modis etonerati verū r ipsos diocesanos eadez sinceritate etoneratos affectamus ipoz facultatē et iurisdictionē minime amputādo. qua tñ si vti velentis necesse foret r nos inquisitores. iuxta. c. multoz querela. de heret. in cl. p̄ter p̄currere. Attendant tñ q̄ qz hoc crimen maleficaz nō est mere ecclesiasticū. Quā nec potestatis et dñis sp̄alibz ad iudicandū et sententiandum vt in. c. vt inquisitiōis. §. p̄hibemus. de here. li. vi. interdictuz. In quibus tñ p̄fata potestas diffinire et cognoscere sine diocesanis: nō p̄sistit deducet. Sed primo videndū de ip̄a sententia in se. scōdo qualiter sit ferenda. tercio q̄t modis. De primo. Cum scōm Aug⁹. vt. ij. q. i. c. i. Nos in quēz sniam ferre nō possumus. nisi aut̄ conuictū aut sponte cōfessum. Et sententia sit triplex. vt dicit glo. summa. in principio questionis. scz Interlocutoria. diffinitiva et p̄cepti. et Raymundus ex explicitans dicit. Interlocutoria sententia dicitur. que nō sup̄ principali sed super alijs questionibz p̄feritur inter principium cause et finem emergentibz. vt est de teste repellendo vel de dilarōne vanda vel non. et h̄mōi. Vel forte dicitur interlocutoria. quia inter partes loquendo p̄fertur sine scripture solennitate. Diffinitiva aut̄ sententia dicitur qñ principalis questio diffinitur. ff. de re iud. l. i. Sententia p̄cepti est qñ maior p̄cipit minor. De primis duobz nostra p̄sequenter erit speculatio. p̄cipue sup̄ sententia diffinitiuam. Notandū scōdo q̄ licet in glosa p̄fata dicitur. q̄ si sententia diffinitiva fuerit lata obmissio ordine iuris. ipso iure nulla est. ij. q. vi. Si quando. §. diffinitiva. Et post dicitur. scias q̄ duplex est ordo iuris. Unus qui est de necessaria substantia iudicioz. vt fiat litis contestatio et testes recipiantur. Si contra hunc ordinē feratur sententia non tenet. Est alius ordo qui non est de substantia iudicioz. vt scz sententia non feratur sub condicione. et vt prius non p̄nuncietur de possessione q̄ de p̄prietate. si tamen hoc nō seruetur tenet sententia. vt. ij. q. vi. Anterior. §. biduū. In hac tñ causa. quia est causa fidei r heredis crimen. licet mixtū. p̄ceditur summarie simpliciter et de plano. vt patz in. c. statuta. li. vi.

et qualiter ista verba intelligantur habes supra questione sexta. et vt ibi deducitur. iudex necessario libellū non erigar. litis p̄tationē non postulat rē. sequitur p̄bationes tamē necessarias admittit. similiter citationē et p̄stationem iuramenti de calumnia rē. Unde et alius modus p̄cedendi iam per iura noua declaratur. De secunda autem qualiter sit ferenda. Nota q̄ p̄ferri debet a iudice r nō ab alio als nō valet. Item in loco publico r honesto etiā sedendo. vt. ij. q. ij. inducie. §. sp̄acium. Et similiter de die r non in tenebris. et sic de multis que ibi notantur. tum quia ibi continetur. q̄ non diebus feriatis. r q̄ nō in scriptis feratur. Notandū q̄ quia hic summarie simpliciter r de plano vt supra tactum est proceditur. r de vrbō. signi. c. Sepe contingit. in Alamen. dicitur. q̄ tempore feriarū ob necessitates hominum indultarum. a iure procedere valeat. r q̄ iudex amputet dilationem. Ideo si iudici libet. seruare illa poterit. Nec scripto p̄ferre tenetur. cuz fin. Jo. an. Plures sint casus in quibus sine scripto sententia valet. r inter illos enumeratur confusio loco vel fori. distinc. xi. consuetudinis. Episcopus etiam si est iudex potest per alius sententiam recitare ad instar illustrū. Item nota q̄ licet in actionibus criminalibus executio sententie non sit differenda. fallit tamē hoc in certis casibus sc̄p̄e quatuor. sed probac materia capūtur duo. primus si lata est in muliere pregnantē differtur enim vsq̄ ad tempus partus. ff. de re. in. l. p̄gnātia. Itē cum quis est confessus crimē r postea negat. intellige si confessio prius non fuit reiterata modo quo supra tactum fuit. q̄stione. xv. De tercio autem quot scilicet modis sit ferenda. quia contingent vsq̄ in finē operis de his tractabim⁹. sunt tamen adhuc aliqua p̄mittenda de modis quibus persona delata reddatur suspecta. eo q̄ varie sententie sup̄ varias suspitiones sunt ferende.

Questio decimanona. quot modis capiē suspitio pro sententia ferenda.

Aspecti de heresi vel alio crimine quot modis r quibus dīcēdi sunt. zan in tali casu pro tali crimine ex illis iudicandi r sententiādi sint vbi queritur. Respondendū est. r per antiq̄ r p̄ noua iura. Itaz glo. sup. c. nos in quēquā. in p̄cedētī q̄stioe allegato. dicit q̄ quatuor sunt modis p̄uincēdi reū. aut. s. iure. vt instrumentis r testibus. aut facti euidentia. extra de cohabit. cle. c. tua. Aut iuris interpretatione. vt sc̄p̄as citatum esse reū. ij. q. ix. decretimus.

Aut violenta suspitione. xxxij. q. i. dicit. **N**o-
tant etiã canonice q̄ triplex est suspitio. Pri-
ma temeraria. de qua canonon. **F**ullum iu-
dicis suspitionis arbitrio. ij. q. i. primo. **S**e-
cunda pbabilis et hec purgatione inducit.
nō aut̄ prima vt. ij. q. iij. p̄beyter. **T**ercia est
violenta. que condemnatione inducit. et de
hac intelligitur dictum Hieronymi. q̄ v̄xor
dimitti potest p̄pter fornicatione aut fornicati-
onis suspitione. xxxij. q. i. dicit. **N**ota insu-
per q̄ secūda que est pbabilis admittitur ad
semiplenã pbationem. vt extra de p̄sumpt.
in multis. **U**nde coadiuuat ad pbationem si
assint alia aminicula. vnde nō solum admit-
titur ad purgationē indicendã. **D**e violenta
etiã que ad condemnationē sufficit. nota q̄
est duplex. dum quedã intris et de iure. vt cū
ius fingit et statuit aliquid super facto et cō-
tra hanc nō admittitur pbatio. extra de spon-
sa. hec qui fidem. vbi dicitur q̄ si quis dede-
rit fidem mulieri de trahendo matrimoniu
cum ea. et postea copula sequitur. matrimo-
nium esse p̄sumitur. et pbatio in p̄trarium nō
admittitur. **Q**uedam est iuris sed nō de iure
vt vbi ius p̄sumit sed nō statuit aliquid. vt
si vir diu mulieri cohabitauit p̄sumitur ab
eo cognita. xxxij. q. i. dicit. **E**t cōtra hanc ad-
mittitur pbatio. **A**pplicando ad p̄positū nō-
strum sup heresim maleficã et super noua in-
ra. dicimus q̄ in iure triplex suspitio sup cri-
men heresis habetur. prima est modica. secū-
da magna. tertia maxima. **P**rima que est mo-
dica in iure vocatur suspitio leuis. ita habe-
tur. c. **A**ccusatus. de heret. li. vi. in prinẽ. vbi
dicitur. **S**i aut̄ leuis et modica suspitio illa
fuit quanq̄ et hoc fit grauiter puniedus. nō
tamen debet pena in heresim relapsoꝝ puni-
ri. **E**t hec suspitio ideo dicitur modica siue
leuis. tum quia modica et leui defensione tol-
litur. tum quia et modicis et leuibz oritur cō-
iecturis. **U**nde dicitur modica a modicis in
dicijs. et dicitur leuis a leuibz cōiecturis. **U**t
pote in simplici heresi circa fidem si aliqui re-
periantur occulta conuenticula celebrantes
vel vita vel moribz a cōmuni cōuersatione si-
delium deuiantes. vt p̄t. c. c. **E**t cōmunicamus
primo. extra de heret. circa maleficãz here-
sim. **S**imili modo vbi cōuenticula in anga-
rijs aut sacratiozibz anni temporibz in cam-
pis aut silis sine de die sine de nocte cōueni-
rent. aut alique scorsum reperirentur. aut nō
frequentare diuina temporibz p̄suetis et mo-
dis cōsuetis. aut cum suspectis maleficis fa-
miliaritates secretas contrahere. tales eni le-
uiter ad minus de heresi habentur suspecti.

eo q̄ talia frequenter facere huiusmodi heresi-
tici comprobantur. de qua etiam leui suspiti-
one habetur. **L.** de heret. l. ij. in fine. vbi dicitur.
Hereticozum vocabulo continentur. et
latis aduersus eos sententijs debent succum
bere. qui vel leui argumento a iudicio catho-
lice religionis et tramite detecti fuerint deui-
are. **E**t huic sententię concordat **H**ostien. in
summa. ti. de p̄sumpt. §. finali. vbi dicit. **N**o-
tandum q̄ q̄uis heretici finali argumento des-
tegantur scilicet ad hoc q̄ suspecti habeantur
tamen non debent vt heretici haberi. et pbat̄
per p̄cedentia. **S**ecunda suspitio que est ma-
gna in iure vocatur vehemens siue fortis. de
qua iterum in allegato. c. **A**ccusatus. in prin-
cipio. **I**terum sic habetur accusatus de here-
si vel suspectas contra quem de hoc crimine
magna et vehemens suspitio orta erat zẽ. **I**bi
enim hec cōiunctio. et. non tenetur copulati-
ue sed expositiue vt notat **J**ohan. andree. ibi-
dem. **V**ehemens autem idem est quod fortis
vt dicit **A**rchidi. super allegat. c. **A**ccusatus
et verbo. vehemens. vt dicit **P**apias et **H**u-
guitio. q̄ vehemens idẽ est q̄ fortis siue gran-
dis. **A**llegat etiam **H**egozium primo mora-
lium. **V**entus vehemens irruit. **U**nde dicitur
mus aliquem vehementem habere casum cū
habet fortem. hec ibi. **E**rgo suspitio magna
dicitur vehemens siue fortis et sic nomina-
tur. quia non nisi vehementibus et fortibus
defensionibus repellitur. et etiam quia ex
magnis et vehementibus ac fortibus oritur
coniecturis argumentis et indicijs. **U**tpote
in simplici heresi si aliqui comperiantur qui
eos quos sciunt hereticos forte occultant. fa-
uorem impendant. affociant. visitant. mune-
ra offerant. recipiant. defendant et similia exer-
centes. tales nanq̄ vehemens de heresi sus-
pecti sunt. et similes cognoscuntur circa he-
resim maleficãz. eo q̄ suspitio oritur q̄ par-
ticipant cum eis in crimine et precipue notã-
tur. hic mulieriant viri. qui ad amorem vel
odium inordinatum. licet non ad alias testi-
ones hominum tendant aut iumentozum z̄ so-
lent maleficare. **S**imilia enim vt p̄missum
est in quacunq̄ heresi exercentes vehemen-
ter sunt suspecti. vt patet per allegatum. c. **A**ccusatus.
et. §. illo vtro. et per notata ibidem
per **A**rchidiaconum. **U**m non sit dubium
eos talia facere in fauorem illius heretice pra-
uitatis. **T**ercia suspitio hec est maxima. et in
iure vocatur violenta. c. cum contumacia. et.
c. **A**ccusatus. li. vi. de heret. et per notata per
Archidiaconum z̄ **J**ohannem andree. super
c. **A**ccusatus. et verbo. vehemens. vbi dicitur.

Dicit uehemens non violentus. supra de pre-
sumpt. c. litteras. De hac suspitione loquitur
canon. dist. xx. c. iij. quorundam. Et hec pre-
sumptio seu suspitio dicitur violenta. tum qz
violenter cogit et arat iudicem ad credendū
Hec tergiversatione refellit qualicumqz. tū
quia et violentibus conuincitibus atqz co-
hercentibus oritur cōiecturis. Exmpli gra-
tia in simplicibus heresi. si aliqui reperiantur qui
hereticos adorauerint id est reuerentiam suo
doz exhibuerint consolationem vel com-
munionem ab eis acceperint. vel familia que
ad ritum eorum pertinent perpetrauerint. ta-
lea hanc violenta suspitione de heresi et he-
reticorum credentia sunt conuicti. per. c. filiū
Et per. c. Accusatus. de heret. li. vi. et per no-
tam per Archidiaconum super. c. quicumqz
hereticos. et verbo. credites. co. li. vi. cum nō
sit dubium eos talia facere in credentiam he-
reticę prauitatis. Super heresim vero male-
ficarū a simili qui perpetrant ea que ad ri-
tum maleficarum pertinent. et talia cum sint
varia uidelicet aliquando p verba solum cō-
tumeliosa. dicendo. tu senties in hęcui que ti-
bi euenient vel similia in effectu. vel per tactū
solum tangendo hominem aut bestiam ma-
nibus. aut per visum tantum se manifestan-
do nocturno vel diurno tempore. certis doz
micinibus in cubilibz. et hoc vbi homines
aut iumenta nituntur maleficari. licet circa
grandines varios alios obseruat modos se
alijs offerendo ceremonijs. circa flumen ali-
quod se agitando diuersumode vt in precedē-
tibus circa modos maleficia inferendi paty-
it. tales vtiqz violenta suspitione super heresim
maleficarum vbi reperuntur et fama la-
borat sunt conuicti: p̄sertim vbi effectus est
subsecutus in maleficio siue itanum siue p suc-
cessum temporis. quia tunc evidens factum
concurrat siue iudicium facti. vbi instrumen-
ta maleficij in aliquo loco reposito reperirentur.
licet successus temporis nō ita aggraua-
ret ad evidentiā facti manet tamen suspecta
uehementer et a fortiori amplius qz circa sim-
plicem heresim. Et si queritur nunquid dia-
bolus absqz viso aut tactu mulierum malefi-
ciare possit homines seu iumenta. Responde-
tur vtiqz si deus permittit. s; quia maior dei
permissio vbi creatura deo dicata p fidei ab-
negationē et alijs horrendis sceleribus concu-
rit. ideo et diabolus amplius tale modū ma-
leficiandi creaturas affectat. imo et dici potest
qz diabolus etiā si absqz malefica possit ad-
huc summe per maleficam talia exercere affe-
ctat varijs respectibz vt in precedentibz pa-

tuit. Epilogando ad nostrum ppositum sup
modos ex p̄sumptōibz iudicandi. Dicendum
qz sup prefatā distincōz suspecti de heresi ma-
leficarum sunt in triplici genere cū quidā le-
uiter. quidā uehementer. et quidā violentē.
Leuiter sunt suspecti qui talia modica vel le-
uis pagunt qz et eis oriū modica vel leuis su-
spitio p̄ra eos de tali heresi. et licz vt dictum
est vbi qz sic inuenit suspectus nō sit hereti-
cus hūidus. tū debet sibi iudici canonica pur-
gatio: vel iniungi tanqz p leui abiuratio. Et
quidē qz purgatio possit sibi iudici habet. c.
excoicamus. i. in prin. extra de heret. vbi dicitur.
Qui autē inuenti fuerint sola suspitione
notabiles. suspitione probabili. hoc est leui. et
que leuiter apparet dicit Hostien. sequit. nisi
iuxta p̄sideratas suspitōis qualitatēqz p̄so-
ne. p̄iam innocentē cōgrua purgatio mon-
strauerint anathematis gladio feriant. et vti-
qz ad satisfactionēqz condignam ab omnibus
euentur. Ita. qz si per annum in excoicuni-
catione perstiterint ex tūc velut heretici cor-
demnentur. De ibi. Et nota. qz iudicia sibi
purgatione canonica siue cofertiar siue non
siue deficiat siue non. est per omnia iudicans
dum sicut de diffamato de heresi cui est pur-
gatio canonica iudicē. Sed et hoc qz ab-
iuratio possit tali iudici tanqz leuiter suspi-
cto de heresi. patet per. c. Accusatus. in prin-
cipio. vbi dicitur. Accusatus de heresi vel su-
spectus. cōtra quem de hoc crimine magis et
uehemens suspitio orta erat. si heresim in iu-
dicio abiurauit et postea comittit in ipsa cen-
seri debet quadam iurisdictione relapsus. licet
ante abiurationem suam heretici crimen pro-
batum nō fuerit p̄ra ipm. Si autē modica et
leuis fuit suspitio illa: quanqz ex hoc sit gra-
uiter puniendus. tamen non debet in heresim
relapsus pena puniri. De ibi. Quidā
autē cū sint suspecti uehementer et sunt illi qui
taliam uehemētia et fortia pagunt. qd et eis ori-
tur uehemens et magna suspitio. et tales licet
etiā nō sint heretici nec vt heretici p̄demnan-
di. eo qz ex p̄se habetur extra de p̄sumpt. c. li-
teras. s. quo circa. Nullus p suspitōe uehe-
menti est de tanto crimine p̄demnandus. Haz
ibi ita dicit. Quo circa mandamus. quate-
nus cū p̄pter solā suspitōis q̄nis uehemens-
tem. nolumus illū de tā graui crimine cōde-
mnari. tū de tali sic uehementer suspecto de-
bet sibi mandari qz abiuret generaliter omnē
heresim et specialiter in quā incidit tanqz ue-
hementer suspectus. p alleg. c. Accusatus. in
prin. vt est dictū. et p. c. inter sollicitudines. ex-
tra de pur. ca. et p. c. litteras. extra de p̄sumpt.

Quod si postmodum relabatur vel in pristinam vel in aliam, vel in eos quos scilicet maleficos aut hereticos associet visitet vel deducat, vel consulari munera donando, vel mittat, seu fauores eis impedit, relapsus penam non euadet, p. allegati. c. Accusatus. **U**bi dicitur sic. **E**u vero qui in una heresis specie vel secta commisit, aut in uno fidei articulo seu sacramento ecclesie errauit. **E**t postmodum heresim simpliciter vel generaliter abiurauit. **S**i et tunc in aliam speciem heresis sue sectam ac alio articulo seu sacramento committat, volumus ut relapsus in heresim iudicari. **I**lle ergo de cuius lapsus in heresim ante abiurationem constitit vel nunc constat, si post illam abiurationem recepat hereticos deducat, visitet, siue associet, ac dona vel munera eis donec vel mittat, seu fauorem eis impedit, infra merito debet iudicari re lapsus, cum illum et approbato a se prius errore non sit dubium illud fecisse, hec ibi. **E**t quibus verbis apparet quod in tribus casibus in genere suspensus de heresi vehementer postquam abiurauit pena plebii relapsorum. **P**rimus est quando relabatur in eandem et pristina heresim de qua suspensus fuerat vehementer. **S**ecundus quando heresim simpliciter vel generaliter abiurauit et relabatur tamen in aliam heresim, esto quod de ea antea nihil suspensus habitus fuerit nec delatus. **T**ercius quando hereticos recepat, et eos deducit et fauorem impedit. **E**t hic casus complectitur multos casus et habet multos sinus, ut patet in allega. §. **E**um vero, in. c. **A**ccusatus, frequenter repetito. **S**ed quiritur quid agendum si talis vehementer suspensus ad mandatum sui iudicis non p[er]senserit p[er]tinere abiurare. **A**n tradendus sit seculari arbitrio potestatis a iudice uisione debita puniendus, p. c. **A**d abolendam, §. p[er]iti vero. **R**nde tur, nequaquam, qz. c. **i**llud, 2. §. eius expresse loquitur non de suspensio sed de manifeste deprehensis in heresi, 2c. **t**ri gorosius contra deprehensos manifeste, quam contra suspectos tantummodo est agendum. **E**t si queritur qualiter ergo sit procedendum contra talem. **R**nde tur, quod procedatur contra eum, p. c. **e**xcōicamus, i. 2 p. §. qui vero sola suspitione, 2c. **s**upius inserto et excōicabitur in qua excōicatione si per annum steterit et ut hereticus cōdemnatus, p. alleg. c. **Q**uidam autem suspecti sunt uolenter, et sunt illi qui talia uolentia pagunt, quod et illis oritur uolentia suspitio contra eos talis ut hereticus est habendus, et sicut de deprehensis in heresi est de eo per omnia iudicandum, p. c. **e**xcōicamus, i. extra de here. §. qui vero, 2 p. c. cum cōtumacia, 2 p. c. ut officium, li. vii. **H**am vel fatetur crimine, vel non, si sic, et uolunt redire de heresim abiura

re ad penitentiam recipiendi sunt p. c. ad abolendam, 2 p. c. **e**xcōicamus, ij. §. finali. quod si non consenserint abiurare, tradendi sunt curie seculari animaduersione debita puniendi, per. c. **A**d abolendam, §. primo allegati. **S**i autem non fatentur crimen, postquam est conuictus, nec consensit abiurare, est ut hereticus impenitens cōdemnandus, per. c. ad abolendam. **V**iolenta enim suspitio ad cōdemnandum sufficit, et probatione in contrarium non admittit, ut habetur extra de presump. c. litteris, 2. c. **A**fferte. **E**t cum hec discussio locum habet in simplici heresi, absque euidentia aut indicium facti, sicut etiam in sexto modo sententiandi patet, ubi quis ut hereticus cōdemnatur, etiam si non sit hereticus in re, quātomagis circa heresim maleficarum, ubi semper concurrit aut euidentia factum in pueris, hominibus aut iumentis maleficiatis, aut indicium facti, puta per instrumenta reperta. **E**t licet in simplici heresi penitentes et abiurantes ad penitentiam et ad perpetuos carceres recipiantur ut tactum est. **I**n hac tamen heresi licet ecclesiasticus iudex recipiat ut sic ad penitentiam, ciuilibus tamen propter fore facta circa damna temporalia uel timore supplicio punire potest nec ecclesiasticus ipsum impedit quod licet non eum tradat ad puniendum tamen relinquere potest.

Questio uicesima super primum modum sententiandi.

Quia ergo delata persona. **U**el reperitur immunis et absoluitur totaliter.

Uel reperitur solum diffamata de heresi generaliter.

Uel reperitur ultra infamiam questionibus et tormentis exponenda aequaliter.

Uel reperitur suspecta de heresi leuiter.

Uel reperitur suspecta de heresi vehementer.

Uel reperitur suspecta de heresi uolenter.

Uel reperitur diffamata de heresi et suspecta simul et cōmuniter.

Uel reperitur confessa heresim et penitens et non relapsa ueraciter.

Uel reperitur confessa heresim et penitens sed relapsa probabiliter.

Uel reperitur confessa heresim et impenitens sed non relapsa realiter.

Uel reperitur confessa heresim et impenitens ac relapsa certitudinaliter.

Uel reperitur non confessa sed p[ro]uicta de heresi, legitimis testibus taliter iudicialiter.

¶ Vel repitur cōiuncta de heresi sed fugitiua vel absens p̄sumaciter.

¶ Vel repitur ab alia malefica incinerāda v̄l incinerata delata.

¶ Vel repitur maleficia nō inferēdo sed tollēdo p̄ remediis illicita et incongruenter.

¶ Vel repitur v̄l maleficus sagittarius et armoz incantator interinendo letaliter.

¶ Vel repitur vt malefica obsterit̄ infantes demonibz ecrecandō hostiliter.

¶ Vel repitur remedio apellatōnis se tuendo frivole et fraudulenter.

¶ Et si q̄dem repitur immunis totaliter erit p̄sequētez modū sententiāda finaliter. Vbi notandū q̄ p̄sona delata tūc repit̄ immunis totaliter q̄n̄ p̄cessus meritis diligēter cū bono cōsilio peritorz discussis nō conuincit̄ nec cōfessione p̄pria. nec facti euidēcia. nec testiu3 p̄ductione legitima. qz videlz discrepant in principali. nec etiā alias illa p̄sona fuit suspecta aut diffamata publice de anecdico crimine. qz secus si de aliquo alio crimine esset diffamata. nec etiā sunt indicia facti p̄tra talē p̄sonam. Circa talem talis practica seruat̄. qz absoluenda est per episcopū aut iudicē p̄ sententiam tenoris sequētis.

Nos. A. miseratōne diuina episcopus talis ciuitatis. aut iudex talis etc. Attēdentes q̄ tu talis de tali loco et talis diocesis fuisti nobis delatus vel delata de tali heretica p̄auit̄. scz maleficaz. Attēdentes etiā illa esse talia q̄ nō valebamuz nec debuimuz cōiuentibus oculis p̄transire. descendimus ad inquirendū si p̄dicta fulciren̄t aliqua veritate testes recipiendo te examinando et alia faciendo q̄ debebant fm̄ canonicas sanctiones ea p̄pter vias diligēter examinatis oibz actis et acturis in hac causa. habitozq̄ p̄silio p̄itorz in iure ac etiā i theologica facultate illozq̄ sepi p̄repetito sedentes p̄ tribunali more iudicis iudicantis ac h̄ntes p̄re oculis solū deū et nego cū veritate sacrosanc̄tis enāgelis positis coram nobis vt de vultu dei iudicū nostrū p̄deat̄ oculi nostri videāt̄ equitatē ad nostraz diffiniuiā sententiā p̄cedimus in hūc modū xpi noie inuocato. Quia p̄ ea q̄ vidim⁹ et audim⁹ et p̄ducta et oblat̄a. acta et actitata sunt corā nobis in p̄senti causā. nō inuenim⁹ aliquid p̄tra te legitime p̄batū fore de his de quibus delatus fueras corā nobis. Pronūciamus declaramus et sententialiter diffinimus p̄tra te nō esse actū legitime corā nobis. p̄pter qd̄ possis et debeas vt hereticus aut malefic⁹ iudicari. nec suspectus haberi aliquid de he-

retica p̄auit̄ate. quare a p̄senti instantia in q̄sitione et iudicō totaliter te relaxam⁹. lata sunt hec sentētia etc. Caneatur vt nō ponat̄ in sententia quacūq̄z q̄ delatus sit insons vel immunis. sed q̄ nō fuit probatū legitime cōtra eum. Quia si postmodū tempis processu ite rum deferatur et legitime probatur p̄ōs nō obstante p̄dicta absolutoria sententia eodem nari. Nota etiam q̄ eisdem modis absoluentus ē quis quando est delatus de receptatōe defensione seu alia fautoria hereticę p̄auit̄atis vbi nihil p̄batur legitime cōtra eū. Singularis iudex cōmissione episcopi modo suo iudicabit.

¶ Questio. xxi. sup̄ secundū modū sententiādi delatam et tantummodo diffamatam

Secundus modus sententiandi ē q̄n̄ delatus vel delata p̄cessus meritis diligēter discussis cum bono consilio peritorz reperitur tantummodo de tali heresi diffamatus in aliqua villa ciuitate v̄l p̄uinitia. Et hoc est quādo delatus talis nō cōuincitur nec p̄pria confessione. nec facti euidēcia. nec testiu3 p̄ductione legitima. nec sunt quęcūq̄z indicia alia probata contra eū nisi p̄cise sola infamia ita q̄ in speciali nullū p̄bat̄ maleficiū p̄petratū. qd̄ qd̄de p̄bare p̄t̄ super uehementē aut violentā suspitōem q̄n̄ verba cōminatoria sup̄ lesionē inferēdam p̄tulisset dicendo in effectu vel in sententia. In breui sententias que tibi euenient et post effectus aliq̄s fuisset subsecutus in lesione corp̄oz aut iumentoz. Circa istū igitur cōtra quē nū p̄batur nisi p̄cise infamia talis practica ē seruāda. In tali em̄ casu q̄ sententia nō potest p̄o delato ferri absoluendo eundē. sicut in primo modo factū ē sed contra indicendo sibi canonica portōne. Ideo episcopus seu eius officialis aut iudex aduertat primo q̄ in causa heresis nō refert si aliq̄s sit tantumō apud bonos et graues p̄sonas diffamatus. imo attendit̄ hic q̄ etiam apud quoscūq̄z viles et simplices sit diffamatus. Ratio est. quia a quibz q̄s potest accusari in crimine heresis apud illos etiam potest quis infamari. sed quilibet hereticus potest a quibuscūq̄z p̄sonis accusari cū tantumō inimici capitales vt supra paruit̄ excipiuntur. ergo apud illos potest infamari.

¶ Feret ergo ep̄s seu iudex sup̄ cano. pur. sententiā p̄ hūc modū vel similem.

Nos. A. miseratōe diuina episcopus talis ciuitatis aut iudex talis dominij Considerantes q̄ meritis processus facti p̄ nos p̄tra te talem talis diocesis nobis

delatū de tali heretica p̄auitate diligēter discussus: et. Nō inuenimus te p̄fessum nec cōuictū de p̄dicta labe. nec alias suspectū ad minus leuiter nisi q̄ te repimus legitime et ueraciter. in tali uilla ciuitate uel diocesi. et apud bonos et malos publice diffamatus. Et p̄pter ad purgandū h̄mōi infamatus. et ut bon⁹ odor in cetū fidelīū ep̄stas. tibi indicimus canonicam purgationē ut et iuris assignādō tibi talē diem talis mēsis et talē horam talis diei. In q̄ cōpareas p̄sonaliter corā nobis ut purges tuā infamā tantā manu ordinis tui. q̄ quidē p̄purgatores sint hoīes fide catholici ac uita p̄bati et qui p̄uerfationē tuā ac uita nouerūt nō tam moderno tpe q̄ transacto. Significantes q̄ si in purgationē defeceris te habebimus p̄uicto putuolūt canōice sanctiones.

Ic autē cōsiderandū ē q̄ q̄n aliq̄s reptur legitime de aliq̄ heresi publice diffamatus et p̄tra cū aliq̄d nō p̄bat. nisi infamia ipsa sola indicif h̄bi canonica purgatio hoc ē q̄ habeat aliq̄s viros. Septē decē uel uiginti uel triginta fm q̄ plus uel minus et in locis pluribus uel paucioribus magis uel minus in signibus fuerit diffamatus. q̄ sunt sue p̄ditōnis seu ordinis. ut si diffamatus religioſus illi sunt religioſi si clericus seculares illi clerici seculares si milites illi milites. q̄ purgāt eū a crimine. de q̄ ē diffamatus qui p̄purgatores dicūtur eē hoīes fide catholici et uita p̄bati q̄ et illius p̄uerfationē et uita non tam moderno tpe q̄ antiq̄ nouerūt. ut h̄r extra de pur. ca. inter sollicitudines. Si autē se purgare noluerit excoīcetur. quā excoīcacionem si p̄ annū sustinuerit aīo indurato extitit ut hereticus p̄demnat. iuxta. c. excoīcam⁹ ita q̄. §. q̄ aut. Si autē se purgare decreuerit s̄ in purgatione defecerit. hoc est q̄ p̄purgatores tales et tantos pur et inuictū fuit q̄ eū purget. nō inuenierit p̄ cōuicto h̄r. et sic ut heretic⁹ cōdemnat. ut h̄r extra de here. excoīcamus. i. §. adijcimus. et uer. q̄ nō se. de purga. ca. Cum dilectus. Considerandū autē ē hic q̄ q̄n d̄r q̄ indicat diffamato q̄tenus purget se trina uel quarta manu ordinis sui q̄ ordo sumit ibi i genere et nō in specie. vñ si ep̄us purgandus ē nō negatur quin euz ep̄is purgandus possit admitti. Abbates et religioſi p̄biteri et alijs pari forma de pur. ca. Quoties purgabit autē se diffamatus p̄ modū q̄ sedatur. ut colligit extra de purga. ca. quoties. §. porro. et c. accipimus. Quo ad secundū.

Queniente autē termino eidem diffamato ad se purgandū canonice assignato cōparebit p̄sonaliter purgandus

eū. suis p̄purgatoribus corā ep̄o r̄inquisito re in loco ubi noscitur infamatus ille q̄ diffamatus ē ponēs manū sup libru euāgelioꝝ ante eū positū. dicit sic. Ego iuro sup ista q̄ tuor euangelia sc̄ta dei q̄ talē heresim ep̄mē do eā de q̄ sum diffamatus nūq̄ tenui nec credidi nec docui nec teneo nec credo. Negabit se q̄ illud euz iuramēto de q̄ ē diffamatus q̄d q̄d sic illud. Quo facto omnes p̄purgatores ponēt manū sup libru p̄dictū euāgelioꝝ. Et quilibet dicit ita. Et ego iuro sup ista sancta dei euāgelia q̄ credo ip̄m uerū iurasse. Et tunc canonice est purgatus.

Considerandū est etiā diffamatus de heresi sibi ē purgandus ubi noscitur diffamatus. et si fuerit in multis locis infamatus imponatur sibi q̄ in oibus illis fidē catholicā publice p̄fiteatur et detestetur heresim de qua noscitur infamatus de pur. ca. iter sollicitudines. nec p̄temat q̄ canonicē se de heresi purgauit. nā si post purgationē incidit in heresim iā purgata p̄ lapso habet et ut relapsus tradendus est curie seculari. iuxta. c. excoīcamus. i. §. adijcimus. et uer. vñ si ē post purgationē. et c. ad abolendam. §. illos quoq̄ secus aut si in aliā heresim incidit d̄ qua se ate nō purgauit. iuxta c. allegatum.

Quellio. xxij. sup terciū modū sententiam di diffamatorum et q̄stionibus exponendam.

Quius modus processum fidei finendi et terminandi est q̄n delatus de heresi p̄fessus meritis diligenter p̄sideratis cū bono p̄silo p̄itor reptur varius uel habēs indicia cōtra se ad q̄stiones ut. s. expo natur q̄stionibus et tormentis. ut si q̄stionariū nihil concesserit p̄ immuni et innocente habetur. Et hoc est q̄n delatus nō est deprehensus nec p̄pria confessione nec facti euidentiā nec testū legitima. p̄ductione nec sunt indicia ad talē suspicionē ut habeat heresim aburrare. Est tamē in suis p̄fessionibus varius. Uel alias sunt indicia sufficientia ad q̄stiones et tormenta. Circa istū talis practica ē seruanda. In tali autē casu q̄ snia interlocutoria est cōtra delatū ferenda et nō p̄ eo. Ideo p̄ inquisitorem couictum et non diuisum ē ferenda iuxta. c. multoz. In p̄mis si talis steterit in negatiuis firmiter et nullatenus licet inducatur p̄ p̄bos viros fateri uoluerit ueritate feret snia q̄ ut sape yim diffinitiuē sententię per modum tenozis sequentis.

Qs. A. miserationē diuina ep̄scopus talis ciuitatis aut iudex in tertis ditioni talis domini subiectis. Atentes meritis processus facti per nos cōtra

te talem talis loci talis diocesis et diligenter
examinatis q̄ tu es varius in tuis cōfessionib⁹
bus et nihilominus sunt indicia multa que
sunt sufficientia te ad exponendū questionib⁹
et tormentis. Et p̄pter vt veritas ab ore tuo
ppio babeat et vt deinceps aures iudicū nō
offendas interloquēdo declaramus iudica-
mus et sententiamus die p̄nti et hora tali te
supponendū questionib⁹ et tormentis lata fuit
hec sententia.

Si questionandus reperiat varius et in si-
mul sint indicia alia ad questiones sufficien-
tia ponet vtrūq̄ in snia. vt in p̄dicta posituz
est. si aut̄ hec duo nō concurrat vñ tñ vt
pote varietas sine alijs indicijs vel alia indi-
cia sine varietate ponet in snia vt inuenitur.
sentētia autē lata mor̄ crequa vel exequi si
mulerur. Nō sit tñ index multū voluntari⁹
ad questionandū aliquē. nā questiones et tor-
menta nō inferunt nisi in defectu aliarū p̄ba-
tionuz. Et ideo p̄quirat alias p̄bationes q̄
si nō inuenit et tenet p̄babiliter q̄ delatus
est culpabilis sed metu negat veritatē bonis
modis et quāq̄ cautelosis interdū adhibitis.
eius amicos inducentib⁹ ad veritatē dicendā
faciat suā diligentia vt ab ore eius habeat ve-
ritatē et negociū nō festinet. nā meditatio fre-
quens et carceris et calamitatis ac replicata in-
formatio p̄borū viroz disponūt ad veritatē
erudiendā. Qd̄ si delato cōuenienter expecta-
to et tpe cōgruenter proгато ac delato multi-
pl̄ citer informato. Credat̄ fide bona ep̄us et
iudex oibus cōsideratis ip̄m delatuz negare
veritatē questionent eū moderate sine tñ effu-
sione sanguinis scientes q̄ q̄stiones sunt fal-
laces et inefficaces. Nā aliq̄ sunt ita molles
corde et recorder q̄ ad leuē torturā oīa cōce-
derent quecūq̄ falla. Aliqui aut̄ sunt ita pri-
naces q̄ q̄stionib⁹ verarent ad eis veritas
nō haberet. Aliq̄ sunt qui fuerūt alias que-
stionari et istoz aliqui melius sustinet̄ q̄stio-
nes q̄ statim brachia trabunt et flectunt. ali-
qui aut̄ remanēt debiliores et sic minus susti-
nent questiones. aliq̄ etiā sunt maleficiati et
in questionib⁹ maleficijs viuūt qui ante mo-
rrentur q̄ aliqd̄ faterent̄ efficiunt̄ enl quasi
insensibiles. Quare in questionib⁹ cū maxi-
ma prudētia est agendū et ad cōditionē que-
stionandi q̄ plurimū attendendū. Cū aut̄ la-
ta fuerit mor̄ ministri se disponāt ad q̄stionā-
dum delatū. Et t̄ cū disponūt se ep̄s aut̄ iudex
et p̄ se et p̄ alios bonos viros fidei zelatores
inducāt questionandū ad fatendū libere. etiā
cōpromittendo ad cōseruationē vite si opus
sit vt supra tactū ē. Q̄ si nec sic poterit ad ter-

roz vel etiā ad veritatē fatendā induci pote-
runt secundā diē vel terciā assignare ad cōti-
nuandū tormenta nō ad iterandū qz iterari
nō debet nisi nouis supuentib⁹ indicijs
cōtra eū et tunc p̄nt sed cōtinuari nō. phibet
dices ergo sic. Et nos. N. ep̄s et. N. iudex si
allic̄ p̄fati assignamus tibi tali diē tales ad q̄-
stiones p̄tinuandū vt a tuo ore ppio veritas
eruat̄ et totū ponat̄ in p̄cessu. Et infra tem-
pus eidē assignatū et p̄ se et p̄ alios p̄bos vi-
ros inducet̄ eū ad fatendū veritatē. Q̄ si fate-
ri noluerit die assignata poterūt q̄stiones cō-
tinuari et sic questionē eidē vel alijs graui-
bus tormentozū fortius vel leuius fm̄ maio-
rem culpā grauitatē. Et poterunt iudices
multas cautelas licitas adhibere et in verbis
et in factis. vt veritas habeat quos magis do-
cet experientia atq̄ vsus et negocios varietas
q̄ ars alicui⁹ seu doctrina. Vbi aut̄ decenter
questionatus et tormentis exposit⁹ noluerit de-
tegere veritatē ampl⁹ nō veret̄ sed libere abi-
re dimittat̄. Si aut̄ p̄stiterit in ip̄a p̄fessione
et p̄derit veritatē culpā p̄riā cognoscendo et
ab ecclesia veniā postulando tāq̄ deprehē-
sus in heresim propria confessione sed peni-
tēs. Juxta. c. ad abolendā. §. p̄nti. abiuret et
sententialiter vt deprehensus publice p̄dēne-
tur p̄ modū quo p̄demnant̄ in heresim dep̄-
bent̄ p̄ria cōfessione. vt dicit̄ infra in octa-
uo mō expediedi b̄mō deprehēsus videatur
ibi. vbi vero veritatē p̄derit et nō penituerit
sed in heresi p̄tinaciter persistit et relapsus
nō fuerit cōdemnabit̄. iuxta. c. ad abolendā.
§. p̄nti. et expectat̄ cōpetenter informat⁹ de-
center tradet̄ brachio seculari ultimo suppli-
cio feriend⁹. vt dicit̄ infra in decimo mō. Nī
aut̄ relapsus fuerit p̄demnabit̄ p̄ modū q̄ di-
cetur infra in decimo mō p̄cessum aliquē ter-
minandi videat̄ ibi.

Icaut̄ est diligentius attendendū q̄
ille qui questionandus est ante que-
stiones interdū cōtra se nihil cōfiteat̄
hec aliquid p̄bat̄ p̄pter qd̄ possit nec debeat
heresim abiurare nec p̄pter heresim p̄demna-
ri et de talib⁹ agit̄ hic dicit̄ est statim. Inter-
dum aut̄ ip̄e delat⁹ est in heresim deprehē-
sus vel al̄s sunt alia p̄tra et. p̄bata indicia p̄-
pter q̄ debet abiurare vt leuiter vel vehemē-
ter de heresi suspect⁹ p̄pter q̄ nō est questionā-
dus sed si vltra hoc negat̄ aliqua q̄ nō p̄bat̄
sed sed vltra indicia sufficientia ad q̄stiones. et
cū p̄ talib⁹ questionat̄ s̄z nihil p̄pter q̄stiones
cōfiteat̄ nihilominus ista nō est absolueda
iuxta primū modū sed fm̄ p̄bata cōtra eam
p̄cedatur et adiurabit̄ vel vt suspectus vel vt

deprehensus si vir put processus merita exigent et requirunt. si vero propter questiones contrafiteat illa vel eorum aliqua propter quod questionatur tunc abiurabit hec et illa et. pro istis et illis sententia contra eum est ferenda.

Questio. xxiiij. super quartum modum sententiandi de laras et suspecta leuiter.

Quartus modus processum fidei sententiandi et terminandi est quando delatus de heresi processus meritis diligenter discussis cum bono consilio in iure pitorum reperitur in suspecto de heresi leuiter et hoc est quando delatus de heresi non deprehenditur nec confessio nec propria nec facti euidentia nec testium productio nec legitima. nec alia sunt indicia foris seu uebementia de illa heresi contra eum sed tantummodo modica et leuia et talia esse per consilium indicata propter quod ut suspectus leuiter de heresi potest et debet ut talis illa heresim de qua delatus extitit abiurare et talis si relabatur pena relapsi debita non puniatur. licet grauius tunc fuerit puniendus quam si non in ante abiurasset. Iuxta. c. accusatus. in prin. de her. li. vi. Circa istum talis practica est seruanda. Talis enim si habet suspensum publice abiurabit publice ecclesia per modum qui sequitur in snia.

So talis diocesis talis habitator ciuitatis vel loci talis in iudicio constitutus coram uobis domino episcopo talis ciuitatis. sacrosanctis euangelis positis coram me et propriis manibus eis pro me taciis. Iuro me credere corde et profiteor ore illa sancta fide catholice et apostolice quam sacrosancta romana ecclesia credit constituit predicat et obseruat. Ite iuro me credere corde et profiteor ore quod dominus iesus christus cum omnibus sanctis decessit heresim pessimam maleficam et quod omnes illa insequentes seu illi adherentes eternis ignibus cruciantur cum diabolo et angelis eius eternaliter nisi resipiscant et ecclesie sancte per penitentiam reconciliati fuerint. Et sequenter abiuro abnegare et reuocare illa heresim de qua habetis me suspecta vos dominus episcopus et officialis uicarius quam familiaritate cum maleficis habui. eorum errorem ignoranter defendi odio habui inquisitores et illarum persecutores seu etiam quod eorum crimina non detexi. Ite iuro quod nunquam predicta heresim credidi neque credo nec illi adhesi nec adheoreo nec nunquam credam neque heredo nec illa docui nec docere intendo quod si aliquis predictorum fecerit in futurum quod deus auertat penam iuris taliter abiuratis prompto animo me submitto paratus subire omnem penam quam pro his que feci et dixi merito me habetis suspectum uolueritis mihi iniungere illa iuro pro uiribus adimplere et nul-

latenus contrauenire sicut me deus adiuuet et beca euangelia sacrosancta.

Predicta autem abiuratio fiat in vulgari ut ab omnibus intelligatur. Quia facta iudex si adesset aut officialis potest sibi dicere publice in vulgari talia uerba uel silia in effectu. sili uel silia tu suspitione quam te habebamus ut non immerito abiurasti et purgasti per aburationem sibi tam de cetero caueas tibi quod non incidas in hac heresim abiurata. Nam licet si penitentes non traderis brachio seculari. quod abiurasti tanquam suspectus leuiter et non uehementer. tamen tunc inuito fortius punieris quam si non abiurasses et ammodo pro modico haberes suspecta uehementer et ubi ut talis abiurares et plaberis pena relapsi debita punieris absque misericordia tradis curie seculari ultimo supplicio ferenda. Si autem abiurat secrete in camera episcopi vel camera iudicis quam scilicet non est factum publicum modo consimili abiurabit. Quibus pactis feretur sententia in hunc modum.

Nos miseracione diuina episcopus talis ciuitatis aut iudex si adesset in terris talis domini ditioni subiectis. Attendentes quod uisitis et diligenter consideratis processum meritis pro nos facti contra te tale delatum nobis de heretica prauitate reperimus te talia et talia commisisse dicant illa que te reddunt suspectum leuiter de heresi et propter quod te tale merito habentes te fecimus ut leuiter suspectum de predicta labe eandem heresim abiurare. Verum ne predicta pro commissa remaneant impunita et ut officiaris cautiore in futurum de multorum et magno consilio in iure pitorum ac etiam religiosorum. In super his habito maturo proter et digesto habentes pro oculis solium dei ac irrefragabile sancte fidei catholicice ueritate sacrosanctis euangelis positus coram nobis. Et de uultu dei iudicium nostrum pdeat. et oculi nostri uideant equitate sedentelice pro tribunali more iudicij iudicantium te tale hic in nostra presentia personaliter constitutum pro modum qui sequitur eodemnam sententiam seu potius penitentiam scilicet ne de cetero unquam sciant tenear associos uerbis defendas legas seu habear tale. et ne deinceps recedant illa que commisit propter quod suspecta fuit habitata de predicta heretica prauitate lata fuit hec sententia seu penitentia.

Lauacrum notari quod in processu ponat quod talis abiuratio est facta tanquam suspectum habitatum de heresi leuiter et non uehementer. alias periculum magnum esse posset.

Questio. xxiiij. super quintum modum sententiandi suspecta uehementer.

Quintus modus processum fidei susci-
piendi et terminandi est qñ delata de
heresi pcessus meritis diligenter dis-
cussis cū bono cōsilio in iure pitor reperit
suspecta de heresi vehementer. Et hoc est qñ
delata de heretica prauitate nō reperit legit-
ime deprehēsa nec pessione ppria nec facti eui-
dentiā nec resiliū p dñctione legitima. s; sunt
magna et grauiā pbata iudicia cōtra eā. z ta-
lia p pñitiā indicata q̄ illā reddūt suspectā ve-
hementer de p̄dicta heretica prauitate. Circa
ca istū talis practica est seruāda. Talis nāq;
debet vt suspectus vehementer de tali heresi
abiurare illā hereticā prauitatē. ita q; si post
modū relabaf pena relapsi debita puniatur
hoc est q; tradaf brachio seculari vltimo sup-
plicio ferienda. Iuxta. c. accusatus. in prin.
de here. li. vi. Et abiurabit publice vel secre-
te s; m q; suspectus est habitus publice vel se-
crete et apud plures vel pauciores et graues
vel leues. vt dictū est statim de illo q̄ est sus-
pectus leuiter de heresi. et h; vt talē heresim abi-
iurare. Hodus autē disponendi ad abiura-
tionē talis est. Adueniente nāq; die dñica ad
abiurationē faciendā et ad audiendā sniam
seu pñiam abiurando imponendā. p̄dicatoz
sermonē faciet generalē. Duo facto legātur
publice p notariū vel clericū ea de quib; ipse
abiurandus est cōuictus et alia ex q̄bus ha-
bitus est suspect⁹ de heresi vehementer. Post
dices sibi p iudicē officialē. Ecce q; ex hic
recitatis tu es nobis suspectus de tali heresi
vehementer quare oportet q; tu purges te et
abiures heresim supradictā. et tūc ponet cor-
ram abiurādo liber euangēloz et ipse pōnet
manū sup illū z si scit legere cōpetenter tradē-
tur sibi sequens abiuratio in scriptis et leget
eorā omni p̄lo. Si autē nesciat legere p̄peten-
ter notarius legat ea spaciose et abiurandus
respondebit alta et intelligibili voce p hunc
modū. Nam notarius vel clericus dicit sic.
Ego talis de tali loco. Et iste rīdebit p eadē
verba. et ille in iudicio cōstitutus et iste rīde-
bit p eadē verba in vulgari semp. Et sic quo-
uisq; abiuratio sit finita et abiurabit per for-
mam tenentis sequentis.

Ego talis de tali loco talis diocesis in iu-
dicio psonaliter cōstitutus. Corā vobis ve-
nerandis dñis epo talis ciuitatis et tali iudi-
ce in terris ditioni talis dñi subiectis sacro
sanctis euangēlijs positus corā me pprijs ma-
nibus p me tactis. Iuro me credere corde et
p̄fiteor ore illā sanctā fidē catholicā et apo-
stolicā quā sacrosancta rōmana ecclesia do-
cet. p̄fitef p̄dicat et tenet.

Item iuro me credere corde et p̄fiteor ore
q; rē. Et p̄fitef articulus catholicus cōtrari-
us illi heresi de qua vehementer est suspectus
vt verbi gratia. Si est de heresi maleficarū
dices sic. Iuro me credere q; nō solū simpli-
ces heretici aut scismatici eternis ignib; cruci-
abunt. verū sup oēs heresi maleficarū inse-
cti demonijs fidē quā in sacro fonte baptis-
maris pceperūt abnegātes et spurcitijs dia-
bolicis p implendis eorū prauis desiderijs
insistūt hoib; iumentis terre frugib; plurima
nocumēta inferētes. Et p̄sequēter abiuro ab-
nego et reuoco illā heresim seu potius infi-
delitatē q̄ false z mēdaciter asserit nō aliquā
maleficā in terris et q; nemo credere debeat il-
las posse nocumēta inferre auxilio demonū
cū talis infidelitas expresse militat vt iam co-
gnosco aduersus determinationē sancte ma-
tris ecclesiez oīm catholicorū doctorū immo
et aduersus leges impiales q; h̄mōi cōburen-
das decreuerūt. Itē iuro q; nūq; p̄dicte here-
si credidi supple p̄naciē neq; nūc credo neq;
credā. nec ad heroe de p̄niti nec adherere intē-
do. nec docui nec docere intēdo nec docebo.
Itē iuro et p̄mitto q; talia z talia exprimanf
p̄t q; hēris me suspectū de h̄mōi heresi vehe-
mēter nūq; faciā nec operā vt fiār dabo. Q; si
aliquē de p̄dicatis fecero in futurū q; deus a-
uertat penis de iure relapsi debitis p̄mpto
aio me subimito paratus subire oēm pñiam
quā p his q; feci et dixi. p̄ter q; habetis me su-
spectū de dicta heresi vehementer decreueritis
mibi iniungere et illā iuro z p̄mitto p virib;
adimplere z nullaten⁹ cōtrare. sic me de ad-
iuret et hec euangēlia sacrosancta.

Predicta autē abiuratio fiat in vulgari vt
ab oibus capiā nisi fieret solūmquē corā p-
sonis ecclesiasticis q; lingūā latinā intelligē-
rent p̄p̄ter. Si autē abiurauerit secretes s; z
in palatio ep̄i vel camera ep̄i qñ sc; factū nō
est publicū mō cōsimili abiurabit.

Facta autē p̄dicta abiuratio iudex auisa
bit eū vt supra q; nō incidat relabendo in pe-
nam relapsorum.

Sit cautus notari⁹ q; ponat in actis quō
talis abiuratio facta est p talē vt p suspectū z
de heresi vehementer ad hoc vt si relaberef sa-
retur qualiter puniref. q; pena relapsi debi-
ta. Quibus pactis feret sentētia seu pñia in
hunc modum.

Nos. H. ep̄s talis ciuitatis. z frater si-
asit. H. inq̄sitor heretice prauitatis
in terris talis dñi ditioni subiectis a
sancta sede applica specialiter delegatus. Itē
tendētes q; tu talē de tali loco z talis diocesis
q i

talia z talia ꝑmissi dicant illa. vt ex ꝑcessus
 meritis diligēter discussis legitime nobis cō
 stat ꝑpter q̄ merito habemus te suspectū vehe
 menter de tali heretica ꝑauitate. Et vt tali
 ter suspectū te fecim⁹ abiuurare de magno cō
 silio in iure ꝑtorꝝ iusticia suadente. Q̄rū vt
 efficiaris cautiꝝ in futurū et ne reddaris ꝑ
 cluiꝝ ad similia ꝑagēda et ne crimina ꝑma
 neant impunita vt sis ceteris delinquentib⁹
 in exemplꝝ de multꝝ et magnoꝝ in iure
 cōsilio ꝑtorꝝ ac etiā in facultate theologia
 magistroꝝ seu doctorꝝ. In z sup his habito
 maturo et digesto habētes ꝑ oculis solū deū
 ac sancte fidei catholice et ꝑlice veritatē sa
 crofanctis euangelijs positis corā nobis. vt
 de vultu dei iudiciū nostrū ꝑdeat. z oculi no
 stri videāte equitatē sedētꝝ ꝑ irribunali mo
 re iudiciū iudicantiū te tale hici nostra ꝑsen
 tia ꝑsonaliter cōstitutū forma qua sequit̄ cō
 demnatus seu potius penitentiam. vicz ne
 deinceps talia vel talia facere vel dicere aut
 docere ꝑsumas. ponant̄ illa q̄ cōuincit̄ cōmi
 sisse. ꝑpter q̄ fuit suspectus habitus de ꝑdicta
 heresi vehementer et nōnulla q̄ si cōmitteret
 incidere leuiter in relapsū sed alia sibi im
 ponant̄. ꝑut negocij varietas expositat z re
 quirat. Vt ꝑore q̄ nunq̄ scierit habeat talia
 exercitiā vel ne eos quos scierit abiuurasse re
 cepit et filia. lata fuit hec s̄nia.

Atendendū aut̄ q̄ suspecti de heresi et nō
 deprehensi siue sint suspecti vehementer siue
 leuiter nō debent ꝑpetuo incarcerationi nec ꝑpe
 tuo immurari. qz hec est pena illoꝝ qui fue
 runt heretici et postea penituerūt. vt ꝑꝝ in. c.
 excoicamus. ij. de here. et in. c. qm̄. de here. li.
 vi. sed ꝑnt̄ ꝑpter illa q̄ cōmiserūt ex q̄bus habi
 ti sunt suspecti ad certū tps̄ carceri mancipa
 ri et postmodū ꝑut videbit̄ dispensari. iuxta
 c. vt cōmissi. de here. li. vi. Acc̄ h̄mōi suspecti
 sunt crucib⁹ cōsignandi. nā crucēs sunt insi
 gnia heretici penitētis. suspecti aut̄ nō fuerūt
 heretici b̄ habitū que nō sunt cōsignandi pōt
 tū eis imponi q̄ sent certis diebus solenni
 bus in valuis talū ecclesiariū. vel circa alia
 rā dū missarū solēnia celebrant̄ habētes in
 manib⁹ cereū ardentē tantū ponderis. vel q̄
 vadant ad talē pegrinationē et similia. ꝑut
 negocij qualitas expedit et requirit.

Questio. cxxv. sup̄ scriptū modū sententiādi
 oblatā violēter suspectā.

Exus modus ꝑcessus fidei terminā
 di est qñ delatus de heretica ꝑauitate
 ꝑcessus meritis diligēter discussis
 cū bono ꝑsilio in iure ꝑtorꝝ reperit de heresi
 suspectus vehemēter. Et hoc est qñ delatus

ipse nō reperit legitime deprehensus cōfessio
 ne ꝑpria nec facti euidētia nec testij ꝑductiōe
 legitima. sed sunt iudicia nō leuia solū vel ve
 hementia. sed forissima z violētissima q̄ ipm̄
 delatū reddūt merito suspectū de dicta heresi
 violēter et ꝑpter q̄ talis debet vt suspectus
 violēter de dicta heresi iudicari. Et vt mo
 dus iste clarius intelligat̄ demus exempla tā
 de simplici heresi in fide q̄ et de heresi male
 ficarū. Nā in simplici heresi casus cōtinge
 ret qñ delatus ipse nō reperitur legitime depre
 hensus cōfessione ꝑpria zc. vt supra. tñ ꝑpter
 aliquid qđ dixit vel egit vt ꝑote citatus in nō
 causa fidei sustinuit excoicacionē ꝑ annū vel
 plus. talis iam est suspectus leuiter de heresi
 qz hoc nō caret scrupulo heretice ꝑauitatis.
 de penis. c. graue. Quātus aut̄ responsum
 de fide vbi nō cōparet. sed rennuir̄ cōtumaci
 ter cōparere ꝑpter qđ excoicatur. tñc fit suspe
 ctus de heresi vehemēter. nā tunc lenis suspi
 tio transit in vehemētē. et si sustinet illā ex
 cōicacionē ꝑ annū ꝑo ꝑtinaci tñc fit suspect⁹
 de heresi violēter. Nā et tunc vehemēs suspi
 tio transit in violentā ꝑtra quā nō admittit̄
 defensio immo ex tñc talis est vt heretic⁹ cō
 demnandus. vt ꝑꝝ ꝑ. c. cū cōtumacia. et no
 tatur ibidē li. vi. In heresi vero maleficarū
 exemplificat̄ sup̄ violentam̄ suspitionē qñ di
 xit et egit aliqua q̄ a maleficis ꝑacticant̄ qñ
 volūt alique maleficari. et qz hoc ꝑmune est
 vt verbis cōminatorijs aut factis ꝑꝑ vltimū
 vel tacitū se habeat̄ maifestare triplici ex cau
 sa. vt peccatus in iudicib⁹ aggrauet̄. et vt sim
 plices eo facilius seducant̄. et vt deus ꝑ am
 plius offēdat̄ et maior leuendi in hoies sibi
 facultas relinquat̄. vñ violēter maleficia sit
 suspecta qñ post verba cōminatoria dicēdo.
 faciā tibi qñ in breui senties vel similia in sen
 tentia et post verba effectus aliqñ in ipso vel
 in alio fuit subsecutus. tunc enī nō leuiter fit
 suspecta sicut q̄ ꝑpter familiaritatē habitā cū
 maleficis fuerunt suspecti. aut qui ꝑcare ad
 amorē inordinatū alique voluissent. vide su
 ꝑra de trib⁹ suspitionibus leui vehemētē et
 violenta. Hunc videndū est qualis ꝑactica
 sitū talib⁹ seruanda. Nā circa violēter sus
 pectū in simplici heresi hec ꝑactica seruat̄.
 Nā licet in re fortassis nō sit hereticus. vt ꝑo
 te qz nō bz erroꝝ in mēte. nec de illo ꝑtinaci
 am in voluntatē. vt notat̄ Archi. sup. c. alle.
 nihilomin⁹ est vt hereticus ꝑdemnandus.
 ꝑpter ꝑdictā suspitionē violentā ꝑtra quam
 nō est ꝑbatio admittenda. cōdemnat̄ aut̄ he
 retica sic. qđ si nolit̄ resiliē et heresim abiu
 rare et satisfacionē cōdignā exhibere tradit̄

brachio seculari animaduersione debita puniendus. infra. c. ad abolendam. §. pñci. Si autem velit et cōsentiat cū effectu adiurat heresim et carceri ppetuo mancipat. in iura. c. exco. muniticamus. ij. de here. Pariforma ille q̄ sic est suspectus de heresi violēter. Circa suspectum aut̄ violēter sup̄ heresim maleficariū. licet idē modus esset obseruandus. tñ mitiori mō. pcedendū. Aduertendū q̄ si itabit in neganua asserēs. pnt facere solēt. q̄ nō ea intentione verba illa. ptulerit. sed et reuementi et muliebri passionē. vñ z iudici nō videt ipam igni posse adiudicare nō obstante violēta suspiōe. tñc iudex ea in carceribz detēt. inq̄rat et pclamare faciat si in similibz dudū notata fuisset. z si sic vtrū publice sit de tali heresi difamata. ex q̄bus pcedere ad vltiora p̄t taliter vt añ oia questionibz tormētis exponat z si iudicia apparuerint sup̄ talē heresim. aut su per maleficiū taciturnitatis. puta qz lachrymas nō effudit. immoz quasi insensibilis ad tormēta regitur qz vicz cito post tormēta oibus viribz restituit. tunc pcedat per varias cautelas supra p̄sitas vbi de sibi agit. Et in casu q̄ oia deficerent tunc aduertat q̄ si similia dudū pperauit. tñc oino nō est dimittenda. sed p annū ad minus squaloribz carceris mancipāda et crucianda. sepissime etiā examinanda p̄cione sacranoribz diebus Si aut̄ diffamata cū hoc. licet tunc iudex p̄ ea que supra tacta sunt circa simplicēs heresim ipam posset igni ad iudicare. p̄cipue propter multiplicationē testiu. et qz sep̄ius in similibz vel i alijs maleficijs fuit notata. tñ quā cū pietate pcedere vult. Ideo indicet ei canonicam purgationē vt vicz. xx. aut. xxx. cōpurgatores debeat et pcedat pur̄ in secūdo mō sententiandi tactū est. ita vicz indicando sibi q̄ si in purgationē defecerit q̄ tñc tāq̄ rea igni adiudicabit. et fin̄ in hoc iudex pcedere p̄t. In casu vero que purgaret. tunc abiurationē ois heres̄ cū pena relapsor̄ ac ppetua pnia p̄ modū q̄ sequit̄ in snia formāda. faciat et modus disponēdi ad abiurationē talis est vt dictum est in quarto et quinto modis pcedentibus. p̄cessum fidei terminandi. Nota etiā q̄ in sequētibz modis oibus sententiādi vbi iudices p viā pietatis pcedere vellet. tunc p̄ modū iam tactū pcedere possent. Sed qz seculares iudices varijs suis vniuntur modis iuxta rigorē z nō semp iuxta equitatē pcedētes. Ideo ipis infallibilis regula z modus assignari nō p̄t sicut iudici ecclesiastico q̄ abiurationē recipere p̄t sub ppetua pnia p̄ modū qui seq̄t. Ergo tal' de tali loco talis dioceſ in

iudicio psonaliter cōstitutus corā vobis venerabilibz dñis ep̄o talis ciuitatis z iudicibz sacrosanctis euāgelijis positus corā me eiusq̄ p̄p̄ijs manibz p me corporaliter tactis iuro me credere corde et p̄fiteor ore illā sanctā fidē catholicā et aplicāz quā sacrosancta ro. ecclie. tenet. p̄fiteſ credit p̄dicat atqz docet. Et cōsequenter abiuro oēm heresim et abnego et reuoco et tollentē se aduersus sanctā romanā et aplicā ecclēsiā cuiuscūqz secte fuerit vel erroris. Itē iuro et p̄mitto talia et talia exprimi tur illa q̄ ego seu dixi p̄pter q̄ et ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violēter. deinceps nūq̄z faciā vel dicā vel q̄ fiat op̄eram dabo. Itē iuro et p̄mitto q̄ oēm p̄niam quā mihi iniungere volueritis p̄ p̄dictis viribus adimplebo nec cōtraueniā in aliq̄. sic me deus adiuet et ista sacrosancta euāgelia. Et si contra abiurata fecero in futurū qd̄ deus aurtat et tunc penis de iure relapsis debitis nūc p̄ tunc obligo et altringo q̄tenus illis ferior. Sit cautus notari q̄ scribat in actis q̄ dicta abiuratio est facta p̄ vñū de heresi violēter suspectū. vt si p̄bareſt post relapsus vt tunc talis iudicareſ talis et tradereſ brachio seculari. Ergo talis de tali loco talis dioceſ in iudicio psonaliter cōstitutus corā vobis venerabilibz dñis. A. ep̄o talis ciuitatis iudicibz in terris talis dñi sacrosanctis euāgelijis positus corā me eiusq̄ p̄p̄ijs manibz p me corporaliter tactis. iuro me credere corde et p̄fiteor ore illā sanctā fidē catholicā z aplicā quā sacrosancta ro. ec. tenet. p̄fiteſ credit p̄dicat atqz docet. Et cōsequenter abiuro abnego et reuoco oēm heresim et tollentē se aduersus sanctā romanā et aplicā ecclie. cuiuscūqz secte fuerit vel erroris. Itē iuro et p̄mitto z talia et talia expr̄imantur illa que ego seu dixi p̄pter q̄ et ex culpa mea habetis me suspectū de dicta heresi violēter deinceps nūq̄z faciā vel doceā q̄ fiat op̄erā dabo. Itē iuro z p̄mitto q̄ oēm p̄niaz quā mihi iniungere volueritis p̄ p̄dictis p̄ viribus adimplebo nec cōtraueniā in aliq̄. sic me deus adiuet et ista sacrosancta euāgelia. Et si abiurata vel iurata fecero in futurū diabolo instigāte qd̄ deus aurtat p̄is de iure relapsi debitis nūc p̄ tunc me obligo et altringo q̄tenus illis ferior cū legitime p̄stiterit me iura fecisse. Sit cautus notari us q̄ scribat in actis q̄ dicta abiuratio est facta p̄ talē tāq̄z p̄ hūc suspectū de heresi violēter. vt si p̄bareſt abiurata relapsus iudicareſ et vt tal' tradereſ brachio seculari.

Q̄bus sic act̄ absoluat eū a snia excoi canonis de q̄ est suspect̄ babit̄ vios

lenter q; incidit sic in heresi supra dictis
Un sic heretic; cu redijt ab iurata est a iura
excoicatis absolvend; qz ois hereticus est
excoicatus. iuxta. c. excoicam. l. et. ij. De here. z
ctia iuxta. c. ad abolenda. in pn. Sic talis de
quo agit cu sit vt heretic; p; demnatus vt di
cti est pri; postq; abiurauerit est ab excoica
tionis iura absolvendus. Et absolutioe facta
secret iura seu pnia p modu tenoris sequentis.

Os. H. cpo talis ciuitatis et si adest
iudex i terris talis dñi. Attendet q;
tu talis de tali loco talis dioce; fuisti
nobis delat; de talib; z talib; fide sancta tan
gentib; exprimat illa et q; nos pcellim; ad
informadu nos sup illis vt iusticia suadebat
et meritis pcellus diligeter exatias z oibus
actis et actibus in ca pñi inuenimus te talia
et talia pmississe explicit illa. **H.** ppter et no
immerito de tali heresi explicit illa te suspe
cti violenter habetes fecim; te. vt taliter suspe
cium oem heresim generaliter publice abiu
rare put nobis mandata canonice sanctiones
Hone cu fm eade canonica instituta ois ta
lis sit vt heretic; codemend; z tu tanior; co
silio inheredo et ad gremiu sancte matris ec
clesie redeudo abiuraueris vt pmitit oem be
retica prauitate ppter qd absolui; te a iura
excoicatis qua vt obnox; dei ecclesie astric
tus merito tenebaris. Si si de corde vero
et fide no ficta reuertus es ad ecclesie vnitatē
Ieciro inter penitentes deinceps coputario
ad misericordiam sacrosancta ecclesia te recipiens
de pñi. **Uerū** qz indignū valde existit offen
sas diuinas impunitas punitib; oculis p
transire et iniurias hoim castigare cu graui
us sit diuinā q; humanā ledere maiestare et
ne tua crimina incentiuū existat alijs delin
quer di z vt efficiaris cautiō in futuro ac mi
tus p. latus reddaris in posterū ad pdicta
seu iura pñi redā vt in futuro seculo panis
panis. **Flos** cpo et iudex pfatus p̄habito.
In et sup his sano et maturo consilio p̄tozū
habentes p̄ oculis solū deū et sancte fidei ir
refragabilē veritatē sacrosanctis euangelij
positis corā nobis. vt de vultu dei iudiciū no
strum p̄deat z oculi nostri videat equitatē te
talē in nostra pñia psonaliter constituti hoc
die et hora tibi in antea assignatis semētaliter
p modū q; sequit; codemnam; seu potius
penitentiam;. In primis q; statim induaris
sup vestes oēs q; defers veste liuida ad mos
dum scapularis monachi sine capucio facta
ante et retro habente cruces de p̄ano crocco
longitudis palmarū triū et latitudinis duo

rum quā veste deferre habeas sup omnes ve
stes alias p tantū tps exprimat vt vnus an
ni vel duorum vel plus vel min; put culpa
exigit delinquentis z nihilominus cu dicta
veste et crucib; stes in porta talis ecclesie tali
et tanto tpe l; in quantum festis principalib;
virginis gloriose vel talib; et talibus festiui
tatibus in valuis talis et talū ecclesiarū te
q; ad talem carcerē ad pperū vel ad tale tpe
sententiaē codemnam;. **Ponam** illa q; vide
bunt magis ad honore fidei expedire attēta
culpe maioritate seu minoritate seu p̄mactia
delinquentis; seq;. retinetes nob et certā scia
et expresse vt nobis pcedit canonica institū
ta quaten; dictā pñiam possum; mitigare ag
granare mutare tollere in toto z in pte rones
quonies nobis visum fuerit faciendū. **lata** su
it hec sententia.

Qua lecta mox executioni debite deman
detur et iudicat veste predicta cruces b̄mōi
cōnente.

Questio. xvi. sup modū sententiandi de
bitam suspectā et diffamatā.

Primum modus pcellus fidei si
nendi et terminādi est qñ delatus de
heretica prauitate processus meritis
diligeter discussis cu bono p̄silio p̄toz. in iur
re repitir suspectus de heresi z etiā diffamat;
Et hoc est qñ delatus ip̄e no repitir legitū
dephensus nec ppria cōfessione nec facti cui
dentia nec testū legitima p̄ductione. sed repl
tur publice diffamat; ac etiā reperitir indi
cia p̄ra cū que ip̄m reddūt suspectū alias de
heretica prauitate leuiter vt reuemet. **Ue**
pote qz habuit magnā familiaritatē cū hereti
cis qualis fuit ille de q; agit. **In. c.** inter
sollitudines. de pur. ca. Et tali rōne infam
ie est indicēda canonica purgatio et rōe su
p̄tionis debet heresim abiurare. iuxta. c. als
le. inter sclicitudines. Circa istū talis p̄acti
ca est seruāda. Talis eni sic publice de heresi
diffamatus et vltra infamia et alijs indicijs
suspectus habet; de heretica prauitate in pri
mis purgabit; de publice p̄ modū q; in secūdo
mō tacitū est **Qua** purgatioe expleta p ip̄m dif
famatū mox idē diffamatus vt suspect; aliter
et ex alijs indicijs heresi de q; est suspect; ha
bitus pdictū habēs libzū euāgelioz corā po
stis abiurare per hunc modū.

Et ego talis de tali loco talis dioce; corā
vobis venerabilib; dñis meis. **H.** cpo talis
ciuitatis z iudice in terris talis dñi in iudicio
cōstitutus psonaliter sacrosanctis euāgelij
positis corā me eisq; pprijs manib; cor; paliter
p me tacitū. **Iuro** me credere corde ad p̄tētoz

ore illa sancta fide apostolica quāro. eccia cre-
dit. p̄fiteat p̄dicat et obseruat. Et cōsequenter
abiuro detestor abnego et reuoco oēm here-
sim et tollentē se aduersus sanctā et applicā ec-
clesiā cuius scēg secte fuerint seu erroris. et po-
stea vt sup̄ tactū est. Itē iuro et p̄mitto q̄ ta-
lia et talia q̄ egi p̄pter q̄ et merito sum de tali
heresi diffamarē vt vltra vos me habetis sus-
pectū exprimatū illa nūq̄ deinceps faciam
seu dicā neq̄ operā dabo q̄ fiat. Itē iuro
et p̄mitto q̄ oēm p̄niam quā mihi iniungere
decreueritis p̄ predictis p̄ viribz adimplebo
nec cōtraueniā in aliq̄. sic me deus adiuret et
ista euāgelia sacrosancta. Et si p̄tra p̄dicta iu-
rata et abiurata fecero in futurū qd̄ deo auer-
tat a penis talibz de iure debitīs me nūc p̄ tūc
libere suppono obligo et astringo q̄ tenē illis
plectar cū p̄batz legitime erit erit me talia
cōmississe. Aduertendū t̄m hic q̄ si iudicia
sunt talia et tā fortia q̄ cū infamia p̄dicta vel
absq̄ ea reddāt p̄dictū diffamatū suspectū de
heresi vehemēter tūc abiurabit oēm heresim
generalit̄ vt habitū est et si relabatur in quā-
cūq̄ heresim pena relapsis debita puniet̄. vt
in. c. inter sollicitudines. de pur. ca. et in. c. ac-
cusatus. de here. li. vi.

Si autē iudicia illa sūt ita modica et leuia
q̄ etiā cū p̄dicta infamia nō reddāt eū suspec-
tū de heresi vehemēter sed solū leuiter tunc
sufficiet q̄ abiuret nō generaliter nec sim-
plicit̄ sed singulariter heresim de q̄ habitū est
suspectus. ita q̄ si p̄bat in aliā specie heresis
pena relapsis debita nō puniet̄ sed si in eadē
rōne abiuratōis qz scz suspectus leuiter abiu-
rauit pena relapsis debita nō puniet̄ licet du-
rius q̄ si alis nō abiurasset. vt oia hec patent
in. c. accusat̄. in p̄n. de here. li. vi. Rōne autē
purgatōis canonice est dubiū an si post pur-
gatōem canonica in eandē specie heresis de
q̄ se purgauit canonice. plabāt pena relapsis
debita hoc ē vltimo supposito feriat̄. Et vide-
tur q̄ sic. p. c. excōdicam. i. §. ad h̄c. ver. vel
si post purgatōem. et. per. c. ad abolendā. §. il-
los q̄q̄. de here. in antiq̄s. Sic cautus nota-
rius q̄ scribat i actis an talis abiurauerit tā-
q̄ suspectus de heresi leuiter vel vehemēter.
qz multū interest vt alis frequēter dictum est.
Quibz sic actis feret̄ snia seu p̄niam p̄ formam
tenoris sequētis.

De. A. eps talis ciuitatis aut iudex
in terris ditioni talis dñi subiectis.
Diligent̄ attendentes q̄ tu talis de
tali loco et talis dioceſ fuisse delatus nobis
de tali heretica prauitate exprimatū illa. Et
nos volētes vt tenebamur iudicialiter infor-

mari an tu incidisses in p̄dictā heresim p̄de-
natā ad inquirendū. testes examinandū. re-
citandū et interrogandū medio iuramento et
ad alia faciēda q̄ fienda crāt p̄ nos descend-
imus et diligēt̄ vt decebat. Quibz p̄ actis vi-
sis et diligēt̄ in p̄ceptis p̄ter et discussis p̄-
cessas meritis dñi cauēz oibz et singulis
p̄ductis actis et acritatis habitibz in ei sup-
illis theologoz atq̄ iure p̄torz plurimis ma-
turo cōsilio ac digesto repunus te de p̄dicta
heresi i tali loco seu talibz locis apud bonos
et graues publice diffamatū p̄pter qd̄ vt nō
bis mandāt canonica instituta. Indiximus
tibi purgatōis canonica qua corā nobis hic
publice te purgasti. et ipi cōpurgatores p̄ter
te purgarūt. Inuenimus etiā te talia cōmissis-
se exprimatū illa p̄ter q̄ et nō inmerito sū
spectū te habuim⁹ vehemēter vel leuiter dica-
tur si est istud vel illud. et hoc de p̄dicta here-
tica prauitate p̄ter q̄ fecim⁹ te vt taliter suspe-
ctum heresim abiurare dicat̄ oēm heresim si
abiurauit vt suspectus vehemēter vel here-
sim supradictā si vt suspectus leuiter. Verū
qz nō possum⁹ et debemus talia q̄ pegisti nul-
latenus tolerare sed cogimur ea vitare iusti-
cia suadente ad hoc vt remaneas cautioz i fu-
turū et vt crimina nō remaneant impunita et
vt ceteri nō reddant p̄cliuiores ad silia p̄mit-
tenda. Et vt creatoris iniurie nō equanimi-
ter tolerant̄. Ea p̄pter talē p̄dictū purgasti
et abiuratū hic in nostra p̄ntia p̄sonaliter cōlit̄
rutū in hoc loco et hora tali tibi in antea affi-
gnatis. Nos eps aut iudex p̄fati sedētes p̄ tri-
bunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis
euāgelis positis corā nobis vt de vultu dei
iudiciū nostrū p̄deat et oculi nr̄i videāt equi-
tate sententiam seu penitentiam p̄ modū q̄
sequit̄. scz q̄ tenearis tē. Non aut illa q̄ vide-
buntur magis ad bonozē fidei esse et exter-
minationē hereticę prauitatis. At pote q̄ certis
diebz dñicis et festiuis habeat stare ad portā
talīs vel talis ecclesie cū cereo tāti ponderis
in manu dñi missarū solenia celebrant̄ capite
discoperto et pedibz nudatis et offerre ad al-
tare cereū antedictū et q̄ habeat sextis ferijs
ieiunare et q̄ certo tpe loco cū illū nō audeat eri-
re sed certis diebz ebdomade se habeat ep̄o vt
iudici p̄ntare et silia q̄ iniungenda videbunt̄
fm̄ culpārū exigentiā et varietatē qz nō pōt
dari regula vna generalis. lata fuit hec sen-
tencia.

i Quia lata exequat poteritq̄ dispensari vel
mitigari vel cōmutari fm̄ q̄ negotiū penitē-
tis correctio et humilitas hec requirit̄ qz po-
testate habet ep̄s et iudex. et hoc de iure. vt in
q 14

c. vt cōmissi. de here. li. vi.

Questio. xxvij. sup. modū sententiandi de
resim cōfessam sed penitentē.

Quiaus modus p̄cessum fidei termi
nandi et sententiandi finiendi est q̄n
delatus de heretica p̄auitate meritis
p̄cessus diligēter discussis cū bono consilio
in iure p̄torū reperit cōfessum heresim sed pe
nitens et alias nō relapsus veraciter. Et hoc
est q̄n delatus ip̄e cōfiteatur iudicialiter corā
ep̄o et inquisitore medio iuramēto fore verū
q̄ ip̄e tāto ip̄e stetit et p̄seuerauerit in illa seu
alia de qua delatus est heretica p̄auitate. et
illi credidit et adhesit sed postmodū ad info
rmationē ep̄i et aliorū vult resiliire et ad gremi
um ecclesie redire. Et illa et oēm aliā heresim
abiurare et satisfacere puri ip̄i voluerit ordi
nare et nō repitit q̄ nūq̄ aliā heresim aliquā
abiurauerit sed nunc abiurare p̄mptu aīo est
paratus. Circa istū talis practica est seruāda
Talis enī est q̄ multis annis steterit in he
resim p̄dicta ac etiaz alijs quibuscūq̄ illasq̄
crediderit practicauerit multoq̄q̄ induxerit i
errores si tandē cū effectu illas hereses cōfen
serit abiurare et satisfacionē cōgruā ad ar
bitriū ep̄i et iudicis ecclesiastici exhibere nō est
tradend⁹ brachiū seculari vltimo supplicio
ferendus nec si est clericus de gradand⁹ sed
est ad mīam admittēdus. iuxta. c. ad abolen
dam. §. p̄iū. extra de here. et abiurata p̄imi
tus heretica p̄auitate est i p̄petuū carcerē re
trudend⁹. iuxta. c. excoīcam⁹. ij. §. si q̄s ei ab
solutōis b̄nificio imp̄trito et iniuncto eidē qd̄
talib⁹ iniungi cōsuevit. Iuxta. c. vt officiū. p
uiso tamē solleter ne simulata fictōe redeat
fraudulēter. secularē etiā brachiū impedire
nō p̄t. Hodus autē abiurādi est vt supra ta
ctum est. m̄mō addit. vt corā p̄plo festiuo die
in ecclesia crimina sua ore p̄prio confiteat. ita
viz⁹ vt dum ab officiali interrogat. tu totan
nis p̄seuerasti in tali heresi maleficarū et ille
r̄ndebit. ita. et post tu hec et hec fecisti vt con
fessus es. et ille r̄ndebit ita et sic cōsequenter.
et tūc post oīa abiurabit flexis genib⁹. Et qui
suspecti de heresi nullatenus habeant. Et q̄
iste qui est sic deprehensus in heretica p̄au
itate est excoīcatus. iuxta. c. excoīcam⁹. i. et. ij.
de here. et p̄ abiurationē red̄it ad gremiū ec
clesie. Ideo est ei absolutōis beneficiū impen
dendū. iuxta. c. vt officiū. in prin. de here. li.
vi. quare post p̄dictā abiurationē est absolu
endus vt modū habent ep̄i absoluēdi a maiori
excoīcatione q̄ vtunt apl̄ica auctoritatez sta
tim seraf̄ sn̄ia p̄ hunc modū.

Nos talis ep̄s talis ciuitas aut iudez
in terris tal̄ d̄ni ditioni subiectis. At
tendentes q̄ tu talis de tali loco talis
dioceſi fuisſi nobis fama publica referēte ac
fidedignoz. insinuarē delatus de heretica
p̄auitate. Et q̄ illa infectus fueras multis
annis in magnū tue aīe detrimentū que dela
tio nostra p̄cordia acrius vulnerauit nos q̄s
bus incūbit ex officio nobis traditio sanctas
fidē catholicē in cordib⁹ hoim cōplantare ac
p̄auitate hereticā ab eoz. mentib⁹ emeruare.
volētes vt tenebamur et tenemur. In et super
bis certius informari et videre si clamor qui
ad aures nostras puenerat veritate aliq̄ sulci
retur. Ut si sic veritas se haberet p̄uiderem⁹
de salubri remedio oportuno descendim⁹ ad
inquirendū testes examinand⁹z teq̄ vocand⁹
dū ac vt p̄gruēt⁹ potuim⁹ in r̄ sup. 5. re demū
ciatis te interrogandū medio iuramēto et ad
peragendū oīa et singula q̄ p̄ nos erāt fienda
iusticia exigente ac vt nobis mandāt cano
nice sanctiones. Bene cū vellem⁹ cause tue
h̄mōi p̄gruū sinē dare et videre clare q̄ com
pertū fuerat an sc̄s ambulares in tenebus. vel
in luce et an fores infect⁹ heresis labē nec ne
p̄cessus meritis acritatis solēne tam in sacra
theologia facultate q̄ in iure canonico et ci
uili p̄torū corā nobis p̄siliū ordinauim⁹ cō
gregari scientes q̄ fm canonica instituta in
tegrū est iudiciū qd̄ plurimoz sentētijs cōfir
matur et habito in r̄ super oibus et singulis
actis et acritatis in causa p̄niū sano maturo ac
digesto cōsilio p̄torū p̄dictoz v̄isq̄ ac dili
genter inspectis p̄cessus meritis oibusq̄ et
singulis in eo cōtēntis libzatis inuenim⁹ te
p̄pria p̄fessione. in iudicio recepto p̄ nos me
dio iuramēto in multiplici p̄uitate malefica
rū deprehensum exprimant articuli. Verū
cū misericors et miserator d̄ns nōnullos p̄
labi p̄mitat aliq̄n i hereses et errores nō solū
vt v̄iri catholici litterat⁹ i sacris eloquijs ex
ercēt. Verū etiā vt fide lapsi humiliores de
inceps fiant ac in penitētie operib⁹ excitent
eiusdē p̄cessus meritis diligēter discussis res
perim⁹ q̄ tu ad informationē nostrā frequē
tem nostroz et aliorū p̄borū adberendo cōsi
lio saniorū ad gremiū sancte matris ecclesie. et
ad eiusdē v̄nitatē salubriter euolasti p̄dictos
errores et hereses detestando ac fidei sancte
catholice agnosces irrefragabilē p̄teritū tu
is internis viscerib⁹ insignendo p̄pter qd̄ illi
vestigijs inherētes q̄ n̄cimine vult pure te ad
m̄isim⁹ ad adiutoriaz abiuratoriaz publicā
cautionē faciēdo te in p̄nāz p̄fatas hereses
et aliā oēm heresim publice abiurare q̄ cōple

ra absoluiimus te a sententiâ excommunicationis maioris quâ ex lapsu in heresim exiisti innotu-
 datus et te reconciliando sancte matri ecclesie
 restitui in ecclesiasticis sacramentis dñi tñ de
 corde vero et fide nõ ficta redieris ad ecclesie
 unitatē put te fecisse credimus et speramus.
 Hanc cum indignū valde existat dñoz tem-
 poraliū iniurias euasisti. dñiq; celoz crea-
 ris oim iniurias equanimiter tolerare. cum
 multo grauius sit eternā q̄s temporalē ledere
 maiestātē erit ipse peccatorz miseratorz tui m-
 feretur sicut ceteris in exemplū. Et vt crimi-
 nā nõ remaneat impunita erit efficiaris cau-
 tior in futurū et vt nõ reddaris p̄liuor sed
 difficilior ad p̄dicta et quocūq; alia illicita cō-
 mittenda. Nos episcopus et iudex seu iudi-
 ces in causa fidei anefati sedentes p̄ tribuna-
 li more vt supra. Q̄ induat veste liuida r̄.
 Item te sententialiter cōdemnamus ad p̄-
 tuiū carcerē vt ibi semp̄ pane doloris et aqua
 angustie crucieris recinentes nobis ex certa
 sciētia r̄ expresse quatenū possimus libere di-
 ctam sententiā seu penitentiā mitigare aggra-
 uare cōmutare tollere totaliter vel in parte si
 et quādo et put nobis et totiens quoties vi-
 debitur faciendum lata fuit hec sententiā r̄.
 Quia lecta iudex assumet per puncta et dicat
 sententiato hec vel similia in effectu fili inia-
 vel p̄ntia tua stat in h̄ q̄ scz portis toto t̄peri-
 te tue cruce q̄ stes in scala cū eis in porta ta-
 lium ecclesiarū et q̄ sis in carcere p̄petuo ad
 panē et aquam sed fili ne sit tibi graue q̄ cer-
 nisco te q̄ si paciēter tolles misericordiam
 apud nos inuenies nõ dubites nec desperes
 sed firmiter speres. quibus dictis snia exrecu-
 sioni debite mandet et statim vestis p̄redi-
 ca sibi induat et in scala in alto ponat vt ab-
 egredientib; eminenter videat circūstantib;
 eū ministris curie secularis. Hora aut̄ p̄an-
 diū ducat a ministris ad carcerē et post fiant
 alia put ponunt in sententiā. Dum aut̄ ipse in-
 duitur et ad portā ecclesie deducit. Iudex ec-
 clesiasticus nõ se amplius intromittat si cu-
 ria secularis cōtentatur bene quidē. si non a-
 gat ad libitū.

Questio. xviii. sup̄ modum sententiandi
 heresim cōfessam sed relapsam licz penitentē
 Quis modus p̄cessus fidei termi-
 nandi et sententiandi est qñ delatus p̄
 heretica p̄auitate p̄cessus meritis di-
 ligenter discussis cū bono p̄silio reperit p̄sel-
 sus heresim et penitens sed relapsus realiter
 Et hoc est qñ delatus ipse cōfessit iudicialiter
 corā ep̄o aut iudicib; a se omnē heresim ab

iurasse. et ita legitime reperit. Et q̄ post eres-
 didit tali heresi seu errori. Vel q̄ specialiter
 heresim adiurauit scz maleficarū et post res-
 dixit in eandē sed post adherēs cōfessio sanctorū
 penitet credit catholice et renertit ad ecclesie
 unitatē tali eni nõ sunt si humiliter petat de se
 negande p̄nie et eucharistie sacramēta sed q̄s
 tamcūq; penitet nihilominū vt relapsus est
 tradendus brachio seculari vltimo supplicio
 ferendus. Hoc aut̄ intelligit vbi reip̄tur q̄
 abiurauerit tanq̄s deprehensus in heresim seu
 tanq̄s suspectus de heresi vberemēter nõ autē
 leuiter tñ. Circa aut̄ istū talis practica est ser-
 uanda. Nā cōcluso in p̄silio p̄uoz maturo
 p̄iter et digello r̄ si oportuerit replicato q̄ p̄-
 dictus delatus de iure est relapsus. Ep̄s aut̄
 iudex mittet ad vicitū relapsum delatū in car-
 cere inclusum duos vel tres p̄bos viros r̄ p̄-
 sertim religiosos seu clericos fidei zelatores
 eidē relapso nõ suspectos nec ingratos sed fa-
 miliares et gratos. et isti intrabūt ad eum ca-
 priata hora cōpetentē et loquent sibi de p̄tem-
 ptu mūdi et miserijs vite p̄nitē et gaudijs ac
 glorijs paradisi et demū his p̄missis indicabūt
 sibi ex parte ep̄i seu iudicis q̄ non p̄t euadere
 mortē t̄palem et ideo q̄ curet de salute aie sue
 ac disponat de peccatoz suoz p̄fessione r̄ sa-
 cramentū eucharistie p̄ceptōe et isti frequēta-
 bunt eū inducētōe illū ad p̄nitēz ac etiā ad pa-
 tientiā. Cōfirmantes eū p̄ virib; in catholi-
 ca veritate taliter vt ip̄m diligētē faciāt cōfī-
 teri ac cōferrī eidē penitenti humiliter eucharis-
 tie sacramentū nā h̄mōi sacramenta nõ sunt
 talib; deneganda. Iuxta. c. sup̄ eo. de here. li.
 vi. Quib; sacramentis receptis eo q̄ bñ dispo-
 sito ad salutē iudicio p̄dicto post duos vel
 tres dies. In quib; p̄ p̄dictos in fide catholi-
 ca cōfirmet et ad patientiā inducat. Ep̄s seu
 iudex loco eius mandabūt balino loci seu po-
 testati curie secularis q̄renus tali die et hora
 scz nõ festiua sit cū sua familia in tali platea
 seu loco extra ecclesiā tñ ad recipientē de fo-
 ro suo quētra relapsum quē ip̄i ep̄s r̄ iudex
 tradēt ei. Et nihilominū q̄ die p̄fixa de mane
 seu p̄cedente faciat publice p̄conisari p̄ ciui-
 tatē seu locū i locis illis seu vicis in q̄bus p̄-
 conisatōes alie cōiter solēt fieri. Et tali die et
 hora in tali loco p̄dicator p̄ fide sermonē fa-
 ciet et ep̄s r̄ alij iudices p̄demnabūt quendā
 relapsū in heretica p̄auitate tradēdo eū bra-
 chio seculari. Cōsiderandū autē die est q̄
 iste q̄ sic relapsus est si fuerit in sacris ordini-
 bus p̄stitutus vel abs sacerdos vel cuiuscūq;
 ordis seu religiōis obumbratōe fuscus p̄ri-
 aq̄s tradat et totū ecclesiastici ordis progrāia

nudandus. 7 sic omni officio ecclesiastico ex
 poliatu relinquitur secularis arbitrio pote-
 statis animaduersione debita punied⁹. vt in
 c. ad abolendū. §. pñti. de here. Qñ igit talis
 est a suis ordinibz degradandus 7 seculari cu-
 rie delinquēdus. Et pñs cōuocet pñatos et vi-
 ros religiosos sue diocesis. qz licet non olim
 nunc tñ solus ep̄s cū prelatiō 7 alijs viris re-
 ligiosis et pñtis sue diocesis p̄ in sacris ordi-
 nibz cōstitutū degradaret cū est relinquen-
 dus brachio seculari vel ppetuo immurand⁹
 p heretica prauitate. Iuxta. c. qm̄. de here. li.
 vi. Adueniente autē die pñtia degradādō res-
 lapso ac tradendo si fuerit in sacris ordinibz
 cōstitutus in brachio seculari ad relinquen-
 do si fuerit laic⁹ ad audiendū diffinitiuā sen-
 tentiā in aliqua platea seu loco extra ecclesiāz
 populo cōgregato et facto sermone p inquisi-
 torē ac ipli relapso inibi in alto loco cōstitu-
 to et pñti curia seculari si degradandus ipse
 relapsus fuerit. Et pñs in pñssionalibz induit⁹
 et pñtis sue diocesis eidē assistentibz ipm̄ de-
 gradandū corā eo existentē induit ac dispo-
 situm ac si deberet in suo ordine ministrare a
 suo ordine degradabit a superiori ordine in-
 cipiēdo et sic gradatim vsqz ad infimū 7 sic
 conferendo ordine verbis vti ep̄scopus ad
 hoc per ecclesiā ordinatis ita degradando in
 qualibet depositione et casule et stole et sic de
 alijs ppterit vti aliquibz verbis cōtrarijs p̄i-
 mis. Qua quidē degradatōe facta vbi fida
 sit p modū fm̄ quē de iure seu cōsuetudinīs
 est fienda. officialis mandabit notario seu re-
 ligioso vel clerico quatenus legatiniā que
 snia siue relapsus laicus siue clericus est de-
 gradatus feret p modū tenozis sequēns.

Nos. A. miseratōe diuina ep̄s talis
 ciuitatis 7 iudex in terris talis dñi di-
 tioni subiectis. Attendētes legitime
 informati q tu talis de tali loco 7 talis dioce-
 sis fuisti corā nobis si ita fuerit seu cōtra tali-
 bus ep̄o 7 iudicibus delatus de tali heretica
 prauitate seu talibus explicent. In quibz he-
 resibus vt legitime fuit cōpertum fuisti a cō-
 fessione. p̄tia deprehēsus ac etiā testibus cō-
 uictus. et q in illis pñtiteras tāto tpe animo
 indurato dicat prout fuit sed post adherens
 cōsilio saniori illas hereses in tali loco publi-
 ce abiurasti in forma ecclesie cōfucta abnega-
 sti et reuocasti ppter que p̄dicati ep̄s et inquisi-
 tor: credentes te veraciter puer sum ad gremi-
 um ecclesie sancte dei te ab excoicationis sen-
 tentia qua astrictus tenebaris absoluentes si-
 tñ de corde vero et fide nō ficta reuersus esses
 ad sancte ecclesie vnitatē iniunxerūt tibi peni-

tentiā salutarē verū post oia supradictaz tot
 annoz curriculis iam elapsis nunc nouiter
 iterū delat⁹ nobis extitisti q iterū incideras
 in tales hereses abiuratas explicent nosqz si
 cer displiceret de te talia audissem? in iusticia
 nos cogente descendimus ad inquirendum
 testes examinandū teqz vocandū et interro-
 gandū medio iuramento necnō ad oia et sin-
 gula faciēda q p nos fienda erāt fm̄ canonici-
 nica instituta. Hanc cum vellemus pñtem
 causam sine debito terminare solēne p̄silium
 tā in theologica facultate q̄ in iure canonico
 ac ciuili peritoz iussim⁹ cōgregari et habito
 predictoz cōsilio maturo piter et digesto. in
 et sup oibus et singulari actis et acitatis ac
 visis et dilgēter discussis p̄cessus meritis ac
 oibus equa lance libitatis p̄t fieri exigebat
 reperimus legitime tā per testes q̄ p p̄p̄iam
 tuā cōfessionē iudicialiter receptā q tu reinci-
 disti in hereses abiuratas. Nā reperimus q
 talia et talia dististi vel fecisti. Et explicent oia.
 Propter q et merito de predictoz p̄silio te ba-
 buimus et habem⁹ p relapso. Iuxta canoni-
 ca instituta q̄ dolenter referim⁹ et referendo
 dolemus. sed qz ad informatiōem nostram et
 p̄bozum viroz catholicoz diuina gratia
 inspirante iterū es reuersus ad gremiū eccle-
 sie et ad eundē fidei veritatē predictos erro-
 res et hereses detestando et credendo catho-
 lice fidēqz catholicā p̄stando admisim⁹ te
 ad recipiendū penitentiā et eucharistie p̄tita p
 te humiliter ecclesiastica sacramenta. Quoz
 cum ecclesia dei in te et circa te vltra nō habe-
 at quid faciat cū ita misericorditer se habue-
 rit erga te vt p̄dicimus et tu illa abusius fue-
 ris in abiuratas hereses incidendo. Ea ppter
 nos ep̄scopus et iudices antefati sedētes p
 tribunali more iudicum iudicantium sacro
 sanctis euangelijs positus corā nobis. vt de
 vultu dei iudicium nostruz prodeat et oculi
 nostri videant equitatē habentes p̄te oculis
 solū deum et sancte fidei irrefragabilem veri-
 tatem ac existipatiōem hereticę prauitatis te
 talem hoc loco die et hora tibi ad audiendaz
 diffinitiuā sniam in antea assignatis senten-
 tialiter iudicam⁹ te esse veraciter relapsuz in
 heretica prauitate licet penitentiē. Et vt vera-
 citer relapsum in eandē de foro nostro eccle-
 siastico te p̄icimus et relinquimus brachio
 seculari traditus. rogamus tñ 7 efficaciter di-
 ctam curiā secularē quaten⁹ circa te citra san-
 guinis effusione et mortis periculū snā sen-
 tentiā moderet. Et sic ep̄scopus 7 sui asse-
 res recedentes curia secularis suum officiu
 exequatur.

At tendendū est quis ep̄s et inquisitor de
beant esse summope diligētes et p se et p ali
os facere vt relapsus peniteat z ad fidē carbo
licā puerat. in postq̄ penituerit z conclusum
fuerit in p̄silio q̄ licet peniteat nihilominus
veraciter est relapsus z vrtalis tradend⁹ est
brachio seculari ip̄i p̄sonaliter q̄ tali sn̄a dz
plecti eidē nō inducēt. qz facies iudicis terret
cōdemmandū. Et verba sua magis inducūt
plectendū ad impenitentā q̄ ad patientiā. z
ideo nec ex tūc nec añ sn̄am nec post eū sibi
faciāt p̄itari vt nō moueat aīo cōtra eos q̄ in
casu tali mortis diligenti⁹ est cauendū. sed vt
est dictū mutāt ad eū aliq̄s viros p̄bos p̄ter
tūm religiosos seu clericos ei nō ingratos sed
gratos qui futurā sn̄am atq̄ mortē infligen
dam indicāt eū ad fidē cōfirmant ad patienti
am exhortent z post sn̄am eū associant cōso
lentur eū eo cōtorēt z ab eo nō discedāt donec
sp̄itū reddiderit creatori. Sint igit̄ cauti z
auisati ne qd̄ agēt se ip̄i relapsus mortē
p̄ueniant et seū efficiant irregulares.
Et vñ debebāt meritiū deponere deserāt secu
p̄nā p̄ter atq̄ culpā. Cōsiderandū est etiā
q̄ talis sn̄a tradēt aliquē curie seculari nō
cōsuerunt fieri die festiua vel solenni nec eni
am in ecclesia sed extra in aliā platea. qz sn̄a
est q̄ ducit ad mortē. et honestius est q̄ ferat
in die festiua et extra ecclesiā cū dies festiua z
ecclesia dño sunt dedicata.

Questio. lxx. sup modū sententiandi he
reticū confessam sed impenitentē. e. tamen re
lapsum.

Quimus modus p̄cessum fidei termi
nandi et sententiandi est q̄ delatus
de heretica p̄nitare p̄cessus meritiū
diligētē discussis cū bono cōsilio p̄itorū in
ture reperit cōfessus hereticū et impenitens
nō tñ relapsus. Sed q̄ rarissime inuenit ta
lis casus. licet interdū nobis inquisitoribus
cōtingit in ep̄s et iudices cū tali nō debēt fe
stinare sed bene custodiāt et cōpediāt ad con
uersionem inducere etiā p̄ plures menses p̄po
nendo q̄ in corpore et aīa sic impenitens dāna
bitur. Qui si tandē nec p̄sp̄eris nec aduersis
nec minis nec blanditijs poterit emolliri vt
resiliat ab erroribus suis z fuerit p̄dicto cō
gruo tpe expectatus. Ep̄s et iudices dispo
nent se ad tradendū eū seu relinquendū bra
chio seculari et mandabunt p̄ cedulā nuncio
seu balino seu potestati curie seculari. quate
nus tali die nō festiua et tali hora sit in tali lo
lo extra ecclesiā in cū sua familia et ip̄i tradēt
sibi quendā hereticū impenitentē. Et nilomi
nus q̄ ex tpe eoz faciat publice p̄conisari in

illis vicis seu locis in quib⁹ alie p̄conisatio
nes sunt fieri cōsueve q̄ die et hora ac loco p̄
dictis. P̄dicator faciet sermonē pro fide ac
tradet hereticū quendā brachio s̄ clari. et idē
q̄ oēs veniāt z intersunt et habebūt indulgē
tiā p̄sūctā. Quib⁹ ex plenis tradēt curie seculari
ri p̄ modū tenoris sequētis septē in amonē
do p̄ prius vt resiliat z peniteat. q̄ si oīno no
luerit fertur sn̄a.

Nos. A. miseratōe diuina ep̄s talis ci
uitatis. z iudex in terris talis dñi. Ac
tendentes q̄ in talis de tali loco talis
dioceps fuisse delatus fama publica de
serente ac fidedignos insinuatōe de heret̄ ca
p̄nitare. Explicent hereses et q̄ in illis he
resibus z factis p̄teritis multis annis i tve
aie detrimētū. Postq̄ q̄bus ex officio incu
rrebat p̄nitare hereticū extirpare. Volētes
vt tenebamur in et sup his certius infor mā
ri videre an ambulares in tenebris vel in lu
ce diligētē. Inquisim⁹ de p̄dictis tpe cū
tantes ac efficaciter interrogātes rep̄imus tō
p̄dicta insectū heretica p̄nitare. Sane cuz
p̄ cunctis nostre mentis desiderabilib⁹ insidat
cordi n̄o fidē sanctā carbolicā in p̄loz p̄cor
dij cōplantare eradicata heretica p̄nitare
modos diuersos varios z cōgruos tā p̄ nos
q̄ p̄ alios adhibuim⁹. Q̄ten⁹ resiliat ab here
sibus et errorib⁹ audicis i q̄b⁹ scieras atq̄ sta
bas puter nūc. Itas p̄tumaciter ac p̄nauer
aio indurato. Herū cū dñam gener⁹ inimico
tuis p̄cordijs assistētētes in dictis errorib⁹
volūte z inuoluēt nolueris neq̄ velis a
pe dictis heresibus resiliare plus eligēs mortē
aie incurrere gebennalē et corp̄is sp̄ale q̄ an
tesatas hereses abiurare ac ad grēmū eccle
sie aduolare z aīam lucrifacere in reprobūm
sensum dat⁹. Ea p̄pter cū sis ab ecclia sancta
dei excoicationis vinculo innodat⁹ z merito
et numero a grege dñico sepatus ac p̄cipua
tione bonoz ecclesie p̄uat⁹ et ecclia circa te nō
habet vitra qd̄ faciat eū ad te p̄uertendū fe
cerit iuxta posse. Nos ep̄s et iudices in eā fi
dei sepefati sedētes p̄ tribunali morte iudicij
iudicantiū sacrosanctis euāgelijis positus co
rā nobis. vt de vultu dei iudicij nostrū p̄de
at z oculi deū z sancte fidei veritate ac extirpa
tione heretice p̄nitatis hac die hora z loco
tibi in antea assignatis ad audiendā sn̄am
diffinitiuā p̄dennam⁹ ac sententiaū iudica
mus te esse veraciter hereticū impenitentē et
vt veraciter talē tradendū z relinquendū bz
chio seculari et sic vt hereticū impenitentē z
bāc nostrā sn̄am de foro n̄o ecclesiastico se

piſcimus et tradimus ſeu relinquimus brachio ſeculari ac poteſtati Curie ſecularis diſcrutam curiā ſecularē efficaciter deprecātes q̄ tenus circa te circa ſanguis effuſione ⁊ mortis periculū ſuā ſniam modereſ. lata fuit bec ſententia.

Queſtio. xxx. ſup heretiſm cōfeſſam et relapſam et impenitentē.

Tradicim⁹ modus ꝑceſſum fidei terminandi et finiendi eſt qñ delatus de heretica ꝑrauitate ꝑceſſus meritis diligenter diſcuſſis cū bono ꝑſilio in iure ꝑitorum repitur cōfeſſus heretiſm ac impenitens et relapſus. Et hoc eſt qñ delat⁹ ore ꝑſilio cōfiteſ iudicialiter talia et talia ſe credere et ꝑacticaſe circa iſtū eſt ꝑacticandū vt ſupra et ſerāſ ſniam corā ep̄o et iudicib⁹ que tñ ſunt hereticaſia manifeſte ꝑ formā tenozis ſequētis.

Qs. A. miſeratōe diuina ep̄us talis cuitantis aut index in terris talis dñi attendētes q̄ tu talis de tali loco ta

lis dioceſis fuiſti nobis ſeu talib⁹ ꝑdeceſſoribus noſtris delatus de heretica ꝑrauitate explicent. In quib⁹ vt legitime eſt cōꝑertū fuiſti cōfeſſione ꝑria iudicialiter ac ſidedignis teſtib⁹ deꝑrehenſus et q̄ in illis ꝑſiteras tan ro ꝑꝑe aſio indurato dicat ꝑut fuiſt ſed q̄ poſt ſano cōſilio inherendo illas heredeſ publice abiurati in tali loco in forma eccleſie ꝑſueta ꝑpter q̄ ꝑdicti ep̄s et index credētes te veraciter reſiſſe ab errorib⁹ antelatis et ad gremiū eccleſie credendo catholice aduolaſſe tibi abſolutionis beneficiū impartitū abſoluētes te ab exꝑcōicationis ſniam qua aſtrict⁹ in antea tenebaris ſi tñ de corde vero et fide non ficta conuerſus extiteris ad ſancte eccleſie vnitatē tibi ſalutarē ꝑniam iniungētes ad miſericordiaz receperūt. qz ecclia ſancta dei nō claudit gremiū reuerenti. Verū poſt oīa antedicta fuiſti nobis delatus q̄ diſplicenter accepim⁹ q̄ iterū incidere in dānatas heredeſ ꝑ te publice in antea abiuratas ſeu talia et talia cōmiſiſti cōtra abiurata ꝑbarā in tue aie detrimementū. Explicent. Hoſqz quāqz diſplicētia ſantuari q̄ de te talia audiſſemus nihilomin⁹ iuſticia nos cōgēte deſcendim⁹ ad inquirendū teſtes examinandū teqz vocandū et interrogandū vt decebat medio iuramento et ad faciendū oīa et ſingula q̄ ꝑ nos fienda erāt ſm canonica inſtituta. Sane cū vellem⁹ ꝑnēre cauſam ſine debito terminare ſolennitā ꝑitorū in theologica facultate q̄ in iure canonicoꝝ ciuili ꝑſiliū fecim⁹ cōgregari. Et habito cū ꝑdictis in et ſup oībus ⁊ ſingulis in ꝑnīa cauſa ꝑductis eductis actis ⁊ acritatis

cōſilio maturo ꝑiter ac diſgeſto ac etiā replica to viſiſqz ac diligēter diſcuſſis ꝑceſſus meritis hui⁹ cāe ac oīb⁹ ꝑut ius et iuſticia ſua debant cōꝑerim⁹ legitime tā ꝑ teſtes dignos ſi de q̄ ꝑ tuā ꝑfeſſione ꝑꝑriā plurius ꝑ nos receptam te iudicāſſe ac recidiſſe in heredeſ abiuſuratas. Nā repim⁹ q̄ talia ⁊ talia dixiſti vt legiſti. Explicent oīa ꝑpter q̄ et merito de ꝑdicto rū ꝑſilio te habem⁹ tuis extigētib⁹ ꝑꝑolētib⁹ ꝑ relapſo ſm canonicas ſanctōnes q̄ſ dolēter referim⁹ ⁊ referēdo dolem⁹ nouit ille q̄ nihil ignorat cordiū intima oīm intueſ ⁊ cū totis nſis ꝑcordi⁹ cuperem⁹ ꝑut ad huc cupim⁹ te reducere ad ſancte eccleſie vnitatē ac emmerare a tuis viſcerib⁹ ꝑſarā heretica ꝑrauitatē. vt ſic ſaluareſ aiam tuā ac mortē euades corpis et aie gebennalē conar⁹ nſos exꝑꝑrim⁹ ad te ſalubriter ꝑuerendū modos cōgruos varios adhibētes ſed tu in reprobū ſenſum datus maligno ſpū duct⁹ ꝑiter et ſeductus ꝑꝑeſtiſti roꝗꝑꝑi diris ac ꝑꝑetuis cruciatib⁹ in infernū et hic ꝑꝑalibus ignib⁹ corꝑꝑaliter ꝑſumari quā adberēdo ꝑſilio ſancti ori ab errorib⁹ dānabilib⁹ ac peſtiferis reſiſtere ⁊ ad gremiū ⁊ ad miam ſancte matris eccleſie aduolare. Et ꝑpter cū ecclia dei vltra non habeat erga te qd̄ faciat cū ad te ꝑuerendū totū exercuit poſte ſuū. Hoſ ep̄s ⁊ iudices in hac fidei cāa memorati ſedētes ꝑ tribunali more iudicū iudicanriū ſacroſanctis euāgelijſ poſitis corā nobis vt de vultu dei iudiciū nō ſtrū ꝑdeat et oculi nſi videat equitate habēteſꝑ ꝑ oculis ſolū deū et honorē ſancte fidei orthodoxe. Hac die hora ⁊ loco ad audienḁā ſniam diſſimutiā tibi in antea aſſignatē tale in noſtra ꝑnīa ꝑſtituti ſnialiter ꝑdēnam⁹ ⁊ ꝑdemnādo iudicam⁹ eſſe veraciter impenitentē heretiſm et relapſum et vt talē reali ter ꝑ adendū ſeu relinquendū brachio ſeculari et ſic vt verū heretiſm impenitentē ꝑiter et relapſuz ꝑ hāc noſtrā ſniam diſſimutiā d̄ ſoro nſo eccleſiaſtico te ꝑꝑim⁹ et tradim⁹ ſeu relinquim⁹ brachio ſeculari ac poteſtati Curie ſecularis deprecāteſ efficaciter ſecularē curiā antelariā q̄tenus circa ſanguinis effuſionem ⁊ mortis periculū erga te ſuā ſniam mō dereꝑꝑ. lata fuit bec ſniam.

Queſtio. xxxi. ſup cōꝑictum et deꝑrehenſum oīa tamē negantē.

Tradicimus mod⁹ ꝑceſſum fidei terminandi et finiendi eſt qñ delatus de heretica ꝑrauitate ꝑceſſus meritis diligēter diſcuſſis cū bono ꝑſilio in iure ꝑitorū repit⁹ in heretiſm deꝑrehēſus facti euideria vt ſeſſiū ꝑductio legitima nō tñ ꝑfeſſione ꝑꝑria

et hoc est quando ipse delatus convincitur legitime de aliqua heretica pravitate vel facti evidentia. Ut pote quod heresim publice practicavit vel per testes legitimos contra quos excipere delectus legitime non potuit nisi ipse sic convictus et deprehensus perhibuit firmiter in negatua et constituitur pstanter. iuxta notata per Hosti. in sum. ti. de here. §. qualiter quis in heresim deprehendatur. et patuit supra. q. xxiii. Circa istum talis practica est servanda. Talis duro carcere est tenendus in coepedibus et cathena frequenter ab officialibus pvincum et divisim et per se ac per alios et efficaciter admonendus quod eis detegat veritatem indicendo ei quod sic faciat et constituat errorem suum quod ad misericordiam admittatur abjurando primitus illam hereticam pravitatem. Si autem noluerit steterit in negatua quod ad finem relinquat brachio seculari et morte non poterit evadere temporalem. Quod si diutius infamatus et expectatus steterit in negatua episcopus et officiales non coniungunt modo divinum nunc per se non per alios per viros irabatur ad se modo unum teste modo alium informando eum ut attendat quod deposuit. Et si dixit verum vel non. quod non se ipsum damnat eternaliter et alius pgaliter. et quod vercat saltem eis secreta dicere ne ille delatus mortis iniuste et verba talia studeat et dicere ut clare videat si deposuerit veritatem necne. Quod si testes sicut informari steterint in affirmatua et delatus in negatua nec ad hoc statim velint episcopus et officiales negocium psumam determinare et tradendo taliter deprehensum brachio seculari sed diutius eum teneant nunc inducendo deprehensum ad affirmatua nunc testes divinum nisi ad excutiendum bene conscientiam suam. Et singulariter attendant episcopus et officiales ad illum teste qui viderint melius dispositum ad bonum qui videatur melioris conscientie. Et circa illum insistent diutius si res ista se habuerit ut deposuit necne et officiam onerando et si viderint teste aliquem vacillare vel alibi habeat iudicia contra eum propter quod suspectus quod fallitate dixerit merito habeat de bono consilio peritorum arrestetur eum et peccat ut per iusticia suadebit. Ad opertum namque est frequenter et frequentius quod sic deprehensus testibus fidedignis postquam in negatua diu persistit ad cor reductus pserim vtraciter informatus quod non tradatur brachio seculari sed ad misericordiam admittitur suam detegit pravitate et veritate quam iam diutius negavit tunc libere confitetur et frequenter reperitur est quod testes malitia agitari ac inimicitia superati se ad iniucem colligantur ad imponendum infonti hereticam pravitate. Postquam ad informationem frequentem episcopus et officiales remorsu pscie fati-

gati ac divinitus inspirati renocant quam dixerunt et fatent malitiose se illi imposuisse tantam labem propter quod talis et taliter deprehensus non est per suam festinandum sed diutius quod per unum annum et plures expectandum antequam tra datur curie seculari. Duo expectato tempo re cooperentur et adhibita diligentia condempnati sicut delatus legitime deprehensus recognoverit culpam suam ac confessus fuerit iudicialiter se fuisse illaqueatum ipse pstanter heretica pravitate ac illa ac omnem heresim confiteri ab iurare et falsificare ad arbitrium episcopi et inquisitionis congruum exhibere tanquam in heresim deprehensus et propria confessione et testium legitima pductione. Ut hereticus penitens abiret omnem heresim publice per formam. De qua agit Quarta non modo supra positum pcessum fidei terminandi. ubi de talibus agit. Si vero sic confessus quod incidit sic in heresim sed stat in illa anno penitentia ut impenitens relinquat brachio seculari et agatur circa illum per modum quo supra agit in decimo modo pcessum fidei terminandi. ubi de talibus agit. Si autem ipse deprehensus steterit constanter in negatua sed ipsi testes resisterit a sua affirmatua sui testimonium renocando ac culpam suam recognoscendo. quod infonti tantam labem imposuerit rancore et odio agitari pcesseu pccato deducti ipse delato ut immune a iudicio relaxato punient ipsi testes falsi testes excusantes seu deferentes. ut notat paulus super c. multorum. et ver. illos. in pn. de here. in cle. et feresit snia seu pnia contra eos ad arbitrium episcopi et iudicium. omnino nisi ad ppeuos carceres tales falsos testes condemnando et in pane et in aqua ad dies vite penitentiam ponendo etiam post ad scalas ante portas ecclesie tales re. habet tamen potestatem episcopi mitigare aut etiam aggranare post annum et tempore per formam tenentis sequentis.

Itaque taliter deprehensus per annum vel plus vel alio maiori pgruo tempore expectatus persistit in negatua continue et testes legitimi in affirmatua disponat se episcopus et iudices ad relinquendum eum de brachio seculari mittendo eidem aliquos per viros fidei zelatores et pserim religiosos eidem non ingratos sed familiares et gratos qui sibi indicent quod morte non potest evadere temporalem nisi stat in negatua sed tradatur tali die ut hereticus impenitens potestati curie secularis. Et in nobilominus episcopus et officiales mittat balium seu potestati curie secularis quatenus tali die et hora et in tali loco extra ecclesiam tamen. veniat cum familia sua ad recipiendum quemdam hereticum impenitentem quem tradentem.

Et etiā q̄ faciet publice preconisari in locis illis in quibus preconisatōes alie fieri p̄sueverunt q̄ oēs sint tali die et hora in tali loco ad audiendū sermonē quēz p̄dicatoz faciet de fide et tradet ep̄s et officialis quendā hereticū primacē brachio seculari. Adveniente autē die p̄dicta ad ferendū sniam assignatā crunt ep̄s et officialis in loco p̄dicto ip̄o tradedō ibidē existēte alio clero et populo cōgregato vt eminenter ab oibus videat ac p̄te p̄tate curie secularis stando ip̄o tradendo. Quibus lectis seret snia per hunc modū.

Nos miseratione diuina ep̄s talis ciuitatis aut iudex in terris talis dñi. Et tendētes q̄ tu talis de tali loco talis diocesis fuisti nobis delatus de tali heretica prauitate. Et exprimant. Et vellems certiora ri an ea q̄ de te et p̄tra te nobis dicta fuerant veritate aliqua fulcirent et an tu ambulares in tenebris aut in luce descendimus ad nos informandū testes diligentius examinandū teq̄ vocandū ac interrogandū sepi^o medio iuramēto defensionēq̄ exhibendū ac ad oīa et singula faciendū q̄ per nos fienda erāt fm canonicas sanctiones. Verū cū vellem^o p̄ns tuū negociū sine debito terminare solēne cōsiliū tam in theologica facultate q̄ in iure canonico et ciuili corā nobis fecim^o cōgregari et visis ac diligēter discussis p̄cessus meritis et oibus et singulis in p̄nti causa p̄ductis de ductis actis et acitatis p̄dictoz cōsilio digesto p̄ter mature reperim^o cōtra te legitime p̄batū q̄ fuisti tāto tpe infectus heretica prauitate et iam reperim^o q̄ fecisti et dixisti talia et talia. Et exprimant. et quibus apparet manifeste q̄ es legitime deprehensus in p̄dictā heretica prauitate. Hanc cum cuperemus put adhuc cupim^o te veritate fatendo resiliē ab heresi antedicta et reduci ad gremiū ecclesie sancte ac ad sancte fidei vnitatem vt sic salua res aiām tuā et tā ale q̄z corpis mortē euaderes gehennalē tā p̄ nos q̄z p̄ alios nostrā diligentia exercentes ac p̄ te longa tpa expectantes tu in reprobiū sentenz datū cōtempnisti ac quiescere nro p̄silio famoz immo p̄stiuisti et p̄sistis in negatiua p̄tinacia ac p̄tinnacia aio iudurato qd̄ dolentes referim^o et referendo plangim^o ac dolemus. Verū cū ecclesia dei tanto tpe expectauerit quaten^o resiliēs recognoſcendo p̄pria tuā culpā et nolueris neq̄z velis et non habeat vltra qd̄ tibi gratie faciat ac mercedis. Et a p̄ter vt sis ceteris in exemplū z aliq̄ ab h̄mōi heresim arceant z tanta facinoroza nō remaneat impunita. Nos ep̄s z iudices in causa fidei memorati sedentes p̄ tri-

bunali more iudicū iudicantiū sacrosanctis euāgelis positis corā nobis. vt de vultu dei iudiciū nostrū p̄deat et oculi nostri videant equitate habētes p̄ oculis solū deuz et sancte fidei gloriā et honorē te talem in nostra p̄sentia cōstiturū hac die hora et loco ad audiendam diffiniitiuā sententiā assignatis diffinimus declaramus ac sententiam^o te esse hereticum impenitentē tradendū seu relinquendum vt tale brachio seculari ac p̄ nostrā sententiā vt vere hereticū p̄tinacē z impenitentē a foro ecclesiastico te p̄icimus et tradimus seu relinquimus brachio seculari ac potestati curie secularis. Tandē curiā secularē efficaciter deprecātes quaten^o circa te citra sanguinis effusionē et mortis piculū suā sniam moderet. Iam est hec snia.

Oterit autē ep̄s et iudices disponere q̄ aliq̄ pbi viri fidei zelatores ip̄i relicto. Curie seculari nō ingratos sed familiares et gratos associēt dictū relictū sū curia secularis in eū suū officiū exequet qui eū cōsolent et adhuc inducant q̄ fatendo veritate et recognoſcendo culpā suā resiliat ab erroribus suis. Qd̄ si forsan post sniam z iam relictus ad locū vbi est cōburendus deducto dixerit se velle fateri veritate et recognoſcere culpā suā z ita fecerit ac paratus fuerit h̄mōi heresim et oēm aliā abiurare licet p̄sumat q̄ hoc faciat plus metu mortis q̄ amoze veritatis credere q̄ ex misericordia possit recipi. vt heretic^o penitēs et p̄petuo immurari. Iuxta glo. sup. c. ad abolendā. §. p̄nti. et ver. audientia. et. c. excoicamus. ij. de here. q̄uis de rigo re iuris nec tali cōuersioni est magna fides a iudicibus fidei adhibenda immo et p̄ter damna t̄palia illata ip̄m semp punire p̄nt.

Questio. xxxij. sup cōuictū sed fugitiuum vel se cōmunicet absentantē.

Redecimus et vltimus modus p̄cessum fidei terminandi et sententiandi est qñ delatus de heretica prauitate p̄cessus meritis diligēter discussis cō bono cōsilio in iure peritoz reperitur cōuictus de heretica prauitate est tñ fugitiuus seu absens cōtumaciter sed cōgruo tpe expectatus. Et hoc est in tribus casibus. Primus est qñ delatus est deprehensus in heresi vcl cōfessione p̄pria vel facti euidentia vel restitū. p̄ductōe legitima sed fugerit vel se absentauerit z citatus legitime noluerit p̄parere. Secundus casus est qñ aliq̄s est delatus et receptus aliquali informatoe cōtra eū habet aliqualiter seu leuiter suspectus et sic citet^o responsurus de fide et q̄ rennuit p̄tinnaciter p̄parere excoicatur

et excommunicatus sustinet illam excommunicacionē aīo p̄tinaci et semp̄ p̄uaciter se absentat. Tercius casus est q̄n aliquis impeditur directe sententiā seu p̄cessum fidei epi vel iudicum vel qui ad hoc dederit auxilium cōsiliū vel fauorē tā is est excommunicacionis mucrone percussus quā si sustinuerit p̄ annū animo indurato extunc est vt hereticus cōdemnandus: per. c. vt inquisitionis. §. p̄hibemus. de here. li. vi. et p̄uaciter se absentauit. In p̄mo casu ille talis est impenitēs heretic⁹ cōdemnandus. iuxta. c. ad abolendaz. §. p̄nti. In secundo casu et tercio nō est hereticus impenitens iudicandus sed tanq̄m seu vt penitens hereticus cōdemnandus. iuxta. c. cum cōtumacia. et per. c. vt inquisitionis. §. p̄hibemus. de here. li. vi. Circa quēlibet istorū talis practica est seruanda. Talis enī cōgruo tempore expectatus citetur per ep̄f. opū et officialē in ecclesia cathedrali illius diocesis in quo deliquit et in alijs ecclesijs illius loci vbi domiciliū cōtrahebat et specialiter vbi fugit et citabitur per formā tenoris sequētis.

Nos. A. miseratōe diuina ep̄scopus talis ciuitatis rē. aut iudex talis diocesis spiritū cōsiliū sanctorū. Preterea cūctis nostre mentis desiderabilib⁹ illud potissimū infigitur cordi nostro ip̄ibus nostris in dicta tali diocesi vberē florentēq̄ ecclesiā vineā in quā dñi sabaoth quā summi patris dextera virtuosos cōplantauit quā eiusdē patris filius p̄p̄i ac viuifici vnda cruozis vberius irrigauit quā ip̄e almus spiritus paracletus miris ineffabilib⁹q̄ donis inermis secundauit. quā tota ip̄a incōprehensibilis atq̄ inattinibilis trinitas brā grandissimis varijsq̄ priuilegijs sancti⁹ dotauit p̄iterq̄ ditauit aper de silua qui est et dicit heretic⁹ qui libet absorbeat et depascat fructus fidei vberes depastando ac lacerātes heresim vepres palmitib⁹ inserendo serpensq̄ toruosus nostri improbus humani generis inimicus efflans virus qui est sathanas et diabolus eiusdem vinee dñice palmites inficit atq̄ fructus virus prauitatis hereticę immitrendo. Nec etiā ager ip̄e dñicus populus inquam catholicus ad quē excolendū pariter et serendum descendit de summoq̄ poloꝝ arce dei patri vniuentis atq̄ primo genitus seminavit miris sanctisq̄ predicationib⁹ discursit per villas et castella docēs nō sine magnis fatigationib⁹. A legit ap̄los viros vtiq̄ operarios industrios ac cōducit ditans illos eternis retributionib⁹ expectās ip̄e dei filius de agro isto magno illa die iudicij extremo

vberes manipulos colligere et p̄ manus sanctorum angeloz recondere in celesti horreo sancto suo. Sampsonisq̄ vulpecule incerta te q̄ sicut p̄sone labe heretica prauitate facies quide haberes diuerlas. caudas s̄ ignitas ad inuicē colligatas. qz de varietate flammę cōueniunt in id ip̄m legētē dñicam iam albam ad messem splendoribus fidei relucētē morfu amarissimo demoliant ac discursu subtilissimo pergāt impetoz validissimo accedāt p̄iter et accendāt dissipēt et deuastāt sinceritatem sanctę fidei catholice subtiliter et damnabiliter subuertendo. Ea p̄pter cū tu talis incideris in damnatas hereses maleficarū illas publice in tali loco practicaō seu taliter dicatur. seu fueris p̄ testes legitimos cōiur⁹ de heretica prauitate siue p̄p̄ia deprehensus cōfessione in iudicio p̄ nos receptus p̄ post caprus fugeris medicinā refutans salutārē citauerimus te vt de et sup̄ his cozā nobis manifestius responderes tuq̄ ductus maligno spiritu pariter et seductus rennueris cōparere. Vel sic. Ea p̄pter cum tu talis delatus nobis de heretica prauitate et recepta informacione cōtra te als de eadem esles nobis inspectus leuiter qm̄ fores infectus labe predicta. Citauimus te quaten⁹ cozā nobis p̄sonaliter cōparens de fide catholica responsurus cunq̄ citatus rennueris cōparere cōtumaciter ex cōicauimus te ac ex cōmunicatū fecim⁹ publicari. In qua stetit p̄ annū seu annos tot aīo p̄tinaci latrans et inde ita q̄ nūc quo te duxerit spiritus malignus ignoramus et cū te expectauerim⁹ misericorditer benignē vt reuerteris ad gremiū sanctę fidei vnitate m̄ facere cōtemplasti in reprobus sensum dat⁹ Sane volum⁹ vt tenemur iusticia nos cōgente causam tuā hmōi sine debito terminare. nec valeamus tā nephanda crimina cōiuuentibus oculis tolerare. Hos ep̄s et iudices in causis fidei supradictis te talē sepefatū latrantē p̄fugum et fugitiuū p̄ nos nostruz edictū publici requirimus p̄iter et citamus p̄mp̄toꝝ. quaten⁹ die tali talis mensis de tali anno in tali ecclesia cathedrali talis diocesis hora terciarū cōpareas p̄sonaliter cozā nobis diffinitiuā sniam audieris. Significantes q̄ siue cōparueris siue nō. p̄cedemus ad nostrā diffinitiuā sniam p̄tra te. putius et iusticia suadebūt. Et vt nos nostra citatio pueniat ad tui noticiā nec valeas ignorantiē velamine te tueri p̄ntes litteras dictas requisitionē et citationē nostras in se cōtinentes volumus et mandamus affigi in valuis publice talis pdicte ecclesie cathedralis. In quoz

testimoniū singulorū p̄ntca nostras litteras
impressionē nostrorū sigilloꝝ iussimus com
muniri. Datū.

Adueniente autē die prescrip̄ta ad audien
dam diffinitiuā sniam assignata. Si
p̄fugus cōparuerit et assignatū pu
blice oīm heresim abiurare humiliter petēs
admitti ad misericordiā postulando si rela
plus nō fuerit admittet et si fuerit deprehen
sus p̄pria confessione vel testiu legitima p̄du
ctione abiurabit et penitebit vt hereticus pe
nitēs s̄m modū quo agitur supra in octauo
mō p̄cessum fidei terminandi vbi de talibus
agitur. sed si fuerit suspect⁹ violēt̄er ita q̄ citat⁹
responsurus de fide noluit p̄parere et fuit ex
hoc excoicatus et stetit in excoicatione p̄ an
num aīo p̄tinaci et penitebit et ab iurabi
omnē heresim et penitebit vt heretic⁹
suspectus de heresi violēter. Penitens s̄m
modū quo agitur supra in sexto mō p̄cessum
fidei terminandi. Si autē cōparuerit et non
cōsenserit abiurare tradet vobis heretic⁹ im
penitens brachio seculari per modū quo di
ctum est supra et agitur in decimo mō p̄cessum
fidei terminandi. Si autē cōtumaciter ren
nuerit cōparere. tunc formet̄ sententia p̄ mo
dum tenoris sequētis.

Ds. N. ep̄s miseratōne diuina talis
ciuitatis attendētes q̄ tu talis de ta
li loco talis dioceſi fuisti nobis de he
retica prauitate fama publica referente seu fi
dedignoz infinuatōne delatus. Nos quibz
ex officio decumbit defendimus ad viden
dum ac inquirendū. an clamor qui ad aures
nostras peruenerat veritate aliqua fulciret.
Verū cum inuenissem⁹ te in heresim depre
hensum deponentibz cōtra te q̄ pluribus tes
tibus fide dignis te corā nobis aduocatum
iussimus detineri. dicatur sicut factū fuit an
vics cōparuerit et medio iuramento interro
gatus falsus fuerit vel non. Sed post mali
gni spiritus cōsilio duc⁹ et seducens metu
ens tua vulnera vino et oleo salubriter cōfo
ueri. au fugisti. aut ponat̄ si ita est carcerem et
arrestū fregisti p̄ter et au fugisti latitās hinc
et inde et quo te malign⁹ spiritus duxerit an
refatus totaliter ignoramus. Vel sic. Verū
cum inuenissem⁹ cōtra te taliter vt p̄dicatur
nobis delatū de heretica prauitate multa in
dicia p̄pter q̄ suspectū leuiter de heretica pra
uitate p̄dicta te merito habeamus citauim⁹
te p̄ publicū edictum in talibus et talibus ec
clesijs talis dioceſis quaten⁹ infra certū ter
minum nobis p̄fixum corā nobis in tali lo
co p̄sonaliter cōpareres. In et sup̄ p̄dictis cō

tra te depositis et alias de fide catholica et
eius articulis responsurus. tu vero infans
cōsilio ad herēdo renuisti cōtumaciter p̄pa
rere. cum q̄ iusticia exigente te excoimacuae
rimus ac fecerim⁹ excoimacuatū publice de
nunciari tu medicinā refutas salutarē dictā
excoimacuationē vltra q̄ per annū sustinui
sti et adhuc sustines in reprobū sensum da
tus aīo p̄tinaci et p̄fugus latitans hinc z in
de vt quo te malignus sp̄s duxerit ignoramus.
Sane cū longo tpe quia tanto die te ex
pectauerit ecclesia sancta dei misericordiā z
benigne quatenus ad eius misericordie gre
mum euolare ab erroribz resiliendo iuxta
fidē catholicā p̄fessam operando ip̄aqz te cle
mentia vberibz cūriet. malignoz seductus
cōsilio acquiescere recusasti in tua p̄tinacia p̄
scuerans. Verū cum vellemus pat volum⁹
et debemus iusticia nos cogente causam tuā
sine debito p̄sententiā terminare citauimus
te quatenus hac die et hora et hoc loco cōpa
reres p̄sonaliter corā nobis diffinitiuā senten
tiam auditurus. et quia renuisti cōtumaciter
cōparere. merito te ostendis velle p̄petuo
in tuis heresibus et erroribz remanere qd̄ do
lenes referimus et referendo dolem⁹. Sed
cū nō possumus nec velimus iusticiā subter
fugere. nec tantā inobediētiā et cōtumaciā
ad dei ecclesiā tolerare. Ad exaltationē fidei
orthodoxe et ad exstirpationē heretice prauita
tis. iusticia exigente et tua inobediētia et
cōtumacia requirēt̄ hac die hora et loco tibi
in antea ad audiendā diffinitiuā sententiā
pemp̄ assignatis. p̄habito multorum p̄silio
p̄toꝝ tam in thological facultate q̄ in iure
canonico et ciuili p̄cessum meritū visis et di
ligenter discussis sedentes p̄ tribunali more
iudicum iudicantiū sacrosanctis euangelijs
positis corā nobis vt de vultu dei iudicij
nostrum p̄deat et oculi nostri videāt equitatē.
habentesqz p̄ ocalis solū deū et sancte fidei ir
refragabile veritate cōtra te tale absentem vt
presente beati pauli apostoli vestigia imitan
tes sniaz diffinitiuā taliter serim⁹ in his scri
ptis xpi noie inuocato. Nos ep̄s et iudices
in causa fidei memorati. attendētes in causa
ista fidei ac p̄cessibus inde cōsecus ordina
iuris fore seruati. Attendentes etiā q̄ legit
me citatus nō p̄paruisti nec p̄ te nec p̄ alium
te aequaliter excusasti. Attendentes etiā q̄ in
p̄satis heresibz longo tpe cōtumaciter p̄sisti
sti. et adhuc etiā p̄tocras ac excoicationē p̄
tot annos in causa fidei sustinuiſti. p̄t̄ z nūc
sustines animo indurato. Attendentes etiā
q̄ ecclesia sancta dei non habet vltra erga te

quid facerit cum perseueres et pſeuerare velis in eadē communicatione et heresib; p̄b̄baris. Et a p̄pter beati pauli apl̄i vestigia sectantes declaramus diffinimus ac sententiam? te talē abſentem vt pleniē esse hereticū pertinacē et vt talē relinquendū brachio seculari. et per nostram sententiā diffinitū te a foro ecclesiastico expellimus et relinquitur potestati curie secularis. Et andē curiā affectuose deprecātes vt si quē te habuerit in sua potestate eroga te extra sanguinis effusione et mortis periculū suam sententiā moderet. Ita fuit hec sententiā. Cōsiderandū est hic q̄ si iste p̄fugus et cōtumax fuerit deprehensus in heresi cōfessione vel testibus legitimis et ante abiurationē fugit. est p̄ sententiā vere hereticus. cui impunitus iudicandus et ita in sententiā ponendum est. Si autē aliter nō fuit deprehensus nisi qz delatus et suspectus habet? fuit citatus responsus? deside. et qz rennuīt p̄ parere fuit excoīcatus. et in excoīcatione stetit ultra q̄ p̄ annū aio indurato et tandē noluit cōpare. esse nō est iudicandus hereticus sed vt hereticus et vt talis cōdemnandus. et ita pondum est in sententiā vt dictū est prius.

Questio. xxxij. sup̄ personā delatā ab alia malefica incinerata vel incineranda qualiter sit sententianda.

Quartusdecimus modus p̄cessum fidei terminandi et sententiandi est quē delat? de heretica prauitate p̄cessus meritis circa deponētiē diligenter discussis cū bono cōsilio in iure peritorū reperit de tali heretica prauitate tantummodo ab altera malefica incinerata vel incineranda delatus vel delata et hoc contingere p̄tredecim modis tanq̄ p̄tredecim casus qz sic delatus. Vel reperit immunis et absolouendus totaliter. Vel reperit cū hoc diffamatus de tali heresi generaliter. Vel reperit ultra infamiaz questionibus exponendus aliquoaliter. Vel reperitur suspectus de heresi leuiter. Vel reperit suspectus de heresi vehementer. Vel reperit suspectus de heresi violenter. Vel reperitur diffamatus et suspectus in simul et cōmuniter. Et sic cōsequenter in alijs casibus pur in viceſima questione tactū est vsq̄ ad tredecimum inclusiuē. Primus modus fit quā tantummodo ab ipā malefica detenta delatus est. et nō cōiunctur nec cōfessione. p̄pria nec testium p̄ductione legitime nec alias reperit iudicia ex h̄bus verisimiliter tanq̄ suspect? iudicari possit. talis omnino venit absolouend? etiam per ip̄m iudicē secularē qui deponētē

aut incinerauit aut incinerare. p̄pria auctoritate aut ex p̄missione episcopi iudicio ordinarij habuit et absoluet per sententiā in primo modo p̄cessum fidei terminandi circa viceſimam questionē cōtentiā. Secundus modus incidit quē ultra hoc qz a detenta delatus est etiam per totā illam villam seu ciuitatē diffamata existat. ita qz tantummodo infamia p̄cise et sola laborant temp. licet de post? per depositionem detente malefice infamia sit aggrauata. Circa talē talis practica est seruanda quā iudex cōsiderando qz ultra infamiam nihil in particulari aduersus eaz ab alijs fidedignis in villa aut oppido pbatur. licet forte detenta certa gratia aduersus eum deposuit. quia tamen fidei p̄didit abnegando illā diabolo vnde et difficulter ei? dicitur a iudicib; fides adhibet. nisi ex alijs circumstantijs illa infamia aggrauaret. et tunc in iericiū iam sequentem modū incideret. Ideo canonica purgatio erit tunc indicenda: et p̄cedetur p̄ sententiā in secundo modo p̄cessum fidei terminandi circa viceſimam secundā questionē cōtentam. Et si iudex civilis illā purgationem coram episcopo decreuerit fieri et solemniter in finem vt si deficeret vt tunc per ecclesiasticum et civilem iudicem in exemplū alio: us eo firmiori sententiā puniret. bene quidē sit. Si autem per se voluerit et equū mandet vt decem vel viginti cōpurgatores ordinis sui habeat et p̄cedat vt in secundo modo sententiandi tales tactū est. nisi qz vbi excoīmunicandus esset qz tunc ad ip̄m d̄. curiū recursus habeat. Et hoc cōtingeret vbi se purgare nollet. Tertius modus incidit super talē delatum vbi licet nō vincatur cōfessione propria nec testium p̄ductione legitima nec facti euidentia nec etiam sunt indicia super aliquid factum in quo vnq̄ notatus fuisset ab alijs inhabitatoribus ville aut oppidi nisi qz infamia t̄m laborauit apud eos aggrauatur aut infamia ex detente malefice depositione vtpote qz asseruit illū vel illam in oib; suis se sociam et secum in criminibus participasse. hoc ip̄m tamen sicut constanter delata negat ita et alijs inhabitatoribus vel nō est notum vel de nulla nisi de honesta cōuersatione seu etiam participatione ipsis constat. Circa tales talis practica seruat. Primo qz ad frontare se habent facie ad faciem et obiectio nes mutue et responsiones diligenter sunt cōsiderande. et si quidem varietas aliqua in verbis incideret vnde iudex verisimiliter ex cōcessis et negatis p̄sumere possit ip̄am delatam merito questionibus exponendā. p̄cedat

per sententias in tertio modo pcessum fidei terminandi circa vicessimamterciā questionē cōtensas ipsam tormentis leuiter exponēdo q̄d abibitis cautelis alijs q̄s flurimis et necessarijs de quibus circa principium huius tertie partis supra patuit ad longum. et ex quibus p̄sumit̄ talem esse aut innociam aut ream. Quartus modus incidit vbi talis delat⁹ inuenitur suspensus leuiter. et hoc vel cōfessione p̄pria vel depositione alterius detente. et sunt qui ad hanc leuem suspitionē reducūt illos qui ad procandum mulieres maleficas cōsaluissent. vel vbi inter cōiugatos odio se mutuo persequentes amorē pcurassent. aut etiā pro aliquo cōmodo temporali apud maleficas laborassent. sed quia tales vtiq; ex cōmunicari sunt tanq̄ hereticorum credentes iuxta. c. ex cōmunicamus. i. §. credēs. li. vi. de here. vbi dicit. credentes autem eorum erroribus hereticos similiter indicamus. quia etiam ex factis p̄sumitur de affectu. ad hoc ar. xxxij. q. ij. qui viderit. ideo videtur q̄ acris sint puniēdi et sententiandi q̄s illi q̄ de be res leuiter habentur suspecti prout iudicandi sunt aliqui et leuibus cōiecturis. puta qz eis seruitia exhibuissent. litteras dedulissent. eorum erroribus sic nullam fidem adhibuissent q̄ tamē illos non manifestassent. alimonia ab eis accepissent. Sed siue illi siue isti intelligant hoc qd̄ in cōsilio peritorū cōclusum fuerit super leuem suspitionē psequendum erit a iudice per talem practicā. talis enī aut abiurabit aut canonicē se purgabit. fm̄ q̄ in quarto modo pcessus fidei terminando sub questione vicessimaquarta tangit. Sed tamen q̄ potius videtur q̄ abiuratio sit indicenda. et hoc p̄pter alle. c. ex cōmunicamus i. §. q̄ vero inueni fuerint sola suspitione notabili rē. tamen nō debent si relabatur pena relapsoꝝ puniri et pcedetur put in quarto modo pcessum fidei terminando circa vicessimamquartam questionem tactum est. Quintus modus incidit vbi talis delatus inuenitur suspectus vebemēter. et hoc simili modo vel cōfessione p̄pria. vel depositione alterius malefice detente. et sunt qui ad hanc leuem suspitionem reducunt impeditoꝝ iudicum directer vel indirecte eozum officiū inquirendo maleficas impediēdo dummodo hoc scienter fecerint. et. c. vt inquisitionis negocium. li. vi. de here. Item reducūt omnes qui impedientibus prestant scienter auxiliū cōsiliū vel fauorem. patet per alle. c. vt inquisitionis. Item reducunt qui citatos aut casus hereticos instruant de celandi veritate

et vt illam subtrahant vel falsitatem asserant. et hoc ex. c. accusatus. et. §. si. Item reducunt omnes qui eos quos sciunt hereticos recipiant scienter deducunt vident vel associant manera mittunt seu fauorem impediūt. que omnia in fauorem nō persone sed culpe sunt vbi scienter fiunt. Et ideo dicunt q̄ vbi delata persone participat de p̄missis et hoc p̄ consiliū illa indicatum fuerit. Tunc iuxta quintū modū pcessum fidei terminandi sub questione vicessimaquinta sententianda est. taliter vt omnem heresim sub pena relapsoꝝ vbi recidiat et habeat abiurare. Possumus tamē asserere ad adiucando q̄ iudices respectū habeant super vnus cuiusq; malefice incitate aut detente familiā prolem seu etiam p̄geniem. eo q̄ vt plurimū tales reperunt infecte cum malefice etiq; p̄rios infantes ex demonum informatione ipsi habent offerre. vnde et indubie in quibuscunq; flagitijs informare patet hoc et prima pte operis. Probatur et ex eo q̄ sicut in simplici heresi p̄pter agnitorum hereticorum familiaritatē dum quis de heresi infamatus existit etiam cōsequenter ratione familiaritatis est de heresi vebementer suspectus: ita et in hac heresi maleficarum. p̄fatus autem casus patet in. c. inter sollicitudines. extra de pur. ca. vii. apparet. q̄ ratione infamie de heresi fuit decano quidam iudicia purgatio canonica. Et ratio ne familiaritatis hereticorum abiuratio publica. et ratione scandali fuit priuatus beneficio quousq; scandalum sopiretur. Sextus modus incidit vbi talis delatus efficitur suspectus violenter. hoc autem fit non ad simplicem vel nudam depositionē alterius malefice detente. sed ad iudicia facti que eliciunt et quibusdam verbis et factis a malefica detenta perpetratis et platis: quibus ad min⁹ delata asserit interfuisse et operibus deponētis cōmunicasse. Pro quozum intelligētia aduertenda sunt ea que supra questione decimanona tacta sunt. precipue super vios lentam suspitionē quomodo ex violentibus et cōiunctibus ozitur coniecturis et qualiter iudex violentatur ad credendū ex sola suspitione aliquē esse hereticum qui tamen for talis bonus catholicus in corde existit. Si cut canonice exemplificat̄ circa simplicem heresim de eo qui citatus in causa fidei ad respondendū rennuir cōp̄tere cōtumaciter. p̄pter quam p̄tumaciā ex cōmunicatur in qua vbi per annum perseverauit efficitur suspectus de heresi violenter. Quare et a simili circa talem delatā aduertenda sunt iudicia facti

ex quibus efficitur violenter suspecta. et possunt
natur casus. detenta malefica asseruit illa in-
terfuisse suis maleficijs. que tamē delata con-
stanter negat. qd ergo facit. vtiq; opus erit
cōsiderare an ex aliquibus opibus sit vehemē-
ter suspecta et an vehemēs suspicio in violen-
tam valeat trāsire. sicut in p̄fato casu citatus
responsurus vbi nō cōparet sed rennuīt con-
tumaciter sic suspectus leuiter de heresi. etiā
vbi citatus fuit in nō causa fidei. si autem in
causa fidei citat⁹ rennuīt cōparere et p̄pter cō-
tumaciā excōicatur tunc fit suspectus vehe-
menter. qz tunc leuiter suspitio transit in vehe-
mentē. et si per annuz p̄sistat tunc vehemēs
transit in violentā. ita cōsiderabit iudex si rō-
ne familiaritatis p̄trahat cū detenta malefica
sit delata vehementer suspecta vt inmediate
in quinto mō incidendi tactū fuit. tūc opus
erit cōsiderare an ipa vehemēs suspitio in vi-
olentā transire possit. presumit enī qz transire
possit id est qz flagitijs detente ipa delata in-
terfuit vbi familiaritatē cum ea frequēter ha-
buit. Est ergo p̄cedendū iudici iuxta sextuz
modū p̄cessum fidei terminandi. put in vice
si malefica q̄stione tangit. Qz si querit quid fa-
ciat iudex si adhuc talis delata ab altera ma-
lefica detenta oīno p̄sistat in negatiua nō ob-
stantibus quibuscūq; indicijs aduersus eaz
p̄ductis. Respondet. Primo iudex debet ad-
uertere sup negatiuas responsiones an ex vi-
cio seu maleficio taciturnitatis pueniant si-
ue nō. et quidē vt in primis q̄stionibz que-
stione. xv. et. xvi. huius tercię p̄tis patuit. iu-
dex cognoscere p̄t si flere et lachrymas emit-
tere non valeat. et vbi in q̄stionibus quasi
insensibilibz reddidit ita qz ad pristinas vires fa-
ciliter redit tunc quidē violenta suspitio ag-
grauatur z oīno nō est libere dimittenda sed
vt in sexto mō sententiandi et p̄cessum fidei
terminandi patuit supra allegato perpetuis
carceribus ad penitentia pagendā depurāda
Si vero maleficio taciturnitatis nō sit infes-
ta p̄pter vehemētes dolores quos in q̄stioni-
bus sustinet vere et realiter eū tūc alie et male-
ficio taciturnitatis quasi insensibiles reddū-
tur vt dictū est. tunc vltimū refugium iudex
habere pōt sup canonicā purgationē que si a
seculari iudice indicit dicit vulgaris licita.
quia nō de numero illarū purgationū vul-
gariū de quibz. ij. q. iij. cōsuluisti. et. c. mono-
machia. tractat. In qua purgationē si defice-
rit vt reus vel rea iudicabit. Septimus mo-
dus incidit vbi delatus ip̄e nō reperit legitimi-
m̄s deprehensus nec p̄pria cōfessione nec facti-
euidencia nec testū legitima p̄ductione. sed

tūc reperitur a detenta malefica delatus vel
delata. et cū hoc reperitur indicia q̄ ip̄m red-
dunt suspectū leuiter vel vehementer v̄ipote
qz soluminō habuit magnā familiaritatē cū
maleficijs tunc tali rōne infamē est in dicen-
da canonica purgatio. Juxta. c. alle. inter sol-
licitudines. et rōne suspitionis heresim abui-
rare cum pena relapsoz vbi recidiuaret si ve-
hementer suspect⁹. vel sine illa si leuiter. et. p̄-
cedatur vt in septimo mō p̄cessum fidei ter-
minando circa. xxvij. q̄stionez tactum est.
Quartus modus incidit vbi sic delatus res-
peritur cōfessus heresim illam sed penitēs et
nūq; relapsus. Vbi notandū qz cōsequenter
vbi agit de relapsis et nō relapsis. penitentibz
et nō penitentibz. tales distinctiones fa-
cte sunt p̄pter ecclesiasticos iudices qui de vl-
timis inferendis suppliis nō se intermittūt.
Ideo ciuilibz iudex sup cōfessam siue penitēs
at siue nō. siue relapsa fuerit siue nō. per ciui-
les et imperiales leges procedere p̄t vt iusti-
cia suadebit. tantum mō recurus ad ip̄os tre-
decim modos sententiandi habere p̄t. et p̄m
illos se resolvere vbi aliquod ambigūz in-
terueniret.

Questio. xxxij. super modū sententiandi
malefica malefica tollentēz. Insuper etiam
super maleficas obstetrices et maleficos sa-
guitarios.

Quintus decimus modus p̄cessum si-
dei terminandi et sententiandi est quā-
do delatus de heretica prauitate res-
peritur malefica nō inferentē sed tollentem.
Circa istum talis practica est seruanda quia
aut vñ remedijs licitis aut illicitis. et si quis-
dem licitis nō vt maleficus sed vt christicola
est iudicandus. De quibus licitis remedijs
supra circa principū huius tercię partis ad
longū patuit. Si vero illicitis. tunc distin-
guendum. quia aut sunt illicita simpliciter
aut p̄m quid. si simpliciter adhuc dupliciter.
quia vel nocumento. primi vel sine nocu-
mento. vtroq; tamē modo semp cum expressa de-
monūz inuocatione. si vero illicita p̄m quid
puta quia absq; expressa licet nō absq; tacita
demonūz inuocatione fiunt. talia iudicant va-
na potius q̄ illicita nominaria canonistis
et certis theologis vt supra in prima q̄stio-
ne huius vltime p̄tis totius operis patuit.
Iudex ergo quicūq; siue ecclesiastic⁹ siue ci-
uilibz licet primos et vltimos non habeat re-
probare et signanter primos potius cōmen-
dare. et vltimos tolerare. put canoniste asse-
runt licitū esse vana vanis cōfundere. Illos
tamē qui cum expressa demonūz inuocationē

maleficia auferunt nullo modo tolerare debet precipue illos qui cum nocumento primi talia committunt. et dicunt cum nocumento primi praticare quando maleficii ita ab vno auferuntur qd alteri inferi. Nec obstat si illa cui inferuntur sit malefica per se siue non. et siue sit illa que maleficiū intulit siue nō. et siue sit homo siue quęcūq; alia creatura. patet sup hec oīa acta et gesta in prima questione supra allegata. deducta. Sed querit quid faci et iudex vbi talis asserit se maleficia tollere plicita et nō illicita remedia. aut quōd possit talia veraciter iudex cognoscere. Respondet qd citato illo interroget quibus medijs vtatur. nec tamē verbis suis standū erit. sed ecclesiasticus iudex cui et officio incumbit diligenter inquirat siue per se siue p plebanū aliquē quia singulis parrochianis exacte sub p̄s̄tito iuramento qd exigere potest perquirat quibus remedijs vtatur et si quidē inuenia fuerit. put cōmuniter inueniuntur cum superstitionis remedijs oīno nō sunt. ppter horribiles penas a canonibus inflictas vt inferius patebit tolerande. Et si querit vnde possunt remedia licita ab illicitis discerni cum semp asserunt se quibusdā orationib; et herbarum applicationib; huiusmodi amouere. Respondetur hoc facile foret dummodo diligētis inquisitio fieret. Nam quia necesse habent sua superstitiosa remedia occultare. eo vt nō reprehendant seu vt facilius mentes simplicium illaqueare valeant. ideo hmoi verbis aut herbarum applicationib; insistant. tamē ex quatuor superstitiosis eorū actibus tanq; fornicate et malefice manifeste reprehendunt. Sūt enim de occultis diuinantes ea que nō nisi malorū spiritū reuelatōne scire possunt reserantes. Exempli gratia. vbi p sanitate acquirēda frequentat a leſis causam leſionis aut maleficij aperire et manifestare sciunt. vt si rōne altercationis eus vicina acciderit vel aliqua ex causa alia hoc ipm pfectissime noscunt et indicare frequentantibus sciūt. Secundo vbi ad vnius nocumenti seu maleficii curam se intromittunt. alterius vero minime. prout in diocesi Spirensi malefica quedam in loco quodam sun hofen nuncupato existit que licet plures sanare videat certos tamē minime se posse curare fatetur. nullā ob aliam de causa nisi vt ab incolis fertur qd maleficia talibus illata sint tam fortiter ab alijs vt asserit maleficis impressa et hoc vtiq; virtute demonū qd illa amouere nō valeant qz videlicet demon nō semper demoni cedere potest aut nō vult. Tercio vbi sup huius maleficia

illata singulares exceptiones facere noscunt prout in ipsa ciuitate Spirensi cōgisse noscitur. dum quedā honesta persona maleficiata in sibis huiusmodi diuinaticum op sanitaris gratiā aduocasset. illa domū ingressa et cā dū intota fuisset tales exceptionē fecit. si inquit squamos et pilos alias q̄plures diuersorū generū res extraxit et sanitas restituit. Quarta vbi superstitiosis insistant aut insistere faciunt ceremonijs. vt si ante solis ortū vel alio determinato tempore se frequentari volunt. dicentes qd infirmitates vltra angarias illatas sanare nequeant. aut qd tantummodō duas aut tres personas per annū sanare valeant. licet nō sanando sed a leſionibus cessando sanare videatur. Possunt et addi q̄plures alię cōsiderationes circa talium personarū cōditiones quia vt plurimū retroactis temporibus male et reprehensibilis vite fuerūt dissimulate seu adultere aut maleficarū superstites vnde ex nulla sanctitate vite hec gratia sanitatis a deo collata. Incidentaliter reduciunt et obstrices malefice omnes alias maleficas in flagitijs excedentes. de quibus et in prima pte operis deductū est. quartū etiam tantus numerus vt ex earum cōfessionibus cōperit est qd nō est imatur vilulū vbi huiusmodi nō reperiantur existit. cui periculo vtiq; a p̄sidentibus foret in parte succurrendum vt nō nisi iurate obſtrices a p̄sidentibus deputaretur cum alijs remedijs que in secunda parte operis tacta sunt. Incidit et de maleficis sagittarijs in cōrumeliā vtiq; christianereligionis tanto periculofius detegentes q̄to z securiores habent in terris optimarū et principum receptatores fautores et defensores. Sed qd omnes tales receptatores fautores zc. omnibus maleficis plerumq; in certis casibus damnabiliores existunt sic declaratur Nam talium defensores a canonistis z theologis in duplici genere assignantur. Quidā namq; erroze. alij vero personā sunt defendentes. et hi quidem qui errozez damnabiliores ipsi qui errant existunt cum nō solum heretici immo heretici hābendi sunt. vt patet xxiiij. q. iij. qui illozum. Et de his defensoribus communiter nō loquuntur iura eo qd ab alijs hereticis nō distinguuntur. in quibus etiam habet locum. c. ad abolendam. §. presenti. sepe allega. Quidam alij sunt qui licet

non defendunt errorem defendunt tamen pro
nam errantē vtpote q̄ resistūt viribz et potētia
ne tales malefici seu quicumq; alij heretici ve
niant ad manus iudicis fidei ad examinan
dū vel puniendū et similia. Simili mō etiā
fautores talū sunt in duplici genere. q̄dā nā
q̄ sunt q̄ publica fungunt auctoritate hoc ē
publice p̄pone vt dñi temporales seu etiā sp̄ita
les ip̄alem iurisdictionē habētēs qui etiā fau
tores esse p̄nt duobus modis. obmittendo et
cōmittendo. Obmittēdo. s. facere ea circa ma
leficos vel suspectos. infamatos vel creden
tes. receptatores. defensores et fautores ad q̄
eorū officio obligant. cū tamē ab ep̄iscopis
vel inquisitoribz vel eorū alteri requiruntur
pote si eos nō capiant vel captos nō dilige
ter custodiāt. vel infra districtū suū ad locū
de quo eis mandat nō deducant aut executō
nem promptā de eis nō faciāt et similia vt pa
ret in. c. Ut inquisitionis. in principio. li. vi.
de here. Cōmittēdo aut vtpote si captos hu
iusmodi sine ep̄i aut iudicis eius licentia vel
mandato a carcere liberent vel p̄cessum iudi
cū vel sententiā eorū directe vel indirecte im
pediāt vel similia pagunt vt patet. c. allega. vt
officiū. §. phibemus. Pene talū in p̄cedenti
bus circa secundū principale huius operis
et circa finē vbi de maleficiis sagittarijs et alijs
armozū incantatoribz tactū ē declarate sunt.
Ad p̄is sufficiat q̄ omnes tales ip̄o iure sunt
excommunicati et. xij. magnas penas incurrit
patet extra de here. excommunicamus. p̄mo
§. credentes. et. c. alle. vt inquisitionis. §. phibe
mus. In qua excommunicatione si p̄ annum p̄stite
rint animo p̄naci extū sunt vt heretici cōde
nandi. vt eo. c. et. §. alle. Qui vero dicēdi sunt
receptatores etan habēdi sunt vt heretici. Re
spondet q̄ recipiēs h̄mōi maleficos sagit
tarios aut quoscūq; armozū incantatores ni
gromanticos seu maleficos hereticos de qui
bus in toto ope tractatum est sunt in duplici
genere sicut etiā de eorū defensoribz et fautoribz
tactum est. Quidam namq; sunt q̄ nō tm̄
semel vel bis sed pluries et frequēter tales susci
piūt. v̄isti pp̄riet̄ fm vim vocabuli dicuntur
receptatores. a receptādo q̄d est verbū frequē
tatiū. et tales receptatores quandoq; sunt si
ne culpa vtpote si ignorāt hoc faciūt nec ali
quid v̄nq; sinistri de eis suspicati sunt. Ali
quādo sunt in culpa vtpote qñ eorū errores
sciunt. et nō ignorant q̄ ecclesia tales semp p̄
sequitur tāq̄ crudelissimos fidei hostes. Et
nilominus domini terraz eos receptat. et
nō defendūt et. tales pp̄rie sunt dicuntur
hereticorū receptatores. et de talibz etiā loquū

tur iura. et q̄ sunt excommunicati iuxta. c. exco
municamus. p̄mo. §. credentes. Quidā autē
non pluries et frequēter sed tm̄ semel vel bis
huiusmodi maleficos aut hereticos recep
runt et isti non videntur proprie dici recepta
tores quia non frequentarunt sed receptores
quia eos receperunt. et non receptauerūt. Li
cet Archiep̄iscopus dicat contrarium in. ca.
quicumq;. super ver. receperunt. de quo ta
men non est magna vis qz non de verbis sed
de factis curandum est. Ponitur tamen diffe
rētia inter receptatores et receptores. eo q̄ do
mini terrarum tempore dicuntur talium rece
ptatores. vbi simplices qui eos expellere nō
habēt nec possunt. et si receptores sunt sunt ta
men sine culpa. Ultimo autem de impeditō
ribus officij inquisitionis ep̄iscoporum con
tra huiusmodi maleficos hereticos qui sunt
et si heretici dicendi sunt. Ad quod responde
tur q̄ huiusmodi impeditores sunt in dupli
ci genere. Quidam namq; sunt qui impediūt
directe vt q̄ captos pro heresis crimine a car
cere propria temeritate liberant vel processus
inquisitionis lacerant. testes in causa fidei p̄
eo quia testificati sunt vulnerant. vel si domi
nus temporalis statuat q̄ nullus nisi ip̄e de
hoc crimine cognoscat. Aut q̄ nullus nisi si
bi de hoc crimine accusari possit nescit sc
ri nisi coram eo et similia et isti impediunt di
recte iuxta notata per Jo. an. in. c. statutum.
super ver. directe. libro. vi. de here. Et qui p̄
cessum iudicium vel sententiā in tali causa
fidei directe impediunt. vel qui ad hoc agen
da presterint auxilium consultum vel fauorē
rem. Et tales licet sint multum culpabiles.
non tamen ex hoc sunt heretici iudicandi ni
si aliter appareret q̄ essent consimilibus erro
ribus maleficorū inuoluti cum pertinaci vo
luntate. sunt tamen ip̄o iure excommunica
tionis mucrone percussii. iuxta. c. Ut inquisi
tionis. §. prohibemus. sic q̄ si in illa excom
municatione steterint per annum animo per
tinaci extunc sunt vt heretici condemnandi.
vt patet. c. et. §. alleg. Quidam vero sunt qui
impediūt indirecte vtpote qui statūt q̄ nul
lus portet arma ad capiendum hereticos ni
si de familia domini temporalis et similia iux
ta notata per Joan. Andr. in. c. statutum. su
per verbo indirecte. et tales sunt minus cul
pabiles q̄ p̄ximii. nec sunt heretici sed sunt ex
communicati. Juxta alleg. c. Ut inquisitionis.
Et etiā prestantes ad hoc consiliū. auxilium
vel fauorē. taliter q̄ si steterint in illa excommu
nicatione p̄ annū aō p̄naci extunc velut heretici
sunt condemnādi. p̄ alle. c. et. §. prohibemus.

Quod sic est intelligendū q̄ heretici eodē-
 manur taliter q̄ si volunt redire recipiuntur
 ad misericordias. errore prius abiurato. als
 vt impenitētes tradunt. curie seculari. vt pa-
 ret p. c. ad abolendam. §. p̄ni. Et pylogando.
 malefice obsterices. put alie malefice malefi-
 cia inferentes p̄m qualitate criminū p̄demnā-
 tur et sententiānt. et a simili malefice malefi-
 cia superstitiose vt dictū est opere diaboli tol-
 lentes. cum nō dubiū sit q̄ sicut auferre ita z
 inferre p̄nt. vnde z ex quodā pacto taliter ma-
 lefice ex demonū informatōne conueniūt. vt
 be quidē ledere alie vero sanare debeāt vt sic
 eo facilius mentes simpliciū illa queando su-
 am perfidiā augmentant. Sagittarij vero et
 alij armorū incantatores malefici. cum nō ni-
 si ex fauore defensione receptatōe presidenti-
 um sustentant. omnes tales penis p̄scriptis
 subiacent et qui officiales quoscūq̄ cōtra bu-
 iusmodi maleficos aut eoz fautores zē. in eo-
 rum officio impedirēt simili mō ex cōmuni-
 cati sunt. et oibus penis vti fautores subia-
 cent. vtrū vbi steterint per annū in illa ex cō-
 municatione. aīo p̄tinaci. si redire voluerint
 abiurant impedimentū et fautoria et ad mi-
 sericordiā admittunt alias vt impenitentes
 heretici tradunt brachio seculari. Et vbi nō
 stent p̄ annū nihilomin⁹ cōtra impeditores
 bmoī. p̄r p̄cedi vt cōtra fautores hereticōz.
 ar. c. accusatus. §. vltimo. Et q̄ dicitū est de
 fautoribus defensoribz receptatoribus et im-
 peditozibz super maleficos sagittariōz zē. idē
 et per oīa intelligendū est erga quascūq̄ ma-
 leficos aut maleficos hoibus iumentis z ter-
 re frugibus varia nocumenta inferentibus.
 Vtrū et ipi malefici quicūq̄ vbi in foro pe-
 nitente spiritu contrito et humiliato peccata
 descentes et pure cōfiteutes veniā petierint:
 ad misericordiā recipiunt. alias vbi in note-
 scunt cōtra eos p̄cedere debent q̄bus ex offi-
 cio incumbit citando arrestando. capiendo z
 p̄cedendo in oibus iuxta criminū qualitatē
 vsq̄ ad sententiā diffinitiuā inclusiuē vt ta-
 ctum est si et inquantū bmoī p̄fidentē eter-
 ne damnatōis laqueum. p̄ter ex cōdicatōnē eis
 ab ecclēsia infictā euadere velint.

Questio. xxxv. huius vltime partis super
 modos sententiandi maleficos quoscūq̄ frū
 uole aut etiā iuste appellantes.

Vero ad appellatōis remediū finali-
 ter delatum cōfingere iudex cerneret.
Notandū p̄mo q̄ hec interdū vali-
 da atq̄ iusta. interdū frivola atq̄ nulla decer-

nitur. Cum enī in negocijs fidei summarie
 simpliciter et de plano sit p̄cedendum vt ex
 precedentibz sepe tactū est ex. c. multoz que
 rela. in dlc. vbi et appellatōis remediū inter
 dicitur. Attamen q̄ iudices interdū sponte
 p̄pter negocij arduitate libētē ipm̄ p̄rogāt
 et dilatant. Ideo aduertere possunt q̄ vbi de
 latū sentiret se a iudice realiter z de facto cō-
 tra ius et iusticiā aggravatū v̄pote q̄ cum
 ad se defendendū admittere noluit. vel q̄ so-
 lus sine cōsilio aliozū vel etiam sine assensu
 episcopi vel eius vicarij p̄nunciavit delatū
 questionare cum alias sufficientes probatiō-
 nes. p̄ et cōtra habere potuissent et huius si-
 milia. tunc quidem appellatio foret iusta. als
 nō. Secundo notandū q̄ iudex appellatōne
 huiusmodi sibi p̄sentata. tunc absq̄ p̄iurba-
 tione et motu debet petere copiam appellatio-
 nis. prestādo verbo q̄ nō curat sibi tempus
 et cum ip̄e delat⁹ tradiderit sibi copiam appel-
 lationis aduertat q̄ adhuc habz duos dies
 ad respondendū et post hec duos adhuc tri-
 ginta ad apostolos ephibendum. Et licet sta-
 tim possit respondere z apostolos dare istos
 vel illos vbi sit multū et peritus et peritus. tū
 vt cautius p̄cedatur melius est alique termi-
 num. x. vel. xx. aut. xxx. dicitur eidem ad dan-
 dum pariter et recipiendū apostolos quales
 dare decreuerit assignare cum potestate pro-
 gandi. Tercio notandū est iudici q̄ infra tē-
 pus iuris z infra tempus assignatū debet di-
 ligenter attendere et discutere causas appella-
 tionis seu grauamina allegata. et si videt ha-
 bito bono cōsilio peritozū q̄ iniuste et inde-
 bite delatū aggravauit ad se defendendū nō
 admittendo vel questionibus nō debito tem-
 pore proponendo vel similia adueniente ter-
 mino assignato corrigat errorem suum et re-
 queat p̄cessum ad punctum et statum in quo
 erat quando defensionē ille periuit vel ter-
 minum ad interloquendū assignauit et simi-
 lia. et tollat grauamen quo ablato procedat
 prouicante. quia p̄ ammōtionē grauaminis
 appellatio que erat aliqua sit nulla. Juxta. c.
 cessante. extra de appella. Sed hic attendat
 circumspectus et prouidus iudex. q̄ que-
 dam sunt grauamina reparabilia et sunt illa
 de quibus iam dictum est. et tunc habent lo-
 cum ea que dicta sunt. Quedam autem sunt
 reparabilia. v̄pote si delatus fuerit questio-
 natus realiter et de facto et post euadens ap-
 pellat. Vel si Ctenodia et aliqua v̄alia si-
 multum vasis et instrumentis quibus ma-
 lefici v̄iuntur fuerunt recepti et combusti

et similia que nequeunt reparari nec reuocari et tunc non habet locum predictus modus scilicet processum ad statum reducere in quo fuit graua men huius irrogatum. Quarto notandum iudici est quod licet a die responsionis habeat triginta dies ad apostolos exhibendum. iuxta. c. de appell. et possit petenti assignare vltimum diem iuris hoc est tricesimum ad apostolos recipiendum. tamen ne videatur quod velit verare delatum et de veritate indebita reddat suspectum. et ne videatur confirmare graua me sibi impositum propter quod extitit appellatum melius est quod assignet infra ipsius iuris terminum competentem vtpote decimum diem vel viciesimum et potest postmodum si expedire noluerit adueniente termino progredere. dicendo se fuisse alijs negocijs implicatum vel huiusmodi. Quinto notandum iudici quod quando prefigit terminum appellanti et apostolos petenti quod assignet solum ad apostolos dandum. sed ad dandum pariter et recipiendum quia si assignaret ad dandum tantum: tunc iudex a quo appellaretur haberet appellanti mittere. Assignabit ergo ei terminum. hoc est tales diem talis anni ad dandum eis et recipiendum a iudice apostolos tales quales dare decreuerit. Sexto notare debet quod in assignatione huius termini: non dicat respondendo quod dabit apostolos negatiuos aut affirmatiuos: sed vt plenius deliberare possit. dicet quod exhibebit tales quales tunc decreuerit exhibendos. Attendant etiam quod in assignatione huius termini appellanti vt tollatur omnis cautela et astutia et malicia appellantis assignet locum in specie diem et horam. vtpote quod assignet viciesimum diem augusti anni presentis et horam vespertinam et camera ipsius iudicis in domo tali talis ciuitatis vel loci sitam tali appellanti ad dandum et recipiendum apostolos tales quales decreuerit exhibendos. Septimo notat quod si decreuit in animo suo detinere delatum crimine requirente et iusticia exigente In assignatione termini ponat quod assignat talem terminum ad dandum vel recipiendum personam apostolos ipsi appellanti assignetque talem locum eidem appellanti ad dandum eidem et recipiendum ab eo apostolos. de quo sit in potestate iudicis appellantem libere retinere. datus tamen prius statim apostolis negatiuis alias non. Octauo notet iudex ne aliquid innohet circa appellantem ipsum capiendum vel questionando seu a carcere liberando. vel alias ab hora qua fuit sibi appellatio presentata vsque ad horam qua tradidit apostolos negatiuos. Et pylogando. Nota sepe contingit quod de

latus quando dubitat quod contra eum feratur sententia. quia postat sibi de culpa sua frequenter recurrit ad appellationis remedium vt sic subterfugiat iudicis sententiam vnde ab ipso appellat et causas friuolas assignat. vtpote quod iudex eum captum tenuit et cautioni idonee eum tradere noluit et similia friuola colorata. qua appellacione iudicis presentata copia appellacionis perat. qua habita statim vel post duos dies responsione. die horam et locum appellanti ad dandum et recipiendum apostolos tales quales decreuerit prefigat. infra terminum tamen iuris vtpote. x. xv. xx. vel. xxx. die talis mensis. infra quem terminum assignatum iudex copia appellacionis et grauamina seu causas propter quas appellat diligenter discutiat et cum bono consilio iuris peritorum deliberet an exhibeat appellanti apostolos negatiuos hoc est responsiones negatiuas appellacionem non admittendo vel affirmatiuas hoc est responsiones affirmatiuas et reuerentiales mittendas ad iudicem ad quem appellat appellacioni deferendo. Si enim videatur quod cause appellacionis sunt false vel friuole atque nulle et quod appellans non vult nisi iudicium subterfugere seu progredere det apostolos negatiuos siue refutatorios. Si autem videatur quod grauamina sunt vera et iniuste sibi illata et non sunt reparabilia vel dubitat si est ita vel alias fatigatus propter malicia appellantis. vult se a tanto onere liberare exhibeat appellanti apostolos affirmatiuos seu reuerentiales. Adueniente igitur appellanti termino assignato si iudex nondum formauit apostolos seu responsiones vel alias non est dispositus. peremptorio potest progredere simul vel successiue vsque ad. xxx. diem qui est vltimus terminus iuris ad exhibendum apostolos assignatos. Si autem formauit et est dispositus potest statim dare apostolos appellanti. Si igitur decreuerit dare apostolos negatiuos seu refutatorios adueniente termino peremptorio assignato exhibebit per modum qui sequitur in scriptis.

 dictus iudex respondens preface interiecte appellacioni si dicit appellatio increatur. dicit quod ipse iuste et p[ro]m[er]ita canonicas sanctiones seu etiam imperialia statuta seu leges processit et procedere intendit et a iuris vtriusque tramite non discessit: nec discedere intendit. minusque ipsum appellante aggrauauit nec aggrauare intendit aut intellexit. quod per causas coloratas allegatas singulas decernedo. Non ei grauaui in h[oc] quod eum cepit et

capitulum tenuit. quia cum sit sibi delatus de tali heretica prauitate et testes multos habeat contra cum merito ipsum tanquam conuictum de heresi. vel sibi vehementer suspectum capitulum tenere debuit atque debet. nec grauauit cum quod dare ipsum soluit cautioni. nam cum crimen heresis sit crimen de maioribus et ipse appellans esset conuictus et statim in negatiua nequaquam erat. nec est cautioni etiam maxime dandus. sed est et erat in carceribus detinendus. Et sic dicitur per alias rationes. Duo facta dicat sic quare apparet quod ipse iudex debite et iuste processit et a iuris semitis minime desinuit. minusque ipsum in aliquo grauauit. sed ipse appellans per causas coloratas atque fictas nititur subterfugere iudicium iniuste et indebite appellando. propter que eius appellatio est friuola atque nulla uirpote a nullo grauamine interiecta peccans in materia et forma. Et cum appellationibus friuolis nec iura deferantur nec sit a iudice deferendum. Ideo dicit ipse iudex quod interiecta appellatione non admittit nec admittere intendit. nec ei deferre nec deferre proponit. Et hanc responsione offert dicto tali sic indebite appellanti per apostolicis negatiuis. et mandat inseri statim immediate post appellationem predictam eidem presentatam. Et sic tradat notario qui appellationem eidem presentauit.

Quibus apostolis negatiuis sic adhibitis appellanti. statim iudex continuando ipsum suum officium exequatur. mandando eundem capi seu destinari. vel ipsum arrestando vel terminum ad comparandum coram se eidem assignando vel aliquod simile. propter quod appareat quod non desinit esse iudex. continuabitque processum suum contra appellantem quousque a iudice ad quem est appellatum sit prohibitus ne procedat. Cauet tamen iudex quod nulla nouitatem faciat contra appellantem personam. nec ipsum capiendo nec si captus est a carcere liberando nec alio modo qua fuit sibi appellatio presentata. quousque apostolos ei tradiderit negatiuis. sed et tunc ut predicis poterit si iusticia hoc requirat. quousque sit prohibitus a iudice ad que fuerat appellatum. et tunc cum processus clausis et sigillatis et cum fide ac tuta custodia idonea cautione si oportuerit remittat eum ad iudicem antedictum. Si autem iudex exhibere decreuerit apostolicos affirmatiuis et reuerentiales adueniente eidem termino pemptorio assignato ad dandum et recipiendum apostolos. Exhibebit per

modum qui sequitur in scriptis.

Videtur iudex respondendo preface interiecte appellationi si dicit appellationem creatur. Dicit quod ipse iuste et pro ut debuit in causa presenti processum et non alias nec dictum grauauit se appellasse aggrauare intendit. quod parat ad allegatas rationes singulas discutendo. non enim ipsum aggrauauit in hoc quod dicitur. discutat per causas singulas appellationis meliori modo et cum veritate qua potest respondendo. Adcludendo sic. quare apparet quod ipse iudex dictum appellantem nullatenus aggrauauit nec causam dedit eidem appellanti metuens ne secundum eius demerita ad iusticia procedatur. propter quod eius appellatio est friuola atque nulla. quia a nullo grauamine interiecta. nec est iure a iudice deferendum. Verum propter reuerentiam sedis apostolicæ ad quam exiit appellatum dicit ipse iudex quod dicit appellationem admittit eis deferre et deferre intendit. totum presens negocium ad sanctissimum dominum nostrum papam et sanctam sedem apostolicam. remittendo assignando eidem appellanti certum tempus scilicet totum menses prime subsequentes. Infra quos cum processibus clausis et sigillatis sibi per ipsum indicem tradendis. vel alias data idonea cautione de presentando se in romana curia. vel cum fide et tuta custodia eidem per ipsum iudicem exhibenda. habeat se in romana curia presentare domino nostro pape. Et hanc responsione offert ipse iudex eidem appellanti per apostolicis affirmatiuis et mandat eam inseri immediate post interiectas appellationem eidem presentatam. Et sic tradet eam notario qui appellatio nem eidem presentauit.

Tendat autem prudens iudex quod more ut apostolos reuerentiales appellanti exhibuit in causa illa pro qua ille appellauit statim ipse desinit esse iudex. Nec potest amplius de illa cognoscere nisi sibi causa remissa per sanctissimum dominum nostrum papam quare de causa illa se amplius non intromittat nisi mittendo dictum appellantem per modum predictum ad dominum nostrum papam assignando eidem terminum competentem. ut pote unius mensis duorum vel trium quatenus interim possit se ad eundem disponere et parare recipiatque ab eo de comparando et se presentando in romanam curiam infra eundem terminum assignatum idonea cautione. Vel si appellans non potest illam prestare. mittatur cum fide et tuta custodia.

¶ Vel obliget se meli⁹ quo poterit quatenus
se infra terminū assignatū in romanā curiā
p̄sentabit dño nostro pape vel per ip̄m nō sta
bit. Si autē iudex habet causam aliā ac p̄ce
dit cōtra eā in aliā causa in qua delatus non
appellauit. In ip̄a illa cā iudex remanet put
ante iudex. Et si post admissam appellatio
nem et datis apostolicis reuerentialibz ip̄e ap
pellans accusat et denunciāt iudici de alijs
heresis criminibus. de quibus nō agitur in
causa p̄ qua appellauit non desinit esse iudex
immo p̄t p̄ se ad informandū et testes exami
nandū libere put prius. Et finita prima cau
sa in romana curia vel ad iudicē remissa pōt
p̄cedere libere in secunda. Aduertant autē iu
dices q̄ p̄cessus clausos et sigillatos ad ro
manā curiā mittant iudicibus assignatis q̄
iusticiā faciant p̄cessus meritis acuratis. nec
inquisitores ibi curent agere cōtra appellan
tes sed dimittant eos p̄dictis suis iudicibus
iudicandos. qui iudices si inquisitores no
lunt facere partiē cōtra appellantes p̄cedent
ex officio ad p̄curationē appellantiū si volue
rint expediri. Aduertāt etiā iudices q̄ si ad
appellantiū instantiā citent p̄sonaliter ⁊ com
pareant. caueant tñ omnino litem nō iurare.
sed attendāt p̄cessus et libere et totā causam
ad illos reducere et p̄curēt vt citius poterūt
remare ne ibi tedijs miserijs laboribz et ex
pensis damnabiliter fatigentur. sequuntur
nāq; damna ecclesie ⁊ heretici p̄fortant. et ex
post nō inueniunt iudices tantū fauorē et re
uerentiā nec timent p̄t eoz p̄sentia facit.
Item ip̄i heretici alij quicūq; videntes iudi
ces in romana curia fatigari ⁊ detineri erigēt
sibi cornua et cōtinent ac malignabunt et
audacius hereses seminabūt. et vbi agit p̄tr.
eos simili mō appellabūt. Alij etiā iudices ef
ficiunt debiliores ad negocia fidei p̄sequer
dum et ad hereticos extirpandū mententes
ne p̄ p̄similes appellationes tedijs ⁊ miserijs
fatigent et bec oia cedent in magnū p̄cindi
cium fidei et ecclesie sancte dei a quibus sin
gulis sponus ipsius ecclesie eam p̄seruare
dignetur.

¶ Sit laus deo. ex terminū heresis. par
vius. requies eterna defunctis. amen.